

GOD BÎZAD

AMERICAN BIBLE SOCIETY
NEW YORK

[Navaho, 12mo.]

1917

GOD BÎZAD DIYÎ'NI

bits'ańdo la' bido'ni'li

	PAGE
Ĥode'ziz.....	3
C'izninah, wolfa'i 20, 3-17.....	106
Sin 1, 23, 32, 51, 139.....	108
Hoyań'go Haidzi'hi, wolfa'i 2.....	113
Aize'ah, wolfa'i 52, 13-53, 12, ado 55.....	115
Jonah.....	118
Matthew, wolfa'i 6, 9-13.....	123
Mark.....	124
Luke, wolfa'i 1, 2, 14:28-35, 15, ado 16.....	169
Jan.....	181
Daladi A'dadzai, wolfa'i 1 ado 2.....	235
Romgi Kedahat'ini, wolfa'i 1-8.....	241
Ahodoni'li Be'hozi'ni, wolfa'i 20, 21, ado 22.....	257

NAVAHO ALPHABET

Dineh bizad beh-eli'ni

		DÎNEH	ENGLISH	
a	as	in what.....	likan'	= sweet
ā	"	father.....	ṭā	= three
ā	"	(see Note).....	nanihiye'lā	= I have chosen you
b	"	bell.....	beš	= knife
c	ch	church.....	ciž	= firewood
d	"	dodah	= no
e	"	met.....	keh	= mocassin
ē	"	" (prolonged) ..	ē	= garment
è	"	they.....	nił'đi	= away off
f	"	foreign words only		
g	"	go.....	gah	= rabbit
ġ	"	hoġan	= dwelling
h	"	house.....	holoñ	= to have or possess
ħ	"	ħaih	= winter
i	"	machine.....	liñ	= horse
ī	"	" (prolonged) ..	hadzi	= he spake
î	"	it.....	liṭ	= smoke
j	"	judge.....	jèh	= pitch, gum
k	"	king.....	kin	= house
k̄	"	ñitsis̄kes	= I am thinking
k'	"	k'ai'	= willow
l	"	lamp.....	lañ'añ	= assent
l̄	"	lō	= fish
m	"	man.....	ma'iñ	= coyote
n	"	not.....	Noda'i	= Ute
ñ	"	nadañ	= corn
ñ		initial (see Note)		
o	"	boat.....	lo'k'ā	= reed
ō	"	pole.....	lō	= fish
p		only qualifies b in certain words		
q	"	foreign words only		
r	"	" " "		
s	"	sin.....	sin	song

		DĪNEH	ENGLISH
š	as	in sugar.....ših	= I, me, my, mine
š	"	".....bēatōis	= whip
t	"	top.....tseh	= rock
t̄	"	".....t̄e'li	= burro
t'	"	".....t'aat'eh	= all
u	"	fury.....t'oahayu'i	= much, many
v	"	foreign words only	
w	"	wood.....wo'yahdi	= below, down
x	"	foreign words only	
y	"	you.....yō	= beads
z	"	zone.....azat'i'i	= bridle
ž	"	azure.....šize'ē	= my father

a'	glottal stop as in.....	la'	= { one, some, another used also with e' i' o' n'
c'	interruption	" ".....c'ah	= hat
dl	"	" ".....dloñ	= prairie dog
dz	"	" ".....dzil	= mountain
hw	"	" ".....hwih siliñ'	= satisfied
tl	"	" ".....ditlè	= wet
tl'	"	" ".....tl'oh	= hay, grass
ts	"	" ".....tseh	= rock
ts'	"	" ".....ts'in	= bone
ai	"	" ".....nagai'	= that one
aõ	"	" ".....daõlyeh	= their name
èi	"	" ".....sèih	= sand
Rising inflection.....		šinín	= my nostrils
Falling inflection.....		šinìn	= my face
Accent.....		Hak'go	= Come

NOTE—à occurs only three times, the syllable of which it forms a part is sounded in the throat with the lips open. ñ is used as the initial letter in such words as ñit'en, ñidih, etc.; in all such words the ì is almost silent. ñ when used in such words as ayoayo'ñih indicates a sound which is made in the throat and nasal passages.

MOZES BÎ NALTSOS ALTSEH'IGI

HODE'ZIZ

YOLYEH'IGI

WOLTA'I 1.

1 Hodéyadañ God ya'dilhiñ in'dah nahasdzañ a'yilah.

2 Ado nahasdzañ do al'yah yēngi at'é dah silin', ado t'ado bikā silāhi dah; bikāgi t'aat'é-nit'en cahalhēl. Ado God bi Nilc'ih Diyin'i toh bikāgo nahale'.

3 Ado God, Adindin' le', di'nid; t'a a'ko adindin silin'.

4 Ado God adindin'igi yinel'in'go ei ya'at'eh; ado God ei adindin'igi cahalhēl yil alts'a-yinil.

5 Ado God adindin'igi ei Jinh yidi'nid, cahalhēl'igi ei Tl'e yidi'nid. Ako i'āni in'dah abin'i ei t'aalah ts'ide altseh' la' ajinh azlin'.

6 ¶ Ado God anādo'nid, Toh bifa'gi haz'anh' wole', ako toh t'a alc'ijih dolēl.

7 Ado haz'an'igi ei God a'yilah, ado haz'an'igi biyādi toh'igi, ado haz'an'igi bikāgi toh'igi ei di'igi alts'a-yinil; ei t'a akot'eh silin'.

8 Ado God ei haz'an'igi Yah yidi'nid. Ako i'āni in-

dah abin'i bilgo naki jinh azlin'.

9 ¶ Ado God anādo'nid, Yah biyādi toh'igi ei t'alah'ajin' ahan naho'gye, ado ni' yiltsēi'igi yit'in le': ako ei t'a akot'eh silin'.

10 Ado God ni' yiltsēi'igi ei Nahasdzañ yidi'nid; ado toh ahan-nahezgo'igi ei To'-nitel yidi'nid: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

11 Ado God anādo'nid, Nahasdzañ bits'āndo tl'oh in'dah c'il bilastsi daholon'igi, ado tsin t'a al'ān adat'é'li, binest'an' daholon'igi, ei binest'an' biy'idi bilastsi daholon'igi nahasdzañ bikāgi hāhinot'inl le': ei t'a akot'eh silin'.

12 Ako nahasdzañ tl'oh in'dah c'il al'ān adat'é'li, bilastsi daho'lon'igi, ado tsin t'a al'ān adat'é'li, binest'an' daho'lo'ni, ei binest'an' biy'idi bilastsi daho'lon'igi hayinilt'ānh: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

13 Ado i'āni in'dah abin'i bilgo tagi jinh azlin'.

14 ¶ Ado God anādo'nid, Ya'dilhil biyi'di da'dindin' le' ako ei ji'ni in'dah tl'è'i alts'a-nè'níl dolèt; èi'di beh-èho'zini at'è dolèt, èi'di bik'ehgo nina'hañah dolèt, ado nina'ha'siñh dolèt, ado niyilkah dolèt, in'dah ahèhwidah dolèt.

15 Ado ya'dilhil biyi'den da'dindin' le', ako nahasdzañ bikāgi adindin' do: èi t'a akot'eh siliñ'.

16 Ado God, beh-adindi'ni naki'go ayoat'é'go a'yilah; alāhgo beh-adindin'igi èi jin'go beh-boholnih do, ado a'oh'go beh-adindin'igi èi tl'ègo beh-boholnih do: ado soñ' aldo' a'yilah.

17 Ado God ya'dilhil biyi'di niyiznil nahasdzañ bikāgi beh adindin' dolèlgo biniyeh.

18 Ado èi jin'i beh-boholnih dolèlgo biniyeh, tl'è'i aldo', ado adindin'igi cahalhèl yil alts'a-nè'níl dolèt: ako èi God yinel'in'go, ya'at'eh.

19 Ado i'i'ani in'dah abin'i bilgo din'i jinh azliñ'.

20 ¶ Ado God anādo'nid, Tayi' nīdaldé'hi dahanan'igi t'oahayui wole', ado nīdat'a'i èi nahasdzañ bikāgi wo'dah-di naldèh' dolèt.

21 Ado God tayi' nīdaldé'hi ayoadanīdi'li a'yilah, tayi' nīdaldé'hi t'oahayui t'a al'añ adat'é'hi a'yilah, ado

nīdat'a'igi al'añ adat'é'hi ayilah: ako èi God yinel'in'go, ya'at'eh.

22 Ado God èi yik'i sodolzin'go anih, Nihiya'zi nīdahodlèt le', ado k'èanna'hinot'inl le', ado to'-nīfèl bi ha'dadohbin, ado nīdat'a'i nahasdzañ bikāgi k'èanna'hinot'inl le'.

23 Ado i'i'ani in'dah abin'i bilgo asdla' ajiñh azliñ'.

24 ¶ Ado God anādo'nid, Nahasdzañ bikāgi dahanāni al'añ adat'é'hi daho'le', nīdaldlōsi, ado nahasdzañ bikā nīdaldé'hi, ado lèyī' nīdaldé'hi in'dah al'añ adat'é'hi: èi t'a akot'eh siliñ'.

25 Ado God èi lèyī' nīdaldé'hi al'añ adat'é'hi in'dah nīdaldlōsigi al'añ adat'é'hi, in'dah nihokā nīdaldé'hi al'añ adat'é'hi a'yilah: ako God yinel'in'go, ya'at'eh.

26 Ado God anādo'nid, K'adt dīneh a'dadilnīl t'a nihī nalt't'é'go, ado adanilnīn'igi at'é'go: ako to'-nīfèl biyī'di lōigi, ado nīdat'a'i wo'dahdi nīdaldé'hi, ado nīdaldlōsigi, ado nahasdzañ t'aat'è-nīt'en, in'dah nihokā nīdaldé'hi, èi di'igi t'aaltso beh-bī'daholnih' doièt.

27 Ako God, dīneh t'a bih nalt't'é'go a'yilah, t'a God bīznolnīngo a'holah; bikañ'in in'dah ba'ādi a'yilah.

28 Ado God yik'i sodolzin

ako God hac'in' hadzigo anih, Niha'alcini na'hodlél dolél, ado k'ean-nidol'zís dolél, ado nahasdzañ t'aat'è bikāgi ha'dadohbin, ado nahasdzañ bik'eh-dadidohdlél: ado lō tō-nítél yi naldé'hi, ado nidat'a'i wo'dahdi nidaldéh'igi, ado nahasdzañ bikāgi t'aaltso dahanāgo nīdaha'nāhigi éi'di beh-nīhidaholnih' dolél.

29 Ado God anādo'nid, Jo'akon, nanise' bilastsi daholon'igi a'āñ adat'é'hi nīhadī'nīāñh, ado tsin a'āñ adat'é'hi, binest'añ' biyī'di bilastsi daholon'igi aldo' éi nīhi c'iyāñ' dolél.

30 Ado nahasdzañ bikāgi nidaldlōsi t'aaltso, ado nidat'a'i wo'dahdi nidaldéh'igi t'aaltso, ado léyī' nidaldé'hi t'aaltso, in'dah dahanāni t'aaltso, éi'di c'il daditlé'i bi c'iyāñ' dolél: éi t'a akot'eh' síliñ'.

31 Ako God, a'yilāigi t'aaltso yīnel'in'go, éi jo'akon, t'ai'yisi ya'at'eh lañh'; ako i'i-āni in'dah abin'i bilgo hastañ jinh azliñ'.

WOLTA'I 2.

1 Kot'é'go ya'dilhił in'dah nahasdzañ ado t'aaltso biyī'di daho'lon'igi altso al'yah.

2 Ado tsosts'it jinh azliñ'go God bi nānīs altso a'yilah, éi'bañh tsosts'it jinh az-

lin'go biyī', ha nānīs t'aaltso aji'lāigi bits'āndo hajolyiñ.

3 Ado tsosts'it jinh'igi éi God yik'i sodolziñd ado at-s'é-iniañh, hālah, éi bijindañ God bi nānīs altso a'yilāgo éi yits'āndo hanalyiñ, éi'bañh.

4 ¶ Kot'é'go ya'dilhił in'dah nahasdzañ hazliñ, t'a éi bijindañ Jiho'vah God nahasdzañ in'dah ya'dilhił yil a'yilah.

5 Ado k'élyé' t'aaltso t'ahdo k'idilyé'dañ, ado c'il dadāni t'ahdo hadani'sé'dañ: Jiho'vah God nahasdzañ bikāgi t'ahdo nahałtin'go iléh'dañ éi'bañh, in'dah dīneh da'ak'eh yent'in' dolél'igi éi at'din dañ.

6 Nīdih nahasdzañ bits'āndo a'hi dāhdadildoh' ado lēz t'aat'è-nit'eñ beh nastlé.

7 Ako Jiho'vah God lēz bits'āndo dīneh a'yilah ado hanīñ go'ne' beh-na'didzi'hi beh-ināni yeh i'yol, ako dīneh hwi yiziñi beh-hīnāni hazliñ'.

8 Ado Jiho'vah God da'ak'eh ha'a'āhjigoh I'den biyī'gi k'izdilāh, ado a'kwi dīneh aji'lāigi nīzniltiñh.

9 Ado Jiho'vah God nī'deñ tsin a'āñ adat'é'hi hainił't'añh, tsin ya'at'ehgo danil'i'ni, in'dah tsin ya'at'ehgo bañh dadāni; da'ak'eh ałni'gi inah'-tsin aldo, ado tsin,

ya'at'é'hi in'dah bañhigiat'-
èi' beh bé'hodoziñ'li ałdo'.

10 Ado I'denden tòn da'ak'-
ehgi beh nina'haltloh; ado
diñ'go alts'a-dazliñh' siliñ'.

11 Atseh'igi Paيسان wosye',
èi ké'yah Ha'vilah hol-
yeh'igi t'aat'eh bi naz'liñh,
akwe'e o'lah holoñ:

12 Èi ké'yah biyi' o'lahigi
ya'at'eh: t'a akwe'e tseh bi-
de'liam in'dah a'nix yolyeh'-
igi holoñ.

13 Ado t'a akégoigi èi
Gai'han wosye', èi ké'yah
Kuś holyeh'igi t'aat'eh bi
naz'liñh.

14 Ado tòn taigi èi Hi'dikel
wosye', èi Asi'ria bi'gahgo
ha'a'ah bic'in'jin' c'ini'liñh.
Ado tòn diñ'igi èi Ufré'tiz
wosye'.

15 Ako Jiho'vah God, di-
neh'igi da'ak'eh I'dendi hoł
ni'azgo a'kwe'e niho'niltiñh',
a'kwe'e niijilniś ado baaho-
jilyañ doléłgo biniyeh.

16 Ako Jiho'vah God èi di-
neh adoni'li beh ba'nihozni'-
año ajiniñ, Tsini'igi t'aaltso
binest' an' t'a ni ni'zingo ni-
yañ doléł:

17 Nidih tsin, ya'at'é'hi in'-
dah bañhigiat'èi' beh bé'hodoziñ'li,
èi t'é'yah do bañh
adiyiñ' dah: hálah, bañh
iniyañ bijin'jin' èi t'aani da-
di'tsał, èi'bañh.

18 ¶ Ado Jiho'vah God anā-
do'nid, Dineh t'asa'ha nağā-

go èi do ya'at'eh dah, hakā-
anal'wo' dolé'li ha' adeslił.

19 Ado Jiho'vah God lež
bits'añden nihokā nidaldé'hi
a'yilah, ado nidat'a'i ałdo'
a'yilah; ado dineh'igi bajiz-
ežgo ha'at'é'go yi'zi' a'deido-
lił dzini'ziñ'go: ado dahan-
ah' nina'nél'anjin' t'a yeh
yiyi'zihigi t'a èi dabi'zi'.

20 Ado E'dam èi t'aaltso
da'liñ'igi yi'zi' ya a'dayilah,
nidat'a'i ałdo', nihokā nidaldé'
hi ałdo' yi'zi' ya a'da-
yilah; nidih E'dam hakā-
anal'wo' dolé'li èi t'ahdo šo'-
it'eh' dah.

21 Ado Jiho'vah God èi E'-
dam yiilhāž, ako ajilhāž, ado
hatsañ la' hayitaño hatsiñ'
yeni' a'c'in, anāyidlah.

22 Ako Jiho'vah God èi E'-
dam bitsañ hayitañ yeni' èi
asdza'ni a'yilah, ado E'dam
bic'in' hoł jini'az.

23 Ako E'dam adi'nid,
K'adt di sits'inigi bits'año
ts'in, ado sitsiñ' bits'año
atsiñ' at'eh, ako Asdza'ni
yolyé' do, hálah, Dineh bits'-
año a'hodilyah, èi'bañh.

24 Èi'bañh dineh, haže'e
indah hamah do', bits'añ
hiždigāhgo hwè asdzañ t'é-
yah bił jinā do, ako èi t'ala'i
atsiñ' ji'leh'.

25 Ado t'aji'lah t'a-ats'e-
at'din, dineh in'dah bè as-
dza n biłgo, ako do bayaz-
ni'zin dah ni'teñ.

WOLŤA'I 3.

1 Ako r'daň tl'is t'èyah agā-go ñitse'akosi at'eh, ñihokā ñidaldé'hi Jiho'vah God a'yilahigi t'aaltso bilāhgo: ako asdza'ni ayidi'nid, Da' t'aš-āni God anihidi'nid, Da'ak'ehgi tsin'igi t'aaltso t'ado baňh o'sa'ni ñihilñih'?

2 Ado asdza'ni anih tl'is yic'in', Da'ak'ehgi tsin'igi binest'aň' yidaňh' biniyeh ñihadet'aňh':

3 Ako God a'ñihilñih, Da'ak'eh alni'gi tsin binest'aň' do do'siňl' dah, do ñidih bididołcil' dah, akoh'dzago dinohnel' sa'sin.

4 Ado tl'is hadzi'go anih asdza'ni yic'in', Do t'aani dinohnel' dah.

5 Hālah, God bił bēho'zin di woyaň bijinñ' ñihinā aň adonił ado God nahono'lin do, ya'at'é'hi in'dah baňhigi-at'ei' ei ñihil bēho'zin dolēt, ei'baňh.

6 Ado asdza'ni yiyiltsaňgo tsin'igi c'iyāň ya'at'eh in'dah t'ai'yisi hoł ya'at'é'go bik'iz na'gal ado beh hojiyaň dolēt, ako ei binest'aň' ñizdiāňgo jiyāň, ado ha hastin aldo' bažniāňgo yiyi'yāň.

7 Ado t'aji'lah hanā aň a'dzago do-hazdīt'é'go naji-āšigi hoł bē'hosiňd, ado tsin-fig bit'aň ahidazdikadtgo tl'a-kał a'jilah.

8 Ado Jiho'vah God jin'go

dé'yolgo da'ak'ehgi yigał'go dzidizts'aň, ako E'dam hwē asdzaň bił Jiho'vah God bits'aň naz'dest'in da'ak'ehgi tsin'igi bitahgi.

9 ¶ Ado Jiho'vah God ei E'dam yic'in' adi'nid, Hādi-saň ñih'?

10 Ado azdi'nid, Da'ak'ehgi ñizih dišets'aňgo na'sisdzid, hālah, do hadinist'é' dah, ei'baňh na'dest'in'.

11 Ado adi'nid, Hai'saň' t'a hinci'i ñilñih, da' tsin'is baňh iniyaň, do baňh adiyiňl' dah, ñidišnih yēni'?

12 Ado dīneh azdi'nid, Asdza'ni šeniłtiň'go bił naš'ās-igi ei sa'niłtsōd ako yiyāň.

13 Ado Jiho'vah God ei asdza'ni ayidi'nid, Ha'at'i banisi'niyah? Ako asdza'ni adi'nid, Tl'is ašilni'go yiyāň.

14 Ado Jiho'vah God ei tl'is ayidi'nid, Di banisi'niyah'igi binina ñidaldloši bilāhgo ado ñihokā ñidaldé'hi bilāhgo an'didolñił, ñibidt beh nani-nā do, lēz t'èyah ñildel'go hinināgo niyołkał dolēt.

15 Ado ñih in'dah asdza'ni ei bił ahijindlāgo adešlił, na', alcini in'dah ei ba'alcini yił daahijodlā dolēt; ako ei ñitsits'in yiłjiz' do, ado ni t'èyah hake'tal niłjiz' dolēt.

16 Ado asdza'ni do' ayidi'nid, Ni t'èyah iniltsāňhgo t'ai'yisi ñic'in' nahwi'nāgo adešlił; ac'in-nahwi'nah bi-

yí'jin' nihliicil' do; ado ní hastin t'eyah bídinílin' do, ado éi bo'honiłnih' dolét.

17 Ado E'dam do' ayidi'nid, Né asdzañ anin'igi yinilt's' ańgo, tsin do bañh adiyinł dah, nidešnín' éni, bañh i'niyañ éi'bañh nih ninina ní' do-ya'asón-dah siliń'; níc'in' nahwi'nāgo ní nānis éi bits'ańdo iyāńgo niyołkał-do ní inildińd'jin'.

18 Tsín dadéni'ni in'dah c'il dadéni'ni ałdo' níc'in' hadi-not'inł, da'ak'ehgo c'il t'eyah niyañ dolét.

19 Éi binina ní țasil na'hodlétgo in'dah iyañ do, lė-yí'jin' nasinidlin'jin'; lėz bits'ańdo an'dilyah: éi'bañh lėz ni'lińh ako lėz nididlét.

20 Ado E'dam éi hwé asdzañ bí'zi' Iv baajilah, hálah, ts'ide t'aaltso bimah dzizliń, éi'bañh.

21 Ado Jiho'vah God éi E'dam in'dah bé asdzañ ałdo' aka'gi ē ba ajilah, ado beh haždilah.

22 ¶ Ado Jiho'vah God adi'nid, Jo'akon, dıneh t'a nihét-t'é siliń', ya'at'é'hi in'dah bañhigiat'éi' éi bíł bė'hozińd: ako k'adt yanits'ondgo inah-tsin'igi binest'ań' né'didoalgo yiy'yańgo hol'ago hınā dolét do'óshłh'.

23 Éi' binina Jiho'vah God da'ak'eh, I'den bits'ańdo c'ihonił'a, lėz bits'ańdo a'ho-

dilyāgi ho nānis do bini-yeh.

24 Ako dıneh c'iznınilcān; ado da'ak'eh I'den ha'a'ah bic'in'go diyin āa'dahalyāni in'dah dıltlıs bits'a'-hodina'i t'aaltsogo nėiyolt'ėł, tsin-beh-ināni bic'in' aťin yāa'dahalyāńgo binıyeh.

WOLTA'I 4.

1 Ado E'dam, bé asdzañ Iv bíł bė'hozın, ako Iv iznil-tsāńd ado Kén jıscıńh', ako adi'nid, Jiho'vah bits'ańdo dıneh sė hazliń'.

2 Ado nābik'ijiń' bitsı'li É'bel jıscıńh', ako É'bel éi dı-be yaahalyāni siliń', nıdih Kén t'eyah da'ak'ehgi nalni'si siliń'.

3 Ado baholzi'z'go Kén ní-deń danest'āni Jiho'vah bí-c'in' na'hızdolnih binıyeh jı-nıjā.

4 Ado Ébel ałdo' dıbe ał-tseh descın'igi indah bik'ah t'a bíł jı'ni'jā, Ako Jiho'vah éi É'bel bíł yı'lińd, nāyis-niń'igi ałdo'.

5 Nıdih Kén nāyisnıń'ıgi éi do bíł yı'lińd dah, ako Kén t'ai'yisi do-bıl-hozoń-dah siliń', ado hanın ał'c'in' desdoh'.

6 Ado Jiho'vah éi Kén ayıdınid, Ha'at'é'gośań' do-nıł-hozoń'-dah? ado ha'at'é'gośań' nıniń ał'c'in' desdoh'?

7 Da' ya'atėh'go in'dzagós

do šil' nī'lin' dah do? Ado do ya'at'èh'go in'dza dahgo, bañhigiat'è bik'eh nāhanin'hi èi nī c'èidañ'gi sītinh', ako èi nī'diniliñ' do; ado beh-niholnih' dolèl.

8 Ado Kèn hatsi'li È'bel bil' al'c'in' yajil'ti'; ado ako'dzago da'ak'eh biyi'gi Kèn, bitsi'li È'bel yic'in' na'didzāgo yiyishiñh'.

9 ¶ Ado Jiho'vah èi Kèn ayidi'nid, Hājīn'saṅ' È'bel nitsi'li? ako azdi'nid, Do šil' bēho'zin dah, da' šī'is sītsi'li yāahalyani nišinh'?

10 Ado adi'nid, Hā'saṅ' yin't'ind? nitsi'li bi diñ' bižih' nī' bits'añdeñ' šic'in' anih.

11 Ado k'adt nī' èi bīzē aṅ' aho'lah nī'lak'edeñ' nitsi'li bi diñ' yidodliñ' biniyeh, ako nī' èi nī jo'lā dolèl.

12 Da'ak'ehgi nanilnišgo èi kodo do lēdol't'e' go na'nilt'añ' dah do; nī' bikāgo naniće' do, in'dah t'aa'lajin' naninā dolèl.

13 Ado Kèn anih Jiho'vah yic'in', Di aṭisini'lāigi t'ai'yisi do bineš'añ dah.

14 Jo'akon, k'adt nī' binin' bits'añjin' ašinini'yod, ado ninin' bits'añ' nešt'inl' do, ako ado nanišće' do, ado nī' bikājin' t'aa'lajin' na'sā do, t'a šik'i-niyāhigi šī di-yoñhèl'.

15 Ado Jiho'vah ahodi'nid, Èi' binina t'a Kèn yiyishiñh'.

igi tsosts'itdi tina'hwiždo'nih, ako Jiho'vah èi Kèn bik'i adzizoh, ako dīneh la' dah hak'i-niyāgo do hodiyoñhèl' dah biniyeh.

16 ¶ Ado Kèn èi Jiho'vah ho'lo'ni bits'añdo c'izniyah, ako la' kē'yah Nad holyeh'igi kē'hojit'inñ, ha'a'ah bic'in'go I'dendo.

17 Ado Kèn bē asdzañ bil' bē'hozīn ako i'niltsañd' ado I'nak yišciñh', ako kin-halāgo a'jilah, haye' bī'zi'igi I'nak beh jī'zi'.

18 Ado I'nak ba yīzci'ni èi Ai'rad yolyeh'; ado Ai'rad ba yīzci'ni èi Mehu'jiel; ado Mehu'jiel ba yīzci'ni èi Methu'ziel, in'dah Methu'ziel ba yīzci'ni èi Lē'mek.

19 Ado Lē'mek naki' ba'akēi a'yilah, ako la' È'dah yolyeh', nānala'igi èi Zil'lah yolyeh'.

20 Ado È'dah yišci'ni èi Jē'bel, èi nīp'bal yiyi' kē'dahat'in'igi in'dah bi bēgaši daholo'ni dabīze'e dzizliñ'.

21 Ado hatsi'li èi Ju'bal yolyeh', tsin-adit'ah in'dah bi dīlnih' daholon'igi èi dabīze'e dzizliñ'.

22 Ado Zil'lah yišci'ni èi Tu'bal-Kèn, ado èi bēs-lic'i in'dah bēs-dotl'i'zi dah bits'añdo ha'at'i'hi-dah adēil'in'igi èi bi' nažniñtin: ado Tu'bal-Kèn bidēzi èi Nē'amah yolyeh'.

23 Ado Lè'mek ha'akèi bi-
c'in' hadzodzi'go ajinih:

E'dah ado Zil'lah sızad
y'nołts'añ;

Lè'mek ba'akèi no'lin'igi
hašne'igi y'nołts'añ;

Dineh la' šijizgišgo ei-
bañh ho diyeshèl';

În'dah tsılken' la' a'da-
sizdesnih'go ei'bañh ho
diyeshèl'.

24 Is'jañh la' dah Kèn bini-
na tsosts'itdi tihwiždo-
nih'go, jo'akon,

Lè'mek ei t'aani binina
tsosts'it-din do'ba'añ
tsosts'itdi tina'hwizdo-
nih'.

25 ¶ Ado E'dam ei bè as-
dzañ yèna'ho'siñd; ako ha-
yaž jišcin'go ei Seth beh ji-
zi', ako ajinih, God šiyaz la'
ša nè'niltiñh', E'bel sızin nē-
gi biniyeh, hálah, ei Kèn
hwishiñ, ei'bañh.

26 Ado Seth aldo' haye' ha'
yizciñh ei I'nas beh jizi'.
Ado in'dah dineh Jiho'vah
dajozi'go bic'in' sodazdılzın'-
go hodidesziž.

WOLTA'I 5.

1 Di di'igi E'dam ba'alcini
nās da'ahilcih'igi beh bik'e-
ašciñh; God, dineh a'yilah
bijiñ'dañ, God t'a binolnín'-
go a'yilah.

2 Bikañ'in in'dah ba'adi
yilgo a'yilah ado yik'i so-
dolzın, ako a'hodilya bijiñ'-

dañ E'dam ha'zi' hah a'dayi-
lah.

3 Ado E'dam jināgo nez-
na'din do'ba'añ ta'din ho
na'hai ako haye' ha' yizciñh,
t'a honolnín'go, in'dah t'a
hwelt'è'go, ako ei Seth beh
jizi'.

4 Ado E'dam biyolkāli Seth
ba' yizciñ do'bik'ijiñ' tsē-
bi'di nezna'din bi na'hai,
ako ei biyi' dabiye' in'dah
dabitsi' ba' nihežciñh'.

5 Ado E'dam bidiskañ bi-
jiñ'do nahast'ei'di nezna'din
do'ba'añ ta'din bi na'hai ako
dadziztsañh.

6 ¶ Ado Seth nezna'din
do'ba'añ ašdla' bi na'haigo
I'nas ba' yizciñh'.

7 Ado Seth jināgo tsēbi'di
nezna'din do'ba'añ tsosts'it
bi na'hai I'nas ba' yizciñ do-
bik'ijiñ', ado ei biyi' dabiye'
in'dah bitsi'dah ba' nihež-
ciñh'.

8 Ado Seth bidiskañdo na-
hast'ei'di nezna'din do'ba'añ
nakits'adah bi na'hai ako
dadziztsañh.

9 ¶ Ado I'nas nahast'ei'din
bi na'haigo Kè'nan ba' yiz-
ciñh.

10 Ado I'nas tsēbi'di nez-
na'din do'ba'añ ašdla'adah bi
na'hai Kè'nan ba' yizciñ
do'bik'ijiñ' ako ei biyi' dabi-
ye' in'dah bitsi'dah ba' ni-
hežciñh.

11 Ado bidiskañdo nahast'-

èi'di nezna'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai ako dadziz-tsañh'.

12 ¶ Ado Ké'nan tsosts'it-din bì na'haigo Maha'lilil ba' yízciñh'.

13 Ado Ké'nan tsébi'di nezna'din do'ba'añ dízdin bì na'hai Maha'lilil ba'yízciñ do'bík'ijĩñ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciñh'.

14 Ado Ké'nan bidiskañ'do nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ nezna' bì na'hai ako dadziztsañh'.

15 ¶ Ado Maha'lilil hasťañ'din do'ba'añ ašdla' bì na'haigo Jé'ređ ba' yízciñh'.

16 Ado Maha'lilil tsébi'di nezna'din do'ba'añ řa'din bì na'hai Jé'ređ ba' yízciñ' do'bík'ijĩñ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciñh'.

17 Ado Maha'lilil bidiskañ'do tsébi'di nezna'din do'ba'añ nahast'èi'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai ako dadziztsañh'.

18 ¶ Ado Jé'ređ nezna'din do'ba'añ hasťañ'din do'ba'añ naki' bì na'haigo I'nak ba' yízciñh'.

19 Ado Jé'ređ tsébi'di nezna'din bì na'hai I'nak ba' yízciñ do'bík'ijĩñ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nehezciñh'.

20 Ado Jé'ređ bidiskañ'do

nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ hasťañ'din do'ba'añ naki' bì na'haigo ako dadziztsañh'.

21 ¶ Ado I'nak hasťañ'din do'ba'añ ašdla' bì na'haigo Methu'sila ba' yízciñh'.

22 Ado I'nak èi God bìł joaš' Methu'sila ba' yízciñ do'bík'ijĩñ řadi nezna'din na'hai, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciñh'.

23 Ado I'nak bidiskañ'do řadi nezna'din do'ba'añ hasťañ'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai.

24 Ado I'nak t'a God bìł joaš'jĩñ' ajit'din, God na'holditĩñh', èi'bañh.

25 ¶ Ado Methu'sila nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ tsosts'it bì na'haigo Lé'mek ba' yízciñh'.

26 Ado Methu'sila tsosts'it-din nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ naki' bì na'hai Lé'mek ba' yízciñ do'bík'ijĩñ, ado èi biyi' dabiye' in'dah bistí'dah ba' nihezciñh'.

27 Ado Methu'sila bidiskañ'do nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ hasťañ'din do'ba'añ nahast'èi' bì na'haigo, ako dadziztsañh'.

28 ¶ Ado Lé'mek nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ naki' bì na'haigo biye' ba' yízciñh'.

29 Ako No'ah beh ji'zi' ako

aždi'nid, Di t'a èi hanih-i'doĥnih' ñidèl'nišgo, nihi'la' beh ñidèl'nišgo, Jiho'vah bik'ehgo ni' do-ya'ašoň'-dah siliň', èi'baňh.

30 Ado Lé'mek ašdla di nezna'din do'ba'aň nahas-t'èi'din do'ba'aň ašdla' bi na'hai No'ah ba' yižciň do'-bik'ijiň', ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba neže-cinh'.

31 Ado Lé'mek bidiskaň'do tsosts'itdi nezna'din do'ba'aň tsosts'itdin do'ba'aň tsosts'it bi na'haigo ako dadziz-tsaňh'.

32 ¶ Ado No'ah ašdla di nezna'din bi na'hai, ako Šem ado Hem in'dah Jè'fet èi'di No'ah ba' nižećciňh'.

WOLTA'I 6.

1 Ado ako'dzago nahasdzaň bikāgi dīneh t'oahayui siliň'-go ako dabitsi' bandahaž-cinh'.

2 Ado God dabiye' dīneh dabitsi' dayiltsaňgo bił danizo'ni, ako t'a hoh dazni'zini gi hwè asdzaň a'dajilah.

3 Ado Jiho'vah adi'nid, Ši Niłc'ih Diy'ni do t'aa'łajiň' dīneh na'yokaňh dah do: èi aldo' atsiň' ji'liňh', èi'baňh; akot'è ñidih hwidiskaň'do nezna'din do'ba'aň nadin hwè dohāh.

4 I'daň yolkał yèni' biyi' yèitso dīne'e nahasdzaň bi-

kāgi hazliň'; ado bik'ijiň' ał-do' God dabiye' dīneh dabitsi' yił aħadahaskai'go ba'ał-cini dahazliň'go, di di'igi ał-k'idaň dīneh ts'ide ayoadat'è daji'liňh', dīneh daa'łanjīň'igi dan'i'liňh'.

5 ¶ Ado God èi dīneh nahasdzaň bikāgi baňhigi adajoni'go in'dah hajèih biyi'di beh niłsi'dadzikesigi t'aal-tso t'aa'łajiň' baňhigi adat'è'go yiyiltsaňh'.

6 Ado èi Jiho'vah baňh-bi'ni' dīneh nahasdzaň bikāgi a'ji'łāigi, in'dah hajèih biyi'di baňh-ho'ni'.

7 Ado Jiho'vah adi'nid, Dīneh ašłāigi t'aal-tso nahasdzaň bikāgi a'dešdiňł, dīneh dah, ñidaldłōsi dah, niħokā ñida'na'i dah, in'dah ñidat'a'i dah a'dašłāigi baňh-š'i'ni', èi'baňh.

8 Ñidih No'ah t'èyah Jiho'vah beh-ajoba'i bił bè'ho-zind.

9 ¶ Di di'igi No'ah ba'alcini naš dahilcih'igi: No'ah èi dīneh a'at'e'-baňh-at'dini in'dah t'ai'yisi ya'at'èh'go hi-nāni; ako No'ah èi God yił naš.

10 Ado No'ah biye' řa ba' yižciňh'; Šem ado Hem in'dah Jè'fet.

11 Ado Nahasdzaň èi God binał yi'coň' ado t'aat'è-ñit'eň adi'łāh beh bi hadé'bind.

12 Ado God èi nahasdzaň

yínel'in'go, jo'akon, yi'con' lañh'; hálah, bitsín' daholo'ni nína'nél'ánjín' nahasdzan' bikāgi bañhigiat'é'go dades-de, éi'bañh.

13 ¶ Ado God éi No'ah ayí-di'nid, Bitsín' daholon'igi nína'nél'ánjín' sínal' k'adt nint'i' dolél: hálah, éi'di nahasdzan' asohodlih' bí ha'daž-deł'bind, éi'bañh; ako k'adt nahasdzan' t'a bíł a'desdiñł.

14 Go'fer tsín éi' beh tsín-naél' adí'lıł, tsín-naél' éi' biyí-di dahogan'go adí'lıł; biyí-deñ in'dah biká'deñ éi' jéh beh di'jah.

15 Ado di bik'ehgo adí'lıł, nasé din'di nezna'din do'ba'añ asdla'dindi ades'éz do; nani'go t'éyah tsosts'itdin do'ba'añ asdla di ades'éz do, in'dah de'go éi' diz'din do'ba'añ asdla di ades'éz dolél.

16 In'dah tse'son' la' t'aal-tso go t'a'lah'adi ades'éz do ałni'go adí'lıł; tsín-naél' bí dādılkał bōšk'iz ałni'deñ adí'lıł; ayāigi ado aťa'gi ado ade'giigi biyí' dahogan'go adí'lıł.

17 Ado jo'akon, Ših, t'a ših šik'ehgo toh naho'dołkah, nahasdzan' bikāgi bitsín' daholo'ni nídadidzi'hi nína'nél' ánjín' yah biyāgi a'des-diñł, éi' biniyeh; ako nahasdzan' bikāgi ts'ide t'aal-tso dadí'nonel.

18 Nídih nih t'éyah ts'ide

bídzil'go nil' ałhadidešt'ał, ako nih tsín-naél' bih dinał, nih, né asdzan' do', daniye'igi do', daniye' bidaasdzan'igi ałdo' éi' bíł yah adí'kał.

19 Ado bitsín' daholon'igi dahināni a'añ adat'é'li naki' nilāgo tsín-naél' bih hídí'nił, ako bāaholyāngo bíł híninā do, bikañ'in in'dah ba'adi dolél.

20 Ado nídāt'a'i a'añ adat'é'li, ado nídaldlōsi a'añ adat'é'li, in'dah nihokā nídā'na'i a'añ adat'é'li; di di'igi naki' nilāgo na hídōās, ako dahināgo iní'sin dolél.

21 C'iyāñ dadāni t'aaltso a'la-adí'lıł, ado yah ahídí'yel, ako éi' ní c'iyāñ' dolél, ado dabí c'iyāñ' dolél.

22 Kot'é'go No'ah a'dzidza, God t'a ahodí'nidigi bik'ehgo éi' t'aaltso ajit'ind.

WOLTA'I 7.

1 Ado Jiho'vah éi' No'ah ayí-di'nid, Nih ado niġan'do t'aanołtso hak'go, k'adt tsín-naél' biyí' go'ne' yah ohkał; nih t'éyah dineh ké'dahat'in'igi bitahgi a'at'e'-nañh-at'dingo né'hasin.

2 Nídaldlōsi dadāni tsosts'it ní'jāgo bih hídí'nił, bikañ'in in'dah ba'adi do': nídaldlōsi do-dadānigi éi' naki' nilāgo bih hídí'nił, bikañ'in in'dah ba'adi do'.

3 Nídāt'a'i ałdo' tsosts'it

níjago bih hidi'níl, bikañ'in in'dah ba'adi do', nahasdzañ bikāgi t'aat'è-nít'èn dahināni dahilcih' dolèlgo yísda'di'níl.

4 Ako tsosts'it yískañ'go sizad k'ehgo ahodi'noñtiñ, diz'din जिह ado diz'din tl'è; ako t'aaltso dahanāni aš'lā-igi nahasdzañ bikāgi a'deš-diñ.

5 Ado No'ah t'eyah t'a Jiho'vah ahodi'nidigo bik'ehgo aji't'ind.

6 ¶ Ako No'ah hasñandi nezna'din bi na'haigo i'dañ nahasdzañ bikāgi toh-nahwes'kai.

7 Ado No'ah in'dah biye'keh in'dah hwé asdzañ, in'dah biye'keh bidaasdzañ'igi, èi t'aadzil'tso tsin-nael biyi' go'ne' yah ajokai, hálah, toh deg adi'nes'andgo binina.

8 Nídaldlōsi dadānigi ado nídaldlōsi do-dadānigi, in'dah nídāt'a'i do', ado nihokā nída'na'i t'aaltso bits'ando.

9 Di di'igi No'ah yic'in' tsin-nael biyi' go'ne' yah aheskai, naki' nílāgo, bikañ'in in'dah ba'adi biñ, God t'a adi'nidigi at'é'go No'ah a'dzah.

10 Ado ako'dza tsosts'it yískañ do'bik'ijin' nahasdzañ bikāgi toh ho'deskai.

11 Ako No'ah hasñandi nezna'din bi na'haigo, ado naki' nídizid biyi', tsosts'i-

ts'adah'igi yolka'go ts'ide èi bijin'dañ nahasdzañ biyi'deñ toh hadazna', ado yah añ a'dalyah.

12 Ado diz'din जिह in'dah diz'din tl'è nahasdzañ bikāgi naholñañ.

13 ¶ Ts'ide t'a èi bijin'h' No'ah, ado Šem, ado Hem in'dah Jéfet, No'ah biye'keh, ado No'ah bè asdzañ, ado haye'keh bidaasdzañ taigi tsin-nael bih jokai.

14 T'aadziltso in'dah nídaldlōsi a'añ adat'é'li, in'dah aliñ dani'li'ni a'añ adat'é'li, in'dah nihokā nída'na'i a'añ adat'é'li, in'dah nídāt'a'i a'añ adat'é'li.

15 Ado tsin-nael biyi' go'ne' No'ah bic'in' bitsin' daholo'ni nina'nél'anjin' dahinan'igi nídadidzi'hi, naki' nílāgo yàh aheskai.

16 Ado yah aheskai'igi èi bitsin' daholo'ni a'añ adat'é'li t'aaltso, bikañ'in in'dah ba'adi biñ yah aheskai, God ahodi'nidigi at'é'go: ako Jiho'vah ha da'dinikāl.

17 Ako diz'din जिह toh deg anol'āñlgo; ado toh t'oahayui silin', tsin-nael dahdiel, nahasdzañ bikādo dahdiel.

18 Ako toh èi nahasdzañ yik'eh-desdlin', ado t'a bilāhgo nānasdlin', ado tsin-nael toh bikāgi dahnael'.

19 Ako toh nahasdzañ yik'eh-desdlin', ado āga nol'āñ,

ado dzil' a'ga daz'ah yēnī' tōh bik'ī-dadilkoñ' yah t'aat'ē biyāgi.

20 Ado nadin naki'di ades'ēz do alniñ bilāhgo de'go tōh nes'and, ado dzil' altso tōh bik'ī-dadilkoñ'.

21 Ako nahasdzañ bikāgi ñidaha'nani, bitsin' daholo'ni t'aaltso daneznah'; ñidat'a'i dah, a'liñ danī'li'ni dah, ñidaldlösi dah, nihokā nida'na'i dah, ado dineh aldo' ts'ide t'aaltso.

22 T'aaltso binindeñ yeh ñidadidziñ'go dahināni t'aaltso ni' bikāgi daneznah'.

23 Ado ni' bikāgi dahināni t'aaltso as'dind; dineh, ado ñidaldlösi dah, ñida'na'i dah, ñidat'a'i dah, ei'di nahasdzañ bits'ando nahwez'dind: ako No'ah t'eyah yidziñ; ado tsin-naeñ biyī' go'ne' nahāz-tan'igi aldo'.

24 Ako tōh ei nahasdzañ t'a yik'eh-didliñ'go nezna'din do'ba'an' asdla'din yiskañ.

WOLTA'I 8.

1 Ako in'dah God ei No'ah yēnāl'ni, in'dah dahina'ni t'aaltso, in'dah a'liñ danī'li'ni t'aaltso tsin-naeñ biyī'di bil dahoji'lo'ni: ako God nahasdzañ bikāgi ni'yolgo a'yilah, ako tōh a'hodilzē.

2 Ado nahasdzañ biyī'deñ tōh ha'dazna' yēnī' in'dah

[Navaho] 2

yah biyī'deñ yēnī', a'c'īñ'-a'dalyah, ado wo'dahdeñ nahaltin yēnī' a'hodilzē.

3 Ado tōh nahasdzañ bikāgo yēnī' altso yo'ahezgo', nezna'din do'ba'an' asdla'din yiskañ'go tōh t'a alc'indi nasdliñ'.

4 Ako tsosts'it ni'dezitgo ado tsosts'its'adah yiskañ bijiñh' tsin-naeñ ni' ñina'niēl, dzil' Arrarat bikāgi.

5 Ako tōh t'a ya na'nolan'go nezna ni'dezit: nezna ni'dezitgo ado la' ajiñh biyī' dzil' bila'tahi dat'inh silin'.

6 ¶ Ako'dzago diz'din yiskañ'go No'ah ei tsin-naeñ bi tse'son' a'jila yēnī' an' a'jilah.

7 Ado gāgi c'iznil'a', ako t'aat'ē-ñit'eñ nanāt'ah dolēl'go ni' nal'tsejiñ'.

8 Ado hasbi'di aldo' c'ināznil'a' ni' bikāgi tōh alc'indi dats'i nasdliñ beh hoñ bē'hodoziñlgo biniyeh.

9 Ñidih hasbi'di t'ado jino-dāhi dahgo, ako No'ah yic'in' anāt'a' tsin-naeñ biyī'jin'; nahasdzañ bikāgo t'aat'ē-ñit'eñ tōh, ei'banh; ako tsin-naeñ biyī'deñ c'izdēlni'go yah anjiñtinh.

10 Ado tsosts'it nanēskañgo in'dah tsin-naeñ biyī'do hasbi'di c'ināznil'a';

11 Ako in'dah i'i'āngo hasbi'di, a'liv bit'an' k'elgāzgo bizē silāgo hoñ yah' anāt'a'; a'kohgo No'ah bil' bē'hoziñd

ni' bīkāgi toh ałc'indi nas-
dliñ' lañh'.

12 Ado tsosts'it nānēskañh
tsin-naeł t'a yiyi' sidāgo ako
in'dah hasbi'di c'ināznī'a, ei
t'ado anat'a' dah.

13 ¶ Ei ako'dzago hasťandi
nezna'din do'ba'an t'ala'i
na'hai ado ałtsed nīdizi'di
biyi' in'dah nīdizi'di beh la'
ajinh' azliñ'i biyi' ni' bīkāgi
toh ana'sogiz; ako No'ah
tsin-naeł bikādeñigi añ a'ji-
lah, ado jīdeñ ako jo'akon, ni'
ałtso bikā na'holtsēi lañh'.

14 Ado naki nī'dezit biyi',
nadin tsosts'it yiskañ bijinh'
ni' nal'tsēi.

15 Ako God hadzi' No'ah
yic'in' ako anih,

16 Tsin-naeł biyi'deñ c'i-
nohkāh, nih in'dah nē as-
dzañ, in'dah niye'keh, in'dah
bi daasdzañ ei' bil.

17 Ts'ide t'aaltso dahināni
c'idziznil, t'aaltso bitsiñ' da-
holo'ni, ado nīdat'a'i, in'dah
a'liñ dani'li'ni dah, t'aaltso
nihokā nīda'na'igi dah; ako
nās dahilcih' dolēł ni' bīkā-
go, in'dah binest'añ' daholoñ'
do, ado k'eañ-nī'dadolziš na-
hasdzañ bīkāgo.

18 Ako No'ah in'dah bē as-
dzañ, in'dah biye'keh, in'dah
biye'keh bi daasdzañ'igi dah
bil c'ijikai.

19 Nīdaldlōsi t'aaltso, ado
nīda'na'i t'aaltso, ado nīdat'-
a'i t'aaltso, nahasdzañ bīkā-

gi nīdaha'nan'igi a'lañ adat'-
ē'li t'aaltso tsin-naeł biyi'-
deñ c'ēheskai.

20 ¶ Ako No'ah bīk'i-nā-
ininh'hi a'jilah, Jiho'vah bic'-
in', ado a'liñ dani'li'ni dadāni
la', ado nīdat'a'i dadāni la' ei
dilit'go nāhani bīk'i-nā ininh'-
hi bīkādo nāyisnīh.

21 Ako Jiho'vah hīka'ni yīs-
cañ: ako Jiho'vah hajēih bi-
yī'di azdi'nid, Dineh binina
nahasdzañ do nadešoñł
dah; hālah, dīneh, ałci'ni,
jiliñ'dañ hajēih do-ya'ašoñ'-
dah, ei'bañh; do nīdih, da-
hīnāni anādešdiñł dah asdzā-
igi giat'ē'go.

22 Ado nahasdzañ t'a ho-
loñ'go bīkāgi k'elyēh banā-
hwiđāh, in'dah danest'āni
andal'inh', ado hak'az, in'dah
ha'do; siñh in'dah haih; jinh
in'dah tl'ē; ei'di do nint'i'
dah dolēł.

WOLTA'I 9.

1 Ado God ei yik'i sodol-
zin'go, ako No'ah in'dah bi-
ye'keh do' yic'in' hadzi'go
anih, Nāsgo nīha'ałcini na'-
hodlēł do, ado k'eañna'dol-
ziš' do, in'dah nahasdzañ t'a-
at'ē bīkāgi hadohbīn.

2 Ado nahasdzañ bīkāgi nī-
daldlōsi t'aaltso, ado nīdat'-
a'i t'aaltso, ei'di nīhē'daldzīt
do, in'dah nīhik'ē bīdahoyē'
do; ako nahasdzañ bīkā nī-
daldē'hi t'aaltso, ado țayī'

nídaldé'hi t'aaltso éi'di beh-níhidaholnih' dolél.

3 Dahinago nídaldé'hi t'aaltso éi níhi c'iyañ' do; nanise' dadáni níhadí'niañ yēngi at'égo níhadí'niañh.

4 Nídił díł, atsin' yeh hí-nāni éi do da'sañ dah dolél.

5 Ado níhi díł beh dahinoh-nāni t'aani níha na'dídesdlél', nídaldlōsi t'aaltso bits'ando na'dídesdlél', díneh ní-díł, bíł hajijé nídił beh jí-nāni ha na'dídesdlél'.

6 T'a-hai'-dah díneh bí díł dzídestl'id'go éi ałdo' díneh bits'ando ha díł dotl'íł; há-lah, God t'a bínolnín'go a'yilah, éi'bañh.

7 Ado níhi níha'alcini ní'da-hodlél le', ako k'éañna'dol'zís le', ín'dah nahasdzañ bíkāgi bílah náhdlél' dolél.

8 ¶ Ako God hadzī No'ah yíc'in' ín'dah dabiye' bíłgo ako añh,

9 Ado síh, jo'akon, dzil lé aña'dét'ah níhił adešlíl, ní-híkeden níhada'alcini ałdo' bíł:

10 Ado hínani nína'nél'ānjín', nídát'a'í dah, a'lin dani-lí'ni dah, ín'dah níhokā nídaldé'hi dah t'aaltso, tsín-naél bíyí'dēñ c'éheskai'igi t'aaltso, ín'dah nahasdzañ bíkā nídaldé'hi t'aaltso.

11 Ako t'ai'yisi bídzil'go aña'dét'ah níhił adešlíl: bí-tsín' daholo'ni t'aaltso éi do

foh beh anādoldinł dah, ado do nídił nahasdzañ bíkāgi foł nahonādolkāh dah.

12 Ado God adí'nid, Dí'di hol'ago beh-ého'zin do, dí dí'igi beh níhił ałhadadíniš-t'añh, ado dahinani nína'nél'ānjín' ałdo' bíł dahínínan'igi, t'aa'łajín' dahílcíh' dolél.

13 Ado síh, nats'í'lit k'os bíyí'di dase'lah, beh adíníāni at'é do, ako dí dí'igi síh ín'dah nahasdzañ do' bíł níhi-ł'a'gi beh-ého'zin dolél.

14 Ako is'janł kot'é'do éi'di nahasdzañ bíkāgi k'os anaš-inł'go, bíyí'di nats'í'lit nél-tséh' dolél.

15 Ado naníhonian'igi bé-naš'ni do níhił'a'gi, síh ín'dah ní do' níhił'a'gi, ín'dah dahínāni t'aaltso bítsín' daholo'ni ałdo'; ako do foł na'níhinā-dolkāh dah; bítsín' daholo'ni éi do anādoldinł dah.

16 Ado k'os bíyí'di nats'í'lit holoñ' do; ako nanís'inł'go God yeh-níhoniāni do-nint'í'í nahasdzañ bíkāgi dahínāni t'aaltso ín'dah bítsín' daholo'ni bíł, éi' bénaš'ni dolél.

17 Ado God éi No'ah ana-ido'nid, Dí'di beh-ého'zin do, nahasdzañ bíkāgi bítsín' daholo'ni t'aaltso bíł, ín'dah síh do' níhił'a'gi béhaz'āni aš'ł'a-igi.

18 ¶ Ako No'ah dabiye' tsín-naél bíyí'dēñ c'ékai yē-

ní' èi Šem, ado Hem in'dah Jé'fet; ado Hem èi Ké'nan biže'e jilính'.

19 Di'di ťago No'ah dabiye' dani'linh'; di'di hats'ańdo nahasdzan bikāgo t'aat'è-ńit'eń dıneh k'èāndeziž.

20 ¶ Ado No'ah k'èdidlé'hi dzizlin', ako c'il-naatl'oi k'iz-dilah.

21 Ako c'il-naatl'oi-bi-ťo jodlan'go èi tsı'hodi'sā lańh'; ako ho nıp'bal biyi' go'ne' ha ē t'agèd dziztińh'.

22 Ado Hem èi Ké'nan biže'e jilính, èi haže'e bi ē t'agèd sitiń'go dziltsanń, ako tl'odi hak'ıso bil hojolne'.

23 Ado Šem in'dah Jé'fet ha beldlä'di hawosgi dasibal'go t'ańjin' yah ajiāž, ako haže'e bi-ē-t'agèd-sitińh yēni' bik'idzisti', ako bits'ańjin' hanıńgo haže'e bi-ē-tagèd-sitiń'igi t'ado dziltsan' dah.

24 Ako tsı'deya yēni' bil e'nahosdzińd, ako haye' ake'deńigi aho'ind'igi bil beho'zin.

25 Ako azdi'nid,

Ké'nan do aji'lin' dah do, hak'ıso bina'nıl bi nalte' jilín' dolél.

26 Ado anaz'do'nid,

Ayoat'è èi Šem bi Jiho'vah God, ado ha'ni'di Ké'nan ha nalte' do.

27 Ayoat'è idoli'li èi Jé'fet, ako Šem bi nıp'bal biyi' kè'hojit'in' do,

Ako Ké'nan èi ha nalte' dolél.

28 ¶ Ako No'ah ťoh-nahwes'kai do'bik'ijin' ťadi nezna'din do'ba'an asdla'din bi na'hai.

29 Ako No'ah bidiskan'do nahast'èi'di nezna'din bi na'hai ako daztsanńh'.

WOLTA'I 10.

1 Ako di'di dabiye', Šem ado Hem in'dah Jé'fet, èi'di bits'ańdo nās oci'li; ako ťoh-nahwes'kai do'bik'ijin' biye'keh ba'ndahazcińh.

2 ¶ Jé'fet biye'keh èi Go'mer, ado Mè'gag, ado Medè'ai, ado Jé'van, ado Mi'sek, in'dah Tai'ras.

3 Ado Go'mer biye'keh t'e'yah Aške'naz, ado Rifath, in'dah Togar'mah.

4 Ado Jé'van biye'keh t'e'yah İlai'sah, ado Tar'sis, ado Kit'tim, in'dah Doda'nim.

5 Èi'di kot'é'go a'āń dadi-ne'e bina'ie'li bikāgi kè'yah a'ĥadzisdzo, t'a daji'lin'go; ado hazad bik'eh, in'dah t'a a'ĥidalt'eh'igi alk'ehgo.

6 ¶ Ado Hem biye'keh èi'di Kuš, ado Mizrēm, ado Fut, in'dah Ké'nan.

7 Ado Kuš biye'keh t'eyah Ši'bah, ado Ha'vilah, ado Sab'tah, ado Ré'mah in'dah Sabti'kah; ado Ré'mah biye'keh èi di', Ši'bah in'dah Di'dan.

8 Ado Kuş ba' yizci'ni ei Nim'rad, ei'di nahasdzan bikagi dineh ayoat'ei' didezlin'.

9 Ei'di Jiho'vah binal ayoat'eh nalze'hi dzizlin'; ei'banh Nim'rad nahalin Jiho'vah binal ayoat'e nalze'hi jilinh', daha'nih.

10 Ako ts'ide atseh beh holni'hi ei Be'bel, ado I'rek, ado Ak'kad in'dah Kal'neh, ei'di ke'yah Sai'nar holyeh'igi biyi'di.

11 Ei ke'yahdo As'sur holye'jin' ajiyago kin-hal'ago a'jilah, Ni'niveh holyeh'igi, ado Ri'hoboth kin-hal'ago anajidlah, ado Ke'lah.

12 Ado Ri'sen, ei Ni'niveh ado Ke'lah bitagi sinil', ei ayoat'e kin-hal'ah.

13 Ado Mizrem ba' yizci'ni ei Lu'dim, ado A'namim, ado Le'habim, ado Naf'tuhim,

14 Ado Pathru'sim, in'dah Caslu'him, (ado Filis'tin dine'e c'izninah,) in'dah Kaf-to'rim.

15 ¶ In'dah Ke'nan ts'ide atseh ba' yizci'ni ei Sai'don, in'dah Heth;

16 Ado Ji'bus dine'e, ado E'mor dine'e, ado Gir'gas dine'e,

17 Ado Hi'va dine'e, ado Ar'ka dine'e, ado Sin dine'e,

18 Ado Ar'va dine'e, ado Ze'mar dine'e, in'dah He'math dine'e: kot'e'go di'di

t'aaltso Ke'nan ba' nehezcih', ado ko'dzago do'bik'ijin' Ke'nan dine'e yeni' ei a'an dahideznah.

19 Ako Ke'nan dine'e bi na'hasdzo nidanes'anjin' ei Sai'dan in'dah Ge'rar bik'anhgo Ge'zadi, ado Sa'damdi, ado Gama'rahdi, ado Ad'mahdi, ado Zibo'amdi, in'dah Le'sadi.

20 Di'di t'aaltso Hem ba'alci'ni danilinh'; ba'alci'ni bit dahizd'its'a'igi bit dahadzildē, ako kot'e'go bi ke'yah dahazlin'; ado kot'e'go a'an dadine'e dahazlin'.

21 ¶ Ako Sem ei bits'ando I'ber dine'e dahodzizlin', ei'di Je'fet alanjin' nili'ni bitsi'li aldo' ba'alci'ni ba' nihezcih'.

22 Sem ba'alci'ni ei di', I'lem, ado As'sur, ado Arpax'ad, ado Lud, in'dah E'ram.

23 Ado E'ram ba'alci'ni ei di', Uz, ado Hul, ado Gi'ther, in'dah Mes.

24 Ado Arpax'ad ba' yizci'ni ei Se'lah, ado Se'lah ba' yizci'ni ei I'bir.

25 Ako I'ber naki' biye' ba' yizcih'; la' Pi'leg yolyeh'; t'ah nijigah yen'dan nahasdzan alca'-dahasdzoh'; ado bitsi'li ei Jok'tan yolyeh'.

26 Ako Jok'tan ba' nihezci'ni ei Almo'dad, ado Si'lah, ado Hezarmeveth, ado Ji'reh,

27 Ado Hado'ram, ado U'zal,
ado Dik'lah,

28 Ado O'bal, ado Abi'méel,
ado Ši'bah,

29 Ado O'fir, ado Ha'vilah,
in'dah Jo'bab; di'di t'aaltso
Jok'tan biye'keh dani'linh'.

30 Ako Mi'sah holyé'do in'-
dah Si'fer holyé'jin' ké'da-
hat'inh, Si'fer éi dził at'eh
ha'a'ah bic'in'go.

31 Di'di t'aaltso Šem biye'-
keh ba'ndahažciñh', dabizad
in'dah dabi ké'dayah, in'dah
dabi dine'e bik'ehgo.

32 ¶ Di'di éi No'ah biye'-
keh ba'da'alcí'ni nās dahil-
ci'hi adat'eh, bi dine'e bik'-
ehgo hane': toh-nahwes'kai
do'bik'ijin' di'di t'aadzil'tso
a'an dadine'e a'dahodilyah
nahasdzañ bikāgi.

WOLTA'I 11.

1 Ako nahasdzañ bikāgi
t'aat'é-nit'eñ t'ala'i sad, in'-
dah ts'ide t'ala'i beh ahèl-
t'é'go ya'dajil'ti'.

2 Ado ako'dzago ha'a'ah bic'-
in'go jonel', ké'yah Šai'nar
holyé'gi ho-nitel' bik'iznināh,
ako a'kwi ké'dahojit'inh'.

3 Ado a'dahizdo'nid, Hak'-
go šin, bis a'dadilnił, t'ai'yisi
hažo'ogo dadilt'is, ako tse
dolèł yēngi joh, bis dah; ako
hašt'is al'yai éi' dodah, ako
joh, hašt'is t'a bi'ni a'la'jin'
dijé'go hañiniyeñ'si dah bił
dadzizt'in.

4 Ado anādaždo'nid, Hak'-
go šin, kin-hal'āgo a'dadil-
nił, ado kin de'go ayoat'é ni-
nez'go a'dadilnił', bilaťah éi
ya'dilhił biniāgo; ado nihi'zi'
ayoat'é'go a'dadilnił, ako na-
hasdzañ bikāgi do t'aat'é-
nit'eñ di'difah dah.

5 Ako Jiho'vah ha'dayah/
dineh ba'alcí'ni kin-hal'āgo
in'dah kin de'go ayoat'é ni-
nez'go a'dayilāgi jidi'noł-
in' biniyeh.

6 Ado Jiho'vah adi'nid, Jo'-
akon, dineh éi t'ala'i dani-
linh', ado t'a ahèlt'é'go ya'-
dajil'ti', di di'igi yandikai ako
ha'at'i'hi-dah do yits'anjin'
a'didalnā dah do.

7 Hak'go šin, biťahjin' ha'-
dadikāh ako bizad alťa ni'-
dadidzil', ako do daahidits'a'
dah dolèł.

8 Ako Jiho'vah řahonōskād
nahasdzañ bikāgi t'aat'é-
nit'eñ ako kin-hal'āgo a'daji-
lèh yēni' t'ado a'dajila dah.

9 Ako Bè'bel hosye', hālāh,
a'kwi Jiho'vah, hazad a'an-
at'é'go a'yilah éi'bañh; ado
Jiho'vah nahasdzañ bikāgo
t'aat'é-nit'eñ řahonōskād.

10 ¶ Di di'igi Šem ba'alcí'ni
dahilcih'igi; Šem nezna'din
bi na'haigo Arpax'ad yolyeh
ba'yizciñh', toh-nahwes'kai-
do naki na'haigo.

11 Ado Arpax'ad ba'yiz-
ciñ do'bik'ijin' Šem ašdla'di
nezna'din bi na'hai, éi' biyí'

dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

12 ¶ Ado Arpax'ad ta'din do'ba'an asdla' bi na'haigo Si'lah ba' yizcih'.

13 Ako Arpax'ad hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta bi na'hai Si'lah ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

14 ¶ Ado Si'lah ta'din bi na'haigo I'bir ba' yizcih'.

15 Ako Si'lah hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta bi na'hai I'bir ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

16 ¶ Ado I'bir ta'din do'ba'an din bi na'haigo Pi'leg ba' yizcih'.

17 Ako I'bir hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta'din bi na'hai Pi'leg ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

18 ¶ Ado Pi'leg ta'din bi na'haigo Ri'u ba' yizcih'.

19 Ako Pi'leg hina'go naki'di nezna'din do'ba'an nahast'ei bi na'hai Ri'u ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

20 ¶ Ako Ri'u ta'din do'ba'an naki' bi na'haigo Si'rug ba' yizcih'.

21 Ado Ri'u hina'go naki'di nezna'din do'ba'an tsosts'it

bi na'hai Si'rug ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

22 ¶ Ado Si'rug ta'din bi na'haigo Ne'hor ba' yizcih'.

23 Ado Si'rug hina'go naki'di nezna'din bi na'hai Ne'hor ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

24 ¶ Ado Ne'hor nadin do'ba'an nahast'ei bi na'haigo Ti'rah ba' yizcih'.

25 Ado Ne'hor hina'go nezna'din do'ba'an nahast'eits'adah bi na'hai Ti'rah ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

26 ¶ Ado Ti'rah hina'go tsosts'itdin bi na'haigo E'bram ado Ne'hor, in'dah He'ran ba' nihezcih'.

27 ¶ Ako di di'igi Ti'rah ba'alci'ni dahilci'hi at'eh: Ti'rah ba' yizci'ni ei E'bram ado Ne'hor, in'dah He'ran; ado He'ran ba' yizci'ni ei Lat.

28 Ako He'ran ei haze'e Ti'rah t'a bitseh' dadziztsanh, t'a hoh ha ke'yahdi, Ur holyeh'igi, ako ei Kal'di dine'e bi ke'yahgi.

29 Ado E'bram in'dah Ne'hor t'aji'lah hwé asdzan hazlin': E'bram be asdzan ei Se'rai yolyeh; in'dah Ne-

hor bê asdzañ èi Mil'kah yolyeh, èi biže'e Hé'ran yolyeh, t'a èi Is'kah yolyeh'igi biže'e nit'en aldo'.

30 Nidih Se'rai do atci' dah, ako ba'alci'ni at'din.

31 Ako Ti'rah èi haye' E'bram in'dah hana'li Lat, Hé'ran biye', ado haža'ad Se'rai, haye' E'bram bê asdzañ, èi'di hoł dašdikai, Ur holyeh'ido, Kaldi dine'e bi ké'yahdo, ké'yah Ké'nan holyeh'ijin' dašdikai; ako Hé'rangi jinināgo a'kwi ké'dahojit'inh'.

32 Ako Ti'rah bidiskan'do naki'di nezna'din do'ba'an ašdla' bi na'hai: ako Ti'rah Hé'rangi dadziztsañh.

WOLTA'I 12.

1 Ako Jiho'vah èi, E'bram ayidi'nd yēni, Ni ké'yahdo, in'dah nik'èi bits'a'ndo, in'dah nize'e bik'èi èi t'aaltso bits'añ jin' dahdināh, akwe'e ké'yah nididesni'li bic'in'.

2 Ado la' dine'e ayoat'èi an'dešlił; ado nik'ijišdli do, in'dah ni'zi' ayoat'é'go a'dešlił; ado nih ak'ijidli dolèł.

3 Ado, K'e, dano'nin'igi èi'di Ših aldo', K'e, wošni' do, ado nik'è-dinih'igi èi Ših aldo' bik'è-dinišnih' do; ado nits'a'ndo nahasdzañ bikāgi a'añ dadine'e t'aaltso bik'i-dahojidli dolèł.

4 Ako E'bram dašdiyah t'a

Jiho'vah hac'in' hadzi yēni' bik'ehgo, in'dah Lat èi hoł iāž; ako E'bram èi tsosts'it-din do'ba'an ašdla' bi na'hai-go Hé'rando dahdiyah.

5 Ado E'bram in'dah hwé asdzañ Se'rai, in'dah hatsi'li biye' Lat, in'dah Hé'rando dajit'in'igi, in'dah ha nānil t'aaltso bił, ké'yah Ké'nan holyé'go dašdināh; ako ké'yah Ké'nan holyé'di jinināh.

6 Ako E'bram ké'yah bi-ťahgo jinināh, Sai'kem holyeh'igo c'iznināh, ado ce'c'il sikad, Mo'reh holyeh'igo, ado r'dañ Ké'nan dine'e èi ké'yahgi ké'dahat'inh'.

7 Ako Jiho'vah èi E'bram yic'in' niyāgo adi'nid, Na'alci'ni nās not'in'igo èi di ké'yah badides'ał. Ako a'kwi bikādo-nā'inin'hi a'jilah, ha niyāhigi, Jiho'vah bic'in'.

8 Ako ado dašdināh Be'thel holyé'do ha'a'āh bic'in'go dzil'igi ba jinināh, a'kwi èi ha nip'bal nižninil, e'eāhjīn'go kīn-sinil'igi èi Be'thel holyeh, ha'a'āhjīn'go kīn-sinil'igi èi E'ai holyeh: ado a'kwi bikādo-nā'inin'hi Jiho'vah bic'in' anājidlah, ado Jiho'vah bi'zi' bic'in' sozdolzin.

9 Ako E'bram nāji'nah wo'zoñ šadiāh bic'in'go.

10 ¶ Ako ké'yahgi hodicin hazliñ; ako E'bram ké'yah I'jīpt holyé'go jinināh, a'kwi

hani'zähjîn' dah kè'hojit'in dolèl'go biniyeh; kè'yahgi t'aat'é-nit'en hodi'cind èi' binina.

11 Ako ako'dzago k'adèni I'jiptgi jinèh'go hwè asdzañ Se'rai abizdi'nid, Šil bëho'zingo k'adt, jo'akon, nih, asdza'ni ayoianolnin'go nil'i'ni ni'linh.

12 Ako èi' binina ko'hodonil, I'jipt dine'e daniłtsańgo, Di hwè asdzañ lañ' dadidonil', ako ših t'é'yah dašidiyoł-hèl' nidił nih t'é'yah nidandidolèl.

13 Ako na'noškānh, Hadēzi nišlinh', dini' dolèl, ako ni'nilt'ah šadajoba' do, in'dah ni'nilt'ah šiyi'-sizi'ni hinā do.

14 Ako ako'dzago È'bram èi I'jiptgi jinināgo I'jipt dine'e hwè asdzañ dayiłtsańgo t'ai'yisi bił jizo'ni.

15 Ako Fero bikèden nīdant'ahigi dahołtsańgo, Fero, Asdza'ni nizo'ni le', dani'go yildahol'ne'; ako asdza'ni yēni' Fero bi kin go'ne' hoł yah' akai.

16 Ako honilt'ah È'bram bik'ihojidlił', ako dibe hwè holon in'dah bëgaši dah, ado te'li bikañ'in' dah, ado dine nānil dah, in'dah asdza'ni nānil dah, ado te'li ba'adi dah, in'dah liñ-bigañ-daask'-itigi dah, di'di jiti'inh'.

17 Ako Jiho'vah èi nałniñh

bidzi'li Fero yeh ałiyilah, in'dah dabik'ei'igi aldo', hālah, Se'rai èi È'bram bè asdzañ'igi binina.

18 Ako Fero azdi'nid, È'bram bic'in Hak'go, bizdi'nidgo haniyah, Di'saň' hašiniła? Ha'at'é'gošaň' t'ado šiłhwiniłne' dah, di'di ni asdzañ at'é le'?

19 Ha'at'é'gošaň', Ši dēzi at'é dini'go, binina sè asdzañ da' ašla do nit'en? k'adt ni asdzañ bił dahdiāšgo no'wehjiñ' yō'aninèh.

20 Ako Fero ho dine'e beh abizdi'nidgo: ako È'bram in'dah hwè asdzañ, in'dah jiti'in'igi bił yo'adahozneskād.

WOLTA'I 13.

1 Ako È'bram, kè'yah, I'jipt holyeh'ido c'izninah, hoh in'dah hwè asdzañ, in'dah Lat aldo', ado t'aaltso bił dašdinah, kè'yah Šadiāh holyeh'-igo.

2 Ako È'bram èi t'ai'yisi ajiti'inh', bëgaši beh, ado bès-ligai' dah, in'dah o'lah dah.

3 Ado jonèl, kè'yah Šadiāh holyeh'igi bits'ańdo, Be'thel holye'jin', atseh ho nip'bal sinil yēngi, Be'thel holyeh'-igi ado È'ai holyeh'igi biťa'gi.

4 Atseh bikādo-nā'inin'hi a'jila yēngi; ado a'kwi È'-

bram sozdolzin Jiho'vah jo-
zi'go bic'in'.

5 Ako Lat aldo' E'bram bił
nijikai'igi, bi dibe holoñ ado
biliñ dah, in'dah bi nip'bal
dah.

6 Ako ké'yah ei do ho'gah
dah, t'a'la' ké'dahojit'in'go,
t'oahayu'i dajit'in'h' ei' bini-
na; do t'a'la' ké'dahojit'in'
le' at'é dah.

7 Ako E'bram ba'nda'ník-
kadi ado Lat ba'nda'nílkadi
aldo' ahinādijah; ado Ké'nan
dine'e in'dah Pi'rez dine'e ei
ké'yahigi yiyi' ké'dahat'in'h'
ñit'eñ.

8 Ado E'bram ei Lat ayi-
di'nid, T'ado ahinādiltli'i do-
lél, ado niha nida'nílkadi al-
do' t'ado ahinādadiltli'i dolél,
ako na'noškāñh, t'a'la' dani-
dlin'h', ei' beh at'eh.

9 Joh, ké'yah adahwis'ago
ni' nił'in'h', sits'a-ninēh, t'a
nih ni' nízinjih dahdineh,
na'noškāñh, nišnājih dah-
dinināgo, śih ništ'ajih dah-
dideśněl; nih ništ'ajih dah-
dinināgo, śih nišnājih dahdi-
deśněl'.

10 Ako Lat aji'galgo Jor'-
dan ho-ñiféłgi t'aat'é toh
holoñgo dziltsañh, Jiho'vah
t'ahdo Sa'dam in'dah Ga-
mar'rah ił'diñd dah yeñdañ,
Jiho'vah bi da'ak'eh nahalin,
ké'yah I'jipt nahalin, Zo'ar
holyeh'igi bic'in' joğa'ti gi-
at'é'go.

11 Ako Lat ho-ñiféłgi Jor'-
dan bic'in'go a'daždét'añh':
ado Lat ha'a'ahjiñ' daśdi-
nah; ako ako'dzago alts'až-
nināh.

12 Ado E'bram ei ké'yah
Ké'nan holyeh'igi ké'hoji-
t'in'h', Lat ei ho-ñiféłgi kin-
hal'ahigi ké'hojit'in'h', ado
Sa'dam bic'in'go ho nip'bal
nižninil.

13 Nidih Sa'dam dine'e t'é-
yah Jiho'vah binał bañhigi
adajit'eh, in'dah t'ai'yisi bañ-
higi adani'ti daji'lin'h'.

14 ¶ Ako Jiho'vah ei E'-
bram ayidi'nid, Lat hats'añ
dahdinā do'bik'ijiñ', Kodo
di'gał na'hokōñsjihgo diniñ',
in'dah śadiājhigo, in'dah
ha'a'ahjihgo, in'dah e'e'ah-
jihgo:

15 Ké'yah t'aat'é yiniñ'igi
ei nadides'ał, na'alci'ni hol'a-
go nās dahilci'hi aldo' dabih
dolél.

16 Ako na'alci'ni nās dahil-
ci'hi ni' biléz nahalingo
adeślił, ako dineh hai'-dah
ni' biléz yiyi'ł'a'go, ako aldo'
na'alci'ni nās dahilci'hi yi-
dol'lah.

17 Dahdināh, ako ké'yah
nasé'go ha'dināh, ado nani'-
go aldo' ha'dināh, di ké'yah
na'dides'ał, ei'bañh.

18 Ako ado E'bram ho
nip'bal niždinil'go daśdinah
ho-ñiféł Mam'ri holyeh'igi
ké'hojit'in'h', ce'c'il holon'igi

biyí'; ako a'kwi Jího'vah bí-c'in' bikádo-ná'inín'hi anā-jidlah.

WOLŤA'I 14.

1 Ado ako'dzago t'aadzil'tso t'ah dajinā yendañ, Am'rifel èi Šai'nar dīne'e binant'a'i, ado E'riok èi Ellé'sar dīne'e binant'a'i, ado Cederlé'omer èi I'lam binant'a'i, in'dah Tai'dal èi Go'yim dīne'e binant'a'i.

2 Di'di bíl alk'ijijē; Bī'rah èi Sa'dam binant'a'i, ado Bīr'sah èi Gamar'rah binant'a'i, ado Šai'nab èi Ad'mah binant'a'i, ado Šimī'bir èi Zībo'im binant'a'i, in'dah Bīlah binant'a'i, èi k'adt Zo'ar holyeh.

3 Di'di t'aaltso Sid'dim ho-nīfelgi ahīdziznāh ado alc'odadzistnī', ako a'kwi k'adt A'sīnh Be'ek'īdt holyeh'.

4 Nakits'adah na'haijin' Cederlé'omer bik'eh dahojit'in'go niholziž; ako fats'adah na'hai èi' biyí' do bik'eh dahojit'in' dah dzizlin'.

5 Ado dints'adah na'haigo ako Cederlé'omer in'dah la'anant'a'i dajī'li'ni bíl dažnī'bā, ako Rī'fēm dīne'e, Aš'teroth-Karné'im holyé'gi, ado Zu'zīm dīne'e Hem holyé'gi, in'dah I'mīm dīne'e Šé'veh-Kí'riathēm holyé'gi, èi t'aaltso yik'eh-dadesdlin'.

6 Ado Hor dīne'e bíl dził Si'er yolyeh'igi èi bañh yik'eh-nādadesdlin', El-Pé'ranjin', èi'di ké'yah bí do-nadah'igi bibañh'gi.

7 Ado nat'ān' En-Miš'patjin' (a'kwi Ké'des aldo' holyeh,) nādažnī'bāgo A'milek dīne'e bí ké'yah yik'eh-nādadesdlin', ado A'mor dīne'e, Ha'zazon-Té'mar holyeh ké'dahojit'ini yik'eh-nādadesdlin'.

8 Ado Sa'dam binant'a'i, ado Gamar'rah binant'a'i, ado Ad'mah binant'a'i, ado Sībo'im binant'a'i, in'dah Bīlah (èi Zo'ar aldo' holyeh) binant'a'i, di'di t'aadzil'tso hac'in' nī'dadibā, ako Sid'dim ho-nīfelgi alk'ijijē.

9 Cederlé'omer, I'lam binant'a'i, ado Go'yim binant'a'i Tai'dal, ado Šai'nar dīne'e binant'a'i Am'rifel, in'dah Ellé'sar binant'a'i E'riok, di'di t'aaltso bílgo; lahdeñ binant'a'i diñ, in'dah lahdeñ binant'a'i ašdla'go bíl alk'ijijē.

10 Ako Sid'dim ho-nīfelgi lē'jin-dijé'igi beh nahodits'on' t'oahayui, ako Sa'dam dīne'e binant'a'i, in'dah Gamar'rah dīne'e binant'a'i dažnécēh'go a'kwi naažnī'dē; nī'dahasdzi'igi èi dziłgo yo'ahēžjē.

11 Ako Sa'dam in'dah Gamar'rah dajit'in' yēni', ado

dahac'yañ' yēni' ałtso dēis-
nah ako ana'nah.

12 Ako Ē'bram bitsi'li yē-
ni' biye' Lat ēi ałdo' Sa-
damgi kē'hojit'in' nīt'eñ, hoh
ado jit'in'igi t'a yil dahas-
nāh.

13 ¶ Ako la' yisda'-jiyāgo,
Ē'bram, Hi'bru dīneh jil'in'-
igi ba jil'wodtgo ado bil ho-
jolne'; ēi Mam're holyeh'igi,
bi ce'c'il nazkāđigi kē'hoji-
t'in'go, ēi A'mor dīne'e jiliñh,
Eš'kal bi'nai, ado Ēner bi'-
nai, di'di kojilt'eh'igi ēi Ē'-
bram dahac'o'ni a'jilah.

14 Ako Ē'bram hatsi'li yē-
ni' biye' bi'disnāgo jī'nigo
ha na'nil dez'la yēdaho'sin-
igi, hağan'gi danēyañh'igi,
ēi'di tādī nezna'din do'ba'añ
tsēbits'adah yilt'e'go c'iz-
niēz, ako Dan holyeh'idi bīz-
niñh.

15 Ako tl'ēgo ha na'nil'igi
ałts'añjin' ałts'ajinah', ako
bik'iznibāgo bil alk'ijijē;
ako bik'eh-dazdesdlin'; in-
dah la' Ho'bah holyeh'igi
a'dazneskād, ēi Damas'kus-
do ništ'l'a'jigo.

16 Ako nalye'hi t'aałtso
ni'dadzišgin', ado hatsi'li yē-
ni' biye' Lat ałdo', bi nalye'-
hi do', ado asdza'ni do', in-
dah dīneh do'.

17 ¶ Cederlē'omer nat'ani
yil nakai yēni' yiyi'gāñhdeñ
ñijodał'go do'bik'ijin', Sa-
dam binant'a'i hadah niyah,

Sē'veh ho'-ñifēlgi, ēi nat'ani
bi ho'-ñifēl holyeh.

18 Ako Sē'lem binant'a'i,
Melki'zidek bāh in'dah c'il-
naatl'oī-bi-fo yil dē'inlah;
ako ēi God alāhgo ayoat'ēi'
yic'in' nā'ilniñ'hi jil'linh'.

19 Ado yik'i sodolzin'go
adi'nid, God a'lahgo ayoat'ēi',
ya'dilhil in'dah nahasdzañ
bi'ni'linigi Ē'bram bik'i so-
dil'zin.

20 Ako God a'lahgo ayoat'-
ēi' beh baha'ni' do, nē ena'i
ni'lak'e yī'nilgo bañh. Ako
yisnañ'igi la' haini'nil.

21 Ado Sa'dam binant'a'i
Ē'bram ayidi'nid, Yisnah'igi
šaninił' in'dah nalye'hi ēi t'a
ni dolēl.

22 Ako Ē'bram ēi Sa'dam
binant'a'i ayidi'nid, Jiho'vah
God alāhgo ayoat'ēi' ya'dil-
hil in'dah nahasdzañ bi'ni-
lin'igi bic'in' de'go dahdidiš-
ni'.

23 Beh-na'alca'di in'dah ke'-
tl'oł ado ha'at'i dah nih'-
igi do nits'añ ni'došlēl at'e'
dah, hālah, Ē'bram ajit'in'go
a'hošlah, didi'nił, ēi'bañh.

24 Tsilkēi dayiyañ'igi t'ē-
yah, ado dīneh šil naskai'igi
dēisnah'igi do', Ē'ner in'dah
Eš'kal, in'dah Mam're; ēi
dabi'ni t'a bih ni'dayilah'.

WOLTA'I 15.

1 Di'di bik'ijin' Jiho'vah
bizad Ē'bram bil a'dza, ako

anih, T'ado nihoye'i E'bram: Sih, ni nage' nishlinh', in'dah sih t'ai'yisi alahgo naahalyani nishlinh.

2 Ako E'bram azdi'nid, Bo'honishi'hi Jiho'vah ha'at'isha' sadilel? si ni nishin'go sa'alci'ni at'din, ako di Elli'zer Damas'kusdo'igi ei sagan' t'aat'e bi dolé'li at'eh.

3 Ado E'bram adi'nid, Jo'akon, alci'ni t'ado seni'nildah: ado jo'akon, sagan'gi yizcin'igi ei se-holo'ni bi dolé'.

4 Ado jo'akon, Jiho'vah bizad ha nanadza'go anadi'nih, Di'di do bi' dah do; la' niyido hadoga'li ei bi dolé'.

5 Ado hol' c'ina'azgo ahalnih, Ya'dilhil' biyi' de'go k'adt diniin' ado son' yinifta' bininil'ango yinifta'dan: akot'é'go na'alci'ni nas dahilcih'go ako'ne'lan' dolé'.

6 Ako Jiho'vah jodlanh'; ako banhigiat'e-hanh-at'din-go hac'in' yiyil'fa'.

7 Ako ahodi'nid, Sih, Jiho'vah ast'inh, Ur.ei Kal'di dine'e bi ké'yahden c'inilhiniez, di ké'yahigi na'dides'al'go ni' dolé' biniyeh.

8 Ado azdi'nid, Bo'honishi'hi Jiho'vah, ha'at'é'gošan' di si dolé'li sil' beho'zin do?

9 Ako ana'hodo'nid, Begasib'adi fa bina'haiigi, in'dah tli'zi ba'adi fa bina'haiigi do, de'nasts'a fa bina'haiigi do,

hasbi'di do, hasbi'di-lgai bi ya'zi do sandidi'nil.

10 Ado di di'igi t'aaltso hazniez, ako alni'den alts'ayizgiz ado alts'anjin' niyiznil; tsidiigi t'é'yah t'ado alts'a-yizgiz' dah.

11 Ako nidat'a'i atsin' siniljin' anajahgo, E'bram yo' anenilka'.

12 ¶ Ako jo'honaai k'aden igahgo E'bram t'ai'yisi holidgaz; ako t'o baha'dzitgo hak'i cahohel'.

13 Ako E'bram ahozdi'nid, K'adt nil beho'zin ei na'alci'ni nas dahilcih'igi do e'dahosingi, ké'yah do dabi'h'igi biyi'di dineh bandajilnis' do; ado din'di nezna'din na'haijin' t'a daha'zakah ba'ndajilnis' dolé'.

14 Ako ei dine'e bi na'nildajilinh' dolé'igi ei sih ban'dest'inil: ado bik'ijin' t'ai'yisi dajit'in'go c'ihizdonel'.

15 Ako hozon'go danifa yeni' bic'in' dinał, ako ya'at'eh'go hasintihgo leh ni'di-dolél.

16 Nidih din'di sanaogan'go kwe'e nina'hidokah: halah, A'mor dine'e bi banhigiat'e t'ahdo hadebinhdañ, ei'banh.

17 Ado ako'dzago jo'honaai iyago ako cahohel, ado jo'akon, kon'-bi-lit ado honoyel' diltli' atsin' alts'anjin' sinil'igi bita' go'ne' eldoh'.

18 T'a èi bijındañ Jiho'vah aha'nihot'ah È'bram yil' a'yilah, ako anih, Na'alcini nās dahilcih'igi di kè'yah badi'nianh, I'jipt tōh-ni'liñ'do Ufré'tiz tōh-ni'liñ'jin'.

19 Ké'ni dine'e, ado Ké'niz dine'e. Ado Kad'mon dine'e,

20 Ado Heth dine'e, ado Pe'riz dine'e, ado Ri'feim dine'e,

21 Ado A'mor dine'e, ado Ké'nan dine'e, ado Gir'gās dine'e in'dah Ji'bas dine'e, di t'aaltso dabí kè'yah.

WOLTA'I 16.

1 Ako È'bram bè asdzañ Se'rai do alci' dah : ako I'jiptdeñ asdza'ni ho nala'i èi Hé'gar yolyeh'.

2 Ako Serai èi È'bram ayidi'nid, Jo'akon, Jiho'vah do ašci'go ašo'sin : na'noškañh, ší nala'i bil' na'niās do, ako dats'i ša'alcini hodolèl. Ako È'bram èi Serai bizad k'eh-go a'dzidzah.

3 Ado È'bram èi Ké'nan kè'yah biyí' kè'hojit'in'go neznā na'hai, ado bik'ijin' È'bram bè asdzañ Serai bi nala'i Hé'gar, I'jipt dineh, ha hastin È'bram bažniłtiñh bè asdzañ dogo.

4 Ako Hé'gar bažniyah, ako Hé'gar i'niłtsānd : ado izniłtsānd'go ha' aždèl'in'go ako ho nant'a'i do hoł ni'liñ' dah.

5 Ado Serai èi È'bram ayidi'nid, Šic'in' nahwi'nan'igi ba'ninadi'tliš : ší nala'i na'niłtiñh; ako i'niłtsāndgo ha adèlin' ako do bil' niłtiñ' dah se'liñ : Jiho'vah èi niłita'gi bēhaz'ani ya'n'dot'inł.

6 Nidih È'bram èi Serai ayidi'nid, Jo'akon, ni nala'i ni'lak'ègi holoñ ; t'a nih ni nízini'gi ahodi'lił. Ako Serai ałihałin'go bits'añ yo'ajolwodt.

7 ¶ Ako Jiho'vah bi diyin-nala'i halgai donaadah'igi, tōh-ha'lin'igih hak'i-niyah, Surgo ałin bi'gahgi.

8 Ako ahodi'nid, Serai bi nala'i Hé'gar hādeñšañ naninah, ado hagošañ dé'yah ni nízín? ako aždí'nid, Serai šinant'a'i bits'añ yo'is-wodt.

9 Ako Jiho'vah bi diyin nala'i ahodi'nid, Ninant'a'i bic'in' nídídāh, bi nala'i nāndlèh;

10 Ako Jiho'vah bi diyin-nala'i ahodi'nid, Na'alcini nās dahilci'hi t'oahayui adesilł, do joł'ta' anè'lañ' dah dolèl.

11 Ado Jiho'vah bi diyin-nala'i ahodi'nid, Jo'akon, yiniłtsañh' ako aški dilcił, ako Ís'mèl beh yidi'ził ; hālah, nic'in' nahwi'nan'igi èi Jiho'vah bil' bēho'zin, èi'bañh.

12 Ado țeli alcingo nağai' nahalingo yiłagā do ; dineh

t'aaltso beh ena'i do, ado di-
neh t'aaltso yeh ena'i ni'lin'
do; ako hak'iso bitahgo ke'-
hojit'in' dolèl.

13 Ako Jiho'vah hac'in'
hadzi yēnī, God o'i'ni bizdi-
nid, hálah, azdi'nid, Da' so'i-
nigis' shih aldo' kwe'e bic'in'
des'in'?

14 E'i'banh toh ha'lin' yēnī
ei Bir-lahé'ai-roi wosye'; ako
ei Ké'des' ado Bi'rad bi-
ta'gi.

15 ¶ Ado E'bram biye',
Hé'gar ha' yiscin'h; ako
E'bram biye' Hé'gar yiscin'
yēnī bi'zi' Ís'mél yeh yi'zi'.

16 Ako E'bram ei tsébi'din
do'ba'an hastan' bi na'haigo,
Hé'gar, Ís'mél, E'bram ya'
yizcin' yendañ.

WOLTA'I 17.

1 Ako E'bram nahast'ei'din
do'ba'an nahast'ei' bi na'hai-
go Jiho'vah niyah E'bram
yic'in' ado adi'nid, God-T'aal-
tso-Yinél'ani ei nislin'h'; si-
nal naninah ado ledol'te'
go ant'eh.

2 Ado Shih alhadet'ah nil
adeslil, ako t'ai'yisi toaho-
nohyu'igo k'èandolzis.

3 Ako E'bram ni'jin' tsi'ya
ji'nesjol: ado God hac'in'
yal'ti' ako anih,

4 Joh, Shih t'eyah alhadet'ah
ni' nil as'lah, ako t'oahayui
alañ dadine'e bize'e ni'lin'
dolèl.

5 Ado aldo' E'bram ei do
na'inilye' dah do, ako E'bra-
ham yinilye' do; hálah, t'o-
ahayui alañ dadine'e bize'e
a'nislah, ei' beh at'eh.

6 Ako na'alcini nās dahil-
cih'igi t'oahayuigo adeslil,
ado nits'ando alañ dadine'e
adeslil, ado nidant'a'i nits'an-
do hodolèl.

7 Ado t'ai'yisi bidzilgo al-
hadet'ah adeslil, Shih, ni do'
nihita'gi, ado nik'ijin' na'al-
cini nās dahilcih'igi aldo' bil,
alhadet'añh hol'ago i'ti' do,
nih, ni God nislin' do, ado
nik'ijin' na'alcini nās dahil-
cih'igi aldo'.

8 Ado ké'yah, de'eyo'ni ni-
lin'go biyi' ké'hot'in'igi na'-
dides'al, Ké'nan ké'yah t'a-
at'è-nit'en, ado nik'ijin' na'-
alcini nās dahilcih'igi hol-
āgo dabi do, ado bi God nis-
lin' dolèl.

9 ¶ Ako God ei E'braham
ayidi'nid, Di'banh na'nihoni-
āni bik'ehgo naninah, nih
ado nik'ijin' na'alcini nās
dahilci'hi.

10 Di'di Shih beh na'nihoni-
āni ei nihita'gi as'lai at'eh,
ako nih baaholya' do, ado
nik'ijin' na'alcini nās dahil-
cih'igi; nihitahgi asikeh t'a-
altso banh ni'dahinolgis do-
lèl.

11 Nihi akai'gi banh a'ah
ni'dahinolgis dolèl; ako ni-
ha'nihonian'igi ei beh beho'-

zîn do, nihiṭa'gi, Ših in'dah nih do'.

12 Ako nihiṭahgi hodižcin'-do tsēbi yiskan'go bañh na'-hinilgīs do, dīneh t'aaltso bada'alcini nās dahilcih'go, akot'ēdo nihiḡan biyī' yīžcin'igi do, nāna ado de'eyo'-ni do nihi'nīlcin'igi, bēso bik'eh nihi'nīlīgi ałdo'.

13 Naḡan biyī' yīžcin'igi ado ni bēso bik'eh nihi nī'nīlīgi ałdo', di'di t'ai'yisi bañh nī'dahīnołgīs do: ako niha'nihonīan'igi nihiṭsin' biyī'di ēi hol'āgo nihonīāni at'ē dolēt.

14 Ado dīneh biye' la' do-hañh-na'hīnešgīz'igi, hakai'gi do-hañh-na'hīnešgīz'igi, ēi dīneh bi dīne'e biṭs'ańdo dazdotsał; beh-a'nihonīan'igi k'īznīnīz, ēi' bīnina.

15 ¶ Ako God ēi Ē'braham ayidi'nid, Joh, Serai nē asdzañ do Serai beh na'hwidī'jil dah, ako k'adt ha'zī' ēi Sarah dolēt.

16 Hak'ijīsdli' do ado niye' na'idolcił: aou, t'aani hak'ijīsdli' do ado ał'añ da-dīne'e bīmah jīdolēt; dīneh bīndant'a'i hats'ańdo hodo-lēt.

17 Ako Ē'braham jī'nešjol-go anjīdlōh, ado t'a hayī'idi aždī'nid, Da' nezna'din ho na'haigōš awē ha'docił? Da' Sarahīs ēi nahast'ēi'din bi na'haigo adolcił?

18 Ado Ē'braham ēi God ayidi'nid, Īs'mēl ēi nīnał hīnā lānāh nī'sin.

19 Ako God adi'nid, T'aani Sarah nē asdzañ ēi niye' na'idolcił; ado ēi Ai'zik beh yidi'zil: ako ēi bīdzil'go ba'nīhodes'ał, ēi'di hol'āgo ha'nīhonīāni at'ē' do, ado hak'ijīn' ha'alcini nās dahilci'hi ałdo'.

20 Ado Īs'mēl t'ēyah ba'nīdise'ts'añ; Jo'akon, hak'i sodeszīn', ado nās dahilcihgo adešlīł, ado ēi biṭs'ańdo k'ē-ańdolzīs; t'a ake'ego nīdan-t'a'igi nakits'adahgo ba' do-cił, ado ayoat'ēi' dīne'e a'ho-dešlīł.

21 Nīdih Ai'zik t'ēyah bīł aha'nīhodes't'ał, ēi kodo la' na'haigo Sarah na'idolcił.

22 ¶ Ako ał'e'īn' yajil'ti'yēnī' adzi'sīnd, ado God de'go dah'n'didzah Ē'braham biṭs'añ.

23 Ako God ahodi'nidgo t'a ēi bījīñh Ē'braham aji't'īnd; hayē' Īs'mēl nīz'diłtīnh, ado t'aaltso haḡan biyī' nīdahāžcin'igi, ado ha bēso bik'ē nīznī'nīlīgi, ado t'aaltso Ē'braham bi dīne'e; di t'aaltso dabikai'gi bañh nī'dahīnešgīz'.

24 Ako i'dañ Ē'braham nahast'ēi'din do'ba'añ nahast'ēi bi na'haigo hakai'gi hañh na'hīnešgīz'.

25 Ako hayē' Īs'mēl t'ēyah

tats'adah bí na'haigo hakai'-gi hañh na'hínesgíz.

26 T'a éi bijíndañ É'braham hañh na'hínesgíz, ado haye' Ís'mèl aldo'.

27 Ado bí dínèh t'aaltso, hağan biyí' ní'dahažcín'igi dah, ado lahden bésò bik'e nídzizníl'igi, éi'di t'aaltso hoł bañh ní'dahínesgíz.

WOLTA'I 18.

1 Ako Jiho'vah ha niyah Mamri ho'-nífélgi, ce'c'il biyāgi, jin'go, ts'ide honigai'go, ho níp'bal bí c'ěatingi dźízdāgo.

2 Ado dašdī'gal, nít'eñ, jo'akon, dínèh řago hwi'gahgi na'ziñh: ado džiłtsañ'go níp'bal bí c'ěafindo dašdilwodt, ako bídaš-niyāgo ní'jin' ya a'dzidzah.

3 Ado aždí'nid, Bo'honišni'hi, níl nišlín'go, na'noškañh, t'ado nihi nal'a'i bits'añ dahokāhi:

4 Toh la' dokał dats'i níhike beh řadadohgis biniyeh, na'noškañh, ado di ce'c'il biyāgi hādałyiñh'.

5 Ado c'iyāñ la' niha ní'di-deškał, danihijéih beh bídzil' do; a'kohgo in'dah dahnādi-dohkāh: di' biniyeh ní nal'a'i ba nohkai. Lañ'añ, t'a adiníh'igo ant'íñh dahodí'nid.

6 Ado É'braham ho níp'bal biyí' go'ne' Sarah bic'ín' yah ajalwodt ako abízdí'nid, T'a

hah'go ak'an řadi hanakāh-go tāonih' ado nanískadi anlèh.

7 Ado É'braham ha bēgaši nakaigo jilwodt, ako bēgaši yaž ya'at'èhgo dit'o'diigi nažniłtíñh ako éi tsilkeñh yéniłtíñh; ado t'ahhāgo néis'ah.

8 Ado apbe'nisk'íñh ado apbe' ado bēgaši yaž nadzis-ah yéni' bic'ín' nídzizkañh, ado bí'gahgi dziziñ'go tsin biyāgi da'jin'yañ.

9 ¶ Ako adahodí'nid, Hājin'sañ Sarah né asdzañ? ako aždí'nid, Joh, níp'bal biyí' go'ne'.

10 Ako anādo'nid, Ba'hol-žižgo t'aani na na'dešdał; jo'akon, né asdzañ a'kohgo aški yidołcił'. Ako éi Sarah hane'jin', níp'bal bí c'ěafindeñ yídizts'añ.

11 Ako É'braham in'dah Sarah t'aji'lah t'a hažo'o ho-niñih, ako Sarah éi asdza'ni nídadlèh'igi do níjidlèh' dah džižlín'.

12 Éi'bañh Sarah t'a hayí'idi bajodlòh ako ajiníh, Da'sih hasisťih do'bik'ijín' síł na'honé'ni do, řa hastin, ři mant'a'i aldo' hasťihgo?

13 Ako Jiho'vah éi É'braham ayídi'nid, Ha'at'isañ Sarah yéidlòh ado ajiníh, Da' t'aani hasisťihgòš awé ře hodolèł?

14 Da' ha'at'i-dāhís Jiho'-

vah c'è il'inh'? Akwe'e ni-holzižgo na na'dešdał ako Sarah biyaž hodolèł.

15 Ako Sarah, Do yišdlöh dah, jidi'nid, ako nažnił'in; Hálah, nidzil'dzit, ei'banh. Ako adi'nid, Dodah, t'aani yi'dlöh.

16 ¶ Ako dñeh nidijé'go Sa'dam yic'in'go dadéin': ako E'braham t'a ayidiji' bil niji'kai.

17 Ako Jiho'vah adi'nid, da' bandisdzāigis E'braham bits'añ ni'dideš'inł'?

18 Joh, E'braham t'aani ayoat'ei ado t'ai'yisi bidzi'li dñe'e dolèł, ado nahasdzañ bikāgi a'añ dadine'e t'aaltso hañh bil dahožon' dolèł.

19 Hwé'hasin ba'alcini yinotiñł' do, ado hak'ijiñ' hağan biyi' kédahat'indoh'igi t'aaltso, ado Jiho'vah yik'ehgo dadokāh, ado k'ehéz'dongo bandajit'in' do; a'kohgo Jiho'vah yeidinian yēni' E'braham ya' idolil.

20 Ado Jiho'vah adi'nid, Sa'dam in'dah Gamar'rah bicah' t'ai'yisi dits'a', ado t'ai'yisi bañhigi adajit'é ei'banh,

21 K'adt akwi'ya de'sał in'dah di'neš'inł, t'a dats'i cah disets'añ'igi at'é'go adāt'ind; doda'go t'éyah ako ei sil bé'hodoziñł.

22 ¶ Ako dñeh hats'añjin' naz'yizgo Sa'dam yic'in'go

iāž; ako E'braham t'éyah Jiho'vah t'ahdi nidih yic'in' siziñh';

23 Ako E'braham aha'ni-jin' hac'in' niniyāgo adi'nid, Da' a'at'e'-banh-a'dadinigis bañhigi adat'eh'igi t'a bil adil'diñł?

24 Di kin-hal'ahigi biyi'gi ašdla'din dñeh a'at'e'-banh-a'dadin'igi holoñdañsañ, t'a dats'i bil adil'diñł, ado ašdla'din dñeh a'at'e'-banh-a'dadin'igi dats'i binina do adil'diñł dah?

25 A'at'e'-banh-a'dadin'igi bañhigi adat'eh'igi bil adil'diñł dodah, do akonèh at'é dah; ado a'at'e'-banh-a'dadin'igi bañhigi adat'eh'igi t'a bil a'hèł't'é'go a'bididolnił dodah, do akonèh at'é dah, Nahasdzañ bikāgi t'aat'è-nit'en' a'nahwiāhi da' doš k'ehéz'don' a'donił dah?

26 Ado Jiho'vah adi'nid, Sa'dam kin-hal'ahigi biyi'gi ašdla'dingo a'at'e'-banh-a'dadin'igi bik'i-niyāgo kin-hal'ahigi do a'dešdiñł dah ei da-binina.

27 Ako E'braham hac'in' hadzižgo ahodi'nid, Jo'akon, k'adt t'a sih si'nik'ehgo Bohonišni'hi bic'in' hahasdzī, a'zañ lēž in'dah lēs-c'i t'éyah nišlin' nidih.

28 Ašdla'din a'at'e'-banh-a'dadin'igi dolèł'jin', ašdla' at'dingošañ: Da' ašdla' at'din-

gōs kin-hal'āhigi t'aat'è adil'-
diñł? Ako aźdi'nid, Diz'din
do'ba'añ aśdla' bik'i-niyāgo
lañh' do kin-hal'āhigi a'deś-
diñł danih.

29 Ado hac'in' hadzigo anā-
hodo'nid, Diz'din bik'i-niyā-
gośaň'? Ako ahodi'nid, Diz'-
dingo binina do a'deśdiñł
dah.

30 Ako anābīzdo'nid, T'a-
šoň'di, ho'n'idi Bo'holni'hi
t'ado do bił hald'ni, ako ha-
nādesdzih: Tā'din bik'i-niyā-
gośaň'? Ako anāhodo'nid,
Tā'din bik'i-niyāgo do oś'-
diñł at'è dah.

31 Ako aźdi'nid, Jo'akon,
k'adt t'a śih śi'nik'ehgo Bo'-
holni'hi bic'in' hahasdzī: na-
din'go bik'i-niyāgośaň'? Ako
anādo'nid, Nadin'go binina
do oś'diñł at'è dah.

32 Ado anaźdo'nid, T'ašoň'-
di ho'n'idi Bo'holni'hi t'ado
do bił hald'ni ako t'alah'adi
hanadesdzih: akwe'e neznā-
go bik'i-niyāgośaň': ako ana-
do'nid, Neznāgo binina do
oś'diñł at'è dah.

33 Ado E'braham alsto' bił
aħił nahodzisne'go Jiho'vah
dahn'didzah: ado E'braham
bağan'di dahn'didzah.

WOLŤA'I 19.

1 Ado i'i'āngo diyin-nal'a'i
Sa'damgi ni'āz; ako Sa'dam
bi na'astl'in bi c'eaťingī Lat
dzidzah: ako Lat yiyiłtsaňh

ado nādi'na'go yidah-niyah,
ako ni'jin' haniñ beh ya a'-
dzidzah.

2 Ado aźdi'nid, Jo'akon, Bo'-
honiśni'hi, na'nihośkaňh, ni-
hi nal'a'i bağan go'ne yah
oh'ās niħikē řadohgīs, ado
ř'a a'kwi niħidołkał, ako yis-
kaňgo ř'ai'yisi abindaň ni'-
didoht'aś, ako in'dah dahnā-
didoht'aś. Ako t'ala' anih,
Dodah, t'l'è bi'gah kin-řahgo
nēt'aś dolēł.

3 Ako ř'ai'yisi na'dzoskan-
go in'dah hağan go'ne' hac'-
in' yah iāz; ako adadzi'siñd
in'dah bāh di'k'oňś-t'a-at'-
din-alya'igi ba ajilah, ako yi-
yi'yaň.

4 Nidih t'ahdo jinfēsgo Sa'-
dam kin-řahdeň dīneh ha-
dasťihigi in'dah a'nid-nīda-
ka'i'igi aldo' t'aaltso da'nīc'-
iśiden kin bināgi a'la-siliñ' :

5 Ako Lat, Hak'go, dēyidi'-
nid ado a'dahanih, Hādiśaň'
dīneh k'adt hi'linjin'go nā-
naāzigi, niħic'in' c'iniēs ako
bē'dahodilziñł biniyeh.

6 Ako Lat c'eaťinjin' yic'in'
c'iniyāgo akēdeň da'di'nił-
kalgo,

7 Ako aźdi'nid, Sik'iso, ni'-
danihośkaňh, t'ado akot'ē'go
baňhigi a'dahni'li.

8 K'adt Jo'akon, naki' siťsi'
t'ahdo dīneh yē'ho'siñd dah;
na'nihośkaňh, si'ni' niħic'in'
c'ideśiś, ado t'a nihi dano-
sīn'igi a'dadolił: ako di di-

neh'igi èi t'ado a'dadoli'li dah; hálah, šagan go'ne' yah iáz, èi' beh at'eh.

9 Ako adadi'nid, T'andi sinizih, ado adahido'nid, Di dineh t'o kogaŋan'dijih' kèhat'in biniyeh niyah yèni' a'nahwiāhi i'dilyah: a'dahwilneh nit'en yèni' k'adt bilāhgo a'dandilnił. Ado dineh èi Lat yic'in' dahdijè, ako dādilkał yik'ijiñ' dahašjiz, ako k'asdañ dādilkał k'i-dèzti'.

10 A'kohgo dineh naki c'idèlni'go Lat a'c'in' kin go'ne' yah iyil'han, ado da'dinilkał.

11 Ako dineh kin c'èaŋingi jil'ah yèni', a'nid-nidakai'igi in'dah hadas̄ihigi aldo' hanā a'dèisdiñd; ako dādilkał c'èh yikā a'dāt'ind.

12 ¶ Ako dineh yèni' èi Lat ayidi'nid, Da' la'is̄ kwe'e nik'èi holoñ? nadāni in'dah niye'keh dah, ado nitsi'keh dah, in'dah t'a nè holon'igi di kin-hal'āhigi biy'igi, di haz'an'ido no'wehjinh' altsoko'nileh:

13 Di haz'an'igi a'dildiñł, hálah, dahacah ayoat'é'go dits'a' Jiho'vah t'a biniñ'jinh', èi'bañh Jiho'vah nihiñil'a, a'dildiñł biniyeh.

14 Ako Lat c'izniyāgo hatsi' beh hādāni bic'in' hadzodziz' ako azdi'nid, Ni'doht'aš, di haz'an'igi bits'anoh'ās, Ji-

ho'vah di kin-hal'āhigi i'dol-diñł. Ako hādānih t'o ajinih ho'nih.

15 Ado hayilkañ'go diyin-nala'i Lat ya'ni'āz ako ahañnih, Tsini'go na'didah, nè asdzañ ado nitsi' naki'igi bil nahintan'igi dahdiēs; dodadāñ bañhigi adani'li biñah a'nihididoldiñł.

16 Ako na'ahozdilzid'go dineh yèni' ha'la' yiyiltsod ado hwè asdzañ do', hatsi' naki'igi aldo'; Jiho'vah hajoba'go, èi'bañh: ado kin-hal'āgo bina'astlin'igi binikadi c'ihoniēz.

17 Ado ako'dzago c'ihoniēzgo ahodi'nid, Yisda'-nilyèd beh-hinināni bah, t'ado nat'āñ ni'din'in'i, halgai'gi niđih t'ado na'ahodilzi'di, nilah dził bil'yèd, dodadāñ èi ni di'yolyèł.

18 Ako Lat èi abizdi'nid, Yatsi'k'e Bo'honišni'hi.

19 Jo'akon, ni nala'i baji'naba, ni ajoba'i ayoat'é'go šic'in' inilāgo yisdah' šiniłtiñh; ako dził do bo'sah at'è dah, šic'in' bañhigi a'hodonilgo dadestsal ša'sin.

20 Jo'akon, di kin-sinil'igi bic'in' nazdolyèd'igi at'eh, ahan'di, ado ahołts'isi: šini' akon dišyèd, (da' dōš alts'isi dah?) a'kohgo ši sizi'ni hiñā dolèł.

21 Ako ahodi'nid, Jo'akon, t'a ši dinin'igo aldo' adešnił,

di kîn-sinil'igi ba na'sinikañ yēni' do a'desdinl dah.

22 Dohodi'na akōn dil'yēd, t'ahdo anilyēdgo ha'at'ihidah do bandosdza' at'e' dah. Eī'bañh kîn-sinil'igi Zo'ar hosye'.

23 ¶ Nahasdzañ bikāden t'inhdigo jo'honaai dahdiya-go Lat eī Zoardi jil'wodt.

24 A'kohgo Jiho'vah tse'koñ litso'go in'dah koñ' do Sa'dam in'dah Gamar'rah yik'ijin' niki'niñtañh, ya'dil-hil biyī'deñ, Jiho'vah bits'añdo.

25 Ado kîn-naznīl yēni' ado halgai yēni' ado kîn-naznīli biyī' kē'dahojit'inh yēni', ado a'kwi nanise' dane'sēh yēni' t'aat'eh is'dind.

26 Ako hwē asdzañ hakēden na't'añ nidēt'in lañh', t'a a'ko ajin' a'siñh tse'go dzizliñ'.

27 Ako E'braham t'ai'yisi abindañ nazdi'na'go, Jiho'vah bil dzizīn nit'en yeñ'jin' jiniyah:

28 Ado Sa'dam in'dah Gamar'rah ado halgai kē'yahjin' jidēin', a'kohgo jo'akon, kē'yah yēni' t'aat'e bits'añdo lit t'oahayui hahitinh'.

29 ¶ Ako'dzago God halgai'gi kîn-hadas'ah yēni' is'dind, ako God yēnal'ni' eī E'braham ado Lat yisda'hodoltingh', kîn-naznīl kē'hojit'in yeñ'gi t'aat'e is'dind.

30 ¶ Ako Lat Zo'ardo hajinah, hatsi'keh naki'igi bil, dzil bañh kē'dahojit'inh; Zo'argi kē'hojit'in nit'en bēdzisdzidgo: ako tse-ya-go'ne' kē'hojit'inh, hoh in'dah hatsi' naki'igi bil.

31 Ako atseh yizcīn'igi akēden ni'lin'igi ayidi'nid, Nihiže'e eī hastih, dīneh adat'in'igi giat'ēgo nihadoyēh'igi nahasdzañ bikāgi t'ala'i nīdih at'din.

32 Ako nihiže'e c'il-naatl'oi-bi-ṭo bi'diyildliñl, ado bil di'niñis ako nihiže'e bits'añdo aholci'li do a'dodiniñ dah.

33 Ako t'a eī bi tl'ē bize'e c'il-naatl'oi-bi-ṭo yiyiyil'dlañ: ado atseh yizcīn'igi bize'e yil yah iyāgo yil neztēz; ako hwi'gah neztīngo ado na'di'na'go t'ado hoł bē'hoziñd dah.

34 Ako'dzago eī biska'ni alañjin' ni'lin'igi akēdenigi ayidi'nid, Šoh, tl'ēdañ šiže'e bil neztēz, ako di tl'ē c'il-naatl'oi-bi-ṭo na'hodiyildliñl; ako yah adinałgo bil dini'tis, nihiže'e bits'añdo hadoleil biniyeh.

35 Ako t'a eī bitl'ē bize'e c'il-naatl'oi-bi-ṭo na'yiyil'dlañ: ado akēdenigi nazdi'na'go yil neztēz, ako hwi'gah neztīngo ado nadi'na'go t'ado hoł bē'hoziñd dah.

36 Ako'dzago Lat bitsi'keh t'ala', haže'e ba' izniłtsañd.

37 Ako atseh nagāhīgi ēi hayaz jīscīnh', ado bī'zī' Mo'ab ba' ajilah: ēi t'a ēi Mo'ab dīnē'e dī'jīn'jīn' dahanan'īgi dabīze'e.

38 Ako akēden nī'lin'īgi ałdo hayaz jīscīnh', ado bī'zī', Ben-Am'mai ba' ajilah: ēi t'a ēi Am'man ba'alcini dī'jīn'jīn' dahanan'īgi dabīze'e.

WOLTA'I 20.

1 Ako É'braham ādo šadaāh bic'in'jīn'go jīnīnāh, ako Kē'des in'dah Šur bīfa'gi kē'hojīt'inh, ado Gī'rargi t'o konagan'dijīn' na'jīnāh.

2 Ado É'braham hwē asdzañ Sa'rah, Šidēzī at'eh, bīzdi'nid: ado Abī'melek, Gī'rar binant'a'i anī'a'go nē'dīltīnh.

3 Nīdih Abī'melek t'ēgo God, bīl'-leh banyah ako abīdī'nid, Jo'akon, dīneh daztsan'īgi nahonī'lin, hālah, di asdza'nī nīdīnīltīn'īgi bañh; ēi dīneh la' bē asdzañ at'eh, ēi'bañh.

4 Nīdih Abī'melek t'ahdo hodēlcī' dah: ako azdī'nid, Bo'holnī'hi, da' a'at'e-bañh-a'dadī'ni dīnē'es la' āldo' nīdī'tsīl'?

5 Da' dōs šidēzī at'eh šīzdi'nid dah? ado t'a hoh nī'dih, Šī'nai at'eh jīdī'nid: do šīl' bēho'zingo ado do yīšnih'go lañh' ašt'īni.

6 Ako God bīl'-yeh ahodī'

nid, T'aani šīl' bēho'zīn lañh', do nīl' bēho'zīngo in't'īnd; ado Ših āldo' bañhīgi šīc'īn' adī'nīfīgi nīts'añ naniš'in'go, ēi'bañh t'ado hodī'nīlmi' dah.

7 Ēi'bañh k'adt dīneh bē asdzañ ba na'nīltēh; ahodoni'li-yahalne'e at'eh, ako na' sodīdolzīnł, ado hīnina' do: do ba nēnīltīn'go ēi k'adt nīl' bē'hodozīnł t'aani dadī'tsał, nīh ado t'aanołtso dī'nohnēł.

8 ¶ Dī' bīnina Abī'melek t'ai'yīsi abīndañ nīzdi'na' ako ha'ndala'i t'aaltso hak'go bīzdi'nidgo di t'aaltso beh bīl' hojolne', ako dīneh t'ai'yīsi nī'dasdzid.

9 Ado Abī'melek ēi É'braham hak'go yīdī'nidgo ayīdī'nid, Hāsañ' nīhī'nī'īnd? ado hāsañ nīšlāgo bañhīgi-at'ē ayoat'ēh'īgi bīh nīhī'nīnīl, ado šī dīnē'e āldo' bīk'ijīn'?' Ašīndlāīgi ēi do adīnīl' dah nīt'ēñ.

10 Ado Abī'melek ēi É'braham ayīdī'nid, Ha'at'ī'sañ yīnīltsañ'go dī'di banīsi'niyāh?

11 Ado É'braham azdī'nid, God bīk'ehgo dayīkāhīgi kwe'e at'dīn ša'sīn, ado sē asdzañ yīnina dašīdiyol'hēl' ša'sīn nī'sīngo lañh' bīnina.

12 Ako nīdih lañh' t'a šidēzī at'eh, šīze'e bītsī' jī'linh, ako šīmah ēi do bīc'e'e at'ē dah; ako sē asdzañ dzīzīnł.

13 Ado ako'dzago God, Nī-

ze'e bağan bih haninah, sıl-ni'go, ako ahodi'nid, T'a dit'-aş'igo, Şi'nai at'eh, şidini' do, di beh şaji'naba'.

14 Ado Abi'melek dibe in'dah bęgaşı, ado dıneh nıdal-a'i in'dah asdza'ni nıdal'a'i, di t'aaltso E'braham ye'ninil, ado Sarah hwę asdzañ ałdo' ha ne'iniltiñh.

15 Ado Abi'melek adi'nid, Jo'akon, şi ke'yah t'a ni nizinigoh ke'hot'in' do.

16 Ado Abi'melek adi'nid, Jo'akon, ni'nai t'ala'i dimil bešo bāni'nıl: ako hoh nie'añh nağa'i ji'liñ' do, biñ nana kai'igi in'dah dıneh t'aaltso dabina bits'añdo: kot'e-go dıneh t'aaltso dabinañ hah k'ehez'doñd.

17 Ako E'braham sodolziñd God yi'e'in', ako God ei Abi'melek na'idi'sah, hwę asdzañ do', asdza'ni ha'ndal'a'i do'; ado ha'alcini nıdahwizliñ'.

18 Hālah, Jiho'vah ei asdzañ'igi t'aaltso Abi'melek bağan yi'yi' holon'igi dabiş-c'it al'e'in' a'yilah nit'eñ E'braham be asdzañ Sarah binina.

WOLTA'I 21.

1 Ako Jiho'vah t'a adi'nid yeñgi Sarah yaniyah, ado Jiho'vah t'a hadzi yeñgi at'e-go Sarah ya a'yilah.

2 Ako Sarah i'nıltsañd ado E'braham biye' ya' yişcin'h,

hadziştiñgo in'dah, t'a God hac'in' hadzi yeñgi niholziş-go.

3 Ado E'braham biye' ei Sarah ba' yişcin'igi Ai'zik beh ji'zi'.

4 Ako E'braham haye' Ai'zik tsębi bikañ'go bañh na'hıneşgiş, God t'a adiniñ hañ-nih yeñgi at'e-go.

5 Aço E'braham ei nezna'din bi na'haigo biye' Ai'zik ba' yişcin'h'.

6 Ako Sarah adi'nid, God yişdlöh'go a'silah, ado t'aaltso dadizts'añ'igi şıl dādloh dolël.

7 Ado anaşdo'nid, Hai'sañ Sarah alcini yi'ilt'o' do, E'braham yididonil' nit'eñ? Jo'akon, haştiñgo in'dah ba-aşelcinh.

8 ¶ Ado awę dıne'sañh ado idit'öd: ako t'a Ai'zik idi't'öd bijiñh E'braham ayoat'e-go ada'i sind.

9 Ako Sarah ei I'jıpt dıne'e asdza'ni He'gar biyaş, E'braham ba' jişcin'igi yeıdlöhgo dziłtsañh'.

10 Di'bañh E'braham abiz-di'nid, Di'di nalfeh asdza'ni biyaş t'a' biñ c'ininilcēh: di nalfeh asdza'ni biyaş'igi, şih şiyaş Ai'zik do yiñ boholni'hi ni'liñ' dah dolël.

11 Di'di binina E'braham t'ai'yisi biye' bañhbini.

12 Ado God ei E'braham ayidi'nid, Aşki in'dah nalfeh

asdza'ní binina t'ado yiníl ant'é'hi; Sarah anílníh'igi t'aaltso yisínílt'sań, Ai'zik ba'alcini éi ní' na'alcini yol-yé' do, éi'bańh.

13 Ado asdza'ní nalfehígi aldo' biyaž d'ine'e adešlil, hálah, éi niye' at'eh, éi'bańh.

14 Ako É'braham t'ai'yisi abin'igo naždi'na', ako bāh ado tošjéh toh beh n'izdinilgo Hé'gar binéždé'níl ado aški bíl yo'aji'a', ako dašdiāž ké'yah do-bi-naadah'igo, éi Birši'bah holyeh.

15 Ako toh tošjéh bih as'dindgo aški yéni' c'il n'itsa lé'i biyāgi n'izniltińh.

16 Ado dašdiyah adilt'oh bí'gah anní'zahgi dzinesdah: aški do šinał dadotsał dah jini'go, éi'bańh, bits'ah hwiníāndi dzizdāgo yé'go jicāh.

17 Ako God éi aški yica'go yidizts'ań; ado God bí diyin-nal'a'i ya'dilhil biyí'deń Hé'gar yiyí'zi'go ayidi'nid, Hé'gar, hāsań y'indzah? t'ado niłhoye'e; God éi aški sitiń'do yica'go yidizts'ań.

18 N'ididāhgo aški ní'la' beh na'níltéh: hálah, la' a'lań d'ine'e ayoat'é a'hodešlil, éi'bańh.

19 Ado God éi hanā ań a'yilah, ako toh hahasńilgo dziłtsańh: ado akōń jiniyāgo toh tošjéh haždé'bind, ado aški toh bažnikań'go yodlań.

20 Ako God éi aški yāahal-

yańh; ado di'ne'sańh, ado ké'yah do-bi-naadah'igi ké'hat'ińh, ado k'a yeh adilt'o'hi siliń'.

21 Ado Pé'ran holyé'gi, éi ké'yah do-bi-naadah'igi ké'hat'ińh: ako hamah I'jipt ké'yahdeń hwé asdzań dolé'igi hah yil nat'āž.

22 ¶ Ado ako'dza yeńdań Abí'melek ado bí salāgo bí nant'a'i Fí'kal éi É'braham yic'ín' hahasdzi, ako anih, Ha'at'i'hi-dah banādidāhgo t'aaltsogo God nił holoń.

23 Di'bańh k'adt God binał sic'ín' handzih', ako t'ado šina'holđoń'si, šíye' aldo' dodah, šina'li aldo' dodah: najošba'go anis'ín'igi at'é'go nih aldo' sic'ín' t'a akont'é'do, ado ké'yah niní'nan'igi aldo bic'ín' akont'é' doléł.

24 Ado É'braham adi'nid, God binał a'dé hadesdzi.

25 Ado É'braham toh hahasńil'igi binina Abí'melek yí'desfeh, hálah, Abí'melek bí na'níl hağa'dédest'ańh, éi'binina.

26 Ado Abí'melek adi'nid, Do šil bého'zin dah, hai šin at'ińh: ado do šil hwinilne'dah, ado do yisnih' dah, ako di'jińh in'dah.

27 Ado É'braham díbe in'dah bēgaši dah Abí'melek yé'ninil; ado t'aji'la aha'ni-hojit'ańh.

28 Ako É'braham díbe-yazi

daba'ādigi tsosts'itgo t'asah-di yits'a-yini'nil.

29 Ado Abi'melek ei É'braham ayidi'nid, Ha'at'i'sañ biniyeh di dibe-ya'zi daba'ādigi ats'a'ini'nil?

30 Ako azdi'nid, Di dibe-ya'zi tsosts'it daba'ādigi si'lak'edo ni'didi'nil, ei di toh hahani'lgo beh sic'in' beho'zin dolél.

31 Di binina akwe'e Birsi'bah hosye'; hálah, akwe'e t'aji'lah God binal a'c'in' hadzisdzi.

32 Ako akot'é'go Birsi'bagi ahazdét'añh: a'kohgo Abi'melek in'dah ho salāgo binant'a'i Fi'kal, Filis'tin dine'e bi ké'yahgo dahnaz'dit'áz.

33 Ado É'braham ei Birsi'bahgi tsin k'izdilalah, ado akwe'e Jiho'vah ei holāgo God bi'zi' jozi'go sozdolziind.

34 Ako É'braham ei Filis'tin dine'e bi ké'yahgi t'otséd ké'hojit'in'go lan'i yis-kanh.

WOLTA'I 22.

1 Ado ako'dza do'bik'ijin' God ei É'braham y'neztañgo ayidi'nid, É'braham, ako azdi'nid, Jo'akon, kwe'e na'sah.

2 Ako ahodi'nid, T'aala'i niye'igi, Ai'zik, ayoiini'nin'igi bil dahdiās, ké'yah Morai'ahgo bil da'ās; adi isjanh, di'dzil bikāgi nididesnił, akwe'e jidilitgo nahodiyil'nih.

3 Ado É'braham t'ai'yisi abin'igo naz'di'na' ado hā teli bik'i'-dahadziznil ado ciz ahizdikal beh adilitgo-nādi'yoniñ biniyeh, ado hwé sikeh naki'go adiji'nil, ado haye' Ai'zik, ako dašdikai, God, dohkah halne' yeñgo.

4 Ado dašdikaido naki yis-kan'go É'braham nās ajigal'go ako dzideskai'jin' ni-zago dziłtsañh.

5 Ako É'braham beh asikeh ayidi'nid, T'a kwe'e teli bisolkeh; siñ in'dah siye' bil nilahji de'saš, adi sodidilziñ in'dah niha ni'dit'ās.

6 Ado É'braham ei ciz beh adilitgo nadi'yoniñ'igi haye' Ai'zik bik'i'-dahadziznil; ado koñ in'dah beš bil dašdi'já, ado t'aji'la akōñ jini'áz.

7 Ado Ai'zik ei haze'e É'braham bic'in' hadzodzi'go abizdi'nid, Siže'e, ado azdi'nid, Kōni yi'sal siye'. Ado azdi'nid, Jo'akon, kōni ciz koñ bil: a'košan' dibe-ya'zi di'litgo-nahidoniñ'igi ei hādi?

8 Ado É'braham adinid, Siye', God lanh' dibe-ya'zi di'litgo nahidoniñ'igi t'a biñ adané'didol'tél: ado t'aji'lah t'a'la' jina'áz.

9 ¶ Ado God, kwe'e hodi'nid yeñgi jina'áz; ado akwe'e É'braham bika-nāiniñhi dziztl'in, ado bikāgi ciz nižni'nil, ado haye' Ai'zik be'dziztl'onh, ado bikā-nāiniñhi ciz

bikā nīzniltin'go eiz bił dziz-tl'in.

10 Ako Ē'braham biye' yī-nilhiñ'go bēs nēdiango yic'in' yil k'idezcit.

11 A'kohgo Jiho'vah bi di-yin-nal'a'i ya'dilhił biyi'deñ ho'zi'go ahałnih, Ē'braham, Ē'braham, ako azdi'nid, Kwe'e na'sah.

12 Ado adi'nid, T'ado aski bik'i'-dahdilni'hi, do nidił hāda dilił dah: k'adt sił bē-hozin' God bohoniłnih' lañh', niye', t'ala'i niye'igi nidił do sañh niin' dah lañh', ei'di bañh.

13 Ado Ē'braham aji'galgo jidein', a'kohgo hanijin'go denasts'a bidē yeh tsin yañh dahidiyā lañh'; ado Ē'braham denasts'a nē'idiltinħ, ako haye' bi tsask'eh yeñgi dilitgo nādzisniñ.

14 Ako Ē'braham akwe'e Jiho'vah-Jai'reh beh hoji'zi': di'igi at'ego di'jinjin' t'ahdi nidił adanił, Jiho'vah bi dził bağaŋgi yidoltsel.

15 Ako Jiho'vah bi diyin-nal'a'i ya'dilhił biyi'deñ Ē'braham yiyi'zi', di bił naki'di azliñ.

16 Ado adinid, T'a siħ t'eyah anał adisniħ', di Jiho'vah anił, Di banisi'nyah'igi binina niye', t'ala'i niye'igi nidił do sañh niin' dah lañh.

17 Di'bañh nāsgo t'a nik'i

sodeszingo nik'i sodidesziñł, ado k'eañna'dilzišgo ašli'li ei na'alcini k'eañyilzišgo adeš-lił, ya'dilhił biyi'di soñ'igi nahalingo ado to'-ñitēł bi-bañghi se'i'igi nahalingo; ado na'alcini nās dahilciħ'igi bi'daana'i bi c'eañin beh-bidaholnih' dolēł.

18 Ado na'alcini nās dahilciħ'igi beh a'añ dadine'e nahasdzañ bikāgi t'aaltso bik'idahojidli' do; hālah, adisnin'igi bik'eh-honiłinħ' ei' beh at'eh.

19 Ako Ē'braham hwē si-keh bic'in' dahniz'dit'az, ado t'a'la' Birs'i'bahgo dašdikai; ako Ē'braham ei Birs'i'bahgi kē'hojit'inħ.

20 ¶ Ado di'di ko'dza do-bik'ijin' Ē'braham bił ho'ne', Joh, Mil'kah. ałdo' ni'nai Nē'har ya' ni'izciñ lañh, hodo'nid.

21 Huz atseh ha' yizciñħ, ado bitsi'li Buz, ado Ke'muel yize'e ni'li'ni ei E'ram,

22 Ado Ci'sed, ado Hē'zo, ado Pil'daš, ado Jid'laf, ado Bethu'el.

23 Ado Bethu'el bayizci'ni ei Ribe'kah: di'di tsēbi'go Mil'kah niyizciñħ, Nē'har bah Ē'braham bitsi'li.

24 Ado la' nā asdza'ni Ru'mah yolyeh, ei Ti'bah, ado Gēham, ado Thē'haš, ado Mē'akah, di diñ'go ałdo' ha' niyizciñħ.

WOLTA'I 23.

1 Ako Sarah éi nezna'din do'ba'añ nadin-tsosts'it bí na'hai: kwi na'hai Sarah hi-nāgo.

2 A'kohgo Sarah daztsaňh, Kí'riath-arbagi, t'a akwe'e Hí'bran holyeh, Ké'nan ké'yah biy'igi: ako É'braham yinił jiniyāgo Sarah ba ji-cah.

3 Ado É'braham éi baňh da'aztsaňgo yits'ando na'didzah, ako Heth ba'alcini yic'in' hahasdzigo adi'nid,

4 De'eyoni nišlinh ado t'o-atséd nihiťah ké'hašt'inh: lēh-hodi'niłgi šahodi'noh'ah: saňh daztsan'igi niōhjin' adešlił biniyeh.

5 Ako Heth ba'alcini É'braham yic'in' hadasdzi'go a'dahanih,

6 Bidahonilni'hi nihi dits'inh: ayoat'ē nat'ani nihiťahgi ni'linh: nihe lēh-hodi'nił'igi t'a ni ni'zinigi na'hodiāh, naňh daztsan'igi bih dił'tel; nihi do la'dah nihi lēh-hodi'nił'igi nits'añ kwi doli'ti dah, naňh daztsan'igi bih niłteh.

7 Ako É'braham nazdidzāgo éi ké'yahgi dine'e Heth ba'alcini bic'in' ya a'dzidzah.

8 Ado bil al'c'in' yadajil'ti-go ajinih, Nihil t'a a'dako'go saňh daztsan'igi nioh'jin' adešlił, ako daši'nołts'añ ado

Zo'har biye' I'fran ša a'dabi-dohnih'.

9 Makpi'lah holye'gi tse'-ya bih'igi, bí ké'yah nihonel-an'igiigi; t'a baňh-iliň bi'gahgo še'didoal, ako éi šił nihiťahgi yo'ahodešlił biniyeh.

10 Ako I'fran ké'hat'in ni-t'en Heth ba'alcini biťahgi: ado I'fran, Heth dineh É'braham ayidinid, Heth ba'alcini bí kin-hal'ahigi bí c'eaťin go'ne' yah aheskai'igi niđih t'aatso dabinał, ako ajinih,

11 Bo'honišni'hi, dodah, ši dits'inh: ké'yah t'o na'dideš-ał, ado tse'-yā biy'igiigi t'o na'dideš'ał; ši dine'e ba'alcini dabinał na'dideš'ał: ako naňh daztsan'igi yo'anlēh.

12 Ado É'braham ya a'dzidzah ké'yah bikā ké'dahat'in'igi bic'in'.

13 Ado hadzi I'fran yic'in', ké'yah bikā ké'dahat'in'igi t'aatso dabinał, ako ajinih: T'o ša'hodidial' niđih na'noškaňh, šiniłts'añ, di ké'yah bik'eh bēso nadešnił; ado sits'ando nadinil' ako in'dah akwe'e saňh daztsan'igi yo'adešlił.

14 Ado I'fran hadzi É'braham yic'in' ako anih,

15 Bo'honišni'hi šiniłts'añ: ké'yahigi din'di nezna'din bēso baňh-i'linh'; di'saň ha-at'i' dolēł nihiťa'gi, šił in'dah

ní' do'? éi'banh nanh daz-
tsan'igi yo'anlèh.

16 Ado É'braham yídizts'an
I'fran hadzi'igi, ako É'bra-
ham bès-ligai I'fran yah'
dahidiyilo', éi Heth ba'alcini
dabinał beh hadzodzi yēni',
din'di nezna'din bēso, idań
dabēso yēni'.

17 ¶ Ado I'fran bi ké'yah
Makpi'lahgi, Mamri bic'in'-
gi, ké'yahigi ado biyí'gi tse'-
yāigi, ado tsin t'aaltso ké'-
yah biyí' go'ne' holon'igi,
in'dah bibanhgóigi aldo'.

18 Heth ba'alcini, ado kin-
hal'ahigi bi c'eaťin go'ne'
yah aheskai'igi t'aaltso da-
binał É'braham badet'an'igi,
t'aani bi dolèlgo.

19 Ado bik'jiń' É'braham
hwé asdzań Sarah tse'-ya
yeńgi yo'ajilah: ako éi Mak-
pi'lah ké'yah go'ne', Mam'ri
bic'in'gi: t'a éi Hi'bran hol-
yeh, ké'yah Ké'nan biyí'.

20 Ado éi ké'yah in'dah
tse'-ya biyí'igi Heth ba'alci-
ni É'braham t'aani yadédez-
ańh, beh biholnih' dolèlgo,
lèh hodi'nił'igi dolèł biniyeh.

WOLTA'I 24.

1 Ado É'braham lań'i bi
na'hai, ako t'a hazo'o hasťih,
ako Jiho'vah t'aaltsoni É'-
braham yeh yik'ijidlih'.

2 Ado É'braham hańan'gi
ha' nala'i alańjiń'igi in'dah
hwé holo'ni yāahalyan'igi

abizdi'nid, Na'noskańh ši
tsosk'it biyā adilnih':

3 Ako Jiho'vah, God ya'dil-
hił in'dah nahasdzań bih'igi
binał t'ai'yisi sa'di'naah, Ké'-
nan dine'e biťah ké'hasť'in'-
igi bitsi'keh do la' šiye' bah
ńididil'ťel dah;

4 Nidih ši ké'yahgo, in'dah
sik'ei bic'in' dinał, adi in'dah
šiye' Ai'zik bē asdzań dolé'-
łigi bah ńididil'ťel.

5 Ako ha' nala'i ahodi'nid,
Asdza'ni do šikē bi'ńidań-
sań' di ké'yah bic'in': ako
yiniyah yeńgo niye' bił na'-
dešť'aš?

6 Ako É'braham ahodi'nid,
T'akah akōń šiye' bił doáš.

7 Jiho'vah, God ya'dilhił
biyí'deńigi, éi šiže'e bańan-
deń c'išinil'a', in'dah šik'ei bi
ké'yahdeń, ado éi šic'in' ha-
dzi, ado anał šahodi'naańh
ani'go, Na'alcini nās dahil-
cih'go di ké'yah badides'ał,
t'a éi bi diyin-nala'i nilań-
jiń' yido'alał, ado šiye' bē as-
dzań dolèł'igi adeń bił nā-
di't'aš.

8 Ako asdza'ni do níkē bi'-
ni dah ńidih do-nihodit'igo
c'idinał: t'a ako ńidih šiye'
t'eyah do akōń bił nādi't'aš
dah.

9 Ako a'nala'i éi É'braham,
honant'a'i bi tsosk'it biyā
až'dolni ado God binał di'di
beh a'danihoždēt'ańh.

10 ¶ Ado a'nala'i honant'a'i

bi bigañ-ask'idi neznāgo beh dašdiyah; honant'a'i bi nal-ye'i t'aaltso beh-hoholnih ei'-banh: in'dah ast'e'-izdilyāgo ado Mesopoté'miahgo dašdiyah, Né'har bi kīn-hal'āhigo.

11 Ado ei kīn-hal'ahidi bī-banghi tohahadlēh lē'igi iī-āngo jiniyah, akwe'e ha gañ-ask'idi nītsidadesgo'go a'jilah, ts'ide akoh'go asdza'nī toh hadayilēh biniyeh nīdakāh;

12 Ako azdi'nid, Jiho'vah nī'li'ni, sīnant'a'i Ē'braham bi God na'noškañh dī' jinh sīkā anilyēd, ado Ē'braham sī nant'a'i ba jinībah.

13 Jo'akon, dī tohahadlēh bī'gahgi se'zīnh; in'dah dīneh dabītsī'keh kīn-tāhden toh hadēikāh:

14 Ado bī'ni' ako'nēh, ei c'ikeñh abidīdešnił, Nī toš-jēh naniāh ako adešdliñł, na'noškañh; ako adidonīł, idlañh ado in'dah nī gañ-ask'idi aldo dadodliñł, ako isjañh ei' dolēł, nī nala'i Ai'zik bah nīdīnīłtīn'igi, ako ei beh sī nant'a'i bajī'naba'go sīł bē'hodoziñł.

15 Ado ako'dza t'ahdo niyajiłtēhgo, jo'akon, Ē'braham bītsi'li Né'har bē asdzañ Mil'kah bīyaž Bethu'el ba' yīzci'ni Rebe'kah ei toš-jēh bīwos dasiāngo c'iniyah.

16 Ako c'ikeñh ei kañ'-at'dini jīliñh, t'ai'yisi jīzo'ni

hodi'nīliñ'-go, ado dīneh t'ahdo hoł bē'hozīnd dah: ako tohahadlēh go'ya iyāgo tošjēh toh yi hēi a'yilah, ado hanadzah:

17 Ado a'nal'a'i hadāh yil-wodtgo ahodi'nid, Na'noškañh toh atē'indigo nī toš-jēh bīyi'dēñ yīsdlañh.

18 Ako azdi'nid, Sī nant'a'i idlañh: ado tšīnłgo ha tošjēh ha'lak'ējīñ' ya a'jilah, ako haznī'zid.

19 Ako ajodlañ do'bik'ijīñ' ahodi'nid, Nī gañ-ask'iti aldo' bah toh hahīdeštoh' altsodaodlañ'jīñ'.

20 Ado tšīnłgo hīñ yi-daa-dlāni bīyi'jīñ' toh yajiañh', ado tohahadlēhjīñ' dahnaž'dilwodt ako ha gañ-ask'iti t'aaltso bah toh hadzizlo'.

21 Ako dīneh t'o a'dił nītsi'dzīkesgo do yajił'ti' dah, Jiho'vah dats'i, biniyeh niya yēni' yī'ilah dzīnī'zīngo.

22 Ado ako'dzago gañ-ask'iti altsodaodlañ, ako dīneh yēni' o'la jaganaāhi in'dah o'la latsi'ni naki'go hah hayi'nil;

23 Ado azdi'nid, Na'noškañh sīł hōl'ne', hai'saň' bītsi' nī'liñh? Da' nīze'e ba-gaň'is bīyi' nī'da'nījahgi t'ahaz'añh'?

24 Ado c'ikeñh adi'nid, Bethu'el bītsi' nīšliñh, Mil'kah bīyaž, Né'har ba'yīscin'igi.

25 Ako ei anādo'nid, T'oh-

nadañ bikaz' in'dah lĩn bi c'yañ' t'a nihi nēlañh, ado di'nohjahgi t'a haz'añh'.

26 Ako dīneh hatsi-ts'in beh ya a'dzidzago Jiho'vah bic'in' na'hodzi'sah.

27 Ado azdi'nid, E'braham ši nant'a'i bi Jiho'vah God beh baha'nih' do, ei ši nant'a'i beh ajoba'i ado bi t'a-an'i'ni t'ado yeh yayoznah' dah: hont'i'go yi'sa'go Jiho'vah šilañjiñ niyah, si nant'a'i bik'iso bağanjiñ'.

28 ¶ Ado c'ikenh dahdil-wodtgo di'di bimah bik'ei yeh yil nahasne'.

29 Ako Rebe'kah bi'nai la'holon ei Lé'ban yolyeh: ado Lé'ban dīneh yēni' tohahadlēhjiñ' c'ijilwodt.

30 Ado ako'dzago jağanahi in'dah latsi'ni hadēzi bilatsinjiñ' dziłtsañh, ado hadēzi Rebe'kah bizad dzi-dizts'añgo, dīneh ko'siñih ni'go, kot'ē'go dīneh bažniyah; ado jo'akon, gañ-ask'iti yi'gahgi si'ziñh tohahadlēhgi.

31 Ako adi'nid, Yah aninah, nih, Jiho'vah nił hozon'go a'ni'lahigi; Ha'at'i'sañ' biniyeh t'odi siniziñh? Kĩn ašt'ē-hošlah in'dah gañ-ask'iti bah ašt'ē-hošlah.

32 Ado dīneh yēni' kĩn go'ne' yah iyah: ado ha gañ-ask'iti yik'i na'iznil, ado t'oh bikaz' in'dah lĩn bi c'yañ'

bił gañ-ask'iti bājisjol, ado toh, beh hakē tasdogi'si, in'dah dīneh bił niñikai'igi dabikē aldo';

33 Ako hayā ni'ikañh azdoyiñl biniyeh, niđih azdi'nid, Do ade' šinl' dah, biniyeh niyāhigi bahwešne'go in'dah. Hak'gōn, hol'ni', hoždi'nid.

34 Ado azdi'nid, E'braham bi na'a'i nišlĩh.

35 Ado Jiho'vah ei ši nant'a'i ayoat'ē'go bił hozon'go a'yilah; ako ayoat'ē siliñ': ado dibe nažjē'igi bē'ninil, ado bēgaši dah, bēs-łigai dah, o'la dah, dīneh na'nil dah, asdza'ni na'nil dah, gañ-ask'iti dah in'dah țeli.

36 Ako ši nant'a'i bē asdzañ Sarah haštihgo, ši nant'a'i biyē' ya' yišciñh: ako t'a beh holon'igi t'aaltso yēidi'nianh.

37 Ši nant'a'i ei God binał hašiyil'dzi ako anih, Kē'nan dīne'e kē'yah biyi' kē'hašt'in'igi dabitsi'keh šiye' bē asdzañ dolēl'igi do la' bah niđidil'țel dah:

38 Šize'e bik'ei bi dīne'e bi-ťahgo dinał, aden šiye' bē asdzañ dolēl'igi bił niđi't'aš.

39 Ado ši nant'a'i abidi'nid, Asdza'ni do šikē bi'nidañ-sañ'?

40 Ako ašidi'nid, Jiho'vah, binał na'sāhigi bi diyin-nal-a'i nił yidoł'al, ei nika-adolwoł; ako šiye' bē asdzañ

dolél'igi nídídilfèl, sìze'e bik'èi bi dine'e bifahden:

41 Ako do nihodit'i'go c'ídinał, s'ík'èi bifahgo c'èh n'is'iniyāgo; ado do la' nadestiñ'go, ako in'dah do nihodit'i'go c'ídinal;

42 Ako di'jiñdan tohahadlèhgi niyah, ado adešnih, È'braham s'ì nant'a'i bi Jiho'vah God ni'li'ni, b'iniyeh y'is'al'igi beh s'ika-anilyèd ako bini' akonèh':

43 Jo'akon tohahadlèh bi'gah se'ziñh; ako bi'ni' akonèh, kañ-at'dini toh haidoloh' y'iniyeh c'ìdogalgo, ako a'bididešnił, Na'noškañh toh alc'indigo ni tošjèh biy'ideñ sa'nizid;

44 Ado c'ikeñh a's'ididonil, Ì'dlañh in'dah ni gañ-ask'iti ałdo' bah toh hahidešloh: ako èi isjañh asdza'ni dolèl, Jiho'vah, s'ì nant'a'i biye' ya'nèdiltin'igi.

45 Ako t'ahdo siy'idi a'dil niyanišfèhgo, Rebe'kah tošjèh hawosgi dasaango c'izniyah; ado tohahadlèh go'yah ajiyah toh haji'lo': ako a'hodešnih, Na'noškañh sa'nizid.

46 Ado tšinłgo ha tošjèh hawosdo ni'jianh in'dah, ni gañ-ask'iti ałdo' dadodlinł s'izdi'nid: ako esdlañ, ado gañ-ask'iti ałdo' bah toh hadzizlo'.

47 Ado nahodiškítgo a'ho-

dešnih, Hai'sañ' bitsi' ni'linh? Ako azdi'nid, Nè'har biye' Bethu'el bitsi' nišlinh, èi Nè'har bè asdzañ Mil'kah ba' y'iscin'igi: ako ja'ganaahi hajā bañh nini'tañh, ado latsi'ni hala'tsin ni'ninil.

48 Ado ya as'dzago Jiho'vah bic'in' nahose'sā, ado È'braham s'ì nant'a'i bi Jiho'vah God bic'in' baahèh'ni'sin, èi ya'at'èh'go silañjin' niyah, s'ì nant'a'i bitsili bitsi' bic'in' haye' bah'.

49 Ako k'adt t'aani s'ì nant'a'i bił, k'eh, dahidohni' dogo, beh s'ıl daho'ne'; in'dah doda'go ałdo', beh s'ıl daho'ne'; a'kohgo hājini' sin dahdide'sał, nišnājin' dats'i, ništl'ajin' dats'i.

50 ¶ A'kohgo Lè'ban in'dah Bethu'el bił hac'in' hadzi'go ahodi'nid, Di'di Jiho'vah bits'anden at'eh; ako ni'coñ'go in'dah ya'at'èh'go dah do nic'in' ha'daodzih at'è' dah.

51 Jo'akon, kōñ Rebe'kah, hoł niki'niās, ako ni nant'a'i biye' bè asdzañ jidolèl, Jiho'vah t'a hadzi'igi at'è'go.

52 Ako ako'dzago È'braham bi nal'a'i ha'zad y'idizts'aango, ni'jin' ya a'dzago Jiho'vah yic'in' naha'sā.

53 Ado a'nal'a'i bès-ligai nalyè'hi ado o'lah nalyè'hi, ado è dah hayini'go Rebe'kah yè'ninil; ako ha'nai

in'dah hamah aldo' nalye'hi dai'lin'igi yayiznil.

54 Ado dajiyán, dineh bil nijikai'igi aldo' in'dah t'a akwi jinezje, ado abinigo naz'dije ako azdi'nid, Si nant'ai bic'in' niki'sinolah.

55 Ako c'ikenh ei binai in'dah bimah do' adi'nid, Bi'ni c'ikenh atséd t'a-dokwi eska'nijin' bil nah'tanh nezna yiskanjin' dah, ei bik'ijin' in'dah akon jidogał.

56 Ako adabizdi'nid, T'ado nidasinoh'ini, Jiho'vah sikaalwodt, ei'banh; nikisinołah ako si nant'ai bic'in' nidesdal.

57 Ako adadi'nid, C'ikenh, hak'go, dabididi'nił ako nidaididil'kil.

58 Ado Rebe'kah, hak'go deyi'di'nid, ako adeyi'di'nid, Di dineh dats'i bil nikidi'as? Ako azdi'nid, De'sal lañh'.

59 Ado hadezi Rebe'kah dahdazdi'a' ado asdzani Rebe'kah bine'san'igi, in'dah E'braham bi nal'ai, dineh aldo'.

60 Ado Rebe'kah bah' so-dazdolzingo adabizdi'nid, Ni-hidez ni'linh, t'oahayuidi mil bimah di'leł, ado na'al-cini nas dahilcih'igi dabijolahigi bi c'ea'ngi beh-bi-daholnih' dolét.

61 ¶ Ado Rebe'kah ast'e-adilyago c'ikenh la' bilgo gan'ask'iti da'hodiyinh, di-

neh yeni' bika: ako a'nal'ai ei Rebe'kah nediltin'go niki-niaz.

62 Ado Ai'zik ei Lah'eai-roi tohahadlêhden jiniyah; sadaah biyajin'go kehohitinh nit'en, ei'banh.

63 Ako Ai'zik i'iango da'ak'ehjin' c'izniyah sozdidolzinł biniyah: ako ado aji'gal, nit'en jo'akon, gan'ask'iti yeni' na'kahgo dziltsanh.

64 Ako Rebe'kah aldo' aji'gal, nit'en Ai'zik dziltsanh, ako gan'ask'iti bik'i-hadajiyah.

65 Ako t'a idan a'nal'ai abizdi'nid, Nilé'san' hai dineh sin at'inh da'ak'ehden nihidahjin' yihgal'igi? ako a'nal'ai adi'nid, Si nant'ai at'inh: a'kohgo c'ikenh yeni' ak'idzisti'.

66 Ado a'nal'ai nahodis'a'goh ajit'indi ei Ai'zik t'aałtso beh bil hojolne'.

67 Ado Ai'zik ei c'ikenh yeni' yil dahdiaz, bimah yeni' Sarah bi nip'bal biyigo'ne' hoł yah iaž, ako be asdzañ dzizlin; ado ayoayo'niñ: ako Ai'zik haol'niñ nasdlin bimah daztsan do'bik'ijin'.

WOLTA'I 25.

1 Ado E'braham be asdzañ nahasdlin', ako ei Kitu'rah yolyeh'.

2 Ado Zim'ran, ado Jok'-

šan, ado Mi'dan, ado Mi'dian, ado Îs'bak in'dah Šu'ah, di'di Ê'braham ba' ñijis-cinîh.

3 Ado Jok'san ba' yizci'ni èi Ši'bah in'dah Di'dan. Ado Di'dan biye'keh èi Aššu'rim, ado Letu'sim in'dah Lèum'mim.

4 Ado Mi'dian biye'keh ei I'fah, ado I'fer, ado Hè'nak, ado Abi'dah, in'dah Eldé'ah, di'di t'aaltso Ketu'rah ba'alcini.

5 Ako Ê'braham beh holoñ yèni' t'aaltso Ai'zik baždi'nianh.

6 Ado Ê'braham la' bi nãdaasza'nigi yèni' dabiyãz èi Ê'braham ya'iznil, ado haye' Ai'zik bits'añjin'adzis'a' t'ah jinãgo, ha'a'ah biyãjin' kè'yahgo.

7 Ako Ê'braham bidiskañdo hinãgo nezna'din do'ba'añ tsosts'itdin do'ba'añ ašdla' bi na'hai.

8 A'kohgo Ê'braham niłc'ih hwi sizi'ni yèni' hwi hãlwodt ako dadziztsaňh, di-neh ya'at'eh'go yè'go hasti-hi, ado lan'i bi na'hai; ako in'dah hak'èi yèni' ahikãhgo ajiyah.

9 Ako haye' Ai'zik in'dah Îs'mèl yo'aho'lah, Makpi'lah, tse'-ya go'ne', I'fran biye' Zo'har, Heth dine'e bi kè'yahgi, ako èi Mam'ri bi'gahgi;

10 Heth ba'alcini bi kè'yahgi Ê'braham nayisni yèni': a'kwi hwè asdzañ Sarah yèni' yo'abidilyah, in'dah t'a akwe'e Ê'braham yèni' yo'abidilyah.

11 Ado ako'dza Ê'braham daztsaň do'bik'ijin' God èi haye' Ai'zik yik'i sodolzin ado yaahalyaňh; ako Ai'zik Lahé'ai-roi tohaha'dlèh bi'gahgi kè'hojit'inh.

12 ¶ Ado di k'adt Ê'braham biye' Îs'mèl ba'alcini nãs dahilcih'igi at'eh, èi Sarah bi nalte' Hè'gar, I'jipt dine'e Ê'braham ya' yizcinîh.

13 Ako Îs'mèl biye'keh ko'daolyeh t'a nãs dahilcih'igi bik'ehgo: ts'ide atseh' yizcin'igi èi Nibè'jath; ado Ki'dar, ado Ad'bil in'dah Mib'sam,

14 Ado Miš'mah, ado Du'mah in'dah Mas'sah,

15 Ado Hè'daň, ado Ti'mah, ado Ji'tur, ado Nè'fiš in'dah Ke'dimah:

16 Di'di, Îs'mèl biye'keh, ado di dabi'zi' bi kin-naznil'igi bik'ehgo, ado tseh beh dabikín'igi bik'ehgo; nakits'adahgo t'aaké'ego nat'ãni dabi' dine'e bik'ehgo.

17 Ako Îs'mèl hinãgo nezna'din do'ba'añ ta'dintsosts'it bi na'hai, ako niłc'ih hwi sizi'ni yèni' hwi hãlwodtgo dadziztsaňh; ado hak'èi yèni' ahikãhgo ajiyah.

18 Ado Ha'vilahdo in'dah Šurjin' kədəhojit'inh, èi I'jipt bi'gahgi, Assi'riago hont'i'igi bi'gahgi: ako hak'iso t'aaltso binał dadzizt-saňh.

19 ¶ Ado di t'èyah È'braham biye' Ai'zik ba'alcini nās dahilcih'igi at'eh: È'braham ba' yizei'ni èi Ai'zik:

20 Ako Ai'zik dīz'din bi na'haigo Rebe'kah bè asdzaň a'yilah, Bethu'el bitsi' Pėdan-A'ramdo, Si'ria dine'e Lė'ban bidėzi, Si'ria dine'e.

21 Ado Ai'zik hwė asdzaň do-alcı-dah binina Jiho'vah na'dzoskan: ako Jiho'vah hodizts'aňgo hwė asdzaň Rebe'kah i'niltsaňd.

22 Ako ha'alcini hatsaňdi na'aňe'gil; ako azdi'nid, Di dats'i t'aani, akošan' ha'at'ė'go aništ'eh? Ako dašdi-yago Jiho'vah nayizdel'kidt.

23 Ako Jiho'vah ahodi'nid, Naki aľaň dıne'e bi niltsaňh,

Ado naki dıne'e aľaň at'eh nits'aňdo hodolėt; Ako ła' dıne'e èi alahgo bidzil do;

In'dah alaňjin' ni'lin'igi t'èyah akėden ni'li'ni yik'ehho'in' dolėt.

24 Ado azdolci'li bėnilkaňgo jo'akon, nakiścın hwiśc'ıdt biyi' laňh'.

25 Ako atseh yizein'igi li-ci'go in'dah t'aat'ė dıtl'ogo,

aka'gi ě nahalın, ako èi I'saw beh dahoji'zi'.

26 Ado hakėden hatsi'li hananatliz, ako èi I'saw yike'tal yo'taňgo hātliž; ako èi Jė'kab dzosye': ako Ai'zik hasaň'din bi na'haigo Rebe'kah di'di yiścınh.

27 Ado ašikeh di'ne'saňh: ako I'saw ayoat'ė'go nalžė'hi dzizlin; in'dah halgai'gi nađai' dıneh jilinh; in'dah Jė'kab èi dıneh t'o nip'bal bi hagan'gi dzizlin.

28 Ado Ai'zik t'èyah I'saw ayoayo'ňih, bi biňh bitsin' jıyaňgo, èi'baňh: niđih Rebe'kah t'èyah Jė'kab ayoayo'ňih.

29 Ado Jė'kab aťo jılbėž'go I'saw halgaidėň ha niyah, ako t'ai'yisi dıcin silin' laňh':

30 Ado I'saw èi Jė'kab ayidi'nid, Na'noškaňh t'aňilė ěici'igi sa'niltsod, t'ai'yisi dıcin ši'nilhin: èi binina ha'zi' I'dam silin.

31 Ako Jė'kab adi'nid atse yizein'igi beh-boholni'hi di-jinh na nahaňnih'.

32 Ado I'saw adi'nid, Jo'akon dadestsaljın' ba'holziž: atse yizein'igi beh-boholni'hi èi'saň' ha'at'i bits'aňdo sė hodolėt?

33 Ako Jė'kab adi'nid, God binał di'jinh ši'ın' handzih'; ako God binał bic'in' hadzodzigo atse yizein'igi beh-bo-

holni'hi Jé'kab bic'in' nîdzisni'.

34 A'kohgo Jé'kab bāh, nao'li-bi-to bił I'saw bažnikāh; ako aji'yañ in'dah ajodlañ, ado naždi'na'go ana'dzodzah kot'é'go I'saw atse yîzcîn'igi beh-boholni'hi do bił ni'lin'go yo'idiañh.

WOLĀ'I 26.

1 Ado ei ké'yahgi hodi'ciñd, É'braham hīnādañ atseh hodi'ciñd yēni' ei nābik'ijiñ' ako Ai'zik dašdiyāh Abi'melek bic'in', Filistin dīne'e binant'a'i, Ge'rarjiñ'.

2 Ako Jiho'vah ha niyāgo ahodi'nid, Do I'jīpt go'yah dinał dah; ké'yah beh nił hodešnih'igi ei biyi' ké'hot'in dolēł.

3 Di kēyahigi biyi' ké'hot'in, ako nił naš'ās do, ado nik'i sodidesziñł, ado niñ in'dah na'alcini nās dahilcih'igi di'di ké'dayah t'aaltso nihi-tadides'ał, ako É'braham niž'e t'a beh ba'nihoniañ' yēni' a'dešlił:

4 Ako na'alcini nās dahilcih'igi k'eañyilziš'go adešlił, ya'diłhił biyi'gi soñ'igi nahalin'go, ado na'alcini nās dahilcih'igi di ké'dayah t'aaltso badides'ał; in'dah na'alcini nās dahilcih'igi beh nahas-dzañ bikāgi a'añ dadine'e t'aaltso bik'idahojidli' doleł.

5 Hālah, É'braham sizad

yi'holnih nīt'eñ, ado badini-an'igi yanayah, ado si naha-t'a' bēhose'an'igi yanayah, ei'bañh.

6 Ako Ai'zik ei Ge'rargi ké'hojit'in.

7 Ado akwe'e dīneh ké'dahat'in'igi hwē asdzañ yī'nadahodeł'kid, ako aždī'nid, Šidēzi jīliñh: Sē asdzañ at'eh jīdidonil'igi bik'ē hoł hoyēgo binina; dīneh akwe'e ké'dahat'in'igi Rebe'kah binina dašdiyohēł' ša'sin dzinizingo, hālah, jizo'nigo hodi'nil'in ei' beh at'eh.

8 Ado ako'dza, akwe'e ké'hojit'in'go ni'zad niholziž'go, Abi'melek, Filistin dīne'e binant'a'i tse'soñ' yinakāh dēin, nīt'eñ Ai'zik in'dah hwē asdzañ Rebe'kah bił naahiji'nil'go hołtsañh.

9 Ado Abi'melek ei Ai'zik, Hak'go, yidi'nidgo anih, Jo'akon, t'aani nē asdzañ lañh', ako ha'at'egošañ', Ši dēzi jiliñh, dīnih? Ako Ai'zik aždī'nid, Honina dadestsāł ša'sin ni'singo ei' binina.

10 Ado Abi'melek adi'nid, Di'saň hānihi'nił'ind? dīneh la'dah nē asdzañ nēidiltiñ'go, bañhigiat'ē yih nihi'nil dolēł nīt'eñ.

11 Ado Abi'melek bi dīne'e hažo'ogo ayīdi'nid, Di dīneh in'dah bē asdzañ dah t'a biždēlcit'igi ei t'aani hodi'yolyēł.

12 ¶ Ako Ai'zik èi ké'yah-igi yikā k'idilah, ako t'a èi bigai' neznadindi ana'nè-laŋgo ha bilāh nasdliñ': ado Jiho'vah hak'ijidliħ.

13 Ado dìneh yēni' ayoat'eh in'dah nās not'inlgo in'dah t'a nās anil'go ayoat'é siliñ'.

14 Bi dìbe nažjé'igi ado bi bēgaši holoñ, in'dah bi na'nil t'oahayui: èi'bañħ Filistīn dīnē'e hak'ēdadeznih.

15 Di'bañħ tohaha'dlèħ È'braham, haže'e yēni' hīnādañ bi na'nil ha'dayiznil yēni', èi Filistīn dīnē'e lēž yeh hats'añ hadahodesbīn.

16 Ado Abi'melek èi Ai'zik ayidi'nid, Nihits'a'ninèħ: nihi'lāhgo a'nohdzil sinī'liñ, èi'bañħ.

17 Ado Ai'zik dahdināħ, ako Ge'rar ho'-nifēlgi ho nīp'bal nīž'nīnīl ado a'kwi ké'hojit'inħ.

18 ¶ Ako Ai'zik toh hanāyisnil, È'braham haže'e yēni' hīnādañ ha'dahasnil yēni', ako èi Filistīn dīnē'e hādahodesbīnd, È'braham daztsañ do'bik'ijiñ': ado haže'e yēni' tohaha'dlèħ yo'žih yēni' t'a èi beh nī'dajo'ji'.

19 Ako Ai'zik bi na'nīl ho'-nifēlgi toh ha'liñ'go yik'i-daazgēd.

20 Ado Ge'rardo nīda'nīk-kādi, Ai'zik binda'nīk-kādi bīt toh bañ dahidzēdzi'go, ako adaniħ, Toh èi nihih', ako

tohaha'dlèħ yēni' I'sek beh hoji'zi'; hālah, bañ dahidzēdzi', èi'bañħ.

21 Ado toh la' hanādadzis-nīl: ado èi Sītnah beh hoji'zi'.

22 Ako ādo dahnāzdi'nah ado toh la' hanādadzis-nīl; èi indī'dah t'ado bañ dahidzēdzi' dah: ako Rīho'both beh hoji'zi'; ako aždi'nid, K'adt Jiho'vah haz'añ'go niħa a'yilah, ako ké'yah bikāgi k'ēañdī'nit'inħ.

23 ¶ Ako ādo Birsi'bahgo nāji'nāħ.

24 Ako t'a èi bitl'è Jiho'vah ha niyāgo adi'nid, Nīže'e È'braham bi God ašt'inħ, t'ado niħoyē'i, niħ naš'ās èi'bañħ, ado nīk'ijīšdli' do in'dah na'alcini nās dahīlcih'go adešliħ, È'braham ši nal'a'i yēni' bī'nit'āħ.

25 Ado akwe'e bikādo-nā-iniñ'hi a'jilah, ako Jiho'vah bi'zi' bic'in' sozdolzin, ado akwe'e ho nīp'bal nīž'nīnīl: ado Ai'zik bi na'nīl toh hanādayiznil.

26 ¶ A'kohgo Abi'melek ha niyah Ge'rardeñ in'dah bik'is do' la' Ahuz'zath, ado bi sa-lāgo bi nant'a'i Fī'kal do'.

27 Ado Ai'zik èi yic'in' adi'nid, Ha'at'i'saħ' biniyeh sinohkai, šaħ, dašijjo'lah, ado niħits'añdo yo'adašinołcañ?

28 Ako adaždi'nid, T'aani

Jiho'vah nił naášgo ha'dan-dèl'in': ako a'dadi'nid, Bi'ni God binał sādigi nihița' nī-dolts'īl, nihi in'dah nih, di bił nihița'gi, ado hāšan' yī-t'eh ahandahodit'ał;

29 Ako do dāda nihidilił dah, t'ado ni dādèlcitigi giat'égo, ado nihi ya'at'eh'igi giat'égo t'eyah a'danil'in'h', ado k'e danidzīngo yo'adanisil'a': ako k'adt Jiho'vah bi-k'ijidi'hi sinilił.

30 Ako ba' adadzi'sindgo dai'yañ in'dah daodlān.

31 Ado abinigo nazdi'jē in'dah God binał a'c'in' hadadzisdzi: ako Ai'zik bits'añdo hozon'go dahna'hodilkai.

32 Ako ako'dza t'a èi bi'jinh Ai'zik bi na'nil yī'kaigo toh hadayiznił'igi yeh hoł daholne' ako adahodi'nid, Toh bi-k'ī'dasigēd.

33 Ado akwe'e Ši'bah yeh ho'zi': èi'banh èi kin-hal-ahigi di'jingo Birsī'bah hol-yeh.

34 ¶ Ako I'saw diz'din bi na'haigo Heth dine'e Bi'rah bitsi' Ju'dith hwē asdzañ a'jilah, ado Bašimath, I'lan bitsi', Heth dine'e.

35 Ako di'di Ai'zik in'dah Rebe'kah do bił ya'at'eh dah.

WOLTA'I 27.

1 Ado ako'dzago Ai'zik hadzistihgo ado hanā as-

dindgo do ajojn' dah dzizlił, ako haye' alaňjin' ni'lin'igi I'saw, Hak'go, bizdi'nidgo èi abizdi'nid, Siye'; ako ahodi'nid, Joh, kōn se'zinh.

2 Ako azdi'nid, Jo'akon, k'adt hasistih, a'kohgo dadestał èi do šil bēho'zin dah:

3 Èi'banh k'adt na'noš-kañ, ni dēni' ado ni k'ayēl' in'dah nē iłtin bił dahdijah, in'dah halgai'go dinahgo, adeñ biñh bitsin' sañh nini'yēh;

4 Ako atsin' šil ya'at'eh'igi giat'égo ša adilił, ado sādikał ako de'šinił; ako ši sīzi'ni nik'i sodidolziñl t'ahdo dastsāhdañ.

5 ¶ Ako Ai'zik èi biye' I'saw yic'in' yał'ti'go Rebe'kah hodizts'añ. Ado I'saw halgaigo biñh ha'alzē, adeñ niždoyēl' biniyeh.

6 Ako Rebe'kah biyaž Jē-kab yic'in' hadzigo ayidi'nid, Jo'akon, niže'e ni'nai yic'in' yał'ti'go disets'añ ako ko-nih,

7 Biñh bitsin' sañh niđiyēl' in'dah ya'at'ehgo atsin' ša adilił ako ade'šinił, ado Jiho'vah binał nik'i sodidesziñl t'ahdo dastsāhdañ.

8 Èi'banh šiyaž k'adt t'a adešnin'igi adinił.

9 Na'nilkāgo dinah ako adeñ tl'izi yaži ya'at'eh'igi naki'go niđi'jih; ako niže'e

atsin' t'a bil ya'at'eh'igi giat'e'go ba' adeshil:

10 In'dah nize'e badikal'go yidoyinl, ado nik'i sodidolzinl t'ahdo datsahdan.

11 Ako Jékab éi bimah Rebe'kah ayidi'nid, Joh, sí'nai éi dineh ditl'oe at'eh, ako síh t'eyah dodah:

12 Síze'e bidishéh'go bil bého'zingo sík'i-didolnih' sa'sin; ako t'a síh a'c'in'-nahwi'nah a'k'i-desdoh, ak'ihojidlih éi' dodah.

13 Ako hamah éi ahodi'nid, Nic'in' na'hodiyo'nal'igi sí'go sík'i-doldoh síyaz: t'o sízad bohwinimih ako nilahden sa naní'jah.

14 Ado ajiyágo aden hamah ba naznjā: ako atsin' hazé'e bil ya'at'eh'igi giat'e'go hamah a'yilah.

15 Ado Rebe'kah wo'ne'den hayaz alanjín' n'lin'igi, I'saw bí ē ya'ateh yēni' hayaz akēden n'lin'igi Jékab beh hazdilah.

16 Ado tl'izi yazi bikai'gi yēni' bí'la' bikāden bik'idzisti', ado bizé-nagān dilkoñ go'na do':

17 Ado atsin' ya'at'eh'igi ast'é-jilah yēni' in'dah bāh bilgo hayaz Jékab bí'lak'é jikanh'.

18 ¶ Ado hazé'e bažniyāgo azdi'nid, Síze'e: ako adi'nid, Kōñ se'dah; Hai'sañ' ant'inh síye'?

19 Ado Jékab bize'e yic'in' adi'nid, I'saw ast'inh, atseh nayizcín'igi; asidi'ninid yēni' t'a akōñ as'dzah: ní'didāh ako sindāgo sí binh bitsin' niyānh' na'noškañh, ako ni sizi'ni sík'i sodidolzinl.

20 Ako Ai'zik haye' abizdi'nid, Ha'at'é'gošan' t'ahhāgo bik'i-niyah síye'? ako azdi'nid, Jiho'vah ní God síka-elwodtgo lañh'.

21 Ako Ai'zik éi Jékab ayidi'nid, Na'noškañh sí'gahgi ninināh ako ník'i dadidesnih', t'a dats'i āni síye' I'saw ant'inh, dodah dats'i.

22 Ako Jékab hazé'e Ai'zik bí'gah nižniyāgo hak'i-dadesni ako adi'nid, Bizad éi Jékab bizad, nidih bí'la' éi I'saw bí'la' at'eh.

23 Ako t'ado bézdintāñ dah, hālah, bí'la' ditl'oh éi binina, bí'nai I'saw bí'la' nahalingo: ako bik'i sozdolzin.

24 Ado azdi'nid, Da' t'āsāni síye' I'saw ant'inh? ako adi'nid, Sí la éi ast'ini.

25 Ado azdi'nid, Sí'gah nínikāh ako síye' bí binh bitsin' de'sinl, ako sí sizi'ni ník'i sodidolzinl. Ako hwi'gah nínikāñ'go ajiyāñ; in'dah c'il-naatl'oi-bi-to aldo hainikāngo jodlāñ.

26 Ado hazé'e Ai'zik ahodi'nid, Hak'go síye' sí'gah ninināgo síza'-nit'ah.

27 Ako bí'gah nižniyāgo

bizaz-not'añh: ado ha ē hal-
ci'nigi yišcān ado hak'i so-
dolzingo anih,

Jo'akon, siye' da'ak'eh
halci'nigi giat'é'go hal-
cin,

Jiho'vah yik'ijidlih yēni':
28 É'ibanh God Ya'dilhil bi-
yi'dēn dahṭō na'ididoal,
Ado nahaszān bikāgi da-
nesk'āhigi,

Ado lañ'i nadān dah,
in'dah c'il-naatl'oi-bi-ṭo
dah:

29 Ako bí'ni' dīneh na'ndal'a'
Ado afañ dadine'e nic'in'
ya a'ndat'inh le':

Nik'iso ni'daholmi'do,
Ado nimah ba'alcini nic'-
in' ya a'ndat'inh do:

Ado ac'in'-nahwi'nah ník'-
i-doldoh dajinin'igi, t'a
dah'o'go hak'i-déidol-
doh,

Ado ník'idajidlih'igi ēi
bik'idahojidli' dolēl.

30 ¶ Ado ako'dzago Ai'zik
altso Jé'kab bik'i sozdolziñd-
go, ado Jé'kab haže'e Ai'zik
t'o bits'añ c'édzidzāhago ha-
nai I'saw nalžehden nadzah.

31 Ako hoh aldo'atsin' ya-
at'eh'igi haže'e ba a'jilah
ado bāznikañh in'dah haže'e
abizdi'nid, Ní'didah šiže'e,
niye' bi biñh bitsin' niyañh,
ako niyi' sīzi'ni šik'i sodidol-
ziñl.

32 Ako haže'e Ai'zik aho-
di'nid, Hai'sañ ant'inh? Ako

aždi'nid, Niye' atse' na' yiz-
cin'igi, I'saw ast'inh.

33 Ako Ai'zik t'ai'yisi hañah
hoditlit'go aždi'nid, Hai'?'
Hājisāñ' biñh bitsin' šēni-
kāngo yiyañ yēni' t'ahdo
nandāh yeñdañ, ado bik'i so-
deszīn? ako ēi t'aani bik'i-
hojidli' dolēl.

34 A'kohgo I'saw haže'e
bizad dzidizts'añgo, ako t'ai-
yisi yé'go baho'nigo haji'cah
ado haže'e abizdi'nid, Šiže'e
ni'li'ni šiñ aldo' šik'i sodil-
zīn.

35 Ado adi'nid, Nitsili ši-
dezlo'go beh ník'ihojidlih
dolēl yēni' nigāidēt'añh.

36 Ado anaždo'nid, Da' dōš
t'a a'kogo Jé'kab jolyé' dah?
Jo'akon, k'adt naki'di ši
tsask'eh šiğahojit'añh: at-
sé'dañ atseh yizci'ni beh-bo-
holni'hi šiğazdēt'añh; ado
jo'akon, k'adt nāna beh ak'i-
hojidli'hi šiğanaž'dēt'añh;
ado aždi'nid, Da' beh ak'ih-
ojidli'is t'ado la' ša añsi'ni-
siñd dah?

37 Ako Ai'zik anādo'nidgo
I'saw ayidi'nid, Jo'akon niñ
bik'ehoni'i'ni aš'lah, ado bi-
k'iso t'aaltso bi na'nil dolēlgo
badiniañh; ado nadān in'dah
c'il-naatl'oi-bi-ṭo biñ badi-
niañh: ako k'adtsañ' ha'at'i
na' bande'saš siye'?

38 Ako I'saw haže'e anā-
bizdo'nid, Da' t'ašla'i ni beh
ak'ihojidli'hi ni't'eñ šiže'e?

T'aṣonḍi ṣiṣe'e ṣiḥ aldo' ṣik'i sodil'zin. Ako I'saw yé'go haji'cah.

39 Ako haṣe'e Ai'zik hac'in' hanānadzigo ahodí'nid,

Jo'akon, nahasdzañ bika dahozon'igi

Ado wo'dahden dahṭo holon'igi biyi' ké'hot'in dolèl;

40 Ni diltliṣ beh hīninā do, ado nītsi'li bohwinil-nih' do;

Īn'dah ako'donilgo is'jañh nat'ani boholni'hi siniln'go,

Beh boholni'hi yēni' do bohwinilnih' dah di'lèl.

41 ¶ Ado I'saw t'ai'yisi Jé'kab bik'ézdinih, hálah, haṣe'e beh ak'ihojidli yēni' yeh yik'i sodolzín'go éi'bañh; ako I'saw t'a biyi'idi anih, Ṣiṣe'e badajica'jīn' aha'nī hadzih, ako Jé'kab sītsi'li hodiyes-hèl.

42 Ako Rebe'kah hayaṣ alañjīn' nīlin'igi bīzad beh hoḷ ho'nego, hayaṣ akēden nīlin'igi bika'ijil'a'go, Hak'go, bīzdi'nid, ako abīzdi'nid, Jo'akon, nīnai I'saw kot'é'go nantse'kesgo at'é lañh', nī diyeshèl nī'zingo yeh haol'ni lañh'.

43 Ēi' binina k'adt ṣiyaz ṣizad bohwinilnih, aṣt'é-adilnèhgo Hé'rango ṣi'nai Lé'ban bīc'in' dil'yèd;

44 Ako ādi dokwi'-dah bil

nidoḷkaḷ, nī'nai bana'hojond-jīn';

45 Nī'nai nīc'in' bana'hojondgo in'dah, ado in'tīnd yēni' yayoznah'go in'dah nīka adeṣ'al' ako aden nī'didaḷ: Ha'at'é'goṣ t'aano'lah t'aala' ajiñh biyi' sīts'an a'dohdiñl'?

46 ¶ Ako Rebe'kah éi Ai'zik ayidi'nid, Heth dīne'e bitsi'keh binina hīniṣnā yēni' do bī'nīsdzil dah se'liñ: ako Jé'kab k'adt Heth bitsi'keh la' di ké'yahi'gi biyi'gi bé asdzañ a'yilagoṣañ' sé ināhigi ha'at'i ya'at'eh ṣiñ dolèl'?

WOLTA'I 28.

1 Ado in'dah Ai'zik hadzigo Jé'kab, Hak'go, yidi'nid, ako yik'i sodolzín, ado haṣo'ogo beh bil hojolne'go abīzdi'nid, Ké'nan dīne'e bitsi'keh do la' nē asdzañ adilil dah.

2 Aṣt'é-adilnèh'go Pè'dan-Ar'ango dinah, nīmah bīze'e Bethu'el baḡan'go; ādi Lé'ban nīmah bī'nai bitsi'keh la' nē asdzañ adilil.

3 Ako God T'aaltso-Yinèla'ni nik'ijidli' do, ado nās nit'inlgo an'dolil, ado k'éañwolziṣ'go a'nīhidolil, ako dīneh t'oahayui a'nīhidolil;

4 Ado Ē'braham beh bīk'i-hojidlih yēni' na'ididoaḷ, nih in'dah na'alcini nās dahilcih'igi bil; ado de'eyo'ni bītaḥdi ké'yah biyi' nanīnāh-

igi èi God, È'braham yèidi'nian yèni' beh-niholnih' dolèl.

5 Ako Ai'zik biye' Jè'kab dahidi'fa': ako Pèdan-Aramgo, Lè'ban bic'in' ajiyah, Bethu'el biye' Si'ria dine'e, Jè'kab ado I'saw bimah Re-be'kah bi'nai.

6 ¶ Ako I'saw yiyiltsāngo èi Ai'zik, Jè'kab yik'i sodolzingo Pèdan-Aramgo ayil'a', ado bè asdzañ né'didol'fèl biniyeh; ado bik'i sozdolzingo hažo'ogo ayidi'nid, Ké'nan dine'e bitsi'keh do la' nè asdzañ adili' dah;

7 Ako Jè'kab biže'e in'dah bimah do' yil' yik'ehol'in'go Pèdan-Aramgo iyah;

8 Ado I'saw hol' bè'hozín haze'e Ké'nan dine'e bitsi'keh do bil' ya'at'èh'go,

9 A'kohgo I'saw dašdiyāgo I'smèl bažniyah, ako ādo bè asdzañ la' ninè'diltiñh, Ma'halath, I'smèl bitsi', È'braham biye' Nibé'jath bidèzi'.

10 ¶ Ako Jè'kab Birsi'bado dašdiyāh, Hé'ran bic'in'go ajiyah.

11 Ado t'a la' haz'an'igi hwiskañh, hálah, i'i'añh, èi' binina; ado akwe'e tseh'igi la' naždiāngo ha tsiāl a'jilah, ado dzineztin'go ajilhāz.

12 Ako kot'égo ñidzizyèl, jo'akon, nahasdzañ bikādo haz'èi' ya'dilhi' biniāh : ado jo'akon, God bi diyin-ñidal-

a'i de'go in'dah aden yāgo yika aña'hakāhi.

13 Ado jo'akon, bilāhden èi Jiho'vah siziñ'go ako adi'nid, Jiho'vah, niže'e È'braham bi God ašt'inñh, ado Ai'zik bi God : ako kè'yah bikā sintin'igi na'dides'al, ado na'al-cini nās dahilcih'igi do'.

14 Ado nahasdzañ bikāgi lèz'igi giat'égo na'al-cini nās dahidolci', è'a'āhjīñ', ado ha'a'āhjīñ', ado na'hokoñs-jīñ', ado šadaāhjīñ' k'eandil-zis: ako niñ in'dah na'al-cini nās dahilcih'igi niñokā dine'e t'aaltso beh bik'idahojidli' dolèl.

15 Ado jo'akon, niñ honiñ-loñh in'dah t'a dinah'ago naahašyañh, ado di kèyah'igih niñ ninā'dešt'ās, ado do niñt'añ dahdide'šal' dah, beh niñ'in' hasdzī yèni' t'a akos'lagō in'dah.

16 Ako Jè'kab ts'èdzidzītgo ažd'i'nid, T'aani kwe'e Jiho'vah holon' lè'i, èi do siñ bèho'zīn dah lañh'.

17 Ako ñidzildzītgo ažd'i'nid, Kwe'e ayoahot'é lañh, di do la'dahgo, God t'èyah ba-gan lañh', ako ya'dilhi' bi c'èa'fingi at'è lañh'.

18 ¶ Ako Jè'kab t'ai'yisi abin'igo naždi'na'go tseh ha tsial a'jilah yèni' naž'diañh ado lèh dzi'tsih, in'dah bila'tahgi tlah bik'i yadzidzid.

19 Ado akwe'e Be'thel beh

hoji'zi': bitsé'dañ t'éyah èi kin-hal'ähigi Luz holyé ni-t'en.

20 Ako Jé'kab t'a hoh a'da-nihozdét'añ'go azdi'nid, God síl naášdañ, ado na'sāgo šā-ahalyañdāñ in'dah ado bāh ša'iltsođgo ado ē ak'eneš-yèh'igi,

21 Ado šize'e bağandi ho-žoñ'go baninādešdał: ako Jiho'vah ši God nī'liñ' dolèt:

22 Ado tseh iāgo ašlāigi èi God bağan' do: ado t'aaktso šendlāhigi la' na nīdešdlèł.

WOLTA'I 29.

1 Ado Jé'kab dahnadidzā-go ha'a'āh biyādi dīneh bi ké'yahdi jiniyah.

2 Ado jīdeñ, nīt'en jo'a-kon, halgai'gi tohaha'dlèhgo bi'ğahgi dibe tago šijè èi tohaha'dlèh'igi dibe daadlañ lañh, ako tohaha'dlèh èi tseh ayoaniltso bida'diniañh.

3 Akwe'e dibe t'aaktso ahan deñilka'go tohaha'dlèh, tseh bida'diniañ yēni' èi nahgo a'ndèilmāsgo dibe daadlañ lañh, ado tseh t'a saañ nēgi nina'hat'āh lañh.

4 Ako Jé'kab adabizdi'nid, Hadeñsañ' a'daht'iñh sik'iso? Ako adadi'nid, Hé-randen adèt'iñh.

5 Ako anādabizdo'nid, Da' nihi'is Né'har bina'li Lé'ban bé'dahono'sin? ako adadi'nid, Bé'dahonil'zin lañh.

6 Ado anaždo'nid, Da' ya-at'èh'goš ké'hat'iñh? ako adahodi'nid, Ya'at'èh'go lah ké'hat'i'ni: jo'akon, aden bitsi' Récel a'nołkał.

7 Ako azdi'nid, A'ko la't'ahdi ni'za az'añh' do nīdih dibe ahan dadī'nołkałgo t'ahdo ba'holziš dah, nihi, dibe daodlāngo in'dah nīlāh-go binī' da' alcož.

8 Ako adadi'nid, Dodah, t'aaktso ahan nīda'nilka'go in'dah tohaha'dlèh tseh bida'diniañ'igi nah'go a'ndèilmāsgo ako in'dah dibe nīda-adliñh.

9 Ako t'ahdi a'c'iñ' ya'da-jilfi'go Ré'cel, biže'e biliñ' yiniñi'kad, èi yaahalyaño.

10 Ado ako'dza Jé'kab hamah bi'nai Lé'ban bitsi' ado hamah bi'nai Lé'ban biliñ, in'dah Ré'cel dziłtsaño bi'ğahgi nižnīyah, ako Jé'kab tohaha'dlèhgi tseh yēni' nah'go adziłmāz, ako hamah bi'nai Lé'ban biliñ da'odlāñ.

11 Ado Jé'kab yi'cago Ré'cel yiza'-not'añh.

12 Ako Jé'kab hahojolne' Ré'cel bic'iñ, Niže'e èi šida'i at'eh, jini'go, Rebe'kah biyaž niš'iñh: ako ādo dašdilwodt-go haže'e bił hojohne'.

13 ¶ Ado ako'dza Lé'ban, bidēzi biyaž, Jé'kab at'iñh jini'go, ado hadah jilwodt, ado hazè jiz'cidtgo ha'zaž-not'añh, ado hağan'go hoł

nijit'áz; Ako di'di t'aałtso Lé'ban beh bił hojohne'.

14 Ako Lé'ban ahodi'nid, Sits'is in'dah sitsiñ' ni'liñ lañh' t'aani. Ako t'a akwe'e bił dzizkëgo la' ni'dëzit.

15 Ado Lé'ban èi Jë'kab ayidi'nid, Da' t'òs s'ida' ni-lin'igi dah binina t'a ni'k'eh sa' nanilniš do? Šil hól'ne', dokwi'saň' bik'e' nanilniš?

16 Ado Lé'ban bitsi' naki holon: alañjin' ni'lin'igi èi Li'ah yolyeh', akëdenigi èi Ré'cel yolyeh.

17 Li'ah èi hanā do bidzil'dah, nidih Ré'cel èi t'ai'yisi ayoianolin, ado t'aałtso yił ya'at'eh.

18 Ako Jë'kab t'ai'yisi Ré'cel ayoiajo'ñih ako adinid, Nitsi' Ré'cel a'nid nağāhigi tsosts'it na'haijin' bidënah na' nidesniš.

19 Ado Lé'ban adinid, Nahodeš'ehigi èi ya'at'eh, d'ineh nāna'la' èi dodah: šil si'nik'eh.

20 Ado Jë'kab nijil'a'go tsosts'it na'hai Ré'cel bik'eh; ako t'adokwi hwiskaň nahalin hoł siliñ, hālah, ayoiajo'ni'go, èi'baňh.

21 ¶ Ako Jë'kab èi Lé'ban ayidi'nid, Së asdzaň šanił'eh, k'adt bi'gah ni'niłkaňh, ako bic'in' dahdide'sał.

22 Ado Lé'ban d'ineh akwe'e këdahat'in'igi a'la-a'yi-lāgo a'dai'sind.

23 Ako'dzago hilijin'go bitsi' Li'ah yił hāni'áz; ado bił yah ajiyah.

24 Ado Lé'ban hatsi' Li'ah, Zil'pah ha' nala'i bažniłtiñh, asdzaň ba' nala'i do biniyeh.

25 Ado ako'dza jo'akon, abinigo nit'eñ Li'ah at'in lañh: ako Lé'ban abizdi'nid, Di'saň hāsi'nił'ind? Da'dòs Ré'cel bik'e' na'sa' dah nit'eñ? Ha'at'é'gošaň ako si'di'nilo'?

26 Ako Lé'ban adinid, Nihi ké'yah biyi'go do ako'dat'in' dah, a'nid nağāhigi do atseh d'ineh bayil'eh dah, ako atsë yizcin'igi èi atseh.

27 Ša' nanil'a'go tsosts'it ninādoħahgo in'dah hwi'gah adil'el, ako in'dah na ni'dahodil'el.

28 Ako Jë'kab t'a ako'dza hwi'gah nāasliñ: ako hatsi' Ré'cel aldo' banāžniłtiñh.

29 Ado Lé'ban ba' nala'i Bil'hah hatsi' Ré'cel bažniłtiñh, asdzaň ba' nala'i do biniyeh.

30 Ado Ré'cel bił yah anādzodzah, ado Ré'cel ayoiajo'ñih Li'ah bil'āhgo, ado tsosts'it ho ninana'hai nijil'a'go.

31 ¶ Ako ado Jiho'vah yiyiltsaňh Li'ah bijijodlāigi ako Jiho'vah joltsaňgo a'holah: ako Ré'cel do alci' dah.

32 Ako Li'ah iz'niłtsand ako aški jiscin'ih, ako èi aški

Ru'ben beh jí'zí: ado azdí'nid, T'aani Jiho'vah baňh-sí'ni yēn'í yinel'in'go ēi'baňh k'adt ša hasťin ayoašo'ni' dolēl.

33 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako anāzdi'nih, Ši jįjodlāgo ēi Jiho'vah yidiz-ts'aň, ēi' binina di aški ša nané'niltinħ: ako ēi aški Ši'mian beh jí'zí'.

34 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako azdí'nid, K'adt laňh' in'dah ša hasťin biľ ħinišná do nĩh; hálah řadi haye' hašeľcinħ ēi'baňh; ako di'baňh aški Li'vai beh jí'zí'.

35 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako anāzdo'nid, K'adt Jiho'vah bahašnih' do: di binina aški Ju'dah beh jí'zí'; ado do nājíľci' dah.

WOLTA'I 30.

1 Ako ado Jé'kab do ba'ajįľci'go Ré'cel, ha'di bídaž-nolnih', ako Jé'kab abįzdi'nid, Alcini la' šaniniľ, doda'go ēi dadestsal.

2 Ako Jé'kab haho'cinď Ré'cel bic'in' ako azdí'nid, Da' ší'is God sizin'igi se-zinħ, ēi nišc'it binest'aň, t'aň ayo'sin'?

3 Ako Ré'cel adi'nid, Jo'akon, Bilhah ší nal'a'i biľ yah aninah, ako adolci'go honilt'ā ša'alcini hodolēl.

4 Ado Bilhah ha' nal'a'i

hažniltinħ hwé asdzaň dolēlgo: ako Jé'kab hoľ yah iyah.

5 Ako Bilhah i'niltsaňd ako aški Jé'kab ya' yišcinħ.

6 Ado Ré'cel adi'nid, God šantsezķezgo ša'nihoniaňh, ado ší dizts'aňgo šiyaz šeniltinħ: di' binina aški Dan beh jí'zí'.

7 Ado Ré'cel bi nal'a'i Bilhah anā'niltsaňdgo aški Jé'kab ba nājíscinħ.

8 Ado Ré'cel adi'nid, Ayo-at'ē nahintah ša'di biľ aš'ľago bik'ehdešdliň: ako aški Naf'talai beh jí'zí'.

9 ¶ Ako Li'ah do najįľci'go ha'įzdēl'in, ako Zil'pah ha'nal'a'i Jé'kab bē asdzaň dolēlgo bažniltinħ.

10 Ado Li'ah ba' nal'a'i Zil'pah aški Jé'kab ya' yišcinħ.

11 Ako Li'ah adi'nid, T'o-ahayui hahakāh, ēi'baňh aški Ged beh jí'zí'.

12 Ako Li'ah ba' nal'a'i Zil'pah, aški, Jé'kab ba nājíscinħ.

13 Ado Li'ah adi'nid, Biľhožo'ni nišľinħ, dīneh dabitsi', Bik'ihojįdli, dašididonil: ako aški A'ser beh jí'zí'.

14 ¶ Ado Ru'ben t'oh-nadān a'dalne'gi nēnilkāngo halgai'go iyah, ako c'il-bic'in'-ni'icih' yik'i-niyago bimah Li'ah yic'in' nē'njā. A'kohgo Ré'cel ēi Li'ah ayi-

di'nid, Na'noškañh niyaž c'il nənjaigi la' sänjäh.

15 Ako Li'ah ahodi'nid, Da' alts'isigös at'eh ši hastin sits'añ nidi'niltin'igi? Da' ši-yaž bi c'il'is dahnädi'jih? Ako Ré'cel adi'nid, K'adt ditl'è nił diz'noñis, niyaž bi c'il èi sänjäh.

16 Ado i'ängo Jé'kab da-ak'ehden nadał'go, Li'ah dahdiyāgo hadah niyah ako adi'nid, T'aani šiyaž bi c'il bik'eh šił yah adi'nał. Ako t'a èi bitl'è hoł jinežtēž.

17 Ako Li'ah azdi'nid yēni' God yidizts'āngo, ako iz'niltsañd ado aški Jé'kab ba nā-jiscinh, èi bił ašdla'di.

18 Ado Li'ah adi'nid, Ši nal-a'i sa hastin baniltin'go binina God di šēniltinh: ako aški Īs'seker beh ji'zi'.

19 Ado Li'ah ina'niltsañdgo aški Jé'kab ba nājiscinh, èi bił hasañdi.

20 Ado Li'ah adi'nid, God ayoat'eh sa a'yilah, ako k'adt ši hastin šił sikē do, has-ťañ biye' ba' šekcinh, èi-bañh: ako aški Ze'bulan beh ji'zi'.

21 Ado bik'ijin' hac'e'e jis-cinh, ako èi at'ed Dai'nah beh ji'zi'.

22 Ako God èi Ré'cel yē-nal'ni, ako ādo God ho'dizts'āngo hwēš'it añ a'yilah.

23 Ako Ré'cel iz'niltsañdgo aški jis-cinh ado azdi'nid,

Do-ñ-nišin'-dah yēni' God sits'añ ninē'dilāh:

24 Ako aški Jo'zef beh ji-zi'go azdi'nid, Jiho'vah šiyaž la' sa nē'doťtēł.

25 ¶ Ako ako'dzago Ré'cel hayaž Jo'zef jis-cin'go, ako Jé'kab èi Lé'ban ayidi'nid, Nikišinil'āh ké'hašt'in nit'eñ yeñ'go, in'dah ši ké'yahgo ni'dešdal.

26 Saakēi in'dah sa'alcini šaninił', bidēna na naš'a', nit'eñ, ado ši'ni dahdidišneh: na nasisa'igi nił bē'hiziñd, èi'bañh.

27 Ako Lé'ban èi ahodi'nid, Ninā bił ya'anist'é'dañ t'a kwe'e sindah na'noškañh: ninit'āh Jiho'vah šik'ijidlih'igi šił bē'hiziñd.

28 Ado anādo'nid, Dokwi'gošañ' bik'e nanilniš ako na'dides'al.

29 Ako abizdi'nid, Na nasa' nit'eñigi, ado ni'liñ bāahaš-yañ nit'eñigi ni' nił bēho-zin.

30 T'ahdo na ni'sāh yeñdan niliñ alc'in'di yē nit'eñ, ako k'adt t'oahayui siliñ'; na niyādo Jiho'vah nik'idzosdlid: hāh'gošañ' sa'alcini dabih dolēł'igi bantses'kes dolēł?

31 Ako adi'nid, Ha'at'i'sañ nadeslēł? ako Jé'kab adi'nid, Do ha'at'i'hi-dah sa dilēł dah: ko'sinlāgo ni'liñ na'nināniškād do, in'dah bāahašyañ dolēł.

32 Di'jin̄h n̄il̄iñ b̄ifah de'saḷ, ako aden̄ dastl'in̄igi ado dalki'z'igi ats'a'desniḷ, ado dibe b̄ifahden̄ dalc'i'igi t'aaltso, ado dalki'z'igi ado dastl'in̄igi t'l'izi b̄ifahden̄: ei'di bik'eh na' na's'a' dolèḷ.

33 Ba'holzi'zgo yiniyāgo, si neheleh'igi ei' beh sa'at'e' at'dini n̄il̄ bē'hodoziñḷ: t'aaltso do-dastl'in̄igi, ado do-dalki'z'igi t'l'izi b̄ifahden̄, in'dah dibe b̄ifahden̄ do-dalc'i'igi yī'dol̄fahgo, ei la'dah s̄il̄iñ b̄ifahgo isjañh ei ni's'in̄h' dolèḷ.

34 Ado Lé'ban adi'nid, Jo'akon, t'a n̄izad bik'ehgo ako'doniḷ.

35 Ako t'a ei b̄ijinh̄ ats'a'z-ni'n̄il, t'l'izi-kañ' danodoñz'igi, ado dalki'z'igi, ado t'l'izi dalki'z'igi in'dah dastl'in̄igi daba'adigi t'aaltso, ado dah dalgai'igi t'aaltso, ado dibe b̄ifahden̄ dalc'i'igi, ako ei haye'keh yāa'dahalyañ dolèḷgo bāzn̄in̄il.

36 Ado ḷagi jin̄h odaḷ bi'gahdi Jé'kab biḷ alts'a-jiz'āz, ako Lé'ban biliñ Jé'kab ba'yaahalyañh.

37 ¶ Ado Jé'kab tsin̄ daditlè'igi ḷago a'añ adat'ei' nēdinil'go n̄idai'dezḡis', ḷiki'z'igo a'yilah.

38 Ako tsin̄ n̄idazdezḡisgo ḷiki'z'igo a'jila yēni' dibe yidaadlan'igi ei biyi'gi a'dadziztsih: ako daadlan'go

dēyineḷ'in'go a'da'di'noltsañ b̄iniyeh.

39 Ako dibe in'dah t'l'izi do'tsin̄ yēni' dēyineḷ'in'go a'da-niltsañ, biya'z̄i danodoñz'ado dastl'in̄ in'dah dalki'z'igo n̄idayi'scin̄h.

40 Ako Jé'kab dibe-yazi ats'ēini'n̄il in'dah dibe n̄idanilkadigi, danodoñz'igi yik'i-jin̄'go dabiniñ'go a'yilah, ado t'aaltso Lé'ban biliñ b̄ifah dalc'i'igi aldo'; ako t'asah'di biliñ nēniḷkad, t'ado Lé'ban biliñ yīfah yin̄inil' dah.

41 Ado ako'dza a'liñ alāhgo dabidzil'igi a'da'niltsañdgo Jé'kab tsin̄ yēni' dibe yidaadlan'igi yī ni'n̄inil, tsin̄ yēni' bi'gahgi a'da'di'noltsañ b̄iniyeh.

42 Ako dibe do-dabidzil'igi ei do tsin̄ ya' niyiniḷ dah; ako do-dabidzil'igi ei Lé'ban bih, dabidzil'igi t'ēyah Jé'kab bih.

43 Ako Jé'kab biliñ t'oahayui siliñ, ado asdza'ni na'n̄il, ado dīne na'n̄il dah, ado gañ'ask'iti dah in'dah ḷeli dah.

WOLTA'I 31.

1 Ako Lé'ban biye'keh ya-dalḷi'go dzidizts'añ, Jé'kab nihi'ze'e bih yēni' t'aaltso yīga'idèt'añ lañh; ako nihi'ze'e bih n̄it'ēn̄ yēni' yeh ayoat'ē siliñ.

2 Ado Jé'kab ei Lé'ban bi-

nñ yinef'in'go, jo'akon, do bitsé'dañ hac'in' at'eh yēngi at'é' dah.

3 Ako Jiho'vah èi Jè'kab ayidi'nid, Dani'fa yēni' bi kè'yahgo nìdìdāh, in'dah nik'èi bītahgo; ako nīl honi'šlōn' dolèl.

4 Ako Jè'kab halgai'gi na'nilkaddo, Ré'cel in'dah Li'ah do' yil, Hak'go yilni'go yika iil'a'

5 Ado ayidi'nid, K'adt šil bēho'zin nihiže'e binin do bitsé'dañ šic'in' at'eh yēngi at'é' dah, nìdih šize'e bi God šil holoñ.

6 Ado nihił bēho'zin t'a sidzil'igi beh nihiže'e ba' naš'a' niteñ.

7 Ado nihiže'e ši na'azlo', in'dah bahonišneh'igi nez-nādi ałtah anāyidlah; ako nìdih God šic'añh sizi'ngo t'ado dāda šiji'lā dah.

8 Dastl'inigi nih nehelèh' do jidi'nidgo; a'liñ t'aaltso dastl'ingo dèidešcin' : dano-doñz'igi nih nehelèh' do, jidi'nidgo; a'liñ t'aaltso dano-doñz'go na'daidešcin'.

9 Akot'é'go God nihiže'e biliñ nedinil'go šē'ninil.

10 Ado ako'dza akwe'e na'holziš yeñdañ a'liñ ada'nilt-sañdgo, jo'akon dēnasts'ā danodoñz'igi ado dastl'inigi ado aha'nigo dastl'inigi, èi t'eyah nida'niyōdgo banēyē'yèl.

11 Ado God bi diyingo-nal-a'i bil'-yeh šic'in' hadzi ako ašidi'nid, Jè'kab: ado adi'nid, Kwe'e honi'šlōn'.

12 Ado adi'nid, Dahdigał-go nīlè dē'nasts'ā danodoñz'igi ado dastl'inigi ado aha'nigo dastl'inigi nida'niyōdgo nī' nił'in' : hālah, Lē'ban ani'in'igi t'aaltso yiltsañh, èi'banh.

13 Ših, God ašt'in' , Be'thel-do, tseh intsi'go tlah bik'i ye'nizid yēngi, ado šic'in' a'danihodint'añh yēngi: ako k'adt ašt'è-adilneh'go di kè'yahdo hānineñh, in'dah nik'èi bi kè'yahgo nìdìdāh.

14 Ado Ré'cel in'dah Li'ah do' hac'in' hanānadzi'go aho-di'nid, Da' nihiže'e bağan'diis t'a ha'at'i'hi-dah nihi' dolèl'igi t'ah yidzih?

15 Da' dōš de'eyo'nigo nihił oł'ta' dah? Šāñ na'nihi-dzisiñ, ado nihi bēso altso bik'ijoyah.

16 Nihiže'e yit'in' yēni' God nēdi'lāgo èi nihi at'eh, in'dah niha'alcini do': ako k'adt God t'a a'ninil'nigo ānineñ.

17 ¶ Ako Jè'kab ašt'è-azdil-yāgo haye'keh in'dah haakèi' gañ-ask'iti bika hadziznil.

18 Ado haliñ t'aaltso daš-dinilkād, ado ha nalyè'i hwè hazliñ'igi t'aaltso, Pēdan-A'-ramgi hwè hazliñ'igi, ako haže'e Ai'zik bic'in', Ké'nan

dine'e bi kè'yahgo jidogał biniyeh.

19 Ado Lè'ban bliñ ùaidi-dogisgo iyah, in'dah Rè'cel haže'e bi dinescin dzineziñ'.

20 Ako Lè'ban Sír'ria dineh t'ado yini'hi ado t'ado yeh yił holne'e Jè'kab yo'anot'in'.

21 Ako ast'e-azdilyago ha'at'i-dah hwè holon'igi bił dašd'nicañ; ado òh ha'na nižnināgo, dził Gí'liad bic'in' nikiž'nināh.

22 ¶ Ado řa yiškaņgo in'dah Lè'ban bił ho'ne', ei Jè'kab yo'ināh, hodo'nid.

23 Ado hak'iso ad'ji'nil'go bike jonel'go, tsosts'it dahwiskañh ako dził Gí'liaddi bižniñh.

24 Ako Lè'ban ei Sír'ria dineh tl'ego God bił'-yeh banyago abidi'nid, T'akāh dadant'i'ni dah, ya'at'eh'go dah in'dah ničoņ'go dah Jè'kab bic'in' haodzih.

25 Ako Lè'ban ei Jè'kab bižniñh. Ako Jè'kab dził'igi bi níp'bal niđeiznił.

26 Ado Lè'ban ei Jè'kab ayidi'nid, Hāsañ' yint'ind'go t'ado šil hwinilne'e yo'ininā lañh', ado sītsi'keh yisnañ', diltliš bic'in' dahitiñ' nahalingo bił ininā lañh.

27 Ha'at'égošañ' t'ado yint'ini yo'ininā lañh; ado t'ado šil hwinilne' dah? ako sīn ado dīlnih a'añ adat'el'igi

adani'go in'dah niñil dahožoņ'go sīts'an dahdonā dolēł niñeñ,

28 Ako t'ado sītsi'keh ado sītsokeh bizadanešt'a'ni? Kot'égo do i'liñ'go in't'ind.

29 Dāda niđešil'igi bi'nešañh niđih tl'edañ niže'e bi God šic'in' hadzigo ašidi'nid, T'akāh dadant'i'ni dah, Jè'kab ya'at'eh'go, doda'i ničoņ'go bic'in' haodzih.

30 Ado k'adt niki'đešneł' šize'e bağan'go t'eyah ni nižin niđih ha'at'i'sañ' biniyeh ši dinescin ni'ni'in'?

31 Ako Jè'kab hanānadzigo Lè'ban ayidi'nid, Nas'dzītgo lañh', hālah, ad'i'nid: niťsi'keh ye do' šiga'di'nil yišliñ' ni'singo.

32 Hai' šin ni dinescin neł'te'go bik'i-niya šin, ei bi'ni do hīnā dah do: niñik'ei binał sé holon'igi biťahgi ha'at'i'hi-dah niñ'igi biñilkaņo ni'dilēh. Rè'cel anez'in'igi do bił bého'zin dah, ei'bañh.

33 ¶ Ado Lè'ban dahdiyah Jè'kab bi níp'bal biyi' go'ne' yah' ajiyah, ado Li'ah bi níp'bal biyi' go'ne' aldo, in'dah asdza'ni naki' nal'a'igi bi níp'bal biyi' go'ne' aldo; ako t'ado bik'izniya dah. Ado Li'ah bi níp'bal biyi'do c'edzidzago Rè'cel bi níp'bal biyi' go'ne' yah' ajiyah.

34 Ako Rè'cel dinescin ye'ni' ne'idiltiñ'go gañ-ask'iti

biyèl biyā go'ne' aji'nilgo bik'i' dzizdā lañh. Ako Lè'ban nìp'bal biyì' t'aat'eh c'èh najiz'c'ìdt ako t'ado bik'iz'nc'ìdt dah.

35 Ako haže'e abizdi'nid, Do nì'došnèh at'e dah'igi t'ado bik'e ní'ni saa'ni, bo'honišni'hi; hálah, asdza'nì nìdadlèh'igi se'liñ, èi'bañh. Ako na'jizc'ìdt nìdih t'ado bik'iznc'ìdt dah.

36 ¶ Ako Jè'kab do bìl hal-din'go Lè'ban yìc'a hoš'kèd: ako Jè'kab hadzì Lè'ban yìc'in' ako anih, Hāsañ' yisdza, in'dah ha'at'i'sañ' beh sa'at'è holoñ'go binina šikè na'hidāh?

37 Ako k'adt šì nalyè t'aaltso bì našinc'ìdt, ako ha'at'i'sañ' nağan biyìdeñ nì nalyè'hi nì'dinlah? Kwe'e nì'nile ako šik'èi in'dah nì nik'èi t'aa'nidlah nìhiṭa'gi yan'dado't'inh.

38 Di nadin na'hai t'a nìl naš'āsgo; nì dibe daba'adigi in'dah tl'izi daba'adigi dabiya'zì do bìtsañh ha'dahaz'èl dah, in'dah nì dè'nasts'ā do la' yisgāl dah.

39 Dabidot'al'igi èi do nahajā dah; èi bik'e nina'nisdlah; jin'go nest'in'igi in'dah tl'ègo nest'in'igi èi' beh sa nant'inh.

40 Kot'è'go aništ'è nìt'èñ, jin'go ha'do' bik'è ṭihošni nìt'èñ, in'dah tl'ègo t'èyah

šoh bik'eh; ako di c'èh bañ ištās leh.

41 Kot'è'go nağan'gi nadin šì na'hai; nitsi' naki'go bik'eh na' naš'a'go diñts'adah na'hai, in'dah nìliñ bik'e hastañ na'hai: ado aldo' neznādi na'honišnèh'igi a'ñ anè'indlah.

42 Ako šize'e bì God in'dah È'braham bì God, indah Ai'zìk yìl nìlin'igi do šìl naās dahgo ako t'aani t'agèd ašini'a' do nìt'èñ. Ako God ayoahot'è'jin' yistlišgo šìttsañh, ako šì nāniš binina tl'èdañ nidešteh.

43 ¶ Ako Lè'ban hadzì Jè'kab yìc'in' ako adi'nid, Di atsi'keh'igi èi sitsi'keh at'eh, in'dah di alc'ini'gi èi sa'al'cini a'dat'eh, in'dah di liñ'igi šìliñ' a'dat'eh, in'dah yin'iin'igi t'aaltso šì at'eh: ako k'adt di sitsi'keh dā'sañ' deš'li, in'dah ba'al'cini nìdayiš-cin'igi?

44 Èi'bañh k'adt hak'go, aña'-nìhodit'al, ših in'dah nih do': ako èi nìhiṭa'gi beh-èho'zini dolèl.

45 Ako Jè'kab tseh la' nè-diaño yeidi'ni'sin.

46 Ako Jè'kab bik'iso ayi-di'nid, Tseh a'la-a'dalèh; ako tseh yēnì' nì'dayizlāgo yā-dayitsih: ako yana'āgo yìkāgi dai'yañ.

47 Ako Lè'ban yì'zì' Ji'garsehadu'tha yeh ho'zì':

nídih Jé'kab èi Galid yeh ho'zí'.

48 Ado Lé'ban adi'nid, Di yanaāhigi, di'jin̄h nīhīta'gi beh-ého'zín do, èi' bīnina Galid hosye'.

49 In'dah Miz'pah aldo' di'nid, hálah, Jiho'vah nīhīta'gi yāahalyān do, hajiñ' dah alts'an̄ nēt'aś'go, èi'banh.

50 Sitsi' dāda yini'lāgo, ado asdza'nī la' nīnā'dini'nīl'go sītsi' bilāhjin̄, ako dīneh nīhē at'dīn, jo'akon, God èi sīh in'dah nīh do' nīhīta'gi bīl bēho'zín.

51 Ako Lé'ban èi Jé'kab ayidi'nid, Jo'akon, di yanaāhigi, in'dah jo'akon, di tseh iāhigi, èi sīh nīhīta'go is'lah;

52 Di yanaāhigi beh-ého'zīni do, ako di tseh iāhigi aldo', di yanaāhigi do bītis nic'in̄ nī de'sal' dah, in'dah nīh aldo' di yanaāhigi in'dah di tseh iāhigi do bītis sic'in̄ nī dinañ dah, bañhigi ahi'dilniñ bīniyeh.

53 É'braham bi God in'dah Né'har bi God, dabize'e bi God èi nīhīta'gi yandot'in̄. Ako Jé'kab, bīze'e Ai'zik yik'e-hoñ'in̄'go bi God binañ hadzodzi.

54 Ako Jé'kab dziñ bigāndi nā'dzisniñ'go hak'iso, Hak'go dabizdi'nid ado bīl da'ji'yān: in'dah t'a dziñ bigāndi dahwiskan̄h.

55 Ako abinigo Lé'ban ast'è-az'dilyāgo haye'keh in'dah hatsi'keh bīza'-daznest'an̄'go, ado bik'i sozdolzin: ako Lé'ban hağan'go a'ndzodzah.

WOLTA'I 32.

1 Ado Jé'kab jogañ'go dahnaz'didzāgo, God bi diyin-nīdal'a'i hadah yīkai.

2 Ako Jé'kab yiyiñtsañ'go adi'nid, Di God bi diyin-nīdal'a'i a'dat'in̄h lañh: ako akwe'e haz'an'igi Méhané'im yeh ho'zí'.

3 ¶ Ako ado Jé'kab allāñjin̄' hane'-nīdēahi a'dzis'a' I'saw ha'nai bic'in̄, Si'er ké'yahjin̄, ké'yah I'dam holyé'di.

4 Ako adabizdi'nidgo hadzodzi, Kot'ēgo bo'honiñni'hi I'saw bic'in̄ hadi'dzih; Nī na'a'i Jé'kab ko'nih, Lé'ban bīl nañē nīt'eñ, in'dah akwe'e sedāgo, k'adt in'dah:

5 Ako bēgaši ado feli ado dibe, ado dīneh na'nīl in'dah asdza'nī na'nīl dah sē holoñ: ako bo'honiñni'hi bīl hodonih'go i'la'a, ya'at'ēh'go dah šantsi'nīkes do bīniyeh.

6 Ado hane'-nīdēahi na't'añ Jé'kab ba na'kaigo adanih, Nī'nai I'saw ba nikai', ako bih aldo' aden dīneh din'di nezna'dingo yīl nīdah'jin̄' deskai.

7 A'kohgo Jé'kab ayoat'ē'go nīdzisdzid ado ha'nī' lañh

siliñ': ako dineh bił jonel' yēni' ado dibe ado bēgasi in'dah gañ-daask'itigi, naki'go alts'a'-dadziznil;

8 Ako azdi'nid, I'saw t'a'la'hago naneh nēstsēd'go ako la' naneh yidzih'igi ei yo'adonēl'.

9 Ako Jē'kab adi'nid, Šiſa E'braham bi God ni'li'ni, in'dah šize'e Ai'zik bi God ni'li'ni, Jiho'vah, Ni kē'yahgo nīdidah, nīk'ei bic'in', ako ya'at'ē'go nantsis'kes do, ši-di'nini'digi:

10 Beh-ajoba'i t'aaltso in'dah t'aani'ni t'aaltso ni na'nīl bēhoni'sin'igi, ko'nīsai nīdih do bic'in' a'dahošdli' dah. Hālah, ši giš t'ēyah beh di Jor'dan tse'na nīniyah; ako k'adt yist'in'igi naki'go dah-yinēl siliñ'.

11 Na'noškañh yisdah'-šil'fēh, ši'nai bi'la' bits'añdo, I'saw bi'la' bits'añdo: šadoga'go dašidiyol'hēl', in'dah daamah ado alci'ni aldo', ei-bañh binas'dzit.

12 Ako adi'ninid ni', T'arani nīk'ijīsdli' do, in'dah na'alci'ni nās dahīlcih'igi to'-nītēl bibañhgi sēi'igi giat'ē'go, do wol'ta' anē'lañ' dah dolēl.

13 ¶ Ako t'a ei bitl'ē akwe'e hwiskañh, ado t'a akōñ aha'nigoigi bi'nai I'saw ya' nē'i-dinil.

14 Tl'izi daba'adigi naki'di nezna'dingo, ado tl'izi-kañ'

nadin'go, ado dibe daba'adigi naki'di nezna'dingo, in'dah dēnasts'a' nadin'go.

15 Gañ-daask'itigi tsa'i ta'din, ei dabiya'zi t'a bił, bēgasi daba'adigi diz'dingo, in'dah do'lah nezna, ado teli tsa'i nadin'go, in'dah dabiya'zi nezna'go.

16 Ako bi na'nīl yī'lak'ē yiznil', ako bi na'nīl t'a da'nī'lañ dahnāzjāgo; ako bi na'nīl ayidi'nid, Šilāñjin' tse'nah nihohneh', nīhīta' nahaz'añgo danēl'kad.

17 Ako alāñjin'igi abīzdi'nid, Šinai I'saw nīdah niyāgo ado nandidi'l'kidtgo, Hai'sa'ñ' bi nī'liñh? in'dah Hāgoša'ñ' dīniyah? in'dah di ni'gahigiša'ñ' hai' bih? nīdañ,

18 A'kohgo adidi'nił, Ni nal'a'i Jē'kab bih; Yiholmi'hi I'saw yeidonil'go, ako jo'akon, bih aldo' nīhikēdeñ yigal'.

19 Akot'ē'go naakēdeñigi aldo' ayidi'nid, in'dah nābikēdeñigi, ado t'aaltso akē da'nēlkādigi adayidi'nid, I'saw bik'ī'-nohkai'go kot'ēgo bic'in' hada'hidohdzih.

20 Ado aldo' hanādadohdzih, Jo'akon, ni nal'a'i Jē'kab nīhikēdeñ yigal', ako anih, Hānišlēh'igi šilāñjin' yīkahi-gi beh hoł ho'zoñ jīdolēl, ako bikēdeñ in'dah haniñ nēidestsēl'; bił dats'i nīšliñ' dolēl.

21 A'kohgo ado'ní'igi ha-lánjin' danél'kad: ako hoh éi onél'igi t'a akwe'e bíl jí-nezjē.

22 ¶ Ado t'a éi bitl'è níz'di-na'go hwé asdzañ t'a'la' daš-diēz, in'dah asdzañ a'nal'a'i t'aa'la', in'dah haye'keh lats'-ādahigi aldo', ado Jékab ha-nan'dētin go'na ha'na níj'i-kai.

23 Ako dahidiēzgo bí'ni bik'ehgo tōh tse'na a'dahineskad, ado yit'in'igi t'aaltso tse'na a'yilah.

24 Ako Jékab t'a ādi t'a-sa'hadi yida'; ako akwe'e hayilkānjīn' dīneh bíl na-ahíz/neztañ.

25 Ako dīneh yēni' do hak'ehdo'dlè at'é'go bíl bého-zingo hak'ai' holdzis'igi yí-dēlcit: ako Jékab hak'ai hāwodt, bíl na'ahíz/neztañgo.

26 Ado azdī'nid, Ší'dicít, hayilkañ éi'bañh. Ako ahodí'nid, Do nidōšcit at'é' dah, šik'i sodi'nílzingo in'dah.

27 Ako éi ahodí'nid, Hāšañ' yinilyeh? ako azdī'nid, Jékab lañh'.

28 Ako ahamñih, Jékab do nānēnilyé dah do, nidih Íz-rel yinilyé' do: nat'āni t'a ake'egoigi nahalingo God bic'in' nidzil, in'dah dīneh do', ako bik'eh-didliñh.

29 Ako Jékab nahodef-kídtgo adí'nid, Ní'zī' beh šil

hol'ne', nānoškañh. Ako adí'nid, Ha'at'i'sañ' biniyeh ší'zī' bí' naidil'kídt? Ako akwe'e hak'i sodolziñd.

30 Ako Jékab akwe'e haz-a'nīgi Penai'el hodi'nid, God t'a bih bininjīn' yiltsañh nīdih sé inah t'a yidzih, éi-bañh.

31 Ako Penu'el bítis jiyāgo jo'honai hayah', ako hak'ai beh adiz'neshodt.

32 Dī' binina Íz'rel ba'alcini dī'jīngo ak'ai holdzis'igi ats'it ahan nildo' igi do dēi-yañ' dah: hálah, Jékab bik'ai holdzis'igi ats'it bízdēlcit'go ahan nildoh, éi'bañh.

WOLTA'I 33.

1 Ado Jékab dašdiga'go jidēin', nít'en' jo'akon, I'saw aden dīneh dī'ndi nezna'dinggo yil yinēl'. Ako alcini yēni' alts'a-jī'nílgo Li'ah la' yē'ninil, in'dah Ré'cel la' yē'ninil, in'dah asdza'ni naki' a'nal'a'i yēni' aldo' la' yē'ninil.

2 Ako a'nal'a'i in'dah ba'da'alcini alañjin' ní'ninil, in'dah Li'ah ado ba'alcini nabikē go'ne', ado Ré'cel in'dah Jo'zef éi ts'ide akēdeñ ní'ninil.

3 Ado bí'gah c'izniyāgo ha'nai bažniyājīn' tsosts'itdi ní'jīn' bic'in' ya a'dzidzah.

4 Ako I'saw dahdilwodtgo hadah niyah ado bízējiz'cit,

ako bizaž-not'añh: ado t'a-
ajil'ah j'i'cah.

5 Ado dašdigal'go asdza'ni
in'dah alcini dziltsa'go az-
di'nid, Ei'sa' hai a'dat'inh
bil yikahi? Ako azdi'nid,
Alcini ni nal'ai God joba'e
be'ininil'igi a'dat'inh.

6 A'kohgo asdza'ni nidala'i
ba'alcini yil aha'nijin' hac'in'
nikai'go ya a'dadzah.

7 Ado Li'ah aldo' ba'alcini
yil aha'nijin' hac'in' nikai'go
ya a'dadzah: ado bik'ijin'
Jo'zef in'dah Re'cel aldo'
aha'nijin' hac'in' nini'azgo
ya a'dzah.

8 Ako adi'nid, Ha'at'i'sa'
biniyeh ei t'oahayui sidah
dahineskad? Ado azdi'nid,
Di'di beh bo'honišni'hi ya-
at'eh'go šantse'kes dol'et bi-
niyeh.

9 Ako I'saw adi'nid, Še ho-
lon'igi t'a ako'digo ni'sin si-
tsili; ei di'igi bi'ni t'a ni' le'.

10 Ako Jé'kab azdi'nid, Do-
dah, na'noškañh, k'adt ya-
at'eh šantsi'nikesgo nik'i'ni-
yah, ši'lak'edo nānlāhigi bi-
ni ni do: ninin yiltsa' in-
dah God binin yiltsa' šil
nahalin biniyeh, in'dah ši-
c'in' nil ho'zon.

11 Na'noškañh, ši beh-ak'-
ihojidli'go nadet'anh'igi; ha-
lah, God šik'idzosdli' ei' bi-
nina, in'dah še holon'igo t'a
ako'digo ni'sin, ei'bañh. Ado
behoznilt'ego in'dah dzinizin.

12 Ako adi'nid, Tin' ni'da-
didi'n'el ako ših nihilāñjin'
yi'sal' dol'et.

13 Ako ei abizdi'nid, Bo'ho-
nišni'hi bil beho'zin di alcini
dadit'o'di, in'dah a'lin dabi-
ya'zi daholon'go bil yisnel:
ako t'a'la' ajinigo tšinlgo bil
di'neskadgo t'aat'e danineh.

14 Na'noškañh bo'honišni'-
hi, bi'ni ni nal'ai bilañjin'
ni'ninah: ako šilin in'dah
ša'alcini t'a bik'eh'igo hazo'-
ogo yi'siš do, bo'honišni'hi
ba niyājin', Si'erdi.

15 Ako I'saw adi'nid, Ši'ni
šil nakai'igi la' nil ninišni'.
Ako azdi'nid, Ha'at'i'sa' bi-
niyeh? t'ado biniye'hi dah,
nih t'o ant'eh, bi'ni bo'honiš-
ni'hi ya'at'eh'go šantse'kes.

16 Ako in'dah I'saw t'a ei
bijiñh dahnādi'nah Si'ergo.

17 Ako Jé'kab nānāñh
Suk'kothjin', ako akwe'e bi
kin a'yilah, in'dah bilin ba-
gan ya' a'yilah: ei' binina
akwe'e Suk'koth hosye'.

18 ¶ Ado Jé'kab dahnādi-
nāgo Še'kem kin-hal'āhigi
hozon'go nininah, k'eah
Ké'nan biyi'gi P'é'da'ñ-A'-
ramdeñ na'n'el'go; ako kin-
hal'āhigi bi'gahgi bi nip'bal
nininil.

19 Ako k'eah la' nidzisni
ha nip'bal nizinil yeñgi,
Hé'mar ba'alcini, Še'kem bi-
že'e ba'ndzisni, nezna'din
bešo bañh-azlin.

20 Ako akwe'e bikā-nā-
ini'hi a'yilah, ako El-elo'hi-
Iz' rel yidi'nid.

WOLTA'I 34.

1 Ado Li'ah bic'e'e Dai'nah,
Jé'kab ba' jiscin neh ké'yah-
go atsi'keh yitahgo iyah.

2 Ako Hi'vah dine'e Hé-
mar, ké'yah binant'a'i biye'
Še'kem, t'a aké'ego nat'ani
hołtsaňh ado nahodilti'ngo
hoł neztéz, ako hoł'coň'.

3 Ako hayi'di Jé'kab bitsi'
Dai'nah do bizdocit at'é dah,
ako c'ikenh ayoajo'ni'go ha-
zo'o-go k'ezndzin'go bic'in'
yajil'ti'.

4 Ako Še'kem bize'e Hé-
mar yic'in' hadzi'go adi'nid,
Di c'ikenh sa na'diltéh sé
asdzaň dolét.

5 Ado Jé'kab éi dineh ha-
tsi' Dai'nah yiyil'coň'go ji-
ni: ako biye'keh éi halgaidi
halin' nidéinilkād: ako Jé-
kab do yent'in' dah, ninahas-
kaigo in'dah.

6 Ado Še'kem bize'e Hé-
mar dahdiyāgo Jé'kab yic-
in' iyah yididoł'kiłgo.

7 Ado Jé'kab biye'keh da-
y'i'ngo halgaiden' ninahas-
kai: ako dineh yaňhdabi'ni
ado t'ai'yisi do bił dahaldin'
dah, Iz' rel dine'e bitahgi
baňhigi a'dzidzah, Jé'kab
bitsi' bił jineztez laňh':
akot'é do a'donił dah nit'en.

8 Ako Hé'mar idel'kidtgo

adi'nid, Šiye' Še'kem biyi'di
nitsi' t'ai'yisi yeh yi'dini-
linh': na'nihoskaňh bānoł-
téh bé asdzaň dolét.

9 Nihiťahgi ho'ni' ni'daoh-
heh', nihitsi' nihadahohnil',
ako nihi aldo' nihitsi' ni'da-
hido'lah.

10 Ako nihił kédahoht'in'
do, ado ké'yah bikā t'a nihi
dano'singo kédahoht'in' do,
in'dah ni'daiyołnih' do, ado
ké'yah la' beh-nihi-daholnih'
dolét.

11 Ado Še'kem éi haže'e
in'dah halakéi ayidi'nid, Ya-
at'ehgo šantsi'dakesgo ado
t'a a'dasidohnin'igi niha
deslét.

12 T'a a'dasidohnid'go
a'zaňh t'oahayuigo nidih t'a
akoh'go niha desnił, ako di
t'eyah c'ikenh sadadołtélgo
sé asdzaň dolét.

13 Ako Jé'kab dabiye' éi
Še'kem in'dah bize'e Hé'mar
yidadiléh'go adéyidi'nid, da-
bidézi' Dai'nah jil'coň'go bi-
nina.

14 Ado adayidi'nid, Di do
a'daolneh at'é dah, do-baňh-
na'hi nesgiz'igi nihidézi' do
bādaol'tél at'é dah: éi beh
do da'nidlin'go a'dadidilnił'.

15 Nidih di t'eyah binina,
nihi adanit'eh'igi adanoht'-
é'go in'dah: dineh dano'in'-
igi t'aanoł'tso nihaňh ni'da-
hi nesgiz'go;

16 A'kohgo in'dah danih-

tsi'keh niha dahidi'nił, ado nihi aldo' danihitsi'keh ni'-dahididlah', ako nihił kè'-dahwit'in'go t'ala'i dine'e dadidlèł.

17 Nidih ako aňh-naɦinił-gis danihi di'nin'igi do danosingo, ako nihitsi' bil yo'-ahidi'nèł.

18 ¶ Ako dabizadigi ei Hè-mar bil ya'at'eh, in'dah Hè-mar biye' Še'kem aldo'.

19 Ako tsilkeňh yèni' t'a a'ko bil ya'at'eh, Jè'kab bitsi' t'ai'yisi bil ya'at'ehgo ei' binina: ado haže'e ba'alcini bi-ťahgi t'a hoh t'eyah dineh k'ehez'don nađai' ji'linh.

20 Ako Hè'mar in'dah ha-ye' Še'kem bilgo dabi kin-hal'ahigi c'eaťingi nizniáz, ako bi kin-hal'ahigi dineh yił yandast'indgo azdi'nid,

21 Di dineh ya'adat'eh; ei' binina bini kè'yah biyi' kè'-dahat'inh, in'dah biyi'gi ni'-daiňih; jo'akon, kè'yah t'a bilah nel'anh; nihi'ni dabi-tsi'keh ni'dahididlahgo, nihe asdzaň dadolèł, in'dah nihi do' nihitsi'keh badahi'nił dolèł.

22 Di t'eyah binina nihił kè'dahat'in' do, ako t'ala'i dine'e dadidlèł, dineh danidli'-ni t'aaniltso nihaňh ni'dahi-nešgiz'go, bih adat'eh'igi at'e'go.

23 Da' bi bęgaši in'dah deit'in'igi, in'dah dabilin' t'aalt-

so, da' dōs danihi' dah do? Hā'isaň' ako'dadi'nił ako nihił kè'dahat'in' dolèł.

24 Ako Hè'mar in'dah bi-ye' Še'kem di kin-hal'ahigi bi c'eaťingi alnāadat'in'igi t'a-altso dabidits'a'; in'dah dineh t'aaltso baňh ni'dahinešgiz, di kin-hal'ahigi bi c'eaťingi ama'adat'in'igi t'aaltso.

25 Ako'dzado ťa yiskāngo t'ah hā da'nezgai'go Sī'mian in'dah Li'vai, Jè'kab biye'keh, Dai'nah bi'nai, t'a a'añ bi diltliš' dahidiťango t'a na'nit'in nēh' kin-hal'ahidi ni'āzgo dineh yèni' t'aaltso nēstsēd.

26 Ado Hè'mar in'dah biye' Še'kem diltliš beh dayi'gaň, ako Še'kem bađan'do Dai'nah yił c'ňakai.

27 Ako naztsēd yèni' Jè'kab biye'keh yeikai'go, kin-hal'ahigi bi nalye'i yèni' deisnāh, dabideži' dajil'con'go ei' binina.

28 Ako dabi dibe yèni', ado dabi bęgaši, ado dabi řeli, in'dah kin-hal'ahigi biyi' holoň yèni', ado halgaigi daholoň yèni' ni'deyizlā.

29 In'dah bi bęso yèni' t'aaltso, ado bada'alcini yèni' t'aaltso, ado bidaasdza'ni yèni', na'nił biniyeh dahdeidiž, in'dah kin biyi' holoň yèni' t'aaltso.

30 Ako Jè'kab adi'nid Si-

mian in'dah Li'vai yic'in', Šik'ijin' hołcin'go binina kē-yah bi kē'dahat'in'igi t'ai'yisi dašidzozlā, Kē'nan dīne'e in'dah Pi'rez dīne'e bītahgi: ako t'a doko'nilt'ē'hi, ako bih t'ēyah nihič'in' a'la ahido-dli'go nī'danihidoltsīl; ako ših in'dah ša'alcini bił a'di-diñl.

31 Ako adadi'nid, Da' nihi-dēži kīn-yā-sizī'ni nahalingo a'jilaigis ya'at'eh?

WOLTA'I 35.

1 Ado God ēi Jē'kab ayidi'nid, Ašt'ē-adilnēhgo Be'thelgo dīnēh, ako ādi kēnahot'iñh: ako akwe'e God bic'in' bikā-nā'iniñ'hi adilil, nī'nai I'saw bits'añ yo'inilwodtgo naniyah hañdañ.

2 A'kohgo Je'kab, ba'alcini in'dah yil nakai'igi t'aaltso ayidi'nid, Dīnešcin dagod nihiťahgi holon'igi yo'adaholťid ado cīn nihañh a'dadīngo a'dadołne', in'dah danihi ē la' bih nī'dakai.

3 Ako tīn' ašt'ē-adadidilnił'go Be'thel go'deg dī'nēł, ako ādi God bic'in' bikā-nā'iniñ'hi adešil, šañhdahoa'dañ šic'in' hadzī yēni' in'dah t'a dī'sāhigo šāahalyāni.

4 Ako dīnešcin dagod nī-dajijāh yēni' t'aaltso Jē'kab badadziznił, in'dah jağana-āhi hajā biğadaz'āh yēni'; ako ēi Jē'kab ce'c'il biyāgi

noñh yīzcīnh', ēi Še'kem bi'gahgi.

5 Ado dahnādaždi'nāh: ako ēi dahanāgo kīn-hadas'āhigi (God) biłdahoyē'go a'yilah, ako Jē'kab biye'keh t'ado yic'in' dadezbā dah.

6 Ako Jē'kab ēi Luzdi jīniyah, ēi Kē'nan kē'yah biyī' (t'a ēi Be'thel holyeh) hoh in'dah dīneh bił nījikai'igi t'aaltso.

7 Ako akwe'e bikā-nā'iniñ'hi a'jilah, ako ēi haz'an'igi El-Bethel yeh ho'zi', hālah, God akwe'e bik'i-ho'liñd'go ēi'bañh, ha'nai bits'añ yo'ajolwodt yeñdañ.

8 Ako De'borah, ēi Rebe'kah bīne'sañh' yēni' daztsañh, ako Be'thel biya'igi ce'c'il biyāgi lēh bīdolťiñh: ako akwe'e Al'len-bakuth hosye'.

9 ¶ Ako Jē'kab ēi Pēdan-a'ramdeñ c'ina'nāgo God bik'i-na'ho'liñd'go ado bik'i so-dolzin.

10 Ako God ahodi'nid, Jē'kab ēi ni'zi': Jē'kab do nā-nēnilyē' dah do, nīdih İz'rel yinilyē' do, ado İz'rel yeh ho'zi'.

11 Ako God ahodi'nid, God-T'aaltso-Yinēl'ani nišlīñh: nās dahinołcih in'dah k'ēañ-dolziš; la' dīne'e in'dah lañ'i a'āñ dadīne'e niťs'añdo hodołēł, in'dah niťs'añdo nīda-t'āni c'ihidokāh.

12 Ako kè'yah É'braham in'dah Aí'zik badíniã yēn' èi nadídes'al, in'dah ník'jín' na'alcíni nās da'hílcih'igi al'do' badídes'al.

13 Ako God hac'in' yafti' yendo de'go hats'an dahnādidzah.

14 Ado Jé'kab tseh ayi'tsih God bic'in' yafti' yēngi ako na'hani yídlan'igi bik'i yadzizid', in'dah tlah bik'i yadzizid'.

15 Ako haz'an'igi, God bic'in' yafti' yēngi, Jé'kab èi Bethel yeh ho'zi'.

16 ¶ Ado Betheldo dahnādadí'nah ako I'frath t'a ayidi hadzih'go Ré'cel awē bí'di'na'go t'ai'yisi bic'in' nahwisnā.

17 Ado ako'dzago t'ai'yisi bic'in' nahwi'nāgo asdzan'í acih'-yaahalyāni ahodí'nid, T'ado níł hoye'e la' níyaz hazli'n'.

18 ¶ Ado ako'dzago beh jināni yēn' hwi halyēdgo yí'zih Beno'nai beh hoji'zi': ako bíze'e èi Ben'jamin bí'dí'nid.

19 Ako Ré'cel daztsanh I'frathgo atinigi bí'gahgi lēh bidoltiñh, t'a akwe'e Beth'lihem holyeh.

20 Ako Jé'kab jíscā bikāgi tseh yēidini'sin: èi Ré'cel bí jíscā bí tseh-yadí'nilzín at'eh dí'jín'go.

21 Ado Íz'rel nānā'nāh ako

I'der, kin nine'zi bilāhdi ho níp'bal nízníníl.

22 Ako ako'dza Íz'rel èi kè'yah biyi'gi kè'hat'in yēndañ, Ru'ben dahdiyāgo Bíl'hah haz'e baaké' la' bíł jineztēz, ako èi Íz'rel yiyi'ní. A'kohgo k'adt Jé'kab biye'keh nakits'adah.

23 Lí'ah biyāzkeh, Jé'kab atse' ba' yízci'ni èi Ru'ben ado Sí'mian ado Lí'vai ado Ju'dah ado Ís'sakar in'dah Ze'bulan;

24 Ré'cel biyāzkeh èi Jo'zef in'dah Ben'jamin;

25 Ado Ré'cel bí nal'a'i Bíl'hah biyāzkeh èi Dan in'dah Naf'talai.

26 Ado Lí'ah bí nal'a'i Zil'pah biyāzkeh èi Ged in'dah A'ser: dí'di Jé'kab biye'keh a'dat'eh, Pédan-a'ramgi ba' níhezcính.

27 Ako Jé'kab ei bíze'e Aí'zik yaniyah Mam'ridi, Ar'bah kin-hal'āhídi, t'a akwe'e Hí'bran holyeh', É'braham in'dah Aí'zik t'o atsed kè'hat'in ní't'eñ yēngi.

28 ¶ Ako Aí'zik bidiskañ'do nezna'din do'ba'an tsé-bí'din bí na'hai.

29 Ako Aí'zik ho nílc'ih hwi siziñ yēn' hwi hālwodtgo dadziztsanh', ako hak'èi yēn' ahíkāhgo ajiyah, lanh hwiskañ'go hadzistih: ako haye' I'saw in'dah Jé'kab lēholtíñh.

WOLTA'I 36.

1 Ako di'di I'saw ba'alci'ni nas dahilcih'igi a'dat'eh (t'a ei I'dam at'eh.)

2 I'saw ei Ke'nan dine'e bitsi'keh baakei' a'yilah: Heth dine'e I'lan ei bitsi' E'dah, in'dah Oholibé'mah, E'nah bic'e'e, t'a ei Zi'bian bitsi' Hi'vi dine'e.

3 In'dah Is'mel bitsi' Ba'simath, ei Nibé'ath bidé'zi'.

4 Ako E'dah yisci'ni ei E'lifaz, I'saw bah, in'dah Ba'simath yisci'ni ei Ru'el;

5 In'dah Oholibé'mah niyisci'ni ei Ji'us ado Jé'lam ado Ko'rah: di'di I'saw biye'keh a'dat'eh, Ke'nan ké'yah biyi' ba' nehezcinh.

6 Ado I'saw baakei' in'dah biye'keh, in'dah bitsi'keh, in'dah bil nijikai'igi t'aaltso Ke'nan ké'yah biyi'di hwe hazli'igi; ako hatsi'li Jé'kab bits'an nana'a ké'yahgo dasdinah.

7 Jit'inigi t'oahayuigo binina, t'a'la ké'hojit'in' dolél yeni' do bohonédza'n'dah; ado ké'yah bi de'eyo'ni dajilin'igi ha'li'n do bi'gah dah ei binina.

8 Ako I'saw dzil Si'erdi ké'hat'in'h; I'saw t'a ei I'dam at'eh.

9 ¶ Di'di I'saw ba'alci'ni nas dahilcih'igi, I'dam dine'e biže'e, dzil Si'erdiigi:

10 Ako I'saw biye'keh ko'

daolyeh nit'en, E'lifaz, ei I'saw bé asdza'n E'dah biyaz, Ru'el ei I'saw bé asdza'n Ba'simath biyaz.

11 Ado E'lifaz biye'keh ei Ti'man ado O'mer ado Zi'foh ado Gé'tam ado Ki'naz.

12 Ako Tim'nah ei I'saw biye' E'lifaz baakei' la' jili'n'h; ako A'malek ei E'lifaz ba' yizcinh: di'di E'dah biyazkeh, I'saw bé asdza'n.

13 Ako di'di Ru'el biye'keh, Né'hath ado Zi'rah ado Sam'mah in'dah Miz'zah: di'di Ba'simath biyazkeh, I'saw bé asdza'n.

14 Ako di'di Oholibé'mah biyazkeh, E'nah bic'e'e, Zi'bian bitsi' I'saw bé asdza'n: Ji'us ado Jé'lam ado Ko'rah, di'di I'saw ba'nijiscinh'.

15 ¶ Di'di I'saw biye'keh nidat'ani: I'saw atse ba' yizcinh'igi ei E'lifaz biye'keh: nat'ani Ti'man ado Omer ado Zi'foh ado Ki'naz,

16 Ado Ko'rah ado Gé'tam in'dah A'malek: di'di nidat'ani E'lifaz bits'ando hazli'n, ké'yah I'damdi, di'di E'dah biyazkeh a'dat'eh.

17 In'dah di'di Ru'el biye'keh, I'saw biye': nat'ani Né'hath ado Zi'rah ado Sam'mah ado Miz'zah: di'di nidat'ani Ru'el bits'ando hazli'n, ké'yah I'damdi; di'di Ba'simath biyazkeh I'saw bé asdza'n.

18 In'dah èi Oholibè'mah biyāzkeh, I'saw bè asdzañ : nat'ani Ji'us ado Jè'lam in'dah Ko'rah : di'di nìdat'ani Oholibè'mah bits'ando hazliñ, È'nah bic'e'e, I'saw bè asdzañ.

19 I'saw t'a èi I'dam, di'di biye'keh a'dat'inh in'dah bindat'ani.

20 ¶ Di'di Si'er èi Hor dine'e biye'keh, kè'yah yiyi'gi kè'dahat'in'igi : Lo'tan ado Šo'bal ado Zi'bian in'dah È'nah,

21 Ado Di'son ado I'zer in'dah Di'san : di'di nìdat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ', Si'er ba'alci'ni, kè'yah I'damdi.

22 In'dah Lo'tan ba'alci'ni èi Ho'rai in'dah Hi'man ; ado Lo'tan bilah' èi Tim'nah.

23 In'dah di'di èi Šo'bel ba'alci'ni : Al'ven ado Manè'hath ado I'bel ado Si'fu in'dah O'nam.

24 In'dah Zi'bian èi di'di ba'alci'ni, Ai'ah in'dah È'nah ; di È'nah halgai do-naadah'igo biže'e Zi'bian bi teli nènĩkad'go to'-sedoh ha'lin'go yik'iniyah yèni' at'inh.

25 In'dah È'nah èi di'di ba'alci'ni, Di'son in'dah Oholibè'mah, È'nah bitsi'.

26 In'dah Di'son èi di'di ba'alci'ni, Hem'dan ado Es'ban, ado Ith'ran in'dah Ci'ran.

27 In'dah I'zer ba'alci'ni èi di'di, Bil'han ado Zè'avan in'dah È'kan.

28 In'dah Di'san ba'alci'ni èi di, Uz in'dah È'ran.

29 Di'di nìdat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ' : nat'ani Lo'tan ado Šo'bal, ado Zi'bian, ado È'nah,

30 Ado Di'son, ado I'zer, ado Di'san : di'di nìdat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ', bindant'a'i dabi'ahgi, Si'er kè'yahgi.

31 ¶ Ako di'di nat'ani nìdant'ah nìt'eñ, t'ahdo İz'rel ba'alci'ni binant'a'i halèh yendañ.

32 In'dah Bi'or biye' Bi'lah èi I'damgi nant'ah nìt'eñ ; in'dah bi kin-hal'a nìt'eñigi èi Dinhè'bah holyeh'.

33 Ako Bi'lah daztsañ'go Zi'rah biye' Jo'bab, Boz'rahdeñ dzizin nègi ninānt'ah nìt'eñ.

34 Ako Jo'bab daztsañ'go Hu'sam, Ti'man dine'e bi kè'yahdo dzizin nègi ninānt'ah nìt'eñ.

35 Ako Hu'sam daztsañ'go Bi'dad biye' Hè'dad, Mo'ab halgai'gi Mi'dian dine'e nès-tsed yèni', dzizin nègi ninānt'ah nìt'eñ : ako bi kin-hal'a nìt'eñigi èi È'vith hol-yeh'.

36 Ako Hè'dad daztsañ'go Mazri'kahdo Sam'lah dzizin nègi ninānt'ah nìt'eñ.

37 Ako Sam'lah daztsañ'go Riho'both, tòh-ni'li'ni bi'gah-do, Šè'el, dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ.

38 Ako Šè'el daztsañ'go Ak'bor biye' Bèlhè'nan dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ.

39 Ako Ak'bor biye' Bèlhè'nan daztsañ'go Hé'dar dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ: ako bi kīnhalā nīt'eñigi èi Pè'yu holyeh'; in'dah bè as-dzañ Mehe'tabel yolyè nīt'eñ, Mè'tred bi c'e'e, Me'zī-hab bītsī.

40 ¶ Ako nīdat'āni I'saw bīts'āndo hazli'ni èi di'di dabī'zī nīt'eñ, dabī'dīnē'e bīk'ehgo, in'dah dabī kē'yah bīk'ehgo, in'dah dabī'zī bīk'ehgo: èi nat'āni Tim'nah, ado Al'vah, ado Jī'theth,

41 Ado Oholibè'mah, ado I'lah, ado Pī'non,

42 Ado Kī'naz, ado Ti'man, ado Mib'sah,

43 Ado Mag'dil, ado Ai'ram: di'di nat'āni danīlīn nīt'eñ, I'damgi kē'dahat'īn'go, in'dah kē'yah beh bīdaholnih'go dabīk'ehgo. Di I'saw at'īnh, I'dam dīnē'e bīzē'e.

WOLĀ'I 37.

1 Ako Jè'kab kē'yah biyī' kē'hojit'īnigi èi Kè'nan, t'a èi biyī' hazē'e de'eyo'ni nīlīn'go kē'hat'īn nīt'eñ.

2 Di'di Jè'kab ba'alcīni nās

dahīlcīh'īgi ba hane'. Jo'zef tsosts'īts'ādah bi na'haigo bī'naikeh yīl nīda'nīlkād, ako hazē'e baakēi Bil'ah in'dah Zīl'pah biyāzkeh, aški jī'līn'go bīl řazdīkāh: ako bañhīgi adajit'īn'go Jo'zef èi bīzē'e yeh yīl halnē'.

3 Ako İz'rel řa' ha'alcīnīigi bīlāhgo Jo'zef t'ēyah ayo'ajo'ñih, hālah, hadzīstīhgo ha' yīzē'īnh èi bīnina: ako ē ařa'ñ adat'ēl'go beh līkīz'go ba' ajilah.

4 Ako ha'naikeh hazē'e ha'naikeh t'aaltso bīlāhgo aho'ni'go bīl bē'dahozīn'go, ako dahodzōstā, ado do ya-at'ēhgo hac'īn' hadaōdzīh at'ē' dah.

5 ¶ Ako Jo'zef nīdzīzyèl'go ha'naikeh beh bīl hojol'ne': ako t'a yo'wehīgo nādahodzōstā.

6 Ako abīzdi'nid, Nī'danīhoškañ dai'sořts'añ, beh nē-sē'yèlīgi beh nīhīl hodeš-nih:

7 Èi'di jo'akon, da'ak'ehden t'loh-nadān bīda'it'l'o'go, jo'akon, ři bēsetl'o'ñ yēnī' nīdī-zāgo iah; ako jo'akon, nīhī bīda'sotl'o'ñ yēnī' bīnāgo nīheskai'go ři bēsetl'o'ñ yēnī' yīc'īn' ya a'dadzā.

8 Ako ha'naikeh adahodī-nid, Da' t'āřāni nīhī nant'ā do? Ado da' t'āřāni nīhē a'dīhwinīlnih' do? Ado ako nīdzīzyèl'īgi in'dah ha'zādīgi

binina t'a yo'wehigo nāda-
hodzoslā.

9 Ako lahgo nīnādzizyèl'go
ha'naikēh beh bīl nāhojole-
ne'go hadzodzi, Jo'akon, la'
nīnānéisē'yèl; ado jo'akon,
jo'honaai in'dah tl'èhonaai,
in'dah son' lats'ādahgo šic'in'
ya a'dadzā.

10 Ako haže'e in'dah ha'-
naikēh beh bīl hojole', ako
haže'e hodesfēhgo ahodī'nid,
Ha'at'i'saṅ' bīl šin bēna'ini-
yèl? Da' šī'is ado nīmah
in'dah nī'naikēh, da' t'āsāni
nic'in' nī'jin' ya a'ndēt'inh'
dolèl?

11 Ako di binina ha'naikēh
dahodzoslā; nīdih haže'e
t'èyah t'o yantse'kes.

12 ¶ Ako ha'naikēh ha-
že'e bīlīn Še'kemgo a'dēnes-
kād;

13 Ako Īz'rel èi Jo'zef ayi-
dī'nid, Da' dōš nī'naikēh Še'-
kemdi nīda'nīlkād dah?
Hak'go, ako bic'in' nīdēs'āl.
Ako adī'nid, Kwe'e se'zīnh.

14 Ako abīzdi'nid, Akoṅ
dīna' nī'naikēh dī'nīl'inh, ya-
at'è'go dats'i nakai, in'dah
dībēh; ado adēn hane' san-
dī'al. A'kohgo Hī'bran ho-
nītēldo dahoždīl'a'go Še'-
kemdi jīniyah.

15 Ako dīneh lē'i hak'i-
niyāgo jo'akon, halgaigi c'eh
nažīntah: ako ahodī'nidgo
anīh, Ha'at'i'saṅ' han'tah?

16 Ado aždī'nid, Šī'naikēh

hanīštah, na'noškaṅh šīl hōl-
ne' hādi nīda'nīlkād?

17 Ako dīneh yēnī' adī'nid,
Kodo laṅh dahdadinānī';
ako Do'thango dī'nèl danigo
dīsē'ts'aṅ. Ado Jo'zef ha'-
naikēh bikē dahnaz'dīdzāgo
Do'thandi bik'iz-niyah.

18 ¶ Ako t'ah nī'zadeṅ da-
holtsaṅ'go, in'dah t'ahdo ba-
jīgāhgo, dahodiyilyèl', dani-
go ho dahodez'aṅh.

19 Ako adahīdo'nid, Jo'-
akon, adēn nayīyē'li yīgał.

20 Ako hak'go, k'adt da-
hodiyilyèl'go aṅṅ go'ya a'da-
hodiyilgaṅl', ako naldlōši
baṅhīgi adat'èh'īgi la' holgal
laṅh', dadīdī'nīl: ado nīdziz-
yèl yēnī' nīhīl bē'dahodoziṅl
ha'at'i nīdodlèl.

21 Ako Ru'ben yīdizts'aṅgo
hac'aṅh iyāgo adī'nid, Do
dadiyilyèl' dah.

22 Ako Ru'ben adayīdī'nid,
Do bī dīl dadotl'īl dah; t'o
aṅṅ go'ya a'daholhan, kē'-
yah do-naadah'īdi, ako do
a'dadīdolnīl' dah: dabī'lak'-
èdo yīsda'-deštèl in'dah bī-
že'e dah yanīna'dodał dzinī'-
zingo.

23 Ako ako'dzago Jo'zef
ha'naikēh bažniyāgo, Jo'zef
ha ē a'laṅ adat'èlgo beh līkīz
yēnī' hādēidiltsoz.

24 Ako nīdahodīltīn'go aṅṅ
go'ya a'dahwishan, aṅṅ go'-
ya t'o at'dīngo.

25 ¶ Ako dī'nezbīngo a'da-

niyañ : ako hadadzizgal'go dazdein', nit'en jo'akon, Is'mel dine'e G'liadden yinel, bilin bigan-daask'itigi yeh likan-dahale'ni, ado aze, in'dah jeh (bic'in' do adildzit'igi dah) dayi'ye I'jiptgo.

26 Ako Judah ei bik'iso ayidi'nid, Nihitsi'li daseliyin'go in'dah bi dil ni'dadel'in'gošan' ha'at'i nihé dahodolél?

27 Hak'go ye, tin' Is'mel dine'e bic'in' ni'dahodiyilnih', ako t'ado hadah dadilnil' dah; nihitsi'li jilinh ei'banh, in'dah nihitsin' at'eh. Ako bik'iso bil t'a a'dakoh.

28 Ako Mi'dian dine'e nalye'hi nayilni'hi hwi'gahgo deznago Jo'zef aanden hadadzizlo', ako Is'mel dine'e bic'in' Jo'zef nahodiznigo beso nadin hanh-azlin'. Ako Jo'zef I'jiptdi bil na'inah.

29 ¶ Ako Ru'ben aandi nidzidzah ako jo'akon, Jo'zef yeni aan go'ne' at'din; ako ha e yeni ak'indzisdonz.

30 Ado hak'iso ba nadzidzago ayidi'nid, Aski yeni, at'din, ako si'san' haji desal?

31 Ako tl'izi-yazi dayishin'go Jo'zef bi e yeni tl'izi bi dil ye'deistsoz;

32 Ako e a'an adat'el'go beh likiz' yeni bize'e yades-tsoz'go adanih, Di'di ni'dadiltsoz; k'adt nil bé'hazin'

niye' bi e yeni dats'i at'eh, doda dats'i?

33 Ako bil bé'hozingo adi'nid, Joh, siye' bi e yeni at'eh; naldloši banhigiat'eh'igi bol'gal sa'sin; t'aani Jo'zef yeni nibidisdonz lañh'.

34 Ako Jé'kab bi e yeni ak'iniyisdonz'go t'oh-yisbiž hat'lajin' bik'idzizti', ako haye' banho'nigo lañi yiskanh.

35 Ado haye'keh t'aaltso in'dah hatsi'keh t'aaltso hadahaskai hadahoimni' do biniyeh; ako hadabijolnih'igi doyinizingo adi'nid, Siye' banši'ni ako biki lé'yi go'ya de'sal; akot'é'go haze'e ha yi'cah.

36 Ako Mi'dian dine'e I'jiptdi ni'dahwisni', Fero bi salago bi nant'a'i Pa'tifar bic'in'.

WOLTA'I 38.

1 Ado ako'dzago i'dan Judah, bik'iso yits'an dahdiyago, Adul'lam dine'e la' yanayah, Hai'rah yolye lé'i.

2 Ako Judah akwe'e Šu'ah, Ké'nan dineh lé'i bitsi' yiyiltsan; ako neidiltin'go yil yah' iyah.

3 Ako iniltsandgo aski yiscinh; ako ei Er beh ji'zi'.

4 Ado ananiltsandgo aski nanéiscinh, ako ei O'nan beh ji'zi'.

5 Ado ananiltsandgo aski nanéiscinh, ako ei Ši'lah beh

ji'zi' : ako Ce'zibgi ba' ajis-cinh.

6 Ako Judah atse ba' yiz-cin'igi Té'mar yolyé lé'i bé asdzañ doléłgo ya né'diltiñh.

7 Ako Judah atse ba' yiz-cin'igi éi Er yolyeh'igi Jiho'-vah yinal banhigiat'eh, ako Jiho'-vah bishiñ.

8 Ako Judah éi O'nan ayidi'nid, Ni'nai bé asdzañ yēni' bil yah anināgo ba'iyēh, ako ni'nai yēni' ba'alcini hodolē.

9 Ako O'nan alcini do ho'dah doléłigi hoł bēho'zingo, ako ako'dzago ha'nai yēni' bé asdzañ bil jiztēzgo t'a a'hodzajin' siliñ t'a akojineh'go ajit'iñh, ha'nai yēni' alcini ba' azdoli'igi do dzi-ni'zin dahgo binina.

10 Ako ajit'ind'igi Jiho'-vah do bil ya'at'ēh' dahgo binina aldo' nāhwishiñ'.

11 A'kohgo Judah biza'ad Té'mar ayidi'nid, Bi'ni ni hastin at'dingo nize'e bagan'di sindah, siye' Si'lah dīneh siliñ'jin'; éi siñ hoh' dats'i aldo' dazdotsał, ha'nai-keh giat'ē'go dzini'zingo. Ako Té'mar haže'e bagan'di ké'hojit'iñh.

12 ¶ Ako nās holzi's'go Šuah bitsi', Judah bé asdzañ daztsañh; ako Judah haosni'go Tim'nahdi, biliñ taidigēs'go iyah, bih in'dah bik'is Hai'-rah, Adul'lam dīneh.

13 Ako Té'mar bil ho'ne'go abido'nid, Jo'akon, biza'ad nili'ni Tim'nahgo biliñ taididogis' go dēiyah.

14 Ako a-hastin-datsahgo-ē'igi yēni' haždi'nil'go anin-bik'in'al'ihigi hanin bik'i-dzisti', in'dah ē nāna'la' bih jiyah, ako Tim'nahgo aťin banhgi t'odi dzinesdah; Si'lah nēyān'go t'ahdo ha' yil-tēhgo join'go binina ajit'iñh.

15 Ako Judah hołtsañ'go aljil'ni at'iñh ho'nih; hālah, hanin bik'eesťi'go, éi'banh.

16 Ado aťin bigahgi dziz-dāgo hažniyāgo ako azdi'nid, Tin', na'noskañh nil yah ade'sał: haža'ad at'ē'go do hoł bēho'zindahgo azdi'nid. Ako Té'mar adi'nid, Ha'at'i'sañ' sa adilēł'go bik'eh sił yah adinał.

17 Ado azdi'nid, Na'nil k'adt aden t'izi yaži nēdol-tēł. Ako Té'mar adi'nid, Ha'at'i'hi-dah šanilē éi šayil-tiñ'jin'?

18 Ako azdi'nid, Ha'at'i'sañ' nadešlēł? Ako adi'nid, Ni yostsał, ado ni latsi'ni in'dah ni giš éi ni'lak'ē sitan'igi. Ako éi haininil, t'a ako hoł yah iyah, ako ba' iz'nil-tsañd.

19 Ado niždi'na'go dahniz'-didzah, ado haždija, ado ahastin-datsahgo-ē'igi bih ni'dzodzah.

20 Ako Judah tl'izi ya'zi ha'altiñh, hac'oni Adul'lam dineh ha'ayil'tiñh, ha' ni'do-nilgo: nit'eh t'ado bik'iz-niyā dah.

21 A'kohgo dineh akwe'e ké'dahat'in'igi naiždil'kidt, Hājin'saṅ' aljil'ni Iné'imdi, atin bañhgi sida yēni'? Ako adadi'nid, Kwe'e aljil'ni do nagā dah.

22 Ako Judah bandzidzāgo azdi'nid, C'eh hanētañ, ado dineh akwe'e ké'dahat'in'igi aldo', Kwe'e aljil'ni do nagā dah, danih.

23 Ado Judah adi'nid, Ho'ni' t'a hoh bajigāh ako do baya'danidzin dah do: jo'akon di tl'izi ya'zi c'eh nisi-niltiñh, ako t'ado bik'i-niyā dah.

24 ¶ Ako ako'dza do'bik'ijiñ' ta ni'dezitgo Judah beh bil ho'ne', Té'mar ni-za'ad aljil'ni siliñ yēni'; ado jo'akon, ajil' beh iz'niltsañd. Ako Judah adi'nid, Adeñ bil c'inohkāh ako azdido-k'añl.

25 Ako bil c'ijikaigo biža'ad jil'ni bic'in' ijl'a'go ajinih, Dineh ba inistsāndigi di ei bih: ado azdi'nid, Na'noš-kañh, ni' ni'iñh di yostsah in'dah latsi'ni in'dah giš hai'saṅ' bih?

26 Ako Judah ei ho'go hoł beho'zingo azdi'nid, Bih ši-gāhago ba'at'e' at'din; Siye'

Ši'lah t'ado baniltiñ dah ei-bañh. Ako t'ado hoł bēnā-hosdzin'dah.

27 Ado ako'dzago awē hodolēł ba'holzizgo, jo'akon, naki' hwišc'idt biyi'di lañh'.

28 Ado ako'dzago awē hwe'nāngo la' bi'la' y'e'hadolcīt: ako asdzañ acih-yā-ahalyāni ha'latsin go'na tl'oł hici'igi yeh ye'eztl'oñh, Di atse hātliž, ni'go.

29 Ado ako'dzago t'añ an'dolcītgo, jo'akon, bi'nai hātliž: ako azdi'nid, Ha'at'é'go-saṅ' hāntliž? Di indzāigi nik'ijiñ' dolēł: ei' binina Ferez dzosye'.

30 Ado bik'ijiñ' ei hatsi'li hātliž, ako tl'oł hici'igi bi'latsin nazti' yēni': ado ei Za'ra yosye'.

WOLTA'I 39.

1 Ako Jo'zef ei I'jiptdi bil il'dē: ado Pa'tifar, Fero bi salāgo bi nant'a'i Is'mēł di-ne'e bi'lak'ēdo nahwisni, ei a'kwi hoł yi'kai.

2 Ako Jiho'vah ei Jo'zef yāahalyañh, ado do hac'in' nahwi'nā dah; ado binant'a'i I'jipt dineh bağan go'ne' nagā nit'eh.

3 Ako Jiho'vah hoł naāšgo ha nant'a'i yiyiltsañh, ado at'in'igi t'aaltso ya'at'eh'go a'yolił.

4 Ako Jo'zef bil ya'ajit'eh-go banjil'a' nit'eh: ado ba-

gan bāahojilyāngo a'holah, in'dah yit'in'igi t'aaltso ha-lak'è yí'níl.

5 Ado ako'dzago bağan in'dah yit'in'igi t'aaltso bāahojilyāngo, ado Jo'zef binilt'āh Jiho'vah èi I'jīpt dīneh bağan bik'ihojīdlīh; bağan go'ne' holon'igi in'dah bi da'ak'ehgi holon'igi t'aaltso Jiho'vah yeh ak'ijīdlī'hi bañh holon.

6 Ako yit'in'igi t'aaltso ha-lak'è yí'níl; ako yit'in'igi la'i nīdlīh do yantse'kes dah, bāh yiyan'igi t'èyah. Ado Jo'zef dīneh bi'yīsi jilīnh in'dah ayo'āznolnīn.

7 ¶ Ako di'di ako'dadza do'bik'ijīn' Jo'zef, hanant'a'i bè asdzañ hada'nosne'; ado ahodī'nīd, Šīl nītēs.

8 Ako do iz'nīzīn dah, ako ha nant'a'i bè asdzañ abīzīdi'nīd, Jo'akon, šī nant'a'i yit'in'igi kin go'ne' bāahašyan'igi do yantse'kes dah, ado yit'in'igi ts'ide t'aaltso šī'lak'è yí'níl;

9 Di kin biyī' do la' šī'lāhago at'è' dah, in'dah t'ado sañh i'īni dah, ako nih t'èyah, hālah, bè asdzañ nīlīnh, èi'bañh: ha'at'è'gošan' ako di ayoat'eh bañhīgi adešnīl, ado God bic'in' bañhīgi adešnīl'?

10 Ado ako'dzago t'aakwi jīnh Jo'zef bic'in' hadzīdzīh, nīdlīh do hwīsts'an dah, hwi-

gahgo dīno'fēlgo ado bīl dzīz-kē dolēlgo.

11 I'dañ ako'dzago Jo'zef kin go'ne' yah ajiyah, ha nānīš banzdogal'go bīniyeh, ako èi kindo dīneh do la' ako'ne' nağā dah.

12 Ako šīl nītēs hałni'go, ako ha ē yī'sīl, ado ha ē yēnī' bī hajolwodt ado t'a adi dah-yołtsos'go t'l'ogo c'ijīlwodt.

13 Ado ako'dzago bi ē yēnī' ha'lak'è sīłtsoz'go dzīłtsañh ado t'l'ogo c'ēlwodtgo,

14 T'a a'ko ha kindo dīneh bic'in' jīdlī'gāzgo bic'in' hadzodzī, ako ajīnīh, Jo'akon, danol'īnh' Hī'bru dīneh yīl nat'āz, t'o adīlē' bīniyeh, šīl dī'no'fīs bīniyeh šīl yah iyāgo; ako y'ēgo ha'dešgāz:

15 Ado ako'dzago hadešgāzgo yīdzīts'aŋgo bi ē yēnī' šī'gahgi nayī'āhgo dahdīlwodt ado c'ēlwodt.

16 Ako ha ē yēnī' bi'gahgo nī'nīłtsoz, ha nant'a'i nadza'jīn'.

17 Ado kot'ēgo yīc'in' hadzīgo anīh, Hī'bru dīneh naltehīgi kwe'e bīl nēnt'āzīgi šīl yah iyah na adīlēh' bīniyeh:

18 Ado ako'dzago y'ēgo hadešgāzgo bi ē yēnī' šī'gahgi nayī'āhgo c'ēlwodt.

19 ¶ Ado ako'dzago ha nant'a'i, bè asdzañ bic'in' hadzīgo anīn'igi, Nī nalteh ako'šīlah; di yīdzīts'aŋgo

yik'è t'ai'yisi do bil hozon' dah.

20 Ako Jo'zef bi nant'a'i dahbidilöz ado awal'ya go'ne' yah ahoft'e', akwe'e nat'ani yah-ayinil'igi dahdahaztl'oñh: ako akwe'e awal'ya dzizdah.

21 Ako nidih Jiho'vah t'èyah Jo'zef yāahalyañh, ado hac'in' joba'; ado awal'ya yāahalyañ'igi bil jil'in'go a'yilah.

22 Ako awal'ya yāahalyañi awal'ya nazjé'igi t'aaltso Jo'zef yilak'è yinil; ado akwe'e adat'inigi t'aaltso èi bizad k'ehgo adanil.

23 Awal'ya yāahalyañi beh bohólnih'igi la'i nidih do yantse'kes dah; Jiho'vah bāahalyañh èi bañh, ado èi anil'igi Jiho'vah ya'at'èh'go a'yoli.

WOLTA'I 40.

1 Ado ako'dza do'bik'ijin', I'jipt bi nat'ani ba'n'jikāhigi, in'dah bi bāh il'ini ha nant'a'i bahojil'ciñdgo, I'jipt bi nat'ani.

2 Ako Fero do bil ho'zon' dah di naki'go bic'in, nidaakāhigi bi nant'a'i in'dah bāh adél'in'igi bi nant'a'i bic'in.

3 Ado yah ayinil, salāgo bi nant'a'i bağangi, awal'ya go'ne, a'kwi Jo'zef sidah.

4 Ako salāgo bi nant'a'i,

Jo'zef, Hažo'ogo bāaholyañh, bizdi'nid, ako yāahalyañ niteñ; ado t'a hodi'na'jin' awal'ya go'ne dzizkè nit'èñ.

5 Ado t'aji'la nidzizyèl, t'ala'i tl'è biyi, t'a afañ nidzizyèl, t'a afañ akot'è' dolèl'igi giat'è'go nidzizyèl, I'jipt bi nat'ani bana'akāhigi in'dah bi bāh il'ini awal'ya dzizkèigi.

6 Ado Jo'zef abinigo ho' yah iyāgo hone'in', nit'èñ, joakon, yinil dzizkeh.

7 Ako Fero bi nala'i èi ha nant'a'i bağan go'ne' bil awal'ya jizjé'igi nabizdil'kitgo abizdi'nid, Ha'at'isan' bañh-nihini di'jin'h?

8 Ado ahodi'nid, Nèisigèl' nidih t'ado nihil è'ho'sin'i dah. Ako Jo'zef ahodi'nid, Da' il-è'ho'sin'h'igis do God beh-bohólnih' dah? na'nihos'kañh, beh sil ho'ni.

9 ¶ Ako nidaakāhigi bi nant'a'i nidzizyèl'igi Jo'zef beh bil hojol'ne'go azdi'nid, Nèsèl'go jo'akon, c'il-naatl'oi sidāhgo la' holoñ;

10 Ado sikādigi bits'ando tago bits'a'niāh: ado bila'tah dahanezdēgo bila'ta yigai' nahalin siliñ; ado bañh hazliñ'go c'il-naatl'oi nest'añgo hazliñ.

11 Ado Fero bi beh-adla'ni dahyis'al, ado c'il-naatl'oi bañh nidinilgo Fero beh-adla'ni biyi'jin' bi'fo. bañhse'

ni, ado beh-adla'ni Fero bi-lak'è kañh'.

12 Ako Jo'zef ahodi'nid, Ko'donił lañh, Ta bits'a'ni-ahigi èi ta yidolkał lañh:

13 Ta yiskaño Fero c'eni-dolt'èl lañh, ado ni tsask'eh yeñjiñ' anādidał: ado Fero bi beh-adla'ni bi'lak'è naniāh do, bana'ikāhgo ant'in yeñgi at'è'go.

14 Ako ya'at'èh'go na'as-dza'igi beh šantsinīkes do, ado šic'in' jiniba'do na'noš-kañh, ado Fero ša bił hodil-nih, ako di kin biyi'do c'è-dešdał:

15 Ako t'aani Hi'bru dīne'e bi k'e'yahdeñ šī dīnest'in': ado kwe'e do bañhigi ašt'in'dah nīdih awalya go'ne' adasist'e'.

16 ¶ Ako bāh adēl'ini bi nant'a'i hane' tsī'k'è at'è'go dzīdzits'año Jo'zef abīzdi'nid, Ših aldo' naisé'yelgo jo'akon, ts'izis łagai'igi łago šitsi-t'agi dasinil:

17 Ado ts'izis akāgi dasaan'igi biyi' c'iyāñ sit'èh'igi t'aaltso a'āñ adat'è'go, èi Fero bah: ako ts'izis sītsit'agi dasikañ yeñi' tsī'di dayi'yañ.

18 Ako Jo'zef hadzigo ahodi'nid, Di ako'donił lañh': ts'izis łāgi èi ta yidolkał:

19 Ta yiskaño Fero c'eni-dolt'èl, ado tsin sīkad yañh dah-nī'didoloh'; ado tsī'di nītsin' deīdolgał' lañh'.

20 Ako ako'dzago ado ta yiskaño èi Fero bidīzcinh yeñi' bijinh'igi nina'holziz'go, ba'ndala'i t'aaltso ya a'dai'sind: ako nīdaakāhigi bi nant'a'i in'dah bāh adēl'ini bi nant'a'i awalyadeñ c'ine'nil, ha'ndala'i bitahjiñ'.

21 Ako nīdaakāhigi bi nant'a'i bi tsask'eh ha nē'idīni-anh': ado bi beh-adla'ni yi-lak'è nēiāh:

22 Ako bāh adēl'ini bi nant'a'i èi dahyidiyilo', Jo'zef hoł holne' yeñgi at'è'go.

23 Ako nīdih nīdaakāhigi bi nant'a'i t'ado Jo'zef ye-nal'ni dah, ako hadziyoznāh.

WOLTA'I 41.

1 Ako'dzado ts'ide naki na'haigo Fero nīdzizyeł, ako jo'akon, łoh-nī'lin'igi bibāñhgi dzī'zinh.

2 Ado jo'akon, łoh-nī'lin'igi biyi'deñ bēgaši tsosts'itgo haskai', danizon'igi in'dah danesk'ahigi; ako dah-na-haltso lē'igi da'alcož.

3 Ado jo'akon, nā aldo' bēgaši tsosts'itgo łoh-nī'lin'igi biyi'deñ bikēdeñ hanānas-kai, dancōngi in'dah dabīts'inīgi; ado łoh-nī'lin'igi bibāñhgi la' bēgaši yeñi' bi-gahgo na'zinh'.

4 Ako dancōngi in'dah dabīts'inīgi, èi danizon'igi in'dah danesk'ahigi yeñi' dayol-dēl. T'a ako Fero ts'edzi'dzit.

5 Ado nājilhāz, ado akēden nīnādzizyél'go jo'akon, na-dān bikaz' t'ala'igo tsosts'it bīdiāgo, nītsāgo ado ya'at'ēh'go hani'saṅh'.

6 Ado jo'akon, bikēden tsosts'it bīdiāgo, adałts'oz'igi in'dah ha'a'āhden nī'yolīgi beh niłna'go hani'saṅh'.

7 Ako tsosts'itgo adałts'ozī bidadiāhīgi ēi tsosts'itgo dantsāzīgi in'dah ya'at'ēh'īgi a'dayisna'. Ako Fero ts'ē-nadzī'dzīt, ado jo'akon, bił at'ē laṅh'.

8 Ako ako'dzago abī'nigo niłc'ih hwi sīzi'ni bī'nī' yī-lānd; ako I'jīptgi daniłts'aṅden dest'in yanakai'īgi t'aaltso, in'dah dīneh alāhgo dahwiyan'īgi t'aaltso yika i'ila': ado Fero nīdzizyél yēni' beh bił hojolne'; ako la'dah nīdih do bił bēho'zīngo bīnina Fero t'ado yīł daholne' dah.

9 ¶ Ako nīdaakāhīgi bi nant'a'i Fero bic'in' hadzozīgo abijīnih, Baṅhīgi asdza yēni' di'jīnh bīnaš'nih:

10 Fero bandal'a'i bic'in' dobīlho'zon'-dahgo yah ašil't'e, sałāgo bi nant'a'i baḡan go'ne, sīh in'dah bāh adē'i-ni bi nant'a'i aldo':

11 Ako t'a la' atl'ē biyī t'aani'dlah neisigél', sīh in'dah hoh aldo'; t'aani'dlah akot'ē' dolél'īgi giat'ē'go neisigél.

12 I'daṅ dīneh lē'i bił nahātaṅh nīt'eṅ, Hi'bru dīneh jīlīn laṅh', sałāgo bi nant'a'i bi nalte'; ako beh bił hwil'ni'go neisigél'īgi t'a bēhozi'nigo yeh niłil holne', t'aani'dlah neisigél'īgi bik'ehgo t'a bēhozi'nigo niłil holne'.

13 Ado ako'dzago t'a niłil holne' yēngi a'hodza; sīh sī tsask'eh sa nī'diniaṅh, ado hoh t'ēyah dahodidlo'.

14 ¶ T'a ako Fero i'ila' Jo'zef bikāh, ako t'ah-hāgo awal'yahden hoł c'idaskai: ako ha da'gā jī'sē'go ado ha ē la' beh hanāzdidzah, ako Fero bił yah ajiyah.

15 Ado Fero ēi Jo'zef ayī-di'nid, Nēsē'yél nīdih ił-ē'hosiṅhi la' nīdih at'din: ako nih t'ēyah bił nił bēho'zīngo diše'tsaṅ.

16 Ako Jo'zef ei Fero ayī-di'nid, Sīh do sīts'aṅden dah: God t'ēyah Fero hozon'go yeh yīł hodolnih.

17 Ado Fero ēi Jo'zef ayī-di'nid, Nēsēl'go jo'akon, tōh-nī'lin'īgi bibāṅhgi se'zīnh laṅh':

18 Ado jo'akon, tōh-nī'lin'īgi biyī'den bēgaši tsosts'itgo danesk'āhīgi in'dah dani'zon'īgi hahaskai; ado haltso-gi da'ācoz':

19 Ado jo'akon, bēgaši tsosts'itgo bikēden hanānas-kai, t'o badahojoba'igo in'dah dabīts'ini, I'jīptgi t'aat'

è-nit'èñ t'ahdo akot'ègo ñi-cōngi yistsèh'igi dah:

20 Ako dabits'inigi in'dah ñicōngi tsosts'itgo atseh dānesk'ah yēni' dayoldèl:

21 Ako altso dayoldèl ñidih do da dayoldèl danolnīn dah: t'a a'ko ñidih c'osda'dañ a'dat'eh yēngi a'dat'eh. Ako ts'ènisdzit.

22 Ado nēsèl'go nānèltsānh, ako jo'akon, nadāñ bikaz't'ala'igo tsosts'it bidiāgo hanisañh, dantsāz in'dah ya'adat'èh:

23 Ado jo'akon, tsosts'it bidiāh danilma'go in'dah adałts'ozigo in'dah ha'a'āhden ni'yoligi dabi'zèzgo bikēden hanāni'sānh.

24 Ado adałts'ozī bīdadiāhigi tsosts'itgo ya'adat'eh yēni' a'dēsna': ako dest'in yanakai'igi beh bił hwes'ne'; ako la' ñidih do bił bēho'zingo t'ado yeh sił dahol'ne'dah.

25 ¶ Ako Jo'zef èi Fero ayidi'nid, Fero nēyizyèl'igi èi t'ala'i at'eh: ako èi God k'aden ahodonil'igi Fero yic'in' a'yilah.

26 Bēgasi tsosts'it ya'adat'èh'igi èi tsosts'it ni'dohah lañh; in'dah tsosts'it ya'at'eh bīdadiāhigi èi tsosts'it ni'dohah lañh: nēsiniyèl'igi èi t'ala'i at'eh.

27 Ado bēgasi tsosts'itgo dabits'inigi in'dah dancōngi

bikēden hanāhaskai'igi èi tsosts'it ni'dohah at'eh lañh'; ado aldo' tsosts'itgo bañh at'dingo bīdadiāhigi, in'dah ha'a'āhden ni'yol dabi'zèzigi èi hodicin'go tsosts'it ni'dohah lañh'.

28 Di'di Fero beh bic'in' hasdzi: God k'aden ahodoniligi Fero yic'in' a'yilah.

29 Jo'akon, tsosts'it ni'dohah biyi' ayoat'eh nīda'nt'inh' dolèl, I'jiptgi kēyah t'aat'è-nit'èñ biyi'.

30 Ado bik'ijin' in'dah hodicin'go tsosts'it ni'dohah; nīda'nest'añh yēni' altso bādēzdiyōnāh, I'jipt kēyah biyi'; ako hodicin'igi èi kēyah yik'eh-didodlèl;

31 Ako kēyah biyi' nīda'nest'añh yēni' do bēho'zin dah do, bik'ijin' hodicin dolèl'igi binina; t'ai'yisi hodicin hodolèl èi'bañh.

32 Ako di binina Fero naki'di ñidzizyèl'; èi God bīni bik'ehgo t'ai'yisi t'aani, ako t'a hañ'hañ idolił lañh'.

33 Ako k'adt bīni'di Fero, dineh bīdzilgo nītse'kesi in'dah hwiyan'igi ha'idez'in', ako I'jipt kēyahigi nat'āni idolił.

34 Bīni Fero ko'donił, ado kēyah bīdant'a'i a'dèidolił, ado tsosts'it ayoat'ègo nīda'nt'inh'go ni'dohah biyi, I'jipt kēyah t'aat'è biyi'den hēl a'dèidolił.

35 Ako ya'at'eh nîdohah'igi biyi' bî'nidi c'iyah t'aaltso na aha'ndéidiyoyel, ako Fero beh bohohnih'go nadañ ašt'è-nî'dahizdoyel, c'iyah biniyeh, ado bî'ni yaadahalyah' dolèl.

36 Ako c'iyah'igi kè'yah bah ašt'è-dolnîl, I'jïpt kè'yah biyi'gi hodicin'go tsosts'it nî'dohah'igi biniyeh; ako kè'yah biyi' do dîcin dabidogāñl dah.

37 ¶ Ako Fero in'dah bi dîne'e t'aaltso bil ya'adat'eh.

38 Ado Fero ha dîne'e adabizdi'nid, Da' dîneh kot'èh'igîs t'a'la' nî'dadidilteł, dîneh èi'di God bi Nilc'ih biyi' holo'ni at'eh?

39 Ako Fero èi Jo'zef ayidi'nid, Di'di God nic'in' a'yilah, èi'banh t'ado la' nelt'è'go bidzilgo nitse'kesi dah, in'dah honiyan'igi at'è dah.

40 Sağan bi nant'a'i nî'liñ' do, in'dah nîzad k'ehgo ši dîne'e t'aaltso yik'eh-dahoñ-in' do: ako ši t'èyah nilahgo nat'ani niñliñ' dolèl.

41 Ako Fero èi Jo'zef ayidi'nid, Jo'akon, nat'ani a'nîslah, I'jïptgi kè'yah t'aat'è-nî'teñ.

42 Ado Fero bi yostsah yèni' ha'la' baždiāngo, Jo'zef bi'la' banh nižniāñ', in'dah è danizo'ni dalgai'igi yeh ha'idilah, in'dah o'lah daholza'go yōigi hazè nè'st'i';

43 Ado t'a akē'e go'ne' nat'ani bi tsinabānsigi hoł nîdzit'igo a'holah, ado hatsi'jîñ', Ya a'ndaht'inñ, dani'go dadiliwoš: ako Ijïptgi kè'yah t'aat'è-nî'teñ bi nant'a'i a'hodilyah.

44 Ako Fero èi Jo'zef ayidi'nid, Ših Fero ašt'inñ, ako dîneh do la'dah ha'la' in'dah hakē dah do ha'at'i'hi dah beh banizdogal' dah, I'jïptgi kè'yah t'aat'è-nî'teñ, nî' nîzad k'ehgo t'èyah.

45 Ako Fero yi'žih Jo'zef bih dol'è'hi èi Nahasdzañ-bikā-Yisda'ini'li yeh yi'žî'; ako Asināth, Patifi'rah, An'gi nā-iliñ'hi bitsi' hainiñtiñ hwe asdzañ do biniyeh. Ako Jo'zef dahdiyāgo I'jïpt kè'yah t'aat'è-nî'teñ ta'diyah.

46 ¶ Ako Jo'zef ta'din bi na'haigo i'dañ Fero, I'jïpt bi nat'ani yaniyah. Ako Jo'zef c'inadzāgo Fero bits'āndo, ako I'jïptgi kè'yah t'aat'è-nî'teñ ta'diyah.

47 Ado tsosts'it na'haiigi biyi' ayoat'è nîda'nest'an'igi nahasdzañ bika t'oahayui nîda'nest'anñ.

48 Ado tsosts'it na'haiigi biyi' I'jïpt kè'yahgi c'iyah t'aat'è aha'-nîdziziyiñh, ado kîn-hadas'ā go'ne' c'iyah nîdadziziyiñh: kîn-hadas'āhigi bināgi da'da'ak'ehdeñ c'iyah yah a'dèyiziyiñh.

49 Ako Jo'zef sei'igi anè-

laŋgo nadān aha'-niyiziñh, t'oahayui, c'eh yofa'; do beh joŋa ane'lañ dah, ei'bañh.

50 Ado t'ahdo hōdicin'go bayihāngo Jo'zef aŋikeh naki ba' yizcīñh, ei Asināth, Patif'rah, Angi nā'ilmiñ'hi bitsi' ha' yizcīñh.

51 Ako Jo'zef atsē yizcīn'igi Manas'seh beh ji'zi': ako azdi'nid, Hálah, šic'in' nahwi'na yēni' t'aaltso, in'dah šize'e ba'alcini t'aaltso God yašiyosnah, ei'bañh.

52 Ako akēdenigi ei I'frem beh ji'zi': kēyah biyi' šic'in' nahwi'na nit'ēnigi šik'ihojidlih, ei'di bañh.

53 Ako I'jipt kē'yah biyi' tsosts'it na'haigo lañi nida'nest'an'igi bi'gah azliñ.

54 Hodicingo tsosts'it nido'hāhigi ba'holziz, Jo'zef t'a adinid yēngi at'é'go: ako kē'dayah t'aaltsogo hōdicin' dahazliñ'; ako nīdih I'jipt kē'yahgi t'ēyah t'aat'é-nit'ēn c'iyāñ holoñ.

55 Ako I'jipt kē'yahgi t'aat'é-nit'ēn dicin bik'e fidahojonih'go dineh, Fero, bāh bi'dajo'kēd; ako Fero ei I'jipt dine'e t'aaltso ayidi'nid, Jo'zef bic'in' dahidohkāh; t'a a'nihilmiñ'igo a'daht'iñh.

56 Ako nahaszañ t'a-nit'ēl-nit'ēñ bikā dahōdicin' hazliñ': ako Jo'zef, kin, nadāñ dabiyi'igi ašt'é-dalyah yēni' t'aaltso an' a'yilah, ado

I'jipt dine'e bā ni'dayisni; ako I'jipt kē'yahgi t'o-atsē-at'din hōdicin hazliñ'.

57 Ako t'aaltso kē'dayahdeñ I'jiptjin' Jo'zef bic'in' alnadakāh nadān ni'dajilmiñ biniyeh; kē'dayah t'aaltsogo t'ai'yisi dahōdi'ciñd, ei'bañh.

WOLTA'I 42.

1 A'kohgo Jē'kab ei I'jiptdi nadāñ holoñ'go yiyi'nigo haye'keh abizdi'nid, Ha'at'é-goŋa' t'o dahino'ñh'?

2 Ado azdi'nid, Jo'akon, I'jiptdi nadāñ holoñ'go di-se'ts'an: akōñ dohkāh ako adeñ niñ'an'dadiyo'ñih' ako dahini'nādo, do di'ni'nēl dah.

3 Ako Jo'zef bi'naikeh nez-nālt'é'go I'jiptgo nadāñ ni'dahizdo'ñih biniyeh ji'kai.

4 Ako Jo'zef bitsi'li Ben'jamin ei Jē'kab t'ado bi'naikeh yītah yides'a' dah; dāda nādo'niñ ša'sin jini'go, ei'bañh.

5 Ako Íz'rel biye'keh a'ah nadāñ ni'dahizdo'ñih' biniyeh ji'kai: Kē'nan kē'yahdi hōdicin'go, ei'bañh.

6 Ako Jo'zef kē'yah bi nan-t'ai ji'liñh', ako kē'yahdo dine'e t'aaltso hānda'ilmiñ': ako Jo'zef bi'naikeh yi'kai, ako ni'jin' dahanin'go bic'in' ya a'dadzidzah.

7 Ako Jo'zef ha'naikeh dziltsañh ado t'aaltso bēhodzi'sin, nīdih bic'in' do

a'déhodzil'zín dah, ado do hoł hozon'go bic'in' hadzodzi, Haden'san' nohkai' bizdi'nid. Ako adadi'nid, Ké'nan ké'yahden c'iyān nī'dahidil'nī biniyeh.

8 Ako Jo'zef ha'naikeh bé'hodzi'sin, nidih bih' t'éyah do hwédaho'sin dah.

9 Ado Jo'zef bandzizyél yē-nī' bėjolnigo abizdi'nid, Nalcī' dano'liñh'; ké'yah do bañh holon'igo dano'liñh' biniyeh nohkai.

10 Ako a'dahodi'nid, Doda' bidahonilni'hi, t'o c'iyān nī'dahidil'nī biniyeh nī na'nīl yī'kai.

11 Nihi dīneh t'ala'i biyē'keh danidliñh'; ado dīneh ba'at'e' a'dadi'nī danidliñh', nī na'nīl do nalcī' dani'liñh' dah.

12 Ako anābizdo'nid, Doda', ké'yah do bañh holon'igo dano'liñh' biniyeh nohkai.

13 Ado anādado'nid, Ni na'nīl nakits'adah alk'is dani'liñh', Ké'nandi dīneh t'ala'iigi biyē'keh; ado jo'akon, ts'ide nihi'kēdenīgi ēi di'jinh' nihi'zē'e yīl sīkeh', ado la' t'éyah at'din.

14 Ako Jo'zef abizdi'nid, T'a a'nihidešnin'īgi, ēi t'aani, nalcī' dano'liñh':

15 Di giat'ē'go beh bého'zin do: Fero hīnan'īgi at'ē'go, t'aani kodo do niki'doh-

kāh dah, nihi'si'li kwe'e ni-yāgo in'dah.

16 La' akōn na'hīdol'ah, nihi'si'li bił nī'doht'aš ako nihi awal'ya šo'jē dolēt, ako nihi'zad beh bého'zin do, t'aani'ni nihi'yī' holoñ beh bé'hodoziñł: doda'go ēi Fero hīnan'īgi at'ē'go t'aani nalcī' dano'liñh'.

17 Ako t'aadzil'tso ta dahwiskan'jīn' yah aho'nīl.

18 ¶ Ado ta yiskan'go Jo'zef ahodi'nid, Ko'dadohnił ako dahīnohnā do; God bik'eh honi'siñh', ēi'bañh:

19 Nihi dīneh t'aani'īgi dano'liñ'go, bi'ni nihi'k'iso la' awalya šo'jē ni't'eñ go'ne' dahast'l'ōngo sitiñ' do: nihi t'é'yah nadān niki'dahidohēł' niha'da'alcini dīcin dan'lin'īgi bah:

20 Ado nihi'si'li akēdenīgi adeñ bił šadohkāh; ako danihi'zadīgi t'aani'go šil bé'hodoziñł, ako in'dah do dī'nohnēł dah, ako ako'dadzi-dzah.

21 Ako a'dahizdo'nid, T'aani nihi'si'li bic'in' bañhīgi a'dēdza, t'ai'yisi biłhoyē'go tihonih'go dēiltsañh, i'dān na'nihokāñh nidih do daisilts'añ dah ni't'eñ; ēi'di bañh di nihi'c'in' nahwi'nah.

22 Ado Ruben hanānadzigo ako adi'nid, Da' t'aš do nihi'c'in' hasdzigo a'nihidešni dah, Aški t'ado bic'in' bañhi-

gi a'daht'i'ni; ako n'idih do dasidohts'a' dah? ei'di banh jo'akon, bi di'igi binina banhigi a'nihidilyah.

23 Ako Jo'zef hodits'a'go do hof bedaho'zin dah; adits'a'i la' hafa yafti'go ei'banh.

24 Ako bits'anjin' nijiyago jicah ado banadzidzah, ako bic'in' hanadzodzigo Simian bitahden c'iznilozgo t'a dabinal bedziztl'onh.

25 A'kohgo Jo'zef adi'nid, Bidaazis nadan bi hadadolbin, ado dineh t'a daalan beh daazis bi beso bi ni'dahidohnil'ado bist'e yikin na'kahd'igi ba' adidolil: ako ako'dajilah.

26 ¶ Ako bi teli nadan yil yik'i ni'daaztl'ongo dahn'dikai.

27 Ado nidakai'igi-ba'-kingi la' hwè azis dazdiah, ha teli bajijahgo, nit'en ha beso dziltsanh, jo'akon, hwè azis biyi' sinil lahn'.

28 Ako hak'iso abizdi'nid, Si beso sa na'nila'h, ado jo'akon, se azis biyi' sinil: ako bik'e bildahoye'go bitah dahoditlit'go a'dahido'nid, Di'san' ha'at'e'go God nihic'in' a'dzah?

29 Ako Ke'nan ke'yahgi dahaze'e banjikai'go ahodolind'igi beh bil dahojol'ne'go adajinih,

30 Dineh ke'yah bi nant'a'i le'i do bil hozon'go nihic'in'

hahasdzi ado nalci'i dano'linh, nihidi'nid.

31 Ako a'dabidi'nid, Dineh ya'at'e'hi danidlinh; do nalci'i danidlin' dah;

32 Ak'iso nakits'adah nil'teh, t'ala'i nihize'e; la' ei at'din, ako ts'ide akedenigi ei di'jinh Ke'nan ke'yahdi bize'e yil sikeh'.

33 Ako ei dineh ke'yah bi nant'a'i anihidi'nid, Di beh dineh ya'at'e'hi dano'lin'go beh sil beho'zin do; bi'ni nihik'iso la' sa'alk'eh sida do, ado nihada'alcini dicin dandin'igi bic'in' nadan niki'dahidohel'go niki'dohkah:

34 Ako nihitsi'li akedenigi aden bil sadohkah; ako do nalci'i dano'lin'go sil beho'zin do, ako dineh ya'at'e'hi dano'linh': ako'dzago nihik'is niha ni'destel'ado ke'yah biyi' ni'da'iyolnih' dolel.

35 ¶ Ado ako'dzago hwè daazis da'dzizgat'go jo'akon, dineh t'alaiž nitin'igo dahabeso bik'idadesdiz'go hwè daazis biyi' nastsoz lahn': ado hoh dahaze'e bil beso nastsoz dadziltsan'go ni'dadzisdzid.

36 Ado dahaze'e Je'kab a'dahodi'nid, Sih sa'alcini sig'a'dahiso'nil; Jo'zef ei at'din, in'dah Simian aldo'at'din, ako k'adt Ben'jamin bil dahnadidohkah: di'di t'aal'tso sik'ijin' at'eh.

37 Ado Ru'ben èi bize'e yic'in' hadzigo azdi'nid, Do bil naništ'azgo šiye' naki'igi di'gañt: ši'lak'e niłt'ehgo ako bil nandest'as.

38 Ako adi'nid, Šiye' do ako'ya bil dohkāh dah: bi'nai daztsaňh, ako t'asa'hi nağāh èi'baňh: akōň bil di-sohkai'go dāda yidzāgo a'kohgo sītsi ligai'go ado yī-nih sishiň'go lēh' dašidołt'el.

WOLTA'I 43.

1 Ako kē'yahgi t'ai'yisi ho-dic'in'.

2 Ado ako'dzago I'jiptden nadān nidadzizyinh yēni' t'aaltso dajiyān'go dahaze'e anāhodo'nid, Nadohkāhgo c'iyān nīnādaholnih'.

3 Ako Judah hac'in' hadzi-go anih, Dineh'igi t'ai'yisi bidzil'go nihič'in' hadzigo a'nihidi'nid, Šiniň do nāda-di'noł'inł dah, nihitsi'li bil nohkai'go t'eyah.

4 Nihitsi'li nihiřah dīniřa'go t'eyah ako'ya dikāh in'dah c'iyān na'ndahidil'ni:

5 Ako èi do dīniřa'go do akōň dikāh dah: dīneh'igi anihidi'nid, Šiniň do nāda-di'noł'inł dah, nihitsi'li bil nohkai'go t'eyah.

6 Ako Iz'rel adi'nid, Ha-at'ē'gošaň' do šadajino-hba'go ša nišohkai'go dīneh'igi, nihitsi'li holoň dabido-nid?

7 Ako adahodi'nid, Nihi in'dah nihič'èi yi' nanihi-del'kitgo anih, Da' nihiže'eis t'ah hīnah? da' nihiři'liis holoň? ako t'a a'nihimin'igo bik'ehgo bil dahwil'ne'. Ni-hiři'li bil nanohkāh nihididonił'go, Da' èis t'aani nihił bē'dahozin nit'en?

8 Ako Judah èi bize'e İz'-rel ayidi'nid, Aški bil šidiřah ako dahdidikah; ako daħi-ni'nā do, in'dah do di'ni'nēł dah, nihi in'dah nih, in'dah niħada'alčini adałts'isigi al-do'.

9 Ših nah' baahařyān do; ako bi našididil'kil: do bil na naništ'azgo, in'dah do ni-c'in' bil nini'azgo a'kohgo hol'ago šik'ihat'ah dolēł.

10 Do ni'da'ahodilzid'go t'aani k'adt naki'di na'nikai dolēł nit'en.

11 Ako haže'e İz'rel a'da-hodi'nid, T'aani akot'ē t'eya-go ako'dahnih; kē'yah biyi'ya'at'ē nidant'inh'igi binest'-aň' nihiyēł bil da'dohēh', ado èi dīneh'igi t'ani'k'eh ba' da-dolēł, c'oh-bi-jēh alč'indigo, in'dah tsesnah'-bi-tl'iz do' alč'indigo, in'dah jēh-hikan-halcin'igi, in'dah jēh-do-bic'-in'-adilzizit'igi, in'dah neše'i alaň adat'ē'li:

12 Ado bēso naki'di akona-nēłt'ēgo dayi'nohjah; in'dah bēso nihi daazis biyi' sīnił'go na'nohkai yēni' aldo' nīda-

dohjäh ; do t'a akonéh'go a'daht'in' dah ša'sin.

13 Nihits'i'li a'do' bił dohkäh, ašt'è-a'dadolné'go dineh'igi bic'in' nādohkäh :

14 Ako God-T'aatso-Yinel-a'ni dineh'igi nihajoba'go idolil, ako nihik'iso la'igi in'dah Ben'jamin niha né'do-nil. Ako ših ša'alcini yo'ahišnil'go ei yo'ahišnil.

15 Ako dineh ei yadèidionil'igi dahdèidijā, ado bēso naki'di akona'danèlt'è'go dahdaždijā. Ben'jamin a'do' : ako dašdikai'go I'jipt go'ya j'ikaigo Jo'zef bic'in' nādadzidzin'.

16 ¶ Ako Ben'jamin a'ah yiyiltsan'go Jo'zef bi kin yahalyani ayidi'nid, Di dineh ši kin go'ne' yah aniēs, ado ha'at'i'hi-dah silhè'go ašt'è-ndlèh, hálah, di dineh ei alni'ian'go sil da'doyinl, ei'banh.

17 Ado dineh ei Jo'zef t'a ahamin'igi a'dzidzah, ako dineh ei Jo'zef bi kin go'ne' dineh yah ayi'èž.

18 Ako dineh ei ni'dadzidzid, Jo'zef bi kin go'ne' yah ahodot'èžgo ei'banh ; ako adadi'nid, Atsè'dan bēso nihè'azis dabiyi' naznil yēni' bini-na lañh' ko'ne' yah anih'i'èž ; nihi k'īdidoalgo biniyeh, ako nihil ni'dadodil'go bi na'nil a'nihidolilgo, in'dah nihi teli a'do'.

19 Ako Jo'zef bi kin yāahalyan'igi yic'in' nikai'go, c'èatingi yic'in' ya'dal'ti' nīt'èñ.

20 Ako adazdi'nid, Šoh, nihi nant'a'i, nihi atsè'dan c'iyān ni'dahidil'nī biniyeh nikai nīt'èñ.

21 Ado ako'dzago ni'dakai'igi-ba'-kingi nikai'go, i'dan nihè daazis an a'dèlyāgo jo'akoñ, dineh t'aadziltso t'a a'ān dabibēso bi daazis bi naznil lañh', nihi bēso t'aat'è, ako ei nāndanijā.

22 Ado c'iyān ni'dahidil'ni biniyeh bēso la' nādanijā : ako hai' šin nihi bēso nihè daazis yih dayiznil ei do nihil bédaho'zin dah.

23 Ako adi'nid, Nihil dahožongo, t'ado nidaldzi'ti: nihi God in'dah nihize'e bi God ei bēso nihits'añ nēnil'in'go nihè daazis yih yiyi'nil : ših nihi bēso našjah nīt'èñ. Ako hac'in' Šimian c'èinilt'e'.

24 Ako dineh'igi ei dineh Jo'zef bi kin go'ne' yah ayi'èžgo toh yadezkān, ako hakē tadadzizgiz ; ado dabi teli ya'njā.

25 Ako alni'niāngo Jo'zef nadzāgo t'a ni'k'eh badahizdonil'igi ašt'è-dajilah : a'kwi daždoyinl'go dazdizts'añgo ei'banh.

26 ¶ Ado Jo'zef nadzāgo t'a ni'k'eh badahizdonil'igi kin go'ne' bił yah adajizjā,

ado ni'jin' bic'in' ya a'dadzi-dzah.

27 Ako, Hāsañ' danoh't'eh jini'go nidaizdel'kit ado azdi'nid, Da' nihiže'eis ya'at'eh, hastin badahoñe' yēni', da't'āhiš hīnāh?

28 Ako anādabizdo'nid, Nihiže'e ni nal'ai t'a ya'at'eh'go hīnāh. Ako bic'in' ya anādadzidzah.

29 Ado bi'adzizgal'go hatsi'li Ben'jamin dziłtsaňh', hama biyaž, ado azdi'nid, Da'di'is nihiłsi'li akēdenigi ēi badahoñe' yēni'? Ado azdi'nid, God najoba' le' šiye'.

30 Ako Jo'zef tsiñł dzizliñ'; hatsi'li t'ai'yisi bi'dindzizliñ'go ēi'baňh: hā'i dah descāh dzini'zingo jintēh go'ne' yah ajiyah ako akwe'e ji'cah.

31 Ako hanin' tadzizgiz'go adeñ c'ēdzidzah, ado a'di na'hodzisdō'go, C'iyāñ ni'da-hohkāh, jidi'nid.

32 Ako t'asah'di handaazkaňh', hoh aldo' t'asah'di, I'jipt dine'e bił dajiya'ni aldo' t'asah'di: I'jipt dine'e ēi Hibru dine'e do yił daayāñ dah ēi' binina; hālah, ēi'di I'jipt dine'e do bił ya'adašōñ dah.

33 Ako hadāhgi dahdi'nesbingo atsē yizcin'igi ho'dizcin'igi bik'ehgo, ako ts'ide akēdenigi aldo' ho'dizcin'igi bik'ehgo: ako dineh t'o al'c'in' bił adahayu'i.

34 Ako c'iyāñ hats'ānden bic'in' adahazkaňh': ako Ben'jamin ēi asdla'di la'igi-igi ana'nelt'ē'go c'iyāñ bail'tsōd. Ako daodlāñ, ado hoł bił daho'zon nit'ēñ.

WOLTA'I 44.

1 Ado bi kin yāahalyāni yic'in' hadzigo adi'nid, Dineh'igi bi daazis c'iyāñ bi hadadołbin, nideiyeh'igi nel't'ē'go, in'dah t'aaltso dabī bēso bi daazis bi na'hidi-ni'.

2 Ado sē beh-adla'ni, bēs-igai beh-adlan'igi ēi akēdeni'lin'igi beh azis bih dial, in'dah bi bēso aldo'. Ako Jo'zef bizad k'ehgo hac'in' hadzi yeñgi at'ē'go a'dzidzah.

3 Ako hos'ind'go t'a a'ko dineh'igi niki'dahodēla' in'dah dabī teli bił.

4 Ako kin-hal'adeñ c'iji-kai'go, t'a aha'nigo jokāhgo Jo'zef ha kin yāahalyāni abizdi'nid, Nilāh dineh'igi bikē dināh, ako binisāgo a'bididi'nił, Ha'at'ē'gošan' ya'at'eh'gi a'nihisłāgo bañhigi a'dašoñih'?

5 Da' di'is do bohonišni'hi yeh-adlan'igi at'ē dah, ado dest'in yeh bił bēho'zinigi? ako ko'dadzaigi beh bañhigi a'dahdzah.

6 Ako bizni'sāgo di'di sad t'aaltso yeh yic'in' hadzi.

7 Ako adahodi'nid, Ha'at'é'gošan' bídahonilni'hi di sad yeh hadzi? Ní na'níl t'ai'yisi do ako'donéh at'é' dah:

8 Jo'akon, bēso ni'hē azís bī nídadi'níl'igi Ké'nan ké'yahdeñ ní'danijá nít'en: a'košan' ha'at'é'go bohwinilni'hi bağan biyí'deñ bēs-figai, o'lah dah dadí'nit'inl?

9 T'a-hai'-dah ní nal'a'i nēi-āhigi bí'nidi bídiyolyél', ado nihi ałdo' bídahonilni'hi bi na'níl dadidlél.

10 Ako adí'nid, K'adt nihi-zādigi t'a akot'é' do, ei nēi-āhigi si nalte' do, ako nihi t'éyah do nihi'ihat'āh dah dolél.

11 T'a ako tsiñlgo t'aadziltso ho daazis ha'dadēiyizyinh' ní'jin' ado t'aadziltso ho daazis da'dazdéz'āh.

12 Ako hazneztaño atse nağāhigi bēhode'ziz in'dah akēdeñigi bēniholziz: ako beh-adlāni yēni' Ben'jamin beh azís bī saañ lañh'.

13 A'kohgo daha ē ní'dadzizōnz, ado t'aadziltso daha teli biyél bañh a'ndajidlāgo, kīn-hal'āhago na't'añ niji'-kai.

14 ¶ Ado Judah hak'iso bil, Jo'zef bağan'di nījikai; ako t'ah t'a akwe'e nağa lañh': ado bic'in' ní'jin' ya a'dadzidzah.

15 Ako Jo'zef ei adahodi'nid, Di'sañ dādōt'inđ'? Da-

dōs nihił bēdaho'zin dah di-neh šiħ giat'eh'igi dest'in bil bēho'zingo?

16 Ako Judah adí'nid, Ha'at'i'sañ' bohonišni'hi dabidi-dí'nił'? Ha'at'i'sañ' beh hadadidzih? Ha'at'é'gošan' do nihił'ídidoał dah? God ní na'níl bañhigi a'dadzāigi bil bē'hoziñd lañh'. Jo'akon, nihi bohonišni'hi bí na'níl dasidliñ, nihi in'dah hoh ałdo, ei beh-adla'ni bits'añ hanā-t'an'igi.

17 Ako adí'nid, T'ai'yisi do ošne at'é' dah: ako diñeh beh-adla'ni bits'añ hanāt'an'igi ei ši nalte' j'i'liñ' do; ako nihi t'éyah nihiže'e bic'in' nihił dahōzoñ'go ní'dohkāh.

18 ¶ A'kohgo Judah hwi'gahgi niniyāgo adí'nid, Bohonišni'hi na'noškañh, bí'ni ni nalte' t'alah'ago nie'in' hadzih, ado t'ado ní nalte', bic'in' na'haciñ'i: Fero t'a bil ahinilt'é ei'bañh.

19 Bohonišni'hi bí na'níl nabizdil'kitgo ajinih, Da' nihiže'eis holoñ, da' nihitsi'liis holoñ?

20 Ako Bohonišni'hi adabidi'nid, Nihiže'e holoñ, hastin hastih, in'dah sañ aški ałts'isi yē; ado bí'nai ei daztsañh, ako ei bimah bits'añdeñ t'a ei t'éyah yidzih, ako bize'e ayoabo'ñih.

21 Ako ní na'níl, bil šanoh-

kāh ako di'neš'inl', bīdi'nī-
nid:

22 Ako bohonišni'hi a'dabi-
di'nid, Aški ēi bīze'e yīts'an-
do do hajīn-dah nagā dah:
bīze'e yīts'an dahdiyā'go bī-
ze'e dadotsal.

23 Ako nī na'nīl bīc'in'
hainīdzigo adīnih, Do nīhi-
tsī'li bīl na'nohkaigo, do si-
niñ nādadi'noh'inl' dah.

24 Ako ako'dzago nīhīze'e
nī nal'a'i ba nikai'go, boho-
nišnihi bīzad beh bīl da-
hwil'ne'.

25 Ado nīhīze'e anā'nīhido'-
nid, Nīhilāh nādohkāh, c'i-
yañ ałc'indigo nīha nī'dahoł-
nih.

26 Ako a'dadi'nid, Do ako'ya
dokāh at'é' dah: nīhītsī'li
akēdeñ nī'līn'īgi bīl dēkai'go
t'ēyah: ako ēi dīneh'īgi bī-
niñ do'nādadi'nīl'inl' dah, nī-
hītsī'li akēdeñīgi bīl nikai'-
go in'dah.

27 Ako nī nal'a'i nīhīze'e
a'nīhīdi'nid, Nīhil bēdaho'-
zīn, sē asdzañ ašikeh naki'
ša' yīzciñh.

28 Ako la' sīts'an' yo'iyah,
ako adī'nid, T'aani nībī'dis-
dlad lañh', ado t'ado nēłtsāñ
dah:

29 Ado didi ałdo' bīl dahnā-
dadohkai'go, ado dāda yī-
dzāgo, sītsi ligai'go yīnił lēh
dašidołtēl.

30 Ako di'bañh nī nal'a'i šī-
ze'e ba na'nesdzāgo, aški do

bīl na'nikai'go; t'a bīh hī-
nan'īgi at'é'go, ayoayo' nī'go
bīnina;

31 Ako'doniłgo aški do bīl
na'nikaigo dziłtsaigo dadot-
tsal; ako nī na'nīl nī nal'a'i
nīhīze'e bītsi ligai'go yīnił
lēh dēidołtēl.

32 Nī nalte' ēi aški bīze'e
ba' bāahašyañh, ado abīdi'-
nid, Do bīl na na'nīst'āzgo
hoł'ago šīze'e bīts'anđeñ šik'-
ēhat'āh dolēl.

33 Eī'bañh k'adt na'noš-
kañh, bī'ni nī nalte' aški bī
tsask'ehgi kwi sīdā do, bo-
honišni'hi bī nalteh nīšlīn'-
go; ado bī'ni aški bī'naikēh
yīl na'kāh.

34 Ha'at'é'gošañ' aški t'a-
gēd šīze'e bīc'in' nīdešdal?
Akot'é'dañ šīze'e bañhbī'ni-
go yīdestsēl ša'sin.

WOLTA'I 45.

1 A'kohgo Jo'zef nazin'īgi
bīnał nīdih do a'di-na'hoji-
yol'doh a'dzīdzago yē'go ha-
dzodzigo aždī'nid, T'aanołtso
c'inołhēh ako bī'gahgi nazīn
nīt'eñīgi la'i nīdih at'dingo
Jo'zef bīk'iso yīc'in' adē'ho-
siñd.

2 Ako hodits'a'go jī'cah:
ako I'jīpt dīne'e in'dah Fero
ba'alcīni dadizts'an.

3 Ako Jo'zef bīk'iso ayīdi'-
nid, Ših, Jo'zef ašt'inh; da'
šīze'eis t'ah hīnāh? Ako
hak'iso do hac'in' ha'dodzī

a'dadzā dah; hak'è bildaho-yè'go èi'bañh.

4 Ako Jo'zef bik'iso ayidi'nid, Na'nihoskañh, si'gahgi ni'nohkāh. Ako hac'in' niji-kai. Ado adi'nid, Sih, Jo'zef ašt'inh, nihik'is èi I'jiptjin' nidahisolni nit'enigi.

5 Ako k'adt t'ado bañhdanihi'ni in'dah t'ado a'cin' do nihil dahozo'ni kwe'e ni'dasisiyołni'igi bañh: nihitsé'daň God sini'a' dahinah'igi yisda'hidešnił biniyeh.

6 Di naki na'hai hodicingo kè'yah bikāgi, ado asdla' ninādoħah yidzih, èi biyi' do ni'dahojildlad' dah do, in'dah do dajiyiz dah dolèł.

7 Ako God nihitsé'daň sini'a', nahasdzaň bikāgi niha'alcini la'dah naldèh' dolèłgo, yisda'-hil'tèh ayoat'èhi beh yisda'-nihidešnił biniyeh, ako dahinoħnā dolèł.

8 Ako do nihi kwe'e dasino'a' dah, God at'inh: ako Fero biže'e nahalin'go, in'dah bi dine'e bi nant'a'i nišliñh, in'dah I'jipt kè'yah t'at'è-nit'eň nat'ani nišliñ'go a'silah.

9 Tsiñłgo siže'e bic'in' ni'dohkāhgo a'dabididohnił, Niye' Jo'zef kodi'nid, God, I'jipt t'at'è-nit'eň boholni'hi a'silah, aden šadinał, t'ado na'ahodilzi'di:

10 Ado Go'sen kè'yahgi kè-hot'in' do, ado aha'ni si'gah-

gi kè-hot'in' do, nih in'dah na'alcini, in'dah na'alcini ba'da'alcini, in'dah ni dibe, in'dah ni bēgaši, in'dah nē holon'igi t'aaltso:

11 Ako niha na'astso'do, t'a hodicingo asdla' ninādoħah èi'bañh; ako nih in'dah na'alcini in'dah nē holon'igi t'aaltso do nihadahojoba'i dadolèł dah.

12 Ado jo'akon, nihinā beh dadoh'in', in'dah sisti'li Ben'jamin binā beh yoiñh', siħ siže beh nihic'in' hahasdzih.

13 Ako siže'e I'jiptgi ayonist'èh'igi in'dah daoltsan'igi t'aaltso beh bil dahodoł-nih; ado tsiñłgo kwe'e siže'e bil ni'dohkāh.

14 A'kohgo hatsi'li Ben'jamin biže jizeitgo ji'cah; Ben'jamin aldo' t'a akot'ego ji'cah.

15 İndi'dah ha'naikeh t'aaltso bizaž-not'añh, ado biže dajiz'citgo daji'cah: ado bik'ijin' hak'iso hac'in' ya'dałti' nit'eň.

16 ¶ Ado Fero bi kin go'ne' ba hane'igi deidizts'aň, Jo'zef bik'iso ba yi'kai ha'ni'go: ako Fero in'dah bindala'i baň bil dahozoň.

17 Ako Fero èi Jo'zef ayidi'nid, Nik'iso abididi'nił, Ko'dadoħnił; nihiliñ biyèł bil bik'i ni'daohł'oh, ado dahdokāhgo Ké'nan kè'yahgo ni'dohkāh,

18 Ako nihiže'e in'dah ni-hada'alcini aden bil sa dohnél: ado I'jiptgi ké'yah ya-ahot'éh'igi nihadides'al, ado ké'yah biyi' dalkan'igi in'dah danesk'ahigi dahsan' dolél.

19 K'adt a'nihidešnín'igi a'dahneh; I'jipt ké'yahdo tsinabañs dadolbañs, niha'alcini in'dah nihi daasdzan' biniyeh, ado nihiže'e bil aden dohnél.

20 Ado aldo' daht'in'igi t'ado ha'at'i' lañh' danohsi'ni: I'jipt ké'yahgi ya'adat'éh'igi t'aaltso daníhi, éi-bañh.

21 ¶ Ako Íz'rel biye'keh ako'dadzidzah: ako Fero adí'nidigi at'é'go Jo'zef tsinabañs hayiznil, ado hast'e' bikín ni'jokāh dolé'igi ha a'yilah.

22 Ado t'aadziltso t'a a'añ beh hadazdit'éh'igi hataizni; nidiñ Ben'jamin éi fadi nez-na'din bés-igai in'dah é aš-dla'di beh hadit'é'go yé'ninil.

23 Ado biže'e di yic'in' a'yilah; Teli neznā I'jiptdo ya'adat'éh'igi bil bik'i-ndaastl'oŋgo, in'dah teli daba'adigi neznāgo, nadāñ in'dah bāh, in'dah bist'e' yil bik'i-na'astl'oñh, biže'e aden yikín do-gal biniyeh.

24 Ako hak'iso nikiz'nila'go niké'ikai: ako bic'in' ha-

dzodzigo abizdi'nid, Na'kāh-go t'ado sad al'c'in' ni'da-hoāhi.

25 Ado I'jipt ké'yahdo ni-kéji'kaigo, Ké'nan ké'yahdi haže'e banji'kai.

26 Ado bil dahojolne'go adajiniñ, Jo'zef t'ah hīnā lañh', ako I'jipt ké'yah t'a-at'é-nit'eñ bi nant'a'i nīlinh. Ako do jodlan'go bik'é hoł hoyē.

27 Ako Jo'zef bizādigi beh abizdi'nid yeŋgi at'é'go yeh yil daholne': ado tsinabañs éi hoł ni'dobañs biniyeh, Jo'zef hac'in' a'yila yēni' dzil-tsañ'go, dabize'e Jé'kab biyi' sizi'ni bil na'hojoñd:

28 Ako Íz'rel adí'nid, T'a ako'di, šiye' Jo'zef t'ah hīnā lañh', t'ahdo dastsāhdañ bic'in' de'sa'go na'idestsél.

WOLTA'I 46.

1 Ado Íz'rel beh holon'igi t'aaltso yil dahdinah, ado Birsi'bahgi ninināh, ado biže'e Ai'zik bi God yic'in' nāisniñ.

2 Ako tl'ēgo God hadzi Jé'kab yic'in', bil'-yeh yic'in' hadzigo adí'nid, Jé'kab, Jé'kab, ako azdi'nid, Kwe'e lañh' šiñ.

3 Ako adí'nid, Ših, God ašt'inñ, niže'e bi God: I'jipt-jin' yinél'igi t'ado bik'é nił hoyēi, akwe'e la' ayoat'e a'añ dīne'e a'ndeslił.

4 I'jptgo nił desnél': ado aden ha'nihideš'is : ado Jo'zef ni'nik'ègi dahdidolnih.

5 Ado Jè'kab Birsì'bahdo dašdināgo, Îz'rel biye'keh dabize'e Jè'kab, in'dah bada'alcini in'dah bi daasdzanĥ tsinabañs yił dènił-bañs, èi Fero hoł ni'dobañs biniyeh hac'in' a'yilah yèni'.

6 Ado dabilin in'dah dèit'inigi, Kè'nan kè'yahdi hwè dahazli'n'igi yił dahdināh, ado I'jptgi jinināh, Jè'kab in'dah ba'alcini t'aaltso bil:

7 Biye'keh in'dah bitsi'keh in'dah bina'likeh, in'dah ba'alci'ni t'aaltso I'jptdi yił nināh.

8 ¶ Ado di'di Îz'rel ba'alci'ni dabiz'i, èi I'jptgi nininan'igi, Jè'kab in'dah biye'keh : Ru'ben èi atseh' Jè'kab ba'yizcin'igi.

9 Ado Ru'ben biye'keh èi Ha'nok, ado Pal'lu, ado Hez'ran, in'dah Kar'mai.

10 Ado Šimian biye'keh èi Je'muel, ado Jè'min, ado O'had, ado Jè'kin, ado Zo'har, in'dah Šal èi Kè'nan dine'e asdza'ni biyāz.

11 Ado Li'vai biye'keh èi Ger'san, ado Ko'hath, in'dah Mere'rai.

12 Ado Judah biye'keh èi Er, ado O'nan, ado Ši'lah, ado Fe'rez, in'dah Za'ra: niđih Er in'dah O'nan Kè'nandi neznāh, Ado Fe'rez

biye'keh, èi Hez'ran in'dah Ha'mil.

13 Ado Îs'seker biye'keh èi To'lah, ado Pu'vah, ado Job, in'dah Šim'ron.

14 Ado Ze'bulan biye'keh èi Si'red, ado I'lan, in'dah Jah'lil.

15 Di'di Li'ah biyāzkeh Pèdan-E'ramdi Jè'kab ya' niyiscin'igi, bitsi' Dai'nah bil: di t'aaltso biye'keh, in'dah bitsi'keh ta'din-ta jilt'eh.

16 Ado Ged biye'keh èi Zifian, ado Heg'gi, ado Šu'ni, ado Ez'ban, ado E'ri, ado Ero'di, in'dah Ere'li.

17 Ado E'šer biye'keh èi Îm'nah, ado Îš'vah, ado Îš'vi, ado Beri'ah, in'dah dabilāh Si'rah : ado Biri'ah biye'keh èi Hi'ber, in'dah Mal'kil.

18 Di'di Zil'pah biyāzkeh èi Lè'ban, bitsi' Li'ah yèniłtin'igi, ako di'di hastañadah Jè'kab ya' ni yizcinĥ.

19 Jè'kab bè asdzañ Rè'cel biyāzkeh èi Jo'zef in'dah Ben'jamin.

20 Ado I'jpt kè'yahdi Jo'zef ba yizci'ni Manas'seh in'dah I'frem, èi Asenath', Patifi'rah, An'gi na'ilnìn'hi bitsi' ba' yizcinĥ'.

21 Ado Ben'jamin biye'keh èi Bil'hah, ado Be'cer, ado Aš'bel, ado Ge'rah, ado Nè'aman, ado E'hi, ado Roš ado Mup'pim, ado Hup'pim, in'dah Ard.

22 Dí'di Ré'cel biyázkeh Jé'kab ya' nīyízcin'īgi: t'aaltsogo dint's'adah jilt'eh.

23 Ado Dan biye' èi Hu'sim.

24 Ado Naf'telai biye'keh èi Jah'zil, ado Guni, ado J'izer, in'dah Šil'lem.

25 Dí'di Bil'hah biyázkeh, èi Lé'ban, bitsi' Ré'cel yèniłt'in'īgi, dí'di Jé'kab ya' nīyízcin'h; t'aaltsogo tsosts'it jilt'eh.

26 T'aaltso Jé'kab èi I'jiptgi yil' ninan'īgi bits'ando dahazliñ'īgi, Jé'kab dabíza'ad t'a bilgo, hastan'din do'ba'añ hastan'h;

27 Ado Jo'zef biye'keh I'jiptgi ba' nihezcin'īgi èi nakih': ako Jé'kab ba'alci'ni t'aaltso I'jiptgi ninan'īgi èi tsosts'itdin.

28 ¶ Ako alānjīn' Judah ajal'a' Jo'zef bic'in', Go'sengo hodois' binīyeh; ado Go'sen ké'yahdi jinīnāh.

29 Ako Jo'zef ha tsin'-nabañs ašt'è-jilāgo Go'sendi hazé'e İz'zel bídaš-dogałgo dašdiyah', ako bažnīyāgo bizé dziz'nigo jicago t'a nīzago hodi'na'.

30 Ako İz'zel èi Jo'zef ayidinid, K'adt ši'ni dastsāh, hālah, ninīn nēłtsan'h t'ah hīnīnā lañh'.

31 Ako Jo'zef hak'iso in'dah hazé'e ba'alci'ni t'aaltso abizdi'nid, Fero bic'in' de'sał, ado bil hodes'nigo a'bididešnił,

Sik'iso in'dah šiže'e ba'alci'ni t'aaltso Ké'nan ké'yahdi ké-dahat'in' nīt'enīgi sanīnāh;

32 Ado nīda'nīlkadi danīliñh, dabilīn' yāa'dahalyañ'go yī'danesdin; ado dabī dibe in'dah dabī bēgaši, in'dah dēit'in'īgi t'aaltso yil' ninah.

33 Ako ako'donił, Fero, Hak'go, nihididonił, ado Ha'at'i'san' nihi nīdānīs? nihididonił'.

34 Alci'ni danidliñ'do ni nīdal'a'i dabilīn' nīdēniłkād, k'adt nīdih, nihiže'e aldo' t'a akot'è nīt'en', da'bididohnił': ako Go'sen ké'yahdi ké-dahoht'in' dogo binīyeh; joh, nīda'nīlkadi t'aaltso I'jiptdine'e bil danicoñ'i èi'banh.

WOLTA'I 47.

1 Ako Jo'zef dašdiyāgo Fero abizdi'nid, Šiže'e in'dah sik'iso, in'dah dabilīn', in'dah dēit'in'īgi t'aaltso Ké'nan ké'yahdeñ ninīnāh; ado jo'akon, Go'sen ké'yahgi nīnīnah.

2 Ado hak'iso biťahdo ašdla'go bil dašdikai'go Fero bic'in' bil nījikai'.

3 Ako Fero èi hak'iso adēyidi'nid, Ha'at'i'san' nihi nīdānīs? ako Fero a'dabizdi'nid, ni nīdal'a'i nīda'nīlkadi danīliñh', nihi in'dah danīhiže'e aldo'.

4 Ado Fero adabizdi'nid, Ké'yah biyi' t'o-atsēd ké-

hwit'in' dogo biniyeh nini-nāh; Ké'nan kéyahgi t'ai-yisi hodicin'go c'il at'din nihiliñ' bah: ako di'bañh ñi-danikañh, bí'ni ni ñidal'a'i Go'sen ké'yah bí ké'dahat'in' dolèl.

5 Ako Fero hādzigo anih Jo'zef yic'in', Nize'e in'dah nik'iso nāninah:

6 Joh, I'jipt ké'yahgi beh-niholnih', bí'nigi ké'yah agā-go biyis'igi biyi' nize'e in'dah nik'iso ké'dahat'in' do; bini-di Go'sen ké'yah biyi' ké'dahat'in'h: ado bi'ahgi dineh la' dahwiyān'igi behonisindañ, èi šiliñ' binant'a'i ša adidi'lil.

7 Ako Jo'zef, èi bize'e Jé-kab, Fero yic'in' yah iāz: ado Jé'kab sodolzin Fero yik'ih.

8 Ako Fero èi Jé'kab ayidinid, Dokwi'sañ' ni na'hai?

9 Ako Jé'kab hādzigo Fero ayidinid, Šinilkānden t'a naš-né'go nezna'din do'ba'añ fa'din ši na'hai: šinilkan'igi t'adokwi in'dah šic'in' nahwi'nā ñit'en, dašize'e ñidané'go dēnilkañ ñit'enigi do ako'danèlt'é' dah.

10 Ado Jé'kab sodolzin Fero yik'ih, ado Fero yits'an-den c'inadzah'.

11 Ako Jo'zef haže'e in'dah hak'iso I'jipt ké'yahgi, ké'yah badazdez'añh', ké'yah agā'go biyis'igi, ké'yah Ra-

mi'siz holyeh'idi, Fero adi-nidigi at'é'go.

12 Ako Jo'zef haže'e in'dah hak'iso, in'dah haže'e ba'ał-c'i'ni t'aaltso, ba'ałci'ni a'danèlt'é' igi bik'ehgo c'iyān beh bāahojilyān ñit'en.

13 ¶ Ado ké'yah t'aat'é-ñit'en biyi' c'iyān a'dasdiñd; t'ai'yisi hodicin'go èi'bañh, ako I'jipt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bik'é t'ai'yisi bildahoyē.

14 Ako Jo'zef èi I'jipt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bēso t'aat'é a'la a'yilah, nadañ beh ñidadzisni' yēni', ako Fero bi kin go'ne' Jo'zef bēso yah' ajizjā.

15 Ako I'jipt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bēso a'dasdiñdgo, I'jipt dīne'e Jo'zef yahaskai'go a'dabiždi'nid, C'iyān niñitaninih': ha-at'i'sañ' biniyeh t'a ninał di'ni'nèl? Hālah, nihi bēso a'dasdiñd èi' beh at'eh.

16 Ako Jo'zef adinid, Nihi bēso a'dasdiñdgo nihiliñ' šadahohni', ado nihiliñ' bidēnah' niha' diyestsoł'.

17 Ako Jo'zef dahaliñ' badadziznil': ako Jo'zef liñ in'dah dibe, in'dah bēgaši, in'dah țeli bidēnah' c'iyān ha-daistsod: ako èi bigai' dahaliñ' yēni' ał'tso bidēnah' ha-daistsod.

18 Ako èi ninana'haigo, bānādziskai'go a'dabiždi'nid,

Bí'dahonilni'hi do bits'an nidanil'in' dah do, nihi bēso t'aaltso ni'dahalni'; bí'dahonilni'hi nihihiin' t'aaltso bih si'lin'; bídahonilni'hi yoin'go t'ado yidzi'hi dah, danihits'is in'dah nihi ké'yah t'éyah.

19 Ha'at'i'san' biniyeh t'a ninał nihi in'dah nihi kéyah a'dadidiñł: c'iyān bidénah nihi in'dah nihi ké'dayah Fero bi na'nıl dadidlél: ado k'élyéh' nihiñaninih, dahini'nā doléłgo, ako do dadini'nél dah, ako do ké'yah bikā do-nağāhi-dah dolél.

20 ¶ Ako Jo'zef éi I'jıptgi ké'yah t'aat'é Fero ya' nayisni; I'jıpt dıne'e bí da'da'ak'eh bandahazni, hodicin'igi bik'ehdesdlin éi'banh: ako'dzago ké'yah Fero bih silin'.

21 Ako dıneh I'jıpt biyi' da'niłts'añdeñ kin-hadas'ahi gi biyi' ké'dahat'in go a'jilah.

22 Nā'daiñniñ'hi bí ké'dayah t'éyah t'ado niñzisni dah; nā'daiñniñ'hi éi Fero t'asah'di c'iyān ba' nininilgo; ako Fero beniniligi éi deiyan' nit'en; éi'banh ha ké'dayah t'ado handahazni dah.

23 A'kohgo Jo'zef éi dıneh ayidi'nid, Jo'akon, di'jinñ nihi ké'yah bil Fero bah na'nihiyełni: ako kwe'e k'élyéh niñah, ako ké'yahgi k'idadidołlél.

24 Ako agiz ba'holzižgo ko'dadohnil, la' Fero ba'dahidohjih, ako din'di akonanélt'égo éi danihí' do, nihi da'da'ak'ehgi k'idadidołlél biniyeh, ado nihi in'dah nihihik'éi, in'dah niñada'alcini bí c'iyān dolél.

25 Ako adadi'nid, Yisda'nihi'ninil: Bí'nidi Bohoniñni'hi niñadajoba'go, Fero bí na'nıl dadidlél.

26 Ako I'jıpt ké'yahgi t'aat'é-nit'en Jo'zef di behaz'añgo a'yilah, di'jin go niñdih, éi Fero la' bí dogo; nā'daiñniñ'hi bí da'da'ak'ehgi t'éyah dodah, éi do Fero bih silin' dah.

27 ¶ Ako İz'rel éi Go'sen ké'yah biyi' ké'dahat'in nit'en; akwe'e deiñtinigi dahazlin, ado lañi dzizlin, ado ayoat'égo k'éañzde'ziž.

28 Ako Jé'kab éi I'jıpt ké'yahgi kéhat'in go tsosts'its'adah na'hai: ado Jé'kab binilkāñdeñ nezna'din do'ba'añ diz'din do'ba'añ tsosts'it bí na'hai.

29 Ako İz'rel dadotsañjin' k'añdeñ ba'holzižgo, haye' Jo'zef Hak'go, biñdi'nidgo abijiniñ, Niñ niñlin'go na'noškañ si tsosk'it biya adilniñ, ado joba'i in'dah ya'at'égo sandinał; na'noškañ do I'jıptgi lēh siñilél dah.

30 Dañiñta yeñi' biñahgi si-

tin' do ní'sin, ako I'jiptdo c'i-
šidiřtěl, ado léyi-šijé'igi leh
šidiřtěl. Ako azdi'nid, T'a
adi'ninidigi a'dešniř.

31 Ako azdi'nid, God binař
šic'in' handzih: ako God bi-
nař bic'in' hadzodzī, ako Íz'-
rel ha tsask'eh bikāgi ya
a'dzidzah.

WOLŤA'I 48.

1 Ako akodza do'bik'ijin'
la' Jo'zef yiř holne', Jo'akon,
niže'e datsah: ako haye' Ma-
nas'seh in'dah I'frem daš-
diěz.

2 Ako la' Jé'kab yiř holne'-
go adi'nid, Jo'akon, niye' Jo'-
zef nic'in' yigař': ako Íz'rel
dzil'dzil izdilyā'go tsask'eh
bika dasnesdah.

3 Ako Jé'kab ei Jo'zef ayi-
di'nid, God-T'aaltso-Yinél'a'-
ni Luz'di, Ké'nan ké'yah bi-
yi' ša niyāgo šik'i sodolzīn,

4 Ado ašidi'nid, Jo'akon,
k'éanyil'zišgo a'ndešliř, ado
na'alcini nās dahilcih'igi
t'oahayuigo adešliř, ado niřs'-
aādo dīneh t'oahayui k'éan-
dayil'ziš'go adešliř; ado di
ké'yah na'alcini nās dahil-
cih'igi badideš'ař hol'āgo da-
bi dolēgo.

5 Ako niye' t'aala', I'frem
in'dah Manas'seh, ei I'jipt
ké'yahgi na' yižcin'igi, t'ahdo
I'jiptgi nani'sah dah yeñdañ,
ei ših; Ru'ben in'dah Si'mian
sih'igi giat'é'go ših dolēl.

6 Ado na'alcini na nādociř'-
igi ei t'a ni do, ado bik'iso
bik'ehgo ké'dahat'in'gi dajo-
zi' dolēl.

7 Ako t'a ših Pé'danden
niya yeñdañ, Ré'cel ša'alk'-
ēh daztsaňh, Ké'nan ké'yah-
gi yi'nél'go, I'frath t'aayidi
hadzih'go i'daň: ado I'frath
t'ah bic'in' yi'nél'go leh hol-
tiňh', akwe'e Beth'lihem hol-
yeh.

8 ¶ Ako Íz'rel ei Jo'zef bi-
ye'keh dziřtsaň'go azdi'nid,
Di'saň' hai' at'in'h?

9 Ado Jo'zef haže'e abizdi'-
nid, Šiye'keh at'in'h, kwe'e
God šeninil'igi. Ako azdi'-
nid, Na'noškaňh, biř šanikāh
ako bik'i sodidesziňl.

10 Ako Íz'rel hařtiňgo bi-
nina bina do yeh oiň' dah
siliň'. Ako bi'gahgi nižniěz-
go yi'za-not'aňh, ado a'di-
holtsōd.

11 Ado Íz'rel ei Jo'zef ayi-
di'nid, Do ninin nēdestsēř'
dah ní'sin niť'eň, ako niđih
God na'alcini ađdo šeiní'ěz.

12 Ako Jo'zef bigodt' yiřa'-
gi sižingō nahjin' ko'jilah,
ado hanin beh ni'jin' ya
a'dzidzah.

13 Ako Jo'zef t'aa'la' daš-
diěz, I'frem nišnājin' beh
Jé'kab niřti'ajin' bic'in' niž-
niltin'go, ado Manas'seh niř-
ti'ajin' beh Jé'kab nišnājin'
bic'in' nižniltin'go, ako bic'-
in' nižniěz.

14 Ado İz'rel nışnājīn' beh k'izdesnī'go I'frem bitsi bikā dasdesnī, ei akēden yış-cī'ni jilīnh, ado ništ'ājīn' beh Manas'seh bitsi bikā dasdesnī, ako hoł bēho'zīngo dasdesnī; Manas'seh ei atse yīzcin'īgi at'ē ei'banh.

15 Ako Jo'zef bik'i sozdol-zīngo azdi'nid, God, ei šize'e Ē'braham, in'dah Ai'zik yi-gahgi naaš nīt'enīgi, ei God-īgi šinilkānden di'jinjin' ša-na'altso' nīt'en,

16 Diyin-nal'ai ei banhi-giat'eh'īgi yits'anden yisda-siltin'īgi, asikeh yik'i sodidolzin'; šī'zī' ado šize'e Ē'braham in'dah Ai'zik dabī'zī' beh dajozi' do; ado nahadzan bikāgi t'ai'yisi t'oahayuigo k'eaнді'not'inl.

17 Ako Jo'zef haže'e ei I'frem yitsi yikā dahdesnī dziltsa'ngo, do hoł ani' dahgo, haže'e dah-bizdidilni'go, I'frem bitsi bits'ańdo, Manas'seh bitsi bikāgi dahbizdidołnih biniyeh.

18 Ako Jo'zef haže'e abizdi'nid, Do akot'ē dah šize'e: di atse yīzcin'īgi at'eh ei'banh; ni'la' nišnājīn' beh bitsi bikā dahdilnih'.

19 Ado haže'e do inī'zīngo adi'nid, Ših šil bēho'zin šīye', ših šil bēho'zin: ei aldo la' dīne'e dolēt, ei aldo' ayoat'ē dolēt: ako nīdih t'aani bitsi'li bilāhgo ayoat'ē' dolēt ado

ba'alcini nās dahilcih'īgi t'oahayui al'ań dadīne'e dadolēt.

20 Ado ei bijīnh yik'i sodol-zīngo adi'nid, İz'rel, ni'zī' yil a'k'i soda'didolzinlgo adani' do, God, ei I'frem in'dah Manas'seh giat'ē'go a'nihidolil: ado I'frem ei Manas'seh yilāhgo at'ē'go a'yilah.

21 Ako İz'rel ei Jo'zef ayidi'nid, Jo'akon, dadestsal: ako nīdih God nił naaš do, ado danize'e bi kē'yah yēh-go na'nihidois.

22 İndidah kē'yah la' nik'iso bilāhgo nadīniańh', ei'di A'mor dīne'e šī diltliš in'dah sē iltin' beh biga'dīnešt'ańh.

WOLTA'I 49.

1 Ako Jē'kab haye'keh, Hak'go, bizdi'nidgo abijīnih, Aħah' ohnēh, ako nās yołkał'go nihič'in' a'dahodonil'īgi beh nihił hodešnih.

2 Aħah' ohnēh'go, dai'solts'an, Jē'kab biye'keh; dano'lin'īgi; Nihiže'e İz'rel dai'solts'ań.

3 Ru'ben, ni atseh' ša yīzcin'īgi ni'linh, sidzi'li, in'dah sidzi'li beh hode'zizigi ni'linh;

Alāhgo ayoat'eh'īgi in'dah alāhgo adzi'li.

4 Toh yo'anolgāzi nahonī'lin binina do alāhgo ant'ē' dah dolēt;

- Nize'e bi tsask'ehjin' ini-
yah', ei'banh;
I'dan banhigi in'dza: si
bika-dahan'tehi bikajin'
iniyah'.
- 5 Si'mian in'dah Li'vai' ei
alk'is nidlinh;
Bi diltilis ei bedadi'lah'igi
bi deni' a'dat'eh.
- 6 Si sizin nili'ni, bi nahat'-
ah in'dah a'la-naadlêh'-
igi t'ado bitah ninahi,
Se ayoat'ei' t'ado bil nili'-
ni:
Baho'cindgo dineh le'i yi-
yishin', ei'banh,
Ado a'k'ehalin'go begasi
bi tsa'tsit k'inigiz.
- 7 Bahacin'igi ei banhigi a'-
bididolnil, t'ai'yisi has-
ke'go, ei'banh;
Ado t'ai'yisi do joba'go
baha'cin' nit'eh:
Je'kab dine'e bitahgi at-
ts'a'-desnil,
Ado Iz'rel bitahgi taido'-
jah'.
- 8 Judah, nih nik'iso na'da-
hanih' do:
Ne ena dabik'os yintan'-
do;
Nize'e biye'keh nic'in' ya-
a'ndat'inh' dolêl.
- 9 Judah ei Nasdo'i-tso bi-
ya'zi at'eh:
Naniltsed'igi bits'an dah-
n'dindzah siye':
Dahjisjind'go, nasdo'i-tso
nahalin'go dzizdah',
Ado nasdo'i-tso ba'adigi

- giat'e'go; hai'san' nabididol't'el?
- 10 Nat'a'-gis Judah do bi-
gadotin' dah,
Ado nat'ani-bi-gis bika
bita'den do hadotin'
dah,
Sai'loh niyajin;
Ado ei dineh bik'eh daho-
jil'in' dolêl.
- 11 Bi feli-ya'zi cil-naatl'oï-
sikadgo yanh dahna'-
yit'oh,
C'il-naatl'oï-sikad biyis'i-
gi nidih;
C'il-naatl'oï-bi-to biyi' bi
e' tanéz'giz,
Ado yehadit'eh'igi cil-na-
atl'oï bi dil biyi':
- 12 Binā cil-naatl'oï-bi-to beh
lici' do,
Ado bi gwo apbe' beh li-
gai' dolêl.
- 13 Ze'bulan ei to-nitel bi-
banh'gi, tsin-nael' ho-
lonigi kehatin' dolêl;
Ado tsin-nael' ba' nael'
do;
Ado bi ke'yah hodzo'igi ei
Zai'dan bi'gah dolêl.
- 14 Is'seker ei feli bidzi'li at'-
eh,
Dibe dabagan' yita'gi si-
ti'ni:
- 15 Ako ha'alyinh ya'ahot'-
eh'igi hodziltsanh',
Ado keyah'igi hozo'ni
lanh';
Ado ha wos ya a'jilah da-
hazdidoyel'go,

- Ako a'nal'a'i siliñ'go nā-niś t'èyah yanagah'.
- 16 Dan èi bì dīne'e yent'in' dolèl,
Îz'rel la' dadīne'e nīlin'-go.
- 17 Dan èi hont'i'gi tliś sītin'-igi nīlin' do,
A'fingi tliśbikā-nīdzis-kai'igi,
Lin' biketaligi ahil'hās do,
Ako bik'i sidah'igi t'an-jin'go a'dahinidèh' dolèl.
- 18 Jiho'vah nīlī'ni, nī beh-yisda'ildè'hi bība' anīst'eh.
- 19 Ged, èi nīdabāhigi bik'ido'jah;
Ako nīdih dabike'tal yik'i didolta'.
- 20 A'ser bits'anden c'iyān' nesk'ahigi holoñ' do.
În'dah ādo nīdat'ani bì c'iyān' dalkan'igi nahadlèh' dolèl.
- 21 Naf'telai èi biñh ba'ād bidocit'igi at'eh:
Sad i'lin'igi yeh yafti'.
- 22 Jo'zef èi tsin bigān t'oahayu'i bañh naadlèh'-igi at'eh,
Toh-ha'lin'igi bi'gahgo tsin bigān t'oahayu'i bañh naadlèh'igi;
Bigān tse nast'lin'igi bilāhgo adahezyiñh'.
- 23 Da'dilt'ohi ha'nī' ha a'dayilah,
- Ado daholt'oh nīt'eñ, ado dahojola' nīt'eñ.
- 24 T'a a'ko' nīdih beh eltin' t'ah bidzil',
În'dah bī'la' bigān bil bidzil'go al'yah,
Jè'kab bì God-Ayoat'è-bidzi'li bī'la' beh;
(K'o'den na'nīkādigi èi Îz'rel ba tseh'igi at'eh.)
- 25 Nize'e bì God nīdih, èi nīkā anal'wo' dolèl'igi,
Ado T'aaltso-Yinè'a'ni beh, èi nīk'ihojidli' dolèl,
Ya'dilhil biyī'den ak'ihojidli'igi beh,
În'dah wo'yahden ak'ihojidli'igi beh,
În'dah daapbe'do ak'ihojidli'igi, in'dah dais-c'itdo ak'ihojidli'igi beh nīk'ijīsdli' dolèl.
- 26 Nize'e nīk'ihojidli'igi Èi daśita' yēni' beh-ak'ihojidli'igi bilah at'è'go
Hol'āgo dadzil'igi nīnt'i-jin' nīdih:
Èi'di Jo'zef bitsi bikāgi dolèl,
Ado bik'iso yīts'añ nahgah'igi bitsi-t'āgi.
- 27 Ben'jamin èi ma'in-tsoh nahalin'go al'gal do:
Abin'igo yīthīdīdèl'igi yīl-dèl' do,
Ado e'e'āhgo niyīsnan'-igi al'fai'nih' dolèl.

28 Di'di t'aadzil'tso Íz'rel dadine'e nakits'adahgo dajilinh': ako di'di dabize'e yeh bic'in' hadzi' ado hak'idahodzisdli'; ado t'aadzil'tso t'alaz nitin'igo beh-ak'ihojidlih'igi bik'ehgo bik'i soz-dolzín.

29 Ako hazo'ogo bic'in' hadzodzi'go abizdi'nid, Si dine'e yeni' bil' aha' adešnił: dašize'e yeni' bil' yo'adašidolił, tse-bi-hodza'ni go'ne', ei Heth dine'e, I'fran bi da'ak'eh biy'igi.

30 Makpi'lah da'ak'ehgi tse-ya-go'ne'-ahodzan'igi, Mam're bic'in'gi, Ke'nan ke'yahdi, ei da'ak'eh leh dahodi'nil biniyeh, E'braham ei I'fran, Heth dine'e ya nayisni'igi.

31 Akwe'e E'braham leh destinh', in'dah be asdzañ Sa'rah do'; akwe'e Aizik leh destinh', in'dah be asdzañ Rebe'kah do'; ado akwe'e šiħ Li'ah leh yiltinh'.

32 Ei da'ak'eh in'dah biy'igi tse-ya-go'ne'-hodzan'igi, ei Heth ba'alci'ni ba nihazni'.

33 Ako Je'kab biye'keh altso hazo'ogo yil daholne'go, ha tsask'eh bikajin' a'nzdol'ez-go, ha nilc'ih hayi'den halwodt, ako hak'ei yeni' ahikahgo ajiyah.

WOLTA'I 50.

1 Ako Jo'zef haze'e binin

bik'jin' ya a'dzidza'go jicah, ado bizaž-not'anh'.

2 Ado Jo'zef bindal'ai azedelin'igi, haze'e bik'idadi-dohdis', bizdi'nid: ako azedelin'igi Íz'rel yik'idadezdiz'go desgan'.

3 Ado diz'din jinħ bi'gah ban'dajit'inħ; akot'e'go delgan'igi beh banjikai: ako I'jipt dine'e ha daca'go tsost'itdin yiskañh'.

4 ¶ Yolkałi biyi' acah yeni' bağa'hošziž'go, Jo'zef hadzi Fero bi kin go'ne' nidakai'igi bic'in', ako abizdi'nid, K'adt niħil nišlin'daň, na'nihoskañh, Fero bic'in' hadadodhziħ'go a'dadidohnił',

5 Šize'e, God t'a binał di beh sanaho'niānh, jidi'nid, Jo'akon, dadeštał', Ke'nan ke'yahgi leh sididol'tel biniyeh haho'gedigi, akwe'e leh sidil'tel. Ako k'adt Na'noškañh, šinidi akon de'sał'go ado šize'e leh deštel'go aden' na'dešdał'.

6 Ako Fero adi'nid, Nilah, akon dinahgo nize'e leh dil'tel, God t'a binał ba'nahwinian yen'gi at'e'go.

7 Ado Jo'zef, bize'e leh yilt'ehgo dahadiež: ado Fero bindal'ai t'aaltso, in'dah ha kin go'ne' alanjin' nidakai'igi, in'dah I'jipt ke'yahgi alanjin' nidakai'igi t'aaltso bil' akon jik'ai.

8 Ado Jo'zef bi kin go'ne'

ñidakai'igi t'aaltso, in'dah bik'iso, in'dah bize'e ba'alci'ni: ako ba'alci'ni adalts'isigi t'eyah, in'dah dabi dibe, in'dah dabi begasi ei t'a Go'sen ke'yahgi ni'dezni.

9 Ado nat'ani dabi tsin-nabañs, in'dah hiñ ñidabi-yeh'igi biñ jininah: t'oahoji-yu'igo.

10 Ado Jor'dan tse'nah, E'tad bi ho-dilkoñh'igi, t'oh-nadāñ-hadajilk'ahijin' jik'ai-go: akwe'e daji'cah, t'aiyisi ye'go daji'cah: ako Jo'zef bizad k'ehgo tsosts'it jinñ bi'gah haže'e ba daji'cah.

11 Ako ei ke'yahgi ke'da-hat'in'igi, Ke'nan dine'e E'tad bi ho-dilkoñh'igi dajica'go dahwiłtsañh, ako adadi'nid, Di Ijpt dine'e t'ai'yisi yiniñ a'dat'eh lañh': Di'bañh E'bel Miz'rēm hosye', Jor'dan tse'nadi.

12 Ako haye'keh t'a a'da-bizdi'nid yeñ'gi a'daho'lah:

13 Hálah haye'keh Ke'nan ke'yahgo dahoniltin'go, Mak-pi'lah, da'ak'ehgi, tse-yago'ne' yo-a'daho'lah, ei E'braham, I'fran, Heth dine'e ya nayisni', Mam're bic'in'gi, hwi'go biyi' yo-a'dahodilne' biniyeh.

14 Ado haže'e yo-a'daji'lah do'bik'ijin' Jo'zef in'dah hak'iso, in'dah t'aaltso haže'e yo-a'dajilehgo biñ jikai'igi, I'jptgo biñ niji'kai.

15 ¶ Ado Jo'zef bik'iso dabi-že'e daztsañ'go dadziltsañ'go, adazdi'nid, Jo'zef bañhigi bic'in' a'dedza yēni', t'aani bañh niñik'e'didoal sa'sin.

16 Ako Jo'zef bic'in' sād a'dajila, Niže'e t'ahdo datsāh yeñdañ hažo'o adi'nid, dajini'go.

17 Kot'ego Jo'zef bic'in' hadadodjih, Na'noškañh, nik'iso t'aadzago yanaskai'igi in'dah bañhigi a'dadzāigi bandiniāh: niñ'in' bañhigi a'dadza ei'bañh: ako k'adt niže'e bi God bindala'i bi t'aadzago yanaskai'igi bandiniāh. Ako Jo'zef bic'in' ya'dajilti'go yi'cah.

18 Ako hak'iso ha yikai'go hac'in' daneşjol'go adadi'nid, Jo'akon, ni na'nil danidlinh.

19 Ado Jo'zef ei ahodi'nid, T'ado bik'e niñil dahoye'e, da' ši'is God sezin'igi se-zinh?

20 Ako niñi t'eyah bañhigi a'dašo'leh'go a'daht'in' nit'en, niñih God ei ya'at'eh' dolél'go yinaha'a nit'en, di-jinñ at'eh'igi at'e'go idolil biniyeh, dineh lañ'i yisda'hidokāhgo biniyeh.

21 Ako k'adt t'ado bik'e niñil dahoye'e; niñahaşyan' do in'dah niñada'alcini, ako biñah hoji'sondgo ado bajijoba'go bic'in' hadziszdi.

22 ¶ Ako Jo'zef ei I'jptgi ke'hojit'in' nit'en, hoh, in'dah

haže'e ba'alcini do': ado Jo'-
zef nibiniłkan'igi nezna'din
do'ba'añ nezná na'hai.

23 Ako Jo'zef I'frem bina'li
ba'alcini yiyiltsaňh: Manas'-
seh biye' Mé'ker ba'alcini
aldo' Jo'zef bitsi'k'egi yiné-
saňh'.

24 Ako Jo'zef hak'iso abiz-
di'nid, Dadestsal laňh', ako
God t'aani niha nadāh do,
ado di ké'yahdo c'inihidois,
ké'yah, É'braham in'dah Ai-

zik in'dah Jé'kab yeh ya'ni-
honian'igi ei bic'in'.

25 Ako Jo'zef ei İz'reł ba'-
alcini God t'a binał ha'nda-
haz'āngo abizdi'nidgo ajinih,
God t'aani niha nadāh do,
ado sīts'in kodo dayinohjāh
doləl.

26 Ako Jo'zef daztsaňh,
nezna'din do'ba'añ neznāh
bi na'haigo: adobik'idazdez-
dizgo desgan'go I'jiptgi tsī-
ts'ā bī hodoltiňh'.

MO'ZES BÎ NALTSOS NAKI'IGI
C'ÎNÎNAH YOLYEH'IGI
BÎK'EH-AHONI'LI NEZNĀH

WOLĀ'I 20: 3-17.

3 ¶ T'akah na'nala' dani god silānjīn' holon'go inī'sin yi'la'.

4 ¶ Ha'at'ih'igi-dah bik'eas-cin'go be'elya'i do ada adil-nil' dah, do nīdih ha'at'ih'igidah ya'dilhil biyi'di daholon'igi bi'dilil' dah, do nīdih nahasdzañ bikāgi daholon'igi dah, ado do nīdih toh biyi'di daholon'igi dah.

5 Ako ei bic'in' do ya anant'inħ dah dolèl, do nīdih bic'in' naho'la dah dolèl, hālah, sīh, ei Jiho'vah ni God nišlīnħ, ako God olc'indi nišlīnħ ei'bañħ, daaťa bañhigi a'dadzaigi ei bada'alcini tadi ado din'di alk'i-n'da'ašcinħ' nīdih šik'édadinħ'igi ei ašes'in' dolèl :

6 Nīdih mil'go dalt'e'go ayodašo'nin'igi ado bého-se'āni yāa'dahalyāni ei t'ēyah sē ajoba' beh bik'idajis-dli' dolèl.

7 ¶ Jiho'vah ni God bi'zī' ei do-i'liñ'go do bahadi'dzih dah: hālah, Jiho'vah bi'zī' t'a do-i'liñ'go ba' hadzodzi sīn,

ei ha'at'e' do hañħ at'dingo aho'sin le' at'e' dah dolèl.

8 ¶ Haayinħ-jinħ ei diyin-go bāahayanħ' beh bēnil'nih, 9 Hasťañ jinħ ei' biyi' nanilniš do, ado ni nanis altso a'lił dolèl:

10 Nīdih tsosts'it jinħ'igi ei Jiho'vah ni God bi haayinħ-jinħ at'eh: ako ei' biyi' do nanilniš dah dolèl, ni' dodah, niye' dodah, nišsī' dodah, dīneh na' nala'i dodah, asdza'ni na' nala'i dodah, ni bēgaši dodah, ni dīneh-dobēho'zīngo nağāngi nīdakai'igi aldo' dodah :

11 Hālah, hasťañ jinħ'igi biyi' Jiho'vah ei ya'dilhil in'dah nahasdzañ a'yilah, to'nīfēl in'dah ei biyi' daholo'ni t'aaltso, ado tsosts'it jinħ azliñ' biyi' ei hanalyin; ei'bañħ Jiho'vah ei haayinħ-jinħ yik'i sodolzīn ado diyin'go a'yilah.

12 ¶ Nīze'e in'dah nīmah ei nił ni'liñ'go inī'sin: ako t'ēyah Jiho'vah ni God ni' bikāgo niyolkāli nēdīnian'igi ei lan'i idolił.

13 ¶ Do adzilhè' dah.

14 ¶ Do aždilé' dah.

15 ¶ Do aźniinh' dah.

16 ¶ Bił kè'hot'i'ni t'ado
t'aadzago ba hōl'ne'e.

17 ¶ Bił kè'hot'i'ni bağan'
t'ado bida'ninilni'hi, bił kè'-

hot'i'ni bè asdzañ t'ado bi-
da'ninilni'hi, dīneh ba' nal'a'i
ñidih dodah, asdza'ni ba' na-
la'i ñidih dodah, bi bēgaši
ñidih dodah, bi teli ñidih do-
dah, ado bił kè'hot'i'ni bih'-
igi èi t'aaltso dodah.

SÎN

SÎN 1.

1 Dineh la' hoł hožò'ni èi do-God-k'ehgo a'ni'dahaai' bik'ehgo joga'li, do nìdih bañhigi adani'li bitah dzizi'ni, do nìdih a'ndahalt'i'i bitah dzizdai'.

2 Nìdih bañh hoł hožò'ni èi Jiho'vah bizad-bik'eh-a'honi'li; in'dah t'a èi bizad-bik'eh-ahoni'li t'èyah bantsi'dziķes t'aakwi jinħ in'dah t'aakwi tl'è.

3 İndah to-ni'li'ni bibaňh'gi tsin-bañh-anit'ani la' iah' nahoji'lin, ako bahwilziš'go ho nest'aň haňh na'hodlèł do; hat'aň t'èyah do niłneh' dah do; in'dah ha'at'i-dah ajoli'li èi i'lin' dolèł.

4 Do-God-k'ehgo-adat'è' èi do akot'è' dah: nìdih èi t'èyah azòł bił yo'adahayoł'igi nìdahoji'lin.

5 Èi'baňh a'nahwit'ah-bè-niłkaňgo èi do-God-k'ehgo-adat'è' do aťah dadzoziňh at'è' dah, nā ałdo' baňhigi adani'li èi baňhigiat'è-bañh-a'dadini a'la-ni'dadlèł'gi do aťah dadolèł dah.

6 Hálah, baňhigiat'è-bañh-a'dadini ba'dahont'i'i èi Jiho'vah bił bèho'zin: nìdih

do-God-k'ehgo-adat'è' ba'-hont'i'i èi ađinł dolèł.

SÎN 23.

1 Jiho'vah èi saahalyani at'eh; do bi'diniš'li'ni dah do.

2 Nanise' aľtas'èi' ya'at'è'hi dayitsò'gi na'hinoštelgo ahsò'sin; toh daszè'i bibaňhgo sa' nağah.

3 Ši sızı'ni ya'at'èh'go sa anayodlił: bi'zi' bik'eh a'at'e-at'dini dabinťingo sa' nağah.

4 Ado anonèł' bi ca'ha'oh bił bikòh go'ya c'èhi'sah nìdih bédahadzí'ti do bik'è šil hoyè' dah dolèł: nih šil yias' èi'baňh; ado ni tsihał in'dah ni giš èi'di beh ha'òs-nih'.

5 Bikā-ada'ni t'a ał'dindgo sa' in'i'sin ši daana'i dabinał: ado sitsit'agi tlah baňh in'i'sin; ših beh-adla'ni nìdih wo'aňliňh'.

6 T'aani ya'adat'è'hi in'dah ajoba'i èi ni' nìłdind bijin'jin' šikèden holoň' do: ado in'dah hoł'ago Jiho'vah bi kın biyi' kè'hašt'in' dolèł.

SÎN 32.

1 Hoł hožò'ni èi la' t'a ha-

za'kah a'dzidza yēnī' t'aaltso ha na'hidest'añh, in'dah bañhigi a'dzidza yēnī' t'aaltso hak'èolcoñ'.

2 Dineh la' hoł hožò'ni èi Jiho'vah do bañhigiat'è hac'in' nayil'fa' dah, in'dah ho niłc'ih t'èyah biyi' anót'ah at'din.

3 T'aakwi jinħ t'o bił ašt'è'diništ'è'go sits'in šiyi'di dadī'yah nahalin siliñ', dinisñin'igi beh.

4 T'aakwi jinħ in'dah t'aakwi tl'è nī'la' šik'ijiñ' dah'èl'dās: beh dinīstlē yēnī' èi šiñ'go hazga'nī yic'in' nasdliñ'.

5 Bañhigi as'dza yēnī' t'aanigo nič'in' aš'la in'dah t'a sī'za'käh as'dza yēnī' do naniš'in' dah. Ako adešniħ, Bèhaz'ani biläh nīdiništāl' yēnī' Jiho'vah bił bè'hodesiñ' in'dah nih bañhigiat'è beh t'a sī'za'käh as'dza yēnī' šandi'nianħ'.

6 T'a di' bañh God-k'eh-go adat'èi' t'aaltso nič'in' yikäh sodadilzin' dolèł, t'a nik'i'dahidokähdañ: ako t'aani toh ayoat'èh dilkōn'go nīdih èi do aħa'niden bic'in', nīdaögèh' a'dat'è' dah dolèł.

7 Nih t'èyah bi na'hidišt'in'hi nī'liñh; ac'in'-nahwi'nāni do-šidelni'go ašini'sin do; yisdah-ildèh'go beh sin'igi šinadèl'āgo ašini'sin dolèł.

8 Beh yinał dolèli èi beh nandī'neštiñl in'dah bohwidil'al: t'a šiħ šinā t'èyah beh nīneštiñl do.

9 Łiñ in'dah dzanez do-ak'īditiñh'igi at'è'go do aji-t'è' dah, hālah, èi a'zat'i'i t'èyah beh wo'tañh, doda'go èi do nič'in' do'iya' at'è' dah.

10 Bañhigi adat'èi' èi bañhdabi'ni'i t'oahayui do; nīdih Jiho'vah ba'dajoli ei ajoba'i ha na'dades'ā dolèł.

11 Èi'bañh Jiho'vah banihił dahožoñ' le', in'dah t'ai'yisi nihił dahožoñ' le', bañhigiat'è-niħañh-a'dadini: in'dah nihił dahožoñ'go yè'go a'dadohniħ, danīhijèih k'èhez'dongo beh nītsi'dahkesi t'aanołtso.

SÎN 51.

1 God nī'li'ni, šajidi'bał, na'noškañh, ni ajoba' beh ayoii'ini'nin'igi bik'ehgo: in'dah ni ajoba' beh olza'ni t'oahayu'iigi bik'ehgo, šiħ bèhaz'ani - biläh - nīdiniš tal yēnī' šah k'èil'coñh.

2 T'a-sīza'käh-as'dza yēnī' ya'at'èh'go šañh nanil'èł, in'dah bañhigi asdza yēnī' šañh at'dingo ašilèh'.

3 T'aani bèhaz'ani-biläh-nīdiništāl'igi šił bèho'zin: in'dah bañhigi-as'dza yēnī' t'a-a'la'jiñ' bantsis'kes.

4 Nih nič'in', ni t'èyah nič'in' bañhigi as'dza, in'dah

ninal bañhigiat'è banisé'-yah; ako bèh haĩndzi'igi beh t'aani s'ilin', in'dah beh anahas't'in'di beh bik'eh-dididlèl.

5 In'dah simah èi t'a bañhigi ajit'è'go sizniltsand, ado t'ado-ak'eh-ho'i'ni nišlin'go šidizcin'h'.

6 Jo'akon, ay'idi t'aani'ni holo'go ni n'zin, in'dah ay'idi do-hot'in'gi èi beh honisango asidilil.

7 Nanise' la' beh-ak'eel'tahi beh cin sañh at'dingo asilèh, ako in'dah cin sañh at'din dolèl: ado tasigis ako in'dah yas bilah at'è'go linisgai' dolèl;

8 Bañ-ıl-hozon'ni in'dah t'ai'yisi bañ-ıl-hozon'ni dist'a'go asilèh'; ako t'eyah ts'in dadi'yahgo i'nila yen'i' bil n'dahodojonl.

9 Bañhigi as'dzaigi ninin bits'an nanil'in, in'dah t'a siza'kah as'dzaigi sah k'eil'conh.

10 God nili'ni, sajidi'balgo, na'noškañh, ajèih bañhigiat'e bi at'dini siyi' ana'ndlèh, in'dah isizi'ni-nilc'ih ya'at'è'hi a'nidigo sah ana'ndlèh.

11 Honilon bits'ando t'ado yo'asidiahi; in'dah nih nilc'ih-diyi'ni do sits'a nididial'dah.

12 Beh-yisdah-iyil'fèhi bahozon'igi sa'andilil; in'dah

ni nilc'ih bandlèe beh sikā-ana'nilwo'.

13 Ako in'dah behaz'ani-yilāh-nidahi'dil'tali behosinil'ani beh nidaništ'in' dolèl; in'dah bañhigi adat'èh'igi èi na't'an na na'hidokāh.

14 God nili'ni sajidi'balgo, nih God yisdah-sinilti'ni, dineh dabidil beh šihodit'i dolèli beh sic'añh ant'eh: in'dah nih ya'at'èh'go in'dzaigi beh yè'go haštāl dolèl.

15 Nih Jiho'vah šidā an anlèh; ako sizè'den ant'è'hi beh naha'nih' dolèl.

16 Joh nahanin'hi do-bañnil-hozon'-dah; doda'go èi nic'in' adeshil: in'dah adilitgo nahanin'hi èi do nil honel'ni dah.

17 God bic'in' nahanin'hi èi nilc'ih-isizi'ni bik'eh-hodesdlin'i at'eh: ajèih bik'eh-hodesdlin'i in'dah yinil at'è', nih, God nili'ni èi t'ado doni-ni'zini.

18 Zai'an bic'in' ya'at'èh'go ant'in'h t'a bañ-nil-hozon'igi at'è'go: Jiru'salem bi na'astlin'igi ya'at'èh'go nant'in.

19 Ako in'dah ya'at'èh'go o'onihi beh nainin'hi in'dah adilitgo nainin'hi, in'dah t'at'eh adilitgo nainin'hi bañ nil hozon' dolèl: in'dah bika-nainin'hi bikado bēgaši nādajilnih' dolèl.

SĪN 139.

1 Jiho'vah nī'li'ni, nih ha-si'nisitgo, ado sehosi'nīsind.

2 Nahīnosdā'li in'dah nahīdisda'hi nīl beho'zin, ado nī'zadeñ nīdih beh-nītsis'-kesi nīl beho'zin.

3 Na'hīnoštē'li in'dah ša'nahazt'i'i ēi hanīsīd, ado t'aaltso ašni'li bi'hīnildinl.

4 Sād t'ala'i nīdih t'ahdo beh hasdzi'hi nīdih, nih Jiho'vah nī'li'ni t'aat'eh nīl beho'zin.

5 Nih šikēdeñ in'dah šilānjīn' naninah', in'dah nī'la' beh šikā dahidilnih.

6 Akot'e'go beh-ēho'zini ēi alil'go šic'in' at'eh; wo'dahdeñ'i at'eh, ako do bi'neš'āñ dah.

7 Ni nīlc'ih-diyi'ni-šan' hājih bits'añ de'šal? honiloñ'-gišan' hājih bits'añ adeswol?

8 Ya'dīlhił bih iyā nīdih akwe'e honiloñh': Ši'ol hol-yē'gi ne'tiñ nīdih jo'akon, akwe'e honiloñh'.

9 Abin'igo at'āh bił nīdīdī'dla'i nahalingo ʔo'-nīʔel nīdanes'āñdi beh kē'hašt'in nīdih;

10 Akwe'e nīdih nī'la' nasīloz do, in'dah nī'la' nīšnā-jīn'igi šo'ʔaň dolēl.

11 Ado adišni'go, T'aani cahāhēl šik'idoldoh; nīdih šīnāgo t'l'ēigi ēi hol'in' dolēl.

12 Aou, cahāhēl nīdih do

ha'at'i'hi-dah nīts'añ nēnił-in' dah; ado t'l'ē'igi t'ēyah jīñ nahalingo adīndin' dolēl: hālah, cahāhēl in'dah hol'in'igi t'aa'lah nīl a'hēl-t'eh;

13 Ts'ide agāgo beh ast'e' nītse'hakesi šī holo'ni ēi t'aaltso bēniholnih': šimah bišc'it biyī'di se'tiñ yeñdañ šāaholyaň nīt'eñ.

14 Ēi'banh ant'e'i beh nahāšnih' do; bik'e ayē'go in'dah alil'ēgo a'šidilyah: alil'li ēi alil'lē lañh', in'dah šī sīzi'ni t'aani ya'at'ēh'go bił beho'zin.

15 Do-yit'in'go a'šidilyah yeñdañ, sīts'is t'ado nīts'añ na'dest'ind dah, indah nahasdzañ ts'ide atl'ahdii biyī'di ēi ałah-yi'c'año a'šidilyah.

16 T'a nī nīnā sīts'is t'ahdo altso alnēh yeñdañ yiyił-tsañh; ako ēi ānił'go bił hol-zis in'dah nī naltsos biyī'di t'ēyah ats'is behadit'ē t'ahdo halē'hi t'aaltso bik'inihes'-dzoh.

17 T'ai'yisi i'lin lañh' nī beh nītsi'nikesi aldo' šic'in', God nī'li'ni; t'ai'yisi t'oahayui lañh' t'aaltsogo.

18 Bi' i'nīł'ago ēi t'aaltso se'i'igi bił'lah anē'lañ' do: ako ts'ēhesdzid'go t'a nīl honištōñh.

19 Nih, God nī'li'ni, t'aani banhigi adat'ē nadil'tsil: ēi-

banh dineh diŋ dano'si'nigi
sît-s'ah-hohkâh.

20 Banhigi-adat'é'go na ya'-
daŋi, in'dah nih daana'i ni-
zi' ba'ih'gò yeh ya'daŋi'.

21 Da' dōs dajoŋā dah t'a-
altso, nih Jihovah danijo-
la'i; in'dah da' dōs banhsi'ni
dah, t'aaltso nik'edadinih'igi
banh?

22 Danijo'la'i t'aaltso ya'a-

t'é'hi beh joŋlah: t'aaltso sè
ana'igo yiniŋta'.

23 Nih God ni'li'ni, ŋiyi'di
hani'sid, ako ŋijeih niŋ bē-
ho'zin: ŋiniŋahgo ako ŋin-
tse'kes niŋ bē'hodoziŋl:

24 Ado in'dah ŋiyi'di ban-
higiat'é holo'ni beh aniŋ-
t'é' ha'diniin', in'dah ho-
l'āgo hont'i'i biyi'gi ŋa yi-
naŋ.

HODZĀNGO HAIDZI'HI

WOLĀ'I 2.

1 Šiye' sızad ni nízıngo, ako bik'eh-ahoni'li-béhosel'ani ast'e'nihini' dolèl;

2 Ako nıja beh beh-hódzà'-ni bikah inıts'an do, in'dah nijèih beh bik'idiyitiñh'go inısın;

3 Aou, t'aani, beh-èho'zini bika' nıcah, in'dah beh-ak'ıditiñ'hi bic'in' nızih wo'dah-go inı'sın;

4 Bès-ğigai nahojı'lıngo hakā dıniñ'go, in'dah da'ılı'ni nōni nahalıngo hakanfah;

5 Ako in'dah Jiho'vah beh-bıts'a-honiyé'i bik'ıdidi'tiñl, in'dah God at'é'i nıl bə'ho-doziñl.

6 Beh-hódzàni èi Jiho'vah aidiāh: bıza-la'fahdo èi beh-èho'zini in'dah beh-ak'ıditiñ'hi nihwilèh.

7 Beh-hódzàni hadalt'é'ast'e'-niyini' èi a'at'e'-banhat'dini bah: ya'at'èh'go k'ehez'don nıdakai èi bı nage'jı'lıñh'.

8 Ya'at'èh'go beh-ahaz'ani ba'dahont'i'i èi bāahojıyanh, in'dah dadiy'ni hoh'ıgi ba'dahont'i'i do bida'hodeni'go adzo'sın.

9 Ako in'dah di bik'ıdidi'

tiñl: t'a-a'ko-giat'èhi, ado ya'at'èh'go beh-a'haz'ani in'dah ahèlt'é'go adit'ahi; aou, t'aani t'aaltso dahont'i'i ya'at'é'hi.

10 Beh-hódzàni nijèih bı hazlıñ'go, in'dah beh-èho'zini ni sızı'ni yıl honèl'nigo;

11 Hodzañ'go nitse'hakesi èi do nihodeni'go ano'sın dolèl, ado ak'ıditiñ'hi èi nāahalyañ' dolèl:

12 Dıneh ba'at'e' banhıgi-at'é ba'honit'i'i, in'dah dıneh ak'ehalıñ'go bızādi;

13 K'èhezdon dahont'i'i yıts'a-hakāhi, ado cahalıhèl'go dahont'i' yih hikāhi;

14 Banhıgi adanı'go bıł daho'so'ni, in'dah ba'at'e'-banhıgi-adat'é ak'edahalıñ'go bıł daho'so'ni;

15 Nahonest'lızgo ba'dahont'i'i, in'dah ak'eh-dahalıñ'go dayikāhi bıts'a'ndo yısdanıl'tèh dolèl:

16 Asdza'ni do-bèho'zini in'dah tsı'nağai, t'a èi āno't'ahgo hazo'ogo yafti'i bıts'a'ndo yısdanıl'tèh dolèl;

17 T'a èi alcıni jılındañ nahoneztañ yēni' yo'azdıanñ, in'dah ha God ha'dı'ni'anñ yēni' bajıyonèh'.

18 Ha kīn t'èyah anineh yic'in'go at'eh, in'dah danez-nāni èi bic'in' ha'aho't'i'.

19 In'dah ha na'ho'jā'hi do la' na't'añ nadāh dah, do nīdih inah ba'hont'i'i nī'da-dyiltsod dah.

20 A'at'e'-bañh-at'dīni ba'-dahont'i'i yīnta'ngo t'èyah, dīneh ya'at'é'hi ba'hont'i'go yīnał doləl.

21 Èi'bañh k'ehez'dongo adat'è èi kè'yah yikā kè'da-hat'in' do, in'dah do bañh dahnahaz'āni t'èyah t'aa-lajin' yiyi' kè'dahat'in' doləl.

22 Nīdih ba'da'at'e' bañhigi adat'è èi nahasdzañ bikādo az'dodinł, in'dah bēhaz'āni-yilāh-nīdahidilłali èi biyi'do altso naho'dodinł.

AIZÉ'AH

AHODONI'LI-YAHALNE'Í BÎ NALTSOS

WOLŦA'Í 52.

13 ¶ Jo'akon, sí nalte' èi hoyāngo hazo'ogo nagā do, ayoat'è abídidolnī, in'dah haha'nih' do, in'dah t'ai'yisi alāhdi ní'lin' dolèl.

14 T'a a'nè'laŋgi ník'è t'o-bil-adahoyui yeŋgi at'é'go; hanin ahéltlíz lañh', èi dìneh t'ahdo akonèh'dah nít'en, in'dah hats'is'igi èi dìneh dabiye'igi do ako'dat'è' dah nít'en.

15 T'a akot'é'go lañ'i a'ān dadine'e yik'i'doŋah; nīdat'āni èi hak'è da'da'do'sa' dolèl: hálah, t'ahdo beh hoŋ dahane' yēnī' èi dēzdoltsél'; in'dah t'ahdo dazdits'inñ yēnī' èi bantsí'dazdokos èi-bañh.

WOLŦA'Í 53.

1 ¶ Hái'sañ' badahwilne'igi dayosdlānd? in'dah hái'sañ' bic'in' Jiho'vah bigañ bé'ho-zind?

2 Ado biñ èi nanise' dit'odi nahalingo hanaŋ dí'noyèl, in'dah aket'l'ol ní' hazganden hanisāñh nahalingo: bits'is at'é' èi do ayoianolnīn dah; a'kohgo níhi dahwiltsāngo

beh-aznolnī'ni èi do dani'dzin dah dolèl.

3 Dìneh dahojolā nít'en in'dah do dahonī'zīn dah nít'en; dìneh yīnīl at'é', in'dah yīni saāñh yīl ahī'nes-dī'ni: in'dah níhi daniñinīn' hats'añ nī'danil'in'; ado hodijodlāgo níhi aŋdo' do níhīl jī'lin' dah nít'en.

4 ¶ T'aani yīni saāñh níha biŋ jogal', ado yīnīl èi níha joyèl: nīdīh a'dēnidzīngo èi aŋihodilya'igi in'dah hac'in' nahwisnāigi èi God bits'añ-dēn.

5 Nīdīh béhaz'āni-bilāh-nīdahidīŋtaŋgi èi' bīk'eh hā'aolzīz, ado a'dazdeznīh'igi t'éyah t'a níhiza'kāh-bañhīgi-adē'nī'li bīk'eh: aŋihodilya'igi èi bīk'eh níhīŋahgo dahozōñ' dolèlgo; in'dah hak'inadzisk'añh silīn'igi èi bīk'eh nahīdī'jē.

6 T'aanīltsō dībe nahalingo yo'ahīkāh; ado t'ala'ī nītin'igo t'a níhi dani'dzīngo ahīkāh; in'dah t'a níhiza'dākāh-bañhīgi-adē'nī'igi èi t'aat'eh níhah Jiho'vah yīk'idīañh.

7 ¶ Ak'ihodit'āh beh hac'in'

nahwi'nāgo a'dahojohsin nī-
t'eñ, in'dah t'ai'yisi hac'in'
nahwisnād, t'a a'ko nīdih
t'ado hadzodzi' dah: na'a-
tsédjin' dibe-ya'zi níké-
dziñs'igi a'hodilyah, ado řa-
digé'si binał dibe nahalīngo
do ajīni' dah, ako t'ado nī-
dih bizē añ a'ho'lā dah.

8 Ak'ihodit'ah beh anaho-
t'ah ya'at'é'hi bits'ańdo hoł
c'idaskai: hai'sañ i'dañ ho
dine'e yēni' bīfahgi yantsi'-
dakes, dahanāni bī ké'yah
biyí'do hodisyin'igi sī dine'e
bēhaz'āni - yilāh - nīdahaskai
bīninā: ako t'a ēi ařidabīdi-
dolnīł nīt'eñ.

9 In'dah ado bañhigi ada-
nił'igi yīł yo'adah'lah, nīdih
dadziztsañ'go ēi la' at'ini
nahalīngo hah hodilyah; há-
lah, do hwe'edi'lah' dah nī-
t'eñ, do nīdih na'adlo'-sad
hazé holoń' dah nīt'eñ.

10 ¶ Nīdih adazdeznih'igi
ēi Jiho'vah bīł nīliń'go
a'dzah; ado yī'ni saa'ni yī-
hoł't'e: ako hah'godah hwi
sizi'ni bañhigiat'é bīnina nā-
hīnīlnīń'go, t'a ēi dahīlci'hi
yīzdołtsēł, ado hwiyołkāh
nīnezgo idolīł, in'dah Jiho'-
vah bīł hošo'ni ha'lak'ēdo
k'ēanna'dilziš dolēł.

11 Ado yīzdołtsē'hi ēi hwi
sizi'ni řihonih'go bits'ańdo
hazliń'i in'dah hwih'go hoł
ya'at'éh' do: in'dah ajit'é'
hwé'dahosińgo ših nalte'

ba'at'e'-at'dini lańi ya'at'éh'-
go-ašt'é'-idolīł; ado t'a bīza'-
dakāh-bañhigi-adani'li ba'
dahodīdol't'ēł ēi'bañh.

12 Di'bañh ayoat'é'i bīł bī
dolēł'igi badinīs'ah, ado hoh
in'dah dabīdzil'igi bīł das-
nan'igi yīł alts'a'dido'nīł; há-
lah, hwi sīzi'ni beh jinā yē-
ni' anīne'jin' azdiāñh; ado
bēhaz'āni - yilāh - nīdadesta'li
bīł hodēłta'; in'dah lańi
bañhigi adat'é bah bīł daho-
dilt'e, ado bēhaz'āni-yilāh-
nīdadesta'li bah' sozdolzin.

WOLTA'I 55.

1 ¶ Šoh, t'a dibā dasolin'
šiń hak'go, řojin' nī'hohkāh,
in'dah nīhi bēso a'dadinīgi;
hak'go, nī'daiyołnih'go da'o-
sañh'; aou, t'aani, bēso t'agēd
in'dah t'ado bañh-i'lin'igo
c'il-naatł'oi-bi-řo in'dah ap-
be' bīłgo nī'daholnih.

2 Ha'at'é'gošań' do bah at'-
ēi ēi bēso bik'é nīdahoh-
nił'? in'dah do beh hwīh
adlē'hi bik'eh nīdalmīs? ha-
zo'ogo dasinołts'ańgo ado
ya'at'é'hi dahsańgo, in'dah
ha'nī'di nīhi' nazi'ni danīł-
k'ahgo a'dīł daholžoń' dolēł.

3 Sic'in'go dai'sołts'ańgo
ado šahohkāh: dahīdohts'-
ińh'gō ako nīhi nazi'ni da-
hanā dolēł; ado hoł'āgo a'dē-
t'ah-do-nint'i' nīhił adešīł,
Dē'vid t'aani beh-ajoba'igi
nīdih.

4 Jo'akon, a'añ dadine'e t'aaltso yeh yil halne' do biniyeh baniltin'h, èi di dineh yanagai', in'dah bizad-k'eh ahoni'li at'e' dolèt.

5 Jo'akon, a'añ dadine'e la' do behoni'sinigi yidi'kil, ado a'añ dadine'e la' do nédahosinigi èi nahidokāh, Jiho'vah ni God binina, ado in'dah Iz'rel bi diyini binina; hálah, èi ayoat'e' a'nihilah, èi'banh.

6 ¶ Jiho'vah bè'dahonosiñh' bik'idadohkāh t'a bihonédza'dañ, t'ah nihi'gāhgi holondañ bic'in' a'dadohniñh':

7 Ako ha'nidi banhigiat'e'i ba'ate' ba' hont'i'i yo'idiāh, ado ak'e-hali'ni dineh bintsi'kes yo'idiāh: in'dah ha'nidi Jiho'vah bandzo'dza', ako in'dah beh-ajoba'i hoh'dolèt; in'dah nihi God bic'in', hálah, èi t'oahayui yan'didoal, èi'banh.

8 Šintse'kes èi do ni nintse'kes dah, do nidih na' dahont'i'igi ših ša' dahont'i' dah, di Jiho'vah anih.

9 In'dah t'a ya'dilhil nahasdzañ de'go bilāh anizad'igi at'e'go, aldo' ša' dahont'i'igi nih na' dahont'i'igi bilāhgo at'eh, in'dah šintse'

kesigi èi nih nintse'kes bilāhdi at'eh.

10 Ado t'a, niłtsañh' in'dah yas do' ya'dilhil biyi'deñ nahaltin'igi do na't'añ nina'hadlèl' dah, nidih nahasdzañ nètłèh do, ado biyi'do nani'se' binā añ a'dane'go ana'yodlił do, ako k'édidlè'hi nani'se' binā beh na'hodlèl' do, ado da'anyāni t'èyah c'iyāñ beh ni'dahodlèl' dolèt:

11 T'a akot'ègo sızad sızèdo beh hahasdzih'go do na't'añ la' ayila'i t'agèd si ni'dodlèl' dah, nidih t'a ših ni'sinigi la' yolił' do, in'dah t'a bic'in' il'a' šin k'eañna'dilziš dolèt.

12 Ako t'ai'yisi nihił dahožon'go c'ihidokāh, in'dah nāsgo bik'eh hozō'ni beh nihidot'is do: dadził in'dah dahdask'idti èi nihidāhgi añ a'dane'go dahatał do, ado tsin bil' k'èdaya'hi èi t'aaltso ah'i'dakat dolèt.

13 C'il dadeni'ni hadadi'nosèt yeñgi èi joh, c'o' dah hadadi'nosèt, ado cōnh hadi'nosèt lēngi joh, Mir'tel dah hadi'nosèt: ado di a'dzai t'èyah Jiho'vah bic'in' yi'zi' dolèt, in'dah t'ado k'ege'šihol'āgo beh-èho'zini at'e' dolèt.

JO'NAH

WOLTA'I 1.

1 ¶ Ado ako Amít'teai biye' Jo'nah èi Jiho'vah bizad yidizts'an ako abilmih,

2 Ašt'é-adilnehgo Ní'niveh èi ayoat'é kin-hal'ahago dinah, ako èi yè'go bic'in' yadi'tih; hálah šinał t'ai'yisi bañhigi adanił dazliñ', èi-bañh.

3 Nidih Jo'nah èi joh, Tar'sišgo dah yo'ajolwodt Jiho'vah holoni bits'ando, ado Jappa holyè go'yah jiniyah; akwe'e tsin-nael Tar'sišgo dez'el lé'i dziłtsanh ako èi bik'e-nizni'лаго bih jiyah, ado èi bił Tar'sišgo Jiho'vah holo'ni bits'ando jidogał biniyeh.

4 ¶ Nidih Jiho'vah èi to-nitel bikago ayoat'é'go ni-yolgo a'yilah, ako to-nitel bikago t'o-baha'dzitgo de-yol èi'bañh tsin-nael yeni' t'onihidoltoñ' nahalin silin'.

5 Ako nidał'e'li èi ni'dasdzid, ado t'ala'i nitin'igo dabi god yic'in' hadadesgaz, ado tsin-nael aszo'li dolel biniyeh nalye'hi ye'ni' tah dazist'lid. Nidih Jo'nah èi tsin-nael wi'yahdi bih jiya-

go; adi dzineztinh, ado t'ai'yisi ajilhaz.

6 Ko'dzago bik'eh-na'a'e'li haniyah ado hac'in' hadzigo anih, Ha'at'e'gošan' nitsi'nikes alho'si ni'li'ni? ni'didah, ni God ne'nikanh, ako dats'i God, do-a'didinłgoh nihañh-tsi'dokos.

7 Ado èi t'aaltso alc'in' hadasdzi'go a'danih, Hak'go šiñ, binina bañhigi a'nihidili'ni beh-bé'hodoziñ'li a'dadilnił. Ako beh-é'hodoziñli a'dayilah, ado nit'en Jo'nah bik'udit'an,

8 Ado èi adahodi'nid, Nidanikanh nihił hól'ne' hai'saň' binina di'di bañhigiat'e' nihił'ijin' silin'; Ha'at'i'saň' ni nanis? hadeňsaň' naninah? hadisaň' ni ké'yah? ado ha'at'isaň' dineh šiñ ni'liñh?

9 Ado adabizdi'nid, Ših, Hi'brew dine'e nišliñh'; Bohonišni'hi èi Jiho'vah, èi God ya'dilhił biyi'diigi, ako t'a èi to-nitel in'dah ni' a'yilah.

10 A'kohgo èi dineh t'ai'yisi ni'dasdzidgo adahodi'nid, Ha'at'i'saň' biniyeh in'dzah? Hálah, dineh èi Jiho'vah holo'ni bits'ando yo'ajolwodt-

go bił bė'dahozin, hálah  i beh bił hojolne'  i'baňh.

11 ¶ Ako adahodı'nid, H saň' dandilnił'go di  o'-niťel niňah ana'hodıdolziň? hálah  o'-niťel t'o-baha'dzitgo yil-k'oł siłiň',  i'baňh.

12 Ado adabiźdi'nid, Na'si-dolťehgo  o'-niťel biyi' go'ne' ašiyolhan; a'kohgo  o'-niťel niňah ana'hodıdolziň: hálah šiň' šinina di ayoat'ė'go ni-hic'in' d yoligi  i šił b ho'-zin,  i' beh at'eh.

13 T'a a'ko niđih  i d neh c'eh tsits' ' ni'dadil'oł daz-ni'ziň; niđih c'eh adaji't'ind: hálah  o'-niťel'igi  i ni'yol binina had hjiň' t'aiyisi yil-k'oł,  i'baňh.

14  i'baňh  i Jiho'vah yi-c'in' hadadesg zgo adaniň, Ni'danik ňh, niň Jiho'vah ni'li'ni, ni'danik ňh, di d neh yeh-hin ni binina do nihi'-nigi a'didiňł dah,  do dił do-bo'hodit'i'i beh do nihi'k'i-hodidi' ł dah: hálah niň, Jiho'vah ni'li'ni, t'a nił ya'-at'eh'igi in'dza,  i'baňh.

15 Ako'dzago  i Jo'nah ni-d diltiň'go  o'-niťel biyi' go'ne' adayishan: ado  o'niťel baha'ciň' ye'ni' a'hodilz .

16 Ako d neh  i Jiho'vah bik'e t'ai'yisi niđadzısdzidgo badahojin ň, ado Jiho'vah bic'in' n dadzisniň'go beh-adiđot' li beh niđahodziz- ňh.

17 ¶ Ako Jiho'vah  i l  la' ayoat'  l 'i, Jo'nah idolnah biniyeh, a'kwi yinił'a'. Ado Jo'nah  i l  ayoat'  ye'ni' bibıdt biyi'di dziztiň'go  agi jiňh ado  agi tl'  azliň'.

WOLTA'I 2.

1 Ado Jo'nah  i Jiho'vah ha God bic'in' l  bibıdt biyi'-deň sozdolziňgo, ajiniň,

2 Tihošniň'igi binina  i Jiho'vah bic'in' sodeszin, Ado  i sidizts'aň; H 'diz holy ' bibıdt biyi'-deň hadesg zgo Ako ši'ziň' disints'aň.

3 Hálah niň, di ayoani'zad go'yah ašiyi'niłhan,  o'-niťel ałni go'ne'; Ado šin go t'aat' -niťen  o'-dilk ň:

To dalk'ołigi in'dah  o big n  i ałtso ši'k'i' hol-k'oł.

4 Ado adıšniň', T'a ninał c'ısidiyelgan'; Niđih ni bi-sohodizinkin bic'in'go n dides-t'inił.

5 Toh  i šinal'k'oł, ši' sizi'ni niđih ałdo':

Toh  i ši'k'idi ayoid t ň, Tayi'di tl'oh'igi  i ši' tsi-ts'in bik'ıdadesdiz.

6 Y go dzil niđanes' ňjiň' niniyah;

Nahasdzaň  i bi dadil'-jah biłgo hol' go ši'k'i'-dasinił:

Nídih Jiho'vah ni'li'ni, si God aân bits'anden ni-c'ih-beh-hînišnâni hai-niltînh'.

7 Hálah si sîzi'ni siyi'di do nîldzil' dah silin'go ei Jiho'vah binaš'ni:

Ado si sodizinigi ni bi-sohodizin-kin biyi'di di-sin'tsa'n.

8 T'aadzil'tso ada'hononini anoahi hoł danilin'igi ei t'a dahoh ajoba' hâ-dahîdit'âh ye'ni' bits'anjin' ajikâh.

9 Nídih sîzad beh-ahêh-nî-sin'igi ei nic'in' nâhî-dešnîh;

Adešnił'go beh nic'in' hasdzigi ei adešnił.

Yisda'ildê'hi ei Jiho'vah t'ê'yah bits'ando.

10 Ado Jiho'vah ei lō yic'in' hadzi, ado ei Jo'nah řa-baňh-gi ni' yil'tsêi bikâjin' ho'deskwih.

WOLTA'I 3.

1 Ado Jo'nah ei Jiho'vah bizad neidizts'aň ako ahal-nih,

2 Ast'ê-adilneh'go Ni'niveh ei ayoat'ê kin-hal'ago dinah, ado beh bic'in' yadil'tih nîdišnîh ye'ni' beh yadil'tih.

3 Ako Jo'nah ast'ê-a'dilyāgo, ado Ni'nivehgoh niyāh, Jiho'vah bizad k'ehgo. Ako Ni'niveh ei řagi jinñ biyi'

odał bi'gahgo t'ai'yisi ayo-at'ê' kin-hal'âh.

4 Ado Jo'nah ei kin-hal'âh-igi biyi' go'ne' la' ajinñ odał bi'gahgo nižniyāgo haždol-gāz, ado ajinñ', Diz'din jinñ t'ah hadziñ', a'kohgo Ni'niveh kin-hal'âhigi a'dodinł.

5 ¶ Ako dîneh Ni'nivehgi k'edahat'in'igi ei God dayos-dlānd, ado ei t'aat'ê-nit'ên t'ado daosa'ni, ado t'oh-yis-biz ak'idat'ih, ei beh ha'nî-hot'aňh alāhgo adajit'êi in'dah a'oh'go adajit'êi ei alsto ahêlt'ê'go a'hodo'nid.

6 Hálah (Jo'nah) bizadigi ei Ni'nivehdo alāhgo-nat'ani yidizts'aň ei'banh, ado ei bik'idahasda'hi-bikādo-nahat'ai' bik'i hadaji'yah ado beldla'di-ê haždi'nîł, ado t'oh-yisbiz ak'idzisti'go lês-c'ih yahikāhdi ei biyi' dzi-nezdah,

7 Ado ei alāhgo-nat'ani in'dah bikēden-danilin'go-yil-nîdahaahigi ei beh-nî-hot'ani Ni'niveh biyi'gi t'aat'ê-nit'ên badaha'ne'go a'dayilah, ako a'danih, Bi'nîdi dîneh ado dabiliñ nîdih, ado bēgaši nîdih, ado dibe nîdih t'ado ha'at'i'hi-dah dēido'linñ' dah: bi'nîdi t'ado da'alcōzi, in'dah t'ado daadla'ni:

8 Nídih bi'nîdi dîneh in'dah a'lin' t'aatso t'oh-yisbiz ak'i'dêłt'ih, ado ye'go soda-

dilzin'go God nî'dayokānh : aou, ado bî'nidi èi t'aaltso bañhigi adajonil' ye'nî' yo'adazdîāh, ado adilāh bil' adajit'eh ye'nî' yo'adazdidoāl.

9 Hai'saṅ' bil' bêho'zin èi God t'aṅ an'doṅ'ni'l'go ado lah'go tsî'nîdokōsigi, ado ayoat'é'go do-bil'-ho'zōnd ye'nî' yîts'aṅjin' ko'ndo'ni'li, ako do a'didinl' dah'igi ?

10 Ako God èi a'dadzāigi in'dah bañhigiat'é yîts'aṅjin' a'dadzāigi yiyiltsaṅh ; ado God èi bañhigiat'é'go a'nîhîdešlîl' bidi'nid ye'nî' èi lahgo yaṅh-tsi'nîdeskez, ako t'ado a'dzādah.

WOLTA'I 4.

1 Nîdih èi a'hodzāigi Jo'nah t'ai'yisi do bil' ya'at'èh' dah, ako t'ai'yisi do bil' ho'zōnd dah.

2 Ado Jiho'vah bic'in' soz-dolzin'go ajînih, Jiho'vah nîli'ni na'noškānh, da' dōš ko-t'é'go adînid dah, t'ah ši k'é'yahdi na'sādaṅ? Èi'bañh atseh Tar'sisgo yo'iswodt : hālah nih èi God joba'i ado an'diāhi, ado do-haṅh ba'haciṅ'hi nî'liṅh, ado nî joba' ayoat'é in'dah bañhigi adilil' ye'nî' bañh-nî'ni, èi'bañh.

3 Ako k'adt, Jiho'vah nîli'ni, na'noškānh, nîl'ih-beh-hînišnāni sîts'aṅ na'dilèh' ; hālah dadestsāligi èi ya'a-

t'eh, hînišnā dolèl'igi èi do ya'at'èh' dah, èi'bañh.

4 Ado Jiho'vah adînid, Da'naha'ciṅ'igîš èi ya'at'eh' ?

5 A'kohgo Jo'nah èi kin-hal'ado c'izniyah, ado ha'a'āh bic'in'go kin-hal'ado, adi ca'ha'oh a'jilāgo, biyāgi dzinezdah, ado kin-hal'ahigi dats'i a'dodinl'go yidestsel' dzinî'zingo.

6 ¶ Ado Jiho'vah God èi adē la' haini'saṅh, Jo'nah beh bik'i ca'ha'oh' dolèl'go, ado èi beh hoł na'hodojoṅh bîniyeh. Ako Jo'nah èi t'ai'yisi bil' ho'zōnd, adēigi bañh.

7 Nîdih God èi c'oš a'kwi yinî'a, ado èi biska'ni abin'igo adē ye'nî' k'îniṅhāz, ako èi niṅna'.

8 Ado èi ako'dzāgo, jo'honnaai dahdiyāgo, God èi ha'a'āh biyāden t'ai'yisi ni'yolgo a'yilah ; ado jo'honnaai bits'ando Jo'nah bitsi-ts'in bih yil'do'igo bik'e ha'nî'-as-diṅd, ado t'a hayi'idi dades-tsał dzinî'ziṅ', ako azdînid, Dadestsāligi èi ya'at'eh, hînišnā dolèl'igi èi' dodah.

9 Ado God èi Jo'nah ayîdi'nid, Da'nahaciṅ' gōš èi ya'at'eh, di adē binina? ako azdînid, Ya'at'eh laṅh' sa'haciṅ'igi, dadestsāligi nîdih.

10 Ado Jiho'vah adînid, Adē t'é'yah bah aṅi nî ni'zin,

t'ado biniyé nis'i'ninís dah
 nidih, do nidih nosel'go i'ni-
 la dah nidih; ako ei t'a'la'
 tl'è biyi' hani'sanh, ado t'a'la'
 tl'è biyi' as'dind;

11 Ado di Ní'niveh, ayoat'è
 kin-hal'ahigi, biyi'gi nezna-

din do'ba'an nadindi mil da-
 hanan'igi la' dabi'la' nisnājih
 in'dah dabi'la' nistl'a'jihigi
 nidih do bil' bedaho'zin dah'-
 igi, ado a'lin' aldo' t'oahayu-
 iigi, da' eis do banh hanhdi'-
 ne'sinl dah.

MATTHEW BĪK'EHGO HANE'-
YA'AT'Ē'HI

BOHOLNI'HI BĪ SODĪZĪN.

WOLŦA'I 6: 9-13.

9 Nihifa ya'dilhił biyi'di honilo'ni, Ni'zi' diyin'go ol-zini.

10 Alāhgo - beh - niholni'hi k'eañyilziš le'. Beh inini'zini ei nahasdzañ bikāgi adonił, t'a ya'dilhił biyi'di anił'igi at'e'go.

11 C'iyañ t'aakwi jiñh ni-ha' iyil'tsōdigi ei di'jiñh ni-ha nādiniāh.

12 Ado bañhigi adē'nił'igi niha-nāhidiāh, t'a nihič'in' bañhigi adani'ti ban'dahidit'ahigi at'e'go.

13 Ado nihi hodi'nořahjin' t'ado anihiēsi, niđih bañhi-giat'ē bits'ańdo yisdah'-nihi-yi'nił: hālah, alāhgo-beh-oholni'hi ei nił, ado beh-adzil'i, ado beh-ayoiat'ē, ei hol'āgo nił, ei'bañh. Ei t'a akot'e' le'.

MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'ĒHI

WOLTA'I 1.

1 Hane'-ya'at'ē'hi bēdezt'i'i
Jesus Christ, God biye' bih'-
igi;

2 ¶ Ahodonili-yadahalne'i
t'a yeh ak'ēdaascinh' yēngi
at'ē'go:

Jo'akon, si nala'i ni'lānjīn'
adeš'al,

Ako ēi ni'lānjīn' ast'ē-ho-
dolil' biniyeh.

3 T'a la'dah kē'yah-bi-do-
naadahigi hazih beh
nazdilgāzigi at'ē'go,

Boholni'hi biba' ast'ē-da-
ho'lēh,

Ado ba' hont'i'i k'ezdongo
a'da'le'.

4 Jan ēi kē'yah-bi-do-na-
adahigi nahadlāgo taagis
nit'ēn, ado nahadlāgo taagis,
banhigi ēi at'ē bahyī'nigo
beh ana'hidit'āhi ēi yaholné'.

5 Ado Judi'ah kē'yahdo
t'aat'ē-nit'ēn hac'in' aheskai,
ado ēi Jiru'salemdo t'aaltso;
in'dah ēi t'aaltso hats'aŋdo
tòh Jordan biyī' nahadlāgo
tadabidīsgiz, banhigi adanil
yēni' yadaholne'go.

6 Ado Jan ēi gaŋ-ask'iti
bigā ha ē, ado akał ēi ho

nazt'i'; ado wi'nesc'in'di in'-
dah tsist-nah-nīdaldzit'igi-
bitl'iz yiyaŋ nit'ēn.

7 Ado God yahalne'go
anih, Ēi la' sīkēdeŋ yigal'igi
ēi šilāhgo at'eh; ya a'deš-
niłgo bi kē-tl'ol k'edeš'al nī-
dih do baŋh nišliŋ' dah.

8 Ših t'aani nahadlāgo tōh
biyī' tanihise'giz nīdih ēi
t'eyah Nilc'ih-Diyī'ni biyī'
tanihidogis.

9 ¶ Ado i'daŋ dayilkāhi bi-
yī' ēi Galili'di kin-hal'ahigi
Nazereth holyē'do Jesus ni-
yah; ako Jan tōh Jordan
biyī' nahadlāgo tabizgiz.

10 Ado t'ahhāgo tōh biyī'-
do hājīdāhgo, ya'dilhił aŋ
a'dzago dziłtsaŋh, ado Nil-
c'ih-Diyī'ni ēi hasbī'di la' na-
halingo hak'ijīn' hadaho'le'.

11 Ado a'kwi ya'dilhił bi-
yī'deŋ ažił dists'aŋgo anih,
Nih t'eyah siye' ayoiošni'ni
ni'liŋh, ado ya'at'eh'go na
ahēh-ni'sin.

12 ¶ Ado t'ahhāgo ēi Nil-
c'ih-Diyī'ni kē'yah-bi-do-na-
adah'ago ahoyi'sah.

13 Ado akwe'e niłjigāgo
diz'din jīh azliŋ; ako Ak'i-

hodiāhi éi c'eh ha' nahaz-ānh; ado nīdaldlōsi nīdaldzid'īgi bił nījildēh nīt'en; ado God bindal'a'i ha has-ka'go ha'ndas'a.

14 ¶ Ado Jan yah-abidolt'e' do'bik'ijīn' Jesus éi Galilidi niyah, God alāhgo-beh-boholni'hi ya'at'ēh'go-ba-hane'īgi yeh yahalne'go.

15 Ado ani'go, Holzīs'īgi éi boholyāh ado God alāhgo-beh-boholni'hi éi baho'niyah; bañhigi at'ei bits'an-jīn' a'ndahnēh ado hane'ya'at'ē'hi dāohdlañh.

16 ¶ Ako be'ek'idt Galili yolyēh'īgi bibañhgi joga'go, Saiman in'dah bitsi'li Andrew, lō beh-hahaltso'si řah yiyi'āhgo dziltsañh; hālah, éi lō yilnehedé'li nī'liñh, éi'bañh.

17 Ado Jesus éi ayidi'nid, Hak'go, sīkē wohas, ako dīneh yīsdayini'fi a'nīhides-łi.

18 Ado t'ahhāgo ha lō beh-hahaltso'si yēni' bits'an dašdiāz, ado bikē jini'āz.

19 Ado t'a ayi'dijīn' nīzniyāgo éi Zebedi biye' Jēms in'dah bitsi'li Jan na'dziltsañh, ako aldo' tsin-naēł biyi' lō beh-hahaltso'si ašt'ējidlēh'go dzizkeh'.

20 Ado éi t'aa'la' t'ahhāgo jī'zi'; ado éi t'aa'la' biže'e Zebedi in'dah bandalnīs'īgi t'a akwe'ego t'a tsinnaēł bi-

yidigo bits'an dašdiāz, ako ado bikē jini'āz.

21 ¶ Ako t'aadziltso Kaper-nēamgi jī'kai; ado haa-yiñh'-jiñh azliñ' bijiñh a'la-na'adlē-ba'-kin go'ne' t'ahhāgo yah ajiyāgo ado ya-jil'ti'.

22 Ado éi t'aaltso nažntin'īgi binina t'o-bił-adahayu'i; hālah, la' boholni'hi nahoji'lingo bic'in' yajil'ti', ado do ak'idaalc'i nahalingo dah, éi'bañh.

23 Ado akwe'e a'la-na'adlē-ba'-kin go'ne' dīneh la' niłc'ih-beh-ini'zini biyi' sīziñ lē'i sīda lah', ado éi haždol-gāžgo ajiniñh.

24 T'ado niha nant'i'ni; nihi'sañ' hādandilni', Nih, Jesus ni'li'ni Na'zerethdoh'īgi? Da' a'nihidil'diñlgōs niñainiyah? Šił bēho'zin ant'i'ni éi God bits'año t'ala'i diyin'īgi.

25 Ado Jesus hodesřehgo aniñh, Nih t'ado adini'ni, ado hayi'dēñ hanināh.

26 Ado éi niłc'ih-beh-ini'zini yēni' hodisnāgo, ado yē'go haždolgāžgo hayi'dēñ halwodt.

27 Ado éi t'aaltso t'o-hoł-adahayu'i, ako nīdahidilkidťgo a'daniñh. Ha'at'i'sañ' di at'eh? beh-na'nti'nisan' di ha'at'i a'nidi siñ at'eh? hālah, beh-iholni'hi beh niłc'ih-beh-adēini'zini nīdih yic'in'

hadzī, ado ei bik'eh-dahoł-inh'.

28 Ado t'ahhāgo beh baha-ni'hi t'aat'ē-nīt'en Galili bi-nāgo a'dadezdład.

29 ¶ Ado t'a a'ko a'ła-na'-adlėh-ba'-kin biy'i'den c'ė-jikai'go, t'aaltso Saiman in'dah bitsi'li Andrew bi kin go'ne, Jėms in'dah bitsi'li Jan ei bił yah' ajokai.

30 Nidih Saiman bė as-dzañ bimah ei țah-honigāh yik'ė datsāhgo sitiñ lañh'; ado ei t'a a'ko yeh hoł da-hol'ne'.

31 Ado akwe'e niyāgo ha-la' yiyiltsōd, ado deg a'holah, ado t'ahhāgo țah-honigāh yēni' hats'al'dohgo t'a a'ko ei t'aaltso ba'ndzis'a'.

32 ¶ Ado ei i'i'añgo, jo'honnaai iyāgo, bandahañnih'igi in'dah niłc'ih-beh-adėini'zini biyi' nazi'ni ei t'aaltso hac'in' alhan ni'dayizjā.

33 Ado t'a kin-hal'ā nīt'en, dādilkālgi a'ła si'liñ'.

34 Ado ei t'oahayui nalni ałañ adat'ė'li yik'ė daninē nė'idiyiljė; ado niłc'ih-beh-ini'zini yēni' t'oahayui dahay'i'den hainiskād; ado niłc'ih-beh-ini'zini yēni' t'ado hadahdzi'hi, yidi'nid; hālah, ei t'aaltso hwė' dahosin, ei-bañh.

35 ¶ Ado t'a ei baa'bini t'ahdo hah-hos'ind'go naž'di'na' ado c'izniyah do-naa-

dāh haz'añgo jiniyah ako a'kwi sozdolzin.

36 Ado Saiman in'dah nā-nala' hoł nakai'igi ei hake dahdikai,

37 Ado ei hak'ekai'go adahodi'nid, Dineh t'aaltso nikā dadėz'in'.

38 Ado abizdi'nid, Tiñ', kin la' nīnādasnił'igo dikāh, ako a'kwi aldo' God ba' hodeš-nih, hālah, ei' biniyeh adėn niyah.

39 Ado Galili t'aat'ē-nīt'en a'ła-nīdaadlėl-bada-kin dabih'igi biyi' God ya' holne', ado niłc'ih-beh-adėini'zini dahay'i'den hainiskād.

40 ¶ Ado a'kwi la' lod-ats'is-yilgāli bañh holoñ lė'i ha niyah na'hokañhgo, ado hac'in' nitsidine'go'go ahañ-nih, Nił t'a a'kodan našidi-di'lałgo at'eh.

41 Ado Jesus hañh-bi'nigo bi'la' yeh k'idešcidt ado hodelcidt'go ahodi'nid, A'dėš-nił lañh', lōd nao'dinh.

42 Ado t'a hadzodzi'go t'ahhāgo lōd-ats'is-yilgāli hañh holoñ yenī' hats'al'doh ako naz'didzah;

43 Ado t'a a'ko hazo'ogo nahoznețañ, ado t'ahhāgo dahozdi'a';

44 Ado abizdi'nid, Joh, t'akāh dineh la'dah bił hol'ne', nidih dahdināhgo nālniñ'hi bic'in' a'dėhonil'ziñh, ado t'a Mozes yeh niħoniāñ yēngi

at'ego naayil'nin, ei nant'il-zah'igi, ei'banh; ako ei beh bic'in' beh-eho'zin dolel.

45 Nidih ado c'izniyago ei baahoznilne', ado da'nilt'san-go a'hodzāigi beh ahozdil'dlad; ei binina Jesus do t'a yit'i'ni kin-hal'ahigi jigāh dah, nidih do-naada'go haz-an'igi nijigāh, ado ei t'aaltso t'a da'nilt'sanden hac'in' niheskai.

WOLTA'I 2.

1 Ado t'a-dokwi-dah yiskāngo Kaper'néamgi nadzidzah, ado kin go'ne' nadzisdah ha'ni'go t'aat'e-nit'en dahodidezdlad.

2 Ado t'ahhāgo t'oahayui a'la-dzizlin', ako ei binina do ha haz'an dah hazlin', t'a c'eaŋgi nidih dodah; ado bic'in' God bizad ba' hojolne'.

3 Ado la' haŋah-do-nahwi'nā-dah dzizlin'go dadzitsah lé'i ei din-jilt'é'go dahojil'tehgo ha yi'kai.

4 Ako hac'an h jil'ago do bic'in' ajokāh at'é'go, ei'banh kin bikāden an-dazdeznil'go ako'ne'e Jesus bic'in' ei haŋah-do-nahwi'nā-dah'igi tsask'eh bikā dziztin'go ha'da dahazlo'.

5 Ako Jesus dabodlan'go yiyilt'san'go, ei haŋah-do-nahwi'nādah'igi ahodi'nid, Siye', banhigi anil yēni nan'det'an h.

6 Nidih ak'idaaleci'i la' a'kwi nidahāztan h, ako dabijēh biyi'di nitsi'dakes:

7 Di dinehsan' ha'at'é'go ba'ih'go God ya yaŋi? Hai'san' banhigiat'é ané'diāh? God lañh' t'é'yah ni.

8 Ado t'ahhāgo Jesus ei nilc'ih-hwi-sizi'ni beh hoŋ bé'hozín'go ei'di dahayi'di bantsi'dadzikesgo ahodi'nid, Ha'at'é'gošan' danihijēh biyi'di ahodzāigi akot'é'go bantsi'dahkes?

9 Hai di'igisañ' do nidzil'dah, biŋah-do-nahwi'nā-go datsāhigi bic'in'—Banhigi anil yēni nan'det'an h, beh haodzi'igi dats'i? Ni'didāh-go, ni tsas'k'eh ni'dini'go biŋ dahdināh, ha'ni'go haodzi'igi dats'i?

10 Nidih nihil bé'dahodozin, Dineh Bayizci'ni nahsdzan bikāgi beh-boholnih'go banhigiat'é ané'diāh (biŋah-do-nahwi'nā-dah silin'go datsah'igi ahimih:)

11 A'ndišnih, Ni'didāh ado ni tsask'eh nidini', ado naŋan'go nididāh.

12 Ado t'ahhāgo naz'dizah, ado tsask'eh naz'dinil, ado ei t'aaltso dabinaŋ daŋdiyah; ei binina t'aadziltso t'o-hoŋ-adahayu'i, ado God biŋ sodazdolzin'go a'danih, T'ahdo akonēh'go déltsēh'igidah.

13 ¶ Ado be'ek'itd biban h'

go anādzodzah, ado dīneh t'aat'ē-nīt'ēn ha a'la-siliñ', ado t'aaltso nazneztañ.

14 Ado akōñ joga'go Alfi'as biye', Li'vai yolyeh'igi, na'ilyeh'igi dzisdāgo ho dziltsañh'; ado, Šikē yīnaļ, hozdī'nid, Ado nīzdidzāgo hakē dašdiyah.

15 ¶ Ado ako'dzago ēi ba-gan' go'ne' Jesus ajiyāngo dzizdah, ado bic'in'-nīdail-yeh'igi ado bañhigi adanī-gigi ēi t'oahayuigo aldo' Jesus ado ho'daho'āhigi t'a'la'yil nahāztañh'; hālah, t'o-ahojiyu'i ēibañh, ado ēi hakē dēyī'kai.

16 Ado ak'īdaalcī'i in'dah Ferisiz ēi bic'in'-nīdail-yeh'igi ado bañhigi adanī'gigi biļ da'jiyāngo daholtsañh', ako ho'daho'āhigi adēyidi'nid, Ha'at'ē'gošan' bic'in'-nīdail-yeh'igi in'dah bañhigi adanī'gigi biļ da'jiyañh ado biļ dajidlanh'?

17 Ako ēi Jesus yidizts'añgo ahodi'nid, Do-adat'ēh'igi ēi'di do azē-il'ī'ni dēinī'zin dah, nīdih dadīnih'igi t'ē-yah; bañhigiat'ē-bañh-a'dadīni ēi'di, bañhigiat'ē bits'añjīñ' a'ndāhñēh, do bīdīdešniļ' bīniyeh niyā dah, nīdih bañhigi adanī'li ēi t'ē-yah bīniyē niyah.

18 ¶ Ado Jan bidaho'āhi in'dah Ferisiz bidaho'āhi do da'jiyāñ dah; ado hahas-

kai'go adahañih, Ha'at'ē'go-šan' Jan bidaho'āhi in'dah Ferisiz bidaho'āhi do da'ayañ dah, nīdih nih nīdaho'āhi ēi do ako'dat'īñ dah?

19 Ado Jesus ahodi'nid, Igēh'gi nehekāhigi da' ē'is do da'ayañ dah? Azyē'hi t'a biļ nījikai'go, azyē'hi t'a biļ nījikai nī'holzīzjīñ' t'a da'jiyāngo bahaz'añh'.

20 Nīdih bīk'inīlkāngo ēi azyē'hi bits'a' nīdolēļ, ado a'kohgo in'dah do da'jiyāñ dah dolēļ.

21 Dīneh aldo' do la'dah ē-al'ī'ni a'nidigi nānala' ē has'ihī yidiļkād dah, ako'dzah ēi ē a'nīdi i'dilkadt yēni' has'ihīgigi haidozoñs', ako atse'dañ yēni' bilāhgo adodlaļ.

22 Dīneh aldo' do la'dah to-abīdt has'ihī c'il-naatl'oi-bi-to a'nidigi yih idokaļ dah; ako'dzago ēi c'il-naatl'oi-bi-to a'nidigi yēni' to-abīdt has'ihīgigi yidoļdoh, ado c'ilnaatl'oi-bi-to in'dah to-abīdt yēni' t'aadzai dolēļ; nīdih c'il-naatl'oi-bi-to a'nīdigi ēi to-abīdt a'nidigi bih yikāh.

23 ¶ Ado ako'dzago ha-ayiñh-jīñh azliñ'go t'oh-nadāñ biļ da'ak'eh biyī' go'ne' c'ijikai, ako hodaho'āigi ēi yikāhgo t'oh-nadāñ bīnes-t'añ' dayīznīz.

24 Ado Ferisiz adahodi'nid,

Jo'akon, ha'at'é'gošan' ha-ayinh'-jinh' biyí' do-béhazi-ā-ni banjikai.

25 Ado abizdi'nid, Da' t'ahas do Dé'vid a'dza yēnī' nihił bė'dahozinh' dah? šān hoh in'dah hoł nakai'igi dī-cin dazlin' yēnī'?

26 Ēi at'é'go God bī kin go'ne' yah ajiyah yēnī', ako Abai'athar, ēi ts'ide alāhgo nāilni'n'hi ni'lin' yeñdañ, ado bāh, God bic'in' nāhanin'hi jī'yañ, do akot'ēgo béhazi-āñ dah nīdih, ako ēi nāilni'n'hi t'ēyah dēiyañ nīt'eñ; ako ēi ado hoł yī'kaiigi aldo' la' ba'il'tsod.

27 Ado abizdi'nid, Haayinh'-jinh' ēi dīneh ba al'yah, ako dīneh ēi do haayinh'jinh' ba' ahodilyā dah.

28 Ēi' binina Dīneh Bayiz-cī'ni ēi aldo' haayinh'-jinh' beh boholini'hi at'eh.

WOLŦA'I 3.

1 Ado a'la-naadlėh-ba-kin go'ne' yah anādzodzah, ado dīneh lė'i bī'la' niłna' lė'i akwe'e lañ'.

2 Ado ēi t'aaltso ha'dahasid, haayinh'-jinh' biyí' dats'i na'hozdido'lał dani'zingo; ako ēi beh hak'i'-dahozdido-āl biniyeh.

3 Ado aźdi'nid, dīneh bī'la' niłna'igi bic'in', Kwe'e yizinh.

4 Ado ēi t'aaltso abizdi'nid,

Da' béhazi-āngōš haayinh'-jinh' alėh'go biyí'gi do ya-at'ėh'go ahodonil' dah? bañhigi dats'i ahodonil'? Ła' hīnāni yisda'-dol'ėl dats'i? Doda'i, diyolyeł' dats'i? nīdih t'ado ha'at'i'-dah daźdi'nid.

5 Ado do-hoł-hoźon'go bī-ťah dzīdezgal', dabijėih dant'izgo ēi bik'ė do-hoł-hoźon'-dah, ako dīneh abizdi'nid, Nī'la' beh k'idilcīd, ako k'iz-deścīdt, ado ha'la' ha'dalt'e' nasdlin', t'a laji'igi nahalingo.

6 Ado Ferisiz c'ėikai, ado t'ahhāgo Herod dabīc'oni bīł hondahazi-āñ', ha'at'é'go dahodiyol'ėl'igi biniyeh.

7 ¶ Nīdih Jesus ēi hodahoł-āhīgi bīł dašdikai, be'ek'īdt-jin', ado t'oahojīyu'i Galīliden in'dah Judi'ahdo bīkė dayi'kai.

8 Ado Jeru'salemdeñ, ado Aidumi'adeñ, ado Jordan bī-lāhdeñ, ado Tair binādeñ, ado Saido'nadeñ t'oahayui hahaskai, ayodat'é' la' jolił'igi dayi'nigo.

9 Ado hodahoł-āhīgi bic'in' hadzodzi'go ajinīh, Tsīn-nael alts'isīgi kwe'e ša ninol'ėl, hālah t'oahaojīyu'i toh bīk'i-jin' ho daźniłjizgo' ēi'bañh.

10 Ako lañ'i nādabizdi'sāh ēi'bañh. Ako ēi binina hac'in' dahiljiz ho dadīdīlcił dani'zingo t'a nałni bañh daholon'igi.

11 Ado nilc'ih-beh-adéini'-zini éi t'aaltso daholtsan'go candahalé'go hayajin' nitsidahidez'go, Nih God biye' ní'liñh lañh', dahalni'go.

12 Ado, T'ai'yisi t'ado ša daholne'e, bizdi'nid.

13 ¶ Ado hoh dzil bağaŋgo hajiyah, ado t'a hoh dzini'-zinigi, Hak'go, bizdi'nid: ako éi ha haskai.

14 Ado nakits'adah dineh aťah dziz'lā, éi bil nįjikai' dolél biniyeh, ado God bizad yadahalnego ahizdoťať biniyeh.

15 Ado danineh'igi nādėyi-diljėh dolėlgo in'dah nilc'ih-beh-adéini'-zini bi nazi'ni biyideñ ha'dahiznilcėh dolél biniyeh beh-i'holni'hi hahidest'anħ.

16 Saiman éi ha'zi' Pi'ter ha bik'i'-dahnast'anħ';

17 Ado Zebedi biye' Jėms in'dah bits'li Jan, ado éi t'aji'tah ha'zi' Boaner'jiz ha bik'i'-dahnast'anħ', ako éi'di Adin'ih' biye' olyeh;

18 Ado Andrew, ado Fi'lip, ado Bartha'limew, ado Mat'thew, ado Ta'mas, ado Alfi'as biye' Jėms, ado Tha'dias, ado Šaiman, Kė'nadeñ,

19 In'dah Judas Īska'riat, éi nahwisni'igi, ¶ ado kin go'ne' yah ajokai.

20 ¶ Ako t'oahojiyu'i ahināhizdikai, ako do ajuyan a'hodza dah.

21 Ado hak'iso dėidizts'an-go hoť nį'dadodilgo dahdikai; hālah, adadi'nid, Bi'ni' bil c'a silin', éi'bañh.

22 Ado ak'idaalci'i éi Jeru'salemdeñ yikai'igi adadi'nid, Biel'zibub hayi' siziñ lañh'; ado ini'zin-boholni'hi éi beh nilc'ih-beh-adéini'-zini bi nazi'ni hahiznilcėh.

23 Ado a'c'in', Hak'go, bizdi'nidgo abijiniħ, Hane'-beh-ė'dėtin'hi beh: Ha'at'ė'go-šan' Ak'ihodiāhi éi Ak'ihodiāhi haidi'noťcėl?

24 Ado t'ala'i dine'e éi t'a bih alc'in' alts'a'hi'nilgo, éi t'ala'i dine'e do ni'zago behodidonať dah.

25 Ado t'ala' hağa'ni t'a dahoh alc'in' alts'a'-hiji'nilgo éi t'ala' hağa'ni do hwėhodidonať dah.

26 Ado Ak'ihodiāhi t'a hoh a'c'in' naź'di'na'go ado alts'an j'i'liñ'go do hwėhodidonať dah, nidiħ ajin' ha' ni-honti'.

27 Dineh aldo' do la' dineh bidzi'li bağan go'ne' yah adogať dah, ako adėñ bi nalye'i c'idiyojih dah; dineh bidzil'igi atseh bėdzizt'longo in'dah bi nalye'i c'ihizdojih.

28 T'aani a'nihidišniħ, dineh ba'alcini t'aaltso bañhi-giat'ė éi banāhidit'ah dolėl, ado éi t'aaltso baiħ'go God ya yaťti' éi bana'hidit'ah dolėl.

29 Nīdih t'a-hai'-dah Nīl-c'ih-Diyi'ni ba ih'go ba yijil'ti' ei t'ai'yisi do han'didot'al dah, nīdih ei hol'āgo bañhi-giat'ē biniyeh a'dzidzah.

30 Hālah, nīlc'ih-beh-ini'zini hwē holoñ lañh', daždi-nid, ei'bañh.

31 ¶ Ado hamah in'dah hatsi'likeh akwe'e yi'kai, ado t'lodi naziñ'go hac'in'adaas'a', Hak'go, dahalni'go.

32 Ado ei a'la-dzizliñ'igi ho nas'āgo adahodi'nid, Jo'akon, nīmah in'dah nītsi'likeh t'lodi nīkadan'ah.

33 Ado anādabizdo'nidgo ajinih, Hai'sañ' simah in'dah si'tsi'likeh?

34 Ado ei'di hanāgo nīdahāztan'igi bitah jīdēiñ' ado azdi'nid, Jo'akon, simah in'dah si'tsi'likeh danol'iñh'.

35 Hālah, t'a-hai'-dah God bi nahat'a' yik'eh-ho'iñ' siñ t'a ei'di si'tsi'li ado silah' in'dah simah at'eh.

WOLTA'I 4.

1 Ado be'ek'idt bibañghi na'ntin ba ninaz'didzah; ado akwe'e t'oahayui hac'in' niheskai, ako tsin-nael bih jiyah, be'ek'idt biyi'di hol'sañh'; ako t'aateh a'kwi ta-bañhgo jil'ah.

2 Ado hane'-beh-édētiñ'hi lañ'i beh yajil'ti'; ado ho na'ntin'igi beh hadzodzi'go ajinih,

3 Da'isots'an, jo'akon, k'ē-didlē'hi la' k'ididolēl'go c'niyah.

4 Ado ako'dzago k'ēlyēih' niki'jilkādgo la' a'tinjin' ahinezdē, ako ei nīdat'a'i nihes-t'a' go dayi'yañ.

5 Ado ei'di la' tseh'-tahjin' adahinezdē, a'kwi lēz do ho'zoñ holoñ' dah; ado ei t'ahhāgo hadane'sañh', hālah, ei lēz do ba diñañ' dah, ei'bañh.

6 Nīdih dozoñ'go dahidiān-go ei yiyi'zēz; hālah, ei'di bike'tl'ol at'din, ei'bañh, ako altso niñā'.

7 Ado la' c'il-dadēni'ni bi-tahgo ahinezdē; ado ei'di c'il-dadēni'ni dadī'ne'sañh, ako altso bi'gāñh, ako t'ado binest'an' hazliñ' dah.

8 Ado la' lēz ya'at'ē'hi biyi'go'ne' ahinezdē; ado dadī'ne'sañh, ado nītsā siliñ'; ado binest'an' hazliñ', ako la' ta'dingo, ado la' has'tan'dingo, in'dah la' nezna'dingo bilah nī'dasdliñ.

9 Ado abizdi'nid, Dineh t'a-hai'-dah bija holoñ'go beh azdits'a siñ ha'ni'di azdits'iñh.

10 ¶ Ado t'asa'ha dzizliñ-go, t'a akoñ' hanāgo nakits'adah'igi yil nīdahāztan'igi ei hane'-beh-édētiñ'hi olyē'i yi'ndahode'l'kidt.

11 Ado abizdi'nid, Nīhi t'ē-yah God beh-boholni'hi na-

nil'in'go beh-na'nti'ni ei'di nihił bė'da hodoziņłgo niha-dėt'aņh, niđih t'a bi'nidi ni-dakai'igi ei t'aaltso hane'-beh-ė'dėtiņ'hi beh bi'ėiņ' ha'idził.

12 Ako dėzdołtsėł niđih laņh', t'a a'ko niđih do hoł bė'dahodoziņł dah; ado dazdidots'iņł niđih laņh', t'a a'ko niđih do bė'dazdidotiņł' dah; ako do na't'aņ andaž-do'nił dah, ado baņhiđi ada-joni'hi do han'dahididot'ał dah.

13 Ako ei abizdi'nid, Da' di hane'-beh-ė'dėtiņ'higiš do nihił bėdaho'zin dah? A'ko-šaņ' ha'at'ė'go hane'-beh-ė'dėtiņ'higi t'aaltso nihił bė-dahodoziņł?

14 K'ėdidlė'hi ei God bizad k'idilėh;

15 Ado di'di ei sad k'izdilā yeņdaņ aņiņiņ' aņinezdėigi at'eh, niđih t'a dazdits'iņh'go t'ahhāgo Ak'ihodiāhi dahdi-ğāhgo, ado ei sad dahajėih biyi'dėiņ k'idolyā yeņi' yił dahdilwo'.

16 Ado di'di ei t'a akot'ė'go tseh-ťahgo adahinezdė yeņi' at'eh; ako ei'gi sad dėidits'iņh'go t'ahhāgo baņh bił daho'zoņ nehelėh'igi.

17 Ado ei'di bi ke'-tl'ol a'dadingo, ako t'o konagan-jiņ' bėdahodinah. Ado bik'i-jiņ' ei sādigi binina baņhiđi a'hot'iņhgo, in'dah ak'ėdiniņ'

jiłėh'go t'a a'ko t'ahhāgo bik'ė jidigoh.

18 Ado di'di ei la' c'il-dadė-ni'ni bifahgo k'idolyāhigi at'eh; ei'di sad dėidits'iņ'hi,

19 Ado nahasdzaņ bikāgi beh-ināni yantse'kesi in'dah bina'adlo'go daati'ni, ado nānałā' bida'hononi'ni t'aal-tso, ei di di'igi dabijėih biyi'go'ne' nehele, ado ei sad ye-ni' niđėłtsėd, ako dabines-t'aņ' do dahalėh' dah.

20 Ako di'di ei lėz ya'at'ėh'-igi k'idolyah'igi at'eh; ei'di sad dėidits'iņhgo dayodla'nėgi, ado ei'di dabinešt'aņ' ni-dahwilėh, la' řadingo, ado la' hasťaņ'dingo, in'dah la' nez-na'dingo bilāh ni'dadlėh.

21 ¶ Ado ei abizdi'nid, Da' a'k'a-koņ' yah itiņh'gōš tsit-s'a biyā go'ne' adotiņł bini-yeh, tsask'eh biyā go'ne' dats'i adotiņł' biniyeh? Ado a'k'a-koņ' ana'tsigih dats'i do adotsih' dah?

22 Hālah, akwe'ė niđaznił-in'igi ei'di t'aaltso bė'hodo-zinił, ei'baņh; ako t'aaltso nanil'in niťeņigi ei'di t'a-at'eh do'nił.

23 Dineh t'a hai'-dah bijā holon'igi beh azdits'a' šiņ ha'ni' azdits'iņh.

24 Ado ei abizdi'nid, Da-dohts'a'i ei hažo'o dayi'sołts'aņ. T'a dineh ba ina'nėł-āņhigi ei t'a akohgo ni'ėiņ' bina'nėł'aņh' dolėł; ado nihi

dadohts'a'igi.ēi bi'lāhgo niha adolnīl.

25 Hālah, ēi hwē holon'igi, ēi hoh hādolyēl; ado ēi do hwē holon'igi ēi'di hoh'igi nīdih haġa'dolyēl.

26 ¶ Ado aźdi'nid, God alāhgo-beh-boholni'hi ēi dineh la' alastsi lēiyi' go'ne' k'idilah nahalin.

27 Ado nījilwoš ado naz'di'nah, t'ēgo in'dah jin'go; ado alastsi yēni' dinisēh ado hanisēh, ako ēi do hoł bēho'zin dah.

28 Hālah, nahasdzañ ēi t'a bih binest'añ' ha'inisēh, bit'añ atseh, ado binest'añ' ado bik'ijīn' bilastsi t'aat'eh binest'añ' biyi'digo halēh.

29 Nīdih anest'añ'igi nīt'inh'go ēi t'ahhāgo beh-ige'si beh yiyigēs' lēh, hālah, agiz ba'holziz, ēi'banh.

30 ¶ Ako aźdi'nid, Hāsañ' yit'ēgo God alāhgo-beh-boholni'hi? ado ha'at'i'sañ' bił ahi'nolnin šiñ bił ahēlt'ēgo adadilnīl?

31 Ēi c'il la' binā a'ohgo aniltso'i nahalin, ēi anāigi k'idolyāgo ēi ts'ide anā t'aaltso bo'ohgo aniltso.

32 Nīdih k'idilyēh'go ado dinisēh, ado c'il t'aaltso bilāhgo at'eh yilēh, ado bigan ayoadat'ē yilēh, ako bi caha'ohgo nīdat'a'i kē'dahat'inh.

33 ¶ Ado lañ'i hane'-beh-

ē'dētinh ēi beh bic'in' God bizad beh hadzisdzi, t'a akot'ēgo ēi t'a bidaznēl'an'igo dazdizts'añ.

34 Nīdih hane'-beh-ē'dētinh t'agēdgo t'ēyah do bic'in' yajil'ti'dah; ako ēi t'asa'ha dzizlin'go t'ai'yisi hažo'ogo hodahol'āhigi t'aaltso t'a bēho'zingo beh bił hojolne'.

35 ¶ Ado t'a ēi bijinh', i'i-āngo ēi abizdi'nid, Tin' be'ek'idt yonan'igo dikāh.

36 Ado t'oahojiyu'i yēni' altso hats'añjin' dahdabizdilka'igo ado t'akojit'ēh'igo dahdaždil'ēl'go jī'kai.

37 Ako ayoat'ēgo dē'yol, ako tsin-naēl toh bih dahalk'ołgo ako k'aden hadebin.

38 Ado hoh t'ēyah tsin-naēl bikēdigo tsial bik'ijīn' ajilhoš, ado ts'edahodzisitgo adahodi'nid, Na'nti'ni da' ha'ni'di a'didinliš ni nī'zin?

39 Ado nīzdi'na'go nī'yol yēni', Hazo'ogo, bizdi'nid; ado toh t'ēyah, Hozon'go ašt'ēdi't'eh, bizdi'nid. Ako nī'yol yēni' ašt'ēdi't'e' ado t'ai'yisi hodiyl.

40 Ado ēi abizdi'nid, Ha'ati'sañ' biniyeh ayoat'ēgo nī'daldzit, ado ha'at'ēgošan' do da'ohdlañ' dah?

41 Ako ēi t'ai'yisi bē'dadzisdzid ado a'dahizdo'nid, Ha'at'i lañh dineh šiñ at'eh,

nī'yol nīdih ado toh nīdih bik'eh dahol'inh'?

WOLĀ'I 5.

1 Ado be'ek'īdt yona'nīdi jī'kai la' kē'yah Gadāra hol-yē'di.

2 Ado tsin-nael biyī'deñ hajiyāgo t'ahhāgo jīdaścā bīfahdeñ dīneh lē'i la' nīl-c'ih-beh-i-nī'zini bī sīziñ lē'i hadah niyah.

3 Ako jīdaścā bīfahgo kē-hat'īñ lañh'; ado dīneh do la' beh otl'ol at'ē dah, bēs-dahol-za'īgi nīdih dodah.

4 Hālah, ala'tsin nīna'nī'li ado bēs-daholza'īgi nīdih t'ahañh beh bēetl'oh, nīdih bēs-daholza'īgi t'ēyah yiyīl-dlād, ado ala'tsin nīna'nī'li t'ēyah niyī'īh; ado dīneh nīdih do la' ast'ē bo'le' at'ē dah.

5 Ado t'aa'lajīñ jīñ'go ado tl'ēgo nīdih dzīl biyī'go na-gāh, in'dah jīdaścāgo na-gāh, dīlwošgo in'dah tseh yeh nī'īdīlgēs.

6 Nīdih nī'zajīñ Jesus yiyī'tsañ'go yīc'īñ nī'dīlwođt ado hayājīñ nītsīdīne'go'go nahoskan.

7 Ado yē'go hadol-gāzgo adī'nīd, Hāsañ nīdesīl, nīh, Jesus a-gāgo ayoat'ē God bi-ye' God bīnal a'ndēsñih, do tīhosñih'go ašīdī'līl dah.

8 Hālah, dīneh biyī'deñ hanīnāh, nīh nīl-c'ih-beh-inī'

zini nī'li'ni, bīzdi'nīd, ēi'-bañh.

9 Ado, Hāsañ yīnilyeh, hozdī'nīd. Ado anaždo'nīdgo a-jīñh, Lañ'i yīnīšyeh, hālah, t'oahonī'yu'i ēi'bañh.

10 Ado t'ai'yīsi Jesus na'yoskan: kē'yah t'akā bīts'anjīñ anīhino'kād, yīlñi'go.

11 Ako a'kwi dzīl bī'gahgi bīso'di t'oahayui da'ayañ'go nanīlkād.

12 Ado ēi nīl-c'ih-beh-adēi-nī'zini yēnī t'aaltso nī'dahokāñhgo adanīh, Bīso'di biyī'go'ne' adanīhī'āh, ako ēi'di bīh hīdikāh.

13 Ado t'a a'ko Jesus bādī-nīañh'. Ado nīl-c'ih-beh-adēi-nī'zini hayī'deñ hahazjē, ado bīso'di yih dahaswođt; ado nanīlkād yēnī t'a inīdzī'li beh bīdah go'yah na'dijē ado be'ek'īdt biyī' go'ne' aheswođt, ako toh abīs'dīnd.

14 Ado ēi'di t'aaltso bīso'di nīdažnīlkād yēnī a'kohgo yo'adziswođt, ako kīn-hal'āgi badahojolne', ado bīnāgo kē'yah ađo'. Ado ēi t'aaltso c'ēhezjē, halā-hodza lah danī'zīngo.

15 Ako Jesus yahaskai; ado a'kwi nīl-c'ih-beh-inī'zini bī sīziñ yēnī do-at'ēh'igo, ado bīntse'kes k'ezdongo, ado hadīt'ē'go sīdāgo dadzīl-tsañh; ako t'aadzīl'tso nīda-dzīsdzīd.

16 Ako dīneh dabinal'īgi ēi yeh hoł daholne' ēi'di dīneh nīlc'ih-beh-ini'zini bī siziñ yēni' haidzāigi 'ado biso'di a'dzāigi yadaholne'.

17 Ado t'ai'yisi ni'dahokañh, Nihi ké'yah bits'anjiñ nandlèh, dahalni'go.

18 Ado ako tsin-nael bih iyāgo, ēi'di nīlc'ih-beh-ini'zini hwi siziñ nīt'en yēni' na'hokañh, Nil honiston' dolèt, halni'go.

19 Akot'é' nīdih Jesus, Dodah, hodi'nid, nīdih nağan'go nīdidāhgo ako Boholni'hi ayot'é sah a'yilah ado ša joba' dīni'go nik'iso beh bīl daholne'.

20 Ado dašdiyah; ako Dika'polis kin-hadas'āhigi bi-tahdi t'aat'é-nīt'en Jesus ayoat'é yeh ast'é-hodla'īgi ēi' ba hojilne'. Ako dīneh t'aadziltso t'o-hoł-adahayu'i.

21 ¶ Ado Jesus tsin-nael beh tse'na nādzīdzāgo, ako dīneh lañi ha a'la nānasdliñ'; ado be'ek'īdt bibaňh'gi nādzīdzah.

22 Ado nīt'en jo'akon, a'la-naadlèh-ba'-kin beh-boholni'hi la' ha niyah, Jairus yolyeh'īgi, ako ho dziłtsaňgo hake'tsinjiñ' nītsidīne'go.

23 Ado t'ai'yisi na'hodzokan, ako anih, Sitsi' alts'i'siyē k'adēni' bī'nitsaňh': ako na'hoskan, Hak'go, ādi ni'la'

beh bik'i didil'ni, nādīdodał ado hīnā dolèt biniyeh.

24 Ako Jesus bīl dašdiāz; ado dīneh lañi hakē yikai'go ho naš'ziz.

25 ¶ Ako asdza'ni lēi la' dīl biga'dīnestał laňh', ako ēi t'a akojit'é'go nakits'adah na'hai laňh'.

26 Ako lañi azē adēi'ni bik'é lañidi tīhodzozni, ako ha nalye'i yēni' alts'o badziz nīl, ado t'ado nāzdidzā dah nīdih t'o yo'weh dah a'dzīdzah.

27 Ako nīt'en Jesus bahojī'ni, ako ahēnalai' bīne'dēngo jīniyah, ako bī ē bizdēlcit.

28 Hālah, bī ē t'éyah t'o bīdīnīscit nīdih hadalt'eh anāsidodlił, jīni'go, ēi'baňh.

29 Ado t'ahhāgo ha dīl hāliñ yēni' as'diñd; ako t'a dziziñ nīt'en nałni'hi bīts'añdo haťah ya'hot'eh dzizliñ'go hoł bē'hoziñd.

30 Ako Jesus t'ahhāgo biyī'di bīl bēhozīn ēi diyīn biyī'dēñ hayāgo, honas'āhigi bic'in' nīdzizyiz; ado adī'nid, Hai'saň' ši ē yidēlcit?

31 Ado ho'dahoťāhigi adahodī'nid, Joh nīndzis'āh, ha'at'é'gošaň' ako adīnih, Hai'saň' sīdēlcit?

32 Ado dīneh bīťah dzīdezgal, ado a'dzīdzāigi hwiłdolaťsēłgo.

33 Nīdih ēi asdza'ni nas-

dzid ado bīfah hoditlit, a'ho-dilyāigi hoł bēho'zingo, ako biyājīn' nītsizdīne'go'go do-woc'idgo altso beh bīł hojole-ne'.

34 Ado asdza'ni abizdi'nid, Sitsi' yinidla'ni ei'di hadat-te' ana'nidlā, nił hozon'go nanināh, ado nałni yenī' bits'ańdo hadanilt'é'go.

35 ¶ Eī t'a yajil'ti'go dīneh la' a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'hi ei bağanden yī-kaigo ei adadi'nid, Nitsi' yē-ni' daztsańh; na'nilė'is Na-nti'ni banant'inh.

36 Eī t'ahhāgo Jesus, ei sad beh haodzi'igi yidizts'ań nī-dih a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'igi ayidi'nid, T'ado nił hoye'i nīdih t'o indlańh.

37 Ako dīneh hai'-dah akōn doda'go yeh hoł'a, Piter, ado Jėms, ado Jėms bitsi'li Jan, ei t'ėyah bīł dađdikai.

38 Ado a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'hi bağan'di jīniyah, nīt'eń ha'hoāgo dzidizts'ań, la' andacah, ado la' ayoits'a'go dacāh.

39 Ako yah ajiyāgo ei abizdi'nid, Ha'at'i'sań' bīniyeh ha'hoł'āh ado dahcāh? Di at'ėd ei do daztsań' dah, nīdih t'o' alhoś.

40 Ado ei do il-ilińh yeh hādādlōh. Nidih t'aadziltso c'ihozniniłkādgo at'ėd bīze'e in'dah bīmah ado bīł nīji-

kai'igi, e'idi t'ėyah at'ėd si-tiń go'ne' bīł yah ajokai.

41 Ado at'ėd bī'la' dziltsod-go abijinih, Talitha, kumi, ako ei, At'ėd a'ndišnih nīdi-dāh, jini'go olyeh.

42 Ado t'ahhāgo at'ėd nī-didzah ado dėyah, hālah, ei nakits'adah bī na'hai, ei-bańh. Ado t'aadziltso t'ai'yisi ayoat'é'go t'o-hoł-adaha-yu'i.

43 Ado ei t'aadziltso t'ai'yisi hažo'ogo abizdi'nid, T'akah dīneh la'dah bīł dahoł-ne' yi'la, ado at'ėd ha'at'i dah ba'nołtsod, hođdi'nid.

WOLTA'I 6.

1 Ado ei bits'ańdo dahnz'-didzah; ado t'a hoh ha kė-yahgo anādzodzah; ado hodahoł'ahīgi ei t'a hakē yi'kai.

2 Ado haayinh-jinh azliń'-go, a'la-naadlėh-ba'-kin biyi'go'ne' nināzdīnitań, ado lańi dahozdizts'ańgo ei t'o-bīł-adahoyuigo adanih, Ha'at'i bits'ańdośań' di dīneh t'a-altso bīł bēho'zin? Ado bayilyah'igi lańh' ha'at'i beh-hódzāni siń at'eh? ado di ahoni'li ayoat'é'i nīdih la'yoli'go yanāğah?

3 Da' dī'is do nī'izi'hi at'in'dah, Meri biyaz, Jėms ado Joses ado Judah ado Simian bī'nai? ado dabidėziis do bīł nekai dah? ado ei t'aaltso do bīł jilind' dah.

4 Nídiĥ Jesus ěi adahodi'nid, Ahodoni'li-yahalne'ěi ěi beh-ĭl-ĭli'ni do beh at'din dah, nídiĥ t'a ha k'e'yahdi ado dahak'ęigi ado bił haji-ję'ęigi ěidi t'ęyah do bił jili'n' dah.

5 Ado a'kwi ahoniĥi ayoida-t'ęi do banjigā dah, nídiĥ t'adokwi danineĥ'ęigi ěi t'ęyah bĭk'i daždilniĥ'go na'hiždilję.

6 Ado t'o-hoł-ahoyui, hálah, do da'odlan' dah, ěi'banĥ.

¶ Ado bināgi kin-nazni'ligo naznitin'go řazdiyah.

7 ¶ Ado ěi nakits'adah'ęigi, Hak'go, bizdi'nid ; ado naki niłāgo adzis'a, ado adzilgo beh-oholni'hi niłĥ'ih-bęadęini'zini i'nazi'ni beh ha'hi-niłĥ'hi ěi t'aatso bah ĥiz-dęz'añĥ.

8 Ako a'dadoni'li beh bi-c'ĭn' hadzodzigo ajĭniĥ, Ha'a-t'ĭh'ęigi dah t'ado dayinołe'hi, nídiĥ giš t'ęyah, dahna'ayizi ěi dodah, bāĥ nídiĥ dodah, niĥę azis biyi' go'ne' beso nídiĥ dodah:

9 Ako keh bĭke'giz-haaz-t'ęigi t'ęyah bi ni'dasoęzgo, ado ě-tsoĥ naki'go aldo' do-dah.

10 Ado adabizdi'nid, T'a kingi dahkāĥgi t'a a'kwi ni'dasodah, hājin'dah nādadoĥkāĥgo in'dah dahdahidoĥkāĥ dolęł.

11 Ado t'a-ĥai'-dah do da-

niĥi ni'zinigi ado do t'a'k'adt danĭĥi dizts'añ'ęigi ěi bits'añ-jĭn' dahdadohkāĥgo, niĥike biyi' řęz ha'danołdęĥ dolęł, ako ěi beh-ęho'zini biniyeh. T'aanigo a'niĥidišniĥ, bana-hat'in' bijin'go Sadam in'dah Gamarrāĥ ěi'gi biłāĥgo řidahwiždoniĥ.

12 Ako c'įdadziskai, ado God bizad yadaholne', ěi di-nęĥ banĥigi adajoni'li banĥ-daho'ni'go yo'adahįzdidoał biniyeh.

13 Ako lañ'i niłĥ'ih-behadęini'zini ha c'įdahąję ; ado lañ'i danineĥigi tlah ho dadziztlę'go na'dahoždilję.

14 ¶ Ado alāĥgo-nat'āni Herod ěi haho'ni, hálah, t'a-at'ę-nit'eñ ha'zi' ba hane'go aĥidezdlad ěi'banĥ ; ado ěi ad'i'nid, Jan nahadłāgo-řa-agisi yęni' ěi'di daztsañ'dęñ nādi'na' řa'sin, ěi' binina di ayoadat'ęi yanāĥah.

15 Nānałā' ěi adaniĥ, Elai-jah at'iñĥ ; ado nānałā' ěi adaniĥ, ahodoni'li-yahalne'ěi at'iñĥ, doda'i ěi la' at'iñĥ.

16 Nídiĥ Herod ěi yiyi'nigo ad'i'nid, Jan, bitsi-ts'in k'ini-giz yęni' at'iñĥ, ěi daztsañ'dęñ nādi'na' lañĥ'.

17 Hálah, Herod t'a hoh Jan bĭka ijiłā'go ako yah ajił't'e, hálah, Herodias yol-yęĥ'ęigi binina, ěi Herod ĥatsi'li Fiłip bę asdzañgo ; ado ěi badziz'yeh ěi'banĥ.

18 Hálah, Jan èi Herod ayí-dí'nid, Bík'eh-ahoni'li bik'eh-go nítisi'li bè asdzan'igi nè asdzango do behaz'án dah;

19 Èi'banh Hero'dias yol-yèh'igi hac'in' do-bíl-hozon'dah, ako hodiyes'hèl ní'zín nít'en, nidih t'a' dodah.

20 Hálah, Herod èi Jan bíl ní'linh, dìneh banhigiat'è-banh-at'dini ado dìneh diyí'ni nilin'go hoł bèho'zín, èi'banh yaahalyań nít'en; ado hozdizts'ango lań'igo a'dzah; ado bíl hozon'go ho dizts'ań.

21 Ado bihonédzan'jin' ayil'kańgo Herod bidízein-yèni'-bí-jinh banāholzizgo, t'a ake'ego nidant'āhigi ado alāhgo-silāgo - bindant'āhigi, ado Galiligi dìneh daat'ini, èi' bah lań'i c'iyāń a'yilāgo hats'ań dai'yań.

22 Ado Hero'dias bic'e'e yah iyāgo dabinał olziz; ako Herod in'dah t'aaltso yil nahāztan'igi èi'di bíl ya'adat'eh. Ado alāhgo-nat'āni èi ayidi'nid, T'a ní ní'zínigi si níkédgo èi nadeslèl.

23 Ado èi at'éd bic'in' God binał a'dè hadzodzi: T'a ní ní'zínigi si níkédgo èi nadeslèl, alāhgo-beh-síholnih'igi nidih ałni'do.

24 Ado at'éd c'inadzāgo bimah ayidi'nid, Ha'at'i'sań' yí'deskił? Ado bimah adi'nid, Jan nahadlāgo-ŋaagi'si bí tsi-ts'in lańh'.

25 Ado at'éd t'ahāgo alāhgo-nat'āni yil yah anal'wodt, ako yiyikédgo ajinih, T'a k'adt lèts'a biyí' Jan nahadlāgo-ŋaagisi bí tsi-ts'in èi sadiāl.

26 Ako alāhgo-nat'āni t'ai'yisi banhbi'ni, nidih a'dè hadzodzi'igi in'dah bíl nidziztan'igi binina do lahgo anjo'dle' a'dza dah.

27 Ado t'ahāgo alāhgo-nat'āni salāgo la' ayil'a, ado, Bí tsi-ts'in naniāh, bízdi'nid; ado akōń jiniyāgo yah-i'i'nił go'ne' ha tsi-ts'in k'izniğiz.

28 Ado ha tsi-ts'in yèni' lèts'a beh naznikańh, ako èi at'éd baznikańh, ado at'éd èi bimah yènikańh.

29 Ado hodaho'ah yèni' dayi'ńigo haži'i yèni' nideiditiń'go ado yo'adayilah.

30 ¶ Ado èi'di dal'adi yèni' t'aadziltso Jesus ba'alk'eh ahan ninādziskai, ado adaji'tińdi in'dah beh nidazneztan'i èi'di t'aaltso beh bíl dahojolne'.

31 Ako adabízdi'nid, Hak'go, nihi t'èyah t'asa'ha kè'yah-do-naadah'igo dikāh, hanizahjidah hādadilyinh biniyeh.

32 Ado èi t'asa'ha do-naadah'igo tsin-nael' beh ajokai.

33 Ako dìneh lań'i dađdikai'go daholtsańh, ado lań'i hwé daho'sińd, ako kin-adasadeń la' t'a'ni' t'ala' daji'-

jēhgo t'a hoh atseh a di nī-
jizjē ado hac'in' niheskai.

34 Ado Jesus a'kwi hajiyā-
go dineh t'oahayui yil'āgo
dziltsaṅh, ado t'o baa'āha
dzinizin; hālah, dibe na'nīl-
kādi beh at'din nahalingo,
ēi'baṅh; ako laṅ'i beh nī-
naž'dinītaṅ.

35 Ado dožoṅgo yaadez'ān-
go hodaho'āhigi ha yī'kaigo
ado adadī'nid, Di do-naa-
dah'īgi at'eh laṅh', ako k'adt
dožoṅ'go hił'c'in':

36 No'wehjin' ahokāh, bī-
dinīh, kin-da'laṅ'go ado bī-
nāgo dahogaṅ'go, ako'ni c'i-
yan nī'dēidiyoṅnīh, hālah,
t'ado dayoīyaṅ'i dah, ēi'baṅh.

37 Ako hoh anābīždo'nid,
Nīhi ba'da'nołtsōd. Ado
adahodī'nid, Da' naki'di nez-
na'din yal bi'gahgōs bāh nī-
dahidil'niṅ, ako ēi nīhiṅ'saṅ
dēidoyiṅ?

38 Ado abijiniṅ, Dokwi'saṅ'
bāh nī'dahjāh? nīhilah da-
noł'inh. Ado hoł bēdahō-
zind'go adaždī'nid, Bāh aš-
dla' laṅh', ado lō t'ēyah naki'.

39 Ado a'dadonili beh bī-
c'in' hadzodzī: Ako a'laṅ
no'jāgo t'loh bikā dī'nohbiṅh
dabīždī'nid.

40 Ado ēi t'aaltso nezna'din
in'dah ašdla'din danēlt'e'go
a'laṅ nihezti'go dadī'nezbīn.

41 Ako bāh ašdla'yēnī in'-
dah lō naki'yēnī dašdī'jāgo
de'go ya'dilhił bic'in'go dzi-

dežgal ado sozdolzin, ado
bāh nīdzizti'go hodaho'āhigi
badziznił ado ēi yadayiznił,
ado lō naki'yēnī alts'a'dziz-
nił'go aldo'altso biṅa-dzizni.

42 Ado ēi t'aadzil'tso da'ji-
yāṅgo t'ai'yisi hwih dadziz-
liṅ'.

43 Ako ēi nīdahastī'īgi nī-
dadzizlāgo ts'izis nakits'ā-
dah bī hadē'biṅd, in'dah lō
aldo'.

44 Ako bāh dajiyān'īgi
t'aadzil'tso ašdla'di mil dī-
neh jilt'ē laṅh'.

45 ¶ Ado t'ahāgo hodahoł-
āhigi bic'in' hadzodzī: Tsin-
naēł bih hokāhgo be'ek'idt
yo'nanigo šiba' Bethsē'dahgo
wohkāh, šī t'ēyah t'a di dī-
neh t'aaltso yo'wehjin' bīdi-
dešnił.

46 Ado ēi t'aaltso yo'weh-
jin' bīždī'nidgo dził bih ji-
yah, ādi sozdīdolziṅ bīniyeh.

47 Ako i'i'āṅgo tsin-naēł
ēi be'ek'idt aṅni'di yioł, ado
hoh t'ēyah t'asa'ha nī'di nī-
jigāh.

48 Ado hac'in' nīdahwi'nā-
go dajil'ēłgo hodziltsaṅh,
hālah, hadahdeṅ nī'yolgo,
ēi'baṅh, ado yīkaiṅ' t'ah'jin'-
go bandzīdzah toh bikādeṅ
jogał'go; ado t'o hwi'gah
dašdigah nīt'eṅ.

49 Nīdih toh bikāgi jo-
gał'go dahodziltsaṅh nił'ih
at'inh daznī'zīngo bik'ē ha-
dazdešgāž.

50 Hálah, éi t'aaltso dahol'tsaŋgo hak'é bildahoyé. Ako t'ahāgo bic'in' yajilti'go abizdi'nid, Nihil daho'zon'go, di'di shi ast'inh, t'ado nidaldzi'ti.

51 Ado bic'in' tsin-nael bih jiyah, ado ni'yol yeni' a'holdilze: ako t'aaltso t'ai'yisi t'o-hol-adaho'yui, ado do bo'honeango bantsi'dadzizkez.

52 Hálah, bah bil nahayah'yeni' t'ado bantsi'dadzizkez dah, hálah, dabijeh ei dat'is ei'banh.

53 ¶ Ado t'aadziltso tse'na nijikai'go ako ke'yah Gene'seret holye'jin' jik'ai, ado tsin-nael dahdadziztl'onh.

54 Ado tsin-nael biyiden hajokai'go t'a a'ko dineh hwé'daho'sind.

55 Ako ei ke'yahigi t'at'e-nit'en ta'dazdijego daninehigi tsask'eh bikagi naztin'go niki'dazdijā akwe'e t'a hoh hoho'ni'go.

56 Ado t'a nijigahigo kinhadasa'go, ado kin t'a adalc'indi dah, ado binagi dah kin'igi dah, ako ei kin-tah nidahazt'igo daninehigi nidajizjā, ako ni'dahokanh, ha e t'eyah bibanh'gi nidih yidadidolcil dajini'go; ado t'a azne'lan'go hodadescid'igi ei t'aaltso hadalt'e nidasdlin'.

WOLTA'I 7.

1 Ado Ferisiz hac'in' ne-

heskai ado ak'edaalci'i aldo'la' Jeru'salemdeñ niheskai.

2 Ado ei hodahol'ahigi la'bila' t'a dacingo, ei do behaz'ani k'ehgo taa'dadesgi'zi yil daayaŋgo dayiltsanh.

3 Hálah, ei Ferisiz in'dah Juz dine'e t'aaltso ha'la' do hazo'o tadadzigisgo do da'jiyañ dah, alk'idañ behaz'an yeni' t'ah nidih t'a ako'dajil-inh.

4 Ado na'inih bahaz'anden nidakahgo, do taa'dadzigisgo do da'jiyañ dah; ado lan'igo beh nidahodi'nestañ, a'sā, ado lets'a, ado bes-asā-litso'igi in'dah bika-ada'ni ei tadadzigis.

5 Ado ei Ferisiz in'dah ak'edaalci'i nidahodil'kidt, Ha'at'é'gošan nidahol'ahigi alk'idañ behaz'an'igi do bik'ehgo dajina dah, ado bila' do tadegisgo t'eyah daayañh?

6 Ado anabizdo'nidgo abijinih, T'aanigo Aize'ah niha halne, Nihi i'dahol'in'igi, t'a be-ak'eašcinh yengi at'é'go, Di dineh t'a biza dabanh'do t'eyah beh bil danishlinh, nidih dabijeh t'eyah do beh bil danishlin' dah.

7 T'a a'ko nidih na'nle'i sic'in' nidaha'la, dineh yehas'ani yeh nida'nti'ni, ei'banh.

8 Hálah, God yehas'an'igi ei yo'adahidohāh, ei'banh, ado dineh yeh niha nida-

has'an'igi éi dayinohtañ, éi'di lét's'a in'dah beh-adla-ni tanagisi: ado lan'i ako-dat'eh'igi a'daht'inñ.

9 Ado abizdi'nid, God yéhas'an'igi yo'adahott'id lañh', t'a nihi bèn'dahosoł-an'igi t'éyah dayi'nohtañ.

10 Hálah, Mozes adi'nid, Nize'e in'dah nimah nił ni-liñh, ado t'a-hai'-dah la' sad ničoñgo beh bize'e in'dah bimah ya yał'ti' siñ éi'di t'ai'yisi dadotsal.

11 Nidih a'dadohnih, Dineh la'dah bize'e in'dah bimah a'yididonił, T'a ha'at'i'hi dah sé holo'ni nihika-adolwoł'igi éi Karban at'eh, (ako éi God badét'añh, olyeh,) éi'di ako do hohoditi' dah.

12 Ado bize'e in'dah bimah dah yika-adolwoł yēni' bic'in' badanohciñ.

13 Ako nihi bèn'dahosoł'ani éi beh God bizad nidaltséd, ado ako-dat'eh lan'i banah-kai.

14 Ado dineh t'oahojiyu'iigi, Hak'go, bizdi'nidgo abijinih, T'aanołtso da'si'nołts'añ ado nihił bé'daho'zin le'.

15 Ha'at'i-dah dineh bikāden bih dogal'go cingo a'bidoli'ti éi at'din; nidih dineh biyi'deñ hadoga'ti éi t'éyah cingo a'bidolił.

16 Dineh t'a-hai'-dah bija holo'go beh azdits'a' siñ, ha'ni'di azdits'inñ.

17 Ado dineh yil'ahigi bi-ts'anjin' kin go'ne' yah aji-yāgo, hodahoł'ahigi hane'-beh-é'detinh yi'ndahodeł'-kidt.

18 Ado abizdi'nid, Da' nihiis aldo' do nihił bédaho'zin dah? Da' doš dah'in' dah, t'a ha'at'i'hi dah dineh bikāden biyi' gone' ahwilèh' éi do hañh cingo ahalèh' dah.

19 Hálah, éi hajèih do yih halèh' dah, nidih habidt t'éyah yih halèh'go hağah ha'lèh, c'iyān éi t'aaltso do bañh cin dah a'dèle'.

20 Ado azdi'nid, Dineh biğahwilè'hi éi hañh cingo ahoł'inñ'.

21 Hálah, dineh biyi'deñ ado bijèih biyi'deñ ničo'go niłtsi'hakesi hahwilèh, éi adilyeh, na'ageh', adiyolyeł,

22 Aniiñ', ada'hononi'ni, bañhigiat'è, na'adlo', ba'da'i'hi, ak'édinih, azaho'ciñ', a'daha'ni'hi, a'hodigis:

23 Di'di bañhigi adat'è t'aaltso dineh biyi'deñ hahwilèh, éi'di dineh ba ihgo a'yil'inñ'.

24 ¶ Ako nizdidzago dašdi-yah Tair in'dah Saidan kè-yah bibañhdi jiniyah. Ado ādi kin go'ne' yah ajiyah, ado dineh, T'aka la'dah yonih' yi'la' jini'go, nidih do nizdot'inñ at'è dah.

25 Hálah, asdza'ni lè'i la' bic'e'e alts'isi-yē niłc'ih-beh-

iní'zini bī siziñ'go ha ho'nī lañh', ado ēi niyāgo hayājīñ' nītsidine'go'.

26 Ako di asdza'nī ēi Grik dīne'e at'eh, Sairo-Fīnī'sa dīne'e ēi bīts'añdo jilīnh. Ako na'hokañhgo, nīlc'ih-beh-iní'zini í'sizi'ni śic'e'e bīyī'deñ hanīlcéh, jidi'nid.

27 Nīdih Jesus ahodī'nid, Bī'nī' ałcīni atseh hwih dālēh; hālah, ałcīni bī c'īyañ lēcañ'ī bic'in' ahīlt'id'go ēi do ānī' dah.

28 Ako asdza'nī hanānādzīgo ahodī'nid, Boholnī'hi, lēcañ'ī nīdih bīkā-ada'ni bīyāgo ałcīni bī'lak'ē hadandēh'īgi ēi dēīyañh.

29 Ado asdza'nī anābīzdo'nid, Kot'ēgo haindzi'īgi ēi'bañh nīdīdāh, nīlc'ih-beh-iní'zini ēi nīc'e'e k'adt yiyī'deñ hayah.

30 Ado ha kīngo nīdzidzāgo, hac'e'e tsask'eh bīkāgo dasitīñ'go dziltsañh, nīlc'ih-beh-iní'zini yēnī' hayī'deñ haya lañh'.

31 ¶ Ado bīk'ījīñ' Tair in'dah Saidan kē'yah bībañhdo dahnaz'didzah, ado Dika'polis kē'yah bīyī' go'ne' c'īzniyāgo Galīli be'ek'idīgi jīniyah.

32 Ado ēi la' hajē'kałgo in'dah do hats'id yajīłtī'dahgo ēi bīl na'dadziskai, ako, Bīk'ī'dilnīh', dahojinī'go nī'dahojokañh.

33 Ako jil'adi bīts'añdo t'a-sa'ha hoł daśdiaž, ado ādi hajēyī' go'ne' aždolnī', ado haždīzēgo hatso bīzdełcīt.

34 Ado ya'dīłhīł bic'in'go dzīdez'in'go a'dīł hadzodzol' ako ahozdī'nid, Effa'tha, ēi An ant'eh olyeh.

35 Ado t'ahāgo haja an at'ē siliñ', in'dah hatso do at'ē'hi dah anal'yah, ako t'a bēho'zīnīgo yajīł'tī' dzizliñ'.

36 Ako t'ai'yisi, t'akah dīneh la'dah bīł daholne', hozdī'nid: nīdih t'a yo'wehīgo yadaholne'.

37 ¶ Ako t'ai'yisi t'oholadaho'yuigo adajīnīh, T'aaltso ya'at'ēh'go yanayah; bījē'kałigi nīdih adits'a'go a'yilah, ado do yałtī'ī nīdih yał'tī'go a'yilah.

WOLTA' I 8.

1 T'a a'kwī nēka' yeñdañ t'oahayui a'la-nadzis-dlīngo ha'at'ih'īgi-dah dodajīyañgo, ako Jesus bīdahol'āhīgi, Hak'go, yidī'nidgo adabīzdi'nid,

2 Di jil'āhīgi hañhśī'ni, hālah, śa'alk'eh ta dabiskan ado ha'at'ih'īgi-dah t'ahdo dēīyañ dah;

3 T'ado daaya'ni nī'dadoh-kāh bīdī'nidgo dabağan yañh nīdadi'nołnā śa'śin; ado la'nī'zadeñ nīdakai.

4 Ako hodahol'āhīgi hac'in' hadasdzī: Di do-naadah'īgi-

šan' ha'at'é'den bāh hodolél-go di dīneh yeh hwih dadolél?

5 Ado nayizdel'kidt: Dokwi'san' bāh nidahjāh? Ado adadi'nid, Tsosts'it lañh'.

6 Ado jil'ahigi, Ni'gi di'nohbin, bizdi'nid. Ado bāh tsosts'it yēni' nīz'dinilgo sozdolzin, ado nidzizti'go hodaho'ahigi badziznil, ado ei dīneh yadayiznil.

7 Ado lō aldo' t'adokwi nidajijāh lañh'; ei'di aldo' bīl sozdolzingo, Dīneh bīfahnih hozdi'nid.

8 Akot'é'go da'jiyañ ado hwih dadzizliñ': ako bāh nihesti' yēni' nidadzizlāgo ts'izis tsosts'it bi hadadé'bind.

9 Ado dajiyañ'igi ei dindi mil jilt'é'go lañh', ako ei t'aaltso ana'dzis'a'.

10 Ako t'ahāgo hodaho'ahigi bīl tsin-nael' bih ni'jokai; ado Dalmanu'tha ké'yah bi'gahgi jī'kai.

11 ¶ Ako Ferisiz ei c'eheskaigo nidahodil'kidt, ako yeh hodantahgo, ya'dilhiñ' biyi'den beh-ehozini dadi'nin'inh' dahodi'nid.

12 Ado yé'go a'dil hadzodzol hwi sizi'ni beh ako ajinih, Ha'at'i'san' biniyeh di k'adt dīneh'igi, beh-ehozini nādanil'inh' dašilnih? T'anigo a'nihidišnih, Di dīneh'igi bic'in' beh-ehozini do ba adolnif' dah.

13 Ado ako bits'an' dašdi-yāgo, tsin-nael' bih nādzo-dzah ado yona'ni bic'in'go anājokai.

14 ¶ Ako ei i'daho'ahigi bāh yadayoznah lañh', bāh t'ala'i ei t'éyah tsinnael' biyi'go'ne' daja'ah lañh'.

15 Ako hazo'ogo abizdi'nid, ako ajinih, Ferisiz bi beh-anilyo'li in'dah Herod bi beh-anilyo'li ei hazo'ogo t'a bāa'daho'yañh.

16 Ado ei ba yadajil'fi' ako adajinih, Hālah, nihi bāh at'din, ei'bañh.

17 Ado ei Jesus bīl behozingo ahodi'nid, Ha'at'i'san' biniyeh, Hālah, nihi bāh at'din, ei'bañh, dahidohñih? Da' t'a'hasin do nihiñ' beda-hozin dah, ado doš dah'in' dah? Da' nihijehiñ' da'tl'is?

18 Nihiñā daholoñ nidih eiš do beh daoh'in' dah? ado nihija daholoñ nidih eiš do beh dadohs'a' dah? ado da' doš é'dalni' dah?

19 Bāh ašdla' nihe'ti'go ei ašdla'di mil dīneh ba' nihe'ti' ei'di nihesti'igi dokwi'san' ts'izis hadezbingo ni'dahisolā? Ako adahodi'nid, Nakits'adah lañh'.

20 Ado tsosts'it bāh nihe'ti' ei din'di mil dīneh ba yēni' ei'san' dokwi ts'izis hadezbingo ni'dahisolā? Ako adadi'nid, Tsosts'it lañh'.

21 Ado abizdi'nid, Ha'at'é'-

gošan' do bik'í'dadohtinh' dah?

22 ¶ Ado Bethsédah kin-hal'ahigi jí'kai; ako díneh binā at'dín lé'i bíl ha da-dzízkaí, ado, Bídídíl'cíl, dahojíní'go ní'dahojokanh.

23 Ako éi díneh binā at'dín yēní' ha'la' jo'tango kíndo c'íhozníloz. Ado ádi haní'k'ēz dízé'go hak'íz-dílní'go nahóždel'kídt, Ha'at'ih'ígí-dás do yíníin' dah?

24 Ako dašdígal'go azdí'nid, Díneh t'ēyah, tsín nída-kai nahalíngo yís'inh'.

25 Ado bik'íjín' hanā ha bík'i naž'dílni, ado de'go dzí-dez'ín'go a'hojilah: ako k'e-hez'don ajoín'go anāhojídlah, ako díneh t'aaltso t'a yít'in'igo dzíltšan.

26 Ako t'a hoh hačan'go anāhojíl'a', ako a'hojínih, T'akah kin hal'ahigi wo'ya', ado t'a-hai'-dah akwe'e bíl holné.

27 ¶ Ado Jesus ín'dah hoda-hoľ'ahígi aldo' Sezeri'ah Fílipai bināgo kínhadas'ahígo dašdíkaí. Akōn jókahgo hoda-hoľ'ahígi nayízdel'kídt, Dínehšan' hai at'inh' dašílnih?

28 Ado adadí'nid, Jan nahadlágo-taagísi; ín'dah la'ílai'jah daníh; ado nānalá' éi ahodóní'hi-yahalné'í la' at'inh', daníh.

29 Ado anābízdo'nid, Níhí'san' éi hai' at'inh' dašínoh-

níh? Ado Pí'ter ahodí'nid, Christ ní'linh.

30 Ado t'ai'yísi hažo'ogo beh abízdi'nid, Éi t'aka díneh la'dah, éi at'inh', dašídohne' yí'la'.

31 ¶ Ako nazntín'ígi ín'dah beh bíl ahožnílne': Díneh Bayízci'ni éi lan'í yík'é tí-hwidonih, ako alánjín' nazi'ni ado alánjín' nádáilnínhi, ado ak'édaalci' éi t'aaltso do dahodí'no'zínł dah, ado dahodiyolhél, ado tagi jính azlíng'go nāždídođal.

32 Ado éi t'ado naníl'íni beh hadzisdzi: ado Pí'ter hac'in' níniyāgo hodí'tehgo yan'dídzah.

33 Nídih níjijyāgo hodahoľ'ahígi bítah dzídezgal'go Pí'ter bízdesteh, ako ajínih, Ak'íhodiāhi, síne'jí anínah, hálah, God ín'zínigi éi do bantsí'níkes dah, nídih díneh adé nízínigi éi t'ēyah bantsí'níkes.

34 Ako jíľ'ahígi ín'dah hoda-hoľ'ahígi aldo', Hak'go, bíz-dí'nidgo abíjínih, T'a-hai'-dah síkēden yígal dolé'li éi do a'dantse'kes dah dolél, ado tsín-alna'ōszít níždídotín'go síkēden jógal dolél.

35 Hálah, t'a-hai'-dah yís-da'-adídestél dzíní'zíní éi'di dazdotsal; nídih t'a-hai'-dah síh sínina ado hane'-ya' at'é'hi binina daztsáni éi yísdaa'dídoľtél.

36 Akošan' dīneh la' nahas-dzañ t'aat'ē-nīt'en beh-boholnih siliñ'go ado daztsaň'go da'saň' nē-laň ha binē'do-dil'?

37 Ado ha'at'i'saň' dīneh yeh-hīnāni bīk'eh hadolyēl'?

38 T'a-hai'-dah ēi' binina šiħ in'dah sīzad yaya'nīzini di dadilēi in'dah bañhigi adani'li dahīlci'hi dabīnał, Dīneh Bayīzci'ni aldo ha ya'dīnoziñł, haže'e beh bīts'a' dīnli'di-gi bēžniyāgo, ado diyin nīdal'a'i bīł jokāhgo.

WOLTA'I 9.

1 Ako ēi abīzdi'nid, T'aanigo nīhic'in' hasdzih, Ła' kōñ nīda'zīn'igi anīneh nīdih t'ado bīł bē'dahodoziñł dah, God alāhgo - beh - boholni'hi ayoat'ēi yīł niyāgo dadziłtsaň'go in'dah.

2 ¶ Ado hastañ yīskañh do'-bīk'ijīn' Jesus ēi Piter ado Jēms in'dah Jan bīł daśdikai, dził bila'łahgo t'asa'ha hadziskai, ado t'a dabīnał diyin beh łahgo aź'nolnīngo a'ho-dilyah.

3 Ado ha ē t'ēyah bīts'a'-dīnlił siliñ', t'ai'yīsi yas bilāh at'ē'go ligai, t'ado akot'ē'-go nahasdzañ bīkāgi ligai go ayolei dah.

4 Ado a'kwi Īlai'jah ado Mozes bīł bīc'in' nīniāz; ado ēi Jesus yīł atc'in' ya'dalī'.

5 Ado Piter ēi hadzīgo Je-

sus ayidi'nid, Na'nti'ni kwe'e nikai'igi ēi ya'at'eh; ado nihi'ni' di ca'ha'oh łago a'dadilnił, la' ni nah', ado la' Mozes bah, in'dah la' Īlai'jah bah dolēl.

6 Hālah, ha'at'i-dah jidido-nił yēni' do hoł bēho'zin dah, t'ai'yīsi bīk'ē hoł dahoyē ēi'-bañh.

7 Ado akwe'e k'os hazliñ'go dahak'i caho'oh, ado k'os bi-yi'dēñ sād dists'aň ako anih, Di'di šiye' alāhgo ošni'ni at'eh, dayi'sołts'aň.

8 Ado t'ahāgo dahanāgo nīdadzizgal, nīt'en dīneh yēni' do nağa'hi dah, Jesus t'ēyah in'dah hoh do'.

9 ¶ Ako dzildeñ bīdah nī-jokāhgo hažo'ogo bīc'in' ya-jīłti': Daołtsaň'igi t'akā dīneh la' dah bīł daholne' yī-la', Dīneh Bayīzci'ni daztsaň'dēñ nādīdzāgo in'dah.

10 Ado di'di t'aaltso ha'isdzi'igi t'a bē'dajilnih; ako nīdahīzdił'kidt, Ha'at'i la āh yīlnih, daztsaň'dēñ nādīdo-dał, nīh'igi?

11 Ako nīdahodeł'kidtgo a'danih, Ha'at'i'saň' bīniyeh ak'edaalci'i, Īlai'jah atseh nādodał, danih'?

12 Ado bīc'in' hadzodzīgo bīł hojolne', T'aani Īlai'jah atse dogal, ado t'aaltso t'a akōñ nīnē'diyo'nīł; ado t'a Dīneh Bayīzci'ni beh bīk'ē-ašci'ni lañ'i bīk'ē tīhwīzdo-

nih, ado do bīl dajilīn' dah dolēt.

13 Nīdih a'nīhidīšnih, Īlai'-jah ēi t'aani niya lañh', ako t'a bih danī'zīngo a'daho'lah, ts'ide t'a bīk'ēašcīnh yēngi at'ēgo.

14 ¶ Ado hodaho'āhīgi bandzīdzāgo t'oahayui ho nas'āgo dziltsaňh, ado ak'edaalci'i nīdahodil'kīdt.

15 Ado t'ahāgo ēi dīneh t'aaltso daholtsaňgo t'o-bīl-adaho'yui, ado k'e daho'nī'go hadah hežjē.

16 Ado ak'edaalci'i nayīz-deł'kīdt, Ha'at'i'saň' bīndahī-dol'kīdt ?

17 Ado ēi jil'āhīgi la' hadzodzīgo ajīnih, Na'ntīni šīye' bīl naniāz, ēi nīlc'ih-beh-inī'zini do yałtī'i ī-sīzi'ni hwi holoň.

18 Ako t'a bohohnih'go hwē nīdzilhał, hažē hağāh, ado hawō ahīzdīlk'aš le', ako t'ai'yīsi hots'ini: di nīdahoh'āhīgi, Hanołcēh, bīdī'nid, nīdih do adajo'le' at'ē dah.

19 Ado ēi ahozdī'nid, Dodaohdlan'īgi dahīlci'hi dīne'e ha nī'zagošaň' nīhīł naškaī' dolēt? hani'zagošaň' ha'ī'nīš-nī'go a'dašīnoh'sīn dolēt? Nīlāhdeň hoł šanoħkāh.

20 Ado bīl nī'dadzīskai; ado ho dziltsaň'go t'ahāgo nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' t'ai'yīsi digīs yihoyīł'han, ado nī-jiyolgāłgo hažē hayah.

21 Ado ēi bīze'e nayīzdeł'-kīdt, Hani'zagošaň' nī'holzīz a'dzīdzado? Ado ajīnih, T'a ałcīni jilīn'daň.

22 Ado laň'idi koň' bīyi' go'ne' ahoł'go, ado toh bīyi' go'ne' ałdo, t'a hodiyołhēł'go: nīdih bīnīnīl'āňgo ado nīhanhni'nī'go ako nīhika-anilyēd.

23 Ado Jesus ahodī'nid, T'a nīh bīnīnīl'āňh, t'a-hai'-dah odlaň šīh ēi t'aaltsoni t'a ba adolnīł.

24 Ado t'ahāgo aški bīze'e hadolgāz ado t'a ca'yī', Bohonīšni'hi, šīh ośdlaňh, jīdī'nid; ado do-ośdlan'īgi beh šīka-anilyēd.

25 Ado Jesus ēi dīneh aħa'-ni hežjēīgi yiyiltsaň'go, nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' yīdes-ťeh: Nīh, nīlc'ih-beh-inī'zini do-yałtī'i in'dah do-adīts'a'ī bih hanīnāh, nī dīšnih, t'akā bih nano'dza' yī'la'.

26 Ado nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' haždolgāzgo ado hodis-nā, ako hayī'deň hayah; ado aški yēnī' ēi la' daztsaň nahojī'lin dzīzliň, ako ēi'baňh jī'laň'i, Dadzīztsaňh, dadi'nid.

27 Nīdih Jesus ha'la' yiyīłtsodgo na'hodidzīňz, ado naz'dīdzah.

28 Ako kīn go'ne' yah aji-yāgo, hodaho'āhīgi t'asa'ha nīdahodil'kīdt, Ha'at'ē'gošaň' nīhī t'ado hadanīlcāň dah?

29 Ado abizdi'nid, Kot'eh'igi t'ado at'eh'igo do hanil'cēh' dah, sodizin in'dah do adanh' ei t'eyah beh.

30 ¶ Ado dašdikaigo Galili kē'yah go'ne' c'ijikai; ado t'ado dineh la'dah yidonih' dah dzini'zingo.

31 Hálah, hodahoh'ahigi nazntin'go abijinih, Dineh Bayizci'ni dineh bahodeltinh', t'a bih danizingo a'dahodoli, ado dahodiyohlél'; dahodzishin' do'bik'ijin' tagi jinh azlin'go nāzdīdoda.

32 Nidih ei beh haisdzi'igi do hol bēdaho'zin dah; nidayīzdīdolkil'igi ei bik'ē hol dahoyē.

33 ¶ Ado Kaperneamgi jikai; ako kin go'ne' nayizdel'kidit, Wokāhdenšan' ha'ati ban'daht'inh'?

34 Nidih t'ado hadadzisdzi'dah, hálah, jokāhden, hai'san' ayoat'eh dolél, dajini'go beh ałga'dazdit'ah nit'en, ei'banh.

35 Ado dzinezdāgo nakits'adahigi, Hak'go, bizdi'nid-go abijinih, T'a-hai'-dah at'sijin' nišhin' dolél dzini'zini ei akēden jilin' dolél, ado t'aaltso banjil'a'i jilin' dolél.

36 Ako alcini alts'isi-yē la' nazdiltin'go ei hani'gi biznesdah; ado nizdiltin'go ei t'aaltso abizdi'nid,

37 T'a-hai'-dah alcini ši'zi' beh nēdiltin'igi ei našidil-

tiñh': ado našidiltin'igi ei do šiñ t'eyah našidiltin' dah, nidih šini'a'i aldo' nēdiltinh.

38 Ado Jan hadzi'go anih, Na'ntini dineh la' n'izi' beh nilc'ih - beh - in'izini i-sizi'ni hainilcēh'go dēiltsanh; ako, Dodah, dabidi'nid, hálah, do biñ nekai' dah, ei'banh.

39 Ako Jesus adi'nid, T'ado, Dodah, dabidohni'ni, hálah, do hai'-dah dineh la' ayoat'ei ši'zi' beh yandogał dah ado t'a ničo'ngo ša ya'dołtih, ei'banh.

40 Hálah, do niñits'anjih ni'lin'igi ei niñic'ijih ni'linh.

41 T'a-hai'-dah ši'zi' beh toh dadohdlin'go niha'ini-kāni, ei hálah Christ bi' danolinh ei'banh, t'aani a'ni-hidišnih, hayilya'i ei t'ai'yisi hadolyēł.

42 Ado t'a-hai'-dah bizadk'ehgo di adalts'isi dašodlan'igi la' banhigi a'dzago, ei tseh-beh-ak'ahigi hazé dēāngo to-nitēł biyi' go'ne' ahodiyolgan'go ei t'ai'yisi ya'at'ē dolél nit'en.

43 Ado hai'-dah ni'la' binina banhigi in'dzago ei k'idi'gīs; hálah, ni'la' agodt'go inah go'ne' iniyāgo ei ya'at'eh, dodago ei ni'la' t'a alc'iji' holon' nidih in'zin-boholni'hi-bahazañ go'ne', ado koñ do-adiñ'hi biyi' go'ne' iniyāgo ei do ya'at'eh dah.

44 Adi dabi c'oš do daninē

dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

45 Ado hai'-dah nīkē bīnina bañhīgi in'dzago k'idi'gīs ; hálah, nanilhodt'go inah go'ne' iniyāgo èi ya'at'eh, dodago èi nīkē t'a ałc'ijī holoñ nīdih inī'ziñ-beh-boholnī'hi bahaz'añ go'ne', ado koñ' do-a'diñhi biyī' go'ne' iniyāgo èi do ya'at'eh dah.

46 Adi dabī c'oš do daninē dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

47 Ado hai'-dah ninā bīnina bañhīgi indzago hañi-di'hañt ; hálah, God alāhgo-beh-boholnī'hi biyī' go'ne' ninā t'ala'igo iniyāgo èi ya'at'eh, dodago èi ninā t'a ałc'ijī holoñ nīdih inī'ziñ-boholnī'hi bahaz'añ biyī' go'ne', ado koñ' do-a'diñhi biyī' go'ne' iniyāgo èi do ya'at'eh dah.

48 Adi dabī c'oš do daninē dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

49 Hálah, t'aaltso èi a'siñh ak'e'nīl nahalingo koñ' ha-k'ī-dado'nīl.

50 A'siñh t'eyah ya'at'eh ; nīdih a'siñh èi do halnīh' dah siliñ'go, ha'at'i'saň' beh halni adi'līl ? A'siñh nīhiyī' daholoñ'go ado ałc'in' nīhīl dahozoň' le'.

WOLTA'I 10.

1 Ado dašdiyāgo Judi'ah

ké'yah bīnit'āgo jīniyah, ado Jordan tōh-nī'lin'igi tse'na nīzniyah ; ado dīneh t'oahayui ha a'la-siliñ' ; ado t'a ajit'in'igi at'ēgo nazneztaň.

2 ¶ Ado Ferisiz ha yī'kaigo nīdahodeł'kīdt : Da' èiś t'a a'ko dīneh la' bē asdzaň yo'idīāhgo, t'o hodažn'tahgo a'dahojīnīh.

3 Ado bīc'in' hadzodzi'go a'bijīnīh, Mozessaň' ha'at'i yeh na'nīhineztaň ?

4 Ado adadi'nid, Mozes laňh' èi ak'ēašcī'ni bīk'ehgo alts'a'ildē'hi nīhaidīnīāngo a'yila nī, ako asdza'ni yo'ahīdit'āh.

5 Jesus bīc'in' hanānadzi'go anīh, Danīhijēih datl'is èi-bañh di nahat'ah nīhadē-t'aňh.

6 Nīdih hodēyādo God a'yilāi èi bikaň'in in'dah ba'adi a'yilah.

7 Dī' binina dīneh, bīze'e in'dah bimah yīts'aň hīdīgāhgo bē asdzaň t'eyah yīl hīnā dolēl.

8 Ado èi naki'igi t'ala'i yilēh ; ako ādo do naki' jiliñ' dah, nīdih t'ala'i jilēh.

9 Èi'baňh t'a-hai'-dah God ahi'yiltsodi èi ha'nī'di dīneh do alts'a'idonił dah.

10 Ado kīn biyī' go'ne' hodahol'āhīgi t'a èi yinīnādahodeł'kīdt.

11 Ado abīzdi'nid, T'a-hai'-dah bē asdzaň yo'ayīl'āgo

ado la' niné'diltin'go éi azdí-dolél.

12 Ado asdza'ni la' ha has-tin yo'ajil'a'go aldo la' ba nádzidzāgo éi aldo' azdído-lél.

13 ¶ Ado alcini hac'in' ní-dajiz'éz bídaždídolcílgo bini-yeh; ako éi hodaho'āhígi déidešteh.

14 Nídiš Jesus éi yiyiltsaŋ-go do bíl ya'at'éh dah, ado ahodí'nid, Bí'ni' alcini ša ha-kāh; t'ado, yo'wehdi, dabí-dohní'ni; hálah, akodat'éh'-ígi éi God alāhgobi-beh-ohol-ní'hi dabih, éi'bañh.

15 T'aanigo a'nihidišnih, T'a-hai'-dah God alāhgo-beh-boholní'hi do di alcini naha-lingo nabidiltin'ígi éi t'ado bí jídolél dah.

16 Ako alcini hagan beh jo'taŋ'go ado bik'i'-daždil-nih'go bik'i' sozdolzin.

17 ¶ Ado aŋingo jogał'go a'kwi la' hājil'wodt, ado hac'in' nitsizdine'go'go na-hoždeł'kídt, Ya'at'éh na'ntí'-ni ha'at'i'saŋ' adešlil'go hol-āgo inah bih de'sal?

18 Ako Jesus ahodí'nid, Ha'at'i'saŋ' biniyeh, ya'at'é'-hi, šidiniš? t'ala'i nídiš do ya'at'éh' dah, nídiš t'ala'i t'éyah ya'at'éh éi God.

19 Bik'eh-ahoni'li éi níł bé-ho'zin—Do adzilhé' dah, do azdílé' dah, do aźniinh' dah, do t'aadzagi a'dahojilne' dah,

do hona'adlo' dah, níze'e in'-dah nímah níł nílinh.

20 Ado hanādzodzigo azdí'-nid, Na'ntí'ni t'a aški níšlín'-daŋ di t'aaltso hažo'ogo ba-ahašyañh.

21 Ado Jesus honei'ŋgo ayoaho'ñih; ako ahodí'nid, T'ala'hago t'ahdo bí'iléh' dah; nídidāhgo t'ant'iniği altso nahil'ni ado ba'dahojoba'igi éi bítaninih', ako ya'dilhil' biyí'di ašt'é-nihini'li holon'dolél, ado hak'go tsin-alna-ōszit ní'ditinh' ado šikē yinał.

22 Ado di beh haodzi'igi baho'ni'go dašdiyah; hálah, ayoat'é'go at'i'ni jilinh, éi'-bañh.

23 ¶ Ado Jesus hatazgal'go hodaho'āhígi abizdi'nid, Dajit'in'ígi éi God alāhgo-beh-boholní'hi biyí' go'ne' daji-kāhgo éi ha' nildzil.

24 Ako hodaho'āhígi t'o-bíl-adaho'yui, hadzodzi'igi binina. Nídiš Jesus hanā-nadzi'go ahałnih, Alcini, daat'in'go yadaolih'ígi éi God alāhgo-beh-boholní'hi biyí' go'ne' dajikāhgo éi ha' nildzil.

25 Gañ-ask'idi éi tsah biga-hodzaŋ go'ne' c'idogał'go éi do ba' nantl'a dah, nídiš di-neh ajit'i'ni éi God alāhgo-beh-boholní'hi biyí' go'ne' azdogał'ígi éi ha' nantl'ah.

26 Ako t'ai'yisi t'o-hoł-ada-ho'yui ako adañizdo'nid,

Hai'san' t'eyah a'ko yisda'-bididol'tel'?

27 Ado Jesus hone'in'go adi'nid, Dineh c'eh adel'in'h'; nidih God ei do c'eh il'in'dah; halah, God t'aaltso yilah nel'anh', ei'banh.

28 Ado Piter hac'in' aya-nilti, Jo'akon, nidelyeh yeni't'aaltso bits'an dahidikaigo nika nidakai.

29 Ado Jesus hadzigo anih, T'aanigo a'nihidishnih, Dineh do la' bi kin, ado bik'iso, ado bilahkeh', ado bimah, ado bize'e, ado be asdzañ, ado ba'alcini in'dah bi da'ak'eh ei sh in'dah hane'-ya' at'e'hi binina yo'ididoal dah,

30 Nidih di k'adtigi daakin, ado ak'iso, ado alahkeh', ado daamah, ado alcinikeh in'dah ada'da'ak'eh ei nezna'dindi ha bilah nidodlet, ado banhigi a'hodidolnil nidih aldo', ado ba'holzizgo hol'ago jinah dolel.

31 Nidih t'oahayui daalan-jin'igi ei daakeden dolel; ado akedenigi ei alanjin dolel.

32 ¶ Ado ei Jerusalem bic'in'go jokah; ado Jesus ei halanjin'yigal'; ako t'o-hol-adahoyui; ado akē jokahigi ei hol-dahoye. Ado nakits'adahigi, Hak'go, bizdi'nid; ako ahodidol-nil'igi beh bil ahoz-nilne'.

33 Ako ajinih, Jo'akon, Je-

rusalemgo yikah; ado Dineh Bayizci'ni ei alanjin' nadail-nin'hi ado ak'edaalci' ei'di ba'hodidol'tel'; ado hodiolyel'go hah' hadadodzh; ado a'an dine'e ba hodiidol'tel';

34 Ado ei hodal'in' dolel, ado ni'dahodi'nohtsis, ado hak'i-dahidizeh dolel, ado dahodiyol'tel'; ado tagi jinah azlin'go nadidodal.

35 ¶ Ado Jems in'dah Jan, ei Zebedi biye'keh, ei hac'in' niniazgo anih, Na'nti'ni t'a ninikedigi nihah adili' nidzin.

36 Ako abizdi'nid, Ha'at'i'san' niha adeslit nohsin'?

37 Ako ei ahodi'nid, Di nihadinih, nits'a'dinlid'igi biy'igi bi'ni' la' ni nishaji dasida do, ado la' ni nist'l'aji dasida dolel.

38 Nidih Jesus abidi'nid, Yi'nohkedigi do nihil behozin dah: ado da' nihi'is desdlin'igi dohdlin'go bi'notanh? ado da' nihi'is nahadlago-taagis beh asididolnil'igi ei beh nahadlago-tanas'giz a'nihididolnil bi'notanh?

39 Ado ei ahodi'nid, Bi'nilan lañh'. Ako Jesus anahodo'nid, Sh desdlin'igi nihi aldo' t'aani dohdlin'; ado nahadlago-taagis a'sididolnil'igi nihi aldo' a'nihididolnil;

40 Nidih si nishaji ado sh nist'l'aji dasoke dolel'igi ei

do sĭh adis'ah dah, nĭdih ěi t'a al'dind bah ast'elyai' t'a ěi bahĭdidot'al.

41 Ado la' neznan'igi dědzits'aŋgo ěi do biĭ ya'adat'eh'go ya ya'dalfi', Jěms in'dah Jan biĭ.

42 Nĭdih Jesus, Hak'go, dahodi'nidgo anih, Nihiĭ bědahoh'zin aĭaŋ dine'e binant'ai ěi'di hwě bi'daholnih, ado alaŋjin' nazi'ni beh bi'daholnih.

43 Nĭdih nihi t'ěyah do akot'e' dah dolět; t'a-hai'dah ayoanist'eh dolět dzini'zini ěi nihi nal'ai jiliŋ' dolět;

44 Ado t'a-hai'-dah t'aanoĭtso nihiĭlanjin' niĭliŋ' dolět dzini'zini ěi t'aanoĭtso nihi nal'ai jiliŋ' dolět.

45 Hĭlah, Dĭneh-Bayizci'ni nĭdih do ba' naal'a' dolět bi-niyě dah, nĭdih nal'a' dolět ěi yĭniyeh niyah, ado laŋ'i yi-c'aŋh dadotsal yĭniyě niyah.

46 ¶ Ado Jerikodi ji'kai; ado Jerikodo c'izniyāgo hodahoh'ahigi biĭ, ado dĭneh t'ohayui ěi biĭ jokāhgo, Timi'as biye' Bartimi'as yolyeh'igi, nā-at'dini jiliŋ'go, ěi aĭin baŋhgo azdo'kědgo dzĭzdah'.

47 Ako dzĭdzits'aŋgo ěi Jesus Nazerethden ji'nigo, t'ai'yisi yě'go hazdolgāz, Jesus, nih, Děvid biye' ni'li'ni ŝa ji'nabah.

48 Ado laŋ'i, T'ado adini'ni,

dahami'go dahodestěh: nĭdih t'a yo'wehgo hanaz'dol-gāz: Nih, Děvid biye' ŝa jĭnabah.

49 Ado Jesus yiziŋ'go, Hak'go, biđohnih, jĭdi'nid. Ado dĭneh binā at'dinigi, Hak'go, dayĭdi'nidgo adanĭh, Niĭ hozon'go nĭdidah, Hak'go, niŋnih.

50 Ado ha bědla'di no'wehjĭŋ' ajiyiĭ'hango niĭzdi'na'go Jesus baŋniyah.

51 Ako Jesus hac'ĭŋ' hanānadzi'go aĭalnĭh, Hāsaŋ niĭstěh ni ni'zin? Ado dĭneh binā-at'dinigi adĭnid. Bohoniĭni'hi, ěs'ĭnh' ni'děsdlět ni'sin.

52 Ado Jesus ahodi'nid, Niĭlāh, nĭdidah, yĭndlāni ěi ast'e'-nidlah. Ado t'ahāgo ajoĭnh', ado aĭingo Jesus bikě jĭniyah.

WOLĀ'I 11.

1 Ado Jeru'salem ěi t'a ayĭdi hadziĭ'do, Bethfagi in'dah Bethani kĭn-sinil'igi a'di nājikaigo, ado Alivet dzĭĭdi, hodahoh'ahigi naki'go daĭdiĭ'a'.

2 Ado ěi abĭzdi'nid, Nihi-lāh kĭn-sinil'igi bic'ĭŋ' doh-āš; ado a'kwi noāzgo ŭeli-ya-zi dahast'ohgo bik'ĭ-doh'āš, ěi dĭneh t'ahdo yĭkā dahndāh dah; k'edoh'a'go de'do'los.

3 Ado dĭneh la'dah, Ha'at'i'

šaṅ' biniyeh aht'inh, ni'go nihic'in' hadzidaṅ, Boholni'hi cō'idol'inl biniyeh, didohnil; ako t'ahāgo aden' sic'in' yido'la.

4 Ado ei dašdiāzgo aṅgingi dādilkalgi teli-yazi dahastl'ongo dziltsaṅh, ako k'e-jiāh.

5 Ado akon' la' nida'zin'igi adahodi'nid, Ha'at'i'saṅ' biniyeh teli-yazi k'eoh'adt?

6 Ado adabizdi'nid, t'a Jesus ahodi'nidigi at'ego; ako t'a ha'ni'i'di dasdi'löz.

7 Ado ei Jesus bažni'lözgo beldla'di bikā dahdziznilgo yik'i'-dahnesdah.

8 Ako t'oahayui daha beldla'di aṅgingo nidadziskād, nāna'la' t'eyah at'aṅ dajiz-giz'go aṅgingo niki'dajilkād.

9 Ado ei alānjin' dayikāh-igi in'dah akēden' dayikāh-igi ei'di ha'dadešgāz, ako adanih, Hosan'nah, Boholni'hi bežniyahigi ei ba'hodon'nih.

10 Beh-boholni'hi dolēl'igi ba'hodon'nih, ei nihiṭa Dēvid beh-boholnih'igi; hosan'nah alāhgo ayoat'ē.

11 ¶ Ado Jesus ei Jerusalem go'ne' ajiyah, ado bi-sohodizin-kin go'ne'; ado t'aaltsogo nidzizgal'go, ako k'adt i'i'āngo, ako nakits'adahigi bil Bethani kin-sinil'igo jī-kai.

12 ¶ Ado biska'ni Betha-

nido c'inājikai'go dicin dzizliṅ'.

13 Ado tsin-fig, bit'aṅ holon'go sikād lē'i ni'zajin' dziltsaṅh, ado bažniyah, ha'at'ih'igi-dah baṅh holon'ša-sin dzini'zingo. Ako bažniyāgo bit'aṅ t'eyah, hālah, t'ahdo a'kwi niholziž dah, ei'baṅh.

14 Ado Jesus ei yic'in' hadzigo anih, Dineh do la'dah na adoyinl dah kodo hol'āgo. Ako ei hodaho'āhigi dēdizts'aṅ.

15 ¶ Ado Jerusalemgi jī-kaigo, ado Jesus ei bi-sohodizin-kin go'ne' yah ajiyah. Ado bi-sohodizin-kin go'ne' nidailni'hi in'dah bandaini'hi c'inini'kād, ado beso bikā-alnā-da'aṅ'ni'li aldo' yandzistl'id; ado hasbi'di nidayitni'hi yikā-dahndahāztaṅ yēni' aldo'.

16 Ado dineh do la'dah bi-sohodizin-kin binakah c'ida-jiāh dah dolēlgo, beh ho-ji'a.

17 Ado naznežtaṅgo abijinih, Da' doš bik'ēascin' dah, Si kin bi-sohodizin-kin ei dineh t'aaltsoni bah yolyé' dolēl? nidih nihi laṅh' da-niin'hi ba' kin a'da'lah.

18 Ado ak'edaalci'i in'dah alānjin' nādailni'hi dēdizts'aṅgo, ha'at'ēgo dahodiyol'hēl'igi ei yandast'ind; hālah, hwē'daldzīt ei'baṅh; hā-

lah, dīneh t'oahayu'iigi ēi t'aaltso nazntin'igi bik'ē t'o-bil-adaho'yui, ēi'banh.

19 ¶ Ado i'i'āngo kin-laṅdo ts'ēdzidzah.

20 ¶ Ako abin'igo najo-kāhgo tsin-fig sīkād yēnī dadziltsanh, ako ēi bi-ke'tl'oldo de'go t'aat'ē-nit'en sagan' lañh'.

21 Ado Piter ēi yināl'nigo ahañnih, Na'nti'ni, jo'akon, tsin-fig sīkādgo, Do anilt'añ dah dolēl, bidī'ninid yēnī a'tso sigan' lañh'.

22 Ado Jesus anāhodo'nidgo anih, God ēi daōhdlañh'.

23 Hālah, t'aanigo a'nihidišnih, t'a-hai'-dah di dzil nīdit'āngo, to-nitēl biyī' go'ne' ahīdolgāñl, yidī'nidgo, bijēih biyī'di t'ai'yisi odlāngo, anin'igi ēi t'aani ako'hodonilgo, ado t'a hadzodzigo ha' adonił.

24 Ēi' binina a'nihidišnih, T'aaltso bika sodadolzin'igi ado dayinohkēdi niha dolyēl'igi dayinohdlañ'go ako ēi niha dolyēl.

25 Ado sodadolzīngo beh bik'ī'-da'hoh'āhi bān'dahidoh'āh, ako nihiṭa ya'dilhił biyī'di holo'ni nihi aldo' nihi t'aadzago a'dahdzāigi ēi niha nē'didoal.

26 Nīdih nihi do ānda'diyo'āngo, ēi nihiṭa ya'dilhił biyī'di holo'ni aldo' do t'a-

adzago a'dahdzaigi niha nī-dēdidoal' dah.

27 Ako Jerusalemgi nāji'kai; ado bi-sohodizīn-kin biyī' go'ne' jogał'go alānjīn' nādailnīn'hi ado ak'edaalci'i, in'dah alānjīn'-nīdakai ēi hac'in' nikai.

28 Ado adahañnih, Ha'at'i beh-oholnī'hi bik'ehgošan' di di'igi bānaninah? Ado hai'saṅ' di beh-oholnī'hi nēdi'ni-añh ako di di'igi bānaninah?

29 Ado Jesus bic'in' hanānadzīgo anih, Ših aldo' lahgo nanīhidides'kił, ako nihi aldo' sił dahodolnih, ako in'dah ših aldo' beh nihił hodešnih, ēi beh-oholnī'hi bik'ehgo di'di bāna'sāhigi.

30 Jan nahadlāgo-taagis yēnī, da' ēis ya'dilhił bits'āndeñ, dīneh dats'i bits'āndeñ? k'adt sił daholne'.

31 Ado ēi ban'dadzist'ind: Ya'dilhił bits'āndeñ dadi'ni'go, t'a a'ko a'didonil, Ha'at'ē'gošaṅ' do daōhdlañ' dah?

32 Ado, Dīneh bits'āndeñ, dadi'ni'go, ēi dīneh bē'dadzildzit; hālah dīneh t'aaltso, Jan ēi t'aani ahodoni'li-yahalne'i at'inh danī'zin ēi'banh.

33 Ado ēi Jesus yic'in' hadsdzīgo adadinid. Do badaholne' at'ē' dah. Ado Jesus abidī'nid, Ših do' ēi beh-oholnī'hi di'di beh bāna-

sāhigi do beh nihił hodešnih dah.

WOLĀ'I 12.

1 Ado hane'-beh-é'détiñh beh bic'in' ayaž'nif'i: Dineh lé'i la' c'il-naatl'oi k'idilah, ado c'il nānala' bināgo binazt'igo k'izdilah, ado tseh bāiji'nil c'il-naatl'oi ako'ne' yiljiz' dolél biniyeh, ado kin de'go ninezgo a'jilah, in'dah da'ak'eh yāa'dahalyāni a'kwi nižn'nilgo, ado la' ké'yah nižago ajiyah

2 Ado anit'anjin' a'holzizgo ha' nal'a'i la' éi da'ak'eh yāa'dahalyāni bits'añden c'il-naatl'oi bañh hazliñ'i la' naz'dojih biniyeh ahojil'a'.

3 Ado éi dahodzi'sil'go ni'dahozneshal, ako t'agéd a'ndahodzis'a'.

4 Ado nānala' ha' nal'a'i anājil'a'; ado éi tseh yeh daho'ne'go ha tsi-ts'in dayi'tséd, ako t'o ha ya'hasin'gi a'dahoji'lāgo a'ndahodzis'a'.

5 Ado nānala' anājil'a'; éi t'éyah dahodzishiñh'; ado nāna lañ'i la'; ako éi la' ni'dazneshal'go a'ndahodzis'a', la' ni'dadzistséd.

6 Ado t'ala'i yidzih, éi haye' ayoajo'ni'ni, éi'di ts'ide akēdih jini'a', ako ajinih, Šiye' éi hoł daniliñ' dolél, sa'sin.

7 Nidih da'ak'eh yāa'dahalyāni éi a'dahido'nid, Di bi-

adolél'igi at'iñh; hak'go, nihi'ni'di dadiyilyél, ako bi-dolél yēni' éi danihi' dolél.

8 Ado éi dahodzi'sil'go dahodzishiñh', ado c'il-naatl'oi biñahdo c'idahodzishan.

9 A'košan' di' binina c'il-naatl'oi beh-boholnih'igi hadoniñ' ? Ako a'kwi dogalgo da'ak'eh yāa'dahalyāni yēni altso né'dohtsil'go, ako c'il-naatl'oi éi-nanala' yé'didoal.

10 Ado da' di diyin-beak'ē-asci'nigis' nidih do dayi'nołta' dah?

Kin adél'i'ni tseh do déini'zingo yo' adayishan yēni'

Éi'di alāhdi beh nāna' astli'ningi silin'

11 Di'di Boholnihi ani'li at'eh,

Ado éi danil'in'go t'o-nihil-adahayu'i.

12 Ado hoł ni'dadidil danižin nit'en, nidih dineh bēdadzildzit; hālah, hane'-beh-é'détiñh-igi beh nihi'cin' yajil'ti' dani'zingo bil bēdahozin éi'bañh; ako hats'a'kai ado hats'anjin' aheskai.

13 ¶ Ako Ferisiz la' in'dah Herod dabi c'oni éi hac'in' adēs'a', hazādigi beh hānjikai dolél biniyeh.

14 Ado éi'di ha yi'kaigo adahodi'nid, Na'nti'ni nihił bēdaho'zin ya'at'eh'go holne'igi, ado dineh t'ado bēnildzi'di dah, hālah, éi nihił bēda-

hozín; t'aanigo God iní'zini-gi beh na'ntín. T'a dats'i akot'eh, éi S'í'zar bic'in' ní-dolyèl'igi, dodah dats'i ?

15 Da' ní'dadilyèl'ís, do dats'i ní'dadilyèl' dah? Nídih éi bíl bého'zín t'o a'dahozdil-in'go ako abízdi'nid, Ha-at'í'sań' biniyeh síka'daiyot-hil'? Yal la' sa noh'ah ako yidestsèl.

16 Ado éi hádadzíz'anh'. Ado abízdi'nid, Hai'sań' bí tsi-ts'in bik'i síanh', ado ha'at'í'sań' beh bik'éašcińh? Ako adahodi'nid, S'í'zar lańh'.

17 Ado Jesus hanānadzigo adahodi'nid, S'í'zar bih'igi éi S'í'zar ba ní'dahohnil, ado God bih'igi éi God ba ní'dahohnil. Ado hac'in' t'o-bil-adaho'yui.

18 ¶ Ako ādo Sa'dusiz ha haskai, éi adani'go, Do ní'dahwizdo'nih' dah; ado ní-dahodil'kídtgo a'danih,

19 Na'ntini, Mozes níha yik'éašcińh, Dineh la' bitsí'li holońgo éi bé asdzań yańh daztsań'go, ado ha'alcini t'ala'í nídih at'dingo, ako éi bitsí'li hwè asdzań yēní' bé asdzań siliń'go, éi hak'is yēní' ba' adocił.

20 Ako tsosts'it bíl haji-jē; ako atseh alānjīń'igi éi bé asdzań hazliń'go dadzíztsań'go do ha aźciń' dah.

21 Ako nāakēdenīgi bé

asdzań nādzisdliń, éi danādzíztsańh, éi do ha aźciń'dah; ako nāakē'go éi aldo't'a ako'dadzah;

22 Ako tsosts'itigi bí dzízliń nídih do ba ajízciń' dah. Altso'go in'dah asdza'ńi yēní' daztsańh.

23 Ako nāhízdijēh bijīń'di hai'sań' bé asdzań jī'liń' do? tsosts'ídigi éi bé asdzań jī'liń' nít'ēń.

24 Ado Jesus bic'in' hadzigo anih, Da' díš binina do ako'dahdzā dah? Hálah, diyin-béak'éašciń'igi ado God behadzi'li éi do níhil bédaho'zín dahgo.

25 Hálah, dazneznāhdeń na'hízdijēgo do dadoyèh'dah, do nídih ba'dadogèh'dah, éi' binina; nídih ya'dilhil bíyí'di God bí na'ái nídaha'lin.

26 Ado éi dazneznāhīgi nādido'jahgo éi Mozes yéak'éašcińh, Da' éiš do dayinofta'dah? c'il dadēni'ni bítahdeń God hac'in' hadzigo adí'niđ, yēní', Síh E'braham bí God níšhńh, ado A'ízik bí God níšhńh, ado Jékab bí God níšhńh.

27 Ako daneznāni éi do bí God jī'liń' dah, nídih dahanāni éi bí God jī'liń lańh': ako níhi t'ēyah t'ai'yisi do akōń adahnił' dah.

28 ¶ Ado ak'edaatci'í la' ni-yāgo, ahildahojilne'go yidiz-

ts'añ; ado nídahozdel'kidīgi nízo'nigo beh bīl dahojolne' ei bīl béhozīngo, ako ei aldo' nahodel'kidt, Hai'sañ' atseh bīk'eh-ahoni'li at'eh ?

29 Ado Jesus ahodi'nid, Bīk'eh-ahoni'li atseh'īgi ei di, Ízrel nī'li'ni dai'nołts'añ; Boholnī'hi nihi God ei Boholnī'hi t'ala'i nīlīnh;

30 Ado Boholnī'hi nī God ei nījēih t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado ni sīzini t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado nī'nī' t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado beh-nīdzi'li t'aat'ē beh ayoīini'nīh: di'di atseh bīk'eh-ahoni'li at'eh.

31 Ado akēdenīgi ei kot'eh, Nīl kē'hat'in'īgi t'a nīh nahalingo ayoīini'nīh. Di'di bīk'eh-ahoni'li do la' bīlāhgo at'ē dah.

32 Ako ak'eīlci'hi ahodi'nid, Ya'at'eh na'ntī'ni, t'aani adī'nīnid, hālah, t'ala'i God, ado nānala' ei at'dīn, hoh t'ēyah:

33 Ado hajēih t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado ak'īditi'hi t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado ayī'sizi'ni t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado beh-adzi'li t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado bīl kē'hat'ī'ni t'a bīh nahalingo ayoīaho'ni'go ei t'aal'tso t'aat'ē dilit'go nāhanīnh'i ado nāhanīnh'īgi t'ai'yīsi bīlāhgo ayoat'eh.

34 Ado Jesus ei hwiya'ngo ahodi'nidīgi bīl bého'zīngo

ahodi'nid, God alāhgo-beh-boholnī'hi do bīc'in' nī'zad honīloñ' dah. Ado bīk'ījīn' dīneh do la'dah nīnābīdīl'kidt dah.

35 ¶ Ako Jesus ei bī-sohodīzin-kīn go'ne' nazntīn'go azdī'nid, Ha'at'ē'goša' ak'e-daalci'i a'danīh, Christ ei Dēvid biye' jīlīnh ?

36 Hālah, Dēvid t'a bīh adī'nid, Nīlc'ih Diyī'ni beh: Jīho'vah ei Bohoni'snī'hi ayīdī'nid, Sīh nīšnāji atseh sīndah,

Nē ena'i nīkē biyā go'ne' na'īnīlgo in'dah.

37 Dēvid ei' binina t'a bīh aldo', Bohoni'snī'hi, ahałnīh, a'koša' ha'at'ēgo biye' jīlīnh? Ado t'oahaojīyu'īgi bīl dahozōn'go dahodizts'añ.

38 ¶ Ado nazntīngo bīc'in' hadzodzīgo ajīnīh, Ak'edaalci'i baa'dahoyānh, bī ē danīnez'go nīdakai'īgi; di dīneh la'igo t'a k'aden' bīnał ayoat'ē beh dabīdē'jīgi;

39 Ado a'la-naadlēh-ba'-kīn go'ne' bīk'īdahasda'hi alāhgo adat'ē'i ei t'ēyah yīkā dahn'dandāhīgi; ado adaazi'ndgo t'a'k'at alānjīn' dahdanezdāhīgi;

40 Asdza'ni ba hastin bañh daneznāhīgi dabağan yēnī' ei yāndahodīkai', ado yīk'ē a'dahodīl'āhgo nī'zago soda-dīlzīn, kodajit'in'īgi ei alāhgo ūidahwīzdonīh.

41 ¶ Ado Jesus èi beso àha'-ni'hi ahì'nìl'ìgi bì'gahgi dziz-dah, ado t'oahojiyu'ìgi ha beso èi beso ahì'nìl' go'ne' adajinìl'go èi jine'in'; ado la'ni daat'in'ìgi èi t'oahayui adayiznil.

42 Ako asdza'ni-ba-hastin-ba'nh-daztsan'ìgi bahojoba' a lè'i niyah, ado yal la' t'ai'yisi a'oh'go i'lin'ìgi èi naki'go ako'ne' ayi'nil.

43 Ako hodaho'ahìgi, Hak'go, bìzdi'nidgo adabijinih, T'aanigo nihic'in' hasdzih, Èi asdza'ni bahojoba'ìgi èi beso-ahì'nìl' go'ne' alāhgo ayi'nilgo at'eh.

44 Hālah, èi la'ìgi t'aadzil'tso ba'añ nīdandēh'ìgi èi a'dadziznil; di t'ai'yisi bahojoba'i t'a yit'inigi altso akone' ayi'nil, t'a beh jinan'ìgi nīdih altso.

WOLTA'I 13.

1 Ado bī-sohodizīn-kīn bī-yi'dēn c'izniyāgo hodaho'ahìgi la' ahodī'nid, Na'nti'ni dola'do' tseh a'dat'e' dah, ado dola'do' kīn dah, soh, nī nī'inh'.

2 Ado Jesus ahodī'nid, Da' di kīn ayoadat'e'igīs nī nī'inh? Di'di tseh t'ala'i nīdih do alk'i'dasiān dah dolèl, ako èi altso na'hidoltl'ìl.

3 Ako Alīvet dzil'ìgi dziz-dāgo, èi bī-sohodizīn-kīn bī-k'ānhgo, i'da'ñ Piter ado

Jēms ado Jan in'dah Andrew t'a adì'gāhago nīdahodēl'kidt:

4 Nihil hol'ne' hāhgošan' di di'ìgi altso ako'donil? ado ha'at'ī'sa'ñ beh-ēho'zin dolèl di di'ìgi altso k'adt ako'donilgo?

5 Ado Jesus hac'in' aya'nilti'go anih, Hažo'ogo a'dahol'ya'nh, dodago dīneh la'dah t'aadzago nīhi nī'do'loh.

6 Hālah, la'ni sī'zī' Christ yeh a'dado'jī'go ahikāh dolèl, ado èi Sīh ašt'inh, dani'go; ado la'ni t'aadzago nīda'do'loh.

7 Ado ana' hazli'go, ado ana' halēh ha'ni'go, badahane'ìgi t'ado bik'e' nihil dahoye'i; di t'a ako'dat'eh dolèl, nīdih di do nī'holzīs at'e' dah dolèl.

8 Hālah, la' a'la'ñ dadīne'e èi alc'in' nī'dahīdikāh dolèl; lahgo nīhokā beh-bīdaholnī'hi in'dah nānala' nīhokā beh-bīdaholnī'hi alc'in' nī'dahīdikāh dolèl; ado da'nilt'sa'ngonī nī'daha'nā do; ado dahodīcin dolèl. Di di'ìgi in'dah tīho'nih bēdezt'i'i at'e' dolèl.

9 ¶ Nīdih t'a a'da a'dahol'ya'nh; ānāhat'in'jīn' a'dani'hidīyoīs, ado a'la-naadlēh-ba'-kīn bīyī'go dabīna' nīnī'hi'da'doltlīs; ado nīdat'āni dabīna'l, ado alāhgo nīdat'āni dani'lin'ìgi dabīna'l nī-

13: 10 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 13: 26

daso'ziñ' dolèl sìh' sìnina, èi nihi sa nì'daholne' dolèl.

10 Ako hane'-ya'at'Ē'hi èi atseh a'an dadine'e beh bìl nì'dahodonih.

11 Nìdih nì'danihiz'ēzgo ado yādanihiznilgo t'ado bik'è nihił dahoye'í, a'kohgo a'dadidohnil'igi nihadèt'ani èi beh ha'dadohdzih, hálah, Nílc'ih Diy'ni ha'hidodzh, èi'bañh.

12 Īl-haaz' nìdih hodi'yol-yel'jin' ya'hodotlèl; aze'e nìdih bìya'zi aidotlèl; ado alcini nìdih dabisci'ni yic'in' na'hididokāhgo èi' binina nì'dabididotsil.

13 Ado sizi'igi binina dìneh t'aaltso danihijo'la dolèl; nìdih t'a yeh a'gayāhigi èi yisdah'-hodidotlèl.

14 ¶ Do yildin'go nì'ılcoñ'hi do sizin yēngi sizingo yinil-tsan'go, èi Daniel, ahodoni'li-yahalne'í yeh hadzi yēnì, (yofla'igi bì'nì' bìl bëho'zin,) in'dah Judi'ah ké'dahojit'in'igi bì'nì'di dzilgo yo'aji-jeh.

15 Ado ha'nì'di èi kin bigān dahnjigāh sìn èi t'ado ha'at'ih'igi dah bikāh yah anaz'dodał dah.

16 Ado ha'nì'di èi da'a-k'ehgo nījigā sìn t'ado ha-gan'go ha ē-tso bikāh nīzdo-dał dah.

17 Nìdih bik'inilkāngo èi daltsan'igi in'dah dabidil-

t'o'igi èi t'ai'yisi tidahonih dolèl.

18 Ado hai'go dadohnè'li, èi doda dadolèlgo biniyeh sodadolzin.

19 Hálah, èi bijiñ'jin' bañhigi ahodonil, God t'aaltsoni ayilādo t'ahdo akonèh'igi dah, k'adt indí'dah; ado t'ado akonādo'nìl'igi dah.

20 Ado ādi jin'h'igi èi Boholnì'hi do alts'isigo a'yilāgo, èi do hīnā dah dolèl nīt'en: ado nīzdīnian'igi binina jin'h alts'isigo a'jilah.

21 Ado dìneh la'dah nihi-c'in' hadzigo: Soh, kwe'e Christ; doda'í, nīlāhdi hoh, dani'go t'ado daōhdla'ni.

22 Christ adadil'in'igi ado ahodoni'li-yahalne'í adadil-in'igi nīdakai dolèl èi'bañh; ado beh-ēho'zini ado ayoia-dat'è èi adéidolił, ado bì'daz-nèl'āndañ èi atah-hasdla'igi nìdih yo adahizdois.

23 Nìdih t'a a'daholyañh, ahodoni'igi t'aaltso t'a bitseh beh nihił hwešne'.

24 ¶ Nìdih èi bijiñ'jin', tiho'nih a'dza do'bik'ijin' jo'honaai bìl ca'hodolhìł, ado oljē èi do beh adindin' dah dolèl.

25 Ado soñ' ya'dil'hilđen nandèh' dolèl; ado ya'dil'hil biy'idi beh-oholnì'hi èi daditlit dolèl.

26 Ado a'kohgo in'dah Dìneh Bayizci'ni k'os bìl yil-

doh'go, ado ayoat'ei beh, ado beh bits'a'dinlid'go yigal'dolél.

27 Ado a'kohgo bi nal'a'i idiyol'algo a'ah-hasdla'igi ni'ni'dahones'anden, ado ya'dilhil alahdi nel'anden ei a'la-adeidolil.

28 ¶ Ako k'adt tsin-fig bits'ando hane'-beh-e'detin'hi beh nihil be'dahozin: dabiganigi t'ah dadit'o'di ado bit'an haléh'go, ei sinh t'aayi'di hadzih'go beh beho'zin.

29 Ts'ide ako'danoht'eh, di t'aaltso ako'danil'go daot'san'go t'aayidigi holoñ, ado c'ea'tingi nidihgo nihil be'dahodoziñl.

30 T'aanigo a'nihidishnih, Di k'adt dahilcih'igi ei do a'dodiniñ dah, di di'igi t'aaltso adzago in'dah.

31 Ya'dilhil in'dah nahas-dzañ ei t'eyah a'dodiniñ, nidih sizad ei do a'dodiniñ dah.

32 Nidih ts'ide a'kwi nidoł-kahigi in'dah nidolkil'igi ei dineh do la' bil beho'zin dah, ya'dilhil biyi'di anal'a'i nidih dodah, ado Aye' nidih dodah, A'a ei t'eyah.

33 ¶ T'a a'dahot'yanh, t'a ha'daohsid, ado sodadolzin, halah, nihodolzišgi do nihil bedaho'zin dah ei'banh.

34 Halah, Dineh Bayizci'ni ei la' dineh, la' ke'yahgo iyāgo, ho nal'a'i hok'e nizni-nil'go ado kodajit'in' leh,

[Navaho] 11

bizdi'nid, ado haidil'in'i ei, T'aaltso hanisid, bizdi'nid, ei' nahalin go.

35 Ei'banh t'a ha'daohsid: halah, Boholni'hi ei nadodali do beho'zin dah, i'i'ango dats'i, tl'e' in'i'go dats'i, naaho'-hai adi'nidgo dats'i, abin'igo dats'i, ei do nihil bedaho'zin dah.

36 Dodago ei t'ahāgo niya-go il'hošgo nidołtsél.

37 Ako di beh a'nihidishnih, Ha'daohsid.

WOLTA'I 14.

1 Ado naki eskañ do'bik'-ijin' hats-adesdzāigi beh-beha'nihgo-adaaziñd in'dah bah-do-nilyo'li beh-adaaziñd. Ado alānjin' nadaiñni'hi ado ak'edaalci'i ast'e' deléh na'adlo'go hoł nidodilgo hodiolyel biniyeh.

2 Nidih adadi'nid, Ada-aziñdgo bijiñh ei' dodah, akodédzago bik'e' dineh ba'-dahodociñl.

3 ¶ Ado Bethanidi kin-si-ni'ligi, ats'is-yilga'li Saiman ba-nalnih'igi bi kin go'ne' ajiyāngo, nit'en asdza ni lé'i tse'-ts'a yah ayianh', ako ei nard bik'ah bi hadezbin, ako ei t'oahayui banh-iliñh. Ado tse'-ts'a yen'i dzists'ilgo hatsi bikajin' yajikañh.

4 Ako la' bik'e' do-bil-daho-zoñ'-dah, ado adahido'nid,

Ha'at'i'saṅ' biniyeh di'di tlah t'aadzai siliṅ'?

5 Hálah, di ak'ah díz'din beso bi'gahgo nahidonih nít'ēn, ako ei'di besoigi badahojoba'igi bahído'níl yēn' ei'banh. Ako ei beh hán'dajit'inh.

6 Ado Jesus adi'nid, T'ado bandaht'i'ni. Ha'at'i'saṅ' biniyeh ban'daht'inh? Ya'a-t'ēh'gi yeh a'silah.

7 Hálah, nihi t'aa'łajin' badahojoba'igi t'eyah bil nídahkai; t'a holzís'gi ya'a-t'ēh'gi a'dahlil, síh t'eyah do t'aa'łajin' nihił naškai dah.

8 T'a bíznél'an'igi a'dzidzah, sízi'i yístlah, yo'adolnít'igi t'a bitseh.

9 T'aanigo a'nihidišnih, Hane'-ya'at'ē'hi nahasdzaṅ' t'at'ē-nít'ēn bikāgo baha'ne' dolēt, di asdza'ni a'dzaigi lahane' dolēt, ei beh baha'nih dolēt biniyeh.

10 Ado Judas Ískariat, ei nakits'adah'igi la', ei alānjin' nādainiṅ'hi yíc'in' iyah, bahozdidołgo biniyeh.

11 Ado ei dayi'nigo bil dahó'zond ado beso hādédēzanh. Ako t'a hoł bihonēdzaṅ'gi dīneh bahoždolēt bantsí'dzíkēs.

12 ¶ Ako bāh-do-nilyo'libeh-adaazind la'ajinh azlin'igo, i'daṅ haṱis-adesdzaigi ei' biniyeh nāda'hazni, i'daṅ hodaho'ahigi adahodí'nid, Hā-

jisaṅ' dikāhgo niba' haṱis-adesdzāigi beh-béha'ni'hi díbe t'a ał'dind adaaziṅdgo adadilnił?

13 Ako hodaho'ahigi naki'go abizdi'nidgo ajal'a', Kinlan'i-yil'ahi go'ne' oh'asgo a'kwi dīneh tozís toh yeh yoal'go nihidah' dogal: ei bikē woh'aś dolēt.

14 Ado t'a-hāi-dah yah iyāgo, ei dīneh bi kin i'li'ni a'bididohnil, Na'ntini ko'nih, Hāisaṅ' nídakai-ba'-kin a'kwe'e sídahoh'ahigi bil haṱis-adesdzāigi díbe dade'sinił?

15 Ado t'a bih a'dagi kin go'ne' t'aaltsoni t'a ał'dindgo nihic'in' idolit: ado adi t'aaltsoni t'a ał'dindgo nihiba'ahlēh.

16 Ado ei hodaho'ahigi dahdiāzgo kin-lan'idi ni'āzgo t'a azdi'nid yeṅgi at'ēgo bik'izni'āz; ado haṱis-adesdzāigi-díbe t'a ał'dindgo a'jilah.

17 ¶ Ako i'i'āngo nakits'adahigi akwe'e bil jí'kai.

18 Ado a'kwi da'jiyāngo nídizitan'go Jesus adi'nid, T'aanigo a'nihidišnih, Nihił daasan'igi dīneh baśidołtēt.

19 Ako ei banh-daho'ni' dadzizlin', ado t'ala'i jinti'ni-go, Da' síh? daždi'nid.

20 Ako hanādzodzigo ajinih, Nakits'adahigi la' lēts'ā biyí' bil ih ní'dēsnihi'gi.

21 Ako t'a bék'eašciṅh yeṅ-

gi at'ègo, Dineh Bayizci'ni yo'adogał: ado ti'hwizdoni'hi èi dineh, Dineh Bayizci'ni bazdofèli. Ya'at'eh dolèł nît'eñ èi dineh do hodizciñ'go.

22 ¶ Ado da'jiyañgo Jesus bāh nēdianh, ado yił sodolzin'go niyizi' ado biṭā-dzizāngo ayidi'nid, Nī'dadoh'a' dahsañh', di'di sīzi'i at'eh.

23 Ado lēts'a-ya'zi la' nēdiāngo, ado èi baahēh' dzini'zīngo sozdolzīngo biṭā-dzizkañh, ako t'aaltso dayodlañ.

24 Ado abizdi'nid, Di'di sī dił at'èh, bēnihot'āni a'nidigi bik'ehgo, èi lañi ba' yadzid.

25 T'aanigo a'nihidishñh, c'il-naat'oi bits'añdeñigi do la' nādesdliñ' dah, God alāhgo-beh-boholni'hidi in'dah a'nidigi la' desdliñ.

26 ¶ Ado sīn la' beh dahojital'go A'livet dziłgo c'ijikai.

27 ¶ Ado Jesus ahodi'nid, nihi di tl'è t'aanołtso sīh' sīnina naadi'nohdah, t'a bēk'ē-ašciñh yēni' bik'ehgo: Na'nīlkādi bił niždešhał ako di-be yēni ṭayidokāh.

28 Nīdih ako'dza do'bik'i-jīñ' našidilzāgo, Galiligo nihibā' yi'sał dolèł.

29 Nīdih Piter ahodi'nid, T'aadziltso naaznidē nīdih sīh t'ēyah dodah.

30 Ado Jesus ahodi'nid, T'aanigo ni'c'iñ' hasdzh, Di'jīñh ado di tl'è, naaho'hai

t'ahdo naki'di anih'go, ṭadi, Do hwē hasin dah, sī didi'nił.

31 Nīdih t'ai'yisi yē'go haddodzi, Nił sīdogañ nīdih t'ai'yisi do nandi'neš'inł dah. Ado t'aaltso ałdo' t'a akot'ēgo adazdi'nid.

32 ¶ Ado da'ak'eh bina'aztl'inīgi èi Gethse'mini hol-yeh'igi j'i'kai. Ako hodahoł-āhīgi abizdi'nid, Nihi t'a kwe'e nahisotañh', nīlāhdi èi sīh sodidesziñ.

33 Ado Piter ado Jēms in'dah Jan èi bił akoñ' j'i'kai; ado na'hozdi'sāgo ha'ni' yi'lañd ado t'ai'yisi yinił' a'dzidzah.

34 Ado èi abizdi'nid, Sī sīzi'ni nīdih t'ai'yisi bañh-bi'ni'go t'o sīdiyohl'èl' nahalin. T'a kwe'e nahisotañ'go hada'ohsīd.

35 Ado t'a ahan'jīñ' dašdi-yāgo, a'kwi ni'jīñ' tsi'ya jī-nešjol'go sozdolzin, Di t'a-anī'dañ k'adigi sīyi' hadol-doh'go bi'nēl'ānh.

36 Ado adi'nid, Abba, Aṭa, t'aaltsoni bininil'ānh; di beh-adla'ni sīts'añjīñ' konilēh'; do ako'dza dah nīdih, inī'sīnīgi èi dodah, nīdih ininī'zīnīgi èi t'ēyah dolèł.

37 Ado bandzīdza nīt'eñ da'alhoš lañh; ado Piter abizdi'nid, Saiman, da' il'hoš'is? T'ała'hadi aḥē'ilkīt-jīñ' nīdihis do doin at'è dah?

38 Da'disoniñ', ado sodadol-zin, ako nihi di'notah do bih dohkāh dah. I'sizi'ni-ni'c'ih ei lañh' ni'zin nidihi ats'is ei do bi'tah ho'dzil dah.

39 Ado anādzodzāgo t'a akot'ēgo sonaz'dolzin.

40 Ado haninādzidza nīt'eñ nādajilhoš lañh'; t'ai'yisi bił dazni'zin ei'bañh; t'ado beh hadadzodzi'hi dah a'ko.

41 Ado haninādzidzāgo, ei' bił t'adi alēh'go abizdi'nid, K'adt da'olhoš ado hādał-yiñh; t'a ako'di baholziž. Jo-akon, Dineh Bayižci'ni bañhigi adani'li bi'lak'ējin' abidoltiñh.

42 Ni'dohjēh, tiñ', yikāh; jo'akon, dineh yašiniłtin'igi ei k'adt t'a ayi'dideñ.

43 ¶ Ako t'ahāgo t'ah yajil-ti'go Judas niyah, ei nakits'adahigi la', ado t'oahayui yił yikāh, diltliš in'dah giš dayi-jāhgo, alānjjin'-nādaiñiñ'hi ado ak'edaalci'i in'dah alānjjin'-nīdakai ei dabits'añdeñ.

44 Ako dineh yahoniłtin'igi ei beh-ēho'zin dolēli yił yēho'siñd, ako anih, T'a biza-di'nešt'al'igi ei at'in dolēt, bił ni'danohdēl'go hažo'ogo dayi'nohlos.

45 Ado jiniyāgo t'ahāgo hac'in' nižniyāgo adi'nid, Na'nti'ni, na'nti'ni, ado ha-za'-not'añh.

46 Ado dahodziltsōdgo dah-dahozdilōz.

47 Nidihi bił nīdzizin eñi'la' bi diltliš hayidziñs'go, alāhgo-nāilniñ'hi bi nal'a'i ei niž-dił'halgo bija k'izniłhal.

48 Ado Jesus hadzižo aho-di'nid, Da' aģa'i'ni'li naha-lingōš šił ni'dadohdił'go ša nohkai, diltliš in'dah giš dayi'nohjaħgo?

49 Šāñ t'aakwi jiniñ bi-so-hodizin-kin go'ne' na'ništin, i'dañ do šił ni'dasodēl' dah, ado di ko'dza, ako diyin-bēak'ēašcin'igi ei bohodolnił biniyeh.

50 Ado ei ałtso hats'añ dah-dijē ado yo'aheswodt.

51 ¶ Ado dinēh lē'i akē bił joaš, naka'a'at'añ'hi ligai t'ēyah bik'esti'go, t'ajilci'igo hak'esti'; ado dahodzi'silgo,

52 Nidihi nak'a'at'añ'hi yēni' bih hajiyaħ ado t'a jilci-igo a'jolwodt.

53 ¶ Ado ei Jesus alāhgo-nāilniñ'hi yi'c'in' a'dahazloz; ado ādi alānjjin'-nādaiñniñ'hi ado alānjjin'-nīdakai, in'dah ak'edaalci'i t'aaltso ha a'la-siliñ'.

54 Ado Piter ei ni'zaden hakē niyah, t'a alāhgo-nāilniñ'hi bi kin go'ne' nidihi; ado a'kwi haškēji-nīdat'añi yił nahāztañgo na'idzil.

55 Ado ei alānjjin'-nādaiñniñ'hi in'dah la'igi t'aaltso binina Jesus dēyidiyolhēli yan'dast'iñd; nidihi t'ado bēhozin' dah.

56 Hálah, lañ'i yoc'id beh ha daholne', ako ha daholne'-igi ei do ahídat'è dah.

57 Ado díneh la'i niziñ'go yoc'id beh ha daholne' adani'go,

58 Nihi lañh' dahodisits'añ, ei di bī-sohodizín-kín yí'lah beh alya'igi a'desdínł, ado łagi jinh azliñ'go nānala' yí'lah t'agéd adešil, jidi'nid.

59 Ado nídiñ ha dahane' do ahídat'è dah.

60 Ado ho nas'āgo alāhgo-nāilniñ'hi ní'didzago Jesus nayízdeł'kídt ako ajiniñ, Da' doš hadi'dzih dah? ha'at'i'saň yeh na dahalne'?

61 Nídiñ t'ado hadzodzi dah, ado t'ado anāhozdo'ni'di dah. Ako alāhgo-nāilniñ'hi nīnāhodel'kídt, Da' ní'is Christ ní'liñh, Bīł-sohodizini Biye'?

62 Ado Jesus adi'nid, Ših ei ašt'inh; ado Díneh Bayizci'ni ei Adzi'li bi nišñaji dasidago in'dah ya'dilkił biyi'deñ k'os bił yildoh'go deidołtsel.

63 Ado alāhgo-nāilniñ'hi bi ē ayil'dlad ado adi'nid, Ha'at'i'saň biniyeh ní'dahalne'i nānala' dolèł?

64 T'a nihi, God ba ih'go ya' hadzi'go dasidots'añ: ha'at'é'go bantsi'dahkes? Ado ei t'aaltso Hodiolyeł, dadi'nid.

65 Ado la' hak'i'-dahidizéh'go yan'dikai, ado hanin'

yik'i'ndaaltih'go, ado ní'dahonilts'in, ado, Ahodoni'li ba hól'ne', dahalmi'go hadasdzī: in'dah haské'ji-nídat'āni ałdo' dahdahodilözgo dabi'la'yeh ní'dahonests'in.

66 ¶ Ako Piter ei kīn alni bi'gahdi dzízdāgo, alāhgo-nāilniñ'hi asdza'ni-ba'-nal'a'igi la' ha niyah.

67 Ado Piter na'idzilgo hołtsaňh ado honeł'in'go adi'nid, Nih ałdo' Nazerethdo, Jesus bił nanaas nit'eñ.

68 Nídiñ, t'aadzagi, jidi'nid: Adinin'igi do šil bého'zin dah ado do dists'a' dah. Ako ado caha'ohgo c'izniyah; nit'eñ naaho'hai adi'nid.

69 Ado ei asdzan'igi na'hołtsaňgo akōñ na'zi'nigi yeh yil holne', Di ei la' at'inh;

70 Ado, Dodah, naždo'nid. Ado t'in'higo nāhodo'na' do' bīk'ijin' akōñ na'zin'igi ei Piter anādēyido'nid, T'aani niñ ei la' ant'inh, Galili'ni ní'liñh. Hálah, yanilfi'igi ei'di bił ahéł'teh.

71 Nídiñ ahožniškéd ado hazaho'ciñ' ako ajiniñ, Díneh ban'daht'in'igi do šil bého'zin dah.

72 Ado t'ahāgo naaho'hai anādo'nid. Ako Piter ei Jesus hac'in' hadzi'yēni' bé'jolni, Naaho'hai t'ahdo naki'di anih'go t'a bitseh ładi, Do hwé'hasin dah, ši didi'nił, ado ei batsiz'nikēzgo ji'cah.

WOLTA'I 15.

1 Ado abinigo t'ahāgo alānjīn'-nādailnīn'hi ado alānjīn'-nīdakai ado ak'edaalcīi, in'dah t'aaltso ēi ban'dadzīst'īndgo Jesus ēi hwē dazīzītl'ōnh, ado a'dahodzīzlōzgo Pailat ba dahodzīstīnh.

2 Ako Pailat nahodeł'kīdt, Da' nī'īs Juz alāhgo-bī-nat'āni nī'liñh? Ado ēi bic'īn' hadzodzīgo ajīnīh, Joh, beh haindzī.

3 Ado alānjīn'-nādailnīn'hi lañ'i yeh hak'ī'dahaz'āh: nīdih t'ado hadzodzī dah.

4 Pailat nīnāhodeł'kīdt, Da' doš t'añ hadī'dzīh dah? Jo'akon, nī' nī'īn'go lañ'i yeh nīk'īdaha'āh.

5 Nīdih Jesus ēi t'ado ha'at'i dah dī'nīd dah, ēi'bañh Pailat t'o-bīl-ahayu'i.

6 Ako adaazīnd'gi awal-yah nažjē'īgi t'ala'ī yēdicīd'lēh, t'a ēi dolēl dajīnīh'īgi.

7 Ado dīneh la' Barrabas yolyeh, ēi be'astl'ōngō sitīnh', nat'āni yīl dahīgāngō bīnina, ado ēi nat'āni yīl dahīgāngō la' dīneh yiyīshīnh ēi'bañh.

8 Ado a'la-jīlīn'īgi ēi yē'go hadadesgāz, T'a ant'īn'īgīh adīnīl, dahodī'nīd.

9 Ado Pailat anādo'nīdgo hadzi yīc'īn', Juz alāhgo-bī-nat'āniīs nīhah bē'dīdes-cīl?

10 Hālah daolc'īndgo bīnī-

na alānjīn'-nādailnīn'hi ha dahastīnh ēi hoł bēho'zīn ēi'bañh.

11 Nīdih alānjīn'-nādailnīn'hi ēi jīl'āhīgi, Barrabasgo danīdzīn, dabīdīdohñīl, dabīdī'nīd.

12 Ado Pai'lat anābīdo'nīdgo hadzi yīc'īn', Juz alāhgo-bī-nat'āni dabīdīdohñīn'īgīsañ' ēi dādesīl'?

13 Ado t'aaltso hanādadešgāzgo adānīh, Tsīn-alna'ōszīt bīkājīn' bīl a'daolkał.

14 Ado Pailat anāhodo'nīd, Ha'at'ē'gošañ' bañhīgiat'ē banjīyah? Ado t'ai'yīsi yē'go hanādadešgāz, Tsīn-alna'ōszīt bīkājīn' bīl a'daolkał.

15 Ado ēi Pailat t'a k'aden'yīl'āhīgi bīl hojī'sōnd bīnīyeh, Barrabas ēi bah bēzdi'cīdt, ado Jesus ēi nīnaz'nes-tās'go sa'lāgo bāznīlīnīh, tsīn-alna'ōszīt bīkājīn' hoł a'dazdolkał bīnīyeh.

16 ¶ Ado salāgo ēi ho'-nī-tēlīn', Prito'riam holyeh'īgi dahonī'lōzgo, salāgo t'aat'ē-nīt'eñ, Hak'go, dayīdī'nīd.

17 Ado ēi ē tsī'dīdeh nahalīnīgi beh ha dahozdī'lā; ado c'īl-dēnī'ni beh na'nīt'āh-c'ah a'dajī'lāgo ēi hak'ī'-dazdez-añh'.

18 Ado a'dahañīh, Hālah, Juz alāhgo-bī-nat'āni.

19 Ado lo'k'a-tsoh beh ha tsi-ts'īn nī'dazñīlhał; ado

hak'i'-dahidizēh; ado hayā-jin' nītsidahidez'go' bił jī-liñh' a'dadil'inh.

20 Ado ēi hodajil'in' nīt'eñ do'bik'ijin' ē tsi'dideh nahalin yēnī ha dazdiltsoz, ado t'a hoh ha ē yēnī' bih nī'dahodzistinh. Ado in'dah tsin-alna'ōszit bikājin' hoł a'dadołkałgo dahdahodilōz.

21 ¶ Ado ēi dīneh la' Saiman yolyeh'igi, Sairi'ni dīne'e da'da'ak'eñden jogal'go, ēi Alexander ado Rufus biže'e, ēi bīdah jī'kaigo, Tīn', tsin-alna'ōszit yī'tinł, dahoždī'nid.

22 ¶ Ado ēi dahazlōz, Golgo'tha holyeh'igi, ēi tsi-ts'in ba'haz'an holyeh.

23 Ado c'il-naatl'oi-bi-fo, jēh bił ałtahgo hā dadzizkañh, jīdodlinł bīniyeh, nīdih do dzinī'zin dah.

24 Ado tsin-alna'ōszit bikājin' hoł a'dadziskal, in'dah ha ē yēnī' ałtādzisni, dīneh ałañ dabih dadolēl'igi ēi ba dazdī'kad.

25 Ako dožon'go dahadiān-go tsin-alna'ōszit bikājin' hoł a'dadziskal.

26 Ado, hak'igi di bēak'ēas-cinh, JUZ ALĀHGO BĪ NAT'Ā-NI, beh-ēho'zin bīniyeh.

27 Ado aģa'i'nī'li naki'go ēi bił hoł adaaskal, la' nīšnāji dahidī'tinh, ado la' nīstl'aji dahidī'tinh.

28 Ado diyin-bēak'ēascin'igi

ēi boholyah, T'a bēhaz'ani yilāh nī'dahidesta'li bił hodołdol'tah, hodo'nid yeñgi at'ego.

29 Ako hwi'ģah dahdahidikāhigi ho'dadilwoš, ado bītsi dēilmaz', ado adadi'nid, Šoh, nih, bī-sohodizin-kīn k'ēi'nīl-coñ'go ado tagi jinł alēh'go la' anādidił yēnī,

30 Yīsda'-adil'tēh, ado tsin-alna'ōszit bikāden hadani-nāh.

31 T'a akot'ego ałdo' alān-jin'-nādailmīn'hi in'dah ak'e-daalci'i bilgo hodalin'go ałc'in' ya'dal'ti': la' t'ēyah yīsda'-dziznīl nīdih t'a hoh t'ēyah do yīsda'-azdiltēh dah.

32 Bī'nīdi Christ ēi Īzrel bi alāhgo-nat'āni nīlin'igi k'adt tsin-alna'ōszit bañhden hadaģāh, ako dadidi't'inłgo in'dah daididlanł. Ado ēi'di bił hoł a'daaskal'igi hwēdzi.

33 ¶ Ado ałnī'doal'jin' aholzizgo k'ēyah t'aat'ē-nīt'eñ bikā caholhēl hił'c'in-jin'.

34 Ako hił'c'in'go ēi Jesus yē'go hadolģāzgo hadzi, Eloi, Eloi, lama sabakthani? ēi baho'nego, Ši God, Ši God, ha'at'i'saň bīniyeh sīts'aň dahdiniyah? jīni'go olyeh.

35 Ado ēi la' nazin'igi dēdizts'aņgo a'dahido'nid, Jo'akon, ilai'jah hak'go, yīlnih.

36 Ado dīneh la' c'il-na-

atl'oi-bi-fo-dik'onzi banjil-wodtgo, toh-nayits'onsigi beh dziz'ango lo'k'a-tsoh bila'fahgi dahdziz'ango ha biz'niltsh, jidodlinl biniyeh, ado ajinih, Bi'ni'di, t'ado banahat'ini; Ila'jah dats'i ha dogal'go na'hodot'el danihi donal.

37 Ado ei Jesus ye'go haji-zilgo hwi sizi'ni yeni' hayi'den halwodt.

38 Ado bi-sohodizin-kin go'ne' na'nibal yeni' ei'di bikado yago al'adlad.

39 Ako salago binant'ai hwi'gahgi sizi'ni, kot'ego hayi'den halwodtgo yiyiltsanh, ado adi'nid, T'aani, di ei God biye' nit'en lañh'.

40 A'kwi aldo' asdza'ni la' nizaden dadezin'; ei di'igi bitahgi ei Meri Magdili'ni, ado Meri ei Jems akedenigi ado Joses bimah, in'dah Salo'mi ei a'kwi;

41 (Ako di di'igi Galilidi nijigadan hakē nakaigo hadainil' nit'en;) ado lañ'i la'dah asdza'ni Jeru'salemgi yil yikai'igi aldo'.

42 Ado bika'igi i'a'go ast'e-a'dazdilneh bijinh', halah, biska'ni ei haayinh-jinh alēh ei'banh.

43 I'dan Jo'zef ei Arimithi'aden la' alanjin'-nidant'ahi, ei aldo' God alahgo-beh-boholni'hi t'ai'yisi nayozli' ei t'ado yisti'i Pailat yil yah

iyah, ado Jesus bizi'i yiyi'ked.

44 ¶ Ako Pailat t'o-bil-aho'yui t'a i'dan dadzitsan'igi binina; ako salago binant'ai, Hak'go bizdi'nidgo ado nayizdel'kidt, Ha'dansañ' dadzitsanh?

45 Ako silago binant'ai bits'anden hol be'hozin'go, azi'i yeni' Jo'zef banot'eh, jidi'nid.

46 Ako nak'a'at'anhi ligai la' nidzisni'go, ako tsin-ahn'na'oszit banhden bidahojilti'ng'go ei nak'a'at'anhi hak'izdezdziz; ako tse'an a'holya go'ne' ahojil'tinh; ado tseh hadazdinilmaz.

47 Ado Meri Magdili'ni in'dah Meri ei Joses bimah, ei nihodeltin'igi daho'inh.

WOLTA'I 16.

1 Ado ei haayinh-jinh bi'gah azlin'go, Meri Magdali'ni ado Meri, Jems bimah, ado Salo'mi ei'di c'il'likan dahalcin'igi nidadzisni ei beh daho'zdotlah biniyeh.

2 Ado haayinh-jinh biska'ni, t'ai'yisi abinigo, jo'honaai t'o haya'hago, tse'an ho'doltin'igi jik'ai.

3 Ado adahizdo'nid, Hai'san' tseh hadadinian'igi nahjin' niha idomas?

4 Ado ha'dadzizgal'go nit'en tseh yeni' nahjin' el-

16: 5 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 16: 19

māzgo dadziltsaṅh; hālah, ēi t'ai'yisi nītsah ēi'baṅh.

5 Ado tse'an ho'doltinh yē-ni' go'ne' ajokai, nīt'en nīš-nājin'go dīneh lē'i bi ē ligai-go dasidāgo dadziltsaṅh; ako t'o hoł-dahoyē.

6 Ako ēi ahodī'nid, T'ado nihił-dahoyēi: Nazerethdeṅ Jesus ēi tsin-ałna'ōszit bikājin' bił adaaskal yēni' ēi hadanohtah; ēi nādīdzah, ako kwe'e at'din; jo'akon, sitiṅ neṅgi dadoh'in'.

7 Nīdih nihiłah, hodahoł'ah yēni' in'dah Piter bił dahol-ne', nihiba' Galiligo jogał dolē, t'a anih ēngi at'ēgo, ako a'kwi dahwidoltsēł.

8 Ado ēi t'ahāgo tse'an ho'doltinh yeṅdo c'ijikaigo dašdijē; hālah, bik'ē hařah dahoditlitgo t'o-hoł-adahoyui ēi'baṅh; ado la'dah nīdih t'ado bił dahojolne' dah; nīdadzilzitgo ēi'baṅh.

9 ¶ Ako haayinh-jinh bis-ka'ni, t'ai'yisi abinigo nāz'-didzah, ado Meri Magdali'ni atseh na'hołtsaṅh, ēi biyi'-deṅ niłē'ih-beh-ini'zini i'si-zi'ni tsosts'itgo bih hažnił-kād yēni'.

10 Ado ēi bił nījikai yēni' haṅh-dabi'nigo dācah', ako ēi bažniyāgo bił ho-jolne'.

11 Ado ēi jināgo hwiłtsaṅh jidi'nidgo do dahojodlaṅ' dah.

12 ¶ Ako'dza do'bik'ijin' laḡgo izdilyāgo ēi indilt'ēgo da'ak'ehgo aṅingo yiašgo ba na'dzidzah.

13 Ado ēi dašdiāzgo ādo la'igi altso bił dahojolne'; ēi nīdih ako do dahojodlaṅ' dah.

14 ¶ Ako bik'ijin' lařa-dah'igi daayāngo bažniyah ado daholtsaṅh; ako biždes-řeh do da'odlaṅ'go ado daha-jēih dātł'isgo ēi'baṅh, hālah, nāzdidza do'bik'ijin' daho'in'-igi ēi do dayodlaṅ' dah, ēi'-baṅh.

15 Ado ēi abizdi'nid, Nihi-lāh' nahaszaṅ nīdanes'aṅji, dīneh t'aat'ē bic'in', hani' ya'at'ēhi badahołni'.

16 T'a-hai'-dah odlāni, ado nahadlāgo-řanas'giz al'yai ēi'di t'ēyah yisda'-dolřēł; nīdih t'a-hai'-dah do-odlaṅ'igi ēi tihwidonihjin' aḡidolgāṅł.

17 Ado di beh-ēdaho'zini ēi daodlaṅ'igi yił nīdakai dolēł: Si'zi' beh niłē'ih-beh-adēini'-zini hadēiniłčēh dolēł in'dah sad laḡgo-at'ē'i laṅi beh ya'dajilfi' dolēł;

18 Ado tli's nī'dayi'la dolēł; ado ha'at'ih'igi-dah aḡāni dēidlaṅ nīdih do hāda da'bidolił dah; ado danīneh'-igi ēi bik'i dahdahīdīlnih'go, ako do at'ēhi dah nīdadlēł dolēł.

19 ¶ Ako ado Boholni'hi hac'in' hadzi' do'bik'ijin', ēi

16: 20 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'É'HI 16: 20

ya'dilhił biyí'go abidolnih, t'é'hi beh God bā dahojol-
ako God bi nišnāji dasnez- ne', Boholni'hi hoł nīdalnīs-
dah. go, ado hazad beh beh-ēda-

20 Ado dašdikai'go t'aat'è- ho'zini beh dabidzil'go a'ji-
nit'eñ adziskai' hane'-ya'a- lah. Ei t'a akot'é' do.

LUKE BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'Ē HI

WOLĀ'I 1.

1 Ēi t'aaltso t'aani nihifahgo bī'daholyāigi ēi lan'i yeh ak'idaascīnh,

2 C'ośdan'dan dabinał'igi in'dah God bīzad yadahalne'i yeh niłil daholne'igi bīk'ehgo;

3 Ēr binina nih, Thia'filas naha'ni'hi, t'a ēi beh nic'in' alk'iniāngo ak'edeścil'igi ēi sīl ya'at'eh, hālah, didi t'aaltso t'a bēdezt'i'do ya'at'ehgo sīl bēho'zīn, ēi'bañh.

4 Ako ēi beh nandīnes-ta'igi t'aanigo nił bē'hodozīnł bīniyeh.

5 ¶ Ēi Herad Judiah bi nant'a'i niłin'go yolkal yeñdañ, nāilnīn'hi lē'i la' Zeke-rai'as yolyeh, Abai'ah yil danilin'igi la': ado bē asdzañ t'ēyah E'ran bītsi'keh la' niłiñh, ako Eli'zabeth ha'zi'.

6 Ado ēi t'aji'lah God binał bañhīgiat'ē-hañh-at'din, Boholnī'hi yēhas'an'igi in'dah bī nahat'ah t'aat'ē biyi' t'aaltso do beh hak'e-hat'āhigo niłiāš.

7 Ado ba'alcini at'din, Eli-

zabeth do-alcigo ēi'bañh, ako t'aji'lah t'a hažo'o hadzīstih.

8 ¶ Ado ako'dzago bīł dajilin'igi bītahgi God bic'in' nā jīhniñ'go,

9 Nādaiñnīn'hi ba'haz'an'igi bīk'ehgo, c'il-likan-halcin'igi jīdīlīt'go, Boholnī'hi bī bīsohodīzīn-kin biyi' go'ne'yah' anjidah'go, ēi ha nanis.

10 Ado ako c'il-likan-halcin'igi didolīt ba'holzižgo t'odi a'la-dzizlin'igi t'aat'ē sodazdīlzin.

11 Ado Boholnī'hi bī diyīn-ñidal'a'i la' hac'in' nīniyah, c'il-likan-halcī'ni bīkā-naha-niñh'igi bī'gahgi bī nišna'jigo sīziñh'.

12 Ako Zekeraias ēi yiyil-tsañ'go bītah hodisnā, ado bīk'ē t'o-hoł-ho'yē.

13 Ako niđih diyīn-nal'a'i ahodī'nid, T'ado nił hoye'i Zekerai'as, hālah, nī sodizīn yīdizts'añ ēi'bañh, ako nē asdzañ Eli'zabeth aški na'yidołcił, ako ēi Jan beh yīdī'ził.

14 Ado t'ai'yisi hožo'ni in'dah il-hožo'ni nē holoñ' do;

ado yizciñ'go lañ'i bañ bil dahožon' dolèl.

15 Hálah, Boholni'hi bil ayoat'é do éi'bañh, ako c'il-naatl'oi-bi-to in'dah to-dilñil do yidlan' dah do; ako t'a bimah bišc'it biyí'den hatlíz-do God bi Nilc'ih Diyí'ni bi hadezbín dolèl.

16 Ado Ízrel ba'alcini t'ohayuigo dabi God Boholni'hi, bic'in' na't'añ nina'híz-dois.

17 Ado Ilai'jah biyí' sízín en' indah beh bídzil en' éi beh Boholni'hi bitsí'ji jogał do, aze'e dabi jéih'igi alcini, yic'in' ané'idodlił, ako ak'e-dahal'in'igi, do bañhigi-a-dat'eh'igi dahwiyán'igi bik'ehgo nidakai'go idolił; la' dîne'e Boholni'hi biba' ast'é-t'ego idolił'.

18 Ako Zekerai'as ei diyin-nal'a'i ayidi'nid, Ha'at'é go-šan' di šil bé'hodoziñł? Joh, ših t'ai'yisi hastin se'liñ, ado se asdzañ t'a hažo'o bi'niñih.

19 Ako diyin-nal'a'i hanā-nadzi'go ahalñih, Ših Gé'briel ast'inñ, éi God bic'in' se'zínigi: ako nic'in' hades-dziñ' biniyeh ší'dél'a, ado di ha'ne'-ya'at'é'hi nił bé'hodesiñł biniyeh'.

20 Ado jo'akon t'ado its'a'i, in'dah do yanifñi' dah do, di ako'dadza bijinñ' in'dah, si-zād, ba'holzižgo ako'donił'igi do yindlan' dah éi'bañh.

21 Ako a'la-dzizliñ'igi Zekerai'as biba' nidzi'ziñ'go t'a Bi-sohodizín-kín go'ne' ni-jíga'go hodi'na'go bik'é t'o-bił-adahayu'i.

22 Ado c'édzidza'go c'eh bic'in' hadzidziñ': ako Bi-sohodizín-kín go'ne' hoł a'ho-dza'go bil bé'dahozind': t'o nabi'jigiz, ako do hadzodzi at'é' dah.

23 Ado ako'dzago akwe'e altso nidzis'a'go, t'a a'ko ha-gan'go dahniz'didzah.

24 ¶ Ado di bik'ijin' hwe asdzañ Eli'zabeth i'niltsāñd, ako asdla' nidézitjin' na'az-des'in,

25 Ko'dzago Boholni'hi a'šilah, dñeh biñahgi ba-ya'nisi'ni sits'aidiniñah biniyeh šineł'in' yendañ, jidi-nid.

26 ¶ Ado hastañ nidézitgo diyin-nal'a'i Gé'briel éi Galili'gi, Na'zereth holyé'jin', God bits'añden bi'dél'a,

27 Kañ-at'dini lé'i bic'in', éi dñeh lé'i Dé'vid ba'alcini nās-aholcil'igi la', Jo'zef yolyeh'igi badét'añh; ado kañ-at'dini éi Me'ri yolyeh'.

28 Ako diyin-nal'a'i hoł yah iya'go ahodi'nid, Jo'akon, nih alāhgo iññilñh', Boholni'hi éi nił holoñ': asdzañi biñahgi alāhgo nik'ihojidiñh'.

29 Ado hodziłtsañ'go adinidigi bik'é holyé' hazliñ', ado a'bijinin'igi hažo'ogo

yantse'kes, ha'at'i'lah šilnih' dzini'zingo.

30 Ako diyin-nal'ai ahodi'nid, T'ado bik'e nił hoye'i, Me'ri, God bił ni'linh' si-ni'lin'.

31 Ado jo'akon, nišc'it biyi' i'di'nil'tsañł, ado aški diłcil, ako ei JESUS bi'zi' doləl.

32 Ei ayoat'e' do, ado Alāhgoigi-Biye' yolye' do: ado Boholni'hi God, haže'e Dē'vid nat'āni niliñ'daň beh bohólnih yēni' yē'didoał.

33 Ako hol'āgo Jē'kab ba'alci'ni bah alāhgo-nat'āni jiliñ' do; ado beh bohólnih'igi do nint'i' dah doləl.

34 T'a a'ko Mē'ri ei diyin-nal'ai ayidi'nid, Ha'at'e'gošaň' di a'hodonil', joh, ša hastin' t'ah at'din'?

35 Ako diyin-nal'ai hanānadzigo ahodi'nid: God bi Nilc'ih Diyini in'dah Alāhgoat'e'i beh bidzi'li nik'i dol-doh': ei'baňh ado ei aldo'nits'āndo diyin'go docil'igi ei God Biye' beh wo'ji' doləl.

36 Ado jo'akon, nizē'di Eli'zebeth t'a bi'niñhgo aški yel'tsaňh: ado ei, Do alci'dah, bidini'ni yēni' k'adt yil-tsaň'go hastaň beh niđezit.

37 Hālah God do ha'at'i'hi-dah bił biyah' hoye'i dah.

38 Ako Mē'ri adi'nid, Laň'aň Boholni'hi bi nal'ai asdza'ni ni' ni'inh; bi'nidi nizādigi bi-

k'ehgo šic'in' a'hodonil'. Ako diyin-nal'ai hats'aň dahn'-didzah.

39 ¶ Ado i'daň Me'ri dahdi-yāgō kē'yahgi dzil naznil'igo tšini'go jiniyah', kin-hal'ah-igi kē'yah Ju'dah biyi';

40 Ado Ze'kerai'as baňan' go'ne' yah ajiyāgo Eli'zebeth bic'in' hadzodzi'.

41 Ako ako'dzago Mē'ri hadzi'igi Eli'zebeth yidiz-ts'aň'go, t'a a'ko hwesc'it biyi'di awē hidesnā; ako Eli'zebeth, God bi Nilc'ih Diyini hwi hadē'bind:

42 Ako yēgo hadzodzi'go azdi'nid: Asdza'ni ei bitahgi alāhgo nik'ihojidlih', ado nišc'it bits'āndo yizcin'igi bik'ihojidli' le'.

43 Ado ha'at'e'gošaň' di šic'in' a'hodzago, Bohonišni'hi bimāh ša niyah'igi?

44 Joh, šic'in' hainidzi'igi t'a disets'aňgo šisc'it biyi'di awē hidesnā, ei'baňh.

45 Ako bił hožo'ni ei asdza'ni yosdlāndigi: Boholni'hi bits'āndo hoł hōne'igi ei ako'donil.

46 ¶ Ado Mē'ri adinid Šiyi' sizi'ni ei Boholni'hi ayoat'e'-go ya'hanih,

47 Ado nilc'ih ši sizi'ni, God ši Yisda'ini'li yeh t'ai'yisi bił ho'zon.

48 Ako bi nal'ai asdza'ni dohayu'igo yinel'in': ako jo'akon, kodo' nās dañilcih'igi

t'aaltso bik'hojidlī' lañh',
dašlñi' dolèl.

49 Ēi ayoat'ehi ayoat'e'go
šic'in' a'yilah ēi'bañh; ado
diyīn ēi bī'zī'.

50 Ado nās da'icīh'do nās
da'icī'hi bik'eh dahol'in'igi ēi
bījoba'i yīc'in' idolil.

51 Bigan' beh bidzi'li bēho'-
zīngo a'yilah; ado t'a bījēih'
yeh nītsī'dakesgo a'dada-
dzo'dlih'igi tainoskād.

52 Ayoadat'e'hīgi nīdahāz-
tañ yēndo ha'dayistl'id, ado
do dahayu'iigi wo'dahgo
a'yilah.

53 Ado dicīn' danīlin'igi
ya'adat'ēh'igi yeh nī'dēinil-
cād; ado daat'in'igi t'ado
beh daholo'nigo yo'ayis'a.

54 Beh-ajoba'yēnāl'ni bini-
na, bi nal'a'i Iz'rel yikaal-
wodt;

55 Danīhiṭa yēnī' yīc'in' ha-
hasdzi'igi at'e'go, Ē'braham
yīc'in' in'dah ha'alci'ni hol'a-
go nās dahīlcīh'igi aldo'.

56 ¶ Ako Me'ri t'a bīl dziz-
kēgo ṭa nīdēzīt, ako baḡan'-
go dahna'didzah'.

57 ¶ Ako Elī'zebeth azdoṭ-
ci'jīn' a'holzīz'go aški jīs-
cīnh'.

58 Ako bīl kē'dahojit'in'igi
in'dah dahazē'di, Boholnī'hi
ayoat'e'go hac'in' joba'go dē-
idizts'aṅgo, ako ēi t'aaltso
hol bīl dahō'zōñ.

59 Ado ako'dzado tsēbi' yīs-
kañ'go awē bañh-nīdahīzdi'-

noḡis bīniyeh jī'kai; ako
Ze'kerai'as beh daji'zī', bī-
ze'e bī'zī'igi bik'ehgo.

60 Ako bīmāh hadzī'go adi-
nid: Do akot'e' dah; Jān
yolyē' do.

61 Ako adahodī'nid, Nik'-
ēih do ṭa' di yī'zīh beh wo'jī'
dah.

62 Ako bīze'e nībī'dajīgīz
ha'zī' dolèl nī'zīnīgi binda-
bīzdi'kitgo.

63 Ako bik'i-ak'ēilcīh'igi ha-
jitañ'go ak'ējīscīnh' ako aji-
nīh': Jān yolyeh'. Ako t'a-
altso t'o-bīl-adahayu'i.

64 Ado t'a a'ko hazē' aṅ
a'hodzā, ado hatso do nīldzil'
dah silīn'go, God bahojīnīh'-
go hadzodzī'.

65 Ako hanāgo kē'daha-
t'in'igi t'aaltso bik'ē bīl da-
hoyē: ado di a'daha'nīn'igi
Judī'ah kē'yahgo dzīl naz-
nīl'igi t'aat'ē-nīt'eñ nī'dadez-
dlād.

66 Ako t'aadzīl'tso dazdziz-
ts'an'igi dahajēih biyī' ašt'e'-
nīdadziznīl'go a'dajīnīh': Di
awēšan' ha'ūt'e' do? ako Bo-
holnī'hi yeh at'e'i bīl holoñ.

67 ¶ Ado hazē'e Zekerai'as
ēi God bī Nīlc'ih Diyī'ni bī
hadē'bindgo, a'dahonī'li ya-
holne'go anih':

68 Boholnī'hi, Iz'rel bī God
ēi baha'nīh' do; hālah bī di-
ne'e yaniyāgo yīk'e' nīna-
nīlāh,

69 Ado beh yīsda'ilde'hi

deh'igi niha ast'é-yilah, hana'la'i Dè'vid ba'alci'ni bitah-gi;

70 Nahasdzan al'yado diyin andant'ahi dabize' beh hasdzī yen'gi at'é'go:

71 Ei nihē daana'i bits'anden yisdah'-idikah biniyeh, ado danihi jo'lai' t'aaltso bits'anden;

72 Ajoba'i danihiṭa yēni' badet'an'igi t'a ako'hodonil, ado diyin'go a'nihonian'igi yēnal'ni dolēl.

73 T'a bih binal nihiṭa E'-braham ya'nihonian'igi, nihaididoaligi,

74 Ei nihē ana'i bilak'ēden yisdah-nihidonil'go, t'ado nideldzi'ti bik'eh dahonil'in'go ei nihaididoal.

75 Diyin'go, in'dah banhigi-at'ē-nihanh-at'dingo bik'ehgo binal nekai'go yofka'go dahini'najin'.

76 Ado nih, awē, Alāhgo-Wodahdiigi ya halne'i yinilye' do: hālah Boholni'hi bilānjin' ba hont'igo ast'é-holēh'go yinal' dolēl;

77 Bi dine'e, yisdailde'hi bil bedaho'zin dolēlgo biniyeh, banhigi-adanil'igi bana'hididot'āligi beh,

78 Nihi God beh ajoba'i yeh osan'igi beh; ei' beh nilē wo'dahden Ha'a'ahigi ni'lin'go niha niyah',

79 Cahahē'gi in'dah anineh' bi caha'oh'gi nidahaz-

tan'igi ya' adinildin' do biniyeh, ado hozon'go hont'igo nihois do biniyeh.

80 Ako aski ei di'ne'sanh in'dah biyi' sizi'ni bidzil' silin', ado donaadah'igi kēhat'in nit'en, Iz'el dine'e yinal' naga' dolēl'igi ba'holzizjin'.

WOLTA'I 2.

1 Ado ako'dzago i'dan nahasdzan yika kēdahat'in'igi t'aaltso dabi'zi' naltsos bik'idadodzoh'go, Si'zar Augustus yē'nihoniañh'.

2 Ako Qui'rinās, Si'ria bīnant'a'i nilin'dan di atseh' dabi'zi' naltsos bik'idaszoh.

3 Ako t'aadzil'tso daha kindayil'ahigo a'dadziskai dabi'zi' naltsos bik'idadodzohgo biniyeh.

4 Ado Jo'zef aldo' Ga'lili'den, Na'zereth kin-hal'ahiden c'izniāz, Judi'ahgo, ei Dè'vid bi kinhal'ahigi, Beth'lihem holyeh; Dè'vid ba'alci'ni nās dahilcih'igi bitahden la' jilin' ei'banh.

5 Me'ri hwē asdzan dolēl'go hadet'an'igi bil, bi'zi' bik'idadodzoh'go biniyeh, a'kohgo Me'ri ei yiltsañh'.

6 Ado ako'dzago t'a akwe'e dzizkēgo, azdolci'jin' bi'gah ninilkanh'.

7 Ako aski atse' docil'igi jiscin'go nak'a'at'an'hi bik'iz'dezdiz'go sits'a bēgaši

yī daalcož'igi bih jil'tinh; há-láh nīdakai'igi-ba'-kīn go'ne' do haz'an' dahgo, ei'banh.

8 ¶ Ado t'a ei kē'yahigi nī-da'nīlkādi tl'ēgo dibe yā-a'dahalyan nīt'en.

9 Ako jo'akon, Boholnī'hi bī diyīngo-nal'a'i bīk'ijīn' ha'-dayah', ado Boholnī'hi bī-ts'a'-dīn'dīn'igi beh dabināgo i'dīdlād: ako t'ai'yīsi nī'da-dzīsdzīd.

10 Ako diyīn-nal'a'i ahodīnid, T'ado nīdal'dzī'ti: jo'akon, hane'-ya'at'ē'hi beh t'ai'yīsi il-hožo'ni beh nīhīl haš-ne', ako ei dīneh t'aaltso bah.

11 Joh, Dē'vid bī kīn-hal-ahīgi, dī'jīnh Yīsdā'inī'li nī-hā' yīzcin'h', ei Christ, Boholnī'hi at'eh.

12 Ado beh-ēho'zīni ei kot'ē'go nīhic'in' at'ē' do; awē nak'a'at'an'hi bīk'ī'desdzī'go tsīts'ā bēgaši yī-da' alcož'igi biyī' sītīn'go dēidołtsēl'.

13 Ado t'ahāgo diyīn nal'a'i yēn' bīnāgi yah biyī'dēn diyīn nīdal'a'i t'oahayui a'la sīlīn', ako God yadahanī'go a'danīh,

14 God nīlē wo'dahdi sīda'hi baha'nīh, in'dah nahas-dzañ bīkāgi dīneh bīl ya'adat'ēh'igi bītahgi bīl dahožoñ' dolēl.

15 Ako ako'dzago diyīngo-nīdal'a'i ya'dīlhił biyī' go'ne' ana'kaigo, nīda'nīlkādi a'da-

hīdo'nid: Sołtīn' Beth'lihem-jīn' dikāh, ako dī'di a'dzaigi, Boholnī'hi nīhic'in' a'yila'igi dēidołtsēl'.

16 Ako tsīn'go jī'kaigo, Me'ri in'dah Jo'zef, in'dah tsīts'ā bēgaši yī-da'alcož'igi biyī' awē sītīn'go bīk'ijīkai.

17 Ako dadzīłtsa'ngo, di awē beh hoł dahō'ne' yēnī' bīnāgo badahojolne'.

18 Ako t'aaltso dēidołts'a'ng'igi bīk'e t'o-bīł-adahayu'i, ei nīda'nīlkādi beh bīł daholne'igi ei'banh.

19 Ako nīdīh Me'ri di t'aaltso t'o hajēih biyī'di beh bantsī'dzīkes.

20 Ado nīda'nīlkādi t'an' na'kaigo, God ayoat'ei lañh' daznī'zīn, ado bādahojīnīh', t'aaltso dazdizts'a'ng'igi in'dah dadzīłtsa'ng'igi ei'banh, t'a hol dahō'ne' yēngi at'ē'go.

21 ¶ Ako tsēbī' bīska'ngo, banh - nahīnīlgīz'igi ba'hol-zīz'go, Jesus beh daji'zī, t'ah-do iśc'it biyī' hoznīłtsa'ng' yēndañ, diyīngo-nal'a'i yēho'zī' yēnī'.

22 Ado Mo'zes yēhas'an'igi bīk'ehgo bī'gah nīnīłka'ngo jī'diyīn nīdzīsdīn'go, Jeru'-salemgō bīl jī'kai, Boholnī'hi ba'dazdołtēł bīnīyeh.

23 (Boholnī'hi beh bīk'eh-ahonī'li biyī' beh-ak'ēascīn'-igi giat'ē'go, Atseh' dabīka'ng'in' nīdahacīh'igi t'aaltso Boholnī'hi ba' diyīn' dolēl.)

24 Ado Boholní'hi yéhas-
ani biyí' beh-ak'éascín'igi gi-
at'é'go, Hasbí'di naki'go; do-
da'go éi hasbí'di-łgai' biya'zi
naki'go nádahízdołniń' bini-
yeh.

25 ¶ Ado nít'eń jo'akon, Je-
ru'salemgi dıneh lé'i la', Sı'-
mian yolyeh'; t'a éi dıneh
bańhigi-at'é-bańh-at'dın, in'-
dah t'aalajın ya'at'éh'go da-
hodı'sını, ado İz'rel bıl na'-
hodojońł'igi bíba'jinah': ako
God bí Nılč'ih Diyini hwé
holoń'.

26 Ado t'ahdo dadzıtsáhgo,
God bí Nılč'ih Diyini hac'in'
bé'hozın', Boholní'hi bí Christ
yızdołtsél'go.

27 Ado Nılč'ih Diyí'ni bí-
k'ehgo bí-sohodızın-kın biyí'
go'ne' yah ajiyah': ako bí-
māh in'dah bíze'e bıl awé
Jesus yah ayıl'tıńgo béhaz-
an'igi bík'ehgo a'dazdolıl'go
biniyeh.

28 T'a a'ko hagān beh daš-
diltıń'go God ba'hojıniń',
ako azdı'nid,

29 Boholní'hi, k'adt bí'nidi
nı nal'a'ı bıl hozon'go dahdı-
dogal', nızadıgi bík'ehgo:

30 Sınā yısdaini'hi nih'igi
yiyıltsańh', éi'bańh.

31 Éi dıneh t'aaltso bınał
ašt'é nılāh:

32 Adındın'igi al'ań dadı-
ne'e beh ba' adındın' do bí-
niyeh, ado ní dıne'e İz'rel éi
beh ayoat'é'i.

[Navaho] 12

33 Ako bíze'e in'dah bímah
bıl, dí'di ha' hadzodzi'igi bí-
k'e t'o-hoł-ahayu'i.

34 Ako Sı'mian hak'i sodol-
zingo, éi hamāh Me'ri ayıdı'-
nid, Jo'akon, di awé ba' ni-
t'ańh' İz'rel bířahgi lańi
nāahıdı'nodāh, in'dah ná'da-
hıdıdo'nāh biniyeh; ado beh-
ého'zinıgi do ya'at'ehgo ba
ya'dajıl'tı'go:

35 In'dah, aou', díłtlıs' niyí'-
sızı'ni bíga'do'jıl, t'oahayu'i
dahajéih biyí' nıtsı'dadzıkes-
igi beh bého'zın do biniyeh.

36 Ado akwe'e ahodoni'hi
yahalne'ı lé'i, An'na yolyeh',
Fa'nuel bitsı', éi É'ser dıne'e
la'; éi t'oahayu'i bí na'hai,
ado ha hastin' hazlıń'do t'a
bıl jināgo tsosts'ıt na'hai;

37 Ado t'a c'énai jılın'go
tsébı'dın do'ba'ań dın ho na'-
hāi, ado do bí-sohodızın-kın
bits'ań dašdıgāh dah, ako
tl'égo in'dah jıńgo nıdıh t'a-
do ajiya'ni in'dah sodızın t'é-
yah beh God bík'ehgo nıjıgā
nıt'eń.

38 Ado t'a a'ko yah ajiyā-
go t'a akot'é'go God bic'in'
ahés-nı'zın, ado Jirusalemgi
ké'dahat'ınıgi, ak'i-nına'ılye'-
hi bíba' dajinan'igi t'aaltso
yeh yic'in' hadzı.

39 Ako Boholní'hi yéhas'an'-
igi altso bí'gah da'dzıslıń'-
go, Galiligi, Nazereth, kın-hal-
āhıgi ké'dahojit'ıńgo akoń
nıjı'kai.

40 ¶ Ado aški no'sèl, ado hayi'-sizi'ni bidzil siliñ', in'dah beh-hódzàni hwi hadé'-biñdgo, in'dah t'a at'in'igo God bik'ijidliħ.

41 Ako t'ala'i nina'haħaħgo hamah in'dah haže'e Jerusaleml go'deg ałnanat'aš, a'da-azind ei haħis-adesdza'igi beh-béha'nihigi ba na'hwil-zišgo.

42 Ako nakits'adah bi na'haigo Jerusalemlgo j'i'kai a'dai'zind bahaz'an'igi bik'ehgo.

43 Ado t'a akwe'e bi'gah dahwiskañ do'bik'ijiñ' ni-jokāhgo, aški Jesus t'a Jerusalemdi nağa nit'eñ; ako haže'e in'dah hamah do' do bil bého'zin dah lañh'.

44 Ako aħah bil jokāh dzin'zingo t'ala'i jinħ odał bi'gahgo ni'ji'kai; ako dabik'ei in'dah bil ahédahodzilzin'igi biħahgi hazneztañ.

45 Ako t'ado bik'izniāzgo, ado Jerusalemlgo t'añ hanaž-ninitañ.

46 Ako ako'dza do'bik'ijiñ' ta yiskañ'go, bi-sohodizinkin biyi' go'ne' nida'ntin'igi ałni'gi sida'go ei yiyists'añgo in'dah nayidił'kidtgo bik'iz-niāz.

47 Ako t'aaltso dahodizts'añ'igi, hoł ého'zinigi in'dah bic'in' hadzidzih'igi bik'è t'o-bil-adahayu'i.

48 Ako hodziltsañ'go t'o-

hoł-ahayui: ado hamah-ahodi'nid, Šiyaz ha'at'é'gošañ' ko'nihinilah? Jo'akon, niže'e in'dah šiħ bañh-niħi'ni-go ni'kaniħa nit'eñ.

49 Ako ahodi'nid, Ha'at'é'gošañ' šikanohħa nit'eñ? Da' šiže'eis bik'ehgo bi kin go'ne' ašt'in'igi do niħil bého'zin dah?

50 Ako ei yeh hac'in' hadzi'igi t'ado hoł bé'hozind dah.

51 Ako akwi'yah Nazarethgi hoł na'kaigo hak'è-hoł-in' nit'eñ: ako bimah di aħa'nin'igi t'aaltso bijéih biyi'di yantse'kes nit'eñ.

52 Ako Jesus beh-hódzàni yeh nās a'dzah, in'dah néyañh', ado God in'dah dīneh bil ya'ajit'eh jolèl.

WOLTA'I 14: 28-35.

28 Ako hai'di niħiħahgi la' kin ayoat'ei adešlił' niziñ'go, doš altse di'noħdał dah, in'dah ado bañh adolé'li dats'i t'a bi'nèl'añ no'singo yi'doł-ħah dah?

29 Doda'go ei na'nle'i a-t'lah nastl'ini a'jilah do'bi-k'ijiñ' altso azdoli'li do biž-nèl'añ dahgo hanādeñ ha a'dadi'nodloh.

30 Ko'dani'go, Di dīneh kin a'yini'lā nit'eñ, altso i'doli'li do yi'nes'añ dah.

31 Ado hai nat'ani šiñ la'nina nat'ani bil ana'hoji'leh'go, doš altse diž'nodał dah,

in'dah ado ba n̄itsiz'dokos dah, ēi nadin'di mil'go šic'in' yinē'īgi dats'i neznādi mil'go beh bĭk'eh-dīdešdlēl dzin'zīngo?

32 Doda'go ēi la'īgi t'ah nī-zaden yīgal'go dziltsa'n'go, a'halne'e akōn jido'a', beh na'hodojon'hi baŋtsi'dzīkes-go?

33 T'a akot'ē'go nīhiŋahgi hai'di-dah do t'a'k'adt aji-t'ēi t'aaltso beh (Jesus) ba-až'dēt'ah šin ēi do t'a'k'adt šī ho'a'hi dzizlīn' dah.

34 A'šinh ēi ya'at'eh: nīdih do halnih' dah silin'gošan', ha'at'i beh halnih' nī'dodlēl'?

35 Nī' nīdih ado līn' bi caŋ yahikāhdi nīdih do bĭk'ijo-nīl at'ē' dah; ako dīneh ēi c'idayitl'id. Hai'dah hajā beh azdits'a'i holon'īgi ho-nīdi azdits'in'h'.

WOLTA'I 15.

1 Ako bic'in'-nīdailyēh'īgi in'dah baŋhīgi-adanīl'īgi ēi t'aaltso dahodīdots'in' bini-yeh hac'in' niheskai.

2 Ado Fe'risiz in'dah ak'e-daalci'i do bīl adanī'go ya-dal'ti'go hadasdzī': Di dīneh baŋhīgi-adat'ēhīgi bahakāh ado yīl da'ayaŋh'.

3 ¶ Ako di hane'-beh-ē-dētīnhi yeh yic'in' hadzi'go, anih':

4 Hai'saŋ' nīhiŋahdo dīneh šin nezna'din bi dibe'go, ado

la' yo'ayil't'ē'go, da' nahas-t'ēi'din do'ba'aŋ nahast'ēi-īgiš do donaga'hijīn' t'ado yidołnih'go, ado yo'ēlwod'īgi (nīnē'idiltin'jīn' haidi'notał dah)?

5 Ado ēi nīnē'idiltin'go bīl hozon'go bi wos'gi dah-yidołtēl'.

6 Ado baġan'di nadza'go dahak'is'īgi in'dah bīl kē'dahojit'in'īgi, Aha'nī hokāh, bīz-dī'nidgo ado azdīdonil': šil nīhīl dahozon' le', hālāh, šī dibe yo'ēlwodt yēnī nādīl-tīnh', ēi'baŋh.

7 Ako anīhidīšnīh, T'a akot'ē'go baŋhīgi-at'ēh'īgi t'ala'igo baŋhīgi-anīl'īgi yo'idiāŋgo ya'dilhīl biyī'di ēi baŋh hozon' do, nahast'ēi'din do'ba'aŋ nahast'ēi do-baŋhīgi-adat'ē'go, do baŋhīgiat'ē yo'adēidiāhīgi bilāh at'ēgo.

8 ¶ Aldo' hai asdza'nī šin la', bēs-ligai neznā nē'jāhgo, la' yo'ayil'ne'go, da' t'aš do a'k'a-koŋ' yididołtlīl'go kin go'ne' t'aat'ē hodo'soh' dah, ado nēidiāŋjīn' hažo'ogo ha-idi'notał dah?

9 Ako ēi nīnēidiāŋgo, dahak'isīgi in'dah bīl kē'dahojit'in'īgi, Hak'go, dabīzdi'nidgo a'bīzdidonīl, Šil nīhīl dahozon' le', hālāh, yo'īlne'yēnī nīnā'diaŋh ēi'baŋh.

10 T'a akot'ē'go a'nīhidīšnīh, God bi diyīn-nīdal'a'i dabīnał, baŋhīgi at'ēh'īgi la',

bañhigi ani'ligi yo'idiāngo ei t'ai'yisi bañ bił daho'zoñ.

11 ¶ Ado anādo'nid, Dineh lè'i la' biye' naki' holoñ:

12 Ako akēdenīgi haže'e abizdi'nid, Šize'e, nalye'i ši dolél'īgi šadi'niah. Ako jiti'ni beh-jinan'īgi ba alts'ajinil.

13 Ado ako'dza t'adokwi yiskañ do'bik'ijin' akēdenīgi bi nalye'i t'aaltso a'la-a'yilah, ado ni'zadi ké'yah lé'igo jiniyah, ako adi tsin'jigāgo ha nalye'i yēni' yo'adziznil.

14 Ado altso hats'a'izdél'go ei ké'yahdi t'ai'yisi hodicin hazlin', ako hahojoba'igo t'altsoni bi'dinjilinh dzizlin'.

15 Ako ei ké'yahdi ké'dahat'in'īgi la' bažniyāgo ba'alk'eh dzizda nit'eñ, ado indaazt'igo biso'di bandziltso'go na'ha'a'.

16 Ako alastsi bikai'gi, biso'di deiyani'gi c'eh beh hwih jiléh: ado dineh t'ado la' ha'niltsođ dah.

17 Ako ajit'é'i beh adé'jolnigo azdi'nid, Šize'e bağan'di bandalniš'īgi lañ'i dabi c'iyañ' holoñ, ado t'a bilāh nelanh, ako ših t'éyah kwe'e dicin ši'nilhin'.

18 Ašt'é-a'didešnił'go šize'e bic'in' ni'dešdał ado abidi-dešnił, Šize'e ya'dilhił bic'in' in'dah ni' nic'in' bañhigi as'dzah,

19 Ako niye'go nāšido'jido'īgi do bañ nišlin' dah se'lin': na'ndalniš'īgi la' ašiléh'.

20 Ako ādo dašdiyāgo haže'e bic'in' dahniz'didzah, ako t'ah ni'zaden jogał'go haže'e hwiltsanh, ako ha a'aha niziñ', ado dahdilwođtgo, ako hazé naz'cít, ado haza-not'anh.

21 Ako haye' ahodi'nid, Šize'e ya'dilhił bic'in' in'dah ni' nic'in' bañhigi as'dza, ako niye'go nāšido'jido'īgi do bañ-nišlin' dah se'lin'.

22 Ako nidił haže'e ei ba'ndalniš'īgi ayidi'nid, Tšinił'go beldla'di-é' aģa'go ya'at'eh'īgi ni'dołtsos'go bik'eł'tih; in'dah yostsah' bi'la' bañh ninoh'ah, ado keh bił bidoł'es:

23 In'dah aden bēgasi-yaž nesk'ahīgi kwe'e ni'no'los'go solhé', ako nihił dahožoñ'go da'didiñl'.

24 Halah, di šiye' daztsañ' nit'eñ, na'ho'ni'; in'dah yo'iyā nit'eñ beh na'hosdzin. A'kohgo il-ho'zoñ yandikai.

25 Ako biye' alānjiniği ana'azt'i'di naga' nit'engo, aden kinjin' nadał'go, dilnih' in'dah dajilziš'go yidizts'an.

26 Ako ado nidalniš'īgi la', Hak'go, yidi'nidgo, ahat'in'īgi bi' nabizdel'kit.

27 Ako ahodi'nid, Nitsi'li nadzah'; ako niže'e ei bēga-

15: 28 LUKE BIK'EHGO HANE'-YA'AT'É'HI 16: 26

ši-yāz nesk'āhi yiyishiñh', hálah, do dādah yidza'goh, in'dah do at'é'higoh ha na'-dzah, éi'bañh.

28 Ako bik'é do bił hozon'dahgo, do yah abí'ni dah: éi'bañh haže'e c'iniyāgo na'-hoskan.

29 Ako hadzodzi'go haže'e abizdi'nid: Jo'akon, di t'a na'naš'a'go lañ'i na'ñai, ado bēhosinil'an'igi t'ado do akōñ asdzaigi dah: ako nidih t'ah-do tl'izi-ya'zi la' šaniłtēh'dah dasik'isigi bił šil daho-žon' dolēl' biniyeh:

30 Ako nidih di niye' aljil'-nih yił nakai'go ni nalyē'i beh hinināh yēni' altso yi-k'oya'go nadzah, nidih t'a a'ko bēgaši-yāz nesk'āhigi ba sinilhiñh'.

31 Ako abizdinid, Šiye', nih t'aa'łajin šil naniāš, ado yis-t'in'igi t'aaltso nih.

32 Ako ya'at'ēh'go bahuné'-ni in'dah nihił daho'žon: hálah, di nitsi'li daztsañ' nit'eñ na'ho'ni'; ado yo'iyā nit'eñ bēna'hosdzind'.

WOLTA'I 16: 19-31.

19 Dineh lē'i la' t'ai'yisi at'inh', tsí'dedeh nahalin'igi in'dah nak'a'at'an'hi dalgai'-igi yēha'dit'eh, ado t'aakwi jinñ c'iyān alřaskāndi t'eyah yiyāñh:

20 Ado ado'kēdi lē'i La'zerus yolyeh', t'aat'ē-nit'eñ lōd

bañh holoñ'go bi c'edañ'gi nina'dēltēh'.

21 Ado dineh at'in'igi bi bikā-ada'ni bikādeñ bāh bi-zē ha'dahinezdé'igi ša'dadoł-tsoł' dzini'zingo: indí'da lē-cañ'i ha na'kāhgo éi ha lōd dēlnād nit'eñ.

22 Ado ako'dzago ado'kēdi yēni' daztsañh', ako diyin-ñidal'a'i dahdahodiltin'go, É'braham biyidt'gi dahdahastiñh': ado dineh at'in yēni' aldo' daztsañh', ado yo' abidilyah';

23 Ado Hé'dizdi (éi hoyé'go tiho'nih haz'āndi a'holyeh) tihojonih'go dzidezgal', ado aji'galgo dodēgan'idi É'braham dziltsañh, in'dah Lazerus biyidtgi dasitiñ'go.

24 Ado jica'go ajiniñ, Šiže'e É'braham, t'ašon'di šajinabah'go Lazerus šic'in' dilah, ado bi'la' bi'la'tah'gi řah didolnih'go šitsō na'idí'noł-k'as; di koñ' biyi'gi tihošnih, éi'bañh.

25 Nidih É'braham adi'nid, Šiye' bēnil'ni, hininādañ ya'-adat'ēh'igi t'aaltso nē holoñ' nit'eñ, ako Lazerus éi ha-c'in'-nahwi'na nit'eñ: ako k'adt éi bił na'hojond, in'dah nih ř'eyah ři'honih'.

26 Indí'dah nihi in'dah nih do' nihiřa'gi bikōh ayo'ani-zad'go ašt'elyah: ako kodo nadodał'igi do biho'nēdzañ dah; ado aldo' adeñ la' niha

16: 27 LUKE BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 16: 31

doga'igi do biho'nédzañ dah.

27 T'a a'ko azdi'nid, Di-baňh na'noškaňh, šize'e ba-gan'go hodil'äh:

28 Bıl hajē asdla' sē holon'igi bıl dahoždol'ni biniyeh, ako di ťiho'nih'igi do nihí-dokāh dah.

29 Ako Ē'braham ahodi'nid, Ēi Mozes in'dah ahodoni'li-

yadahalne'i beh daholoň; bi-ni'di ei dayis'tsaň.

30 Ako azdi'nid, Doda šifa Ē'braham, la' daztsaň'deň ba nadza'go, ako baňhigi adani'ligi yo'adeididoať.

31 Ako anābizdo'nid, Mozes in'dah ahodoni'li-yadahalne'i do da·yists'aňgo, la' daztsaň'deň na'didza nídih c'eh ni'dahokaňh dolěl.

JĀN BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'Ē'HI

WOLĀ'I 1.

1 Sād jī'li'ni ēi hodēya'di hojilon', ado Sād ēi God yīl holoñ, ako Sād ēi God at'eh.

2 Ako t'a ēi hodēya'di God yīl holoñ.

3 Ado ēi t'aaltsoni a'yilah: in'dah a'dalya'igi ēi la'i nīdih t'a hat'dingo t'ado al'yai dah.

4 Beh-ināni ēi hwi holoñ lañh'; ako beh-ināni ēi dīneh be'-adīn'dīn.

5 Ado adīndīn'igi ēi cahalhēl go'ne' adīnīldīn, ado cahalhēl ēi do bīl bēho'zīn dah.

6 Dīneh lē'i God bits'āndo yīl'a', ako ēi Jan yolyeh.

7 Ako t'a hoh hwē ēho'zīn do bīniyeh jīniyah, beh-adīndī'ni ba hoždolnīh bīniyeh, ado ēi t'aaltso hak'ehgo dē-īdodlañ.

8 (Jan) t'a hoh ēi do adīdīn'igi jīlīn' dah, nīdīh t'o adīndīn'igi ba hoždolnīh bīniyeh hodēl'a'.

9 Ako ēi t'ēyah t'aani adīndī'ni at'eh, t'a ēi dīneh t'aaltso nahasdzan bīkā nehekāhīgi ya' adīnīldīn.

10 Nahasdzan bīkā nījīgā nīt'eh, ado t'aaltsoni a'yilah nīdīh do hwē daho'sīn dah.

11 T'a bīh'igi yāniyah nīdīh t'a bīh'igi do dabīnī'zīn dah.

12 Nīdīh t'a anē'lañgo dahonīzīn'igi, dahołtsōdīgi ēi t'aaltso beh-oholnī'hi baždīnīañh ēi God ba'alcīni dadolēl bīniyeh, t'a ēi ha'zī' dayodlan'igi.

13 Do dīl bīts'āndo nīdahazēcīn'igi dah, do ats'īs nī'lī'ni bīk'ehgo dah, ado dīneh do bīts'āndo dah, nīdīh God t'ēyah bīts'āndo.

14 Ado Sādīgi ēi dīneh dzīzīlīn', ado nīhītahgi kē'hojīt'īnh, ado bēh-ayoīajīt'ēi dēiltsañh. Afa t'ala'i ba yīzēcīn'igi ayoat'ēi lañh', behajoba'i ado t'aani'ni bī hadzbingo at'eh.

15 Jan ha nahasne'go yē'go hadzīgo anīh, Beh hasdzī yēnī' ēi dī'di a'hodesnīh, Sīkēdeñ yīgal'igi ēi t'a sī'lāhgo at'eh, hālah, t'a hoh ēi sīlānjīn' ajīt'eh, ēi'bañh.

16 Ado beh-ayoīajīt'ēi hwi hadesbīn'igi in'dah ajoba'

yeh joba'igi ei t'aaniitso ni-ha-dasyah'.

17 Hálah, Mozes ei bik'eh-ahoni'hi eidiniañh, ñidih ajo-ba' in'dah t'aani'ni ei Jesus Christ bits'anden hazliñ'.

18 Dineh la'i ñidih t'ahdo God yiyiltséh' dah: haye' t'ala'i hazliñ'igi, ei Afa bijéih biyi'di hojilon'igi ei beh ha-ho'nin'.

19 ¶ Ado kot'égo Jan ba hane', Juz nādaiñin'hi in'dah ei bi-sohodizin-kin ya-a'dahalyani, Jiru'selemdoigi ñidahodel'kit yēni, Hai'sañ ant'in' dani'go.

20 Ado t'ado nēnil'in'igo t'aani a'daholne'. Do Christ ašt'in dah.

21 Ado ninādahodel'kit ha-at'i'sañ ni'linh? Da' Ilai'as-is ant'in'ih? Ako azdi'nid, Do ei ašt'in dah. Da' ei ahodonili-yahalne'i ant'eh? Ako, Dodah, nāzdo'nid.

22 Ado adahodi'nid, Hai'sañ ant'in'ih, ako ñidanihil'a-igi bil' ñidahodilnih. Ako ha'at'égo beh a'dahadi'dzih?

23 Ako adi'nid, Nišli'ni ei la' bizih' donaadah'iden yégo ani'ni bizād, Ako ei Boholni'hi ba' hont'i'go k'ehéz-dōngo a'dale', t'a İzé'as a'niñ yeñ'gi at'égo.

24 Ako ñidaa'a'igi ei Fe'risiz a'dat'in lañh'.

25 Ako ñidahodi'kitgo adahodi'nid: Ha'at'égošan' na-

hadlāgo toh beh tai'gīs, do Christ ni'lin' do', ado Ilai'as do ni'lin' do', ei ahodonili-yahalne'i ñidih do ni'liñgo?

26 Ako Jān yic'in' hanānazi'go adi'nid: Ših nahadlāgo toh beh taasgīs, ñidih la' nihiñah sīzi'ni ei do bē-dahonohsin dah;

27 Ako hoh ajit'ei silañjin' at'égo ei šilāhgo ayoat'eh, bike'tl'ol k'ede'sa' ñidih do bañh nišliñ' dah.

28 Di'di t'aamtso Betha'baragi a'dadza, Jor'dan bilāhdi, ādi Jān nahadlāgo toh yeh taagīs ñit'eñ.

29 ¶ Nā biska'ni Jān jīdein', ñit'eñ Jesus hac'in' yigal'go dziłtsañh', ako azdi'nid, Jo'akon, God bits'āndo Dibe-Ya'zi danol'in'h', ako ei nihokā dineh t'aat'é bitahgo bañhigi-at'é yo'idiāhi at'eh.

30 Di'di ei a'bidisñih, šikēden dineh la' t'a šilāhgo at'é'i yigal', dišñih yēni, ako ei t'aani silañjin'.

31 Ado do hwé'hasin dah ñit'eñ: ñidih İz'rel dīne'e bic'in' hwé'hodoziñl' ei t'a akot'ēdo biniyeh šī niyah', ako nahadlāgo to beh taasgīs.

32 Ado Jān hā nahasne'go hadzi: Nilc'ih Diy'i'ni ya'dil-hil' biyi'deñ, hasbi'di nahalin'go hak'ijjin' bidaho'le'go ado bik'igi nesda'go yiltsañh'.

33 Ako do hwé'hasin dah nit'eh: ako nahadlāgo tō beh taasgis šinil'a'igi t'a èi ašidi'nid, T'a bikājin' Nīlc'ih Diy'ni bidaho'le'go yiniltšan šin, ado bik'i dasida'gohigi t'a èi Nīlc'ih Diy'ni biyi' t̄ahodesg'zi ajit'in dolél.

34 Ako t'a ših yiltšan', in'dah beh hā nahosisné, Di God biye' at'è lañh.

35 ¶ Ado nā biska'ni Jān in'dah bo'ho'āhigi naki'go bil nīdadzizinh;

36 Ado Jesus yiga'go jine'in', ako azdi'nid: Jo'akon God bits'āndo Dibe-Ya'zi no'inñh.

37 Ado bo'ho'āhi naki'igi bi'dizts'añ, ado Jesus bikē dašdiāz;

38 Ako Jesus naz'yiz nit'eh ado bikē joas'go holtsañh, ado ahodi'nid, Ha'at'i'sañ hano'ah? ado abizdi'nid: Rab'bi, (èi Boholni'hi jini'go olyeh'), Hādišān' kē'hot'inñh?

39 Ado ahodi'nid, Hak'go in'dah no'inñh, ako kē'hat'in'di jini'āzgo hodziltsañh, ako t'a èi bijiñh' t'a akwe'e bil nīdziztañh: hālah, t'a a'ko hil'c'in', èi'bañh.

40 Nakizdilt'eh'igi la' èi Jān yafti'go yidizts'añ yēni' hakē dahdiyah, èi An'drew at'inñh, Sai'man P'iter yil haāžigi.

41 Èi altseh' yil haāžigi Sai'man jolyeh'igi yik'i-niya'go ayidi'nid: Mes'iya bik'i

nit'āz, (èi Christ jini'go olyeh').

42 Ado Jesus bic'in' ho' ni-āz, ako Jesus honel'in'go adi'nid, Nih, Sai'man ant'inñh, Jo'nah biye', ako Si'fas yinilye' dolél, (èi Tseh olyeh.)

43 ¶ Ado la' nāneskañ'go Jesus dašdiyah Ga'liligo, ako ādi F'ilip bik'iz-niyāgo abizdi'nid, Šikē yina'.

44 F'ilip èi Bethsē'dado na'gah', kīn-hal'āhigi, ako An'drew in'dah P'iter aldo' t'a ado.

45 F'ilip èi Natha'niel bik'iz-niyāgo abizdi'nid, Bik'eh-ahoni'li biyi' Mo'zes, in'dah a'hodoni'li-yadahalne'i hwē ak'ēdaašciñh yēni' hak'i-nikai, Jesus, Na'zerethdo, Jo'zef biye'.

46 Ado Natha'niel ahodi'nid, Ha'at'i'sañ ya'at'è šin Na'zereth biyi' do hodolél? Ako F'ilip ahodi'nid, Hak'go, ado yidiltse'.

47 Jesus dein'go Natha'niel, bic'in' yiga'go yiyiltšan', ako hwē hadzodzi'go ajiniñh, Jo'akon, dano'inñh, èi t'aani Iz'rel dīneh lañh', ako ba'at'e' èi bañh at'din.

48 Natha'niel ahodi'nid, Ha'daššan' sēhoni'sin? Jesus hanānadzi'go ahañih: T'ahdo F'ilip, Hak'go, niñih, yēndañ, tsin-fig biya'gi sīndāgo niłtsañh'.

49 Natha'niel hanānadzi'go

ahodi'nid: Rab'bi, nih God biye' nī'liñ lañh', in'dah nih Īz'rel dine'e binant'a'i alāh-goigi nī'liñh.

50 Jesus hac'in' hanānādzi'go ahodi'nid: Tsīn-fig biyāgi sīndāgo niłtsañ nīdi'nidigi da' ēis bañh sīndlañh? yidiłtsē'li ēi di t'a bilāhigo a'dat'ēh.

51 Ado anāhodo'nid, T'aani, t'aani'go a'nīhidiñih, kodo bik'ijīn' ya'dīlhił añ at'ē'go in'dah God bi diyīn nīdal'a'i de'go ado yāgo, Dīneh Bayīz-ci'ni bikājīn' ałna'hakāhgo yidiłtsē'.

WOLĀ'I 2.

1 Ado ūagi jīn azliñ'go lah-di igēh' lañh, Kē'nadi ēi Ga'liligi; ako Jesus bimāh ēi a'kwi nījīgah':

2 Ado Jesus in'dah bīdahoh'āhigi aldo' biłgo, Hak'go, bīdo'nid, igēh'jīn'.

3 Ado c'il-naatl'oi-bi-ūo a'bi-nidindgo, Jesus bimāh abīdi'nid, C'il-naatl'oi-bi-ūo beh a'dasdīnd.

4 Jesus bimāh ayīdi'nid, Asdza'ni hāsañ' nīdešhił? Ših t'ahdo ša holziš' dah.

5 Ado bimāh ēi nīdal'a'īgi ayīdi'nid, T'a a'nīhīlni'nigo a'dahnił'.

6 Ado a'kwi ūosjēh nītsāigi, tseh bits'āndo alyā'īgi hastān'go sinil', beh bahaz'añh bik'ehgo t'aaltsoni Juz ūadē-

gis, bēs-asā hastān'di ūoh hadezbin dabīgahgo, t'a a'lañ.

7 Jesus adahodi'nid, ūosjēh bī ūoh ha'dadołbin. Ako dabīdājīn' ha'dazdēłbiñd.

8 Ado anādabīzdo'nid, Ha'dahohkāh k'adt, in'dah bik'ehgo adaaziñ'di badahohkāh, ako ba'dadzizkañh.

9 Ako bik'ehgo adaaziñ'di ūoh, c'il-naatl'oi-bi-ūo alyā'īgi dzīzliñh, a'dzaigi ēi do hoł bēho'zīn dah, nīdih nīdal'a'i t'ēyah bīł bēdahozīn; ado bik'ehgo adaaziñ'di adoyē'hi, Hak'go, bīzdi'nid.

10 Ako abīzdi'nid, Dīneh c'il-naatl'oi-bi-ūo ya'at'ēh'īgi atsed'ādayikāhgo bahaz'añh: ado dīneh nīdadī'nidliñh'go ēi c'il-naatl'oi-bi-ūo do ya'at'ēh'īgi badahakāh, nīdih nih t'ēyah t'ado atsed'nīha hīnīkañ' dah, k'adt in'dah.

11 Di ts'ide atsed' ayoidat'ē Jesus yanayah'īgi, Kē'nadi, ēi Ga'liligi, ado beh-ayoiājīt'ē'i bēho'zingo a'jilah, ako bīdahoh'āhigi dabosdlānd.

12 ¶ Ado ēi bik'ijīn' Kaper'nēam go'ya jīniyah, Hoh in'dah hamāh do', ado hatsī'likeh do', in'dah hodahol'āhigi do': ako ādi t'ado lañh dahwiskañ' dah.

13 ¶ Ado ako Juz bih hats-adesdza'īgi-beh-bēha'nihi k'adeñ ba'holziš, ako Je-

sus dašdiyah Jeru'selem gōdeg.

14 Ado bī-sohodizīn-kīn go'ne' bēgaši, ado dibe, ado hasbī'di dah nīdayīlnīh'īgi, in'dah bēso ałna'daa'nī'li yīl nahāztañ'go bik'iz-niyah.

15 Ako t'lo' adalts'ozigi bē-atšis a'jilāgo, bī-sohodizīn-kīn biyī'deñ t'aaltso c'iznī-nīlkād, ado dibe, in'dah bēgaši do', ado ałnadaanī'li bī bēso yajiyikāñh, ado tsīn bī-kā ałna'daa'nīli naadzistī'd;

16 Ado hasbī'di nīdayīlnī'hi yēnī' abīzđi'nid, Dī'di c'īdahohjah. Šīta bī kīn t'ado biyī' na'īnī' bahaz'añh adale'i.

17 Ako hodaho'āhigi di behak'ēašciñ yēnī' yē'dalnī', Na-gan' t'ai'yisi bahañh' nī'sin-go ašil'na'.

18 Ako Juz hadasdzi'go hac'īñ' adadi'nid: Beh-ēho'zīnišañ' hā'it'ē siñ nīhinał adilil'go, didi'īgi in'dzah?

19 Jesus bic'īñ' hanānadzi'go anih': Di bī-sohodizīn-kīn a'daldīnh ado ũagi jīnh azliñ'go na'bidīdeslāl.

20 T'a a'ko Juz adadi'nid, Diz'din do'ba'añ hastañ' na'hai di bī-sohodizīn-kīn t'a ałnēngo, da' a'koš ũagi jīnh azliñ'go nīna'bidīdi'lāl lañh?

21 Nīdīh t'a hoh hats'is bī-sohodizīn-kīn at'ē'go, ēi a'bī-jīnih.

22 Ēi'bañh dadziztsañ'deñ

nahojo'nigo ēi hodaho'āhigi di beh bic'īñ' hadzodzī yēnī' yē'dasni, ako t'aaltso laħ'go diyīn beh-ak'ēašciñ yēnī' dayosdlānd, ado sād Jesus beh hadzodzī'īgi aldo'.

23 ¶ Ado Jeru'selemgi nīji-ga'go hañis-adesdza'īgi-beh-bēha'nihgo adaaziñd'īgih t'o-ahayu'i dabosdlānd, bī'zī' beh; ayoat'ē la jolił'go dabinał, ēi'bañh.

24 Nīdīh Jesus t'ado haa-dēltiñ' dah, hālah dīneh t'aaltso hoł bēho'zīn ēi' bīnīnā.

25 Ado la'dah dīneh yahalne'go doznī'zīn dah, hālah, dīneh biyī'di holo'ni hoł bēho'zīn ēi'bañh.

WOLĀ'I 3.

1 Ako akwe'e dīneh la' Fe'risiz bīfahdeñ, Nī'kodi'mas jolyeh, ado Juz bī nant'a'i la' jīliñh':

2 T'a ēi t'ēgo Jesus yanīyah, ako ayīdi'nid, Na'ntīnī' nīhī nīhīł bēdaho'zīngo God bīts'āndeñ na'ntī'ni nī'liñh: ako dīneh do la' alī'lēgo ajo-lē at'ē dah, nī int'īn'īgi at'e'go, God hoł holoñ'go t'ēyah.

3 Jesus hanānadzi'go ahodī'nid: T'aani, t'aanigo an-dišnīh, ēi dīneh do na'bidizciñ'go ēi God alāngo-beh-boholnī'hi do dzołtsēł at'ē dah.

4 Ako Nī'kodi'mas ahodī'nid, Ha'at'ē'gošañ' dīneh la'

has̄ihgo nādocił, da' hamah' bišc'itīs bih nīzdodał'go ado na'hodidocił'?

5 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aani'go an'dišnih, ēi akōñ dīneh la' do toh in'dah Nīlc'ih Diyī'ni beh na'hodīzcin'go ēi God alāhgo-beh-boholni'hi do bih jō'iyā' at'ē' dah.

6 Ats'is bits'āndo yīzcin'igi ēi t'a ats'is at'eh, ado Nīlc'ih Diyī'ni bits'āndo yīzcin'igi ēi t'a Nīlc'ih Diyī'ni at'eh.

7 Na'ndīdocił ni dešnīn'igi ēi ako bīk'e t'ado t'o-nīl-aha'yui.

8 Nī'yol t'a bī nī'zingo nī'yol, ado t'o dits'a'go ēi dīnts'a', nīdih hazlīn'dēn do nīl bēho'zin dah, in'dah dēyāgo ēi do nīl bēho'zin dah: ako Nīlc'ih Diyī'ni bits'āndo nīhīcīh'igi aldo' t'a ako'dat'eh.

9 Nī'kodi'mas hanānadzi'go ahodi'nid: Ha'at'ē'gošan' dī'di ako'dadonił'?

10 Jesus hac'īn' hadzi'go ahodi'nid: Da' nī'-īs Īz'rel dīne'e nīdahomi'hi la' nī'līnh, da' a'kōš di do nīl bēho'zin dah?

11 T'aani, t'aani'go, an'dišnih, nīhi nīhīl bēdaho'zinīgi beh hadahidzih', ado dēltsan'igi badahwilne', ako badahwilne'igi do daōhdlañ dah.

12 Nahasdzañ bikāgi ahoni'igi ēi beh nīl hweš'nigo ado do indlāñ dah, ako ya'

dīhīl biyī' di ahoni'igi beh nīl hweš'nigo, ha'at'ē'gošan' al't'añ ēi' yīdī'dlāñ'?

13 Ya'dīhīl biyī'go do la'naya'hi dah, nīdih ya'dīhīl biyī'dēn ha'dayah'igi t'ēyah, Dīneh Bayīzci'ni t'ēyah, ya'dīhīl biyī'di sīdah'igi.

14 Ako t'a halgai'gi Mo'zes tlīs dahyidilt'e' yēngi at'ē'go Dīneh Bayīzci'ni dahbidīdol-t'ēt:

15 Ako t'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do a'dodiñ dah, nīdih holāgo inah hwē hodolēt.

16 ¶ Hālah, God ēi nīhokā dīneh t'ai'yīsi ayoayo'ni'go bañh Bīye' t'ala'i bayīzcin'igi yēnīltīnh, t'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do a'dodiñ dah nīdih holāgo inah hwē hodolēt.

17 Hālah, God, biye' ēi nīhokā dīneh do yanahwiāh bīniyeh yīnī'a' dah, nīdih nīhokā dīneh yīsdē'yidonił'go bīniyeh yīnī'a'.

18 T'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do ba'nīhot'āñ dah; nīdih do bodlan'igi ēi t'a i'dañ ba'nīhot' āngo at'eh, hālah God t'ala'i bayīzcin'igi bī'zī' do yodlāñ dah ēi binina.

19 Ako dī'di beh ba'nīhot'āñ, adīndīn ēi nahasdzañ bikā nīniya lañh', nīdih dīneh cahalhēt t'ai'yīsi bīl ya'adat'eh, adīndī'ni do bīl ya'adat'eh dah, hālah, adanī'igi bañhīgiat'ē ēi' binina:

20 Hálah, t'aadzil'tso bañhigi adajoní'figi éi adíndin'ígi dajíjolah', ako adíndin'jín' do la' nigāh dah, ajoní'figi binina hodídotēhgo bédzil-dzít, éi'bañh.

21 Nídiñ t'aanigo ajoní'figi éi'di t'éyah adíndin'jín' nehi-gāh, ajoní'figi éi God bik'ehgo at'ēgo hah bé'hodoziñt biniyeh.

22 ¶ Dí'di a'dadza do'bik'í-jín' Jesus in'dah hodaho'áhigi ké'yah Judi'adi jí'kai ako t'a akwi bíl níjikai ní-t'ēñ ado nahadlāgo tādadzizgiz.

23 Ako Jān aldó' I'nangi nahadlāgo taagís, S'é'lem bí-gāhgi, a'kwi to lañ'i holon' éi'bañh, ako aña'ni isdēgo nahadlāgo tādahodisgiz.

24 Ako Jān t'ahdo yah abí-dílt'é' dah.

25 Ado Jān bí'daho'áhigi la' in'dah Juz yíl naahí'dí-kídt yan'dikai hodíl'zingo taa'dazdigís'ígi binina.

26 Ako Jān ha jikaigo ada-hozdí'nid, Na'ntí'ni, éi Jordan bílāhdi bíl naniāsgo ba hwinílne' yēní, t'a éi, jo'akon, nahadlāgo taagís, ado díneh t'aaltso ba hakāh.

27 Jān hadzí'go ahodí'nid: Díneh t'ado badodí'li dah, ya'dílhil bíyí'dēñ t'éyah bahadél'.

28 T'a níhi sah níhil bédahozín, Christ do níshín' dah,

nídiñ t'o bitsí'jín' sí'dél'a' dešní'go hasdzí yēní.

29 Ako ba'dogé'hi hwé holonígi éi adoyé'hi jíliñh', ako iyé'hi bík'ís, bí'gāhgi siziñ'go bists'an'ígi éi t'ai'yisi bíl ho'zoñ, bízad yídits'a' éi'bañh, dí'bañh t'ai'yisi síl ho'zoñ.

30 Ako hoh éi ayoat'eh jí-dolét, nídiñ síh t'éyah éi a'oh naš'dlét.

31 ¶ Éi hoh yo'dahdeñ ha'dajiyah'ígi éi ts'ide t'aaltsoni yílāhgo at'eh; ako éi la' nahasdzañ bíkādoigi éi t'a ní' bits'añdo ajít'eh, in'dah t'a nahasdzañ ba yajílti', ado la' ya'dílhil bíyí'dēñ ha'dajiyah'ígi éi ts'ide t'aaltsoni yílāhgo at'eh.

32 Ado t'a yiyíltan'ígi in'dah yídizts'an'ígi éi ya hal-ne'; ako díneh do la' ha hane' yodlañ dah.

33 Ako hai'-dah hazād yos-dlāndígi éi God t'aani'ni at'eh jíni'go beh-ého'zini beh azdozoh'.

34 Hálah hoh God yíní'a'ígi éi God bízad yeh hahadzih', ado God éi Nílc'ih Díyíni t'ado bí'nél'āñhi ha-idiāh éi'bañh.

35 Ako A'ta éi Aye' ayo-ayo'níh ako t'aaltsoni yí'la-k'éjín' ídiāñh.

36 T'a la' Aye' yodlan'ígi éi hol'āgo inah beh holon', ado éi la' Aye' do jodlan'ígi éi

inah do yǐzdołtsel' dah; nī-
dih God yeh aťial'i'ni hol'ago
hak'igi doləl.

WOLĀ'I 4.

1 Ako Fe'risiz ěi Jesus bī-
dahol'ahīgi Jān bih'igi bi-
lāhgo lañ'i a'yilago, in'dah
lañ'i nahadlāgo řanesgiz'igi,
dėidizts'ańgo ěi Boholn'i'hi
bił bė'hozín',

2 (Ako Jesus ěi t'a bih do
nahadlāgo řaazgiz dah nī-
dih, bī'dahol'ahīgi t'ėyah.)

3 Ī'dań hoh Judi'ado daśdi-
yah, Ga'lili bic'in'go.

4 Ado Seme'ria biy'igo c'i-
de'sał dzinizin.

5 Ako Seme'riadi kin-hal-
ah lė'igi jiniyah', Sai'kar hol-
yė lańh', kė'yah dahazań
lė'i ěi Jė'kab, biyė' Jo'zef
yėidinińań yėni' bi'gahgi.

6 K'adt akwe'e Jė'kab bi
řohaha'dlėh, ako Jesus jo-
gał'igi bits'ańdo c'ėśdėya'-
go ěi řohaha'dlėh bikāgi
dzinesdah, ako k'aden imė'-
eāhgo.

7 Ako Seme'ria asdza'ni la'
yigał, řoh haidoloh biniyeh:
Jesus ahodi'nid, řa'nizid.

8 (Hodahol'ahīgi ěi kin'go
c'iyān nīdahǐzdołnih biniyeh
ajokai.)

9 Ako Seme'riado asdza'ni
ahodinid, Ha'atėgořań' niń
Ju la' nilin'go, řa'nizid, řidi-
nih, ako Seme'riado asdza'ni
niřin'go? Juz ěi Seme'ria

dine'e do yil ałřah naldėh'
dah ěi'banh.

10 Jesus hac'in' hanāna-
dzi'go ahodi'nid: God niha-
niltin'igi nił bėho'zingo, in'-
dah hai at'inħ, řa'nizid, nił-
nin'igi bėhoni'singo, ako nė'-
idikańł' niteń, ako beh-inah-
řoh nė'dokał nit'ėń.

11 Ako asdzani anāhodo'nid,
Joh, řohaha'dlėh go'ya ho'-
zad ado niń řoh t'ado beh
haolė'hi dah, ako hāden'sań'
beh inah řoh nė'holoń'?

12 Da' Jė'kab niħita yėni'is
bilāhgo ant'ėh, ěi di řoha-
ha'dlėh niħaidi'nian'igi, ado
t'a bih, in'dah ba'atci'ni, ado
biliń' dayodlań'?

13 Jesus hac'in' hanānadzi'-
go ahodi'nid: T'a-ħai'-dah di
řoh jodlań'igi ěi dibā nař'-
dodlėł:

14 Nīdih t'a-ħai'-dah řoh
banikań'go yodlań'igi ěi do
dibā na'dodlėł dah, ako řoh
banikań'igi ěi hayi'gi řoha-
ha'dlėh dolėł, ado ha'lin'go
hol'ago inah bih yilin' dolėł.

15 Asdza'ni ahodi'nid, řoh
dinin'igi la' řānikāh ako do
dibā niřin' dah dolėł, do nī-
dih a'kwi řoh hanařdah' dah
dolėł.

16 Ado Jesus ahodi'nid, Ni-
lāh ni hastin, hak'go, bidī-
niń', ado kwe'e bił nant'ař.

17 Ado asdza'ni hanāna-
dzi'go ahodi'nid: řa hastin
at'din, Jesus anāhodo'nid, řa

hastin at'din, dinin'igi, ya-at'eh'go adi'ninid:

18 Hálah, asdla' nî hastin nit'en; ado ei hoh k'adt bil naniásigi do nî hastin at'é dah, ako t'aani'go haindzi.

19 Asdza'nî anāhodo'nid, K'adt sîl bé'hozín' ahodoni'li-yahalne'e ní'lin lañh'.

20 Nihîta yēn' di dzil yikāgi nidaha'lā nit'en, ako nihi a'dadohni'go, ei Jeru'selemgi t'éyah dīneh nidaha'āgo ba-haz'ānh.

21 Jesus anāhodo'nid, Asdza'nî sindlānh, bic'in' holzīs, di dzil bikāgi dodah, ado Jeru'selemgi a'do do Afa bic'in' nidaho'lā dah dolél.

22 Nihi do nihił bédaho'zinīgi bic'in' nidaho'lah', nihi nihił bédahózinīgi bic'in' nidahwidlah', hálah, yisdail-dé'hi ei Juz dīne'e bits'an-do.

23 Ako bic'in' holzīs, ado k'adt nidih ba'holziz, a'kohgo t'aani'go naha'lahi ei Nilc'ih Diyini beh Afa yic'in' t'aani'go nidaha'lā dolél, hálah Afa ako'dat'é'go bic'in' nidahojil'ah'igi ha'in-tah.

24 God ei Nilc'ih Diyin at'eh ako ei t'aaltso yic'in' nidaha'lā sin ei Nilc'ih Diyini beh ado t'aani'ni beh bic'in' nidahojil'ā dolél.

25 Asdza'nî anāhodo'nid, Sîl lah béhozini ei Mesi'ya

yigah'igi, Christ jolyeh'igi, ei jiniyāgo t'aaltsoni yeh nihił hodolnih.

26 Jesus ahodi'nid, Sîh nīc'in' yašti'igi ei hoh ast'inñ.

27 ¶ Ako'dzago hodaho'ah-igi hana'kai, ado asdza'nî bic'in' yajilfti'igi bañh t'o-bil-adaho'yui; nidih ha'at'is bí'naidilkidt, ado ha'at'is biniyeh bic'in' yanilfti' t'ado hodini'di dah.

28 Ako asdza'nî ei ha tos-jèh t'a akwe'e nizniāngo kin-hal'āgo an'dzodzah, ako dīneh t'aaltso abizdi'nid:

29 Hak'go, dīneh lē'i la' dēidołtsel', ei t'aaltso sîh at'ind yēn' yeh sîl na'holne', da' diis do Christ at'é' dah?

30 Ako kin-hal'ādo c'idzis-kai'go hāji'kai.

31 Ts'idah a'kohgo hodaho'ahīgi nī'dahokānhgo, Bo'hoāhi iyanñ dahodi'nid.

32 Nidih abizdi'nid, Sîh c'iyān yi'san'igi holoñ, ei do nihił bédahozin dah.

33 Ei' binina hodaho'ah'igi ałc'in' hadasdzi-go adadi'nid, Da' la' dās ha'niłtsöd?

34 Jesus ahodi'nid, Sini'a'i in'izinīgi ei aśneh ado bi nānis altso aśleh, ako ei si c'iyān' at'eh.

35 Diñ nī'dezit azlin'go in'dah agiz'gi bahodolzīs, da' dōs dadohni' dah? Jo'akon, sîh a'nihidisñih, dado'hal'go ado da'da'ak'ehgo dadoh'in',

hálah, dadigai, ako k'adt agíẓjín' a'holziz.

36 Ado igès'igi èi bic'in' na'ilyeh ado anest'an' a'la-il'inh' hol'āgo inah bic'in', ako k'èdíd'leh'igi in'dah igès'igi èi t'ala' bañh bìl ho-zoñ' dolél.

37 Ado t'a di giat'é'go t'ani beh aha'nih, èi la' k'iz-dilé'go in'dah nāna'la' t'éyah èi ajigès'.

38 T'ado akwe'e nīdasoñ-nis dah nit'enīgi, dadiyoh-gis biniyeh anihiyela', ako la' èi nīdasnis yeñ'gi banah-kai.

39 ¶ Ako èi'di kīn-hal'adi Seme'riado dīne'e t'oahayu'i dahosdlānd, at'indīgi t'aaltso yeh sīl na'holne', nih, asdza-ni, dani'go èi'bañh.

40 Ako Seme'ria dīne'e hahaskai'go, T'a kwe'e nīhi-tah nanīnāh, dani'go nī'dahoskan, ako t'a akwe'e naki'hwiskan'.

41 Ado t'oahayui na'dahosdlānd, hálah, t'a hoh hazad, èi'bañh.

42 Ado asdza'nī adéyidi'nid, K'adt daidlanh', do nī adinī'nīgi binina dah, t'a nīhi dahodisits'an' èi' binina, ado nīhil bé'dahozin, di t'ani Christ, nīhokā dīneh yīsda'yini'hi at'eh lañh'.

43 ¶ Ako naki' yiskan' do'bik'ijin' Ga'lili bic'in'go jīniyah'.

44 Hálah, Jesus t'a bìh adi'nid: Ahodoni'li-yahalne'i t'a bìh bì kè'yahdi do hol dani'lin' dah.

45 Ado ako Ga'liligi jīniyā-go, Ga'lilido dīne'e bìl daho-zoñ, Jeru'selemgi adaaziñd-go t'aaltso ajit'indīgi dayit-tsañh èi'bañh, hálah, èi t'aaltso aldo' adaaziñdgi nīdas-kai, èi'bañh.

46 ¶ Ako'dzago Jesus nā-nadzah Kè'nadi, èi Ga'liligi, ako a'kwi toh, c'il-naat'oi-bi-to a'jila yeñ'gi. Ado akwe'e dīneh a'tah-baha'ni'hi la' Kaper'neamgi biye' datsah lañh'.

47 Ako hoh èi Jesus niyāgo jī'ni Judi'a kè'yahdo Galilijin', ako hažniyāgo nahodzoskan. Akwi'yah dina'go šiye' nabididi'la', hálah, dadotsa' bila'ta-dahašziz ni', èi'bañh.

48 Ako ado Jesus ahodi'nid, Beh-èho'zini in'dah alilègo ahoni'li yīniltsañ'go do inīdlān dah dolél.

49 Ako ado dīneh la' a'tah baha'ni'hi yēnī' anāhodo'nid, Joh, šiye' t'ahdo datsāh-dañ akōñ dina'.

50 Jesus anāhodo'nid, Nīlah nīdidah; Nīye' nadidzah. Ado dīneh Jesus sād yeh hac'in' hadzi'igi dzosdlānd ako an'dzodzah.

51 Ado ako'ya nījoda'go handala' i hadah yi'kai ako

yeh hoł daholne': ako a'da-nih: Niye' nādidzah.

52 A'kwi naiždił'kidtgo az-di'nid: Ha'dańsań' t'ah nít'eń ya'at'é nīdzisdlīn? Ako adahodi'nid, Ada'dań yaadez-āngo haťa-honezgai yēnī' do at'é'hi dah nasdliń.

53 Ako aze'e bił bēho'zīn, ts'ide az'āngo Jesus, Niye' nādidzah, hodi'nid yēngo, ado t'a hoh in'dah ha'alcī'ni aldo' daosdlānd.

54 Di'di bił naki'di Jesus ayoat'é yanayah', Judi'a bi-yi'do Galiligi jīniyāgo.

WOLĀ'I 5.

1 Ado di bik'ijīn' Juz bah a'daazińd, ako Jesus akōń Jerusalemgō jīniyah.

2 ¶ Ado a'kwi Jerusalemgī, dībeh nīdahanih'īgi bigahgi toh sikańh', ei Hi'brew bizad bik'ehgo Bethez'da holyeh', ako ei bīnāgo aśdla'go ca-ha'oh.

3 Ako akwi t'oahayui jīzjē, do-bītah-dahoł'dzilīgi ado bīnā a'dadinīgi, nīda'nīłhod'īgi dah, bītah-dahazgan'īgi dah, ei toh hīdo'nał' bība' nīdadziztańh.

4 Bana'hwilziś'go diyīn nal-a'i la' toh sikan'īgi yih na-dāh ado toh nē'idīłnāh, ako t'a-hai'-dah atseh' toh hīdes-nā do'bik'ijīn' yih doltal'īgi ei ha'at'i-dah nałniń'hi bańh holon'īgi ya'at'é nīdadlēł.

5 Ako dīneh lē'i la' akwe'e hafah-do-hoł'dzilgo aťa, ako t'a akojit'ēgo ta'dīn do'ba'an tsēbi' na'hai;

6 Ako dziztiń'go Jesus hoł-tsańh', ako Jesus, t'a al'k'īdań akojit'ēgo bił bēho'zīn, ako ahodi'nid, na'sīdidodlał'is nih nī'zīn?

7 Ako dīneh bītah-do-hoł'dzil-dah yēnī' ahodi'nid, Joh, dīneh at'dīn ei toh nahīdī-nāhgo t'ado yi sołtēłi dah, ako t'ah ajīn' yīsał'go nāna-la' t'a sīh atseh' yih nī'dadil-tał'.

8 Jesus ahodi'nid, Nī'didāh, nih tsask'eh nīdinił'go dah-dīnāh.

9 Ado t'ado hoyā'ni dīneh yēnī' hadałt'eh ana'bīdilyah ado bī tsask'eh nē'dīnił, ado jīdēyah', ako t'a ei haayīńh'-jīńh alēh biyī'.

10 ¶ Eī'bańh nahodilzah'īgi Juz adahodi'nid, Di haayīńh'-jīńh at'eh, ako nih tsask'eh yī'jīh'īgi ei do bēhaz'ań dah.

11 Ako hoh abīzdi'nid, Na-sīdisāhīgi t'a ei, Nih tsask'eh nīdinił'go dahdīnah, sīdī'nid.

12 Ado nīdahodil'kit, Hai'sań' dīneh siń, nih tsask'eh nīdinił'go dahdīnāh, nīłnīh'?

13 Ako ei nahodī'sāhīgi do hoł bēho'zīn dah: hālah, Jesus hats'a niyah, ado a'kwi t'oahayui jīł'āh, eī'bańh.

14 Ado bik'ijīn' Jesus bī-sohodizīn-kin biyī' go'ne' hak'ī-

niyāgo ahodi'nid, Jo'akon, nāndilzah, t'ado bañhigi anānt'ini, akō nant'in'go indah t'a yowehigo adinil'.

15 Ado dīneh yēni' dahdiyah, ako, našidi'sāhigi ēi Jesus at'inh, jini'go Juz bił holjne'.

16 Ado ēi binina Juz t'aani Jesus yik'ē-dadeznih' ado dahodiyilyeł' daniziñ', hālah, haayinh'-jinh' biyi' di banjiyah' ēi'bañh.

17 Nidih Jesus abidi'nid, Šīta t'aa'lajin' di'jin'go yilniš, ado Ših do' yišniš.

18 Ēi' binina Juz t'aiyiš Jesus dahodiyilyeł' daniziñ', haayinh'-jinh' bēhaz'an'igi do bik'ehgo banjiya dah; nidih do ēi t'eyah binina dah, hālah, aldo' God šīta at'eh, jinih, ado God bił ahēlt'ēgo izdilneh' ēi'bañh.

19 ¶ Ako Jesus anāhodo-nidgo hadzi hac'in', T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, Aye' ha'at'ihigi dah t'asah'igo do ajilēh' dah, nidih haťa hanal ił'in'igi t'eyah, ha'at'ihidah banjiġāhigi t'a ēi Aye' aldo' yanāġāh.

20 Hālah, Aťa ēi Aye' ayo-ayo'nih ēi'bañh, ado t'aaltso t'a bih at'inligi yeh yił hal'ne' ado di'di bilāhgo adat'ēi hac'in' idolil ako t'o nihil adahayui dolēł.

21 Ako Aťa ēi daneznāhigi na'idiyiljēh' ado dahināgo

an'dēdle', ts'ide t'a akot'ēgo Aye' t'a hozni'zinigi dahināgo an'dajidle'.

22 Aťa ēi dīneh do la' yēnt'in dah, nidih ēi t'aaltso Aye' beh-boholnih' dolēłgo yēidiniah'.

23 Ako ēi dīneh t'aaltso Aye' bił danil'in' dolēł, t'a Aťa hoł danil'in'igi at'ēgo ēi' biniyeh; indah Aye' do hoł ni'lin'igi ēi Aťa, anil'a'igi aldo' do hoł ni'lin' dah.

24 T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, T'a-hai'-dah sizad yidizts'an'igi ado šinil'a'igi yodlāni ēi hol'āgo inah' beh holoñ, ado ēi do bana'hodot'inł dah, nidih anīneh' bits'āndo inājin' iyah'.

25 T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, bic'in' holziš ado k'adt nidih ba'holziž, ako ēi daneznan'igi God Biye' bižih' dēididots'inł ado t'aaltso dazdizts'an'igi ēi dajinā dolēł.

26 Hālah, Aťa inah' t'a bih biyi'di holoñ ēi'bañh; t'a akot'ēgo Aye' inah' biyi'di holoñ'go yēidiniah'.

27 Ado beh-boholnih'go an-dot'inłgo aldo' yēidiniah', hālah, Dīneh-Bayizci'ni jilinh' ēi'bañh.

28 Di'di t'ado bik'ē t'o nihil adahayui, hālah, jišcā go'ne' nazjē'igi t'aaltso hažih' dēididots'inł, ēi bic'in' holziš.

29 Ado adeñ hādahidokah, ēi t'aaltso ya'at'ēhgo ada-

dzāigi ei hol'āgo inah' biyī-jīn' nadahīdido'jah, ado t'aaltso banhigi adadzaigi ei tī'ho'nih biyī'jīn' na'dahīdido'jahgo baniz'dot'inl.

30 ¶ Ših t'asa'hago c'eh aš'inh; dists'a'igi ei bik'ehgo béiništ'inh: ako ših ana'hat'inh ei k'ezdon, hálah, do t'a ših inī'sinigi bikaša' dah ei'banh, nīdih Aġa šini'a'igi ei inī'zinigi t'eyah.

31 T'a ših a'dahašni'go ei ša hane'igi do t'aani dah.

32 Ako nāna'ta' ei ših ša halne' ado šil bého'zin ei yeh ša halne'igi t'aani.

33 Nīdih Jan bic'in' adaso'a' ako ei t'aani'ni ya holne'.

34 Nīdih dīneh bits'āndo ša hane'igi do nī'sin dah, ako di di'igi beh hasdzih nihic'in' yisda'hidohkāh binīyeh.

35 Ako hoh ei diltli'ado ididin'go bits'a'dindin'igi jilīn' nit'en; ako hwe adinin'igi konagan'ijīn' nihil ya'adat'ehgo nihil daho'zond.

36 Nīdih Jan ša halne'igi bilāhgo ayoat'eh ša halne', nāniš altso adešli'go binīyeh šīta šeidinian'igi t'a di nāniš banašahigi ei ša halne' Aġa ei šini'a'.

37 Ado Aġa šini'a'igi t'a bih ša holne'; bizih nīdih t'ahdo dadohs'inh dah, indah aźnolnīnigi nīdih do da-oltsēh' dah.

38 Ado bizad ei do nihiyi'di daholon' dah, ei'banh yini'a'igi do daōhdlan' dah.

39 Diyin beh-ak'ēašcin'igi biyī' hažo'ogo hadadoh'in', ei beh hol'āgo inah' nihē holoñ danohsin, ako t'a ei t'aaltso ša halne'.

40 Ako nīhi do šadanohkāh dah, inah' nihē dahodolēl' nīdih.

41 Dīneh bits'āndeñ do ša ha'nih' dah.

42 Nīdih nihēha'sin God yeh ayoio'o'ni'ni do nihiyi'daholon' dah.

43 Šīta bi'zi' beh niyah' ako do dasinoh'sin dah; la'dah t'a bih bi'zi' yeh niyāgo indah ei dadi'no'sinl.

44 Ha'at'ēgošan' deidohdlañ il-i'lin' aha'dēnidzin'igi; ako il-i'lin'igi God t'eyah bits'āndeñ ei do danohsin dah.

45 Ako Aġa bic'in' beh niha hoźdolnih t'ado dašohni'ni, t'ala'i ei niha halni', Mozes ba'daino'lih'igi nīdih.

46 Hálah, Mozes deisohdlañdgo t'eyah, ših do' dašoh-dlañd dolēl nit'en, hálah, ei šē ak'ēašcinh ei' beh at'eh.

47 Nīdih yeh ak'ēašcin'igi do daōhdlañgo, a'košan' ha'at'ēgo sizad deidohdlañl?

WOLĀ'I 6.

1 Ado ei' bik'ijīn' Jesus dahdiyah Galili be'ek'idt tse'

nago, èi Taibirias be'ek'ïdt at'eh.

2 Ado t'aiyisi ayoi aznè-lāngo hakē dayikai, hálah, na'ni bandat'inigi ayoat'é ba a'jilago dayiŕtsaňh' èi' binina.

3 Ado Jesus dził bigāngo ajiyah ado a'kwi hodahoł'ähigi bił nïdziztaň nïteň.

4 Ako haŕtis-a'desdza beh beha'ni'hi Juz ba'alk'eh ada-doziňl èi aha'ni hadzih.

5 Ako Jesus jïdein'go t'o-ahojiyu'i hac'in' jokāhgodziłtsaňh, ado Filip abizdi'nid, Hādeňsaň bāh nïdahidil'nigo ako di dēidoyiňl'?

6 Ako di t'o hožntah bini-yeh ahojinih, hálah, aždonił'igi èi t'a hoh hoł beho'zin nïdih.

7 Filip ahodi'nid, Bāh ŕa'din do'ba'aň naki bēso baňh-i-liň'go nïdih do bigah dah, t'ala'i nïtin'igo alc'indigo ba'istsödgo nïdih.

8 Hodahoł'ähigi la' Andrew, Saiman Piter yił hažžigi ahodi'nid:

9 Kwi aški lè'i tl'oh-nadaň lēs'an ašdla'go nē'jah, ado lō alts'isigi aldo' naki': nïdih èis akož'nè'lāngo honèl'aň dolèl'?

10 Ado Jesus adi'nid, Dineh t'aaltso dabidi'nołbin, ako èi haz'an'igi tl'oh t'oahayui yil-āh, ako dineh dīnezbin'igi ašdla'di milgo a'nèlt'e'.

11 Ako Jesus lēs'an yēni' nē'dinilgo ako yik'i sodol-zinđ, ado hodahoł'ähigi badziznił, ako èi hodahoł'ähigi dadinezbini'igi yadayiznił, ado lō aldo' t'a yeh hwih dadolèlgo.

12 Ado nïdanicādgo hodahoł'ähigi abizdi'nid, Nihesti'igi nï'dahó'lah, t'a bo'oh'igi do yoadolts'ił dah.

13 Èi' binina a'la-a'dayilah, tl'oh-nadaň lēs'an ašdla' nïdahasti'go bo'oh dajiyān'igi, ako ts'izis nakits'ādahgo bi ha'dadè'biňd.

14 Ado Jesus dīneh t'aaltso binał ali'lè yanayāgo adadi'nid, Di t'aani ahodoni'li-yahalne'i at'in laňh', nahasdzaň bikāgi dogal ha'nih yēni'.

15 ¶ Ako t'a adzi'li beh a'lāhgo-nat'āni adahoždolil'go Jesus bił beho'zingo èi' binina t'asa'ha dziłgo anānadzah.

16 ¶ Ako k'adt i'i'āngo hodahoł'ähigi be'ek'ïdtgo y'i'kai.

17 Ado tsin-nael bih jokai, ado tse'na Kapernēam bic'in'go j'i'kai, ako cahol'hèl'go ado Jesus t'ahdo ha yigāh dah.

18 Ako ayoat'ēgo dēyolgo toh yilk'ol' siliň'.

19 Ako ŕa dats'i, din dats'i tsin-sitaň bigahgo dajil'èl'go Jesus toh yikā yigał'go daziztsaňh', ado tsin-nael yic'in' yigał'go, ado bik'e holyè dahazliň'.

20 Nídih ako ahodi'nid, Ših ašt'inh, t'ado ní'daldzi'di.

21 Ako ado bił ya'adat'eh'-go tsin-nael bih jiyah, ado t'ahāgo ké'yahjin' dzideskai'igi jī'kai.

22 ¶ Ado biska'ni be'ek'idt yo'nandi naziñh yēni' a'kwi tsin-nael a'dadiñgo dadzil'tsañh', hodahoł'āhigi yih yikai nít'eñigi t'eyah, ado Jesus hodahoł'āhigi tsin-nael do bił bih jokai dah, ako hodahoł'āhigi t'eyah t'asa'ha dahdikai:

23 Boholni'hi sodolzin do'-bik'ijin' bāh dajiyañ yēngi, tsin-nael la' Taibiriasdeñ níhez'el nídih.

24 Ako a'kwi jil'āhigi, Jesus ado hodahoł'āhigi aldo' do akwe'e nakai'go dēyīñigo, bih aldo' t'aaltso bił dahdadiel, ado Kapernéamdi yī'kai Jesus yī'kadantago

25 Ado be'ek'idt yo'nandi hak'idaskaigo adahodi'nid, Na'ntini ha'dańsañ' kwe'e yiniyah?

26 Jesus anāhodo'nidgo anih', T'aani, t'aanigo a'nihidisñih, Níhi ha'dašinoťahigi ei nihinał ali'lē banisēyah'igi do biniyé' dah, nídih, hálah, bāh daōyañgo ado nídanočadigi ei t'eyah biniyeh.

27 C'iyañ ana'diñhigi t'ado bik'e nídamiši, ako c'iyañ do-a'dodiñhigi, hol'ago inah bih yī'ti'i, ei Dineh Bayizci'ni

nihaididoal, ei'banh God Aťa beh-eho'zini yeh hak'i-a'zoh.

28 Ako adahodid, Ha'a-t'isañ' bandikāh ako nídadilniš God bi nāniš'igi?

29 Jesus anāhodo'nidgo hac'in' hadzi, Ei hoh hodela'igi daohdlañh, ako ei God bih nāniš at'eh.

30 Ako ei'banh adahodi'nid, Ha'at'isañ' beh-eho'zini šiñ beh, nihinał adilił'go danididlañh; ado ha'at'isañ bandinał?

31 Danihiťa yēni' halgaigi nídakai yēndañ man'na dayi'yan: t'a beh-ak'eascin nēgi at'ego, ei ya'dilhił biyi'deñ bāh baznił'tsöd dēido-yiñ'go biniyeh.

32 Ako Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo anihidisñih, Mozes ei do ya'dilhił biyi'deñ bāhigi niha'niltsöd dah, nídih šiťa ei t'aani bāh ya'dilhił biyi'deñ niha'niltsöd.

33 Hálah di God bih bāh at'eh, ei hoh ya'dilhił biyi'deñ bidayah'igi ado nihokā dineh inah yēidiāhigi.

34 Ado adahodi'nid, Boholni'hi, hol'ago di bāhigi niha iyiltsöd.

35 Ado Jesus anāhodo'nid, Ših ei bāh beh-inan'igi nišliñh', t'a-hai'-dah šadogał'igi, ei do dicin nādodlēt dah, ado t'a-hai'-dah šodlan'igi ei do dibā rādodlēt dah.

36 Nídih a'nihidisñih, Níhi

aldo' dasoŋtsaḥ' ḥīdih do da'ohdlāḥ dāh.

37 T'aaltso Aḥa šayidiāhigi ēi šahakāh, ado t'a-hai'-dah šažniyah ših ēi t'aiyisi do No'wehjin', hodos'ne' at'ē dah.

38 Hālah, ya'dihlil biyī'den hadayah do t'a ših inisiḥigi adešniḥ biniyē' dah, ḥīdih šiniḥ'a'igi inī'zinigi ēi adešniḥ biniyeh.

39 Ado di ēi šiniḥ'a'igi inī'zinigi at'eh, t'a Aye' dziḥtsan'igi ado jodlan'igi ēi t'eyah hol'ago inah beh holon, ado ninilkāndi nāhodi-dešlāl.

40 Ado di'di Aḥa šiniḥ'a'igi inī'zinigi at'eh, ēi t'aaltso šažninil'igi do la' yo'adešt'el' dah, ḥīdih ninilkāndi nābīdī-dešlāl.

41 ¶ Ako Juz honina al'e'in' ya'dal'ī' t'a dabiyyī'di, hālah, Ei bāh ya'dihlil biyī'den niyah'igi ašt'inh, jini'go hadzodzi ēi'baḥ.

42 Ako adadī'nid, Da' di'is do Jesus at'in' dah? Jo'zef biye', biže'e ado bimah bē'dahonilzin'igi? Ha'at'ēgošan' a'ko Ya'dihlil biyī'den hadayah', jinih?

43 Ako ēi'binina Jesus anāhodo'nidgo hadzi hac'in': T'ado t'a nihiyyī'di sād nihi aḡa'ni.

44 Dineh do la' šadogaḥ' dah, Aḥa šiniḥ'a'igi ēi šic'in' ko'ho-

lago t'eyah, ado ninilkāndi nāhodi-dešlāl.

45 Ahodonih - yadahalne'i yik'idēzoh': Ado ēi t'aadzil'tsoh God bits'anden ḥī'dahodi'notihl' ako dineh t'aaltso Aḥa dēyidizts'an'igi ado i'dahol'an'igi ēi šahakāh.

46 La'dah dineh do Aḥa yiyiḥtsan' dah, God bits'anden naḡah'igi ēi t'eyah Aḥa yiyiḥtsaḥ'.

47 T'aani, t'aanigo a'nihidishih, T'a-hai'-dah šodlan'igi ēi hol'ago inah beh holon.

48 Ših ēi bāh beh inan'igi nišinh'.

49 Nihiḥa yēni' halgaigi man'na dayi'yaḥ ako ēi dāneznah'.

50 Di'di ya'dihlil biyī'den bāh bīdayah'igi at'eh, ako ēi'di dineh yiyiyaḥ'in do dādotsaḥ' dah.

51 Ših bāh ḥinan'igi nišinh', ēi ya'dihlil biyī'den bīdayah'igi; ado dineh t'a-hai'-dah yiyiyaḥ'go ēi hol'ago ḥinā dolēl, ako bāh ādeš'āligi ēi šitsiḥ' at'eh, ako t'a ēi ni'hokā dineh beh dajinā dolēl biniyeh.

52 ¶ Ako Juz ēi' binina do biḥ dahozoḥ'go al'e'in' ya'dal'ī'go adanih, Ha'at'ēgošan' di dineh t'a bih bitsiḥ' nihadol'tsoḥ'go dadidiḥl'?

53 Ako Jesus ahodi'nid, T'aani, t'aanigo a'nihidishih,

Dīneh Bayīzci'ni bitsīn' do daōyāngo ado bih dīl do daōhdlañ'go ako inah nihi-yi'di at'din.

54 T'a-hai'-dah sitsīn' yiyi-yañ sīn, ado sīh dīl yodlañ sīn ēi hol'āgo inah beh holoñ, ado ninīlkāndi nāhodīdešlāl.

55 Hālah, sitsīn' ēi t'aani c'i-yan at'eh, ado sīh dīl ēi t'aani yīdlañ'igi at'eh, ēi'bañh.

56 T'a-hai'-dah sītsīn' yiyi-yañ sīn ado sīh dīl yodlañ sīn t'a ēi sīyi'di hojiloñ, ado sīh hayi'di honišloñ'.

57 Ado t'a Afa hīnan'igi sīnīl'a, ado Afa beh hīnīś-nah', t'a akot'ēgo t'a-hai'-dah sīyañ'igi t'a ēi sē hīnā dolēl.

58 Di'di ēi ya'dīlhił biyi'deñ bāh bīdayah'igi at'eh: dani-hīfa yēni' man'na dayi'yañ ako ēi daneznah', di'di do akot'ē dah, t'a-hai'-dah di bāh yiyiyan'igi ēi hol'āgo hīnā dolēl.

59 Di beh nažnitin'go Kapernēamgi a'la-na'adlēh-ba'kin go'ne' hadzisdzi.

60 ¶ Di' bīnina hodaho'āh-igi lañh dēidizts'aņgo ada-di'nid, Di aha'nin'igi t'aiyisi nantl'ah, hai'saň' bīl bēho'zīn dolēl?

61 Ado Jesus t'a hoh hayi'-di hoł bēho'zīngo, ēi hoda-ho'āhīgi do bīl dahožon'go al'c'in' ya'dalfi'go abīzdi'nid, Da' di'is bik'ē do nihił daho-žon' dah?

62 Ako ha'at'ēgošaň' dolēl Dīneh Bayīzci'ni de'go yi-gal'go daołtsaň'go atse'daň sīda nīt'eñ yeň'go?

63 Nīlc'ih Diyini ēi inah il'īñh', ats'is ēi t'ado il'i'ni dah, sād beh nīhic'in' yaš-ti'igi ēi Nīlc'ih Diyini adat'eh ado inah adat'eh.

64 Nīdih nihi la' do daōhd-lañ' dah, hālah, Jesus hodēyādeñ dodajodlañ'igi bīl bēho'zīn ēi'bañh, in'dah la' dīneh yahodołtēlīgi aldo' hoł bēho'zīn.

65 Ado azdi'nid, Di' bīnina anīhidi'nid, dīneh do la' sa dogali dah, Sīfa bik'ehgo šažniyaņgo t'ēyah.

66 Ado i'daň hodaho'āhīgi lañ'i na't'aň dahna'hīdikai ado t'ado hoł nādeskai dah.

67 Ako Jesus hadzigo anih', nakits'adahīgi bic'in': Da' nihi'is aldo' sīts'a'-dohkāh?

68 T'a a'ko Saiman Piter ahodi'nid, Boholni'hi, hai'saň' bic'in' dikāh, nił hol'āgo inah sād nē holoñ?

69 Ado nihi da'idlāñh ado t'aiyisi nihił bēdaho'zīn nił t'aani Christ nī'liñh, God hīnan'igi biye'.

70 Jesus anāhodo'nid, Da' sīh'is do na'nīhidinil dah ēi nakits'adah nołt'ēgo? ado nihi la' bī-ini'zini no'liñh'?

71 Ako ēi Judas Īskariat, Saiman biye' a'bijinih, hālah, t'a ēi dīneh yahodołtēl ēi'

bañh; ado èi nakits'adahigi la' at'inh.

WOLĀ'I 7.

1 Ako'dza do'bik'ijin' Jesus ninajidah Galiligi, Judiagi èi do t'a'k'adt jidèyā dah, hálah, Juz dahodiyilyèl daho'nih èi'bañh.

2 Akohgo Juz bih Ca'ha'ohgi a'dadozinl k'adeñ baholziš.

3 Èi'bañh bil hajijè'igi adahodi'nid, Kodo Judiago dahadināh ako nidaho'ahigi aldo' bananināhigi dèidołtsèl biniyeh.

4 Hálah, dīneh la'dah do nēnil'in'go yanağā dah sēho'zin dolèl nī'zingo, ako di'di bānanināgo t'a yit'ini t'aadziltso dahanal bānanināh.

5 Joh, bil hajijè'igi nīdih aldo' do dahodlan' dah, èi'bañh.

6 Ado Jesus ahodi'nid, Ših t'ahdo ša holziš' dah, nīdih nihi èi t'a holzišgi danīhah'.

7 Nihokā dīneh èi do nihi jo'la dah, nīdih ših t'èyah dašjo'lah' hálah, adani'igi bañhigi at'ègo èi bahašne' èi'bañh.

8 Nihi adaaziñdgo dahdohkāh: ših t'èyah do k'adt adaziñdgo dèyā dah; hálah, ših t'ahdo ājin' ša'ahalziš' dah èi'bañh.

9 Ako di sādigi beh hac'in'

hadzodzi'go t'a Galiligi niñiga nit'èñ.

10 ¶ Nīdih bil hajijè èi adaziñdgo èikai, ado hoh aldo' t'a nažnt'ingo akōñ jiniyah.

11 Ako adaziñdgi Juz ha'dahodez'in'go a'danih, Hādīšan' niñigāh?

12 Ako dīneh bitahgi hā ya'ti': la' adanih, Dīneh ya'at'èhi jilinh, nīdih nāna'la' èi adanih, Dodah, dīneh binjilo'.

13 Ako nīdih dīneh la'dah do t'a yit'inigo hā ni'dat'in dah, Juz bēdadzil'dzitgo èi'bañh.

14 ¶ Ako adaziñd ałni'gi holzišgo Jesus bi-sohodizinkin go'ne' yah ajiyah ado naznežtañ.

15 Ado Juz t'o-bil-adahayu'i ako adadi'nid, Ha'at'ègošan' di dīneh naltsos bil bēho'zin, šāñ t'ado yīho'āñ dah.

16 Jesus hananadzi'go ahodi'nid, Ših na'ntin'igi do t'a ših dah, nīdih šinī'a'igi èi bih.

17 Ako dīneh t'a-hai'-dah la' yik'ehgo nağāgo na'ntin'igi bil bēho'zin dolèl, God dats'i bits'añdeñ, doda'i, t'a šinik'ehigi dats'i adišnih'.

18 T'a-hai'-dah a'da yajil'ti'igi èi t'a hoh ayoat'è dešlèl dzinī'zin: nīdih t'a-hai'-dah binī'a'igi baha'nih dolèl nī'zinigi èi t'aani'go at'eh, ado bañhigiat'è biyi' at'din.

19 Da' Mozesís bik'eh-ahoni'li do niha yidiniān dah? nīdih ei bik'eh-ahoni'li do bik'ehgo nahkai dah. Ha'-at'isañ' biniyeh ako dašidi-yoñhél'go ban'daht'inh?

20 Ako dīneh'igi anādahodo'nidgo hac'in' hadasdzi, Nilc'ih-bi-ini'zini niyi'di holon lañh', hai'sañ' ako niñil-hiñ'go yan'dat'inh?

21 Jesus hananadzi'go ahodi'nid, T'ala'i baniseyah ado t'aanoitso t'o-nihil-adahayu'i.

22 Di'banh Mozes añh-na'-hinilgis niha yidiniānh, (hālah, do Mozes bits'anden dah, nīdih da'ata yēni' bits'anden ei'banh;) ako nihi haayinh'-jinh biyi' nīdih dīneh banh nīdahinołgis.

23 Ako dīneh haayinh'-jinh biyi' hañh na'hinešgizgo Mozes bits'añdo bik'eh-ahoni'li do bits'azdokah dah biniyeh, da' haayinh'-jinh biyi' dīneh hažo'o na'bīdilizah'igis banh sic'in' do nihil dahožon' dah?

24 Inolnīn'igi t'eyah bik'ehgo t'ado nītsi'dahkesi, ledol'te'go t'eyah bantsi'dahkes.

25 ¶ Ako la' Jerusalemdoiği adadi'nid, Da' di'is do dazdiyohél'go ban'dajit'inigi at'in' dah?

26 Ako nīdih do biyēgo yał'ti, in'dah t'ado bic'in' hadzi'i dah. Da' bi'daholnih'-

igis di t'aani Christ at'ingo bil bēdaho'zin?

27 Joh di dīneh nağaden nihil bēdaho'zin; nīdih Christ niyāgo, niyāden dīneh la'i nīdih do bil bēdaho'zin dah dolēt.

28 Ado bi-sohodizīn-kin go'ne' Jesus nažntin'go yē'go hadzodzi'go ajinih, Še'dahonohsin, ado našāden ałdo nihil bē'daho'zin; do t'a ši'nik'eh niyā dah, nīdih šini'la'igi ei t'aani'go at'eh, ako ei do bē'dahonohsin dah.

29 Nīdih ših hwē'hasin: hālah, ših bits'anden našah'ei'banh; ado ei šini'la'.

30 A'kohgo hoł nī'dadidil danizīn', nīdih dīneh t'ado hwiłtsōdi dah, hālah, t'ahdo ajin' ha ahalziš' dah ei'banh.

31 Ado t'oahayui dahosdlāndgo ado adanih, Da' Christ niyāgoš di dīneh bilāhgo alilē yandogał?

32 Ako dīneh akot'ēgo ha ya'dałti'go Fe'risiz dēyidizts'añ, ado Fe'risiz in'dah alānjīn' nādaiñn'hi bil ei yah-ada'ini'li adēs'a' hoł nī'dadodilgo biniyeh.

33 Ako Jesus ahodi'nid, T'a aha'nijīn' nihil honišon', ako in'dah šini'la'igi bic'in' nī-dešdał.

34 Ha'dašinohta dolēt nīdih došik'idadohkah' dah, akonašādi t'eyah do dadohkah' dah.

35 Ako Juz t'a bih al'c'in'

ya'dalŕi'go adadi'nid, Hāgo-
sañ' dogal'go do bik'idadi-
kah' dah, da' ŕa'daōskaigiš
biŕahgo jidogał, adi ał'añ
dadine'e nažntin dolēłgo?

36 Ako ał'añ'nin'igišañ'
ha'at'i olyeh, Ha'dašinoħta
dolēł nidiħ do šik'idadoħkah'
dah, ako našadi ei akōñ do
dadohkah' dah?

37 ¶ Ado adaaziñd biğah
niniłkāngo, ei bijiñh ayoat'ē
bana'asde, Jesus sižin'go ado
yē'go hadzi'go anih Dineħ
t'a-hai'-dah la' dibā nilin'go
bi'nidi šadogał ado adodlinł.

38 T'a-hai'-dah šodlan'igi
diyin beh-ak'ēašcin'go adi-
nidigi giat'ēgo ei biyi'deñ
inah-tōħ ha'dazlin' dolēł.

39 (Ako di Nilc'ih Diyini
ba hadzodzi', dahodlan'igi
badidot'ał: hālah, Nilc'ih
Diyini t'ahdo adeñ ādēt'ah
dah, ado Jesus t'ahdo ayo-
at'ei abidilneh' dah ei'banh.)

40 Ei' binina dineħ t'oaha-
yui di'di ał'añ'nin'igi dazdiz-
ts'añgo adazdi'nid, T'aiyisi
t'aani di Ahodoni'li-yahalne'i
at'eh lañh'.

41 Nāna'la' ei adaniħ, Di'di
Christ at'eh, nidiħ la' ada-
nih, Da' Christiš Galilideñ
dogał?

42 Da' dōš diyin beh-ak'ēaš-
cin'igi ani' dah, Christ ei Dē-
vid biš'añdo oci'li jiliñh ado
Bethlihem kin-hal'ādo, t'a'a-
kwi Dēvid kē'hat'in nīt'eñ?

43 Ako dineħ'igi honina t'a
ał'añ niš'i'dakesgo ya'dalŕi'.

44 Ako la'igi hoł nidadidił
daniziñ nidiħ dineħ t'ado
hwiltsōdi dah.

45 ¶ Ako yah-ada'ini'li ei
alāñjin' nādaiñn'hi ado Fe'-
rišiz yana'kaigo adabiždi-
nid, Ha'at'ēgošañ' t'ado bił
na'nohkai dah?

46 Yah-ada'ini'li anādado'-
nid, Dineħ t'ahdo kot'ēgo
yałŕi'igi dah.

47 Ako Fe'rišiz anādahodo'-
nid, Da' nihi'is ałdo' nihi' di-
not'a?

48 Da' bidaholnih'igi ado
Fe'rišiziš la' dabosdlāñd?

49 Nidiħ di dineħ bik'eh-
o'o'ni'li do bił bēdaho'zinigi
dabidēdzi.

50 Nikodi'mas, (ei tl'ēgo Je-
sus yaniyah'igi,) la' ałah ji-
lin'go abiždi'nid,

51 Da' nihi bik'eh-o'o'ni'liis
dineħ la'dah t'ahdo yidi-
ts'inħgo ado ani'igi t'ahdo
behoziñh'go ya'nihwiāh?

52 Ei t'aaltso anādahodo'-
nidgo hac'in' hadasdzi, Da'
nih'is ałdo' Galilideñ ni'linh?
hāssid in'dah di'niñ, hālah,
Galilido ahodoni'li-yahalne'i
do halēh' dah.

53 Ako dineħ t'aadziltso da-
hağan'go tādzoskai.

WOLŦA'I 8.

1 Jesus dašdiyah dził A'li-
vet bič'in'go.

2 Ado t'aiyisi abi'nigo bīsohodizin-kin biyi' go'ne' anādzodzah, ako dīneh t'aatso hahaskai, ado dzinezdāgo ado nazneztān.

3 Ado ak'idaalcīi in'dah Fe'risiz ēi asdzani la' adilē'go bik'idadziskai'īgi yił ha ikai ado alni'gi dayinesdāgo,

4 Adahodī'nid, Na'ntin'i di asdzani ts'ide adileh yanagāgo nī'dadiltinh.

5 Joh, Mozes bits'ando bik'eh-o'o'ni'hi yeh nihił holne' akodat'inīgi bił nīzdolnīł; nīdih nīh'saṅ' ha'at'i dīnih'?

6 Di yeh hodantahgo adahodī'nid, beh hak'idahozdiāh bīniyeh. Nīdih Jesus ya a'dzīdzāgo lēz bikāgi ha'la' beh adzīzoh, t'ado dzīdzīzts'aṅ dah nahalīngo.

7 Ako t'a nī'dahodīł'kidtgo nīzdi'na'go abīzdi'nid, T'a-hai'-dah ēi nīhiłahgi bañhīgiat'ē biyi' at'dīnīgi ēi ha'nīdi atseh di asdzani tseh yeh nē'dīdolnīł'.

8 Ado ya anādzīdzāgo lēz bik'i nājīscīnh.

9 Ako dēyīdzīzts'aṅ'īgi t'ala'i nītin'igo c'ēheskai, (alañjīn'īgi atseh' ado ts'ide akeden'īgi beh nīholzīz:) ako Jesus t'ēyah akwe'e, in'dah asdzani yo'ne' alni'gi sīzīn'go.

10 Ado Jesus na'dī'na'go t'ado yiyīłtsa'ni dah, ei asdzani t'ēyah, ado ayīdī'nid, Asdzani, hājīsaṅ' nīk'idaha-

ahīgi? Da' dīneh'is do la'dah nē'nīst'īnd dah?

11 Ako ajīnih, At'dīn dīneh, Boholnī'hi. Ado Jesus ahodī'nid, Ših aldo' do na nī'des't'īnł dah: nīlāh dahn'dīdāh, t'ado bañhīgi anānt'ini.

12 ¶ Ako Jesus hanānadzī'go ahodī'nid, Nahasdzan bīkāgo dīne'e ba' adīndī'ni nīšlīnh, t'a-hai'-dah šīkē nagāh'īgi ēi do cahallēlgo nagā dah dolēł, nīdih inah beh adīndī'ni hwē holoṅ' do.

13 Eī'bañh Fe'risiz adahodī'nid, Nih, t'a nīh a'dahol'ne', ako hōlne'īgi do t'aani dah.

14 Jesus hadzīgo anāhodo'nid, T'a ših a'dahasne' nīdih hasne'īgi ēi t'aani at'eh: hālah, nīyādeṅ in'dah dēyāgo aldo' šīł bēho'zīn ēi'bañh; nīdih nīyādeṅ ado dēyāgo do nīhił bēdaho'zīn dah.

15 Nīhi ats'is bik'ehgo t'ēyah ban'daht'īnh, ako ših do dīneh bēnīst'īn dah.

16 Nīdih bēnīst'īngo bēnīst'ī'ni ēi t'a'ani; hālah, ših do t'asa'ha dah, nīdih ših in'dah Aṭa šīnīł'a'īgi šīł holoṅ'.

17 Ado nīhi bik'eh-o'o'ni'hi aldo' biyi' beh-ak'ēascīnh, ēi dīneh nīdīłt'ēgo halne'go ēi t'a'ani.

18 Ših ēi t'a ših a'dahalne'īgi ašt'īnh, ado Aṭa šīnīł'a'īgi ēi aldo' ša halne'.

19 Ako adahodī'nid, Hadi-saṅ' nīṭa? Jesus anādo'nid,

Ših' nīdih do sē'dahonohsin dah, ako šīfa aldo' do bē'dahonohsin dah; sē'dahonohsingo t'eyah šīfa aldo' bē'dahonohsin do nīt'eñ.

20 Di sādigi bēso-ba'-kin go'ne' Jesus yeh hadzī, bīsohodizīn-kin biyī' go'ne' na'ntīn'go: ako nīdih dīneh do la'dah holtsōdi dah, hālah, t'ahdo ajīn' ha ahalzīs' dah ēi'banh.

21 Ako Jesus anāhodo'nid, Ših, ša' hont'i'go déya'go ado nihi hadašinohta dolēl, bañhigi-at'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl: déyah'ago do akōñ dadohkah' dah.

22 Ako Juz adadi'nid, Da' t'ās hoh az'diyolyēl? Hālah déyah'ago do akōñ dadohkah' dah, jīdi'nid ēi'banh.

23 Ako abizdi'nid, Nihi yo'yahdi dano'liñh; ših t'eyah yo'dahdeñ: nihi nihokādeñ dano'liñh ših t'eyah do nihokādeñ dah.

24 Ēi'banh a'nīhidīšnih, bañhigiat'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl, hālah, do daōhdlañ dah ših ašt'ingo, ako bañhigiat'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl.

25 Ado ēi adahodi'nid, Hai'sa' ant'iñh? Ako Jesus ahodi'nid, Ts'ide atsē'da' a'nīhidīšnih yēnī' t'a ēi.

26 Lañ'i beh nihič'in' hadesdzih ado beh niha nīdešt'inli holoñ: nīdih šīnīl-

a'igi ēi t'aani; ako ēi bits'an-do dišets'an'igi ēi nihokā dine'e beh bic'in' yaštī.

27 Ako Afa ba yajil'ti'go ēi t'ado yik'idaditañ dah.

28 Ako Jesus ahodi'nid, Dīneh Bayizci'ni dahdahidoł-t'e'go ako in'dah ših t'a ēi ašt'ingo nihił bē'dahodoziñl, nīdih do t'a šī'nik'eh bana'sā dah; šīfa yeh nasineztañ'igi bik'ehgo di beh yaštī.

29 Ado šīnīl'a'igi ēi šīl holoñ: Afa ēi do šīts'anđi nağā dah, hālah, t'aa'lañin' bił ya'at'ēhigi t'eyah bana'sah ēi'banh.

30 T'a di beh yajil'ti'go lañ'i dahosdlañd.

31 ¶ Ako Jesus ēi Juz dahosdlañdigi abizdi'nid, Sīzād t'eyah bik'ehgo wohkāhgo ako in'dah t'aani šīdaholañi dano'liñh.

32 Ado t'aani'ni nihił bē'dahodoziñl, ado ēi t'aani'ni nihié' dēdidocił'.

33 Ako anādahodo'nid, Nihi Ēbraham ba'alcini danidliñh, ado t'ado dīneh bi nalte' danidliñ nīt'enīgi dah, a'koša' ha'at'ēgo nihié' dadidocił' dīnīh'?

34 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'nīhidīšnih, t'aha'i'-dah bañhigi ani'li t'a ēi bañhigiat'è bi nalte' jīliñh.

35 Ako a'nal'a'i do hol'ago ha'alk'è sīda' dah, nīdih Aye' t'eyah hol'ago sīdah'.

36 Ēi' binina Aye' niĕ dēi-dezcit'go ako t'aani niĕ dadidocil'.

37 Šil bēho'zin Ē'braham ba'alcini dano'lin'igi nīdih dašidiyoĕhēl'igi t'ēyah danohsīn; hālah, sizād niĕiyi'di do ba'nahaz'ān dah ēi'banh.

38 Šiſa bīl yiĕtsan'igi t'a ēi beh yašī': ado niĕi daniĕiĕa bīl daoĕtsan'igi ēi banahkai.

39 Ako hanadasdzigo adahodi'nid, Ēbraham ēi daniĕiĕa at'eh. Jesus anāhodo'nid, Ēbraham ba'alcini danoĕin'go lañh' Ēbraham yanayah'igi banahkai dolēl nī'tēn.

40 Nīdih k'adt dašidiyoĕhēl'igi t'ēyah danohsīn, t'aanigo beh niĕiĕhwešne'igi ēi God bits'aŕdo dīsets'aŕn: hālah, Ēbraham ēi do akot'in dah nī'tēn.

41 Niĕi daniĕiĕa yanaĕāhiĕi bandahkai; ako adahodi'nid, Niĕi do adilyeh beh daniĕidizciŕn' dah, ako niĕiĕa ēi t'ala'i, ēi God.

42 Jesus ahodi'nid, God niĕiĕiĕago lañh'ayoadašohni' dolēl nī'tēn niĕ; hālah, God bits'aŕden kwe'e niyah ēi'banh, in'dah do t'a šī'nik'eh niyā dah, nīdih ēi šī'nī'a'.

43 Ha'at'ēgošan' yašī'igi do bik'idadohtin' dah? Hālah,

niĕi sizād do dadohts'inĕ dah ēibañh.

44 Niĕi ini'ziŕn-beh-boholni'hi daniĕiĕa, ēi bits'aŕden dahonoĕnĕh, ado t'a yida'ĕi-nolnih'igi ēi a'daht'inĕ, in'dah ēi hodēyāden dīneh nēltsēdi niĕiĕnĕh, ako t'aani'ni do yik'ehgo naĕā dah, hālah, biyi'di t'aani'ni at'din ēi'banh. Yoc'id yeh yašī'go t'a biĕ'igi yeh yašī': hālah, biyoc'idi niĕiĕnĕh in'dah yiĕa niĕiĕn'igi at'eh ēi'banh.

45 Ado t'aani'ni beh niĕiĕ hašne'go ēi' binina do dašohdlān dah.

46 Hai'saŕn' banĕiĕiat'ē beh šik'ihodoh'āh? ado t'aani adišni'go ha'at'ēgošan' do dašohdlān dah?

47 T'a-hai'-dah God bits'aŕdoigi ēi God bizād yidits'a': ēi'banh niĕi do dadohts'a'dah, hālah, do God bits'aŕden dahonoĕn' dah ēi'banh.

48 Ako Juz hanādasdzigo adadi'nid, Da' dōš ya'at'ēhgo adadi'ni' dah, ēi niĕi Seme'ria dīne'e la' ni'liĕnĕh, ako niĕiĕ'ih-bī-inī'zini niyi'di holoŕn'?

49 Jesus anādo'nid, Šiĕ do niĕiĕ'ih-bī-inī'zini šiyi'di holoŕn' dah; nīdih šiĕ šīſa šīl niĕiĕn'go inī'sīn, ako šiĕ do niĕiĕiĕ nišīiĕn' dah.

50 Do t'a šiĕ beh ayoaništ'ē dolēli bikāšā dah, ako t'ala'i ēi yikāĕāh ado yēnt'inĕ.

51 T'aani, t'aani'go a'niĕi-

dīsnih, t'a-hai'-dah la' dīneh sād beh yašti'īgi yāahalyāngo ei do anīneh yidołtsel' dah.

52 Ako Juz anādahodo'nid, K'adt nihił bédahozin nił-c'ih-bi-ini'zini niyi'di holon lañh', Ébrahim indah ahodoni'li-yadahalne'i ei daneznah', ako nił adīnih, T'a-hai'-dah sād beh yašti'īgi yāahalyāngo ei do anīneh yido'liñh' dah.

53 Da' ni'is nihița Ébrahim yēni' ei daztsan'īgi bilāhgo ant'eh? ahodoni'li-yadahalne'i aldo' daneznah': akosañ hai i'dil'inñh?

54 Jesus anādo'nid, T'a šił ayoaništ'eh i'dišyago ako ayoaništ'ēhīgi do i'liñ' dah dolēł; šița ei ayoat'ēi šiēidiāh, nihi God at'eh dadohnin'īgi:

55 Ako do hwé' dahonohsin dah, nidih šił bē'hasin, ako, do bē'hasin dah, diśni'go nihi nahonišlin'go biyoc'idi nišlin dolēł nit'eñ: nidih šił bē'hasin ado sād yeh yašti'īgi bāahašyañh.

56 Nihița Ébrahim sa holziz'īgi bijiñh yiyiltsaño t'aiyisi bil ho'zon'ado yinēliñ'go bah bil ho'zond.

57 Ako Juz anādahodo'nid, Nił t'ahdo ašdla'din ni na'hāh dah, da' a'koš Ébrahim yiniłtsañh?

58 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'niłidišnih,

Ébrahim t'a bitsé'dañ honiš-loñh.

59 A'kohgo tseh ni'dadzizla beh dahwiždolnił' biniyeh, nidih Jesus hats'añ ni'des-t'iñ, ado bi-sohodizin-kin biyido c'izniyah, ado biťahgo c'izniyah, ado yo'ajiyah.

WOLĀ'I 9.

1 Ado Jesus t'a a'kwi jogal'go dīneh la' t'a biđizciñdeñ binā at'din lē'i dziłtsañh.

2 Ako hodahoťahīgi nīdahodeł'kit, Na'nīni, hai'sañ bañhīgi a'dzah, di dīneh dats'i, hašci'ni dats'i ako t'a hanā at'dingo hodizciñh?

3 Jesus ahodi'nid, Di dīneh do bañhīgi a'dza dah, ado bišcin'īgi aldo' dodah: nidih God yanağahīgi beh bē'ho-doziñł biniyeh.

4 Šinił'a'īgi bi nāniš t'aiyisi bana'sah' t'ah hol'indañ: tl'ē ei bic'in' holziš, a'kohgo dīneh do la' nalniš dah.

5 Nahasdzañ t'a bikā na'sah'ijiñ' šił nihokā dīne'e ba adindin nišlinñh'.

6 Ako akot'ēgo hadzi'go lēz yik'idēzē ado bižē yeh haštl'is a'yilāgo dīneh binā at'dinīgi bina'k'ē yiztle.

7 Ado ayidi'nid, Niłah, Šiloam toh sikan'īgi, (ei El'a'yolyeh) biyi' ťaa'digis, ado akōñ jiniyago ťa'az'desgiz ako adeñ ajoin'go nidzidzah.

8 Ēi' binina bił kédahoji-t'inigi ado hanā at'dingo dahoiñ yēnī' adadi'nid, Da' di'is do sidāgo ado ado'ked yēnī' at'in dah?

9 Ako la' a'danih, Di ēi' at'inh: nānala' a'danih, Ts'ide bi'nolnīn lē'i, nīdih t'a hoh aźdi'nid, Sīh lañh' ēi ašt'ini.

10 Ēi' binina adahodi'nid, Ha'at'ēgošan' nīnā añ al'yah?

11 Anaž'do'nidgo hadzodzi, Dīneh lē'i Jesus yolyeh'igi ēi hašt'is a'yilah, ado sīnā yiztlē ado ašidī'nid, Nilāh Sīloam, toh sikan'igo dīnah, ādi ūa'dīgīs; ako ado akōñ nisēyah ado ūadesgiz ako eš'inh se'liñ.

12 Ado ēi adahodi'nid, Hādīsañ nağāh? Ako aźdi'nid, Do sīl bēho'zīn dah.

13 ¶ Ako ēi bitsēdañ hanā at'dīn yēnī' Ferīsiz bic'in' hol daskai.

14 Ako lañh' haayinh-jīnh azliñ'go Jesus hašt'is a'yilah ado hanā añ a'yilah.

15 Ako Ferīsiz ałdo' nīnādahodeł'kidtgo, Ha'at'ēgošan' inīinh sīnī'liñ? Ako abīzdi'nid, Hašt'is sīnā yiztlē, ado ūadesgiz ako eš'inh' se'liñ.

16 Di' binina Ferīsiz la' adadi'nid, Di dīneh do God bīts'andēñ dah, hālah, haayinh'jīnh azliñgo do bił ni-liñ dah, ēi'bañh. Nānala' ēi

adadi'nid, Ha'at'ēgošan' dīneh bañhīgi añihīgi kot'ēgo alī'lē yanağā do? Ako t'a a'lañ hantsī'dakesgo ya'dał-ti'.

17 Dīneh binā at'dīn nīt'eñ-īgi anādēido'nid, Nih'saň' ha'at'i bīdīnih', nīnā añ a'yilāīgi bañh? Ado aźdi'nid, Ahodoni'li-yahalne'i jī'liñh'.

18 Nīdih Juz ēi do dahodlañ dah, t'aani hanā at'dīn nīt'eñīgi, ado ajoīñ dzizliñ'go, ado ēi ajoīñ dzizliñ'īgi, haže'e indah hamah ēi yika' nīda-as'a'go indah.

19 Ado ēi nīdahodeł'kidt, ako adanih, Da' di'is nīhiyāž at'eh, t'a binā at'dingo yizciñ' dohnīn'īgi, akošan' ha'at'ēgo k'adt o'inh'?

20 Ajīscīn'īgi t'aaji'lah hanādzodzi'go aźdi'nid, Di nīhiyāž at'eh ado binā at'dingo sīlcīnh' ēi nīhił bēho'zīn;

21 Nīdih ajo'īñ dzizliñ'īgi ēi ha'at'ēgo sīñ, ako do nīhił bēho'zīn dah, ado hai sīñ hana añ a'yilah ēi do nīhił bēho'zīn dah, nīznī'nīsañh, t'a hoh nīdahodeł'kidt, ako t'a hoh a'dahazdodzih.

22 Ajīscīn'īgi di sād beh hadzodzi, hālah, Juz bēdzil'dzīt ēi'bañh: Juz t'a i'dañ yeh nīdahazañh, t'a dīneh la', di Christ at'eh, jīdī'nidīgi, ēi a'la-na'adlēh-ba'-kindo a-ts'a-hodidolt'el.

23 Ēi' binina ajišcin'igi az-di'nid, Nizni'nisañh t'a hoh nīdahodoł'kidt.

24 Ako binā at'din nīt'enīgi, Hak'go, nādēido'nidgo adayidi'nid, God bił sodil'zin, nihił bēdaho'zin di dīneh bañhīgi anili at'eh.

25 Ako anādo'nidgo hadzī, Hwilah, bañhīgi anili dats'i at'eh, dodah dats'i, nīdih ēi do šil bēho'zin dah; t'ala'i t'eyah šil bēho'zin, šinā at'din nīt'en, k'adt eš'inh'.

26 Ako anādahodo'nid, Hāšañ' ni'lāh, ado ha'at'ēgo nīnā añ a'yilah?

27 Anābīzdo'nid, T'a i'dañ beh nihił hwešne' nīdih t'ado dasīdots'añ dah: ha'at'isañ' bīniyeh nādadihohts'inh, da' nihi'is ałdo' bīdaho'ah dolēl?

28 Ako dahodzēdzī ado adadi'nid, Nih ēi boho'ahi nīlīnh, nīdih nihi ēi Mozes bīdaho'ahīgi danidlīnh.

29 Nihi nihił bēdaho'zin God, Mozes yic'in' hadzi'igi, ako di ēi jīniyadeñ do nihił bēdaho'zin dah.

30 Ado dīneh hadzīgo anāhodo'nid, Yā t'a dolē'igi at'ē lañh', niyadeñ do nihił bēdaho'zin dah nīdih, ako ēi šinā añ a'yilah.

31 Joh, nihił bēdaho'zin, God bañhīgi adanīgi do yīdits'a' dah: nīdih dīneh God yic'in' sodilzīn'igi ado yik'eh-

go nağāhīgi ēi t'eyah yīdits'a'.

32 Nahasdzañ hazliñ'deñ dīneh t'a binā at'dingo bīdīzcin'go t'ahdo binā añ al'yah ha'nin'igi dah.

33 Ako di dīneh do God bīts'andēñ nağā dahgo, ha'at'ihīgi-dah do la' i'fin' dah dolēl nīt'en.

34 Ado hanādasdzīgo adahodī'nid, T'a bañhīgi ant'ēgo nīdīzcinh, da' akōs nanihin'tin? Ako c'īdahwishan.

35 ¶ C'īdahodzīshan'igi ēi Jesus yīyī'nī, ado hak'īniyāgo ahodī'nid, Da' God Biye'is yīndlañh?

36 Hanādzodzīgo azdi'nid, Bo'holni'hi, ha'isañ' ēi at'inh, ako ēi hošdlañ' dolēl?

37 Ako Jesus ahodī'nid, Joh, ho nī'nīl'inh, ado ēi at'inh nīc'in' yałti'igi.

38 Ako azdi'nid, Bo'holni'hi, ošdlañh, ako bic'in' nahodzi-sah'.

39 Ako Jesus adi'nid, Anahat'inh bīniyeh di nahasdzañ bikāgi niyah', ēi t'aaltso do dao'in'igi dao'in' dolēl bīniyeh; ado dao'in'igi ēi binā a'dadodiñl bīniyeh.

40 Ako Ferisiz la' akwi'igi di sād dēyidizts'aņgo adahodī'nid, Da' nihi'is ałdo' nīhinā a'dadin'?

41 Jesus ahodī'nid, Nihina a'dadingo lañh' t'eyah bañhīgiat'ēi nihe' a'dadin' dolēl

nít'eñ nih, nídih k'adt níhi, Éš'ính', dadohnih, éi'banh banhigiat'ei t'a nihé holoñ.

WOLĀ'I 10.

1 T'aani, t'aanigo a'nihidís-nih, t'a-hai'-dah éi do díbeh baġan c'èatin go'ne' yah ana'dah šin, nídih éi hādeñ-dah yíťis na'nah'igi t'a éi aniñ'hi ado aġa'ini'li at'eh.

2 Nídih t'a c'èatin go'ne' yah ana'dah'igi éi díbeh yāahalyāni at'eh.

3 Éi dādil'kať yāahalyāni hah añ nē'ditíñh ado hazād éi díbeh dēidits'a': ako t'a hoh ho díbeh dabí'zī' yeh yo'zih ado yah c'èheġah.

4 Ado c'inē'nilgo yil'anjīñ' naġah, ako díbeh hake' nakai, hālah, hazād yī'danes-din éi'banh.

5 Ako hai'-dah la' dobēho'-zini éi do yikē nakai dah, nídih yíts'añ dahdidō'jah: hālah, la' dobēho'zini bízād do yē'dahosin dah éi'banh.

6 Di hane'-beh-é'detīñ'hi Jesus yeh hadzī hac'in': nídih éi beh bic'in' hadzodzi'-igi t'ado yik'idaditāñ dah.

7 ¶ Ako Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'nihidís-nih, Ših, díbeh bi c'èatin nišíñh.

8 T'aaltso sítse'dañ nīdashaskai'igi éi da'nī'ñ'hi indah aġada'ini'li a'dat'eh: ako nídih díbehdo dabídits'a' dah nít'eñ.

9 Ših c'èatin nišíñh: ših' sé dīneh t'a-hai'-dah la' yah iyah šin éi yisda'-dogal, ado yah anadāh dolét, indah c'īnadāh dolét, ado hotsojin' anadāh dolét.

10 Aniñ'hi t'èyah do nadāh dah nídih aniñh'go t'èyah, ado nēłtséd, ado niyilcoñh: ših niyah'igi éi inah beh daholoñ' dolét bīniyeh, ado lañ'igo beh daholoñ' dolét bīniyeh.

11 Ših ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni nišíñh: ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni éi inah bīholoni díbeh yic'añh nidiāh.

12 Nídih adēnāgo nalnīs'-igi, éi do díbeh yāahalyāni at'è dah, díbeh do bīh'igi, éi ma'in-tsoh yiyiltséhgo díbeh yíts'añ dahdilwo' ako ma'in-tsoh díbeh yil' nī'dahadēł ado la' éi t'adao'jah.

13 Adēnāgo nalnīs'-igi éi yo'ilwo', hālah, adēnāgo nalnīs' éi'banh, ado díbeh do yantse'-kes dah.

14 Ših ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni nišíñh, ado ših díbeh bé'hasin, ado ših'igi sé'dahosin.

15 Aťa séhosinigi ġiat'ègo Aťa bé'hasin, ado inah šīholon'igi éi díbeh bic'añh ní'hi-diš'ah.

16 Ado díbeh nānala' séholoñ, di šijé'igi do bits'añdo dah: ako éi aldo' nīdes'is, ado éi t'aaltso sízād dēidi-

ts'a'dolèl; ado t'alah'ago šijé' dolèl, indah dibeħ yāahalyā-ni t'ala'i dolèl.

17 Ēi' binina šīta ayoašo'-nīh, hālah, inah šī holoni nī-na'dīnīaħ, ako ado šī nī'-dodlèl ēi'baħh.

18 Dīneh do la' šīgāididot'a-ħi dah, nīdīh t'a šīh nīnāhidīš-āh. Beh-adzī'li sē holon'īgi beh nīnāhidīš'āh, ado beh-adzī'li sē holon'īgi beh šī nī'dodlèlgo at'eh. Di šīta adešnīl'go yeh ša'nīhoniāni at'eh.

19 ¶ Ako di sād beh hadzo-dzī'īgi binina Juz aġanā-dadīt'āh.

20 Ado ēi laħ'i yīlt'ēgo ada-di'nid, nīlc'īh-bī-inī'zini ha-yī'di holon' ado digīs jīlīn laħh', ha'at'īsaħ' bīniyeh da-hwisolts'an?

21 Nānaġa' ēi adaniħ, Di do nīlc'īh-bī-inī'zini biyī'di holon'īgi at'ē dah. Da' nīlc'īh-bī-inī'ziniš anā at'dīngo anā aħ i'dolīl?

22 ¶ Ado Jerusalemgi ēi bī-sohodīzīn-kīn ats'a't'aħh bīk'ehgo beh a'daaziħd, ako i'daħ ħai'go.

23 Ado Jesus bī-sohodīzīn-kīn go'ne' naġāgo ado Sala-man bī ca'ħa'oh go'ne' aldo'.

24 Ako Juz hanādeħ nīhes-kai'go adahodī'nid, Hā nī'-zahgošaħ' nās nīhi nīah' dolèl? Christ nīlīndaħ t'a bē-ħo'zīnīgoh beh nīħīl hōl'ne'.

25 Jesus anābido'nid, Nīħīl hwešne' nīdīh t'ado daisoh-dlaħd dah: Šīta bī'zī' beh nānīš bana'sāhīgi ēi t'aaltso ša dahalne'.

26 Nīdīh do dašohdlaħ dah, hālah, do šīh šīh dibeħ bī-taħdeħ dahonoħ' dah ēi'-baħh, t'a beh nīħīc'īn' hasdzi yeħgi at'ēgo.

27 Šīh dibeħ ēi sizād dēi-dīts'a', ako bē'dahasīn, ado ēi šīkē nīdakai.

28 Ado ēi šīh, hol'āgo inah baħīdīš'āh, ado ts'īde do a'da-dodīnīl dah, do nīdīh dīneh la' dah šī'lak'ēdo hayīdiyol-ħāħīl dah.

29 Šīta ēi sēidīnīan'īgi t'aaltso yīlāhgo at'eh, ado dīneh do la' dah yī'nēl'an' dah šīta yī'lak'ēdo hayīdiyol-ħāħīgi.

30 Šīh indah šīta ēi t'ala'i nīdīlīh.

31 A'kohgo Juz tseh nīnā-dayīzlā hoħ nī'dazdoħnīlgo bīniyeh.

32 Jesus anābido'nid, T'o-ahayui danīħīnaħ ya'at'ēhi banīšēyah'īgi, ēi šīta bīts'an-deħ, ako di bana'sāh'īgi ħai'-saħ' bīnīna šīl nī'daznoħne'?

33 Juz anādahodo'nidgo adaniħ, Ya'at'ēhgo banānaħ'-īgi ēi do bīnīna nīl nī'daz-nīlne' dah, nīdīh diyīni bā'īh'-go ba yanīħī'īgi ēi' bīnīna, ado nīh t'a dīneh nī'līħh nī-dīh God i'dīl'īħh'.

34 Jesus anābido'nid, Da' nihi bik'eh-o'o'ni'liis do biyi' beh-ak'ēascin' dah, "Šaň has-dzi, god dano'liňh?"

35 God bizād yēidinian'igi god yeh yozi'go, ado diyin beh-ak'ēascin'igi do lahgo a'ndolnil'go,

36 A'košan' ei Aťa ats'ei-nilt'ēigi ado nahasdzaň bikājġn' yinil'a'igi, da eis diyini bā'ih'go ba ya'nilti' dabi-dohnih; God biye' nišġňh, dišnin'igi baňh?

37 Siťa bi nānis do bana-šago ako t'ado dašohdla'ni.

38 Ako ei banašago t'ado dašohdla'ni nidiťh banašah'igi ei dašhdlaňh: ako Aťa šiyi'di holon'igi, ado šiťh do' biyi'di honišlon'igi ei nihiť bē'dahodoziňťh ado dēidoh-dlaňťh.

39 Di binina hoť nīdadidiť c'eh nādanidziň: ako bi'la-k'edo hanājolwodt.

40 ¶ Ado Jordan bilāhgo nādizdzať, Jan atsēd nahadlāgo ťaagis yeň'gi; ado akwi nġjagā nġt'eň.

41 Ado t'oahayui hahaskai-go adaniť, Jan ali'lē do yanayā dah: nidiťh Jan di dġneh yaholne'igi ei t'aat'ē t'aani laňh'.

42 Ado a'kwi t'oahayui dahosdlaňd.

WOLġA'I 11.

1 A'kohgo la' dġneh lē'i da-

tsāť La'zeras jolyeh', ako Meri indah ba'di Martha ei Beth'ani, kin-hal'āhġgi kē-dahojit'ġňh.

2 (Ako di Me'riġgi t'a ei tlah likani-halcin'igi Bohol-ni'hi yik'i yayizid, ado bikē hatsi beh banadziltsēi yēni', ei bilāť Lazeras datsāť.)

3 Ei binina halakēi ei yic'ġn' iil'a' ako aniť, Boholni'hi, jo'akon, ayoiini'ňih'igi datsāť.

4 Ako di Jesus yidizts'aňgo adi'nid, Di da'atsāťhġgi do bik'ē dadotsal' dah, nidiťh God ayoat'ei beh bē'hodoziňťh bi-niyeh, ei God biye' aldo' ayo-at'ei beh bēho'zin dolēť ei-baňh.

5 Ako Martha indah bidē'zi ado Lazeras ei Jesus ayo-ayo'ňih.

6 Ako dadzġtsāťhgo yiyi'ni nidiťh t'a a'kwi naġago naki nānēskaňh.

7 Ado bik'ġjin' indah hoda-hoťāhġgi, Judi'ago nādikāť, bijġni'go bic'ġn' hadzodzi.

8 Ako hodahoťāhġgi adaho-di'nid, Na'nti'ni, Juz t'a a'ni-digo niť nġ'dazdilniť daniziňť nġt'eň, da' a'kōš akōň nādin-dzať?

9 Jesus anādo'nid, Da' doš nakits'adahdi aġēilkē' dah la' aġġňh biyi'? Ako dġneh la' ġjin'go naġāgo ei do dġgēť dah, hālah, di nahasdzaň ba' hol'ġn'igi yoiňť' ei'baňh.

10 Nídih dīneh la' t'l'ēgo na-
gāgo ēi a'dogoh, hálah, hol-
in'igi hayí' at'din ēi'banh.

11 Di beh hadzodzī do'bik'i-
jīn' abizdi'nid, Nihik'is La-
zeras ēi alhoš; nídih ajilhoš-
deñ ts'ēhode'sil ēi biniyeh
deyah.

12 Ako hodaho'āhigi ada-
nih, Boholnī'hi, joh, na'ilgāz
ako k'adt nādīdodał.

13 Ako Jesus dadziztsan'-
igi ahyilnih: nídih hanal-
yinh'go alhoš'igi ahyilnih
dazn'zin.

14 Ako indah t'a bēho'zini-
go hoł holne', Lazeras ēi daz-
tsaňh,

15 Ako nihinina do ādi na-
šāgo baňh sil ho'zoň, da'idoh-
dlaň biniyeh; t'a a'ko nídih
bic'in' dikāh.

16 Ako Ta'mas, t'a ēi Di'di-
mas jolyeh'igi bil i'dahojil-
āhigi ayidi'nid, Nihī aldo'
dadikāh ako hoł na'nihidi-
dotsil.

17 ¶ Ako Jesus akwe'e ni-
yāgo bil bē'hozīn' ēi jīscā
go'ne' dziztiň'go t'a i'daň diň
hwiskaň laňh'.

18 Ako Jerusalemdo ēi Be-
thanijīn' t'aayī'di, naki'di
dats'i tsin-sitaňh t'ah bic'in'-
go.

19 Ako Juz laň'i Martha in-
dah Meri yahaskai, hálah,
daztsan'igi baňh ha'dahojil-
nih' biniyeh.

20 Ako Martha, Jesus hac'in'

yígal'igi t'a jī'nīgoh dašdi-
yāgo ado hadaš niyah, ako
Meri ēi t'a yo'ne' sida nit'eň.

21 Ako Martha ēi Jesus
ayidi'nid, Bohonišni'hi kwe'e
nanināgo sītsi'li do dadotsał'
dah nit'eň.

22 Nídih sil bēho'zin t'a
k'adt nídih ha'at'ihī-dah, God
ša'anilē, bīdi'ninidgo ēi God
nē'dolēł.

23 Jesus ahodi'nid, Nitsi'li
yēni' ēi nādīdodał.

24 Martha ahodi'nid, Nādi-
jēh'di ninilkaň'go laňh' aťah
naždido'nāhgo sil bēho'zin
nih.

25 Jesus ahodi'nid, Nadi-
dah'igi indah inah ēi sīh niš-
liňh: t'a-hai'-dah šodlan'igi
ēi daztsaň nit'eň nídih hīnā
nī'dodlēł.

26 Ako t'a-hai'-dah hīnāgo
šodlan'igi ēi ts'ide do dado-
tsał' dah. Da' a'ko di yin-
dlaňh'?

27 Martha anāhodo'nid, Aou,
Bohonišni'hi, ošdlaňh, Nih
Christ nī'liňh, God biye', na-
hasdzaň bikājiň' hadağah'i-
gi.

28 Ako kot'ēgo hadzodzi'go
Martha anādzah, ado t'a nan-
t'ine hadē'zi Meri, Hak'go,
bizdi'nidgo ajīnih, Na'nti'ni
niyah'ado, Hak'go, niňnih'.

29 Ako t'a dzidizts'aňgo
tšīňlgo naž'di'na' ado bic'inš
niyah.

30 Ako Jesus t'ahdo kīn-

hal'ahigi jigāh dah, nīdih t'a Martha hadah niyah haŋgi nijagah.

31 Ako Juz yo'ne' hoł nahāztaŋ'igi hak'idahałta' yē-ni', Meri tšīnłgo nīdi'na' do c'iniyāgo dadziłtsaŋh, ako ado hakē jī'kai, ako a'danih, Jiścādi jīdocahgo jīdēyah.

32 Ako Meri jīniyah ado Jesus dziłtsaŋgo biyājīn' nī-tsiłdini'go' ako ajīnih, Bohonišni'hi, kwe'e nanīnāgo si-tsi'li do daztsaŋ' dah dolēł nī'tēn.

33 Ako Meri jīca'go, ado Juz hoł yīkai'igi ałdo' daaca'go Jesus hołtsaŋh', ako bīnina niłc'ih-hwi-sīzi'ni beh aa'haz niziŋ' ado ha'ni' yī laŋd.

34 Ado azdi'nid, Hādišaŋ' nīdahosołtiŋh? Ako adahodi'nid, Boholni'hi, hak'go, ako di'niliŋł.

35 Jesus yī'cah.

36 Ado Juz adadi'nid, Jo'akon, t'aiyisi ayoaho'ni nī-t'ēn.

37 Ado nānałā' t'ēyah adanih, Da' di dīneh'is do dīneh bīnā at'diŋgo bīnā aŋ a'yila dah, nīdih di dīneh hak'ehgo do dadotsał'goš do bižnēlaŋ' dah?

38 Ako ēi' bīnina Jesus t'a hayī'di aa'ha dzīnīziŋgo jīścāgi jīniyah, tseh-bi-hodzāŋ go'ne',ado tseh bīda'diniāŋh.

39 Jesus adī'nid, Tseh no'wehjiŋ' oh'āh. Daztsaŋ'igi

bilah Martha ahodi'nid, Bohonišni'hi diŋ yīskaŋ'daŋ dadziłtsaŋh ako k'adt jī'con dzizliŋ'.

40 Jesus ahodi'nid, Da' dōs an'dišni' dah, Yīnīdlaŋ'go God yeh ayoat'ē'i yīdiłtsēł?

41 Ado tseh nah'jīn' adadziz'aŋh dadziłtsaŋ'igi dziztiŋ bīts'aŋdo,ado Jesus de'go dēiŋ'go hadzi, Šifa šił dišintsaŋgo ēi'baŋh nič'iŋ' ahēhni'sin.

42 T'aa'łajīn' šił dints'a'igi šił bēho'zin: nīdih di dīneh naziŋ'igi bīniyeh adišniŋ, ako siŋił'a'igi dēidodlaŋł.

43 Ako kot'ēgo hadzodzi'go, yē'go hałdolgāž, Lazeras, Hak'go, c'iniŋāh.

44 Ado ēi dadziłtsaŋ yēni' hajiyah, ha'la' indah hakē, ado t'aat'ē bił yo'ēel'inh-ēigi hak'idēsdił'go: ado hanījīn' beh-a'dit'ōdi bīk'idēsdił. Jesus adahodi'nid, Hak'in'daohādgo hodadohcīd.

45 ¶ Ako Juz laŋ'i Meri yahaskai'igi ēi Jesus yanayah'igi dayiłtsaŋ'go dahosdlaŋd.

46 Ako nānałā' t'ēyah Ferisiz yīc'iŋ' ahēskai ado Jesus yanayah'igi yeh yīł daholne'.

47 ¶ Ako nādaiłnīn'hi alaŋjīn'igi indah Ferisiz bił ahīł dahojilne' bīniyeh a'ła-dzizliŋ'; ako adadi'nid, Hās dadi'nił, di dīneh laŋ'i alī'lē yanagāh?

48 Ako do bandēt'ingo dineh t'aaltso dabodlañ' do: ado Rome dine'e dadokāhgo nihi kē'yah indah beh-nihidaholnih'igi nihigādēdido-t'al.

49 T'a ēi la' Kai'afas yolyeh, t'a ēi yihah'igi biyī' alaŋjīn' nāilnīn'hi jilīn'go ēi yic'in' hadzī. T'ado nihil bēdaho'zī'ni dah.

50 Ado do ya'at'eh bantsī'dakes dah; dineh t'ala'i t'aat'ē yic'añh dadotsa'go ēi ya'at'eh, ako t'aat'ē-nit'en' dine'e do a'dodiniñ dah.

51 Ako di do t'a ha'nī'k'eh hadzodzi dah: ako t'a ēi yihah'igi biyī' alaŋjīn' nāilnīn'hi jilīn'go, ako ēi dine'e Jesus ya dadotsa' ni'go a'ho-doni'li-yaholne'.

52 Ado do t'a ēi dine'e t'ēya' dah, nīdih aldo' God ba'alcini t'anilfēl t'adaoskai'igi t'alah'ijīn' a'la-idolil.

53 Ako ēi bijīn'do dahodiyohēl'go t'ēyah yan'dat'inñ.

54 Eī'bañh Jesus do t'a yit'ini Juz bīfa nājidā dah; nīdih ado kē'yah lē'igi jīnyah, do-naadah'ijīn', ēi t'aayī'di kin-hal'āhigi I'frem holyeh, ako t'a akwe'e ho'daho'āh'igi bil nījī'kai nit'en.

55 Ado Juz ēi hañs-adesdzah'igi-beh-bēha'nihi ēi k'a-deñ ba'holzīs: ado t'oahojiyui ha kē'dayahdo Jerusalengo adziskai, hañs-ades-

dzah'igi-beh-bēha'nihi t'ah-do ba'holzīsgo nahadlāgo ašt'ē-a'dazdilne' bīnyeh.

56 Ako Jesus ha'dazdez'in' ado bi-sohodizīn-kin go'ne'naziñ'go t'a bīh a'dahīdī-nih: Ha'at'ēgo bantsī'dahkes adaaziñdjīn'is do doga' dah?

57 Ado alaŋjīn' nādaimnīn'hi indah Ferisiz bil bīnahat'a' hatast'añh, dineh t'a-hai'dah la' (Jesus) nağāhigi bil bēho'zīngo ēi yahodolni, hoñ nī'dazdodil bīnyeh.

WOLTA'I 12.

1 Ako hañs-adesdzah'igi-beh-bēha'nihi hastañ yis-kañ'go adolēlgo Jesus niyah, Bethanigi, ako a'kwi Lazeras kē'hojit'inñ, ēi daztsa' nī-t'eñgi ado ēi nābīdilzah'igi.

2 Ado akwe'e ēi c'īyan ha a'dayilah: ako Martha ha-c'in' nī'izkañh: nīdih Lazeras ēi la' bikā-ada'ni bīc'in' hoñ dahdī'nezbīnigi at'inñ.

3 Ako Meri tseh-ts'a nanise' la' nard yolyēi bik'ah yeh dahidianñ', ako ēi t'aiyisi i'linñ', ado Jesus bikē bikā-jīn' yadzizid, ado hatsi beh bikē jit'od: ado kin go'ne' t'aat'ē tlah hikani halcin'go hadē'biñd.

4 Ako hodaho'āhigi la' ēi Judas Iskariat, Saiman biye'igi, ēi na'hodiyolnih'igi adī-nid,

5 Di tlahsañ' ha'at'ēgo t'ado

asɫa'din bēso bigahgo nahazni'dah, ado badahojoba'igi t'ado bādahasnil'dah?

6 Di do badahojoba'igi yantse'kesgo hadzī dah, nīdih aniiñ'hi jiliñh ado azis nīdziltsos ei'bañh, ado ei azis bih hesnil'igi beh nīdziltsos.

7 Ako Jesus adi'nid, T'ado ha nant'ini, di yo'ašidilneh bijiñh biniyeh nijiā nīt'eñ.

8 Badahojoba'igi ei t'aa'łajin' nihiťah nīdakai ei'bañh; ako šiħ ei do t'aa'łajin' nihiťahdah.

9 ¶ Ako ei'bañh Juz lañ'i bił bēdaho'zin a'kwi nījigāh'igi, ado do Jesus t'eyah biniyeh jī'kai dah, Lazeras ałdo' dēzdołtsēł biniyeh, ei daztsañden nē'di'sāhīgi.

10 Ako alañjin' nādaiñiñ'hi Lazeras ałdo' dahozdiyol'hēł'go ban'dadzist'ind:

11 Hálah, na'hodilzāhīgi binina Juz lañ'i bits'akaigo Jesus dayosdlañd ei'bañh.

12 ¶ Ado biskani dīneh t'ohayui ei a'daaziñdgi niheskai'igi, ei Jesus Jerusalem-jin' yigali dēy'iñgo,

13 Pām bit'añ dadziztī' ado hadašdokāh biniyeh c'ijikai, ado ha'dadešgāz, Hosa'nah, Izrel dīne'e Alāhgo-bi-Nat'āni bahodo'nih, ei Boholni'hi bi'zi' bēz-niyah'igi.

14 Ado Jesus teli-ya'zi bi-k'izniyāgo bik'i dasnezdah, t'a beh-ak'ēašcin nēgi at'ēgo.

15 T'ado nił ho'ye'i Zai'an bic'e'e nīli'ni: Jo'akon, Nih Alāhgo-ni-Nat'āni yigal', teli-ya'zi yik'i dasidāgo.

16 Di hodahol'āhīgi atse'dañ do bił bēdaho'zin dah, nīdih Jesus ayoat'ē'i abidilyāgo indah di ha hane'go beh-ak'ēašcin yenī', ado di ha adajila'i yē'dasni.

17 Ako ei' binina Lazeras jīscā biyī'deñ c'ininah bizdi'nidgo, ado daztsañ'deñ nābizdi'sāgo dabinałigi yadaholne'.

18 Di' binina ałdo' dīneh hadah hēskai, hálah, di alī'lē banjiyāgo dēidizts'añ ei'bañh.

19 Ako ei' binina Ferisiz t'a bih adahido'nid, Da' dōš dah-in' dah do bi'danił'añ' dahgo? Joh, t'aat'eh bikē nīdakai siliñ'.

20 ¶ Ado a'kwi Griks la' aťah a'daaziñdgi yī'kai sodadidolziñł biniyeh:

21 Ado t'a ei Filíp, Bethsē'dadoigi, Galilido, ei ba jī'kai ado nīdahozdeł'kidtgo adadi'nid, Soh, niłi Jesus dēidiltsēł danidzin.

22 Ado Filíp niyāgo Andrew yeh yīł holne': ado Andrew indah Filíp bił Jesus yīł holne'.

23 Ado Jesus hadzigo anih, K'adt ba'holziž Dīneh Bayīzci'ni ayoat'ē adolnił.

24 T'aani, t'aanigo a'nīhi-

dĩsnih, T'oh-nadañ binā la' do lè yilts'itgo ado daztsaṅ-go èi t'asa'ha saañ' do, ñidih daztsaṅ'go èi binest'añ' t'o-ahayui bañh hodolèl.

25 T'a-hai'-dah yeh-hinan'-igi ayoayo'ni'go èi yeh-hinan'-igi t'aadzai dolèl: ado t'a-hai'-dah di nahasdzan bikāgi beh-jinan'igi jijo'lāgo èi hol-āgo inah hwè holoñ dolèl.

26 Dineh t'a-hai'-dah la' sa nala'go èi ha'ni' šikè yigal: ado na'sāhigi èi šī nala'i al-do' naḡā dolèl: dineh t'a-hai'-dah la' sa nala'go èi šīfa bil niliñ' dolèl.

27 K'adt šiyi' sīzi'ni bi'ni' lañh ado ha'at'isañ' didešnił? Šīfa, k'adt ba'holziz' yisdah-šil'tèh: ñidih k'adt ba'holziz'igi biniyeh niyah.

28 Šīfa ni'zi' ayoat'è anleh. Ado ya'dilhił biyi'deñ sād dists'añ ako anih: Ayoat'ègo lañh' aš'lā ni, ado ayoat'ègo anādešdlił.

29 Ako èi' binina a'kwi ñidziz'in'igi dazdzits'añ ako, Adesni', daždi'nid; nānala' adanih, God bi diyin nala'i hac'in' hadzi.

30 Jesus hanānadzigo adi'nid, Di ha'odzi'igi èi do sa'dah, ñidih nihi t'èyah nihañ'.

31 Ako k'adt di nahasdzan bana'hat'iñh: ado k'adt nahasdzan t'o-altseh-beh-boholni'higi c'ihidolḡañł.

32 Ado ših ni' bikādo daši-

diltiñ'go dineh t'aamtso ac'in' ko'dešlił.

33 Di, kot'ègo dazdotsal'igi èi beh hadzodzi.

34 Dineh hac'in' hadasdzi'-go adadi'nid, Bik'eh-o'o'nihi bits'añdo nihił bédaho'zīn, èi Christ hol'āgo holoñ' do, ako ha'at'ègošañ' Dineh Bayiz-ci'ni dahbididolfeł dinih'? Hai'sañ' di Dineh Bayizci'ni at'eħ?

35 Ako Jesus anāhodo'nid, T'aayidijin' adindin nihił holoñ. Adindin t'ah nihe holoñdañ ñidakhai, ako cahalhèł do nihił'idoldoh' dah: hālah, la' cahalhèł'go naḡah-igi, yigal'go do bil beho'zīn dah.

36 Adindin' t'ah nihe holoñ'-dañ èi adindin'igi daohdlañh ako adindin ba'alcini dano-liñ do. Di Jesus yeh hadzi ado dahdiyāgo hats'añ na'-dest'in.

37 Ali'lè beh t'oahayuidi dabinał banjiyah ñidih t'ado dahosdlañd dah:

38 İzè'as, ahodoni'li-yahal-ne'i adi'nidigi t'a ako'hodonił, èi yeh hadzi'igi, Boholni'hi hai'sañ' badahwilne'igi dayosdlañd? Ado hai'sañ' Boholni'hi bigan bil beho'zīn?

39 Ako èi' binina dēzdo-dlañlgo do bi'dažnel'añ dah, hālah, İzè'as anādo'nid'igi at'ègo,

40 Hanā a'desdiñd ado ha-jèih dayil'tl'is ako dahanā do beh dajoin' dah dolèl, ado dahajèih do beh ak'idaz-ditinh' dah dolèl, ado do lah-go at'ègo ana'hodidolnìl dah, ado do nādabidideslāl dah.

41 Dī'di Izé'as yeh hadzī, hats'a'dindin'igi yiyiltsan'go ado èi i'dan yeh ha holne'.

42 T'a ako nīdih alanjin' nīdat'ani t'oahayui dahos-dland: nīdih Ferisiz binina do t'a yit'ini hā dahojilne' dah, a'la-na'adlèh-ba'kindo bits'a' nīhi dido'nìl daznī'zin-go èi'banh.

43 Hálah, dīneh beh bada-ha'nih'igi ayoadayo'nih God baha'nih'igi bilāhgo at'ègo èi'banh.

44 ¶ Jesus yé'go adi'nidgo hadzī: T'a-hai'-dah sodlan'-igi èi do sīh sodlan' dah, nīdih sīnīl'a'igi èi yodlanh.

45 Ako èi soin'igi èi sīnīl'a'-igi yoiñh'.

46 Sīh adindin nīshin'go nahasdzan bikājin' niyah, ado t'a sodlan'igi do cahalhèl'go nagā dah dolèl.

47 Ado dīneh la'dah sīzād yidits'a'go ado do yodlan'go, èi do ba'nihodes'al dah: nīhokā dīneh do ba'nihodes'al bīniyeh niyā dah, nīdih yīs-da'desnīl'igi t'èyah bīniyeh.

48 Èi do sī nī'zinigi indah sīzād do yīnī'zinigi èi la'ha'-nīhodoal; sād beh hasdzi'igi

t'a èi nīnīlkāndi ha'nīhodoal.

49 Hálah, do t'a sī'nik'eh yašti' dah èi'banh; nīdih Aṭa sīnīl'a'igi èi beh adīdesnīl'igi indah beh hahīdesdzih'igi sēidīnīan̄h.

50 Ado sīl bēho'zin yēhas-an'igi èi hol'ago inah at'eh: èi'banh t'a beh yašti'igi, sīṭa t'a asīdī'nidigi at'ègo yašti'.

WOLṬA'I 13.

1 Ako haṭis-adesdzah'igi bik'ehgo adaazīnd t'ah bītsé'dan, di nahasdzan bikādo Aṭa yīc'in' dogahigi, ba'hol-zīzgo Jesus bīl bēho'zin, t'a hoh'igi, nahasdzan bikā nī-dakal'igi ayoajo'nī'go, t'a nīznīl'dīndjin' ayoajo'nīh'.

2 Ado altso da'jiyañ'go, Sai'-man biye', Judas Iska'riat jolyèh'igi, inī'zin-beh-bohol-nī'hi hajèih yih hiyah', èi nahodiyolnīh bīniyeh:

3 Jesus bīl bēho'zin, Aṭa t'aaltso ha'lak'è yīlāgo, ado God bīts'andēn jīniyah ado God bīc'in' nīzdodał;

4 Ajiyañdo naz'didzah, ado ha ē nahjin' nīznīnīl ado beh-adit'odi dasdītsoz'go andzist'i'.

5 Ado bik'ijin' biyī'-ṭaadi-gī'si biyī'jin' toh yajikañgo idahol'āhīgi dabīkē tabīznī-giz ado beh-adit'odi honaz-t'i'igi beh bajit'od.

6 Ako Sai'man Piter bažni-

yah: ado Piter ahodí'nid, Bohonišni'hi, da' ní'is' šikē ūadi'gís?

7 Jesus hanānadzi'go ahodí'nid, K'adt bana'sāhīgi do nīl bēho'zín dah; nīdih a't'ah in'dah nīl bē'hodoziñl.

8 Piter ahodí'nid, Nih ts'ide do šikē ūadi'gís dah. Jesus anāhodo'nid, Do ūanise'gizgo do ši niliñ' dah.

9 Sai'man Piter ahodí'nid, Bohonišni'hi, do šikē t'eyah dah, nīdih sí'la' aldo', indah ši tsi-ts'in do'.

10 Jesus ahodí'nid, Ēi ūaazdesgiz'īgi do t'aat'ē ūaanaz'didogís dah, hakē t'eyah, t'aat'ē-nit'en do bañh cín dah ēi'bañh: ado nihi cín nihañh a'dadin, nīdih do t'aanołtso dah.

11 Hálah, nahodiyolnih'īgi ēi hoł bēho'zín ēi'bañh, ēi' binina azdi'nid, Do t'aanołtso cín nihañh a'dadin dah.

12 ¶ Ako dabikē ūadzizgiz do'bik'ijiñ' ha ē bih nīdzodzāgo ado naznesdāgo abizdi'nid, Da' niha asdzāigís nihił bēdaho'zín?

13 Nihi, Na'nti'ni indah Boholni'hi dašidohnih, ako ya'at'ēhgi a'dadohni; hálah, ēi nišlính ēi'bañh.

14 Ako ši, nihi Boholni'hi ado nihi Na'nti'ni nišlín'go, nihikē ūase'gizgo nihi aldo' ahañ' nihikē ūadahgís dolēl' leñh'.

15 Hálah, bik'ehgo dolēl'īgi nihiñal aš'lah, asdza'īgi t'a bik'ehgo adaht'in' dolēl' biniyeh.

16 T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, a'nal'ai ēi binant'ai do yilāhgo at'ē dah: ado bi'del-a'īgi do binil'a'īgi yilāhgo at'ē dah.

17 Di di'īgi nihił bēdaho'zingo ako ēi banahkaigo t'eyah nihił dahožon' dolēl'.

18 Do t'aanołtso a'nīhidisni' dah: ši bi'faha'la'īgi ēi šił bēho'zín: nīdih diyin beh-ak'ēascinīgi ēi t'a akot'ēgo adonił, ēi bañ bil' yišan'īgi ēi ši'ic'in' bīke'tal yeh dahdi dil'ez.

19 T'ahdo ahanēh'go nihił hašne', ako'dzago, ši, ēi aš't'ingo dēidohdlañl.

20 T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, ēi t'a-hai'-dah anašahgo yini'zinīgi ēi šił ní'zín, ado šił nizinīgi ēi šiñil'a'īgi aldo' yini'zín.

21 ¶ Jesus kot'ēgo hadzodzi'go hayi' sizi'ni bi'ni' yilāñl, ado bi'zilgo azdi'nid, T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, nihi la' našidiyolnih.

22 Ako idaho'ahīgi nīdahinel'in, hai lañh' ahyilni lañh' dazni'zingo.

23 Ako hodaho'ahīgi la' Jesus biyidt binahjiñ' kiž'nitiñh, ako ēi Jesus ayoaho'niñh.

24 Ako Saiman Piter na-

hwé'agizgo, hai'sañ' āhyil-nih, beh nihił hōl'ne' biždi-doniłgo.

25 Ako èi Jesus biyidt bik'i-jin' dziztin'igi azdi'nid, Bohonišni'hi, hai'sañ'?

26 Jesus anih, Ē' siāngo badeš'aligi èi hoh. Ako yinéz'āngo Judas Iska'riat bažna'anh, Sai'man biye'.

27 Ado ē'ez'añ do'bik'ijin' Ak'ihodiāhi Judas yih hiyah. Ado Jesus ahodi'nid, Bandindzah'igi tšiniłgo banani-nah.

28 Ako bikaada'ni bic'in' nīdziztan'igi di ałjinin'igi do bił bēdaho'zin dah.

29 Ako la' adēzni'zin, hālah, Judas bēso bižis nīdziltsogo èi'bañh Jesus ahałnih, A'dadoziñł biniyeh'igi nayil-nih dats'i: bādahojoba'igi ha'at'ihidah bahiždonił dats'i, dazni'zin.

30 Ado ē'est'anigi hayit'añgo tšiniłgo c'izniyah, ako caho'hel.

31 ¶ Èi' binina ako c'izniyāgo Jesus adi'nid, K'adt Dineh Bayižci'ni ayoajit'èi ha'do'nih, ado t'a hoh hwé God ayoat'èi ha'do'nih.

32 Ako èi' beh God ayoat'èi ha'do'niłgo, God ałdo' t'a bih beh ayoat'èi yi'nih'go, ado tšiniłgo ayoat'èi yi'nih'go ha i'dolił.

33 Ałci'ni ya'zi t'o kona-gan'ijin' nihiłah na'sah. Ši-

kadanohta dolèł: Juz bic'in' hasdzī ye'ngi at'ēgo k'adt a'nihidisnih: Dé'yah'ago do dadohkāh at'è dah.

34 Bik'eh-o'o'nili a'nidi niha dinis'ah, ayoadahohnih, ayoanihošni nit'enigi at'ēgo nihi ałdo' ayoadahohnih.

35 Di' beh dineh t'aaltso, nihi šidaho'āhi dano'lin'go beh bił bēdaho'zin dolèł, ayoadahohni'go èi'bañh.

36 ¶ Sai'man Piter ahodi'nid, Bohonišni'hi, hāgošaň' diniyah? Jesus anāhodo'nid: Déyago do k'adt šikē dinał dah; nīdih a't'ah in'dah šikē yinał dolèł.

37 Piter anādo'nid, Bohonišni'hi, ha'at'ēgošaň' do k'adt nikē yišał dah dolèł? Nini-na dasetšaň' nīdih t'a a'ko dolèł.

38 Jesus anāhodo'nid, Da' šininais dadi'tsał? T'aani, t'aanigo a'ndišnih, naaho'hai t'ahdo anih'goh t'adi, Do hwé'hasin dah, šididi'nił.

WOLTA'I 14.

1 T'ado danihijèih biy'idi nihi'ni' da'la'ni: God daohdlañh, ado šił ałdo' dašohdlañh.

2 Šița bi kin go'ne' kin danizo'nīgi t'oahayui: do akot'ēgo t'eyah nihił hwešne' do nit'en. Ših dahdi'sah nihiba' ašt'è-hodešlił biniyeh.

3 Ako akōn déyāgo, ado ni-

ha ast'è-hošlāgo, ših aden nādesdał, ako na'nihideš'is: ako na'sah'idi nihi aldo' adi dolèł.

4 Ado déyah'ago nihił bédaho'zin, ado hont'i'go nihił bédaho'zin.

5 Tamas ahodi'nid, Bohonišni'hi, diniyāgo do nihił bédaho'zin dah, akošan'ha'at'ēgo hont'i'i nihił bédaho'zin dolèł?

6 Jesus ahodi'nid, Ših hont'i'i, ado t'aani'ni, in'dah inah nišlīnh: dīneh do la' Aṭa yadoga'li dah, ših sē'go t'ēyah.

7 Šedahososiṅdgo ēi šīṭa aldo' bédahososiṅd do nī-t'ēn: ado k'adt kodo hwé'dahonohsin ado daholtsaṅh.

8 Filīp ahodi'nid, Bohonišni'hi, Aṭa nihił bēhoni'siṅh ako at'ē dadí'nidziṅł.

9 Jesus ahodi'nid, Da' alk'i-daṅ nihił honišloṅh nīdih'is do sēhoni'sin dah Filīp? T'ahai-dah šiltsan'igi ēi Aṭa yiyiltsaṅh; ha'at'ēgošan' ako Aṭa nihił bēhoni'siṅh, dinih'?

10 Aṭa biyi'di honišloṅh, ado Aṭa ēi šiyi'di holoṅ, da' ēiš do yindlaṅ' dah? Sād beh nihič'in' yašti'igi do t'a šī'nik'eh yašti' dah: nīdih Aṭa šiyi'di hīnan'igi ēi nānišigi yanagah.

11 Ših šindlaṅh, Aṭa biyi'di honišloṅh ado Aṭa šiyi'di ho-

loṅ, ēi doda nīdih, nāniš ašlī'igi beh šindlaṅh.

12 T'aani, t'aanigo a'nihi-dišniṅh, T'a-hai'-dah šodlan'igi ēi di nāniš ašlī'igi hoh aldo' ajolił dolèł; ado nāniš ašlī'igi bilāhgo ajolił dolèł; hālah, Šīṭa bic'in' déyah ēi'baṅh.

13 Ado t'a ha'at'ihīgi-dah šī'zi' beh dayi'nohkēdgo ēi adešnił, ako Aṭa yeh ayot'ē'i beh ba' yi'nih dolèł.

14 Ado ha'at'ihīgi-dah šī'zi' beh dayi'nohkēdgo ēi adešnił.

15 Ayodašohni'daṅ ših bīk'eh-o'o'nīli bāa'dahoṭyaṅ dolèł.

16 Ado Aṭa bic'in' sodīdesziṅł, ako akaanal'wo'i la' niha nané'didoał, ako ēi holāgo nihił holoṅ dolèł.

17 Nīč'ih Diyīni t'aani'ni nīdih, ēi nīhokā dīneh do beh daho'le' at'ē dah; hālah, do daho'in' dah, ado do hwé'dahosin dah ēi'baṅh: ako nihi hwé'dahonohsin: nihił kē'hat'īnh, ado nihiyi'di holoṅ dolèł ēi'baṅh.

18 Do t'asa'ha nahkai' dah dolèł: niha našdah dolèł.

19 Konaḡan'ijīn' hadzih, nīhokā dīneh do nādasidoltsēł' dah, nīdih nihi dašoh'īnh': hālah, ših hīnišnah, ēi'baṅh nihi aldo' dahīnohnā dolèł.

20 Ako t'a ēi bijīnh nihił bédahodoziṅł, ših šīṭa biyi'di

honišlon'igi, ado nihi šiyi'di dahonołon'igi, ado ših nihi-yi'di honišlon'igi.

21 T'a ei ših bik'eh-o'o'nili bił beho'zingo ado yik'eh nagāgo t'a ei ayoašo'nin'igi at'eh: ado ei ayoašo'nin'igi šifa bits'ando ayoabido'ni' dolēł, ado ših ayoošni' dolēł, ado hac'in' adē'hode'zinł.

22 Judas ahodi'nid (Iskariat ei dodah) Bohonišni'hi ha'a-t'egošan' nihi t'eyah nihi-c'in' adē'hodil'zinł nidił nihokā dineh ei dodah?

23 Jesus hanānadzigo ahodi'nid, Dineh la' ayoašo'ni'go, ei sizādigi yāahalyaň dolēł, ado šifa ayoaho'ni' dolēł, ado nihi ha ne't'aš do, ado hol kehwit'in dolēł.

24 T'a-hai'-dah do ayoašo'nin'igi ei do sizādigi yāahalyaň dah: ado sād dadohs'a'igi ei do ših dah, nidił šifa, šinił'a'igi ei bih.

25 ¶ Di t'aaltso t'ah nihił naškai'go beh nihił hwešne'.

26 Nidił akaanal'wo'i ei Nilc'ih Diyini at'eh, ei Afa šiz'i' yeh yidoł'a'igi, ei t'aaltsoni yeh na'nihintin dolēł, ado t'aaltsoni beh nihi-c'in' hahšdzi'igi be'daňnihgo aniho'sin dolēł.

27 Beh-ıl-hozo'ni niha aš'lah, ado šil hozo'nigi nihadiniš'ah, do nihokā dineh adēidiāhigi at'ego nihadiniš'ah dah. T'ado danihijēih biyi'-

di nihi'ni' da'la'ni, ado t'ado nidałdzi'di.

28 Nikiniyah ado niha na'dešdał, nihi'di'nidigi ei dasidots'aň. Ayoadašoňni'go t'ai-yisi nihił daho'zoň, hālah, šifa bic'in' dēyah, nihi diš-nin'igi ei'baňh: šifa šilāhgo at'eh ei'baňh.

29 Ado k'adt t'ahdo ahanēh'go nihił hwešne', ako ako'dzago dēidohdlaňł.

30 Kodo di' bik'ijin' do laň-igo nihi-c'in' yanānaš'ti' dah dolēł: nahasdzan t'o-altseh'yeh-adiholni'hi dogał ei'baňh, ako ei do šidēt'i' dah.

31 Nidił nihokā dineh, Afa ayoošni'go bił bēdahozin dolēł, ado šifa bik'eh-o'o'ni'i šēidinian'igi ts'ide akot'ego ašnił. Sołtin', dahdīdikah.

WOLĀ'I 15.

1 T'a ših t'eyah c'il-na'at'lo'i t'ala'i ya'at'ehgo sikādigi niš-liňh, ado šifa t'eyah yāahalyaňi ni'liňh.

2 Šits'a dane'san'igi t'aaltso do binest'aň' halēh'igi ei yit-s'a' yijāh: ado t'aaltso binest'aň' baňh nahadlēh'igi ei bila'fa ni'jigis, t'a bilāhgo baňh na'hododlēł biniyeh.

3 Ako k'adt sād beh nihi-c'in' yāl'ti'igi beh niha'at'e' a'dadin.

4 Šiyi'di dahonołon' do, ado ših adō' nihiyi'di honišloňh. Ats'a ne'san'igi t'a biža'nigo

do bañh nahadlèh dah, ba' sikādi bits'andogo t'èyah: ako nihi ts'ide ako'danoh-t'èh, siyi'di da honołoń'go t'èyah.

5 Śih c'ıl-na'at'l'o'i sikādigi niśiñh, ado nihi t'èyah bigān dano'liñh, ei t'aa'łajin' siyi'di hojiloń śiñ, ado śih hayi'di honiślon'igi ei lañ'i anest'añ' hañh na'hadlèh: hálah, t'a śi'dingo ha'at'i-dah do bí'dano'lañ' dah.

6 Ako dıneh t'a-hai'-dah do siyi'di hiñago ei ats'a nesan'igi yo'aholgan'go ado sagan nahoji'lin; ako ei dıneh a'la-a'dayil'in'go dzi'dza dayilkād ako dadilit.

7 Ako nihi siyi'di dañinoh-nāgo, ado sizād nihiyi'di holon'go t'a nihi danohsın'igi dayi'dohkił ako niñah ako'dolnil.

8 Di beh śiťa ayoat'ei ha'do'niñ, anest'añ' t'oahayui niñahñ nahadlèhgo ei' beh; akot'ego śidaholāhigi dano-liñ dolèl.

9 T'a śiťa ayoašo'nin'igi at'ègo, śih aldo' ayoanihośniñ ayoo'ośnin'igi t'a ei bik'ehgo nahkai.

10 Bèhoseł'anigi bik'ehgo nahkai'go ako in'dah ayoo'ośnin'igi bik'eh nahkai dolèl: t'a śiťa yeħas'ani bik'ehgo na'śah, ado yeh ayoo'o'nin'igi bik'ehgo na'śah'igi giat'ègo.

11 Di'di t'aaltso beh nihi-c'in' hahasdzi śił hozon'igi t'a nihiyi'di dolèl, ado nihił dahozon'igi beh ni'da'doldinł ei' biniyeh.

12 Di bèhoseł'an'igi at'eh, ahidelnāgo ayoadahohñih, t'a ayoanihośnin'igi giat'ègo.

13 Di bilāhgo dıneh do la' ayoo'o'ni' dah, ei dıneh la'dah bik'iso yic'añh daztsan'igi.

14 T'a ha'at'i'hi-dah beh niñanihwiś'āhigi ei a'daht'in'go ako nihi sik'iso dano'liñh.

15 Kodo nās holziśgo, do nal'a'i nihi diśni' dah dolèl; hálah, a'nal'a'i ei hanant'a'i yanağāhigi do bił bēho'zin dah, ei'bañh: niđih śih sik'iso, nihi di'nid: hálah, t'aaltso śiťa bits'ando disets'añ'igi ei nihił bēdaho'zingo aś'lah ei'bañh.

16 Nihi do ni'daśidołtin'dah, niđih śih t'èyah na'nihiyēlāgo niñihini'nil, ado dasidołhkaig'goh anest'añ' niñahñ ni'dahodlèl dolèl, ado nihi nest'añ' do a'dodinł dah; ado t'a ha'at'i'hi-dah śi'zi' beh Aťa bi'dayi'nohked ei t'a bih niñaididoal.

17 Di t'aaltso beh niñah hoseł'añh, ayoadahohni' dolèl.

18 Isjañh niñokā dıneh danihijo'lāgo, ei nihił bēdaho'zin, t'a niñitsé'dañ śih dasi-dzoslā.

19 Nīhi nihokā dīneh bī dano'liŋ'go ēi nihokā dīneh t'a bīh'īgi ayoadayo'ni' dolēl, nīdih hālah, nihokā dīneh do bī dano'liŋ' dah, ako nīdih nihokā dīneh bīts'āndēn na'nīhiyē'lā, di'banh nihokā dīneh danihijo'lah.

20 Sād beh nihic'in' hasdzi'īgi ēi bē'daŋnih, a'nal'a'i do binant'a'i yī'lah at'ē dah. Šik'ē-dadīnihīgi a'daši'lāgo, nīhi aldo' nihik'ē-dadīnihīgi a'danihi dolił; adišnīn'īgi bīk'ehgo nīdakai'go t'ēyah nīhi aldo' nihik'ehgo nīdakai' dolēl.

21 Di t'aaltso a'danihidolił, šī'zī' bīnina, hālah, šinił'a'īgi do yēdaho'sīn dah ēi'banh.

22 Do niyāgo ado t'ado bīc'in' hahasdzi'go ako do banhīgi a'dadza dah dolēl nīt'eŋ: nīdih k'adt banhīgi-at'ē t'ado beh nīdaždot'in'hi dah.

23 T'a-hai'-dah šī jo'lah'īgi t'a ēi aldo' šīfa yījo'lah'.

24 T'a ēi hařahgi banisēyah'īgi dīneh la'dah t'ahdo akonēh' dahigi do banisēyāgo, ako do banhīgi a'dadza dah dolēl nīt'eŋ: nīdih k'adt t'aanidlah, ših in'dah šīfa do' danihiłtsaŋh ado danihidzoslā.

25 Nīdih di ako'dza ēi bīk'eh-o'o'nī'hi beh-ak'ēaścīn' nēgi at'ēgo adonił'go, T'ado bānigo dasidzoslā.

26 Nīdih Akaanalwo'i niyāgo, šīfa bīts'āndēn nihic'in' deš'ałigi, Nīl'ih Diyīni t'aanin'īgi, ēi Ařa bīts'āndēnīgi ako t'a ēi ša' hodolnih:

27 Nīhi aldo' šandahodolnih, hālah, t'a hode'sādēn šīł nahkai ēi'banh.

WOLĀ'I 16.

1 Di diigi t'aaltso beh nihik' hwešne', ako do dadidohgōh dah.

2 A'la-naadlēh-ba'-kindo ats'a danihidonił; ado bīc'in' holzīs t'a-hai'-dah nīhišihīn' nīdih ēi God bī nānīs banašah nī'zīn dolēl.

3 Ako t'aaltso di di'īgi at'ēgo a'danihidolił, hālah, Ařa in'dah ših do' do nihē daho'sīn dah, ēi'banh.

4 Nīdih di di'īgi t'aaltso beh nihik' hwešne', ako ba'-holzīžgo di di'īgi beh nihik' hwešne' yēnī' bē'dadołnih. Ado di di'īgi hode'sādēn t'ado anihidi'nid dah, hālah, nīhił honišłon ēi'banh.

5 Nīdih ako k'adt šinił'a'īgi bīc'in' nīdesdzah; ako nīdih la'dah t'ahdo, Hājinšaŋ' dīniyah? šidoħnī' dah.

6 Nīdih hālah, di di'īgi beh nihic'in' hahasdzī ēi'banh danihi jēih biyī'di t'aiyīsi badanihī'ni.

7 T'a ako nīdih t'aanigo nihik' hašne', nīdesdzah'īgi ēi ya'at'ēhgi niha'ašnēh; hālah,

do ñidesdzāgo ako Akaanalwo'i do niha dogal' dah, éi'banh; ñidesdzāgo éi nihi-c'in' deš'al.

8 Ako éi niyāgo, niḥokā dīne'e banhīgiat'éi, ado t'a-ako-giat'éi, ado anāhat'inḥ éi t'aani yeh yīl hodolnih.

9 Banhīgiat'éi, hālah, do dašodlan' dah.

10 T'a-ako-giat'éi, hālah, śih śīta bic'in' déyah ado do dašoh'in' dah do.

11 Anahat'inḥ, hālah, nahasdzan t'o-altseh-yeh-a'dīholni'hi bāna'hast'ind éi'banh.

12 Beh nihi-c'in' hahidesdzih'īgi t'ah la'ni ñidih, k'adt éi do bī'danoldzil' dah.

13 T'a ako ñidih Niłc'ih Diyini t'aani'īgi niyāgo, éi t'aaltso t'aani'igo nihois dolèl; hālah, do t'a bih a'dahalne' dah dolèl, éi'banh; ñidih t'a ha'at'i'hi-dah yidits'a'īgi éi yahalne' dolèl; ado a'hodonil'īgi yeh nihił halne' dolèl.

14 Ako éi ayoaništ'eh a'šidolil; hālah, śih'īgi éi bih' dolèl ado nihi-c'in' yit'ingo idolil.

15 Śīta bih'īgi t'aaltso śih; éi'banh adīśnih, śih'īgi bih' dolèl ado nihi-c'in' yit'ingo idolil.

16 Konagan'ijin' do dašoh-in'dah dolèl; ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèl, hālah, Aṭa bic'in' déyah éi'banh.

17 Ako hodaho'āhigi la' adahido'nid, Ha'at'īsañ' didi yeh nihił halne', Konagan'ijin' do dašoh'in' dah dolèl, ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèl; hālah, Aṭa bic'in' déyah éi'banh.

18 Éi'banh adadi'nid, Di konagan'ijin' jinih'igisañ' ha'at'i ał jinih'? Ał jinin'īgi do nihił bédaho'zin dah.

19 Ako Jesus bił béhozin ñidahodidilkil daní'zinīgi ako ahodi'nid, Da' beh hasdziigis bindahido'kīdt, Konagan'ijin' do dašoh'in' dah dolèl, ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèl, di'nidīgi?

20 T'aani, t'aanigo a'nīhidīśnih, Nīhi éi dahca' dolèl, ado yé'go dahca' dolèl ñidih niḥokā dīne'e bił dahožon' dolèl; ado yinił nahkai dolèl; ñidih yinił'īgi ilho'žon' ni'dodlèl.

21 Asdzani k'adeñ i'niłcin'go banhbī'ni lēh, hālah, ba'holziž éi'banh; ñidih t'a ajiłcīh'go ti'hodzozni'īgi do bējil'nih dah, hālah, dīneh nahasdzan bikā yīzeinḥ, éi'banh t'aiyisi bił ho'žon.

22 Ako éi' binina k'adt nihi banhdanihī'ni; ñidih nādanihīdestsēl, ako danihi jēih bił ni'dahodojoñl; ado nihił dahožon'īgi éi hai'-dah dīneh do nihi aḡa'ididot'al dah.

23 Ado éi bijinḥ nihi do ni'dašididołkīl dah. T'aani,

t'aanigo a'nihidishnih, t'a ha-at'i'hi-dah Aṭa ší'zī' beh bí-dainoh'kedgo éi nihaididoaḷ.

24 Holzišden ko'jin' t'ahdo ší'zī' beh dainoh'ked dah nít'eñ; dainoh'ked ako niha-dolyeḷ, ado t'aiyisi nihiḷ da-hozon' dolèḷ.

25 ¶ Di t'aaltso hane' nant'l'a'i beh nihic'in' hasdzī; nídih bic'in' holziš ado hane' nant'l'a'i do beh nihic'in' hanādesdzih' dah, nídih t'a bého'zínigo Aṭa beh nihiḷ ho-dešnih.

26 Ako éi bijinh ší'zī' beh dainoh'ked dolèḷ; ako Aṭa niha né'deskañ do dišni' dah.

27 Aṭa t'a bih ayoaniho'niḷ éi'bañh; hálah, nihi ayoada-šohni nít'eñ, éi'bañh; ado God bits'añden niyah'igi aḷdo' daohdlañh éi'bañh.

28 Aṭa bits'añden niyah, ako nahaszan bikāgi niyah; ado nāna nahaszan bits'añ-jin' dahnādešda'go, Aṭa bic'in' ní'dešdaḷ.

29 Hodaho'āhigi adahodí-nid, K'adt t'a bého'zínigo yanífti', do hane' nant'l'a'i beh yanífti' dah.

30 K'adt nihi nihiḷ bédaho'-zín, t'aaltsoni niḷ bého'zín lañh', ado do nídih dīneh la-dah nan'didoḷ'kil dah. Di beh dainidlañh, éi God bits'añden yiniyah'igi.

31 Jesus anābido'nid, Da' k'adtis nihi da'ohdlañh?

32 Jo'akon bic'in' holziš, t'aani k'adt ba'holziž, t'a nihi danohsingo ṭaidoḷwoḷ, éi dīneh t'ala'i nítin'igo, ako ših t'éyah t'asa'ha dolèḷ; ako nídih do t'asa'ha našā dah, hálah, Aṭa ših holoñ éi'bañh?

33 Di t'aaltso beh anihidi'-nid, ših' šè nihiḷ dahozon' dolèḷ. Nahaszan bikāgo t'éyah nihic'in' nídahwi'nā do; nídih nihiḷ dah'ozon; ših nahaszan bik'ehdešdlin.

WOLĀ'I 17.

1 Di sādigi Jesus yeh hadzī, ado de'go ya'dihil' biy'igo jidēin, ado azdī'nid, Aṭa, k'adt šahaz'ani ba'holziž; niye' ayoat'é anleh, ako niye' aḷdo' ayoat'é an'dolil;

2 Beh-adzī'li t'aaltso badi-nian'igi at'ēgo, ako t'aaltso bahidīnian'igi hol'āgo inah yédidoaḷ.

3 Ako di'di hol'āgo inah at'eh né'dahosindgo, niḷ t'éyah God t'aani'ni ní'līnh, ado Jesus Christ yini'a'igi aḷdo'.

4 Ako ših ní' bikā ayoat'é a'nišlah; nāniš šadinian'igi aḷtso banis'éyah.

5 Ako k'adt Aṭa ní'li'ni ayoat'é ašilēh, nahaszan t'ahdo alnéhdañ niḷ honišloñ nít'eñ-igi at'ēgo.

6 Nihokā dīne'e bīfahden dīneh šadinian'igi bic'in' ní'zī' bého'zínigo aš'lah; éi t'aaltso niḷ, ako niḷ t'aaltso šadinī-

añh; ako nízād yík'eh-dahoł-
iñh.

7 Ako šadinian'igi t'aaltso
nīts'añdeŋgo bıl bédaho'zín.

8 Hálah, sād šadinian'igi
badiniañh éi'bañh; ado éi'di
dayosdlañd, ako t'aani śih
nīts'añdeñ niyāgo bıl bédah-
ho'zín, ado nih śinil'a'igi da-
yosdlañd.

9 Ako śih ba' sodiszín; ni-
hokā dīne'e éi do ba' sodis-
zín dah, nīdih šadinian'igi
t'eyah, hálah, éi nih éi'bañh.

10 Ado t'aaltso śih'igi éi
nih, ado t'aaltso nih'igi éi
śih; ado éi beh ayoat'è a'śi-
dilyah.

11 Ado k'adt nahasdzan bi-
kāgi do naśā dah dolèł; ni-
dih di nahasdzan yikā nīda-
kai dolèł, ako śih k'adt nīc'in'
déyah. Aťa diyī'ni, t'a nih
nī'zī' beh šadinian'igi bāa-
holyañh, ako t'ala'i dani'liñ'
do, nihi anit'ehigi at'ègo.

12 Nahasdzan bikā t'ah bıl
naśkai yeñdañ ni'zī' beh
bāahaśyañ nīt'eñ, šadinian'-
igi éi bāahaśyañ nīt'eñ, ado
t'ado la'dah yoilt'e' dah, ni-
dih inī'zīñ biye' t'eyah; ako
éi diyin beh-ak'èaścīn'igi bi-
k'ehgo ahodonil biniyeh.

13 Ado k'adt nīc'in' déyah;
ado di t'aaltso nahasdzan
bikā beh yaśtī, ako éi, t'a
beh śil hožon'igi éi beh da-
holoñ dolèł éi'bañh.

14 Nízād éi badiniañh; ado

nihokā dīne'e dabidzoslā, há-
lah, nihokā dīne'e do bī daji-
liñ' dah éi'bañh; t'a śih ni-
hokā dīne'e do bī niślin'igi
at'ègo.

15 Do nahasdzan bits'a'di'is
biniyeh na'nośkañh dah, ni-
dih bañhigiat'è bits'anjiñ'
nabi'il'niñh dolèł.

16 Éi t'aaltso do nihokā dī-
ne'e bī daji'liñ' dah, t'a śih
do nihokā dīne'e bī niślin'igi
at'ègo.

17 Nih t'aani'ni beh diyin-
go a'danile': nízād éi t'aani'-
ni at'eh.

18 T'a nahasdzan bikājiñ'
aśinil'a' nīt'eñigi at'ègo, śih
aldó' nahasdzan bikāgo a-
hèł'a'.

19 Ado èidi dabah' diyīngo
i'diśyah, ako bih aldó' t'aani'-
ni beh diyīngo a'dabidīdol-
nił.

20 Ado do t'a di t'eyah bah'
sodiszín dah, nīdih dabizād
yeh daśidodlañłigi aldó'.

21 Ako t'aadziltso t'ala'i da-
ji'liñ' do; t'a nih, Aťa śiyi'di
honilon'igi at'ègo, ado śih
niyi'di honiślon'igi at'ègo,
ts'ide akot'ègo éi'di aldó' t'a-
la'i nihiyi'di daholoñ' dolèł;
ako nihokā dīne'e éi śinil'a'-
igi dèidodlañł.

22 Ado ayoat'èi šadinian'igi
éi badiniañh; ako t'ala'i da-
ji'liñ' do, t'ala'i nidlin'igi at'è-
go.

23 Śih éi dabiyi'di, ado nih

šiy'idi, ado le'dadoł't'e'go t'a-
 ła'i daji'lin' dolèł; ako niho-
 kā dīne'e nih šini'a'igi bił
 bédaho'zin dolèł, ado ayoa-
 dēn' nih t'a ayoasini' nīn'igi
 at'ego.

24 Afa ēi šadinian'igi ho-
 nišłonđi bił dahonišłon' dolèł
 nīsin; ako ayoat'ēi šadinian'-
 igi dēidołtsèł; hálah, nahas-
 dzan t'ahdo alnéhdañ ayo-
 asini'nīh.

25 Afa ni'li'ni, a'at'e'-niyi'-
 at'dini, nihokā dīne'e do nē-
 daho'sin dah; nīdih ših nē-
 hasin, ado d'idi bił bē'daho-
 zind nih šini'a'igi.

26 Ado ni'zi' beh bił hweš-
 ne', ado beh bił nahodešnih;
 ado ēi beh ayoo'o'ni'ni beh
 ayoasini'ni'ni biyi'di daho-
 loñ' dolèł, ado ših dabiyi'di
 honišłon' dolèł.

WOLĀ'I 18.

1 Ako Jesus di sādigi yeh
 hahasdzi'go hodahoł'ahigi bił
 c'ijikai, a'kwi toh-ni'li'ni, Ki-
 dran yolyehigi tse'na, ado
 a'kwi da'ak'eh, ēi hodahoł-
 ahigi bił bih jokai.

2 Ado Judas, ēi nahwisni'-
 igi ēi ałdo' a'kwi ho'inh'; hál-
 lah, Jesus t'a ahañh hoda-
 hoł'ahigi bił a'kwi nījikāh
 ēi'bañh.

3 Ako Judas alañjin' nā-
 dailnīn'hi in'dah Ferisiz bi-
 ts'andēñ si'lāgo, ado binan-
 t'a'i ha'i'nilgo bił ji'kai, a'k'a-

kon' nadlo'igi ado honoyeł',
 in'dah dēnih dajijāhgo.

4 Jesus a'ho'didolnīligi
 t'aaltso hoł bēho'zin ako ēi
 binina bidašniyāgo abizdi-
 nid, Hai'sañ hadadoh'in'?

5 Ako ēi anādahodo'nid, Je-
 sus Nazarethdēñigi lañh'.
 Jesus ahodi'nid, Ših, ēi aš-
 t'inh. Ako Judas ałdo', ēi
 nahwisni'igi, yił na'ziñh.

6 Ako, T'a ših ēi ašt'inh,
 jini'go bic'in' hadzodzi'go ēi
 t'aaltso t'anjin' ni'jin' ani'dē.

7 Ado nināyizdeł'kidtgo aź-
 di'nid, Hai'sañ hadanohtah?
 Ako adadi'nid, Jesus Naza-
 rethdēñigi lañh'.

8 Jesus anādo'nid, Šañ, ših
 ēi ašt'inh dišni'go nihił hweš-
 ne'. Joh, ših šikadanohťa-
 dañ didi binī'di dahdikāh.

9 Ako aźdi'nidigi t'a ako'-
 hodonīł, Ēi šadinian'igi do
 ła'dah yo'itt'e' dah jidi'nid
 yeñ'.

10 Ako Saiman Piter bi dil-
 tliš hayidziñs'go alāhgo nāiñ-
 nīn'hi bi nal'a'i bijā nišnā-
 jīn'igi k'iznił'hāl. Ako ēi
 anal'a'igi Mal'kas jolyeh.

11 Ako Jesus ēi Piter ayi-
 di'nid, Ni diltliš ih nantiñh;
 da' beh-adla'ni šifa sēnikan'-
 igiš do adešdliñ' dah.

12 ¶ Ako jil'ahigi ado ha-
 nant'a'i do', ado Juz bi si'lāgo
 Jesus dayiltsöd ado hwē da'
 aztl'oñh.

13 Ado dahdahodilöz An'-

nas altseh bīc'in', hálah, Kai'afas ei badāni nī'liñh, ako t'a ei nahah'igi biyí' alāhgo nāilnīn'hi nī'liñh.

14 Ado Kai'afas t'a hoh ei Juz ba'hodzē'anñ, Dineh t'ala'i, dineh t'aat'ē-nit'ēñ ya' dadotsaļgo ei ya'at'eh, jini'go.

15 Ako Saiman Piter ei Jesus yikē niyah, nānala' oho'āhigi aldo', ako oho'āhigi ei alāhgo nāilnīn'hi hwē ho'singo, alāhgo nāilnīn'hi bī kīn go'ne' Jesus bīl yah aji-āz.

16 Nīdih Piter c'eatindi tl'odi dzizīñh. Ako oho'āhigi alāhgo nāilnīn'hi hwē ho'sinigi c'izniyāgo asdzani c'eatīn yāahalyāni yīc'in' hadzi: ako Piter bīl yah ajiāz.

17 Ako asdzani c'eatīn yāahalyāni Piter ayīdī'nid, Da' nī'is do di dīneh bidaho'āhigi la' nī'liñ dah? Ako ayīdī'nid, Sīh ei' dodah.

18 Ado anda'la'i in'dah silāgo akwe'e yīl na'zīñh, tsīd dabī koñ' adayīlāgo ei yeh nī'da'idzil, hálah, ako desk'az, ei'bañh; ado Piter a'ah sīzīñ'go na'idzil.

19 ¶ Ako alāhgo nāilnīn'hi Jesus, bidaho'āhigi ado ho na'ntīn bī'nahozde'kidt.

20 Ako Jesus hadzi'go adi'nid, T'a yit'ini dīneh t'aat'eh bīc'in' yašti' nit'ēñ: t'aa'la-jīn' a'la-na'adlēh-ba'-kīn go'

ne' in'dah bī-sohodizīn-kīn go'ne' aldo', ado Juz a'la-nī'daadlēh go'ne' na'nīstīn; nanī'in'go do ha'at'i'hi-dah ba hašne' dah.

21 Ha'at'ēgošan' bī'našidil'kidt? Dasīdizts'an'igi ei beh bīc'in' hasdzi'igi bī'ndabīdo'l'kidt: joh, ei beh hahasdzi'igi bīl bēdaho'zīn.

22 Ako kot'ēgo hadzodzi'go haškēji-nat'āh la' hwi'gāhgi sīzīn'igi ei Jesus yīldzīdez-kād, ado hadzi'go adi'nid, Da' akot'ēgoš alāhgo nāilnīn'hi bīc'in' hahī'dzih?

23 Jesus ahodī'nid, Bañhīgiat'ēgo hasdzi'go, ei bañhīgiat'ē ba hōl'ne', nīdih ya'at'ēhgogo ha'at'īšan' bīniyeh našidī'nikād?

24 Ako Annas hwē aztl'on'go Kai'afas alāhgo nāilnīn'hi yīc'in' aho'la'.

25 ¶ Ako Saiman Piter a'kwi na'idzilgo sīzīñh. Ado ei bīnina adahodī'nid, Da' nī'is aldo' bidaho'āhigi do la' nīliñ' dah? Ako azdī'nid, Sīh ei dodah.

26 Ako alāhgo nāilnīn'hi bī nala'i la', ei Piter yijā k'iniñhal'igi bīk'ei, ei adi'nid, Da' dōš da'ak'eh go'ne' bīl niłtsa'ñ dah?

27 Ako Piter, Dodah, nādo'nid. Ado t'a a'ko t'ahago naaho'hai adi'nid.

28 ¶ Ako Jesus c'inādezloz Kai'afas bīts'añdo ana'ha-

t'inh-ba'-kin go'ne'; t'aiyisi abin'igo; ako ei t'aaltso do ana'hat'inh - ba'-kin go'ne' yah akai' dah. Nihañh dacin dadidlél dan'zingo, ado hañis-adesdzah do dadidin' dah ša'sindani'zingo, ei'bañh.

29 Ako Pailet bic'in' c'iniyah ado adi'nid, Di dineh-šan' ha'at'i beh bik'idahodohañh?

30 Ako hanadasdzigo adahodi'nid, Do dineh bañhigiat'é jiliñ'go do nic'in' nidadhosidloz dah do nit'en.

31 Ako Pailet anāhodo'nid T'a nihi dahdahodološ, ado t'a nihi bik'eh-o'o'ni'li bik'ehgo han'daht'inh. Ako ei' binina Juz anādahodo'nid, Dineh dadiyilye'go ei do behniha-haz'añ' dah;

32 Ei Jesus t'a yeh hadzi yeñgi at'ego ahodonil, ts'ide dazdotsa'igi at'ego beho'zingo hadzodzi.

33 Ako Pailet ana'hat'inh-ba'-kin go'ne' yah anādzodzah, ako Jesus, Hakgo, biždi'nid; ado abiždi'nid, Da' ni'is Juz alāhgo-bi-nat'ani ni'linh?

34 Jesus hanānadzigo anih, Da' t'aš nih di beh adinih? Ła'dah dats'i še nil holne'?

35 Pailet anāhodo'nid, Da' ši'is Ju nišlinh? T'a nih ni dine'e ado alañjin' nādaiñniñ'hi šadanizloz. Ha'at'i-šan' banisiniyah?

36 Jesus anādo'nid, Beh-šiholnih'i ei do di ni' bikāgiigi at'è dah; beh-šiholnih'igi ni' bikāgiigi at'ego, ei sandal'a'i bil alk'ojē dolél nit'en; Juz biñahjin' do ašididodlošgo; nidih beh-šiholnih'i ei do kodo' dah.

37 Ako ei' binina Pailet anāhodo'nid, Da' a'koš alāhgonat'ani ni'linh? Jesus anādo'nid, Nih haindziigi at'ego, alāhgonat'ani nišlinh. Di'bañh šidižciñh, ado di'bañh nahaszdan bikāgi niyah; t'aani'ni ba hašne' biniyeh. T'aadziltso t'aani'ni dazni'zingi ei dasizdits'a.

38 Pailet ahodi'nid, T'aani'nisañ' ei ha'at'i at'eh? Ado di yeh hadzi'go Juz yic'in' c'inānadzago ayidi'nid, Bañhigiat'é biy'idi at'din šil be'hozin.

39 Nidih beh-nidahoso'an'igi at'ego hañis-adesdzah'igi dineh la' niha beñidišcid. Ako dats'i Juz alāhgo-bi-nat'ani niha be'didešcil?

40 A'kohgo t'aat'eh hanādadešgāž, Di dineh dodah, Barab'basgo dadi'nid. Ako Barab'bas ei aģa'iñi at'eh.

WOLTA'I 19.

1 Ako Pailet ei Jesus dahyidilozgo nainestšas.

2 Ado si'laģo c'il dadeni'ni deyižbižgo beh-na'nit'a-c'ah a'dayilah, ado hak'idēidez-

anh, ado bédla'di-ē tsi'didēh nahalín'igi yih dahastīnh.

3 Ado adadī'nid, Hálah, Juz Aláhgo-Bi-Nat'āni; ado ní'-dahonest's'in.

4 Ako Paillet eí' binina c'inā-nadzago anayido'nid, Jo'akon, dahono'inh, nihie'inh c'ihonistos, bañhigiat'ē bi-yi'di at'dingo šil bé'hozingo niñil bé'dahodoziñh.

5 Ako Jesus c'izniyah, c'il-deni'ni beh-na'nit'a-c'ah hak'idi'año, ē tsidedēh naha lin'igi ałdo' beh jogałgo. Ado Paillet adahodi'nid, Dineh dano'inh.

6 Ado eí binina alanjīn' nādaiñn'hi ado hašké'jī-nīdat'āni dahołtsaño hadadešgāz ado adanih, Tsín-alnaoszit bikājīn' bił a'daolkał, tsín-alna'oszit bikājīn' bił a'daolkał. Paillet abīdī'nid, T'a nihi dahdahodolosgo tsín-alna'oszit bikājīn' hoł a'daolkał. Hálah, ših, bañhigiat'ē biyi'di at'dingo šil bého'zin eí'bañh.

7 Juz anādahodo'nid, Nihi bik'eh-o'oni'li holoñ, ako eí bik'eh-o'oni'li bik'ehgo dazdotsał, hálah, God biye' iz'dilyah eí'bañh.

8 Ako eí' binina Paillet eí ha'isdzi'igi yidizts'año t'ah biláhigo nīdzisdzid.

9 Ako ana'hat'inh-ba'-kín go'ne' yah anānadza'go Jesus ayīdī'nid, Hādeñsañ' nani-

nah? Nīdih Jesus t'ado ha-c'inh' hadzi' dah.

10 Ako Paillet ahodi'nid, Da' dōš šic'inh' hadi'dzih dah? Tsín-alna'oszit bikājīn' nił adadolkałgo beh šiholnih, ado né'didešciłgo beh šiholnih'igi ałdo', da' eiš do nił bého'zin dah?

11 Jesus anādo'nid, Beh šik'eh-dīdī'dlēhi nē at'din, yo'dahdeñ nadet'año t'eyah; eí' binina našiniltin'igi aláhgo bañhigi a'dzah.

12 Ado bik'jīn' eí Paillet hwé' dīdešcił c'eh dziniziñ; nīdih Juz hadadešgāzgo adanih, Di dineh bīdincit'go do Sizar bik'is niñih dah. T'ahai'-dah la' aláhgo-nat'āni adil'inh'go eí Sizar yent'inh.

13 Ako Paillet eí ha'isdzi'igi yidizts'año Jesus yil c'iniāz ado bikādo anahat'ini yik'i'-dahnezdah, kīn-nahalgai'gi, eí Tseh'-sikād holyeh, nīdih Hibru bīzād k'ehgo eí Gaba'tha holyeh.

14 Ako hañis-adesdza'i bīniyeh ašt'ē adadilne'go ba'holziz, ako k'adt ts'ide alni'niañh, ako Juz abīzdi'nid, Jo'akon, Aláhgo nihi Nat'āni dano'inh.

15 Nīdih hadadešgāzgo adadī'nid, No'wehjīn' ohłos, no'wehjīn' ohłos, tsín-alna'oszit bikājīn' bił adaolkał. Paillet ahodi'nid, Da' Aláhgo nihi Nat'āniš tsín-alna'oszit bī-

kājīn' bīl ideskał? Nādail-nīn'hi alāhgoigi anādahodo'-nid, Nīhi Alāhgo-Nat'āni at'din, Sizar t'èyah.

16 Ako yahoniltīnh tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł adadoł-kał bīniyeh; ado èi Jesus dahdahodilož.

17 ¶ Ado tsīn-al-na'oszit t'a hoh jotīn'go, Tsi-ts'in ba-haz'añh holyè lé'igo jīniyah. Èi Hibru bizād bik'ehgo Golgotha holyeh.

18 A'kwi tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł adaaskal, ado nakīzdilt'ègo ałdo' hoł adaaskal, t'aalc'iji, ako Jesus èi amī'gi.

19 Ado Paillet beh-èho'zini yeh-ak'èaścīnh ado tsīn-al-na'oszit bila'fahdi dahyis-tsož, ado beh-ak'èaścīn'igi èi JESUS NAZARETHDO, JUZ ALĀHGO-BĪ-NAT'Ā-NI.

20 Ako di beh-èho'zini Juz lañ'i dayil'ta'; hálah, Jesus tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł o'olkálido èi kinjīn' t'aayí'di; ado Hibru, ado Grik in'dah Latin bizād bik'ehgo beh bik'idaaścīnh.

21 Ado Juz nādailnīn'hi alāhgoigi Paillet adéyidi'nid, Juz Alāhgo-bi-Nat'āni èi t'ado beh-ak'èilci'hi, nīdih Juz Alāhgo-bi-Nat'āni nišlīnh, jīnīn'igi èi t'èyah.

22 Paillet anādo'nid, T'a bik'èšelcīn'igi èi t'a bik'èšelcīnh.

23 ¶ Ado silāgo danīlīn'igi Jesus tsīn-al-na'oszit yikā yīł adaaskalgo behazdit'eh yēnī'din'go ałtayisnī, ha ē ałdo'; ako ha ē do naskadt dah, bik'osdo yāgo t'aat'eh t'o yis-tl'ōnh.

24 Ado èi binina adadi'nid, Do nī'dahididoñs dah, t'o ba da'didikał, hai sīn bī dolèł. Ako beh-ak'èaścīn'igi bo'hodolnīł bīniyeh, Bēhadiniš-t'èhīgi ałtayisnī, ado šī ē ya dadi'kād ha'nīn'igi, di t'aaltso bīnina silāgo ako'dadzah.

25 Ako a'kwi Jesus bīmah tsīn-al-na'oszit bī'gahgi sīzīnh, ado bīmah bīdēzi' Meri, èi Klopas bē asdzañh, ado Meri Magdelin ałdo'.

26 Ako èi' binina Jesus hamah dziłtsañ'go, ado ohoł'āh-igi la' ayoajo'nīn'igi bīgah sīzīn'go hamah abīzdi'nid, Asdzani, niyāž nīnīlīnh.

27 Ado èi ohoł'āhīgi abīzdi'nid, Nīmah nīnīlīnh. T'a ako èi ohoł'āhīgi t'a bīh bağan'go hoł anāt'āž.

28 ¶ Ado di bik'ijīn' t'aaltso a'dadzago Jesus bīl bēho'zīn, ako èi diyīn beh-ak'èaścīn'igi bī'gah adolèłgo azdi'nid, Dībā se'lin.

29 Ako a'kwi c'īl-na'atl'o'i-bi-fo dik'onžīgi la' sikañh; ako fo-nayits'ōnsīgi c'īl-na'atl'o'i-bi-fo dik'onžīgi yi hadēdesbīn, ako c'īl hī'sop yol-

yeh'igi, bitsin, yañh dahdéz-
añh, ako hazé'jin' dahdèi-
dianh.

30 Ako èi' binina Jesus c'ila-
na'atl'o'i-bi-to dik'onžigi dzi-
ts'onžgo azdi'nid, K'adt bi-
gah azliñ'. Ado ha tsi ya
a'jilāgo ado hwi sīzi'ni ni-
naž'diniañh.

31 ¶ Ado èi' binina, hálah,
Juz ašt'é adadilneh'go èi'-
bañh, haayinh-jinh do t'a
tsin-almāoszit bikā dahdahiz-
deltiñ dah dolēlgo, (hálah, èi
haayinh-jinh ayoat'é azliñ
èi'bañh,) bijādt dahīzdotih'-
go ado yo'adaždoliłgo bini-
yeh Paillet ban'dadzoskan.

32 Ako silāgo yikaigo, a-
tseh'igi hajādt dzizti', ado la-
igi bił hoł adaaskaligi ałdo'.

33 Nīdih Jesus ba jikai'go
daznè'in' nīt'eñ t'a i'dañ daz-
tsañ lañh', ako t'ado bijādt
dadzizti' dah.

34 Nīdih silāgo la' tsidītan
beh hak'iz go'ne' yaayil'gèd.
Ado t'a ako aden dil in'dah
toh hā'na'

35 Ado èi' yiyiltsan'igi ya-
holne', ako èi' yahalne'igi
t'aani; ado bił bēho'zingo èi
t'aani yahalne', ako nihi dèi-
dohdlañ.

36 Ako di t'aaltso ako'dzah,
èi diyin beh-ak'éascin'igi bo-
hodolnił biniyeh, Bih ts'in t'a-
do la' k'idoltoñ dah, hodo'nid
yēni'.

37 Ado nānalahgi diyin beh-

ak'éascin'igi anih, Èi t'aaltso
baada'dzizgèd'igi dazni'in'
dolēl.

38 ¶ Ado di bik'ijiñ' Josef,
Arimithi'aden, ako èi Jesus
bidahoł'ahigi la' naznt'ingo,
hálah, Juz bēdzildzit èi'-
bañh; èi Paillet bažniyago
Jesus bizi'i biji'kèd, Nīdides-
tēl, jini'go; ako Paillet ha-
dina'añh; èi'bañh akōnz ni-
yāgo Jesus bizi'i yēni' daš-
diltiñh.

39 Ado Nikodimas ałdo'
a'kwi niyah, èi atsé'dañ tl'è-
go Jesus yaniyah'igi, ako jēh
likani dahalcin'igi ałtanas'-
dzidgo jiniyiñh, nezna'dindi
dahide'dlo' bi'gahgo.

40 Ado Jesus bizi'i nīdaz-
diltiñ'go, nak'a'at'añhi ligai'-
igi in'dah jēh likan-halcin-
igi bił hak'idazdezdziz, Juz
yo'adał'in'go bēhaz'an'igi bi-
k'ehgo.

41 Ako a'kwi tsin-almā'os-
zit bikājin' hoł aolkał'igi èi
la' da'ak'eh; ado èi da'ak'eh-
igi a'kwi a'nid tseh bio'nil,
ako'ne'e dineh t'ahdo la' nil-
tēh dah.

42 Ako a'kwi èi Jesus ni-
dadzistiñh, hálah, Juz ašt'é-
adadilneh'igi bijinh èi'bañh;
ado tseh-añ hodi'nił'igi t'aa-
yi'di èi'bañh.

WOLTA'I 20.

1 Ado haayinh-jinh biska-
ni, abinigo, t'ah cahalhèl'go

Meri Magdilin jiscāgi niyah, ako jiscādo tseh nahjin' ei-t'āngo yiyiltsaṅh.

2 Ako dašdilwodt, ado Saiman Piter ba jilwodt ado la' idaho'āhigi, ei Jesus ayoayo'nin'igi bažniyāgo abizdi'nid, Boholn'hi yo'adestiṅ laṅh', ado nidestiṅ'gi do nihiḷ bédaho'zín dah.

3 Ako ei binina Piter dašdiyah, ado nānaḷa' idaho'āhigi aḷdo' jiscāgo jiniāz.

4 Ako akōn t'aji'lah ahiž-nelcāngo ei oho'āhigi la' Piter yadilwodt, ado jiscāgi altseh jilwodt.

5 Ado ya a'dzidzago, akone'e jidēin'go nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi t'eyah akone'e sinil'go yiyiltsaṅh; nidih t'ado yah iyā dah.

6 Ado Saiman Piter bikēden yil'wodtgo ado jiscā go'ne' yah iyah, ado a'kwi nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi sinil'go yiyiltsaṅh.

7 Ado azédeltsoz'igi, ei ha tsits'in bik'idesdiz nit'enīgi, do nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi biḷ sinil' dah, nidih t'a'la' bik'idesdizgo t'asah'di siltsoz.

8 Ako la' o'ho'āhigi aḷdo' akone'e yah iyah, atseh jiscāgi yilwodt yēni', ado ei yiyiltsaṅ'go osdlaṅd.

9 Hálah, daztsaṅden nādidonaṅgo diyin beh-ak'eas-cin'igi ei t'ahdo biḷ bédaho'zín dah.

10 Ado idaho'āhigi dabaṅan'go anat'āz.

11 † Nidih Meri ei jiscā bic'ēedaṅgo jica'go dziziṅh, adot'a jica'go ya a'dzidzago jiscā go'ne' jidēin'.

12 Ako God binal'a'i naki, algai'go hadit'è lé'i síke'go dziltsaṅh, la' dzines'an nit'enīgi sídah, la' ei dzidesēz nit'enīgi, Jesus bizi'i sitiṅ nit'enīgi.

13 Ako ei ahodi'nid, Asdzani, ha'at'isaṅ' ba nicah? Ado abizdi'nid, Hálah, siḷ Bohonisiṅ'hi siṭs'an yo'adestiṅ laṅh' ei'baṅh, ado nidestiṅ'gi do siḷ bēho'zín dah.

14 Ado kot'ēgo hadzodzi'go t'aṅjin' najiyah, ado Jesus siziṅ'go dziltsaṅh, nidih do Jesus at'iṅh dzini'zín dah.

15 Jesus ahodi'nid, Asdzani, ha'at'isaṅ' ba nicah? Hai'saṅ' han'ah? Ako hoh (Meri) da'ak'eh yāahalyāni at'iṅh dzini'zingo azdi'nid, Joh, nih yo'ahwiniltiṅ'go, nihwiniltiṅ'gi beh siḷ hōl'ne', ako yo'ahodeštél.

16 Jesus ahodi'nid, Meri. Ako nižiyāgo abizdi'nid, Rabbo'nai, ako ei Na'nti'ni jini'go olyeh'.

17 Jesus ahodi'nid, T'ado siḷ dinilci'di; hálah, t'ahdo siṭa bic'in' di'sah dah ei'baṅh; nidih nilāh sík'iso bic'in' dināh, ako biḷ hodil'nih, Siḷ de'go déyah siṭa bic'in',

nīhi ałdo' nīhiŋa; ado ūih God in'dah nīhi ałdo' nīhi God éi' bic'in'.

18 Ako Meri Magdilin nazāgo ado idahoł'āhigi yil daholne', Boholni'hi dziltsan-go ado di di'igi yeh hac'in' hahasdzi'go.

19 ¶ Ako t'a éi bijinh i'i-an-go haayinh-jinh biskani idahoł'āhigi a'la-adzago dada-deskal, hālah, Juz yé'daldzigo éi'banh; ako Jesus niyāgo ałni'gi yiziñ', ado ahodi'nid, Nihil dahožon' le'.

20 Ado kot'ēgo hadzodzi'go, ha'la' in'dah hak'iz ha'denel-in'. Ako idahoł'āhigi bil dahozond, Bo'holni'hi dadziltsan-go.

21 Ado Jesus anāhodo'nid, Nihil dahožon'; T'a šiŋa šinila'igi at'ēgo, šiŋ ałdo' t'a akot'ēgo nīhi deš'al.

22 Ako ado di yeh hadzigo hak'ijiñ' deiyol, ado ahodi'nid, K'adt Nilc'ih Diyini nihe daholon' le'.

23 T'a-hai'-dah banhigiat'ē ba nidahidoh'āh éi ba na'hidest'anĥ; ado t'a-hai'-dah banhigiat'ē do ba nidahidoh'āhigi éi do ba na'hidest'an dah.

24 ¶ Nidih Tamas, nakits'adāhigi la', Didimas jolyeh'igi, éi Jesus niyāgo do ałah dah.

25 Ako la' idahoł'āhigi éi binina adahodi'nid, Bo'hol-

ni'hi deiltsanĥ. Nidih ahodi'nid, Ha'la'tlah go'ne' bil o'olkal nit'en go'ne' t'ado yiltsan'go, ado ši'la' t'ado akone'e itsi'go, bil o'olkal nit'en go'ne', ado ši'la' beh bik'iz go'ne' do adesniñ'go šiŋ do ošdlañ dah dolēl.

26 ¶ Ado bik'ijiñ' tsēbi yiskañ'go hodahoł'āhigi in'dah Tamas yil nahāztañĥ; ako da'delkal nidih Jesus yah iyah, ado ałni'gi yiziñ', ado adi'nid, Nihil dahožon' le'.

27 Ako Tamas ayidi'nid, Ni'la' k'initseh ado ši'la' niniñĥ; ado k'idilnih'go ši'k'iz go'ne' adilnih'; ako t'ado do indla'ni nidih indlañĥ.

28 Ako Tamas anahodo'nid-go hac'in' hadzi': Bo'honiš-ni'hi, ado šiŋ God.

29 Jesus ahodi'nid, Tamas, hālah, šiŋ niniñĥ éi'banh šindlañĥ; bil dahožoni' éidi do dašoin' dah nidih daosdlañd.

30 ¶ Ado t'aani'go hodahoł'āhigi binal' t'oahayui behēhožini banjiyah, éi'di di naltsos do bik'isdzoh dah.

31 Nidih di'di bik'inehesdzoh, ako da'ohdlañ dolēl, Jesus éi Christ at'eh, éi God biye' ako da'ohdlañ'go bi'zi' bik'ehgo inah nihe da holon' dolēl.

WOLTA'I 21.

1 Di t'aaltso ako'dadza do'

bik'ijin' Jesus hodaho'ahigi bic'in' adena'hodzoszind, Tairias be'ek'idigi; ako t'ego adehodzoszind.

2 A'kwi a'la-a'dzidzaigi ei Saiman Piter ado Tamas, ei Di'dimas jolyeh, ado Nathaniel ei Galiligi Ke'naden, ado Zebedi biye, ado la' oho'ahigi nakidilt'ego aldo'.

3 Saiman Piter abidi'nid, Lo hahidestsosgó deyah. Ako, Nihi aldo' akon nil dikah dahodi'nid. Ado akon jikago tsinlgo tsin-nael bih jokai; ado t'a ei bi-tl'e t'ado la' bil dazdezdél dah.

4 Nidih hayil'kango Jesus tabanhgi sizin'; nidih idaho'ahigi ei do Jesus at'inh dazni'zin dah.

5 Ado Jesus ahodi'nid, Alcin, da' nihi c'iyani's holoñ? Ako, At'din dadi'nid.

6 Ado ahodi'nid, Lo beh hahaltso'si tsin-nael bi nisnaji'ngo tah daltos, ako la' beh hadadoitsos. Ako ei binina tah destsozgo lo t'ohayui hadadziltos'go, c'eh adajil'ind.

7 Ei binina ei oho'ahi Jesus ayoayo'nin'igi ei Piter ayidi'nid, Boholni'hi at'inh. Ako Saiman Piter, Boholni'hi at'ingo yidizts'ango lodayoleh'igi-bi-e yih hi'yah, ado sis anes'ti' (t'a lici'igo ei'banh) ako tayi' go'ne' bi-dah dasdilwodt.

8 Ado la' idaho'ahigi ei tsin-nael alts'isi le'i bil niel, (halah, tabanhjin' t'aayidi, nezna'dindi ades'ez ei'banh,) ako lo dayi'sod.

9 Ako t'a tats'a dziskaigo akon tsid kon'go dadziltsanh, bikagi lo sinilgo in'dah bah do'.

10 Jesus ahodi'nid, Lo dasoltsoz'igi la' kwe'e ni'danohjah.

11 Saiman Piter akon niyago lo-beh-hahaltso'si lo beh hadezbingo tsilts'ei'sod, nezna'din do'ba'an asdla'din do'ba'an tago lo dantsazigi lañh'; t'ohayui lañh' nidih lo-beh-hahaltso'si t'ado k'indlad dah lañh'.

12 Jesus ahodi'nid, Hak'go, da'ohsanh. Ako idaho'ahigi t'ado la'i nidih, Hai la ant'inh? dahodi'nid dah; Boholni'hi at'ingo bil bedaho'zin ei'banh.

13 Ako Jesus ado kojjin' dahdiyago bah nedini'go hafayizni in'dah lo aldo'.

14 Dadziztsanden nazdidzado bik'ijin' di bil k'adt tadi hodaho'ahigi bazniyah.

15 ¶ Ado da'jiyango Jesus, Saiman Piter ayidi'nid, Saiman, Jonas biye, da' di'is bilahgo ayoasini'nih? Ako abizdi'nid, Aou, Boholni'hi ayoanosni'go nil beho'zin. Ako anabizdo'nid, Sih dibehyazi baaholyanh.

16 Ado naki'di hanādzodzi-go ajinih, Saiman, Jonas biye', da' ayoas'asini'nih? Ako ahodi'nid, Aou, Boholni'hi, ayoanošni'go nił bēho'zin. Ako anābīzdo'nid, Ših dibeh baaholyaňh.

17 Ado řadi hac'in' hadzigo anāhodo'nid, Saiman, Jonas biye', da' ayoas'asini'nih? Ako Piter baňhb'i'ni, hálah, řadi, da' ayoas'asini'nih, bīzdi'nid ei'baňh. Ako ahodi'nid, Boholni'hi, t'aaltso nił bēho'zin, ayoanošni'go nił bēho'zin. Jesus anāhodo'nid, Ših dibeh baaholyaňh.

18 T'aani, t'aanigo an'diš-nih, a'nid naninah yeňdaň t'a nih akananilzis nit'eň, ado t'a nih ni ní'zingo nanīnā nit'eň; ako nidih hasin-tihgo alts'anjin' k'ididil'cil, ado la'dah akanidiyosis, ado do de'sal dah nih ní'zin nēgo nanilfē dolēl.

19 Di ei yeh hadzī, ei daz-dotsalgo beh God bił jiliň'do, ei bił bēho'zingo. Ako di beh hadzodzi-go, Šikē yinał hoždi'nid.

20 Ako Piter nidzizyizgo, ei

ohoľāhigi Jesus ayoayo'nin'igi hakē yigalgo dził-tsaňh; ei da'jiyaň yeňdaň hayidt yik'ijin' sītiň'go, Bo'honišni'hi, hai'saň' anidoľtēl? jidi'nid yēni'.

21 Piter hoľtsaňgo Jesus ayidi'nid, Bo'honišni'hi, di'saň' dīneh ha'at'i yandogał?

22 Jesus ahodi'nid, Nanīsdzājin' bī'ni' šiba' nağah ni'singo dāsaň' dilil? Nih šikē yinał.

23 Di ha'isdzi'igi ak'iso bi-tahgo a'dahidezdlad, di ohoľāhigi do dadotsał dah, dani'go: nidih Jesus, Do dadotsał dah, do ni' dah; nidih, Nanīsdzājin' bī'ni' šiba' nağah ni'singo dāsaň' dilil?

24 ¶ Ohoľāhigi di'di yanāhalne', ado di'di yeh yik'ēasciňh; ado ei yahalne'igi t'aanigo nihił bēdaho'zin.

25 ¶ Ado Jesus t'oahayui lahgo adat'ei aldo' yanayah; yanayah'igi t'aaltso beh ak'ēasciň'go naltsos t'oahayui dolēl, nahasdzan nidih bikā'i do ba haz'aň dah dolēl ša'sin ni'sin. Ei t'a akot'ē do.

DALĀDI A'DADZAI BA HANE'

WOLĀ'I 1.

1 Thiafilas nili'ni, atse'dan bik'eselein'igi ei t'aaltso Jesus yandidzado, in'dah nidi-nitan yendo,

2 De'go a'bidoltinh bijin'jin' ei dabididol'algo bifadzizla'igi God bi Nilc'ih Diyini beh beh-hodzis'ani bazdinianh do'bik'ijin':

3 Ado ti'hozni do'bik'ijin'aldo' ei t'aani hinago hac'in' idilyah, di'di lan'i beh t'aanigo a'dza, ado dajoin'go diz'din yiskanh, ako ei' biyi'God beh-boholni'hi ya ya'fi'.

4 Ado bil ahî-najikai'go hac'in' hasdzigo adinid, T'aka Jerusalem bits'anjin' dahdohkah yi'la', nidih di biba' adanoht'eh, Ata yenhonian'igi, ei' beh nihil hwešne', ako dašidisots'añ.

5 Ako Jan t'eyah t'aani toh beh nahadlago-yeh-ŋaagis nit'en, nidih nihi t'eyah Nilc'ih Diyini biyi' tanihididogis, kodo t'ado lan'i yikahi.

6 ¶ A'kohgo bil ahî-najikai'go nidahodil'kitgo adadinid, Boholni'hi, da' k'adiš Izrel dine'e beh-oholni'hi bandiniah?

7 Ado abizdi'nid, Holziš'igi indah yihah'igi ei do nihil bédahodozinl biniyé' dah; nidih Ata t'a bih beh-bidzi'li bi.

8 Nidih Nilc'ih Diyini nihil hodolél, ako ado bik'ijin' ei beh-adzi'li nihil hodolél: ako nihi Jerusalemgi, ado Judi'ahgi t'at'e-nit'en, ado Semeriagi, in'dah nahasdzan nidanes'ango se nisozin' dolél.

9 Ako kot'ego hasdzigo t'a dažni'in'go de'go dahbidiltinh, ado k'os bašegizgo ei beh hoł c'a silin'.

10 Ako de'go ajiyago, yah biyi'go hažo'o dazdez'in'go, nit'en jo'akon, dineh lé'i naki'go, ligai yehadit'ego hwi'gahgi yizin',

11 Ei aldo' adinid, Nihi Galilido dine'e, ha'at'egošan' ya'dilhil biyi'go deg dadohin'go nasozinh? Di Jesus t'a ei nihits'ando ya'dilhil biyi'go dahbididiltin'igi, de'go holél'go daoltsan'igi giat'ego nadodał.

12 ¶ Ado dził A'livet yol-yé'hido Jerusalemgo niži'kai, ei Jerusalemdo t'aayi'digi,

Haayin'h'jin'h oda'igi bi'-
gahgo.

13 Ado n'iji'kaigo naade'gi
kin go'deg hadziskai, ako'ne'
nidzitan' nit'en Piter, ado
Jems, ado Jan, ado Andrew,
ado Filip, ado Tamas, ado
Bartholimew, ado Matthew,
ado Jems ei Alfi'as biye',
ado Saiman Zilo'tiz indah
Judas, ei Jems bi'nai.

14 Di t'aaltso t'ala'igi ban-
tsi'dadzikesgo nas holziz ha-
zo'o sodazdilzin, asdzani bi,
indah Meri ei Jesus bimah'-
igi indah bik'iso aldo'.

15 ¶ Ako kwe'e nelka' yeñ-
dan Piter i'dahofahigi yini'-
gi yizih'go adi'nid, (i'dan nez-
na'din do'ba'an nadin jilt'ego
a'ladzizlin'.)

16 Dineh sik'iso t'a di beh-
bik'eašcin' yeñgi a'dza, Nil-
c'ih Diyini, David bize' beh,
Judas bah hadzodzi'igi, ei
yike yikahi Jesus dayil-
tsod.

17 Ei hoł nihil el'ta' ado di
banekai'igi aťah badet'an ni-
t'en.

18 Ako di dineh banhigiat'e
yik'e ne'nilago ei beh ke'-
yah nayisniñ'; ado bitsi ha'-
yago hadago'go' ako bi bidt
yisdoh' indah bih c'i yeni'
t'aat'e hal'henz.

19 Ado Jerusalemgi keda-
hat'inigi t'aaltso bił be'daho-
zin', ako ei binina t'a bih da-
bizad bik'ehgo keyah Asel'-

dama hosye', olye'i ei Keyah-
Dil holyeh.

20 Joh, Sin-bah-naltsos'igi
ei biyi' beh-ak'eašcin'h, Bi'ni
dineh la' bağan yeñgi do
nagah'i dah do, ado do yi
kehathin dah do: ado bi
tsask'eh yeñjin' la ana'do-
dal.

21 Di binina di dineh ni-
hil nakai'igi, nilé Jesus Bo-
holni'hi nihinal' naga yeñ-
dan,

22 Jan toh beh nahadlago
yeh ľahazgiz yeñ'do, indah
Jesus nihits'ando dahbidil-
tin'h yeñ bijin'jin', nihifah-
den la'dah ni'didolfel, nadi-
dzahigi nihil bahožilne' do
biniyeh.

23 Ako naki ni'dazdinil, Jo-
sef ei Barsibas yolyeh'igi, ei
akeden bi'zi'igi Justus yol-
yeh', indah Matthaias.

24 Ako sodazdolzingo adaz-
di'nid, Nih, Boholni'hi, dineh
dabijeih t'aaltso nil beho'-
zinigi, di nidilt'ehigi hai siñ
nidi'nianh?

25 Ako di banekai'igi indah
danihi dol'adigi aťah yanaga
do biniyeh, ei bits'ando Ju-
das behaz'ani yitis yiya'go
nai'tliz, t'a bahazan'igo dogal
biniyeh.

26 Ako tseh awo'zi beh-e'-
hozin'hi beh-ak'eašcin'igi ei
Matthaias hayi'anh; ako ei
dal'adi ľats'adahigi bił ho'-
del'ta'.

WOLĀ'I 2.

1 Ado asldadin yiskan bi-jinh ei Penticast ts'ide ba'holziigo t'aadziltso t'ala'igi bantsi'dadzikesgo t'alah'igi nidziztanh'.

2 Ako t'ado hoyani ya'dihil biyi'den ni'yol tsoh nahalingo hodists'an, ado kin biyi' nidziztan ne go'ne' hadé'bind.

3 Ado atso dahalg'izi kon' nahalingo dadziltso, ado t'a dajil'an hakajin' ahwizlind.

4 Ako t'aadziltso Nilc'ih Diyini hwi hadadé'bind, ado Nilc'ih Diyini sad al'an adat'ehigi hadéidez'an go beh hadadzisdi.

5 Ado Jerusalemgi Juz dine'e ya'at'ehgo dahodis'ini ké'dahat'inh, al'an dadine'e t'aaltso bits'an den.

6 Ako di hodists'an'igi dei-dizts'an go t'odi a'la-silin'igi t'o-bil-adahayui, halah, dineh t'ala'i nitinigo t'a hoh dahazadigi yeh ya'dalfi'go dazdizts'an ei'banh.

7 Ado tsid'adzisyiz'go t'ohol-adahayuigo al'c'in' hadadzisdi'go adazdi'nid, Jo'akon, da' di t'aaltso ya'dalfi'igis do Galili dine'e adat'edah?

8 Ha'at'egošan' ako dineh t'aaniltso nidahacin'ji sadigi yeh ya'dalfi'go dadits'a'?

9 Parthia dine'e, ado Midia

dine'e, ado I'lam dine'e, ado Mesopoté'mia yi ké'dahat'in'igi, ado Judi'agi, ado Kapado'sigi, ado Pon'tusgi, indah E'sagi,

10 Fri'jiagi, ado Pamfi'liagi, ado I'jiptgi, ado Li'biagi, Sairi'ni binago, ado Romden nidanéh'igi, Juz indah la' dineh Juz binahadla' déinizi'n'igi,

11 Krit dine'e, indah Erab dine'e bil' t'a nihi nihizad yeh ya'dalfi'go dadits'a', God ayoat'éi yanaga'i at'eh.

12 Ako t'aadziltso t'ohol-adahayui indah do da'az'dodlan dah, ako al'c'in' hadadzisdi'go a'dajinih, Di'san' ha'at'i biniyeh a'dzah?

13 La' ei hadadloh'go adanih, Di dineh c'il-na'at'l'o'i-bit'o a'nidigi yeh nidanicad lahn':

14 ¶ Nidih Piter la'ts'adāh'igi yil nazi'n'go ei beh bi'c'in' hadzodzi'go azdi'nid, Nihi Judi'a dine'e, indah t'aanoltso Jerusalemgi ké'dahoht'in'igi di nihi bédahozin le', ado sizad dayi'nots'an:

15 Halah, di do daadlan dah nihi adénohsin'igi at'ego, joh, indah deg dahadianh'.

16 Nidih ei Joel, ahodoni'hi-yahalne'e yeh hadzi yeni' at'eh;

17 God adi'nid, kot'é do-

lèl, Nihont'i'jin' ayilka'ngo
ats'is dahanan'igi t'aaltso
ših Nilt'ih Diyin bik'i-dol-
doh, ako niye'keh indah
nitsi'keh God ya'dahalne' do,
ado nihi tsilkè danilin'igi
bił a'dahane' dolèl, ado nihè
hasto'i danilin'igi ndayiyèl
doleł.

18 Ako èi yołkałgo ših ni-
dala'i indah asdzani ših ni-
dala'i'igi ših Nilt'ih Diyini
bik'i-doldoh ako èi God ya-
dahalne' dolèl:

19 Ado wo'dahdi ya'dilhił
biyi'di ali'lè, indah wi'yahdi
nahasdzan bikā beh-èho'zini
dèzdoltsèl; dił ado koñ'indah
a'hi, lit nahalin'igi:

20 Johonaai cahalhèl nido-
dlèl, ado oljè t'èyah dił ni-
dodlèl, Bo'holni'hi dogal'igi
t'ahdo ba' holzišgo ko'donił.

21 Ako ako'donił t'a-hai'-
dah Bo'holni'hi bi'zi' na'yo-
kañhigi èj yisda'dogał.

22 Nihi İzrel dine'e di sād
dadohts'inñ, Jesus, Nazareth-
do dineh nihiñahgi God ayo-
at'ègo a'yilah, ayoat'è ya-
nayah'igi, indah ali'lè, in-
dah beh-èho'zini beh, èi beh
God nihiñahgi yanayah; èi
t'a nihi nihił bédaho'zin ał-
do':

23 God bi nahat'a' do lałgo
an'dolnił'igi, indah atse'dañ
bił bého'zini'igi, èi beh baž-
niłtin'igi, nihi bañhigi ada-
t'èhigi dabi'la' beh tsin-ał-

na'oszit bikā bił a'dasolkāl
ado dasolhinh':

24 Èi God nè'idi'sah tiho-
yo'nił'go anineh bits'ando
yidi'cit: hālah, èi do ho'fan'le',
at'è dah èi'bañh.

25 Joh, Dèvid beh hadzodzi'-
go ajiniñ,

Boholni'hi t'aa'łajin' si-
tsi'jin' yis'inñ,

Nišnājin'go ši'gah na-
gah', ako do nah'jin'
ašijō'lè at'è dah:

26 Di' binina šijèih bił ho'-
zon, indah sitso t'aiyisi
bił ho'zon;

T'ah nā bilāhgo sits'is
ałdo' na'oli'go hanal-
yinh' do:

27 Hālah, Nih do Hè'dizdi
(èi hoyè'go tiho'nił ba-
hazañ holyè'di)

Ši sizi'ni bi'nidi nił ni'zin
dah èi'bañh.

28 Ado ałdo' nił diyini'igi do
bi'nidi diłdzid'igi yidoł-
tsèl' dah.

Inah ba' hont'i'igi sił bē-
ho'zingo a'šindlah;

Niniñ beh ił-ho'zon ši
hadez'bingo a'šidi'lił.

29 Dineh sik'iso, ši'nidi has-
to'i a'hoyāni Dèvid beh ni-
hic'in' hasdzih, èi daztsañ
indah lèh-yiltnih, niđih bił
jišcāigi èi kwe'e nihiñah di-
jin'go.

30 Èi'bañh a'hodoni'hi-ya-
halne'e jiliñ'go ako God t'a
bił binał hac'in' adi'nid. Ha-

ts'ando nīdahwilēh'īgi nās ocil'go la' nat'āni dasīdah'īgi dahbīzdī'nołdał;

31 Di atsē'daň bīł bē'hoziňdgo, Christ na'hi'nādīgi beh hadzodzi', Hayi' sīzi'ni do Hē'diz hol-yē'di ho'nī' sīda' dah nīt'ēň, indah bits'is nīdīh dīldzid'īgi t'ado yiyiltsaň' dah.

32 Di Jesus, God na'bīdi'sah, ēi t'aaniltso badahwilne'īgi adēt'inh.

33 Dī'baňh God bī'la' nīsna'jīň'īgi beh wo'dahdi dahyidīłtīňh, ado Ałā bits'an'deň God bīh Nīłc'ih Diyīn beh ha'nīhot'aňgo, di dałłtsaň'īgi indah dādohts'a'īgi ha'dayil'doh.

34 Hálah, Dēvid ēi t'ado ya'dīłhīł biyī'go iyā dah: nīdīh t'a bīh anīh, Ēi Jīho'vah šīh Bohonīšni'hi ayīdi'nid, Sī'la' nīšna'jīň'go dahñdah.

35 Nīh daana'ī bīkā dahdī'nil'ēzgo aš'łago indah.

36 Dī' binina ha'nīdi Īzrel dīne'e t'aaltso t'aani'go bīł bēdahō'zīn le', Joh, God ēi Jesus, t'a ēi tsīn-almā'oszīt baňh'gi bīł a'dasolkālīgi ēi Boholnī'hi indah Christ nīliň'go a'yilah.

37 ¶ A'kohgo di dēidizts'an'go t'a a'ko dabijēih baa'daažjīł nahalīn sīliň', Piter indah la' dal'ādīgi ałdo' t'aaltso adayīdi'nid, Dīneh sīk'iso, hāsaň' dadī'nil'?

38 Ako Piter ayīdi'nid, Baňhīgi adahnīł'īgi yo'adahidohāh, ado nahadlāgo toh beh řadanihidīdogīs, Jesus Christ bī'zi' bīk'ehgo, baňhīgi adahnīł'īgi niha na'hīdīdot'ał bīniyeh, ado God bīh Nīłc'ih Diyīni nīhi dadolēł.

39 Beh a'hanīhot'anīgi ēi nīhah, indah nīhada'ałcīni ałdo', ado nī'zadi nīdakai'īgi t'aaltso bah, Boholnī'hi nīhi God, t'a Hak'go, yīdīdonīł'īgi nīdīh t'aaltso.

40 Ado sād t'oahayui yeh yaholne' indah na'yoskan'go, Di nahonestł'īzgo nīdakai'īgi dahīnan'īgi bītahdeň yīsda'hohkāh, jīni'go hadzodzi'.

41 T'a a'ko ēi bīł dahōzōň'go hazād dayiltsōd'īgi nahadlāgo toh beh řadabīdīs-gīz: ado t'a ēi bījīňh řadi mil bī'gahgo dīneh ho nānakai.

42 Ado dal'ādi bīh na'nīn'īgi bīk'ehgo hazō'o nīdajīkai' indah bīł a'la-nī'dajīdłēh, indah bāh nīna'dajītiť'īgi, indah sohodizīn'īgi dah.

43 ¶ Ako nīdajīkai'īgi t'aaltso bīk'e t'o-bīł-dahoyé'; ado dal'ādīgi laň'ī alī'łēgo indah beh-ēhō'zīni a'dayilah.

44 Ado t'aaltso da'osdlāndīgi t'alah'īgi nahāztaňh', ado t'ala'īgi bajī'laň' nīt'ēň.

45 Ado beh bīdaholnīh'īgi, indah dabīh nalye'ī ba'nda-haznī', ako ēi dīneh t'aalt-

tso bīh bēso a'dadinigi yitā-
dēznī.

46 Ado Bī-sohodizīn-kīn
go'ne' t'aakwi jīnh t'ala'i
bantsi'dadzīkesgo nīdajikai,
ado dabağan'di bāh dēyañ
nīt'en, bīl dahožon'go indah

240

t'ala'i bantsi'dadzīkesgo da-
ha c'iyāñ da'jiyañ nīt'en,
47 God yadahanih', ado dī-
neh t'aatso bīl ya'adajit'eh'-
go. Ako Boholnī'hi t'aakwi
jīnh yīsda'-hakāhigi ho' da-
yinił.

PĀL YĪL·ĀDI BĪH NALTSOS ROMGI KĒDAHATINI BĪC'ĪN'

WOLĀ'I 1.

1 Ako Jesus Christ bih nalte' Pāl, dol'āhi, t'asahdi God ba hane' ya'at'ēhi yahalne'i a'bidilyah.

2 Ēi t'a bitsé'daŋ diyin behak'éašcīn'īgi biyī' nāsgo ahodonī'li-yahalne'i yeh ya'nīhonīaŋh.

3 Biniyē'i ēi biyē' Jesus Christ Bī'dahonilnī'hi, ēi Dēvid bih dīnē'e aholcī'li la' at'eh;

4 Indah God biyē' at'ē'i ēi di beh bē'hoziŋd, ayoat'eh bidzi'li ado Nilc'ih Diyini beh, ado daztsaŋ'deŋ na'ho'niŋ.

5 Ako t'a ēi bits'aŋdo dajoba'i indah dadol'āhi a'nīhidilyah, a'ān dadīnē'e t'aaltso bītahgo bī'zī' bik'ehgo wodlāni yī'daholnīh' dolēl:

6 Ako ēi bītahjīn' nīhi aldo' Jesus Christ nīhi'nī'niŋ.

7 Ado t'aaltso Romgi kēhat'ini, God ayoayo'ni'ni, t'asahdi diyini bido'nid: ajoba'i indah bik'eh-hožo'ni nīhi' doh, God nīhīfa indah Bī'dahonilnī'hi Jesus Christ bīts'aŋdo.

8 ¶ Altseh', nīhi daohdlan'īgi nahasdzan bikāgo haodzi'īgi, ēi bik'eh Jesus Christ beh, sīh God ahe'he bidī'nid.

9 Ako t'ado a'hodiszē'hi sodiszīngo t'aa'lajīn' nīhi aldo'nīha adīšnīh', dī'di God sa bīl bēho'zīn, sī sīzī'ni beh banaša'īgi Biyē' ba' hane'īgi bīk'ehgo:

10 Di k'adt holzīs'īgi hožoŋ'go nīha de'saŋ li, bikah sodiszīn, God inī'zīndaŋ.

11 Beh nīhidzil dolēli nīlc'ih t'a joba'e ayīlya'i sīl bēho'zīnīgi la' nīhī dešlēl'go bīniyeh t'a k'adeŋ nīhiltsaŋh;

12 Aldīsnī'ni ēi dih, nīhi indah sīh do' ahēlt'ēgo t'ala'i wodlāni dēisidlāngo ako indah nīhil dahožoŋ' dolēl.

13 Ako sīk'iso laŋdi adi nīha de'saŋ nīzīn', (nīdīh nat'aŋ aso'sīni) ēi di nīhil bē'dahodoziŋl, k'adt t'ēyah nīhīfahgo dēisohdlāndīgi nanīse' bīnest'aŋ'īgi k'ehgo beh nīhi dī'ne'sīnī, la' a'ān dadīnē'e bītahgo giat'ēgo.

14 Sīh t'ēyah di bīc'īn' baŋha'a'i nīslīnīh, Gīriks indah a'ān dīnē'e nīdalzdī'di, indah

dineh dahwiyāni, ado do-dahwiyāni aldo'.

15 Ako k'adt nihic'in' ast'è-a'diśyah t'a nina'diništ'injin' Romgi kéhoht'ini hane' ya'at'èhi beh nihil dahodesnih.

16 Ako Christ ba' hane' ya'at'èhi do baya'nisin dah, hálah, èi God bih beh-adzi'li bik'ehgo yisda'ildé'hi, da'odlan'igi t'aaltso bic'in', Juz altseh indah Griks aldo' bic'in'.

17 Hálah, t'a èi biy'igi God bih t'a-ako-giadza'igi bého'zin, odlando naodlani, t'a beh-ak'éascinigi at'égo, banhigiat'è-banh-at'dini èi odlanh yeh hinā doléh.

18 ¶ Ako ya'dilhil biy'den God bih beh-atiel'ini bého'zin, dineh t'aaltso do-Godbik'ehgo-adat'éi bic'in', indah dineh bih do-akwi-adat'éi, èi do-akwi-adat'éi biy't'aani'ni ya adayo'sin.

19 Hálah, dineh èi t'aaltso God at'éi bil bédaho'zin, ako God t'a bih ho' yé'daho'sind èi'banh.

20 Hálah, bih do-daat'ini nahasdzan al'ya-do t'a yit'inh, a'dalya'i beh bého'zin, t'a bih beh-adzi'li hol'agoigi ado God at'éi; ako do do beh-a'dahozdilzin le' at'é dah.

21 Hálah, God bil bédaho'zindañ nidih do èi jilin'go ha nitsi'dakes, do nidih hac'in' ahèh daniz'in dah, èi'

banh banhigiat'è bil a'dat'inh, indah dabijèih banhigiat'ègo èi bil t'l'è adaho'sin.

22 T'a a'ko nidih ayoat'eh hwiyāni danidlinh daniz'in, nidih èi do hwiyān dah a'dadilne'.

23 Ado God yeh-ayoat'eh yēni' lahgo a'dayilah, dines'cin indah nidat'a'i, indah nidaldloši, indah nida'na'i di yidailah.

24 ¶ Kot'è banh God aldo' yo'adibidez'anh dabijèih banhigiat'è yeh yidindani'li'ni bic'in', indah dabits'is do bil dani'lin' dahgo adayo'sin:

25 Èi God bih t'aani'ni wo'cid yil alnadèznil, ado a'dalya'i yic'in' nidaha'la do bil dani'linh, I'ila'i bilahgo; èi hol'ago baha'nih. Akot'è le'.

26 ¶ Di' binina ba'hi bidahononi'ni bic'in' God yo'adabidez'anh: hálah, bidaasdzan nidih do a'dadonil dah yengi a'dadil'inh.

27 T'a akot'ègo dineh aldo' asdzani al'in'gi bil bédaho'zin nidih yits'anjin' a'dat'ègo; joh, t'a bih dah t'aiyisi ba'hi bidahononi'ni yeh aha-naldèh', ado di yeh aha-naldèh'igi èi nat'ango yik'è tidahonih.

28 ¶ Daholōni t'aaltso bil bédaho'zin nidih God t'éyah do t'a'k'adt dēnizi'n' dah, èi'di banh God hoyé'go antse'

hakesi ya'dahodez'añh, indah a'lañ adat'é'i do-bidahonédzāni aldo' bic'in'.

29 Ako di t'aaltso bī dahèl, dc-akwi-adat'é'i, na'ageh' beh tsī'na'ada'i, banhigiat'é'i, adahononi'ni, a'doya', adah'-jin'idli'ni bī dahèl', indah adiyolyèl'; sād e't'āh, anót'āh indah adilāh;

30 Asèzin nat'a'i, ane'deñ yafti'i, God dèjo'la'i, do-ik-i-linh, a'daha'nih, a'dādzodli, banhigiat'é'i a'nidī an'dayodli'hi, bīsci'ni do yik'eh-daho'i'ni.

31 Do-ak'idaditiñ'hi, alhadèt'añh dayini'si, t'o ak'indakai, nīdacon'i do banaho'jon adat'é'i, do bīl a'hojoba'i:

32 Di ako'danīlīgi t'aaltso a'dodinl; akot'ègo God yèhas'añh; di bīl bédaho'zin nīdih t'a yandakai, ado do di t'eyah dah aldo', la' do' yandakai èi bīl dahonèl'nih.

WOLTA'I 2.

1 Èi'banh la' dīneh no'li'ni do ānjit'in dah, nānalahjin' dīneh āni'li beh, hālah, beh ānant'ini, èi t'a nih beh a'danant'ingo at'eh èi'banh; ako lahjin' beh ānant'ini èi nih aldo' bānanināh.

2 Di nihil bédaho'zin ko'-dajit'inīgi èi God yèhas'āni hak'ijin' saañh', t'aani'ni bīk'ègo.

3 Indah nih dīneh la' ko'da-

t'inīgi beh bānant'ingo, t'a èi nih aldo' bānanināgo, da' God yèhas'āniis ba dādi de-sal nih nī'zin?

4 Doda'i dats'i dih: beh-ajoba'i k'èhgo t'añ bic'in' nīna'-hidāhi niyo'lañ do nīl bēho'-zin dah èi'banh?

5 Ado nijèih tseh' nahalini indah do-lahgo-o'ne'-at'é'i beh aī'doni'hi a'danihi'ni, aīdiniñ bījin'jin', èi God t'a bīh nihil yè'hodosinl, yèhas'āni ya'at'èhi bik'èhgo.

6 Dīneh t'aaltso a'lañ adanīlīgi bik'èhgo èi God hac'in' na'diyolèt:

7 T'aaltso nī'zago ha'daol-ni'ni ya'at'èhgi ahat'ini beh ayoat'é'i, indah beh-ik-idli'ni, indah inah doyonon'hi ha'dèidez'in'i, èi t'eyah hol'āgo-ināni dabih dolèt:

8 Nīdih t'aaltso a'c'añh-ya-dalti'i indah t'aani'ni do yīk'eh-daho'i'ni, nīdih do-akwi-adat'é'i yik'eh-daho'i'nh, èi t'eyah yè'go ahaciñ'i indah aīdolnī'hi dabih dolèt.

9 Dīneh t'aaltso a'lañ dahanāni banhīgi adanihi èi tīho'-nih indah ac'in'-nahwi'nah dabih do, Juz altseh indah Griks aldo',

10 Nīdih dīneh t'aaltso a'lañ dahanāni inah-ya'at'èhi yandakai èi t'eyah ayoat'é'i, beh-ik-idli'ni indah bik'èh-hozo'ni dabih do, Juz altseh indah Griks aldo'.

11 Hálah, God éi dīneh a'lañ adat'èli do bil' a'lañ at'ègo yantse'kes éi'bañh.

12 Hálah, bik'eh-o'o'nili t'agèd bañhigi a'dadzai éi bik'eh-o'o'nili t'agèd a'dado-diñl: indah bik'eh-o'o'nili beh daholon' nīdih bañhigi a'dadzai éi t'èyah bik'eh-o'o'nili beh ban'dahodot'inl éi'bañh;

13 (Hálah, bik'eh-o'o'nili dēi-dits'a' nīdih do yik'ehgo aš-t'e-daōne' at'è dah God binał, bik'eh-o'o'nili yik'ehgo adanili éi t'èyah t'aiyisi aš-t'e-danił.

14 Hálah, a'lañ dadine'e di bik'eh-o'o'nili beh a'dadin'igi, t'a bih adat'è k'ehgo bik'eh-o'o'nili yik'ehgo a'danił, a'kohgo bik'eh-o'o'nili beh a'dadinigi éi t'èyah t'a bih bik'eh-o'o'nili a'da danidlinh:

15 Ako éi bik'eh-o'o'nili o'o'li'li dabijèih biyidi beh bik'edaas'cinh nīdahalīn éi bēho'zin, indah ił-èho'sini éi aldo' bil' dahalne', ado lañjin' ak'ihodit'ah t'èyah yantsi'dakes, t'a dabih éi dodago éi'bañh;)

16 Bēnīkāngo dīneh a'lañ adajit'è'i nīdaznīl'in yēni' éi God yēhas'ani yeh hān'dot'inl, Jesus Christ beh, sa'hane' ya'at'èhi bik'ehgo.

17 ¶ Jo'akon, Ju nīdi'ni'ni indah bik'eh-o'o'nili beh ant'eh, indah badzinīl' éi God,

18 Ado nih t'èyah yī'na-haa'i nīl bēho'zin, indah a'lañ at'è'i dabi'yisi nīl t'a-a'ko, indah bik'eh-o'o'nili beh nandī'nestān:

19 Ado do-da'oi'ni ba'našah, indah bil-dat'l'è'i daholin'jin' bil' c'èheskāh nih nī'zingo éi nīl t'aani,

20 Ado do-dahoyāni nanis'tin nih nī'zin, ałcini bo'ho'āhi nīšlinh nih nī'zin. Nih t'èyah bik'eh-o'o'nili biyī' beh-èho'zini indah t'aani'ni at'è'i nē holoñ.

21 Nih t'èyah, jo'akon, lañjin' na'n'tini nī'linh, akot'è nīdih nih t'èyah do na'adin'tin dah, éi'sa' ha'at'ègo? Na'n'tingo lañjin' dīneh, Do aźniinh' dah, bīdīnih, nih'sa' da' aniinh'is?

22 Nih, lañjin' dīneh, Do aźdīlè dah bīdīnih, Da' adilé'is? Nih a'lañ adat'è bidaalya'i t'aiyisi sinīshīt, da' nih'is bī sohodizīn-kin do bī aniinh' dah?

23 Nih bik'eh-o'o'nili badzinīl'igo inī'sin, ako lañjin' dabinał God do-iliñ' dās i'nilah, bik'eh-o'o'nili do bik'eh-honīl'in'go beh?

24 Hálah, yīzih'igi God, éi a'lañ dīne'e bītahgo t'aiyisi ba'ih'go ya ya'dałti', nih ant'è'i bininah, t'a beh-ak'ēas'cin yēngi at'ègo.

25 Hálah, aldo' bik'eh-o'o'nili bik'eh-honīl'in'go, éi t'aa-

ni aňh-na'hinolgi'si ya'at'eh do: na aldo' di'di bik'eh-o'o'nili do bik'eh-honil'in'go t'eyah aňh-na'hinolgi'si nih'igi do-aňh-na'hinolgi'sgo al-nil.

26 E'i'banh, jo'akon, do-banh-na'hinesgiz'igi ei bik'eh-o'o'nili ya'at'ehgo beh ba'nahot'ani, beh bana'hotot'inli yaahalyani, da' a'kos di do-banh-na'hinesgiz'igi, do t'a banh-na'hinesgizgo bic'in' yidol'fah dah?

27 Indah da' a'kos do-banh-na'hinesgi'zi, t'a bidizcin'igi k'ehgo bik'eh-o'o'nili t'aaltso yiila'i, ako nih, naltsos na'al'yai indah aňh-na'hinesgi'zi beh na'haz'ani bilah nidiniltali da' eis do yeh nan'dot'inl dah?

28 Halah, la' t'aani Ju nilin' nidih yeh-at'e'i beh nilin'go ei do Ju at'e dah; na aldo' ei t'aani banh-na'hinesgi'zi nilin' nidih yeh-at'e'i beh nilin'go ei do banh-na'hinesgi'zi at'e dah.

29 Nidih la' t'aani Ju nili'ni ei ya'at'e'i t'aani bi holoň; indah aňh-na'hinesgi'zi ei bijeih indah nilc'ih bi holoň'go at'eh, naltsos beh ei' dodah; beh baha'ni'hi ei do dineh bits'ando dah, God t'eyah bits'ando.

WOLTA'I 3.

1 A'kosan' di Ju ha'at'i yeh

la' yil'inh'? Ado aňh-na'hinolgi'si ei'san' ha'at'i banh-il'inh'?

2 Lan'igo a'lan' at'eh: halah, agago at'e'i ei God bizad ba yilyah' ei'banh.

3 A'kosan' la' do da'odlan dahgo? Da' do-dayodlan'igis ei God beh-wodlani do-i'lin'go idolil'?

4 Dodah laňh': t'a behak'eascin yeňgi at'ego, Bi'ni' God at'e'i t'aani, indah dineh t'aaltso at'e'i woc'it, ako beh haizdi'igi beh t'aani siliň', indah beh anisint'indi beh bik'eh-didi'dlel.

5 Ako nih do-akwi-ëet'e'i beh beho'zingo ei God bih t'a-a'ko-giadza'igi ei t'aiyisi ya'ateh, a'kosan' ha'at'i dadidi'nil? Da' a'kos God do-akwi'go ate'elinh' (dineh k'ehgo adisnih:)

6 Dodah laňh': akosan' ha'at'ego God yehas'ani beh nahadzan bikago a'lan' dadine'e yeh yandot'inl'?

7 Joh sih yoc'idigi beh beho'zingo God bih t'aani'ni, indah ei ayoat'e'i alahgo beho'zingo, ha'at'egošan' sih aldo' banhigi anist'ego sa na'hat'inh'?

8 Indah ha'at'egošan' do ha'ni' banhigiat'e bayikah dah? (la' asëzin'go adadi'ni'ni yeh niha dahalne'igi bik'ehgo,) ako banhigi adënilgo bits'ando ya'at'ehi ho-

dolèl? Hoyè'go beh bandahaz'an'igi èi t'aiyisi ya'at'eh.

9 ¶ Ado ha'at'i? Da' nihi'is bilāhgo adanit'eh? Dodah, t'aiyisi dodah: ts'ide aktseh t'aani dadi'nid, èi Juz indah Griks t'aaltso banhigi adat'eh.

10 T'a beh-ak'ëascin yengi at'ëgo, T'ado la' akwi-at'ë'hi dah, dodah, do la'dah:

11 Ado do la'dah ak'ïditiñ'h' dah, indah do la'dah t'a'k'adt God bil bè'hozin'di dah.

12 T'aaltso hont'i' yits'a-dahaskai, ado t'aat'ë-nit'ëñ do-iliñ'-dah dazliñ'; ako do la' ya'at'ëhi yanagāhi dah, dodah, do la' dah.

13 Dabiza'gi èi jiscā an at'ëi at'eh: dabitso t'ëyah yeh da'noāh: dabiđā biyādeñ t'ëyah tli's yeh na'altsë'di at'eh:

14 Dabizë t'ëyah o'dzih indah ak'ëdinih-sād bi hadadezbīn:

15 Tšīnłgo adiyolyèl t'ëyah yic'in' ayoa'dat'in'h:

16 I'oldiñ'li indah ac'in' nahwi'nah èi bil ba'dahont'i'.

17 Indah beh-hožo'ni ba'hont'i'i èi do bil bèdaho'zin dah:

18 God beh ba'nahas'āni do bik'ë bil dahoyé' dah.

19 ¶ Ako k'adt nihił bèdahozin bik'eh-o'ō'nili ani'ni èi ba'a'dalyai t'aaltso yic'in' anih, do ha'at'ëgo dah hadzidzih' dah, indah nahasdzan

bikāgo a'āñ dīne'e t'aaltso banhigi at'ëgo ba' hadodzih, God binał.

20 Èi'banh bik'eh-o'ō'nili bi' ilni'li beh la' niñjiga ha'at'e' do ast'ë-ni' dah do, God binał: hālah, bik'eh-o'ō'nili èi t'ëyah banhigiat'ëi beh bèho'zin èi'banh.

21 ¶ Nidih k'adt bik'eh-o'ō'nili t'agèd God bih t'a-akogiadza'igi bèho'zin, bik'eh-o'ō'nili indah ahodoni'li-yadahalne'i yadaholne'.

22 God bih t'a-akogiadza'igi nidih, èi Jesus Christ beh odlāni t'aadziltso hac'in', indah daodlāni t'aaltso dabi-k'ih: hālah, do la' a'āñ at'ë dah èi'banh.

23 T'aaltso banhigi a'dadzah, indah God yeh ayoat'ëi yiohdanes'ānd èi'banh.

24 Ako beh-ajoba'i beh t'ajik'eh ast'ë-dadzah Christ Jesus beh ak'e-na'ilyago:

25 Èi God nin'ëdinianh, nāhidonih'go, bih dił beh odlañ'go, bih t'a-ako-giat'ëi bèho'zin do, banhigi o'ō'nił yeñ anāhidit'ah dolèl biniyeh, God t'o yił at'eh heñ'.

26 Di k'adt holziš'igi biyi' adišnin'igi, t'a bih bih t'a-akogiadza'igi bèho'zin: God t'a bih t'aani'go o'ō'li'li at'eh, ado indah Jesus dayodlan'igi t'aaltso God ast'ë-yi'la'i a'dat'eh.

27 A'košan' hādi a'dādzodli'?

Ēi do bahaz'an' dah. Hai bi-
k'eh-o'o'niliis beh? O'o'niliis
beh? Dodah: wodlani bi-
k'eh-o'o'nili t'eyah beh.

28 Ēi'banh k'adt ast'e' ni-
tsidasikezgo la' dineh odlani
beh ha'at'e' yeni' hanh at-
dingo a'ho'dilyah, beh la'
oni'go bik'eh-o'o'ni'li t'aged.

29 Da' a'kos Juz t'eyah bah
God jilinh'? Da' a'an dine-
eis aldo' do ba' dah? Aou,
a'an dine'e aldo' bah:

30 Jo'akon, t'ala'i God ei
anh-na'hinesgi'zi wodlani
beh ha'at'e' yeni' hanh at-
dingo idolih, indah do-hanh-
na'hinesgi'zi ei wodlani bi-
k'ehgo t'a akot'e dolel.

31 ¶ Da' a'kos beh-odlani
beh bik'eh-o'o'ni'li do-i'lin'go
a'del'inh? Dodah la'nh': aou,
bik'eh-o'o'ni'li i'lin'go a'del-
inh.

WOLTA'I 4.

1 Ha'at'isan' dadidi'ni' ako,
ei Ebrahim danihita yeni',
t'a bidizcin en' k'ehgo, ha'at'i
bil be'hozin'?

2 Ako Ebrahim ajoli'li
beh ya'at'ehgo-ast'e'-azdil-
yago, ei beh ayoanist'eh dzi
ni'zin do, nidih God binat ei'
dodah.

3 Ado diyin beh-ak'eaacin'-
igisan' ha'at'i nih? Ebrahim
ei God yodlan'go ei beh ha-
at'e' yeni' hanh at'dingo ha-
c'in' nal'ta'.

4 Joh, dineh la' ajoni'li ei
adena leh nidih do ajoba'go
ailya'i bik'eh dah, dzosbani
t'eyah.

5 Nidih la' do ha'at'i-dah
ajoli'go indah God do-bil-
nili'go-naga'i nidih, ei ya-
at'ehgo ast'e'-eli'ni, jodlan'go
t'eyah, beh ajodlani beh ha-
at'e' yeni' hanh at'dingo ha-
c'in' neidol'tah.

6 Ado David aldo' yahalne',
La' dineh do ha'at'i-dah ajo-
lih' dah nidih, God ha'at'e'
hanh at'dingo hac'in' nayil'-
ta', ei'banh t'aiyisi hol ho-
zon.

7 T'a ei hojilne'go ajinih,
T'a bizadakah a'dadza yeni'
t'aaltso ban'dahidest'anh, in-
dah banhigi a'dadzidza yeni'
t'aaltso hak'eolcon', ei'banh
hol daho'zon.

8 Indah aldo' la' dineh Bo-
holni'hi do banhigiat'e ha-
c'in' yiyil'ta'i ei t'aiyisi hol
hozon.

9 Da' di il-hozo'niis banh-
na'hinesgi'zi t'eyah bah, do-
banh-na'hinesgi'zi dats'i al-
do' bah? Joh, a'dadi'ni'go
wodlani beh Ebrahim a'at'e'
hanh at'dingo hac'in' nal'ta'.

10 Ha'at'egošan' ako yel'-
ta'? Hanh-na'hinesgi'z'go
dats'i, do-hanh-na'hinesgi'z-
go dats'i? Hanh-na'hines-
gi'z'go ei' dodah, do-hanh-
na'hinesgi'z'go t'eyah.

11 Ado indah beh-eho'zini

hadét'aŋgo dzinizin'igi, èi aňh-na'hinešgi'zi, odlāni beh a'at'e-aňh-at'dingo beh-bè-ho'zini, t'ahdo haňh-na'hinilgis yendaň hwè holoň yēni': daodlan'igi t'aaltso, do-baňh-ni'dahinešgiz dah nidiň dabita jilin' dolèl; indah aldo' ha'da'at'e' yēni' haňh a'dadingo dahac'in' naidol'tah:

12 Baňh-ni'dahinešgiz'igi bah aňh-na'hinešgi'zi bita jilin'h', nidiň do t'a èi t'eyah dah, nihiŋta yēni' Èbrahim yodlaň yēni' t'ahdo baňh-na'hinilgis yendaň beh holoň yēni' yike'-k'ehgo dayikāhi aldo'.

13 Hálah, beh-nihot'ani èi Èbrahim nahasdzan bi dolèli, do bik'eh-o'o'nili beh dah, hoh indah ho dine'e dahilci'hi nidiň odlaň'go a'at'e-aňh-at'dini t'eyah beh.

14 Ako t'a-hai'-dah nidakai siň bik'eh-o'o'ni'li beh bi dadolè'li dazlin'go, wodlaň yēni' do-i'lin'-dah al'yah, indah beh a'nahot'aň yēni' do-idèlni'go al'yah.

15 Hálah, bik'eh-o'o'ni'li beh i'olni'li èi aŋiel'inh èi'baňh; bik'eh-o'o'ni'li do-holoň'gi t'eyah behaz'ani bitis nidèl'tahi at'din.

16 Èi'baňh di odlāni t'eyah beh, ako t'a joba'e èi' beh; kot'è baňh, beh a'nahot'ani èi t'aani, dahilci'hi t'aaltso

bic'in'; ado bik'eh-o'o'ni'li beh daholoni do èi t'eyah bic'in' dah, nidiň aldo' t'aaltso Èbrahim yodlaň yēni' dayodlāni bic'in'; èi t'aaniltso nihiŋta at'eh.

17 (T'a beh-ak'eašcin yēngi at'ègo aňih, Al'aň dadine'e laňi bita a'nišlah), God t'a bih binał dzosdlaňd, daneznan'igi dahanāgo ana'yodli'li, indah a'dadini nidiň daholoň' nahalin'go yeh hadzi'i.

18 Ako t'ado beh-ha'honih'i dah nidiň odlaň beh ha'honih, biniyè'i èi al'aň dine'e laňi bita jilin' do; t'a beh haodzi' yeň bik'ehgo, Na'al-cini da'hilci'hi at'è dolèl.

19 Ado odlaňh do do-nildzil'goh, t'a hoh ajit'è'i k'adt nezna'din bi'gahgo ho na'haigo, hats'is daztsaň nahalin'igi t'eyah do bantsi'dzikes dah, do nidiň Sara bis-c'itd do nildzil dah siliň'igi bantsi'dzikes dah:

20 T'a hoh t'eyah do-wodlāni biy'i God yeh ha'nihoni-āni do bik'è naznit'i dah, nidiň bidzil'go odlāni beh God yeh ayoat'è'i bahojinih;

21 Ado yeh ha'nihonian'igi aldo' yinèl'aňgo la' yidolilgo hoł bēho'zin, èi'baňh t'aiyisi dzinizin.

22 Ako èi'baňh ha'at'e'-haňh-at'dingo hac'in' yèl'ta'.

23 Ado do t'a hoh t'eyah ha

beh-ak'éascin' dah, di hac'in' yélta'igi;

24 Nihi aldo' t'a éi nihic'in' yí'dol'ah, Jesus, Bi'dahonilni'hi daztsañ'den n'é'idisa'i déidlango;

25 T'a éi banhigi adénili bik'e nilti'ni, indah biniyeh nā'bídilza'i éi beh do nihihodit'i'go nídékai.

WOLTA'I 5.

1 Éi'banh odlāni beh ya'at'éhgo-ast'é-idzah, ako Bi'dahonilni'hi Jesus Christ beh, nihita'gi, God indah nihi do' ho'zoñ nahasdliñ':

2 Ado t'a éi aldo' beh, ajoba'i biyí' nidasidzin'igi odlanh beh bih hikāh, indah God yeh ayoat'é'i nídadini'nih'igi éi t'aiyisi bah nihil daho'zoñ.

3 Indah do t'a éi t'eyah akot'é dah, ac'in'-nahwi'na nidih bik'e ha'dainilnih: beho'zingo éi ac'in'-nahwi'nan'igi éi beh ha'honih';

4 Ado ha'honih' beh o'hoañ; indah o'hoañi éi beh nahodino'ni:

5 Indah nahodino'ni'igi do ayaha'zingo e'eléh' dah, hálah, beh-ayoo'o'ni'ni God bits'andoigi da'nilt's'ango da'sidesgiz danihijéih biyí'. God bih Nílc'ih Diyini beh, ako t'a éi aldo' niha yilya'i at'eh.

6 Hálah, dzil t'ah nihé at'dindañ, ba'holzizgo, do-God-

bik'ehgo-adat'é éi Christ ya'daztsañh.

7 Dineh la' ba'at'e' at'dini do t'a'k'adt la'dah ya'daztsañ dah, nidih la' da'an'sañ' dineh ya'at'éhi t'a'k'adt ya'nina'adét'ango dadotsal.

8 Nidih t'aaniltso banhigi adénil'go Christ niha daztsañh, éi' beh God yeh ayoo'o'ni'ni nihic'in' a'yilah.

9 Ako k'adt t'eyah bih dil yéni' beh ya'at'éhgo-ast'é-dadzā, ado nā bilāngo dolé'li éi t'a bih beh ayoat'eh atéel-i'ni bits'ando yisda'-dikāh.

10 Hálah, beh ena'i danidliñ yendañ, nihita'gi, God indah nihi do' ho'zoñ nahasdliñ, biye' daztsāni beh, ako ho'zoñ nahasdliñ'igi nā bilāngo dolé'li éi yeh hināni beh yisda'-hikāh.

11 Indah do t'a éi t'eyah dah aldo', God beh t'aiyisi nihil daho'zoñ, Bi'dahonilni'hi Jesus Christ beh, t'a éi beh k'adt nihadét'ani altso k'ehéz'don siliñ'.

12 ¶ Éi'banh ako'dzago nahasdzan bikāgo t'aat'é-nit'en' dineh t'ala'i beh banhigiat'é'i hazliñ, indah banhigiat'é'i beh aninéh hazliñ'; éi'banh dineh t'aaltso bitahgo aninéh siliñ', t'aaltso banhigi a'dadza éi'banh:

13 Hálah, bik'eh-o'o'ni'li t'ahdo haléh yendañ banhigiat'é'i nahasdzan bikāgo t'a

holoñ nít'eñ, nídih bik'eh-o'-o'nili atdingo bañhigi-o'o'nili do yèl'ta' dah.

14 T'a ako nídih aninēh t'ēyah bik'eh ahoniñ nít'eñ, Edam bañhigi adzado Mozes hazliñ'jiñ, azañh Edam bēhaz'ani yilāh nídeltal'igi bik'ehgo do bañhigi adadza dah nídih; joh, t'a ēi t'ēyah dogāli yèl'té'i jiliñ nít'eñ.

15 Nídih bēhaz'ani bilāh nídeltal'igi indah t'aji'k'eh-ailya'i aldo' do ahèlt'é dah. Ado t'ala'i bēhaz'ani yilāh nídeltal'igi beh lañi daneznāgo, ako bilāhgo at'é'i ēi God beh-ajoba'i indah t'a joba'é ailya'i la', dineh t'ala'i beh, Jesus Christ ēi t'oahayui ya' a'dzah.

16 Indah t'ala'i bañhigi a'dzai indah ailya'i aldo' do ahèlt'é dah: hālah, t'ala'i beh ānahas't'indo ēi t'aanigo beh a'nahot'añh, nídih t'aji'k'eh ailya'i ēi lañi bēhaz'ani yilāh nídeltali beh ya'at'ehgo ašt'é-dadzah.

17 Hālah, dineh t'ala'i bañhigi a'dza binina aninēh bik'eh ahoniñ; t'a ako nídih bilāhgo at'é'i, ēi t'aaltso joba'i ayoat'é'i indah a'at'e-añh-at'dini badadest'an'igi dabih, ēi inah beh bidadholnih' do, t'ala'i beh, Jesus Christ.

18 Ēi'bañh t'ala'i bañhigi a'dzaigi beh ana'hast'indgo

ēi dineh t'aaltso beh ba'na-haz'añh; t'a akot'ēgo t'ala'i bih t'a-ako-giat'é'i t'aji'k'eh ailya'i, indah inah ya'at'eh'go ašt'é-ilya'i aldo' di dineh t'aaltso dabie'ñ.

19 Dineh t'ala'i do ak'eh hojišcin'igi bik'ehgo t'oahayui bañhigi adani'hi dazliñ, t'a akot'ēgo t'ala'i ak'eh-hol'i'ni bik'ehgo t'oahayui bada'at'e-bañh-a'dadini a'dadolnil.

20 T'ah nā bilāhgo bik'eh-o'o'nili hazliñ bañhigi ahoni'hi t'oahayui beh yidoltsèl biniyeh. Ado bañhigi ahoni'hi t'oahayui nídih bilāhgo at'é'i, ēi ajoba'i alāhgo anēlañ:

21 Ado bañhigiat'é'i bik'eh anonèl yeñgi at'ēgo aldo' ajoba'i bik'eh a'honiñ do, t'a-ako-giat'ēi beh, hol'āgo inah bic'ñ, Jesus Christ Bi'dahonilni'hi beh.

WOLTA'I 6.

1 Ha'at'isañ dadidi'nil ako? Da' ajoba'i t'oahayui dolèl danidzingōs ha'ni'di bañhigiat'é'i ba yikāh dolèl?

2 Dodah lañh'. Ha'at'ēgo-šañ ako bañhigiat'é'i bic'ñ dasitsañ'go t'a ēi biyi' nāsgo nādahini'nā dolèl?

3 Da' dōs t'a Jesus Christ biyi' ni'nihidēnil'igi a'nilt'e-go daztsañ go'ne' a'nihido-nil'igi nihiñ bēdaho'zīn dah?

4 Èi'bañh daztsañ'go t'a niñil yo'aho'dilyah : ado Aña yeh ayoat'é'i beh Christ daztsañ'deñ. nè'idisa'i bik'ehgo nihi aldo' inah a'nidi bi ñidékai dolèl.

5 Hálah, t'a daztsañ'igi giat'égo t'a bil leh niñido'já, ako t'a akot'égo na'bidilzäh-igi nihi aldo' akot'é dolèl:

6 Di niñil bédaho'zin, ak'idañ adanit'é yéni' èi bil tsin-ama'öszit bañh dahidilt'é, ako ats'is bañhigiat'é'i bik'eh hodidodlèl biniyeh nãsgo bañhigiat'é'i do bik'eh dahonil'in' dah dolèl.

7 Hálah, la'dah dadziztsañ'igi èi bañhigiat'é'i bits'ando hwédocit.

8 Ako k'adt di dèinidlanh, nihi Christ bil dané'nãgo, t'a èi aldo' bil dahini'nã dolèl:

9 Bèho'zingo Christ daztsañ'deñ na'bidilza'i èi do dana'dotsa' dah, ako aninèh do bik'eh-nãdidliñ' dah dolèl.

10 Hálah, dadziztsañ'go èi t'alah'adi bañhigiat'é'i bic'in' dadziztsañh : indah èi yeh hìnãni, èi God t'éyah bic'in' jinah.

11 T'a akot'égo adantsi'dahkes nihi aldo' bañhigiat'é'i bic'in' dasinonãgo, ñidih dahinohnãni èi God bic'in', Jesus Christ Bì'dahonilni'hi beh.

12 ¶ Èi'bañh do ha'ni'di bañhigiat'é'i danihits'is da-

dotsa'li beh bi'dahonolnih' dah do, ako èi beh ada'hononi'ni èi do bik'eh hojil'in' dah.

13 Do ñidih niñits'is bëhadit'é'i ba'at'e'-holo'ni beh ajo-lil dah bañhigiat'é'i bic'in': ako God bah a'dadiyoht'ãhgo t'éyah, èi la' daneznã ñit'enigi ñi'daho'niñ giat'égo, indah niñits'is bëhadit'é'i a'at'e'-at'dini beh a'da'iligo God bic'in'.

14 Indah bañhigiat'é'i èi do bi'dahonolnih' dah do : bik'eh-o'ónili èi do ba'adanoht'é' dah, ajoba'i t'éyah.

15 ¶ Ha'at'égošan' ako, da' ajoba'i t'éyah ba'adanit'égo, ado bik'eh-o'ónili do ba'adanit'é dahigis binina ha'ni'di bañhigi a'dé'nil? Dodah lanh'.

16 Da' dös niñil bédaho'zin dah, t'a bah a'dadiyohñil'igi èi bik'eh dahonol'ni, bih na'nil dano'linh, t'a èi bik'eh dahonol'in'igi èi bih na'nil dano'linh; hai siñ, bañhigiat'égo èi aninèh bic'in', indah ya'at'èhgo ak'eh ho'i'nigo èi t'a-ako-giat'é'i bic'in'.

17 Ako bañhigiat'é'i bih na'nil dano'lin'dañ ñidih, beh na'nfini beh niñic'in' haodzi'igi danihijèih beh bik'eh dahosolciñ'go, èi bik'eh God bic'in' ahé'hasin.

18 Ako bañhigiat'é'i bits'ando nihe dadescit'go, ako

t'a-ako-giat'é'i bih na'nîl dasoliñ'.

19 Hasdzi'igi t'a dineh bik'ehgo adishnih, hálah, nihifah do dahof'dzil dah éi beh at'eh: ado indah nihits'is behadit'é na'nîlgo di bādahidisoanh éi t'aiyisi bai'hi indah banhigiat'é'i alfa'dazt'i'i bic'in': t'a akonānat'ēgo k'adt nihits'is behadit'é t'a-akogiat'é'i badahidohāhigi t'ēyah, t'asahdi adanoht'é dolēl.

20 Hálah, t'ah banhigiat'é'i bih na'nîl dano'liñ' yeñdañ t'ēyah, t'a-ako-giat'é'i nihē at'din.

21 Ako t'aaltso k'adt bayadanosin'igisañ' ha'at'i bits'āndo nihē hazliñ'? Jo'akon, aninēh t'ēyah t'aaltso beh nīdahāzt'i'.

22 Nīdih k'adt banhigiat'é'i bits'āndo nihēdadešcit indah God bih na'nîl dosoliñ'go, nihē hazliñ'i éi t'asahdi at'é do, indah beh nī'nēl'āni éi hol'āgo inah at'eh.

23 Hálah, banhigiat'é'i nayil'é'i éi aninēh at'eh; nīdih God ainila'i éi inah do-nint'i'i at'eh, Jesus Christ Bī'dahonilni'hi beh.

WOLTA'I 7.

1 Da' dōs nihil' bēdahozin dah, sik'iso, (bic'in' yašt'i'igi éi t'aaltso bik'eh-o'ō'nili bil bēdahozin,) dineh éi bik'eh-

o'ō'nili yik'eh hol'in' do, nīznīldind bijin'jin'.

2 Ako asdzani la' bik'eh-o'ō'nili bik'ehgo ha hastin bohojolnih' do nī'nīldind bijin'jin'; nīdih ha hastin daztsa'ngo t'ēyah bik'eh-o'ō'nili bik'ehgo t'a hoz nī'singo nīnājidā do.

3 Ado ha hastin t'ah hināgo dineh lahjin' bil alhajit'āzgo t'ēyah adil'éi jolyé' do: nīdih ha hastin daztsa'ngo t'ēyah bik'eh-o'ō'nili do beh hana'hodot'inl dah, do nīdih adil'éi jiliñ' dah, dineh lahjin' bil alha-na'jit'āz nīdih.

4 Éi'banh dasik'iso nihē aldo' bik'eh-o'ō'nili bic'in' dasinonah, Christ bits'is beh; la' ba nāhidohkāhigi biniyeh, ts'ide t'a hoh dadziztsa'ndēn na'hodilzah'igi nīdih, ako nihits'āndo anest'an' na'hodlēl do, God bic'in'.

5 Hálah, t'a danihits'is dazci'ni bik'ehgo nekai yeñdañ banhigiat'é'i bidahononih' danihits'is behadit'é yeh yanayah, anest'an'igi aninēh bic'in' na'hodlēl dolēlgo, bik'eh-o'ō'nili beh at'eh.

6 Nīdih k'adt di biyī' dasitsa'ngo niho'tañ' yeñ', éi bik'eh-o'ō'nili k'adt bits'āndo yīsda'-nīhido'nîl; ako nīl'ih a'nidī bik'eh dahonil'in' do, indah bik'eh-o'ō'nili nīt'enīgi éi dodah.

7 ¶ Ha'at'isañ' dadīdī'nîl

ako, da' bik'eh-o'óniliis bañhigiat'éi at'eh? Dodah lañh'. Dodah, bañhigiat'éi do bé'hasin dah nit'en, ako bik'eh-o'ónili t'éyah beh: ado ada'hononi'ni do bé'hasin dah nit'en, bik'eh-o'ónili t'éyah, Do adaznolni' dah, ni'go indah.

8 Nidih bik'eh-o'ónili behgo t'éyah bañhigiat'éi t'oa-hayui bidahononi'ni a'lañ at'éi siy'idi bé'hozind. Hálah, bik'eh-o'ónili t'agédgo t'éyah bañhigiat'éi daztsañh.

9 Hálah, lah bik'eh-o'ónili t'agéd hinisnā nit'en: nidih bik'eh-o'ónili hazlin'go bañhigiat'éi éi na'ho'niñ ako indah sih dase'tsañh.

10 Indah t'a éi bik'eh-o'ónili ailyah yení' éi beh inah biniyeh ni'sin nit'en, sít bé'hozín'go éi aninēh bah lañh';

11 Hálah, bik'eh-o'ónili beh bañhigiat'éi siniā indah t'a éi yeh sishinh'.

12 Ako di bik'eh-o'ónili éi diyin, indah bik'eh-o'ónili yéhas'ani éi aldo'diyin at'eh, indah t'a-ako-giat'eh, indah t'aiyisi ya'at'eh.

13 Da' a'kōs ha'at'i-dah ya'at'éhi beh aninēgo sic'in' al'yah? Dodah lañh'. Ha'at'i-dah ya'at'éhi beh bañhigiat'éi yidoltsé'li t'éyah éi aninēh sic'in' a'yoliñ, ako di bik'eh-o'ónili yéhas'ani behgo t'éyah bañhigiat'éi t'ai-

yisi bañhigiat'égo bé'hodozinh.

14 Hálah, niñit bédaho'zin bik'eh-o'ónili niñc'ih at'eh: nidih sih t'éyah yizci'ni nislinh, bañhigiat'éi bic'in' nahazniñ'i.

15 Hálah, do adeñil'gi añil: indah adeñi'li éi do añil' dah; nidih bik'e-diniñnih'igi éi añil.

16 Ako ha'at'i-dah do adeñil' yeñ' éi añil'go, k'adt t'éyah bik'eh-o'ónili at'éi t'aani ya'at'eh lañh' ni'sin.

17 Jo'akon, k'adt éi do t'a sih ašt'in dah, nidih bañhigiat'éi siy'idi holo'ni.

18 Hálah, sít bého'zín siy'idi (sits'is biy'idiugi) ya'at'éhi at'din: beh a'deñi'li éi se holon nidih ha'at'égo ya'at'éhi adolni'li éi do sít bé'hozinh' dah.

19 Hálah, ya'at'éhi adeñil' nisinñ' nidih éi do añil' dah: ado bañhigiat'éi do adeñil' dah nisinñ' nidih éi añil.

20 Ado k'adt do adeñil'gi añil li, éi do t'a sih ašt'in dah, nidih bañhigiat'éi siy'idi holo'ni éi at'inñh.

21 Ako béhaz'ani sít bé'hozín', ya'at'éhgo adeñil' nidih bañhigiat'éi éi sít holon.

22 Nidih bik'eh-o'ónili God biñ'igi t'aiyisi bañh sít ho'zon, dineh ay'idi sizi'ni bik'ehgo:

23 Nidih sits'is béhadit'é

biyí'di bēhaz'ani nanala' sīl bē'hozin', ēi beh nītsīskesgo bēhaz'ani yīl alk'ēdī'nih, indah ēi bēhaz'ani bañhīgi o'o'lil'igi, sīts'is biyí'di holoni, bic'in' yisnān nīšīngo yisilos.

24 Dīneh t'aiyisi bideg ahodzai anīst'eh, hai'saŋ' di ats'is dadotsa'li bīts'aŋdo yisdah'-sīdoftēl'?

25 God bic'in' alēh' nī'sin, Jesus Christ Bī'dahonilnī'hi beh. Ako t'a sīh sīntse'kes beh bik'eh-o'o'nili God bīh'igi bik'eh honīš'inh'; bēhaz'ani bañhīgiat'ēh'igi t'eyah ats'is beh.

WOLŪA'I 8.

1 Kot'ē bañh k'adt t'aaltso Christ Jesus yiyí'di daholon'igi do bañhīgiat'ē'i beh ban'dahodot'inl dah.

2 Hálah, bēhaz'ani Nīlc'ih Diyīni bīts'aŋdoigi, beh-ināni Christ Jesus bīh'igi beh bañhīgiat'ē'i indah anonēl bīl bēhaz'ani bīts'aŋdo do-sīhodit'igo a'sīlah ēi'bañh.

3 Hálah, bik'eh-o'o'nili do ha'at'i-dah la' yīlēh' dah, ēi dažci'ni do dabīdzil' dahgo ēi'bañh, God t'a bīh biye' hadayil'a, ei t'a bañhīgiat'ēgo yīzci'ni nahalin'go, ēi bañhīgiat'ē bah, ako yīzci'ni bī bañhīgiat'ē'i beh bānahas't'īnd.

4 Ako bik'eh-o'o'nili t'a-a-

ko-giat'ēhīgi bik'eh adani-t'ē do; ēi do bañhīgiat'ēgo yīzci'ni k'ehgo dayīnikāhi, nīdih Nīlc'ih Diyīni t'eyah bik'ehgo.

5 Hálah, t'aaltso dažci'ni yīdaholnī'hi, ēi t'a dažci'ni k'ehgo adat'eh; nīdih t'aaltso Nīlc'ih Diyīni yīk'ehgo adat'eh, ēi Nīlc'ih Diyīni beh holōni yīk'ehgo adat'eh.

6 Hálah, t'a ocil'igi k'ehgo ada'hononi'ni ēi anīnēh at'eh; nīdih Nīlc'ih Diyīni bīda'hononi'go ēi inah indah hožō'ni at'eh.

7 Hálah, t'a dažci'ni k'ehgo nītse'hakesi ēi beh God jodla'i at'eh: ado ako'dat'ē ēi bik'eh-o'o'nili God bīh'igi beh do bīdadē'ti' dah, do nīdih yīk'eh daholcil' a'dat'ē dah.

8 Kot'ē bañh t'a ats'is k'ehgo adajit'ē'i do God bīl dahojō'soñh at'ē dah.

9 Nīdih nīhi t'eyah Nīlc'ih Diyīni bī honolōñh, danīhīdīzcin yeŋgi at'ēgo ēi dodah, di t'aanigo God bīh Nīlc'ih Diyīni nīhi holōñ. Ado k'adt dīneh t'a-hai'-dah Christ bīh Nīlc'ih Diyīni bē-at'dingo ēi do bī jīlīñ' dah.

10 Ado indah Christ nīhiyīgo ēi ats'is daztsaŋh, hálah, bañhīgiat'ē ēi'bañh; indah Nīlc'ih Diyīni inah sīlīñ'go, hálah, t'a-ako-giat'ē ēi'bañh.

11 Nīdih Jesus daztsaŋdeñ

né'idisa'i bih Nílc'ih Diyini níhiyí'di hazliń'go, t'a bih Christ daztsań'deń né'idisa'i ałdo' danihits'is dadotsa'li dahanāgo anéidodlił, bih Nílc'ih Diyini níhè dahazliń'i beh.

12 ¶ Èi'bańh dasik'iso bańhadaza'a'i danidlińh, dažci'ni èi do bic'ín' dah, dažci'ni k'ehgo ināni èi dodah.

13 Hálah, ats'is bik'ehgo dahinohnāgo èi danohné' dolèł: nídił Nílc'ih Diyini beh ats'is ani'li nídałtséd'go t'èyah dahinohnā dolèł.

14 Hálah, t'a a'nelt'e'gi God bih Nílc'ih Diyini dabídežēžgo èi t'aaltso God ba'alcini a'dat'eh.

15 Hálah, na'níl yeh níitse'kesi bik'e níhił nahoyé dolèłi èi do níhailyā dah, nídił Nílc'ih Diyini bēh-ēho'zini èi níhailyah, èi' beh Eb'ba, níhița, dadíniłh.

16 Ako God ba'alcini danidliń'igi èi Nílc'ih Diyini t'a bih, níhi níhi nílc'ih do' bíł bēho'zín:

17 Ado alcini danidliń'go níhi dadolèłi, God bił'igi níhi dadolèłi, índah Christ bíł t'ala' níhi dadolèłi; t'ala' hoł fidahwisí'nigo ako índah ałdo' ayoat'è'i t'ala' danidliń' dolèł.

18 ¶ Ako bantsís'kesgo di k'adt holzís'igi biyí' t'ihonih'igi do-bańh-íliń'go, beh ayo-

anit'è dolèł'igi bē'hodozińli do bíł ałhańh no'níl at'è dah.

19 Hálah, God ba'alcini dani'li'ni bē'dahodozińligi èi a'dalyai t'aiyisi nídayoligo yiba'adat'eh.

20 Hálah, a'dalya'i èi do-dina'go bēhaz'ańh, do t'a hoh daha'nik'eh dah nídił, t'a bih t'a akot'ègo yantsez'kežgo èi'bańh, ado t'a èi yeh nída'dino'ńih.

21 Hálah, a'dalya'i ałdo' t'a bí'ni' nídakai do, anonel'go o'odińli bí idli'ni bits'ańdo, God ba'alcini ayoat'è'i t'a-ji'k'eh yeh a'dat'ehigi bítańjín'.

22 Hálah, níhił bēdaho'zín di'jingo a'dalya'i t'aat'è-nít'eh adinił na'adzil bíł yik'e dadíniłh.

23 Do t'a èi t'èyah dah, nídił níhi ałdo' Nílc'ih Diyini bits'ańdo altseh nest'āni níhè holo'ni, ts'ide t'a níhi a'yí-jín' da'dini'ni'ni, èi beh-é'hozińli bíba'adanit'eh, èi di danihits'is beh yísda'-hído'níli.

24 Hálah, níhi naho'dino'ni'ni beh yísda'-hikah: nídił nídi'no'ńih yít'ini èi do nahodino'ńih at'è dah: ako díneh ha'at'i-dah join'go ha'at'isań' biniyeh t'a èi beh nazdino'ni' do?

25 Nídił ha'at'i-dah do-dét'iniłi beh nída'dini'go ako t'a èi bíba'hadainilni go adanit'eh.

26 ¶ T'a akot'égo Nilc'ih Diyini aldo' do-danihidzil'igi yeh nihika-ahilyéd, hálah, ha'at'i-dah bika sodadilzin do yeñ', do nihil bédaho'zin dah, nidih Nilc'ih Diyini t'a bih niha sodilzin, jidi'ni'go ha'at'i-dah do-beh - ha'odzih at'éji beh.

27 Indah t'a bih daajéih haisid'igi éi Nilc'ih Diyini yini'zini bil bého'zin, God yeh nihwiahi bik'éhgo dadiyi'ni yah' sodilzin éi'banh.

28 Ako nihil bédaho'zin t'aaltsoni ani'li éi ya'at'eh nina'hadlèh, éi God ayoadayo'ni'ni dabic'in', t'a éi bí-daasni'ni, t'a hoh ha a'dadonili bik'éhgoigi.

29 Hálah, dahodolé'li t'a bil bého'zingo aldo' binahodzizanh t'a haye' at'éhigi a'dadonilgo, éi bih bik'iso lan'i bitah altseh yizci'ni nilin' do.

30 Na bilahgo éi yinahazan'igi aldo' yiyi'kéd: ado éi yiyi'kédigi aldo' ya'at'éhgo ast'é-yilah: ado éi ya'at'éhgo ast'é-yilāigi aldo' ayoat'égo a'yilah.

31 ¶ Ha'at'isañ' dadidi'nil ako, di kodat'éhigi banh? God nihic'ijih nilin'go hai'sañ' ako nihi dilkal' dolèl'?

32 T'a biye' nidih ya'idlègo, éi t'aaniltso nihic'anh ayil-tinh, ha'at'égo'sañ' ako do t'a

éi bil aldo' ha'at'i'hi-dah t'ajik'eh nihayidonil' dah?

33 Hai'sañ' God ast'e'niniliti'ni ha'at'i-dah yik'ididoal? Ya'at'éhgo-ast'e'-oli'li éi God at'eh.

34 Hai'sañ' éi a'nahodoāli? Christ lanh', daztsañ nit'enīgi, aou, lanh', daztsanden na'ho'ni'i, éi God bih nishā-jin' dasidah'igi, t'a éi aldo' niha sodilzin.

35 Hai'sañ' Christ bih beh-ayoo'o'ni'ni yits'a-nihidonil'? Da' ac'in'nahwi'nah, tihonih, ak'é-dinih', dicin, te'e'inh, nahadzit, diltilis'is?

36 T'a beh-ak'éascin yeñgi at'égo, Ninina t'aakwi jin' nihidotsil; dibeh nidotsili nahalingo nihil ol'ta'.

37 Dodah, di t'aaltso kot'é nidih ayoaniho'ni'ni beh ak'eh-hididlé'hi bilahgo dani-dlinh.

38 Hálah, t'aiyisi nizin'go éi anonel' nidih, inah nidih, diyingo-nidal'a'i nidih, t'aake'ego bidaholni'hi nidih, alan-jin' bidaholni'hi nidih, ha'at'ihidah k'adt daholo'ni nidih, ha'at'ihidah dahodolé'li nidih,

39 Da wo'dahdi nidih, da wi'yahdi nidih, indah a'dalya'i nidih t'ado la' yinel'a'ni dah God bih beh-ayoo'o'ni'ni, Christ Jesus Bidahonilni'hi biyi'gi, yits'a-nihidonili.

JAN BĪK'EHGO AHODONI'LI- BĒ'HOZĪ'NI

WOLĀ'I 20.

1 Ado indah ya'dilhił biyī'deñ•diyīn nīdal'a'i la' hadaholél'go yiłtsaňh, ako a'ān donīhodzāni beh-añditiň'hi yotiň'go indah bēs-daholza'i ayoat'è lè'i dahyolèł.

2 Ado ako nayē bahadzī'di yēnī' yiyiłtsōd, ako dī'di t'a èi t'li's bēhode'zizi at'eh, t'a èi Inī'zin-beh-boholni'hi, indah Ak'īhodiāhi yēnī' t'alāh'adi mil na'haijīn' ye'ez-t'l'ōňh.

3 Ado a'ān donīhodzāni yēnī' biyī' go'ne' iyiyił'han, ado yīda'dī'nīł'kalgo yīda'dī'nī'dlěz, t'ado a'ān dadine'e binjilo'i dolél'go biniyeh, lahdi mil nahai bi'gah azliň'go indah t'o konağan'ijīn' bē'didocił laňh'.

4 ¶ Ado bik'īdaasda'hi-bikādo-nahat'è'i yiłtsaňh, ako èi yikā dahnahāztaňgo yiłtsaňh, ado èi an'dadot'īň'go badèt'aňh; hālah, èi Jesus ya'dahalne'go, indah God bi-zād, ado naldlōsi do yīc'īn' nīdahaslā'i, ado bih dīneš cin; ado dabī'āgi indah do nīdih dabī'la'k'ēgi ba daasdzō'hi, èi

binina dabih tsi-ts'in nī'dahidī'nil yēnī', èi bī naazi'ni dēiłtsaňh; ako ado Christ yił dahanāgo indah nīdant'āgo lah mil na'hai.

5 Nīdih la' daneznah'īgi èi t'ado nī'dahi'na'hi, lah mil bi'gah na'haigo indah, ako dī'di ałtseh nādido'ja'hī at'eh laňh'.

6 Di ałtsēd nādido'ja'hī biyī' a'ah jili'ni èi jīdiyīn indah hak'īhojīdlih: ako èi t'ēyah akēdeñ-anīnēhīgi do bīdīłnī' dah, nīdih èi t'aaltso God indah Christ yā nādaiłniň'hi dadolèł, ado yił nīdant'āgo lah mil nī'dohah laňh'.

7 ¶ Ado lah mil nī'dohah'īgi bi'gah azliň'go Ak'īhodiāhi niyah'-sitiñdeñ bē'didocił laňh,

8 Ado c'īdogal'go nahasdzan bikāgi din'go haz'an'īgi a'ān dadine'e yīnaalo' do, ado Gag indah Mēgag dīne'e ałk'īdiyoyjāh: ako èi adanèłt'èi tōnī'fèł baňhgi sēi'īgi nahalin.

9 Ado ako èi t'aaltso nahasdzan bikā t'a-ahonī'fèłnīt'ēñ adahaskai'go, ado di-

yin dine'e kedahta'ini, indah kin-hal'ago ayoo'nin'igi yinaš'ziž: a'kohgo ya'dilhił biy'iden God, koň hadéidit-nōdgo ei abis'diind.

10 Indah Iní'zin-beh-boholni'hi ina'a'lo yēni' t'eyah tseh-likon'igi indah koň-bil-be'ek'idt biyí' go'ne' ahogan', ako t'a akwe'e ei naldlōši indah ahodoni'li t'aadzago ya halne'e sikeh'idi, ado jin'go indah tl'ego hol'ago tihojonih' dolēlgo biniyeh.

11 ¶ Ado ayoat'ē bik'idaasda'hi ligaigo yiltsaňh, ako bik'idadzizda'i ei hanin bits'aňdo nahasdzan indah ya'dilhił yo'eldoh, ako t'ado ba haz'an'igi dah.

12 Ado ayoadat'eh indah do-ayoadat'ehigi daneznāh yēni' ei God yidāhden nīdazin'go yiltsaňh; ado naltsos an' a'dalyah, ado nānała' an' ananal'yah, ako ei hol'ago ināni badadest'āni dabi'zī' beh siaň laňh': ako daneznan'igi t'aaltso ban'dahas-t'iind, a'dadzidzāigi, naltsos bik'i n'dahasdzo yēni' bik'ehgo.

13 Ado daneznāgo taiyi'di nīdazjē yēni' ei to-nīťel altso ha'yistl'id; ado aninēh indah hē'diz (ei hoyē'go tihonih haz'aňh yolyé'i) aldo' daneznah yēni' yēdeidežcit, ako ei t'aaltso dineh t'ala'i nīťin'igo

ha n'dahas'tiind, a'dadzidzah yēni' dabik'ehgo.

14 Ako ado aninēh indah hē'diz yolyé'i ei koň bil-be'ek'idt go'ne' ahestl'id. Ako di'di ei akēden aninēh at'eh laňh'.

15 Ako t'a-hai'-dah di hol'ago-ināni naltsos beh sian'igi biyí' ha'zī' do bik'i yis dzoh'igi ei koň-bil-be'ek'idt go'ne' a'hodistl'id.

WOLTA'I 21:

1 Ado ya'dilhił a'nidigi indah nahasdzan a'nidigi yiltsaňh: hālah, ya'dilhił atseh yēni' indah nahasdzan atseh yēni' ei yo'eldoh ei'baňh; indah to-nīťel aldo' as'diind.

2 Ako ših, Jan nīšli'ni kin diyingo hal'āhigi ei Jerusalema a'nidigo, ako ei God bits'aňdo, ya'dilhił biy'iden yildoh'go indah ašt'elya'go, asdzani la' ba'igēh'go ba hastin yiba' ašt'ē-adilya nahalingo yiltsaňh.

3 Ado ya'dilhił biy'iden ažił yē'go beh haodzi'go disets'aňgo anih: Jo'akon, dineh biťahgi God bağan siaňh', ado ei yil kē'hat'in do, indah bih dine'e nilin' do, ado God t'a bih bil nījildēh' do, ado dabih God jilin' dolēl.

4 Ado dahanā bits'aňdo anik'ešto' ei God han'deidołtsih; ado ādi aninēh at'din do, yini' nīdih, cah' nīdih, ado

adinih' nidih at'din dolèt: hálah, atsé'dañ a'dahot'eh yēni' ēi bīl yo'ahoyah ēi-bañh.

5 Ado ēi hoh bik'idaasda'hibikādo-na'nit'a'i bikā dahdzizdah'igi azdi'nid, Jo'akon, ts'ide t'aaltsoni a'nidigo aslèh'. Ado asidi'nid, Ak'eit'cih': hálah, di sādigi ēi t'aani indah do woc'id dah.

6 Ado anāsido'nid, K'adt atso a'dzah. Ako Alfa indah Omi'ga, ēi behodezt'i'i indah bēnihont'i'i nišliñh'. Ado t'a dibā dzizliñ šiñ ēi t'a-ni'k'eh inah-toh ha'li'ni hā dī-des'ā.

7 Ēi la'dah ak'eh-dzidesdliñ šiñ t'aaltsoni bi' dolèt; ado ha God nišliñ' do, indah hoh t'ēyah šiye' jiliñ' dolèt.

8 Nidih nidaldzid'igi, ado do-da'odlan'igi, ado ba'dahodoni'hi, ado dineh nidēltsē'di, ado ałji'ni yił danilin'igi, ado nidilnih yandakai', ado ē'ilyāgo yic'in' nidaha'la'i, indah dabiyoc'idi t'aaltso, ēi be'ek'idt koñ' indah tseh'koñ' litso'igi bīl hodok'añliigi ba'ndahaz'añh: ako ēi akēdeñ aninēh at'eh lañh'.

9 ¶ Ado diyin nidala'a'i tsosts'itgo lēts'ā yeh dahda'i-kāh, ako ēi tsosts'itdi tīdahwiždoni'hi biyi' lañh', ako ēi t'ala'igo šiç'in' yałti'go sa niyah, ako anih: Hak'go, asdza'ni ba'asgē'hi, ēi Dibeh-

Ya'zi volyèh'igi bē asdzañ dī'niliñ.

10 Ado niłc'ih nišliñ nahalingo šił dahdiāz, dził ayoat'eh indah ninez' lē'i bic'in', ako ado kin ayoat'ē diyingo hal'ahigi, ēi Jerusalem lañh' nišliñ'go a'silah, ako ēi ya'dilhił biyi'deñ, God bits'añdo yago yildoh'.

11 God beh-bits'a-dinli'di beh holoñ: ēi beh-bits'a-dinli'di t'ēyah tseh i'liñ'go bik'iniz-didlādi giat'eh, ts'ide t'a jasper nidih nahalin, ako ēi tseh-ga-dindī'ni nahalin.

12 Ado bih naastli'ni ēi ayoat'eh do bañh ni'zad, ado nakits'adahgo dadilkał; ado t'a dan-dadilkał'igih diyin nidala'a'i nakits'adahgo naziñh'; ado yi'zi' bikā-dasdzoh, ako ēi İzrel ba'alcini nakits'adahigi dine'e dabi'zi' adat'eh lañh'.

13 Ha'a'ahjigoh dādilkał řa lañh; ado na'hokoñs'jigoh dādilkał řa lañh', ado sa-daahjigoh dādilkał řa lañh', indah ēiāhjigoh dādilkał řa lañh'.

14 Ado kin-hal'ahigi bih naastli'ni biyādeñ beh-haotli'ni ēi nakits'adah alk'i yistli'n lañh' ako ēi Dibeh-Ya'zi volyē'i nakits'adahgo ba'dal'adi dabi'zi' biyi' lañh'.

15 Ado ēi šiç'in' yałti'igi o'lah lo'k'āgo yeh kin-hal'ahigi indah dādadilkał, in-

dah binaastl'inīgi yidadi'noł-añ biniyeh yotiñl lañh'.

16 Ado kın-hal-ähigi ei bi-nāgi diŋgo na'hodzizk'ih nahalın, ado nāsē ei nanigo t'a bił ahē-ni'zah: ako lo'k'ā yēni' beh kın-hal-ähigi yī-nēl'añdgo aśdlaādahdi tsin-sitañh' lañh'. Nāsē ado nanigo indah de'go ei t'a ahī-danēl'añ lañh'.

17 Ado bina'astl'inīgi yī-nēl'añd, nit'eñ nezna'din do'ba'añ diz'din, do'ba'añ diñ ku'bit (ei ac'oźlā do a'la' bilat'ahjīñ' olyé,) dīneh bik'eħgo i'nēl'añhigi, ako ei diyin nīdala'īgi la'.

18 Ado beh bina'astl'inīgi ei jasper tseh beh: ado kın-hal-ähigi t'eyah o'lah lañh', ako ei tseh'-soñ' niłfoligi nahalın.

19 Ado kın-hal-ähigi binas'tl'ini biyadi yistl'inīgi ei tseh dai'lin'īgi al'añ adat'ełgo beh ha'dilyah. Atsēd yistl'inīgi ei jasper at'ē lañh'; akēdeñ-īgi t'eyah ei saf'fair; ado fa-īgi ei kalse'doni indah diñ-īgi t'eyah e'merald:

20 Aśdla'īgi ei sarda'nix; hastañ'īgi ei sar'dias; tsost'idigi ei krisolait; tsebi'īgi ei be'rıl; nahast'ei'īgi ei to'paz; nezna'īgi ei krisopre'sas; lats'adahigi ei ja'sinth; nakits'adahigi ei a'methist.

21 Nakits'adah dādadılka'-

īgi ei dici'li i'lin'īgi nakits'adahgo at'ē lañh'; ado dādadılkañ ei t'a da'nił'añ t'ala'i dici'li i'lin'īgi adat'eh: ado kın-hal-ähigi biłahgo ha'dahodit'i'i ei t'aat'eh o'lah lañh', tseh'-soñ' binika dīdi'ni nahalıngo.

22 Ado ako'ne'e kın-bi-sohodizi'ni t'ado la' yiltsañ'dah: hālah, Boholni'hi God T'aatso-Yinēl'a'ni indah Dibeh-Ya'zi yolyeh'īgi ei akwe'e bi-sohodizi'ni ni'linh'.

23 Ado kın-hal-ähigi ei jo'honaai indah oljē nīdih beh at'din beh bi'dindin dolē'li: hālah, God beh bits'adinli'di ei beh adīdi'ni at'eh ei'banh; ado Dibeh-Ya'zi yolyeh'īgi ei akwe'e beh adīdi'ni at'eh.

24 Ado ei nīdezdi'ni ei bi-yi'īgi al'añ dadine'e yīsdabīdisnił'īgi nīdakai' do: ado nahasdzan bikā nat'ani dani-lin'īgi ei yeh ayoadat'ei indah yeh iłdani'li'ni yil yah adahakāh dolēl.

25 Ado jıngo ei dādadılka'īgi do al'e'ın' a'ndal'inh' dah do: hālah, akwe'e tl'ē at'din dolēl, ei' beh at'eh.

26 Ado al'añ dadine'e yeh ayoadat'ei indah yeh ił-dani'li'i yil yah adahakāh dolēl.

27 Ado ha'at'ihidah nīdayilcōnhigi, ado ha'at'ihidah ba'hodoni'hi yandakai'īgi,

ado woc'id adéile'i éi t'aiyisi do ako'ne' yah ahokāh at'é dah: nīdih Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih naltsos hol'āgo inah biniyeh biyí' bik'idaszoh'igi t'éyah.

WOLTA'I 22.

1 Ado tōh nīfōligo éi inah tōh lañh', tseh-gadindī'nī nahalingo bisdīfōl, bik'idaasda'hi-bikādo-nahat'é'i God, indah Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih'igi bits'āndo c'ini'lin'go sīc'īn' a'yilah.

2 Kīn tahi gi ha'dahodit'i'igi ałni'gi ado tōh nīlin'igi ałts'anjhīh éi inah-tsin sīkād, binest'añ' nakits'adah ałañ adat'ēgo bañh na'hodlél lañh', ado t'ala'i na'hīdzīd' bik'eh binest'añ' bañh nan't'īnh: ado tsin bih t'añigi t'éyah ałañ dadine'e na'idiyiljēh biniyeh lañh'.

3 Ado beh acōnh'igi yēnī' at'din dolél: nīdih bik'idaasda'hi-bikādo-nahat'é'i God bih'igi indah Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih'igi t'éyah akwe'e holon' do; ado bih nīdal'a'i éi ba'nīdal'a' dolél:

4 Ado éi t'aadzītso bīnīn dajoin' do; ado bī'zī' éi dahātagi bik'idaszoh dolél:

5 Ado akwe'e tl'ē at'din do; ado a'k'a-koñ' indah jo'honaa'i nīdih at'din dolél; hālah, Boholnī'hi God éi ba'adinīdin' do éi'bañh: indah

éi t'aaltso hol'āgo nīdant'a dolél.

6 ¶ Ado éi ašīdī'nid, Di sādigi t'aaltso t'aani indah do woc'id dah: ado diyin ahodoni'li yadahalne'i bih Boholnī'hi God bits'āndo bih diyin nal'a'i dahidil'a', bih nīdal'a'i bic'īn, éi t'a hañ'hañ adahodoni'li yé'ho'sīnh biniyeh.

7 Jo'akon, sīh, tšīnlgo de'sał, t'a-hai'-dah di sādigi indah di naltsos bits'āndo ahodoni'li ba hane'igi ba'ahojilyañ'go éi hol hozon' dolél.

8 ¶ Ado sīh, Jan nīšlī'ni éi di a'dadzāigi yiltsañh indah dīsets'añ. Ako dīsets'āngo ado yiltsaño di diyin nīdal'a'i sīl é'ho'sīndigi bike'tsinjīn' neš'jol ado bic'īn' sodīdeszīnl biniyeh.

9 Ado ašīdī'nid, Yīniīn'go, do adinil' dah: hālah, t'ala' bīl nanil'a'i nīšlīnh ado nī k'iso ahodoni'li-yadahalne' ałdo' éi'bañh; ado t'aaltso di naltsos biyí' sādigi yaa'dahalyāni ałdo': God t'éyah bic'īn' naho'lah'.

10 ¶ Ado ašīdī'nid, Di naltsos bits'āndo ahodoni'li baho'nī'i éi sādigi t'ado ał'c'īn' inī'sīni: hālah, éi k'adeñ baholzīs.

11 Ako t'a-hai'-dah t'a-akogiat'é'i do dzīnī'zīni éi ho'nī'di t'a-akogiat'é'i do dzīnī'zīn dah: ado ha'i'hi éi ho'nī'di t'a hāih: ado bañhīgiat'é-hañh-

at'dini éi ho'ní'di banhígi-at'è - hanh - at'din: ado t'a-hai'-dah jídiyín sîn, ho'ní'di t'a jídiyín le'.

12 Ado jo'akon, síh tsínlgo de'sał, ado díneh t'a da'nít-añ a'dadzidzáigi bík'ehgo na'hideslé'li éi bíł déyah.

13 Ako síh éi Alfa índah Omí'ga níshính, altseh'ígi índah akédenígi, beh hodezt'íi índah beh níhont'íi.

14 Ado bíł daho'zon dolé'li éi yéhas'ani yík'ehgo adani'li, inah-tsín bahízdokáhígi índah kín-hal-áhígi bíc'ín' dadadilkaldeñ yah ahízdokáhi beh haz'añ doléł.

15 Ako nídił t'lodi t'éyah lécañi índah nídadilni'hi, ado aljilni yíl dani'lín'ígi, ado díneh nídełtsé'di, e'ilyágo yíc'ín' nídahala'i, índah t'ala'i nífínigo woc'id bíł ya'adat'éhgo adéł'ni daholoñh.

16 ¶ Ako síh, Jesus níshí'ni diyín sandala'a'i níhic'ín' il'a, di a'hodzáigi, ats'a-dahaskai a'la-nídadlé'hi yeh yíl hodolni bíniyeh, Dévid ba'al-cini dahílci'hi la' índah bíh ke'tl'ol níshính', ado abí'nigo soñ' bíts'a-dínli'di.

17 ¶ Ado Níle'ih Diyíni índah

asdza'ni-baasgè'hi, Hak'go, nih. Ado ha'ní'di t'a-hai'-dah azdizts'añ sîn, Hak'go, nih. Ado t'a díbā jilín' sîn ha'ní'di jígah. Ado t'a-hai'-dah síni'zín sîn ha'ní'di inah toh t'ani'k'eh jídodliñł.

18 ¶ Hálah, ahodoní'li-yadahalne'i di sádigi éi beh díneh t'aaltso déidits'a'go bíł hasne', ako t'a-hai'-dah díneh la' di naltsos bík'ínehesdzo'ígi lahden bí'jian'go God aldo' beh aťihodídolni'li ha yí'doał:

19 Ado t'a-hai'-dah díneh la' di sádigi, éi ahodoní'li baho'ne'ígi naltsos bíts'añdo la' bízdian'go, God aldo' naltsos bí hol'ágo inah beh ha' haz-añ yéni' hats'édidoał, ad^o diyíngo kín-hal-áhígi bíts'añdo dah, ado di naltsos bíyí' beh-ak'éascín'ígi bíts'añdo aldo'.

20 ¶ Ako di la' ahodoní'li yeh hahasdzi'ígi anih: T'aani tsínlgo de'sał. Akot'é le'. Akot'é le'. Boholni'hi Jesus adéñ dinał.

21 ¶ Bí'dahonilni'hi Jesus Christ bíh beh ajoba'i t'aanołtso níhè holoñ' do. Akot'é le'.